

**AN INTENSIVE COURSE
IN
TELUGU**

CENTRAL INSTITUTE OF INDIAN LANGUAGES
INTENSIVE COURSE SERIES

9

Editor
M. S. THIRUMALAI

*No part of this book should be reproduced in any form
without written permission of the Director of CIIL, Mysore*

AN INTENSIVE COURSE IN TELUGU

P. RAMANARASIMHAM

CENTRAL INSTITUTE OF INDIAN LANGUAGES
Manasagangotri, Mysore 570 006

First Published : *May 1985*
Vaisakha 1907

© *Central Institute of Indian Languages, 1985*

Price Rs. 56-00

Published by D. P. Pattanayak, Director, Central Institute of Indian Languages,
Manasagangotri, Mysore-570 006. Printed at CIIL Printing Press by M. G. Kanakram
Asst. Director (Admn.)

FOREWORD

The Central Institute of Indian Languages was set up on the 17th July 1969 with a view to assisting and co-ordinating the development of Indian languages. The Institute was charged with the responsibility of serving as a nucleus to bring together all the research and literary output from the various linguistic streams to a common head and narrowing the gap between basic research and developmental research in the fields of languages and linguistics in India.

The Institute and its six Regional Language Centres are thus engaged in research and teaching, which lead to the publication of a wide ranging variety of materials. Preparation of materials designed for teaching/learning at different levels and suited to specific needs is one of the major areas of interest of the Institute. Basic research relating to the acquisition of language and study of language in its manifold psycho-social relations constitute another broad range of its interest. The publications will include materials produced by the members of the staff of the Central Institute of Indian Languages and its Regional Language Centres and associated scholars from universities and institutions, both Indian and foreign.

The Central Institute of Indian Languages has initiated an Intensive Course Series in major Indian languages to provide suitable and comprehensive material for learning and teaching the language concerned for Indians. In a language teaching situation, the teacher is expected to combine the roles of psycho-linguist, socio-linguist, linguist, language pedagogue, a creator of materials, a literary critic and a testing and evaluation expert. Most of his competences are naturally reflected in the materials, which simultaneously are graded from simple to complex, known to the unknown and contrived to the natural. This is a very difficult task. After research and experimentation we have come out with more questions than answers at each stage of the material. For example, how basic is basic? What is grading? In what way can linguistic and cultural matter be graded? Is question, with which most learning begins, simpler than statement? How does one move from a purely language based competence to creating literary sensibilities? How does one build into the material conceptual prose? How are lessons to be presented? Should the translated discourse structure be made to look similar to the original discourse structure? Questions as these have been answered differently by different teachers and researchers. This search is a continuing phenomenon. Therefore, these materials represent our unfinished education in this area.

The format for the basic course is the result of a consensus arrived at by the Lecturers and Principals of the six Regional Language Centres of the Institute engaged in the teaching of major Indian languages. This is the product of almost eight years of teaching and research. This format is flexible and has left much scope for individual authors to innovate. If these courses help the desirous to learn and stimulate those interested in applied linguistics, with special reference to the teaching of Indian languages as second/foreign languages, then the Institute would feel rewarded.

vi / An Intensive Course in Telugu

I congratulate the teachers, the trainees, the supervisors and the press and publication people who have brought out the publication in a creditable manner.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'D. P. Pattanayak', with a stylized, cursive script.

D. P. PATTANAYAK

EDITOR'S NOTE

Telugu, the language of Andhra Pradesh, is spoken all over India and in many parts of the world. In India Telugu is spoken by the largest number of people after Hindi. Its inscriptional evidence dates back to 575 A. D. and the first inscription with a Telugu word dates back to 200 B. C.

Telugu belongs to the Dravidian family of languages and has a highly cultivated literary history. Though the first literary work available today is of 1040 A. D., there are references to the existence of literature in this language in early Tamil and Prakrit literatures dating back to 4th and 5th Centuries A. D. or earlier. In the cultural history of India, the Telugu language and literature occupy a very eminent place fully reflecting the Indian trends in literature, fine arts, religion and aesthetics. Carnatic music is an integral part of Telugu language and life. Equally noteworthy are the modern trends in Telugu literature and other arts. Thus Telugu is learnt by a large number of people both in India and abroad because of its past as well as the present.

While some language learning materials have been published in the past for the learning of Telugu as a second/foreign language the present work *An Intensive Course in Telugu* is distinct from all the above. For the first time, a comprehensive second foreign language learning manual is available. A deliberate control of the situations, structures, and vocabulary is attempted effectively in this book. Since a second language student would benefit greatly by a mastery of the script of the language he is learning, the book adopts a method of presentation which demands a previous knowledge of Telugu script. This knowledge can be easily gained with the help of books referred to in the Introduction.

Language teaching, in some sense, is an artificial activity. It requires breaking the global language into, at times, even arbitrary units. The books in the Intensive Course Series are no exception to these inevitable consequences of the model followed. This was, however, borne in mind all through to keep the artificial element under control.

Each language learning manual in the Intensive Course Series covers the 'basic' structure of that language used for certain identified topics of common interest. Lessons are generally presented in the form of conversations. These lessons are grouped under various units.

The variables for the choice of dialect through which the materials are presented, the methods for the administration of exercises and drills in the class, and other tips for both the teacher and the learner would be found in the Introduction. It should be emphasized here that the Intensive Course Series is an integral part of the scheme of language teaching of the Regional Language Centres of the Central Institute of Indian Languages. Books in the Intermediate Course Series and the Advanced Course Series are an extension of the books published under the Intensive Course Series.

M. S. THIRUMALAI

ACKNOWLEDGEMENT

I express my gratitude to Dr. D. P. Pattanayak, Director, Central Institute of Indian Languages, whose encouragement and constant guidance helped me at every level in completing this book.

Dr. M. S. Thirumalai, Deputy Director and Editor of the Intensive Course Series has gone through this book page by page at the time of its preparation and revision, and offered valuable guidance in preparing the lessons and finally edited. The discussions I had with him have immensely enriched my outlook on Materials Production. He has also helped me in judging the appropriateness of the material from various angles. Dr. Thirumalai has always encouraged innovations and new ideas in Material Production. I received such an encouragement when I presented the idea of including cartoons in this material. I take this opportunity to record my indebtedness to Dr. Thirumalai.

I express my thanks to Dr. K. V. V. L. Narasimharao, Principal, Southern Regional Language Centre, Dr. G. Sambasivarao, Reader-cum-Research Officer, C. I. I. L., Dr. K. Viswanatham, Lecturer, Southern Regional Language Centre for their valuable suggestions in various aspects of this book, and to Sri Paramananda Barik who has re-drawn the cartoons used in this book.

I offer my special thanks to Sri N. H. Itagi who designed the cover, to the Editors of *Andhra Prabha*, *Andhra Jyothi* *Sachitra Vara Patrika*, *Andhra Sachitra Vara Patrika* and *Chandamama* for permitting to use various items such as cartoons, magazines, and to the cartoonists. *Sarvasree* V. Sundara Kesavulu, V. V. S. B. Kutumbarao (Srinivas), Katuri Krishnamurthy (Katuri), S. V. Varaprasad (Prasad), V. Srinivas prasad (Jyothi), R. D. Ramesh Chander (Ramesh), S. T. Ramachari (Tulasiram), M. L. N. Bhaskar, P. Ramanamurthy, (Murthy) C. Sashidhar, P. Geetha Subbarao (Babi), P. G. Ranjan, Murali (Murali Ramana), R. Ramakrishnarao (Krishna), D. V. Pullarao, K. V. Durga Prasad (Babu), P. Rajendra Prasad (Rajendra), M. Ravindra Kumar (Ravindra), B. Vidya-sagar (Vidya), and Dr. S. Krishna, Dr. S. Jayadev Babu (Jayadev), Kum. Ragathi Pandari Bai (Ragathi Pandari) for permitting to use their cartoons in this book.

Of the many people who have helped me determine the content and organization of this book, I would particularly like to thank several batches of trainees of Telugu at the Southern Regional Language Centre who have had this material tested on them and who have been responsible for many modifications. I also thank those trainees whose names I have used in the dialogues.

I would also like to express my thanks and appreciation to my wife who has provided a congenial atmosphere at home while I was working on this book many hours at late evenings and early mornings for many months.

Finally I offer my thanks to Shri M. G. Kanakram, Asst. Director (Admn.) and Manager-in-charge Central Institute of Indian Languages Press, the Staff of the Press, and Shri H. L. N. Bharati and Kum. P. Bina for the neat execution of printing.

P. R.

ABBREVIATIONS

<i>aac.</i>	accusative
<i>adj.</i>	adjective
<i>adv.</i>	adverb
<i>C</i>	consonant
<i>(C)</i>	optional consonant
<i>eql.</i>	equal
<i>excl.</i>	exclusive
<i>fem.</i>	feminine
<i>hon.</i>	honorific
<i>hum.</i>	human
<i>incl.</i>	inclusive
<i>inf.</i>	inferior
<i>intr.</i>	intransitive
<i>masc.</i>	masculine
<i>n/N</i>	noun
<i>neut.</i>	neuter
<i>non-hon.</i>	non-honorific
<i>non-inf.</i>	non-inferior
<i>NP</i>	Noun Phrase
<i>per.</i>	person
<i>pl.</i>	plural
<i>pron.</i>	pronoun
<i>prox.</i>	proximate
<i>rem.</i>	remote
<i>sg.</i>	singular
<i>tr.</i>	transitive
<i>v</i>	verb
<i>V</i>	vowel
<i>Ṽ</i>	short vowel
<i>Ṽ</i>	long vowel

TELUGU ALPHABET

VOWELS

అ ఆ ఇ ఈ ఉ ఊ ఋ ఎ ఏ ఐ

ఒ ఓ ఔ అం అః

CONSONANTS

క ఖ గ ఘ ఙ

చ ఛ జ ఝ ఞ

ట ఠ డ ఢ ణ

త థ ద ధ న

ప ఫ బ భ మ

య ర ల వ శ ష స హ క ఙ్గ

COMBINATIONS OF VOWELS WITH CONSONANTS

క కా కీ కీ కు కూ కృ కృ కౌ కౌ కం కః
 ఖ ఖా ఖీ ఖీ ఖు ఖూ ఖృ ఖృ ఖౌ ఖౌ ఖం ఖః
 గ గా గీ గీ గు గూ గృ గృ గౌ గౌ గం గః
 ఘ ఘా ఘీ ఘీ ఘు ఘూ ఘృ ఘృ ఘౌ ఘౌ ఘం ఘః
 జ జా జీ జీ జు జూ జృ జృ జౌ జౌ జం జః
 చ చా చీ చీ చు చూ చృ చృ చౌ చౌ చం చః
 ఛ ఛా ఛీ ఛీ ఛు ఛూ ఛృ ఛృ ఛౌ ఛౌ ఛం ఛః
 ఝ ఝా ఝీ ఝీ ఝు ఝూ ఝృ ఝృ ఝౌ ఝౌ ఝం ఝః
 ఠ ఠా ఠీ ఠీ ఠు ఠూ ఠృ ఠృ ఠౌ ఠౌ ఠం ఠః
 డ డా డీ డీ డు డూ డృ డృ డౌ డౌ డం డః
 ఢ ఢా ఢీ ఢీ ఢు ఢూ ఢృ ఢృ ఢౌ ఢౌ ఢం ఢః
 ణ ణా ణీ ణీ ణు ణూ ణృ ణృ ణౌ ణౌ ణం ణః

త తా తి తీ తు తూ తృ త్త తా తె తే తై తొ తో తౌ తం తః
 థ థా థి థీ థు థూ థృ థ్త థా థె థే థై థొ థో థౌ థం థః
 ద దా ది దీ దు దూ దృ ద్ద దా దె దే దై దొ దో దౌ దం దః
 న నా ని నీ ను నూ నృ న్న నా నె నే నై నొ నో నౌ నం నః
 ప పా పి పీ పు పూ పృ ప్త పా పె పే పై పొ పో పౌ పం పః
 ఘ ఘా ఘి ఘీ ఘు ఘూ ఘృ ఘ్త ఘా ఘె ఘే ఘై ఘొ ఘో ఘౌ ఘం ఘః
 బ బా బి బీ బు బూ బృ బ్త బా బె బే బై బొ బో బౌ బం బః
 భ భా భి భీ భు భూ భృ భ్త భా భె భే భై భొ భో భౌ భం భః
 మ మా మి మీ ము మూ మృ మ్త మా మె మే మై మొ మో మౌ మం మః
 య యా యి యీ యు యూ యృ య్త యా యె యే యై యొ యో యౌ యం యః
 ర రా రి రీ రు రూ రృ ర్త రా రె రే రై రొ రో రౌ రం రః
 ల లా లి లీ లు లూ లృ ల్త లా లె లే లై లొ లో లౌ లం లః
 వ వా వి వీ వు వూ వృ వ్త వా వె వే వై వొ వో వౌ వం వః
 శ శా శి శీ శు శూ శృ శ్త శా శె శే శై శొ శో శౌ శం శః
 ష షా షి షీ షు షూ షృ ష్త షా షె షే షై షొ షో షౌ షం షః
 స సా సి సీ సు సూ సృ స్త సా సె సే సై సొ సో సౌ సం సః
 హ హా హి హీ హు హూ హృ హ్త హా హె హే హై హొ హో హౌ హం హః
 ళ ళా ళి ళీ ళు ళూ ళృ ళ్త ళా ళె ళే ళై ళొ ళో ళౌ ళం ళః
 డ డా డి డీ డు డూ డృ డ్త డా డె డే డై డొ డో డౌ డం డః

SECONDARY SYMBOLS OF THE CONSONANTS

క	ఖ	గ	ఘ	ఙ
చ	ఛ	జ	ఝ	ఞ
ట	ఠ	డ	ఢ	ణ
త	థ	ద	ధ	న
ప	ఫ	బ	భ	మ
య	ర	ల	వ	ష
శ	స	హ	ళ	ళ

CONJUNCT CONSONANTS

క్క	ఖ్ఖ	గ్గ	ఘ్ఘ	ఙ్ఙ
చ్చ	ఛ్ఛ	జ్జ	ఝ్ఝ	ఞ్ఞ
ట్ట్	ఠ్ఠ	డ్డ్	ఢ్ఢ	ణ్ణ
త్త	థ్థ	ద్ద	ధ్ధ	న్న్
ప్ప	ఫ్ఫ	బ్బ	భ్భ	మ్మ
య్య	ర్ర	ల్ల	వ్వు	ష్ష
శ్శ	సస్	హ్హ	ళ్ళ	ళ్ళ

INTRODUCTION

LANGUAGE LEARNING

From time immemorial individuals have been learning other's languages as well, in addition to their own. Some learn languages of others without a teacher or a textbook. In this case the community is the teacher and the classroom, and the social needs of the learner provide him/her with a curriculum. On the other hand, some learn with the help of a teacher and a textbook, in which case the curriculum is organized and planned. In the first context the learning is generally felt to be easy and more or less unconscious, natural and automatic. Competence acquired in such a learning may or may not be similar to competence of language acquisition in mother tongue. It may also be of a time consuming process in some cases. In most cases such a learning may be partial in the sense that the learners may be competent in using that particular language for some specific purposes only. Also the learner is invariably required to live in the particular area in which that language is spoken or he/she must have regular physical contact with the speakers of the language. In the second context, the learning is generally seen to be difficult, formal, conscious at every step and organized. Because of these formal conditions there can be a variety of exposure within the shortest span, thus raising the theoretical possibility of a more rapid learning of the particular language. Also the learner need not live in the particular language area. However, motivation is important in both the contexts. Learning a language in the second context is a complex activity. The term second language learning is generally restricted to this type of learning only.

The success of learning a second language depends upon the method, material and the motivation of the learner. Use of systematically organized and planned material ensures the attainment of educational goals with ease and rapidity. The present *Intensive Course* is an attempt in this direction. The three principles of materials production, namely, selection, gradation and presentation are followed with care in the preparation of this book. The teachable items are carefully graded based on the pedagogical principles, namely, a progression of items from simple to complex and from known to unknown, and the relevance of the given linguistic situation.

OBJECTIVES

This *Intensive Course* is meant primarily for the teacher trainees of the Southern Regional Language Centre of the Central Institute of Indian Languages, who do not know Telugu earlier. This is the prescribed textbook for the Basic Course of the three phase ten-month course of 1100 hours of instruction. The other two phases are Intermediate Course and Advance Course. The Basic Course extends over a period of 14 weeks with 450 instructional hours. At the end of this course the learners are able to achieve the following objectives :

1. To perceive and reproduce the sounds and their meaningful sequences, which means identification of the sounds in their meaningful sequence, discrimination of the

sounds in their meaningful sequence, and oral reproduction of the sounds in their meaningful sequence.

2. To form orally sentences from given patterns and lexical items.
3. To converse with the teacher and with fellow trainees on specified topics under controlled situations.
4. To narrate specified events and topics orally.
5. To read simple and graded passages with comprehension, which includes the recognition of the letters of the alphabet in isolation and in sequence, and the comprehension of passages containing simple sentences.
6. To write simple sentences and guided compositions on specified topics, which means the writing of the letters of the alphabet in the initial stage followed by words and sentences and writing of guided composition on the basis of the cues provided.

Of the above objectives, this *Intensive Course* is meant mainly to achieve objectives from 2 to 4. To realise the other objectives, the other CIIL publications such as *Telugu Phonetic Reader* (1961), *CIIL-K. V. S. Mother Tongue Series-MANA BHASHA LEVEL I* (1973) consisting a Textbook, a Scriptbook, a Copybook and a Teacher's Manual. Though the books in CIIL-K. V. S. Mother Tongue Series are prepared for children learning Telugu as a mother tongue, they could be effectively used by adult second language learner for the script learning purpose as the Telugu script is presented in the Scriptbook and Copybook on the basis of similarity of shape of the letters and the hand movements in writing them. The learners would do well to learn Telugu script before they commence using this book or learn it simultaneously while using this book.

DESIGN OF THE BOOK

This *Intensive Course* consists of 100 lessons in 24 Units. Each Unit consists of two or more lessons covering a group of related grammatical patterns of a major grammatical structure. This is further divided into various teachable items. Each lesson deals with a few teachable items covering at least one of the structural patterns of the grammatical structure focussed in the Unit. Teachable item may be defined as a single minimum point that the teacher has to concentrate upon while teaching. This may also be a single minimum point that the teacher has to concentrate upon while constructing a test. The first 40 lessons cover a comparatively less number of teachable items than the later lessons. This is to accommodate the initial problems involved in learning the mechanics of writing and developing reading skill.

There are two types of lessons in this *Intensive Course* : Unit lessons and Review lessons. Unit lessons are part of Units and they cover new teachable items. There are 84 Unit lessons. Each Unit lesson consists of 5 components, namely, (i) Text, (ii) Drills, (iii) Exercises, (iv) Vocabulary and (v) Grammar Notes.

The Text is mostly in the form of conversation. A few narrations, news items and a story are also there. In this component, new teachable items with a judicious mixture of old ones for reinforcement, are presented in a meaningful situation. Each sentence in the Text is provided with a free English translation to give a general comprehension of the sentence in particular and the total text in general. However, the translation does not maintain one-to-one correspondence with the structural elements of the Telugu sentence.

The drills are designed to train the learner to speak through a mastery of the basic structural patterns of the language. The drills include repetition drill, build-up drill, substitution drill — both simple and manipulative, interlocked substitution drill, expansion drill, response drill, combination drill, transformation drill and conversation drill. Each drill is designed to bring out automatic accuracy and speed of performance. The drills are graded considering the complexity of manipulation involved in each drill. The drills, other than repetition and build-up drills, have a model set of stimulus and response.

The drills are followed by different kinds of exercises. Both these components are confined only to the new teachable items covered in the lesson. No new vocabulary items are used in drills and exercises. Drills are for oral administration in the class whereas the exercises are for home practice. Clear and adequate instructions are provided at the beginning of every exercise. The exercises involve a higher degree of manipulative activity than the drills, helping a specialized practice and consolidation of the grammatical rules.

The new vocabulary items of each lesson are listed separately in the order of their first occurrence in the Text. The English equivalent is given against each item. This meaning is confined to the context of reference in the Text. The teacher has the liberty of bringing out the various shades of meanings and uses of a vocabulary item by way of proper explanation, wherever felt necessary.

In Grammar Notes, grammatical explanations are provided in non-technical terms to the extent possible. They are functional in nature, and intended to cater to the needs of the teacher to teach the lesson successfully and help the learners in understanding the structures. The major and sub-points are numbered and a cross reference is provided wherever necessary. For example, 23.1.2. stands for the second sub-point under the first main point in the 23rd lesson.

Each lesson ends with a cultural note, if any.

There are two types of Review lessons in this *Intensive Course*: Unit Review lessons and Overall Review lessons. The Unit Review lessons are twelve in number and each of these is added, at the end of every two Units. The Overall Review lessons are four in number and they form the last four lessons in this book. They provide an overall review of the entire course, and help the learner a smooth switch over to a set of structure-free reading materials. In Review lessons Drills and Grammar Notes are not given, as these lessons do not focus any new teachable items. However, new vocabu-

lary items are used in the text of these lessons. The text in these lessons presents the use of the structures covered in a different context and exercises provide a practice and consolidation of the structures. To provide variety, different formats such as letter, news item, story, cartoons are used in addition to the conversation format in the text of the Review lessons.

The Review lessons are placed and timed in such a way that they can be used as a review and reinforcement of the week-long learning activity at the end of a particular week in an intensive language training programme. The exercises given in a Review lesson can readily be used as a week-end test.

The lessons in this book are presented in Telugu script, unlike other Telugu learning materials for adults. However, the first ten lessons are provided with transcription in *Parivardhita Devanagari*, so that they can be read from the first day of their learning. As the learner acquires mastery over the Telugu script he is expected to switch over from *Devanagari* to Telugu script. The *Devanagari* is used here as a crutch to learn the pronunciation. Using the target language script in a composite course like the one visualized here will enable the learners to read the written materials fluently at the later stage. Our experience shows that the mastery of Telugu script can be achieved in about 15 to 20 clock hours spread over a period of 8 to 10 days. Hence this helps learning of the language go hand in hand with the development of reading skill in the target language.

Use of cartoons for learning language is an innovation in this book. Language teaching materials for a second language course are necessarily under various constraints and controls of structures. Because of these constraints and controls the materials producer will have great difficulty in bringing out the naturalness of the situations. This could lead to partial handling of the content of a conversation, inadequate coverage and even misunderstanding. It could also lead to monotony since the constraints on structures would not help much variety. Accordingly to overcome the above listed problems, recourse has been taken to the use of cartoons in this book. Cartoons from various magazines are selected and used in the lessons where the captions of the cartoons contain the teachable items focussed in the text. The cartoons, thus, make an additional text material. In some Review lessons the text is exclusively comprised of cartoons only. It has been found in the classroom while experimenting this material that the humour associated with the cartoons help the learners to remember the cartoon and thereby the teachable item the caption contains. For example, the fact that the word for water in Telugu is in plural number and its usage with plural verb in agreement is established in the cartoon in lesson 37. Some cartoons using proverbs are also used. It has also been found while using this material that the use of cartoons help in teaching a natural language in the sense that elliptical and compound constructions that abound in native language are frequently exploited in the language used in the cartoons. These are two of the most difficult characteristics of a language the mastery of which would put the second language learner on par with the native speakers of the language.

METHOD OF USING THIS BOOK

This *Intensive Course* covers 300 hours of intensive instruction following a sequence of four basic steps, namely, presentation, explanation, repetition and transfer in the basic course stage.

The teacher using this book may find it beneficial to go through the analytical background provided elsewhere in the *Introduction*. It would help him greatly to have a thorough understanding of the scheme of presentation of the various structures in this book. He may prepare flash cards separately for each lesson. All that goes into a lesson should be available at a glance in a nutshell on the flash card. Here is a model :

Lesson 53	
<u>Teachable Items:</u>	<u>Vocabulary items.</u>
1. Gerund forms - అటం/-వటం	కడం కంటె
2. After mono-syllabic bases - వటం	లు
జువటం, వువటం etc.	అటం
Elsewhere - అటం.	రకటం
చువటం, చువటం etc.	మెలుచుట
3. కంటె	అటం
4. Dubitative marker to express uncertainty.	
ఇలాంటి బస్సు ఉందా లేదా!	
అతను ముచ్చటగా వాడు కాదా!	

This helps the teacher to take up the teachable items and vocabulary items without referring to the book. The teachable items and vocabulary items may be introduced by adopting dramatization and/or demonstration creating suitable situations other than the one provided in the text. The ability to create suitable situations in the classroom makes the teacher successful in his endeavour. Grammatical explanations have to be avoided at the beginning of the Introduction. After all the teachable items are introduced, the necessary grammatical explanations may be given.

For example, let us see the introduction of the Gerund forms in Telugu.

Write the verbal bases on the black board for which the Gerund forms are being introduced.

రాయి, తిను, తియ్యి, etc.

Announce to the class that the Gerund forms of these verbs are going to be introduced. Take a piece of paper and pen, and start writing something on the paper. Ask the question :

నేను ఏం చేస్తున్నాను ?

You will get the answer 'మీరు రాస్తున్నారు' as this structure has already been covered. Then, ask the next question :

నేను రాయటం మీరు చూస్తున్నారా ?

The answer will be 'చూస్తున్నాను'.

Walk to the door, open it and say : నేను తలుపు తియ్యటం మీరు చూస్తున్నారు.

Follow it with some more demonstrations and ask question :

మీరు ఏం చూస్తున్నారు ?

Provide answers yourself : నేను రాయటం చూస్తున్నాను, నేను తలుపు తియ్యటం చూస్తున్నాను and so on.

Take out a biscuit, which you have taken along with you. Start eating it by biting it bit by bit. Say the sentences :

నేను బిస్కెట్టు తింటున్నాను , మీరు చూస్తున్నారు. మీరు ఏం చూస్తున్నారు ?

By now, the class should be in a position to answer the question by saying : మీరు బిస్కెట్టు తినటం చూస్తున్నాం Help the class by providing necessary props.

Now, lead this type of usage into another type by saying :

క్లాసులో తినటం మంచిది కాదు.

క్లాసులో నిద్రపోవటం మంచిది కాదు.

ఎక్కువగా తినటం మంచిది కాదు.

ఎక్కువగా మాట్లాడటం మంచిది కాదు.

and so on. Do not use new structures and new vocabulary items while providing sentences like these.

As you use the Gerund forms of various verbal bases, write those forms on the board against the verbal bases already written. Let the learners analyse for themselves what marker/suffix is added to the base to form the Gerund.

The teachable items and vocabulary items need not be introduced in the order of their occurrence in the lesson. After the introduction is over, provide the grammatical explanations. Use of audio-visual aids is the most desirable one while introducing the teachable items and the vocabulary items. After the introduction is over, read the text of the lesson with normal speed. The class should be in a position to comprehend the lesson to a greater extent as the teachable items and vocabulary items have already been covered. Providing translation should be the last resort after all possible efforts by demonstration and dramatization are used to bring home the meaning/concept to the learners.

Group drill has to be administered with each one of the teachable items as and when it is introduced so as to help the learners to consolidate their learning. Before a sentence is given for drill while introducing a teachable item, utter the sentence several times so that the class will *listen* to the same properly. After the lesson is thus introduced,

administer a mass drill covering all the sentences of the text. These choral drills help the adult learners overcome their inhibitions such as shyness in uttering the sentences of the non-native language, and also help them learn the pronunciation. It also helps developing speaking skill.

Now, take up the drills part of the lesson. Administer each drill in group and also individually. Use more sentences of your own if the sentences given in a drill are found to be insufficient. Use your own drills – preferably a question-answer drill. Administer this as a chain drill, i. e., you ask one person a question. He will answer you and (he will) put the same question to his neighbour. The neighbour will answer him and put the same question to his neighbour. Ultimately the last person will put the question to you and you will answer it.

Let the exercises be the home task. Do not guide the learners for exercises in the class. Let them do these exercises themselves. Evaluate the learning by going through the exercises done by the learners. Apply the exercises in the Review lessons as weekend tests.

The method suggested above, however, is not *the* method of using this book.

The following instructions will be found useful by the teacher.

1. The teacher should always bear in mind that a good method is comprehensive and eclectic. The valuable suggestions from different methods may be used whenever the situation demands.

2. Acquisition of good pronunciation forms an important part of language learning. The teacher should make the learner to acquire the capacity to recognize the various speech sounds and produce them in isolation as well as in sequences. The phonetic drills in the Telugu Phonetic Reader may be used for effective pronunciation drill. The meaning of words may be ignored at this stage.

3. The articulatory description of a problem sound is a powerful prop. Facial diagrams can also be used. The contrasting pairs consisting of the problem sounds should be administered for drills.

4. The script should be taught simultaneously with patterns. To get a mastery over the orthography the teacher should develop automatic association between written forms and speech sounds.

5. It is assumed that there will be a concurrent script teaching class on every day of instruction. Hence the teachers may illustrate the letters introduced in the script class with words and phrases taken from the structures introduced.

6. The dialogues in this *course* are situation centered. Before presenting the dialogue the teacher should prepare the students for understanding the patterns to be introduced. This can be done with the revision of the earlier lessons.

7. In introducing the pattern the teacher should pronounce each sentence first, followed by a choral and individual repetition of the same.

8. The teacher may bring many more contexts to teach the structures involved as already illustrated. Thus, a communicative operation of the language in use may be brought to the classroom.

9. Discourage the students from the habit of over-relying on translation for comprehension. Make the students think in the target language as early as possible. In the classroom make a minimum use of a language other than the target language.

10. When new words are introduced special attention should be paid by the teacher to their correct pronunciation before they are used in the patterns.

11. A brief explanation on the similarities and differences of the patterns introduced in the lesson with reference to the learner's mother tongue may be given by the teacher provided he has a mastery over the learner's mother tongue.

12. In administering drills the teacher should not slow down from his natural speed.

13. The intonation pattern of each sentence as found in conversation should be maintained when it is given in isolation for drilling.

14. The teacher should not mimic the learner's mispronunciation.

15. The teacher should always remember that the exercises should be used for written task only after the oral administration of drills is over.

16. The grammar teaching is necessary to impart a knowledge of the basic structural principles. The learner must be described the structure non-technically as far as possible.

17. In teaching grammar, the learner must be taught the terminology which will act as a convenient system of reference for the explanation. Being an adult and already educated, the learner may not have much difficulty in learning certain technical terms and understanding the metalanguage.

18. The learner need not be compelled to memorize the grammatical rules. He learns himself many things by analogy and analysis. Moreover, the drills and exercises are organised in such a way as to impose a particular grammatical rule indirectly.

19. The internal and external sandhi should be explained adequately. This may be represented in the form of rules as the learner is likely to be familiar with sandhi rules of his mother tongue.

20. The teacher should supply the learners with additional cultural notes wherever found necessary.

21. Testing is an essential ingredient in any teaching situation. The teacher should undertake the preparation of skillwise tests. The testing techniques such as translation, dictation, composition, multiple choice items, short answer items etc., should be used in the classroom. Careful analysis on the part of the teacher is highly expected in preparing and scoring test items.

22. The teacher should use audio-visual aids wherever feasible. These have to be prepared by the teacher following the materials to be presented in the class. These may include picture cards, wall pictures, flannel board and cut outs, puppets, film strips tapes, records, films, television and so on.

23. Each lesson is potential enough for the teacher to prepare supplementary materials. Therefore, he may prepare the same as and when necessary taking into consideration of the time factor.

Many more instructions are commonly found in the books on language teaching methods. The teacher is expected to get acquainted with them for effective and systematic teaching.

LANGUAGE VARIETY USED IN THIS BOOK

This *Intensive Course* aims at teaching standard spoken Telugu. It is needless to say that the 'standard variety' of a language is not a fixed point of reference and it is only an approximation of a range of usages. Since a standard variety is only a range, the forms used by other native speakers should not be construed as incorrect forms by the learners. However, it is in the best interest of their learning to follow the variety used in this book until this *course* is completed, as this book provides a systematic, progressive and graded approach to this particular variety of the language. The teachers using this book to teach the language can make the learning of the language more profitable if they strictly adhere to this variety of language, as long as they use this book as the textbook. Failure to do so and introduction of different varieties in the classroom would confuse the learners.

In selecting different dialect forms (where both are accepted as standard) pedagogical advantages are kept in mind in choosing one in preference to the other. For example, consider the following instances.

1. చేసినై , విరిగినై
2. చేశాయి, విరిగాయి

Item 2 is preferred because item 1 requires an additional past tense marker -ఇన్.

Similarly, అడుకుంటున్నాడు and అడుకుని are preferred in place of అడుకొంటున్నాడు and అడుకొని for the following reasons.

In this *Intensive Course* reflexive bases like తీసుకో, నిర్వో and కూర్వో are grouped together and shown as polysyllabic ఓ ending bases. (Polysyllabic is to eliminate ప్తా). The above dicotomy is not possible with నిర్వో and కూర్వో.

Hence అడుకుంటున్నాడు, అడుకున్నాడు అడుకుని, నిచ్చుంటున్నాడు నిచ్చున్నాడు నిచ్చుని are preferred.

వడు is identified with అను group as the past tense forms of these bases have a geminated final consonant and take అ/ఆ as the past tense suffix.

తీన్నాడు, వడ్డాడు.

The neuter singular form వడ్డది is preferred to పడింది in accordance with the అన్నది, తన్నది, forms of the అను group.

While introducing the non-future forms of ఉండు, ఉంది is blocked and ఉన్నది is only introduced in the beginning. This is necessary to establish the concord for present tense which is identical with that of the non-future forms of ఉండు.

ఉన్నాను	ఎక్కుతున్నాను	ఉన్నాడు	ఎక్కుతున్నాడు
ఉన్నాం	ఎక్కుతున్నాం	ఉన్నది	ఎక్కుతున్నది
ఉన్నావు	ఎక్కుతున్నావు	ఉన్నాయి	ఎక్కుతున్నాయి
ఉన్నారు	ఎక్కుతున్నారు		

ఉంది is introduced as an alternative form of ఉన్నది (see lesson 42) only after establishing the paradigm ఉన్నాను, ఉన్నాం, ఉన్నావు etc. Care has to be taken by the teacher to avoid an unwanted extension by the learners, of the analogy

ఉన్నది = ఉంది అడుగుతున్నది = అడుగుతుంది

which is not true. ఉంది and ఉన్నది are semantically same; but అడుగుతున్నది is present progressive and అడుగుతుంది is future/habitual.)

ANALYTICAL BACKGROUND

All points given in the Grammar Notes under each lesson in this *Intensive Course* constitute a reference grammar of standard spoken Telugu. In order to have a comprehensive picture of the structure of the language, the teacher using this book have to organize the different grammatical points in a cohesive manner. For example, the points related to past tense are scattered over different lessons where different groups of verbs are covered. All these points have to be put together to have an understanding of the past tense in this language. For the convenience of the users of this book a classification of the verbal bases in terms of internal changes in the stems is presented here. Such classification and the scheme of its presentation in explicit terms is necessary because in Telugu the verbal bases with their stem alternants pose a relatively more complex problem than the other word classes.

The base forms of the verbs, as introduced in this *Intensive Course* can be used in Imperative (non-honorific affirmative singular) except the following groups of verbs which will lose their final consonant when used in the Imperative (non-honorific affirmative singular).

i) (C) $\bar{V}Cus$ కలున్, కురున్ etc.

ii) (C) $\bar{V}Cuc$ అరుచ్, పిలుచ్ etc.

iii) $C\bar{V}Cuc$ ఏరుచ్ and ఉరుచ్.

and iv) $C\bar{V}c$ లేచ్

The base forms are set up for convenient reference. If a particular verb has several stem alternants one of the alternants is chosen to be the base. The other alternant-forms

of the verb are derived by specific rules. For example, the verb 'to write' in Telugu is represented by the forms రాన్, రాయ్, రాద్ and రాయి in words like

రాస్తాను, రాయాలి, రాద్దరి, రాయి

One of these alternants is set up as the base of this particular verb and rules are framed to derive the other alternants. The base is an arbitrary form and one can set up any one of the above as the base form and derive the others. However, principles of economy, generality and naturality dictate the choice. In any case one has to frame suitable rules to derive the other alternant forms.

Reality in Usage

Many of the Telugu verbal bases have only one stem alternant and the same is used without any change in the Imperative (non-honorific affirmative singular). E.g., ఎక్కు, దిగు, తగు etc. In a pedagogical grammar it is more natural and expedient to take one of the freely occurring forms as the base. Earlier writers of grammars in Telugu have used the non-occurring or bound forms as the bases and derived the alternants. In terms of reality in usage this is counterintuitive in pedagogical situation. (This point has been discussed in Ramanarasimham, 1981 and 1984.) Therefore, the verbal forms as they occur in the Imperative are taken as the bases in this *Intensive Course*. However, the న్ ending and య్ ending-bases, as already mentioned above are the exceptions. (The reasons for not taking the Imperative forms of these verbs as bases have been discussed in Ramanarasimham, 1978.) Accordingly రాయి is taken as the base form of the verb meaning 'to write' as this form occurs freely in the language as the Imperative form. Other writers took either రాన్ or రాయ్ as the base. Similarly the reflexive verb. The ఁ ending forms of these verbs such as తీసుకో, పట్టుకో are introduced as the bases. These forms occur as the Imperative forms. The other teaching materials in Telugu have taken తీసుకొన్, తీసుకును, తీసుకొను as bases. It is also found while using this material in the class that the learners find it easier to go from an occurring free form to bound forms.

Verb Stem Classification

In Telugu verb stems are classified under various groups based on the internal changes in stems when different suffixes are added to them. Three classes of suffixes can be identified which trigger various changes in the verb stems. They are :

- (i) Suffixes beginning with అ/ఆ
- (ii) Suffixes beginning with త్/ద్
- (iii) Suffixes beginning with ఇ/ఁ/ఏ

According to the changes the suffixes trigger in the bases of the verbs, the verbs are classified in to 11 groups.

Group I

Those verbs which do not undergo any change. ఎక్కు, దిగు, చించు, తాయి etc. and trisyllabic bases of (C) VCVCu pattern. అడుగు, చరువు etc.

ఎక్కు, ఎక్కుండి (41.6)

ఎక్కుతున్నాను, ఎక్కును

చదువు, చదవటం (41.6; 48.2)

చదువుతున్నాను, చదివాను (66.6) etc.

Group II

య్య/యి ending verbs and చూడు.

వెయ్యి, తియ్యి, ముయ్యి, పొయ్యి etc., and చూడు.

TELUGU UNIVERSITY
LIBRARY

జి.వి. కృష్ణారావు

Date: _____

These verbs change their final syllable to య్ and lengthen the penultimate vowel, if short, when the suffixes of class (ii) and (iii) follow. (48.1.; 48.2.; 66.3.; 66.4.)

వేస్తున్నాను, వేశాను (66.3.1.), వేసింది, వేద్దాం (60.3) చూస్తున్నాను, చూశాను.

Group III

ట్ట ending bases. నెట్టు, తిట్టు, చుట్టు etc., చెప్ప and వెళ్లు.

The final ట్టు of these bases becomes డ్ ; చెప్ప becomes చెప్; and వెళ్లు becomes వెక్ when suffixes of class (ii) follow. (48.3.; 46.2.; 54.2.; 60.2.)

కొద్దాను, కొద్దాం

చెప్తాను, చెప్తాం

వెక్తాను, వెక్తాం.

Group IV

ఇంచు ending bases (other than disyllabic bases like చించు where ఇంచు is part of the stem)

చూపించు, కనిపించు, ఎక్కించు, ఆలోచించు, దింపించు etc.

These bases change their final ఇంచు to ఇన్ when followed by the suffixes of class (ii). (55.4.; 60.2.)

ఆలోచిస్తున్నాను, ఆలోచిద్దాం (60.3.)

Group V

అను group of verbs (49.1.; 50.1.; 71.3.). This group has four sub-groups.

1. అను, విను, తిను and కొను (కను which also belongs to this sub-group is not introduced in this Course.)

2. ఉండు

3. ఓ ending bases other than పో

నిర్బో, కూర్బో, తీసుకో, చదువుకో, కనుక్కో etc.

4. పడు and compound bases ending with పడు like ఇష్టపడు, కష్టపడు etc.

(చెడు which also belongs to this sub-group is not introduced in this Course.)

The suffixes beginning with థ్ change their థ్ to థ్ when they are added to the అను group of verbs except పడు sub-group. The bases of the sub-group 1 change their final

ను to anuswaram (49.2.); ఉండు drops its final డు; the final ఓ of these bases changes to ఉం (50.2.) when the suffixes of class (ii) follow.

అంటున్నాను, అందాం

ఉంటున్నాను, ఉందాం

నిచ్చుంటున్నాను, నిచ్చుందాం

తీసుకుంటున్నాను, తీసుకుందాం

These verbs take a different past tense suffix అ/ఆ (66.5.; 71.3.). Before this suffix, these bases undergo the following changes. The final ను becomes న్న and the final డు becomes డ్డ. ఉండు becomes ఉన్న. The final ఓ becomes ఉన్న.

అన్నాను, అన్నది ఉన్నాను, ఉన్నది తీసుకున్నాను, తీసుకున్నది వడ్డాను, వడ్డది

The final ఓ of these bases becomes ఉన్ when followed by the suffixes of class (iii) (75.2.3.; 79.2.).

నిచ్చుని

తీసుకుని

నిచ్చునే

తీసుకునే

Group VI

Bases ending in న్. These are disyllabic bases and of (C) $\check{V}Cus$ pattern. (67.1)

These bases lose their final న్ when used in Imperative non-honorific affirmative singular. (67.2)

కలు! తడు!

The final న్ of these bases becomes వ్ when followed by the suffixes of class (i) (67.5.)

కలవండి! కలవటంలేదు (67.3)

Group VII

Bases ending in వ్. (68.1.) లేవ్, పిలువ్, ఊడువ్ etc.

These bases drop the final వ్ when used in the Imperative non-honorific affirmative singular. లే! పిలు! ఊడు! etc.

The final వ్ becomes వ before a suffix beginning with వ్ (68.4.); వ్ before a suffix beginning with ద్ (68.5.); and వ్ before a suffix beginning with అ/ఆ (67.3.).

లేస్తాడు, లేద్దాం, పిలుస్తాను, ఊడుస్తున్నారు

లేవటం, పిలువటం (67.3) లేస్తే, నడిస్తే, ఊడిస్తే (67.3, 68.3, 68.4)

Group VIII

The bases రా, తే, ఇవ్వు and చావు. (46.2.; 66.4.; 67.6.; 69.4.1.; 91.1.: 91.1.1.).

రా becomes వన్; తే becomes తెన్; ఇవ్వు becomes ఇన్. and చావు becomes చన్ when the suffixes of class (ii) follow.

వస్తుంది తెస్తుంది ఇస్తుంది చస్తుంది వస్తే తెస్తే ఇస్తే చస్తే వద్దాం తెద్దాం ఇద్దాం చద్దాం (60.3)

రా become వచ్చు; తే becomes తెచ్చు; ఇవ్వు becomes ఇచ్చు and చావు becomes చచ్చు when suffixes of class (iii) follow.

వచ్చాయి

తెచ్చాయి

ఇచ్చాయి

చచ్చాయి

Group IX

Bases of the pattern (C) $\bar{V}C$ ఖాల్పు, చేర్చు, మాడ్చు etc. (69.2; 69.3.).

The final చ of these bases becomes ఉవ్ when suffixes of class (ii) follow.
కాబుస్తున్నాను, కా లిస్తే, కా బుద్ధాం

Group X

The bases దాచు and తోచు. (90.4.)

The final చ of these bases becomes వ్ when suffixes of class (ii) follow.
దాస్తాను, తోస్తుంది etc.

Group XI

The bases పో. and కా. These are irregular verbs.

పోయాను, పోయింది (70.1) పోయిన (75.1.2), పోయినా (90.1.1)
పోయే (75.2.1), పోతే (63.3.1) పోతున్నాను, పోండి (41.7.)
పోలేదు (71.1., 41.7) పోవటం (53.1.1), పో! etc.

కా has three alternants అవు, అయ్ and కా. అవు occurs before suffixes of class (ii), అయ్ occurs before suffixes beginning with య్ and ఇ, and కా occurs elsewhere. (70.2.1.)
అవుతున్నాను, అయ్యాడు, అయింది (70.2.2.) కాండి! (41.7.) కావటం (53.1.1)
కాలేమ (71.1., 41.7) కా! etc.

In addition to the gradation of the structure, a gradation of verbs is also attempted in this book. The bases of Group I are introduced first in the present tense lesson (lesson 45.). The other verbs which undergo changes before various suffixes are gradually introduced in groups. For example, bases of Group II and III in present tense are introduced in lesson 48. The present tense forms of తిను group (Group V) are introduced in lesson 49 (అను, విను, తిను and కొను), lesson 50 (ఉండు, నిల్చు, కూర్చు, and other కో ending verbs). This helps drilling of verbs together with those which undergo similar changes. The వ్ ending and చ్ ending bases (Group VI and VII) are postponed until after past tense is introduced. It is only in past tense that these verbs show the distinction of వ్/చ్ ending. Before the suffixes of classes (ii) and (iii), they do not show any distinction.

కలు, కలవండి! కలుస్తాను, కలుద్దాం, కలిక్రాను (66.3.1).

పిలు! పిలవండి!, పిలుస్తాను, పిలుద్దాం, పిలిచాను.

The imperative forms of these verbs have the canonical pattern CVCV̄. This is same as that of other disyllabic bases such as దిగు తెగు etc. Introduction of these verbs only after past tense is to expose these verbs with their final consonant వ్/చ్ on their first occurrence to the learners.

Whenever a new group of verbs is introduced in a lesson usages of those verbs with all classes of suffixes that are so far introduced in earlier lessons are shown in the Text of the lesson with necessary explanations in the Grammar Notes. For example, the usage

of the 5/5 ending verbs with other classes of suffixes such as suffixes beginning with ౯/౯ (class i), and 5/5 (class ii) are also given in the past tense (whose suffixes belong to class iii) lessons where these verbs are first introduced (lesson 67 and 68). Similarly the verbs of Group IX in lesson 69.

When a new suffix is introduced in a lesson, various groups of verbs with their changes before such suffix are shown in the text of the lesson with necessary explanation in the Grammar Notes. (Hortative forms in lesson 60, Conditional forms in lesson 63.)

The gradation of the verbal bases in addition to the structures is the major difference of this *Intensive Course* from other materials of similar nature. The other major differences are the use of humorous cartoons, the comprehensive coverage of the structures and a variety of drills and exercises. Still the author feels that there is a lot of scope for improvement in this book. He would be highly indebted to teachers who use this book and other scholars if they offer their critical comments and constructive suggestions for the improvement of this book.

References

- Krishnamurti, Bh. 1972. Telugu Verbal Bases - A Comparative and Descriptive Study. (Reprint). Delhi : Motilal Banarsidass.
- and Sivananda Sarma, P. 1968. A Basic Course in Modern Telugu. Hyderabad : Bh. Krishnamurti
- Lisker, Leigh. 1963. Introduction to Spoken Telugu. New York : American Council of Learned Societies.
- Ramanarasimham, P. 1978. 'Telugu Verbs in Second Language Teaching : A Problem'. In Telugu Vaani, Vol. III. Hyderabad : International Telugu Institute.
- 1981. 'Bhaashaa Boodhana - Telugu Dhaatuvulu'. In Bhāsha - jāna-padam. R. V. S. Sundaram and P. Ramanarasimham (Eds.). Mysore : Telugu Samskritika Samithi.
- 1984. 'Norms and Stem-alternants : A Case in Reality-in-usage in Pedagogical Grammars' (Mimeo). National Seminar on Language Teaching/Learning. Southern Regional Language Centre, CIIL., Mysore.
- Sivaramamurthy, N. 1971. Telugu - An Intensive Course. Trivandrum : Dravidian Linguistics Association.
- Subrahmanyam, P. S. 1974. An Introduction to Modern Telugu. Annamalainagar : Annamalai University.
- Venkateswara Sastry, J. 1972. Telugu Phonetic Reader. Mysore : Central Institute of Indian Languages.
- and Krishnamurthy, N. D. 1975. Conversational Telugu - A Microwave Approach. Madras : M. Seshachalam & Co.
- Viswanatham, K. 1973 Mana Bhaasha (CIIL - K. V. S. Mother Tongue Series Text-book, Scriptbook, Copybook and Teacher's Manual). Mysore : Central Institute of Indian Languages.

CONTENTS

Foreword	v
Editor's Note	vii
Acknowledgement	viii
Abbreviations	ix
Telugu Alphabet	x
Introduction	xiv
UNIT 1	
Lesson 1	1
Lesson 2	8
Lesson 3	15
UNIT 2	
Lesson 4	23
Lesson 5	32
Lesson 6	38
Lesson 7	45
REVIEW 1	
Lesson 8	53
UNIT 3	
Lesson 9	56
Lesson 10	61
Lesson 11	66
Lesson 12	71
UNIT 4	
Lesson 13	76
Lesson 14	79
Lesson 15	85
Lesson 16	90
REVIEW 2	
Lesson 17	95
UNIT 5	
Lesson 18	98
Lesson 19	103
Lesson 20	107
UNIT 6	
Lesson 21	113
Lesson 22	117
Lesson 23	121
Lesson 24	125
REVIEW 3	
Lesson 25	130

UNIT 7	Lesson 26	134
	Lesson 27	138
	Lesson 28	143
UNIT 8	Lesson 29	149
	Lesson 30	153
	Lesson 31	159
	Lesson 32	165
REVIEW 4	Lesson 33	169
UNIT 9	Lesson 34	173
	Lesson 35	177
	Lesson 36	183
UNIT 10	Lesson 37	193
	Lesson 38	201
	Lesson 39	209
REVIEW 5	Lesson 40	217
UNIT 11	Lesson 41	222
	Lesson 42	233
	Lesson 43	240
	Lesson 44	248
UNIT 12	Lesson 45	253
	Lesson 46	259
	Lesson 47	265
	Lesson 48	272
	Lesson 49	279
	Lesson 50	285
REVIEW 6	Lesson 51	291
UNIT 13	Lesson 52	297
	Lesson 53	301
	Lesson 54	307
UNIT 14	Lesson 55	316
	Lesson 56	323
REVIEW 7	Lesson 57	331

UNIT 15	Lesson 58	337
	Lesson 59	343
	Lesson 60	349
	Lesson 61	355
UNIT 16	Lesson 62	361
	Lesson 63	366
	Lesson 64	372
REVIEW 8	Lesson 65	379
UNIT 17	Lesson 66	385
	Lesson 67	392
	Lesson 68	399
	Lesson 69	406
	Lesson 70	415
UNIT 18	Lesson 71	426
	Lesson 72	432
	Lesson 73	438
REVIEW 9	Lesson 74	444
UNIT 19	Lesson 75	454
	Lesson 76	467
	Lesson 77	478
	Lesson 78	482
UNIT 20	Lesson 79	490
	Lesson 80	498
	Lesson 81	505
REVIEW 10	Lesson 82	512
UNIT 21	Lesson 83	519
	Lesson 84	524
UNIT 22	Lesson 85	535
	Lesson 86	539
	Lesson 87	544
REVIEW 11	Lesson 88	549

UNIT 23	Lesson 89	556
	Lesson 90	563
	Lesson 91	573
UNIT 24	Lesson 92	580
	Lesson 93	588
	Lesson 94	595
	Lesson 95	601
REVIEW 12	Lesson 96	612
OVERALL REVIEW I				
	Lesson 97	625
OVERALL REVIEW II				
	Lesson 98	629
OVERALL REVIEW III				
	Lesson 99	633
OVERALL REVIEW IV				
	Lesson 100	639
APPENDIX	Word Index	645

UNIT 1

Lesson 1

ପଦ୍ମ : ଏଇ ସିଆର ?

ରବି : ଇଦି ଏମିଟି ?

ନୀଳ : ଏଇ ଛାତ୍ରୀ.

ଗୋପି : ଇଦି କୁର୍ଚ୍ଚା ।

ପଦ୍ମ : ଏଇ ସିଆର ?

ରବି : ଏଇ ଏମିଟି ?

ନୀଳ : ଏଇ ଟେବୁଲ୍.

ଗୋପି : ଏଇ ବଲ୍ଲ ।

ପଦ୍ମ : ଏଇ ସିଆର ?

ରବି : ଇଦି ଏମିଟି ?

ନୀଳ : ଏଇ ଡେସ୍କ.

ଗୋପି : ଇଦି କଲମ୍ !

What is this ?

This is a chair.

What is that ?

That is a table.

What is this ?

This is a pen.

2 / An Intensive Course in Telugu

రవి : అది ఏమిటి ?

రవి : అది ఎమిటి ?

గోపి : అది పుస్తకం.

గోపి : అది పుస్తకం.

రవి : ఇది ఏమిటి ?

రవి : ఇది ఎమిటి ?

గోపి : ఇది వాకిలి.

గోపి : ఇది వాకిలి.

రవి : ఏది గడియారం ?

రవి : అది గడియారం ?

గోపి : ఇది గడియారం.

గోపి : ఇది గడియారం.

రవి : ఏది కిటికీ ?

రవి : అది కిటికీ ?

గోపి : ఇది కిటికీ.

గోపి : ఇది కిటికీ.

రవి : ఏది తలుపు ? ఏది గోడ ?

రవి : అది తలుపు ? అది గోడ ?

గోపి : అది తలుపు. ఇది గోడ.

గోపి : అది తలుపు. ఇది గోడ.

రవి : ఏది పిల్లి ? ఏది కుక్క ?

రవి : అది పిల్లి ? అది కుక్క ?

గోపి : అది పిల్లి. ఇది కుక్క.

గోపి : అది పిల్లి. ఇది కుక్క.

What is that ?

That is a book.

What is this ?

This is a threshold.

Which is the clock ?

This is the clock.

Which is the window ?

This is the window.

Which is the door and which is the wall ?

That is the door and this is the wall.

Which is the cat and which is the dog ?

That is the cat and this is the dog.

DRILLS

a. Build-up Drill

పిల్లి
పిల్లి

ఇది పిల్లి.
ఇది పిల్లి ।

కిటికీ
కిటికీ

అది కిటికీ.
అది కిటికీ ।

వాకిలి
వాకిలి

ఏది వాకిలి ?
అది వాకిలి ।

గడియారం

గడియారం

ఇది గడియారం.
ఇది గడియారం ।

కలం

కలం

అది కలం.
అది కలం ।

పుస్తకం

పుస్తకం

ఏది పుస్తకం ?
అది పుస్తకం ।

b. Response Drill

Model : (i) ఇది ఏమిటి ? (పిల్లి)
ఇది ఎమిటి ? (కుక్క)
ఇది పిల్లి.
ఇది కుక్క ।

1. ఇది ఏమిటి ? (కలం)
ఇది ఎమిటి ? (కలం)
2. ఇది ఏమిటి ? (గోడ)
ఇది ఎమిటి ? (గోడ)
3. ఇది ఏమిటి ? (కిటికీ)
ఇది ఎమిటి ? (కిటికీ)

Model : (iii) ఏది కుక్క ? ఏది పిల్లి ?
అది కుక్క ? అది పిల్లి ?
అది కుక్క. ఇది పిల్లి.
అది కుక్క । ఇది పిల్లి ।

Model : (ii) అది ఏమిటి ? (తలుపు)
అది ఎమిటి ? (తలుపు)
అది తలుపు.
అది తలుపు ।

1. అది ఏమిటి ? (పుస్తకం)
అది ఎమిటి ? (పుస్తకం)
 2. అది ఏమిటి ? (వాకిలి)
అది ఎమిటి ? (వాకిలి)
 3. అది ఏమిటి ? (బల్ల)
అది ఎమిటి ? (బల్ల)
1. ఏది బల్ల ? ఏది కుక్క ?
అది బల్ల ? అది కుక్క ?
 2. ఏది వాకిలి ? ఏది కిటికీ ?
అది వాకిలి ? అది కిటికీ ?
 3. ఏది పుస్తకం ? ఏది కలం
అది పుస్తకం ? అది కలం ?

c. Transformation Drill

Model : (i) అది పిల్ల.

ఇది పిల్లి.

అది ఏమిటి ?

ఇది ఎమిటి ?

1. అది పుక్కు

ఇది కుక్క.

2. అది చాకిరి.

ఇది వాకిలి.

3. అది పుస్తకం.

ఇది పుస్తకం.

Model : (iii) అది గోడ.

ఇది గోడ.

ఏది గోడ ?

ఇది గోడ ?

1. అది పిల్ల.

ఇది పిల్లి.

Model : (ii) ఇది కలం.

ఇది కలం.

ఇది ఏమిటి ?

ఇది ఎమిటి ?

1. ఇది గోడ.

ఇది గోడ.

2. ఇది కిటికీ.

ఇది కిటికీ.

3. ఇది బల్ల.

ఇది బల్ల.

2. ఇది కలం.

ఇది కలం.

3. అది పుస్తకం.

ఇది పుస్తకం.

4. ఇది గడియారం.

ఇది గడియారం.

EXERCISES

a. Fill up the blanks

1. ఇది (clock)

ఇది

2. అది (threshold)

ఇది

3. ఇది (wall)

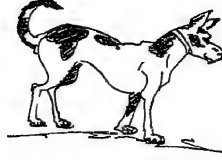
ఇది

4. అది (table)

ఇది

- b. Fill in the blanks using అది ఆది or ఇది ఇది. Assume that the object is close if the picture is nearer and distant if the picture is farther.

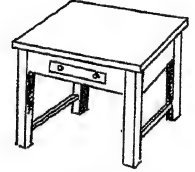
1. కుక్క.
..... కుక్క!

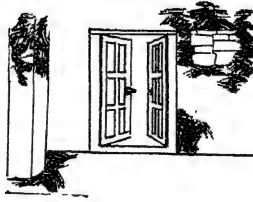
2. పుస్తకం.
..... పుస్తకం!

3. బల్ల.
..... బల్ల!

4. తలుపు.
..... తలుపు!

- c. Answer the following questions.

1. ఇది ఏమిటి ?
ఇది ఎమిటి ?

2. అది ఏమిటి ?
అది ఎమిటి ?

3. ఇది ఏమిటి ?
ఇది ఎమిటి ?

4. అది ఏమిటి ?
అది ఎమిటి ?

VOCABULARY

ఇది	this
ఇది	
ఏమిటి	what
ఎమిటి	
కుర్చీ	chair
కుర్చీ	
అది	that
అది	
బెంచ్	bench/table
బెంచ్	
కలం	pen
కలం	
పుస్తకం	book
పుస్తకం	

నాకిం	threshold
నాకిం	
ఏది	which
ఏది	
గడియారం	clock
గడియారం	
కిటికీ	window
కిటికీ	
దేలు	door
దేలు	
గోడ	wall
గోడ	
పిల్లి	cat
పిల్లి	
కుక్క	dog
కుక్క	

GRAMMAR NOTES

1.1 In this lesson verbless sentences having a Noun Phrase (NP) as subject and another NP as predicate are introduced. These sentences may be equated to Hindi and English sentences :

वह मेज है।

That is a table.

Here 'is' which is called copula is absent in this type of sentences.

అది పల్ల.

अदि बल्ल।

That [is] table.

1.2 Third person neuter singular pronouns అది అది and ఇది ఇది are also introduced in this lesson ; అది అది for remote objects and ఇది ఇది for proximate ones.

1.3 ఏది ఏది 'which' the corresponding interrogative neuter singular pronoun is also introduced in this lesson. Notice that అది అది, ఇది ఇది and ఏది ఏది refer to both animate and inanimate neuter nouns.

అది పల్ల.

अदि बल्ल।

'That is a table.'

అది కుక్క.

अदि कुक्क।

'That is a dog.'

4.1 ఏమిటి ఏమిటి 'what' is an interrogative predicate.

అది ఏమిటి ?

अदि एमिति ?

'What is that ?'

UNIT 1

Lesson 2

రమణమూర్తి : ఆయన ఎవరు ?

Who is he ?

రమణమూర్తి : ఆయన ఐదవ ?

సుబ్బారావు : ఆయన ప్రెసిసిపాల్ గారు.

He is the principal.

సుబ్బారావు : ఆయన ప్రిన్సిపాల్ గారు ।

రమణమూర్తి : ఈయన ఎవరు ?

Who is he ?

రమణమూర్తి : ఐదవ ఐదవ ?

సుబ్బారావు : ఈయన మాష్టరుగారు.

He is a teacher.

సుబ్బారావు : ఐదవ మాష్టరుగారు ।

రమణమూర్తి : ఆమె ఎవరు ?

Who is she ?

రమణమూర్తి : ఆమె ఐదవ ?

సుబ్బారావు : ఆమె సరోజిని.

She is Sarojini.

సుబ్బారావు : ఆమె సరోజిని ।

రమణమూర్తి : ఈమె ఎవరు ?

Who is she ?

రమణమూర్తి : ఐమ్ ఎవరు ?

సుబ్బారావు : ఈమె డాక్టరు.

She is a doctor.

సుబ్బారావు : ఐమ్ డాక్టరు.

రమణమూర్తి : ఆయన ఎవరు ?

Who is he ?

రమణమూర్తి : ఆయన డాక్టరు.

సుబ్బారావు : ఆయన డాక్టరుగారు.

He is a doctor.

సుబ్బారావు : ఆయన డాక్టరుగారు.

రమణమూర్తి : ఎవరు విమలగారు ?

Who is Vimala ?

రమణమూర్తి : ఐమ్ విమలగారు ?

సుబ్బారావు : ఈమె విమలగారు.

She is Vimala.

సుబ్బారావు : ఐమ్ విమలగారు.

రమణమూర్తి : ఎవరు వెంకటేశ్వర్లు ? ఎవరు

Who is Venkateswarlu and who is Krishnamurthy ?

కృష్ణమూర్తి ?

రమణమూర్తి : ఐమ్ వేంకటేశ్వర్లు ? ఐమ్ కృష్ణమూర్తి ?

సుబ్బారావు : ఆయన వెంకటేశ్వర్లు, ఈయన

He is Venkateswarlu and he is Krishnamurthy.

కృష్ణమూర్తి.

సుబ్బారావు : ఆయన వేంకటేశ్వర్లు. ఐమ్ కృష్ణమూర్తి.

రమణమూర్తి : ఎవరు కమలారాణిగారు ? ఎవరు

Who is Kamalarani and who is Syamala Kumari ?

శ్యామలకుమారిగారు.

రమణమూర్తి : ఐమ్ కమలారాణిగారు ? ఐమ్

శ్యామలకుమారిగారు ?

సుబ్బారావు : ఆమె కమలారాణిగారు, ఈమె

She is Kamalarani and she is Syamala Kumari.

శ్యామలకుమారిగారు.

సుబ్బారావు : ఐమ్ కమలారాణిగారు, ఐమ్

శ్యామలకుమారిగారు.

DRILLS

a. Build-up Drill

శర్మ	గోపాలరావు	సరళ
శర్మ	గోపాలరావు	సరళ
ఆయన శర్మ.	ఆయన గోపాలరావు.	ఆమె సరళ.
ఆయన శర్మ.	ఆయన గోపాలరావు.	ఆమె సరళ.
ఆయన శర్మగారు.	ఆయన గోపాలరావుగారు.	ఆమె సరళగారు.
ఆయన శర్మగారు.	ఆయన గోపాలరావుగారు.	ఆమె సరళగారు.
విమల	సుబ్బారావు	డాక్టరు
విమల	సుబ్బారావు	డాక్టరు
ఎవరు విమల ?	ఎవరు సుబ్బారావు ?	ఆమె డాక్టరు.
ఏవరు విమల ?	ఏవరు సుబ్బారావు ?	ఆమె డాక్టరు.
ఏవరు విమలగారు ?	ఏవరు సుబ్బారావుగారు ?	ఆమె డాక్టరుగారు.
ఏవరు విమలగారు ?	ఏవరు సుబ్బారావుగారు ?	ఆమె డాక్టరుగారు.

b. Substitution drill

Model : (i) ఆయన గోపాలకృష్ణ. (కమల)

ఆయన గోపాలకృష్ణ. (కమల)

ఆమె కమల.

ఆమె కమల.

1. ఆయన ముద్దుకృష్ణ. (కలం)

ఆయన ముద్దుకృష్ణ. (కలం)

2. ఆమె సుగుణ. (సుబ్బారావు)

ఆమె సుగుణ. (సుబ్బారావు)

3. అది వాకిలి. (సుశీల)

అది వాకిలి. (సుశీల)

Model : (ii) ఈమె సుశీల. (సుబ్బారావు)

ఈమె సుశీల. (సుబ్బారావు)

ఈయన సుబ్బారావు.

ఈయన సుబ్బారావు.

1. ఇది కుర్చీ. (పస్తకం)

ఇది కుర్చీ. (పస్తకం)

2. ఈమె విమల. (పుస్తకం)

ఈమె విమల. (పుస్తకం)

3. ఈయన గోపి (సరళ)

ఈయన గోపి. (సరళ)

c. Response Drill

Model : (i) ఆయన ఎవరు ? (శర్మ)

ఆయన ఐవరు ? (శర్మ)

ఆయన శర్మగారు.

ఆయన శర్మగారు।

1. ఆయన ఎవరు ? (కుటుంబరావు)

ఆయన ఐవరు ? (కుటుంబరావు)

2. ఆయన ఎవరు ? (డాక్టరు)

ఆయన ఐవరు ? (డాక్టరు)

3. ఈయన ఎవరు ? (ప్రిన్సిపాల్)

ఐయన ఐవరు ? (ప్రిన్సిపాల్)

Model : (ii) ఈమె ఎవరు ? (సరస్వతి)

ఐమ్ ఐవరు ? (సరస్వతి)

ఈమె సరస్వతి.

ఐమ్ సరస్వతి।

1. ఈమె ఎవరు ? (ప్రిన్సిపాల్)

ఐమ్ ఐవరు ? (ప్రిన్సిపాల్)

2. ఈమె ఎవరు ? (డాక్టరు)

ఐమ్ ఐవరు ? (డాక్టరు)

3. ఆమె ఎవరు ? (సరళ)

ఐమ్ ఐవరు ? (సరళ)

Model : (iii) ఎవరు విశ్వనాథంగారు ? ఎవరు విశాలాక్షిగారు ? (ఆయన - ఈమె)

ఐవరు విశ్వనాథంగారు ? ఐవరు విశాలాక్షిగారు ? (ఆయన - ఐమ్)

ఆయన విశ్వనాథంగారు. ఈమె విశాలాక్షిగారు.

ఆయన విశ్వనాథంగారు। ఐమ్ విశాలాక్షిగారు।

1. ఎవరు డాక్టరు ? ఎవరు ప్రిన్సిపాల్ ? (ఆమె - ఈయన)

ఐవరు డాక్టరు ? ఐవరు ప్రిన్సిపాల్ ? (ఐమ్ - ఐయన)

2. ఎవరు సుబ్బారావు ? ఎవరు సుబ్రహ్మణ్యం ? (ఆయన - ఈయన)

ఐవరు సుబ్బారావు ? ఐవరు సుబ్రహ్మణ్యం ? (ఆయన - ఐయన)

3. ఎవరు సుబ్బలక్ష్మి ? ఎవరు విమల ? (ఈమె - ఆమె)

ఐవరు సుబ్బలక్ష్మి ? ఐవరు విమల ? (ఐమ్ - ఐమ్)

d. Transformation drill.

Model : (i) ఆమె శ్యామల.

ఐమ్ శ్యామల।

ఆమె ఎవరు ?

ఐమ్ ఐవరు ?

1. ఈమె విమల.

ఐమ్ విమల।

2. ఈమె సుగుణ.

ఐమ్ సుగుణ।

3. ఆమె డాక్టరు.

ఐమ్ డాక్టరు।

Model : (ii) ఆయన డాక్టరు.

ఆయన డాక్టరు ।

ఆయన ఎవరు ?

ఆయన ఎవరు ?

1. ఈయన ప్రిన్సిపాల్ గారు.

ఇయన్ ప్రిన్సిపాల్ గారు ।

2. ఆయన మాష్టరుగారు.

ఆయన మాష్టరుగారు ।

3. ఈయన విశ్వనాథంగారు.

ఇయన్ విశ్వనాథంగారు ।

EXERCISES

a. Fill in the blanks using ఆయన/ఈయన ఆయన/ఇయన్ or ఆమె/ఈమె ఆమె/ఇమె. Assume that the object is near if the picture is near and that the object is distant if the picture is distant.

1. మాష్టరు.

..... మాష్టరు ।

2. డాక్టరు.

..... డాక్టరు ।

3. ప్రిన్సిపాల్ గారు.

..... ప్రిన్సిపాల్ గారు ।

4. కమల.

..... కమల ।

5. రవి.

..... రవి ।

6. శారద.
..... శారద.

b. Answer the following questions :

Model : (i) ఎవరు సుద్ధారావు ? ఎవరు శర్మ ?

ఎవరు సుద్ధారావు ! ఎవరు శర్మ ?

ఆయన సుద్ధారావు. ఈయన శర్మ.

ఆయన సుద్ధారావు ! ఇయన శర్మ !

1. ఎవరు శ్యామల ? ఎవరు విమల ?

ఎవరు శ్యామల ? ఎవరు విమల ?

2. ఎవరు రవి ? ఎవరు గోపి ?

ఎవరు రవి ? ఎవరు గోపి ?

3. ఎవరు సుశీల ? ఎవరు లీల ?

ఎవరు సుశీల ? ఎవరు లీల ?

c. Make atleast 10 sentences from the following table.

ఆయన	డాక్టరు
ఆయన	డాక్టరు
ఈయన	ప్రిన్సిపాలు
ఇయన	ప్రిన్సిపాలు
ఆమె	శారద
ఆమె	శారద
ఈమె	నారాయణరావు
ఇమె	నారాయణరావు

VOCABULARY

ఆయన	he/that gentleman	చూపర్	teacher
ఆయన	(hon)	మాటర్	
ఎవరు	who	ఆమె	she/that lady or girl
ఎవరు		ఆమె	(hon)
ప్రిన్సిపాల్	principal	ఈమె	she/this lady or girl
ప్రిన్సిపాల్		ఈమె	(hon)
ఈయన	he/this gentleman	డాక్టరు	doctor
ఈయన	(hon)	డాక్టరు	

GRAMMAR NOTES

2.1. In this lesson 3rd person human honorific singular pronouns are introduced. The 3rd person human honorific singular pronoun may be either masculine gender or feminine gender. ఆయన ఆయన and ఈయన ఈయన denote the former and ఆమె ఆమె and ఈమె ఈమె denote the latter. ఆయన ఆయన and ఆమె ఆమె are used for remote persons and ఈయన ఈయన and ఈమె ఈమె are used for proximate persons.

2.2. The interrogative human pronoun ఎవరు ఎవరు is also introduced in this lesson. This is used for both masculine and feminine genders.

ఆయన ఎవరు ? 'who is he ?'

ఆయన ఎవరు ?

ఆమె ఎవరు ? 'who is she ?'

ఆమె ఎవరు ?

2.3. గారు గారు is honorific marker. When added to a human noun, it denotes respect. ఆయన ఆయన, ఆమె ఆమె, ఎవరు ఎవరు are also honorific pronouns, whose predicates usually take the honorific marker -గారు -గారు.

ఆయన డాక్టరుగారు. 'He is a doctor.'

ఆయన డాక్టరుగారు ।

ఆమె విమలగారు. 'She is Vimala.'

ఆమె విమలగారు ।

UNIT 1

Lesson 3

శర్మ : నమస్కారం. మీరు ఎవరు ?

Namaskaram ! Who are you ?

శర్మ : నమస్కారం । మీరు ఎవరు ?

మాష్టరు : నేను మాష్టర్ని.

I am a teacher.

మాష్టరు : నేను మాష్టర్ని ।

శర్మ : అతను ఎవరు ?

Who is he ?

శర్మ : అతను ఎవరు ?

మాష్టరు : అతను గుమాస్తా.

He is a clerk.

మాష్టరు : అతను గుమాస్తా ।

శర్మ : ఇతను ఎవరు ?

Who is he ?

శర్మ : ఇతను ఎవరు ?

మాష్టరు : ఇతను విద్యార్థి.

He is a student.

మాష్టరు : ఇతను విద్యార్థి ।

16 / An Intensive Course in Telugu

శర్మ : ఈమె ఎవరు ?

Who is she ?

శర్మ : ఓమ్ ఎవరు ?

మాష్టరు : ఈమె విద్యార్థిని.

She is a student.

మాష్టరు : ఓమ్ విద్యార్థిని ।

శర్మ : ఆమె ఎవరు ?

Who is she ?

శర్మ : ఆమ్ ఎవరు ?

మాష్టరు : ఆమె కమల. నేను ఎవరిని ?

She is Kamala. Who am I ?

మాష్టరు : ఆమ్ కమల । నేను ఎవరిని ?

శర్మ : మీరు మాష్టరుగారు. నేను ఎవరిని ?

You are a teacher. Who am I ?

శర్మ : మీరు మాష్టరుగారు । నేను ఎవరిని ?

మాష్టరు : నువ్వు విద్యార్థివి.

You are a student.

మాష్టరు : నువ్వు విద్యార్థివి ।

DRILLS

a. Build-up Drill

రవి

శర్మ

విద్యార్థిని

రవి

శర్మ

విద్యార్థిని

నేను రవిని.

నువ్వు శర్మవి.

ఆమె విద్యార్థిని.

నేను రవిని ।

నువ్వు శర్మవి ।

ఆమ్ విద్యార్థిని ।

మాష్టరు

సుశీల

విద్యార్థి

మాష్టరు

సుశీల

విద్యార్థి

నేను మాష్టర్ని.

నువ్వు సుశీలవి.

అతను విద్యార్థి.

నేను మాష్టర్ని ।

నువ్వు సుశీలవి ।

అతను విద్యార్థి ।

b. Substitution drill

Model : (i) నేను గుమాస్తాని.

నేను గుమాస్తాని ।

డాక్టరు

డాక్టరు

నేను చాక్లెట్.

నేను డాక్టర్ని ।

రామారావు

రామారావు

ప్రిన్సిపాల్

ప్రిన్సిపాల్

మాష్టరు

మాష్టరు

Model : (iii) మీరు మాష్టరుగారు.

మీరు మాష్టరుగారు ।

సరళ

సరళ

మీరు సరళగారు.

మీరు సరళగారు ।

గోపాలరావు

గోపాలరావు

డాక్టరు

డాక్టరు

శ్యామల

శ్యామల

Model : (ii) నువ్వు గుమాస్తావి.

నువ్వు గుమాస్తావి ।

శర్మ

శర్మ

నువ్వు శర్మవి.

నువ్వు శర్మవి ।

సుశీల

సుశీల

విద్యార్థిని

విద్యార్థిని

మాష్టరు

మాష్టరు

Model : (iv) నువ్వు ఎవరివి ? (నేను)

నువ్వు ఎవరివి ? (నేను)

నేను ఎవరిని ?

నేను ఎవరిని ?

1. ఆయన ఎవరు ? (నువ్వు)

ఆయన ఎవరు ? (నువ్వు)

2. అతను రామారావు. (నేను)

అతను రామారావు । (నేను)

3. ఆమె సరళ : (నువ్వు)

ఆమె సరళ । (నువ్వు)

4. అతను డాక్టరు. (మీరు)

అతను డాక్టరు । (మీరు)

c. Response Drill

Model : (i) అతను ఎవరు ? (గుమాస్తా)
 అతను ఎవరు ? (గుమాస్తా)
 అతను గుమాస్తా.
 అతను గుమాస్తా ।

1. అతను ఎవరు ? (రవి)
 అతను ఎవరు ? (రవి)
2. ఇతను ఎవరు ? (శర్మ)
 ఇతను ఎవరు ? (శర్మ)
3. ఆమె ఎవరు ? (సుశీల)
 ఆమె ఎవరు ? (సుశీల)
4. ఈమె ఎవరు ? (లీల)
 ఈమె ఎవరు ? (లీల)

Model : (iii) నేను ఎవరిని ? (విద్యార్థిని)
 నేను ఎవరిని ? (విద్యార్థిని)
 నువ్వు విద్యార్థివి.
 నువ్వు విద్యార్థివి ।

1. నేను ఎవరిని ? (రవి)
 నేను ఎవరిని ? (రవి)
2. నేను ఎవరిని ? (గుమాస్తా)
 నేను ఎవరిని ? (గుమాస్తా)
3. నేను ఎవరిని ? (రామారావు)
 నేను ఎవరిని ? (రామారావు)

Model : (ii) మీరు ఎవరు ? (శర్మ)
 మీరు ఎవరు ? (శర్మ)
 నేను శర్మని.
 నేను శర్మని ।

1. మీరు ఎవరు ? (డాక్టరు)
 మీరు ఎవరు ? (డాక్టరు)
2. మీరు ఎవరు ? (మాస్టరు)
 మీరు ఎవరు ? (మాస్టరు)
3. మీరు ఎవరు ? (సుశీల)
 మీరు ఎవరు ? (సుశీల)

Model : (iv) నేను ఎవరిని ? (డాక్టరు)
 నేను ఎవరిని ? (డాక్టరు)
 మీరు డాక్టరుగారు.
 మీరు డాక్టరుగారు ।

1. నేను ఎవరిని ? (ప్రిన్సిపాల్)
 నేను ఎవరిని ? (ప్రిన్సిపాల్)
2. నేను ఎవరిని ? (సాంబశివరావు)
 నేను ఎవరిని ? (సాంబశివరావు)
3. నేను ఎవరిని ? (రామనరసింహం)
 నేను ఎవరిని ? (రామనరసింహం)

d. Transformation Drill

Model : (i) ఆమె సరళ.
 ఆమె సరళ.
 ఆమె ఎవరు ?
 ఆమె ఎవరు ?

1. నేను రవిని.
 నేను రవిని ।
2. నువ్వు గుమాస్తావి.
 నువ్వు గుమాస్తావి ।

3. అతను విద్యార్థి.
అతను విద్యార్థి.

4. ఈమె విద్యార్థిని.
ఈమె విద్యార్థిని.

EXERCISES

a. Fill up the blanks, using the correct form of the cue words.

Model : (i) నేను (విద్యార్థి)
నేను (విద్యార్థి)
నేను విద్యార్థిని.
నేను విద్యార్థిని.

1. నేను (గోపాలరావు)
నేను (గోపాలరావు)
2. నువ్వు (విద్యార్థి)
నువ్వు (విద్యార్థి)
3. నువ్వు (ఎవరు)
నువ్వు (ఎవరు)

4. మీరు (ఎవరు)
మీరు (ఎవరు)
5. నేను (ఎవరు)
నేను (ఎవరు)
6. నేను (డాక్టరు)
నేను (డాక్టరు)
7. నేను (ప్రిన్సిపాల్)
నేను (ప్రిన్సిపాల్)
8. మీరు (మాష్టరుగారు)
మీరు (మాష్టరుగారు)

b. Change the following sentences into questions.

Model : (i) నేను (విద్యార్థి)
నేను విద్యార్థిని.
నేను ఎవరిని ?
నేను ఎవరిని ?

1. నువ్వు గుమాస్తావి.
నువ్వు గుమాస్తావి.

2. మీరు మాష్టరుగారు.
మీరు మాష్టరుగారు.
3. అతను విద్యార్థి.
అతను విద్యార్థి.
4. ఆమె సరళ.
ఆమె సరళ.

c. Match the following.

1. నేను నేను	మాష్టరు [] మాష్టరు
2. మీరు మీరు	మాష్టర్ని [] మాష్టర్ని
3. నువ్వు నువ్వు	మాష్టర్ని [] మాష్టర్ని

- d. Produce atleast 10 sentences from the following table making necessary changes in the words given in the right side column.

నేను	
నేను	
ఆమె	
ఆమె	
నువ్వు	
నువ్వు	
ఇతను	
ఇతను	
మీరు	
మీరు	

కమల
కమల
డాక్టరు
డాక్టరు
రవి
రవి

VOCABULARY

నమస్కారం 'Namaskaram'
నమస్కారం (Salutation for all
times applicable
to equals and
superiors)

మీరు 'you' (hon. sg. & pl.)

మీరు

నేను 'I'

నేను

అతను 'he, that man/boy'
అతను (eq1.)

గుమాస్తా 'clerk'

గుమాస్తా

ఇతను 'he, this man/boy' (eq1.)

ఇతను

విద్యార్థి 'student' (masc.)

విద్యార్థి

విద్యార్థి 'student' (fem.)

విద్యార్థి

నువ్వు 'you' (inf. sg.)

నువ్వు

GRAMMAR NOTES

3.1 In this lesson, the following pronouns are introduced.

3.1.1 నేను I person singular pronoun— 'I'.

నేను

- 3.1.2 మీరు II person honorific singular pronoun— 'You'.
మీరు
- 3.1.3 నువ్వు II person non-honorific singular pronoun— 'you'. (This is used to refer people with whom the speaker has close/intimate relationship)
నువ్వు
- 3.1.4 అతను III person non-honorific non-inferior/equal masculine singular remote pronoun (used to refer people of equal status)— 'he'.
అతను
- 3.1.5 ఇతను III person non-honorific non-inferior/equal masculine singular proximate pronoun (used to refer people of equal status)— 'he'.
ఇతను

3.2 So far you have learnt that the 3rd person masculine singular pronouns show a distinction of honorific (అయన ఆయన/ఈయన ఇయన. 2.1) and non-honorific non-inferior (అతను అతను/ఇతను ఇతను). But ఆమె ఆమ్ and ఈమె ఇమ్ are the corresponding feminine pronouns at both the levels.

అయన రవిగారు 'He is Ravi'
ఆయన రవిగారు

ఆమె కమలగారు 'She is Kamala'
ఆమ్ కమలగారు

అతను సుబ్బారావు 'He is Subbarao'
అతను సుబ్బారావు

ఆమె సుగుణ 'She is Suguna'
ఆమ్ సుగుణ

3.3 Notice the concord between the subject NP and the predicate NP when the subject is నేను నేను or నువ్వు నువ్వు

నేను గుహస్థాని 'I am a clerk'
నేను గుహస్థాని

నువ్వు విద్యార్థివి 'You are a student'
నువ్వు విద్యార్థివి

3.4 Notice the Sandhi :

రు + ని → ర్ని
రు + ని → ర్ని
ru + ni → rni

డాక్టరు + ని → డాక్టర్ని 'I am a doctor'
 డాక్టరు + ని → డాక్టర్ని
 daaktaru + ni → daaktarni

3.5 Notice the use of ఎవరు ఓవరు in I, II and III persons. This is a human interrogative pronoun.

నేను ఎవరిని ?		'Who am I ?'
నేను ఓవరిని ?		
నువ్వు ఎవరిని ?	}	'Who are you ?'
నువ్వు ఓవరిని ?		
మీరు ఎవరు ?		
మీరు ఓవరు ?	}	'Who is he ?'
ఆయన ఎవరు ?		
ఆయన ఓవరు ?		
అతను ఎవరు ?	}	'Who is she ?'
అతను ఓవరు ?		
ఆమె ఎవరు ?		
ఆమె ఓవరు ?		

UNIT 2

Lesson 4

రావు : మీ పేరు ఏమిటి ?

What is your name ?

రావు : మీ పేరు ఏమిటి ?

మూర్తి : నా పేరు కృష్ణమూర్తి.

My name is Krishnamurthy.

మూర్తి : నా పేరు కృష్ణమూర్తి.

రావు : ఆయన పేరేమిటి ?

What is his name ?

రావు : ఆయన పేరేమిటి ?

మూర్తి : ఆయన పేరు రామారావుగారు.

His name is Mr. Ramarao.

మూర్తి : ఆయన పేరు రామారావుగారు.

రావు : అతని పేరేమిటి ?

What is his name ?

రావు : అతని పేరేమిటి ?

మూర్తి : అతని పేరు సుబ్రహ్మణ్యం.

His name is Subrahmanyam.

మూర్తి : అతని పేరు సుబ్రహ్మణ్యం.

రావు : ఆమె పేరేమిటి ?

What is her name ?

రావు : ఆర్మ పేరెమిటి ?

మూర్తి : ఆమె పేరు సరళ.

Her name is Sarala.

మూర్తి : ఆర్మ పేరు సరళ.

రావు : దాని పేరేమిటి ?

What is its name ?

రావు : దాని పేరెమిటి ?

మూర్తి : దాని పేరు పుస్సీ.

Its name is Pussi.

మూర్తి : దాని పేరు పుస్సీ.

రావు : ఎవరి పేరు రాఘవరావు ?

Whose name is Raghavarao ?

రావు : ఎవరి పేరు రాఘవరావు ?

మూర్తి : ఈయన పేరు రాఘవరావు.

His name is Raghavarao.

మూర్తి : ఈయన పేరు రాఘవరావు.

రావు : ఎవరి పేరు రాజారాం ?

Whose name is Rajaram ?

రావు : ఎవరి పేరు రాజారాం ?

మూర్తి : ఇతని పేరు రాజారాం.

His name is Rajaram.

మూర్తి : ఇతని పేరు రాజారాం.

రావు : ఎవరి పేరు విమల ?

Whose name is Vimala ?

రావు : ఎవరి పేరు విమల ?

మూర్తి : ఈమె పేరు విమల.

Her name is Vimala.

మూర్తి : ఈమె పేరు విమల.

రావు : దేని పేరు టామి ?

Whose name is Tommy ?

రావు : దేని పేరు టామి ?

మూర్తి : దీని పేరు టామి.

Its name is Tommy.

మూర్తి : దీని పేరు టామి.

DRILLS

a. Build up drill

అతను

అతను

అతని పేరు

అతని పేరు

అతని పేరు రామారావు

అతని పేరు రామారావు

ఆయన

ఆయన

ఆయన పేరు

ఆయన పేరు

ఆయన పేరు గోపాలరావు

ఆయన పేరు గోపాలరావు

ఆయన పేరు గోపాలరావు

ఆయన పేరు గోపాలరావు

అది

అది

అది పేరు

అది పేరు

అది పేరు పుస్తకం

అది పేరు పుస్తకం

నేను

నేను

నేను పేరు

నేను పేరు

నేను పేరు నరసింహారావు

నేను పేరు నరసింహారావు

ఇతను

ఇతను

ఇతని పేరు

ఇతని పేరు

ఇతని పేరు రవి

ఇతని పేరు రవి

ఆమె

ఆమె

ఆమె పేరు

ఆమె పేరు

ఆమె పేరు విజయ

ఆమె పేరు విజయ

ఆమె పేరు విజయ

ఆమె పేరు విజయ

ఇది

ఇది

ఇది పేరు

ఇది పేరు

ఇది పేరు టామి

ఇది పేరు టామి

ఎవరు ?

ఎవరు ?

ఎవరి పేరు ?

ఎవరి పేరు ?

ఎవరి పేరు నరసింహారావు ?

ఎవరి పేరు నరసింహారావు ?

ఆయన

ఆయన

ఆయన పేరు

ఆయన పేరు

ఆయన పేరు శర్మ

ఆయన పేరు శర్మ

ఆమె

ఆమె

ఆమె పేరు

ఆమె పేరు

ఆమె పేరు విమల

ఆమె పేరు విమల

ఆమె పేరు విమల

ఆమె పేరు విమల

మీరు

మీరు

మీ పేరు

మీ పేరు

మీ పేరు ఏమిటి ?

మీ పేరు ఏమిటి ?

ఏది ?

ఏది ?

దేని పేరు ?

దేని పేరు ?

దేని పేరు టామి ?

దేని పేరు టామి ?

b. Substitution drill

Model (i) : నా పేరు రామనరసింహం.

నా పేరు రామనరసింహం.

సుబ్బారావు.

సుబ్బారావు

నా పేరు సుబ్బారావు.

నా పేరు సుబ్బారావు.

రామారావు

రామారావు

రవి

రవి

శ్యామల

శ్యామల

Model (ii) : నా పేరు వెంకటస్వామి.

నా పేరు వేంకటస్వామి.

ఆయన

ఆయన

ఆయన పేరు వెంకటస్వామి.

ఆయన పేరు వేంకటస్వామి.

అతను

అతను

మీరు

మీరు

ఎవరు

ఎవరు

c. Response drill

Model (i) : మీ పేరు ఏమిటి ? (రామనరసింహం)

మీ పేరు ఏమిటి ? (రామనరసింహం)

నా పేరు రామనరసింహం.

నా పేరు రామనరసింహం.

1. మీ పేరు ఏమిటి ? (కుమారి)

మీ పేరు ఏమిటి ? (కుమారి)

2. మీ పేరు ఏమిటి ? (శారద)

మీ పేరు ఏమిటి ? (శారద)

3. మీ పేరు ఏమిటి ? (మోహన్)

మీ పేరు ఏమిటి ? (మోహన్)

Model (ii) : నా పేరు ఏమిటి ? (శర్మ)

నా పేరు ఏమిటి ? (శర్మ)

మీ పేరు ఏమిటి ?

మీ పేరు శర్మ.

1. నా పేరు ఏమిటి ? (అంజు)

నా పేరు ఏమిటి ? (అంజు)

2. నా పేరు ఏమిటి ? (వేంకటస్వామి)

నా పేరు ఏమిటి ? (వేంకటస్వామి)

3. నా పేరు ఏమిటి ? (కోటేశ్వరరావు)

నా పేరు ఏమిటి ? (కోటేశ్వరరావు)

Model (iii) : అతని పేరేమిటి ? (సుద్దారావు)

అతని పేరేమిటి ? (సుద్దారావు)

అతని పేరు సుద్దారావు.

అతని పేరు సుద్దారావు.

1. ఇతని పేరేమిటి ? (రవి)

ఇతని పేరేమిటి ? (రవి)

2. ఆమె పేరేమిటి ? (సరళ)

ఆమె పేరేమిటి ? (సరళ)

3. ఈమె పేరేమిటి ? (సరోజగారు)

ఈమె పేరేమిటి ? (సరోజగారు)

4. ఆయన పేరేమిటి ? (శర్మ)

ఆయన పేరేమిటి ? (శర్మ)

5. ఈయన పేరేమిటి ? (సుద్దారావుగారు)

ఈయన పేరేమిటి ? (సుద్దారావుగారు)

d. Conversation drill

Model : A అతను గుమాస్తా.

అతను గుమాస్తా.

B అతని పేరేమిటి ?

అతని పేరేమిటి ?

C అతని పేరు కృష్ణ.

అతని పేరు కృష్ణ.

1.A ఇతను విద్యార్థి.

ఇతను విద్యార్థి !

2.A ఆయన డాక్టరు.

ఆయన డాక్టరు.

3.A ఈమె విద్యార్థిని.

ఈమె విద్యార్థిని.

4.A ఈయన ప్రెసిపాంట్.

ఈయన ప్రెసిపాంట్.

5.A ఆమె డాక్టరు.

ఆమె డాక్టరు.

6.A నేను చాప్లెన్.

నేను చాప్లెన్.

7.A మీరు ప్రెసిపాంట్ గారు.

మీరు ప్రెసిపాంట్ గారు.

8.A అది పిల్ల.

అది పిల్ల.

9.A ఇది కుక్క.

ఇది కుక్క.

28 / An Intensive Course in Telugu

e. Transformation drill

Model : నేను రామారావుని.

నేను రామారావుని ।

నా పేరు రామారావు.

నా పేరు రామారావు ।

1. మీరు విశ్వనాథంగారు.

మీరు విశ్వనాథంగారు ।

2. నేను శ్యామలని.

నేను శ్యామలని ।

3. ఆమె విమల.

ఆమె విమల ।

4. అతను సుబ్బయ్య.

అతను సుబ్బయ్య ।

5. ఆయన ముద్దుకృష్ణ.

ఆయన ముద్దుకృష్ణ ।

6. అది టామీ.

అది టామీ ।

7. ఇది పుస్తకం.

ఇది పుస్తకం ।

8. ఏది టామీ ?

అది టామీ ?

9. ఎవరు సుబ్బయ్య ?

అతను సుబ్బయ్య ?

EXERCISES

a. Fill up the blanks with correct forms of the cue words given in the parentheses.

.....పేరు ఏమిటి ? (మీరు)

..... పేరు ఏమిటి ? (మీరు)

.....పేరు రవి. (అతను)

..... పేరు రవి. (అతను)

.....పేరు సరళ. (ఆమె)

..... పేరు సరళ. (ఆమె)

.....పేరు విమల. (ఆమె)

..... పేరు విమల. (ఆమె)

.....పేరు సుబ్బయ్య. (అతను)

..... పేరు సుబ్బయ్య. (అతను)

.....పేరు శ్యామల. (ఆమె)

..... పేరు శ్యామల. (ఆమె)

.....పేరు టామీ. (అది)

..... పేరు టామీ. (అది)

.....పేరు పుస్తకం.

..... పేరు పుస్తకం.

.....పేరు టామీ? (ఏది)

..... పేరు టామీ? (ఏది)

.....పేరు విశ్వనాథం? (ఎవరు)

..... పేరు విశ్వనాథం? (ఎవరు)

b. Match the following.

A	B
1. దాని పేరు దాని పెరు	విమల. () విమల ।
2. ఆయన పేరు ఆయన పెరు	గోపీచంద్. () గోపీచంద్ ।
3. ఆమె పేరు ఆమె పెరు	నరసింహంగారు. () నరసింహంగారు ।
4. అతని పేరు అతని పెరు	టామీ. () టామీ ।

c. Produce at least 9 sentences from the following table.

నా		
నా		
మా		
మా		
ఆయన		రాఘవరావు
ఆయన		రాఘవరావు
అతని	పేరు	పుస్తకం
అతని	పెరు	పుస్తకం
ఆమె		విమల
ఆమె		విమల
దాని		
దాని		
తన		
తన		

VOCABULARY

మీ	your (hon. sg., pl)	దాని	its (rem.)
మీ		దాని	
పేరు	name	ఎవరి	whose (human)
నేను		ఎవరి	
నా	my	ఈయన	his (hon., prox.)
నా		ఈయన	
ఆయన	his (hon., rem.)	ఇతని	his (eql., prox.)
ఆయన		ఇతని	
అతని	his (eql., rem.)	ఆమె	her (hon., prox.)
అతని		ఆమె	
ఆమె	her (hon., rem.)	దీని	whose (neut.)
ఆమె		దీని	
		దీని	its (prox.)
		దీని	

GRAMMAR NOTES

4.1. In this lesson we have the following sentence pattern.

[Pronominal adjective + Noun] + NP

4.2.* The oblique base of a pronoun is used as a pronominal adjective. The pronominal adjective (possessor) and the noun (possessed) are usually in possessive relation.

Nominative base

Oblique base

నేను	నేను	'I'	నా	నా	'my'
నువ్వు	నువ్వు	'you'	నీ	నీ	'your'
మీరు	మీరు	'you'	మీ	మీ	'your'
ఆయన	ఆయన	'he'	ఆయన	ఆయన	'his'
ఈయన	ఈయన	'he'	ఈయన	ఈయన	'his'
అతను	అతను	'he'	అతని	అతని	'his'
ఇతను	ఇతను	'he'	ఇతని	ఇతని	'his'
ఆమె	ఆమె	'she'	ఆమె	ఆమె	'her'

* The oblique base is a changed form of a noun or a pronoun when it takes a case suffix.

ఈమె	ఇమ	'she'	ఈమె	ఇమ	'her'
ఎవరు	ఎవరు	'who'	ఎవరి	ఎవరి	'whose'
అది	అది	'it'	దాని	దాని	'its'
ఇది	ఇది	'it'	దీని	దీని	'its'
ఏది	ఏది	'which'	దేని	దేని	'whose'

Notice that the pronouns except ఆయన ఆయన, ఈయన ఈయన, ఆమె ఆమె and ఈమె ఈమె have different shapes when used as oblique bases.

4.3. Notice the Sandhi :

పేరు	+	ఏమిటి	→	పేరేమిటి
పేరు	+	ఏమిటి	→	పేరేమిటి
<i>peeru</i>	+	<i>eemiṭi</i>	→	<i>peereemiṭi</i>
అతను	+	ఎవరు	→	అతనెవరు
అతను	+	ఎవరు	→	అతనెవరు
<i>atanu</i>	+	<i>evaru</i>	→	<i>atanevaru</i>

But, in writing, this rule is optional. i.e., we can write పేరు ఏమిటి పేరు ఏమిటి, or పేరేమిటి పేరేమిటి. In normal speech ఉ ఉ is always dropped when followed by a vowel. The optionality is not there even in writing if the following vowel is of a suffix.

UNIT 2

Lesson 5

ఇది జవహర్లాల్ నెహ్రూ ఫోటో.

ఇది జవహర్లాల్ నేర్నూ ఫోటో ।

ఈయన తండ్రి పేరు మోతీలాల్.

ఇందీర తాండ్రి పేరు మోతీలాల్ ।

తల్లి పేరు స్వరూపరాణి.

తల్లి పేరు స్వరూపరాణి ।

కమల జవహర్లాల్ నెహ్రూ భార్య.

కమల జవహర్లాల్ నేర్నూ భార్య ।

ఇందిర జవహర్లాల్ నెహ్రూ కూతురు.

ఇందీర జవహర్లాల్ నేర్నూ కుమారుడు ।

ఆమె మోతీలాల్ మనవరాలు.

ఆమె మోతీలాల్ మనవరాలు ।

This is a photograph of Jawaharlal Nehru.

His father's name is Motilal.

Mother's name is Swarupa Rani.

Kamala is Jawaharlal Nehru's wife.

Indira is Jawaharlal Nehru's daughter.

She is Motilal's grand daughter.

ఆమె భర్త పేరు ఫిరోజ్ గాంధీ.

Her husband's name is Feroz Gandhi.

జామ్ భర్త పేరు ఫిరోజ్ గాంధీ ।

సంజయ్ ఇందిరాగాంధీ కొడుకు.

Sanjay is Indira Gandhi's son.

సంజయ్ ఇందిరాగాంధీ కుమారుడు ।

ఆయన నెహ్రూ మనవడు.

He is Nehru's grandson.

జాయన్ నేహ్రూ మనవడు ।

DRILLS

a. Build-up drill

కూతురు

కొడుకు

తండ్రి

కూతులు

కొడుకులు

తండ్రి

రవి కూతురు.

శర్మ కొడుకు.

కుమార్ తండ్రి.

రవి కూతురు ।

జామ్ కొడుకు ।

కుమార్ తండ్రి ।

సరళ రవి కూతురు.

గోపి శర్మ కొడుకు.

సుబ్బయ్య కుమార్ తండ్రి.

సరళ రవి కూతురు ।

గోపి జామ్ కొడుకు ।

సుబ్బయ్య కుమార్ తండ్రి ।

తల్లి

భార్య

భర్త

తల్లి

భార్య

భర్త

గోపి తల్లి.

రవి భార్య.

కరుణ భర్త.

గోపి తల్లి ।

రవి భార్య ।

కరుణ భర్త ।

కమల గోపి తల్లి.

కరుణ రవి భార్య.

రవి కరుణ భర్త.

కమల గోపి తల్లి ।

కరుణ రవి భార్య ।

రవి కరుణ భర్త ।

మనవరాలు

మనవడు

మనవరాలు

మనవడు

సుబ్రహ్మణ్యం మనవరాలు.

సుందరమ్మ మనవడు.

సుబ్రహ్మణ్యం మనవరాలు ।

సుందరమ్మ మనవడు ।

సుశీల సుబ్రహ్మణ్యం మనవరాలు.

శర్మ సుందరమ్మ మనవడు.

సుశీల సుబ్రహ్మణ్యం మనవరాలు ।

జామ్ సుందరమ్మ మనవడు ।

రవి	సుశీల	కమల
రవి	సుశీల	కమల
పేరు రవి.	పేరు సుశీల.	పేరు కమల.
పెరు రవి ।	పెరు సుశీల ।	పెరు కమల ।
భర్త పేరు రవి.	భార్య పేరు సుశీల.	తల్లి పేరు కమల.
భర్త పెరు రవి ।	భార్య పెరు సుశీల ।	తల్లి పెరు కమల ।
సుశీల భర్త పేరు రవి.	రవి భార్య పేరు సుశీల.	ఇందిర తల్లి పేరు కమల.
సుశీల భర్త పెరు రవి ।	రవి భార్య పెరు సుశీల ।	ఇందిర తల్లి పెరు కమల ।

గోపాలరావు	శర్మ	సుశీల
గోపాలరావు	శర్మ	సుశీల
పేరు గోపాలరావు.	పేరు శర్మ.	పేరు సుశీల.
పెరు గోపాలరావు ।	పెరు శర్మ ।	పెరు సుశీల ।
తండ్రి పేరు గోపాలరావు.	కొడుకు పేరు శర్మ	కూతురు పేరు సుశీల.
తండ్రి పెరు గోపాలరావు ।	కొడుకు పెరు శర్మ ।	కూతురు పెరు సుశీల ।
అతని తండ్రి పేరు గోపాలరావు.	ఆయన కొడుకు పేరు శర్మ.	ఆమె కూతురు పేరు సుశీల.
అతని తండ్రి పెరు గోపాలరావు ।	ఆయన కొడుకు పెరు శర్మ ।	ఆమె కూతురు పెరు సుశీల ।

b. Substitution drill

Model (i) : ఇది సుశీల పుస్తకం.

ఇది సుశీల పుస్తకం ।

విమల

విమల

ఇది విమల పుస్తకం.

ఇది విమల పుస్తకం ।

ప్రసాద్

ప్రసాద్

మోహనరావు

మోహనరావు

గిరి

గిరి

Model (ii) : ఆయన రవి తండ్రి.

ఆయన రవి తండ్రి ।

శర్మ

శర్మ

ఆయన శర్మ తండ్రి.

ఆయన శర్మ తండ్రి ।

మోహన్

మోహన్

సరళ

సరళ

కుమార్

కుమార్

c. Response drill

Model : కమల ఎవరి కూతురు ? (శర్మ)
 కమల య్విరి క్కురు ? (శర్మ)
 కమల శర్మ కూతురు.
 కమల శర్మ క్కురు ।

1. సుశీల ఎవరి భార్య ? (మోహన్)
 సుశీల య్విరి భార్య ? (మోహన్)

2. కుమార్ ఎవరి భర్త ? (ఉష)
 కుమార్ య్విరి భర్త ? (ఉష)
3. ఆమె ఎవరి మనవరాలు ? (గిరీశం)
 ఆమె య్విరి మనవరాలు ? (గిరీశం)
4. అతను ఎవరి కొడుకు ? (సుబ్బారావు)
 అతను య్విరి కొడుకు ? (సుబ్బారావు)

d. Completion drill

Model : నరక విమల తల్లి.
 సరళ విమల తల్లి ।
 విమల నరక.....
 విమల సరళ.....
 విమల నరక కూతురు.
 విమల సరళ క్కురు ।

1. గోపాలరావు రవి తండ్రి.
 గోపాలరావు రవి తండ్రి ।
 రవి గోపాలరావు.....
 రవి గోపాలరావు.....

2. సుశీల సుబ్బారావు కూతురు.
 సుశీల సుబ్బారావు క్కురు ।
 సుబ్బారావు సుశీల.....
 సుబ్బారావు సుశీల.....
3. కమల గోపాలరావు భార్య.
 కమల గోపాలరావు భార్య ।
 గోపాలరావు కమల.....
 గోపాలరావు కమల.....

EXERCISES

a. Answer the following questions.

- కమల ఎవరి భార్య ? (నెహ్రూ)
 కమల య్విరి భార్య ? (నెహ్రూ)
 కమల నెహ్రూ భార్య.
 కమల నెహ్రూ భార్య ।
1. సుశీల ఎవరి భార్య ? (గోపి)
 సుశీల య్విరి భార్య ? (గోపి)

2. సుబ్రహ్మణ్యంగారు ఎవరి తండ్రి ? (గోపాలరావు)
 సుబ్రహ్మణ్యంగారు య్విరి తండ్రి ? (గోపాలరావు)
3. సుగుణ ఎవరి మనవరాలు ? (సుందరమూర్తి)
 సుగుణ య్విరి మనవరాలు ? (సుందరమూర్తి)
4. సుబ్బారావు ఎవరి మనవడు ? (గోవిందయ్య)
 సుబ్బారావు య్విరి మనవడు ? (గోవిందయ్య)

b. Fill up the blanks with suitable kinship terms as shown in the model.

Model : రవి సుగుణ భర్త.

రవి సుగుణ భర్త.

సుగుణ రవి.....

సుగుణ రవి.....

సుగుణ రవి భార్య.

సుగుణ రవి భార్య.

1. వెంకటేశ్వర్లు వీరభద్రరావు తండ్రి.

వీరభద్రరావు వీరభద్రరావు తండ్రి.

వీరభద్రరావు వెంకటేశ్వర్లు.....

వీరభద్రరావు వీరభద్రరావు.....

2. సుగుణ కమల కూతురు.

సుగుణ కమల కూతురు.

కమల సుగుణ.....

కమల సుగుణ.....

3. సుగుణ తండ్రి సుబ్బారావు.

సుగుణ తండ్రి సుబ్బారావు.

సుబ్బారావు తండ్రి వెంకయ్య

సుబ్బారావు తండ్రి వెంకయ్య.

సుగుణ వెంకయ్య.....

సుగుణ వెంకయ్య.....

VOCABULARY

ఫోటో 'photograph'

ఫోటో

తండ్రి 'father'

తండ్రి

తల్లి 'mother'

తల్లి

భార్య 'wife'

భార్య

కూతురు 'daughter'

కూతురు

మనవరాలు 'grand daughter'

మనవరాలు

భర్త 'husband'

భర్త

కొడుకు 'son'

కొడుకు

మనవడు 'grand son'

మనవడు

GRAMMAR NOTES

5.1 In this lesson the following sentence pattern is introduced :

NP + [Nominal adjective* + Noun]

ఇది జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ ఫోటో

ఇది జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ ఫోటో

*A Noun used as an adjective is called nominal adjective.

In the previous lesson the subject NP is expanded and in this lesson the predicate NP is expanded. From both the patterns used in this lesson and previous lesson, we can conclude that a noun phrase may be a noun, or a pronoun, or a pronominal adjective plus noun, or a nominal adjective plus noun.

5.2 A further expansion of the NP is also possible as in sentences like :

జనహర్లాల్ తండ్రి పేరు మోతీలాల్.

జవహర్లాల్ తండ్రి పేరు మోతీలాల్ ।

ఆమె భర్త పేరు ఫిరోజ్ గాంధీ.

ఆమె భర్త పేరు ఫిరోజ్ గాంధీ ।

The pattern is :

$\left\{ \begin{array}{c} \text{Nominal adjective} \\ \text{or} \\ \text{Pronominal adjective} \end{array} \right\} + [\text{Nominal Adjective} + \text{Noun}]$

జనహర్లాల్	తండ్రి	పేరు
జవహర్లాల్	తండ్రి	పేరు
ఆమె	భర్త	పేరు
ఆమె	భర్త	పేరు

UNIT 2

Lesson 6

విన్నోద్ : ఏమండీ ! ఇది ఎవరి ఇల్లు ?

వినోద్ : ఘంటి ! ఇది ఘంటి ఇల్లు ?

రామ్మూర్తి : ఇది రాఘవరావు ఇల్లు.

రామ్మూర్తి : ఇది రాఘవరావు ఇల్లు ।

విన్నోద్ : రాఘవరావు ఎవరండీ ?

వినోద్ : రాఘవరావు ఘంటి ?

రామ్మూర్తి : నా స్నేహితుడు.

రామ్మూర్తి : నా స్నేహితుడు ।

విన్నోద్ : ఓహో !

వినోద్ : ఓహో !

రామ్మూర్తి : అతనే రాఘవరావు. అదే అతని గది.

రామ్మూర్తి : అతని రాఘవరావు । అదే అతని గది ।

Sir, whose house is this ?

This is Raghavarao's house.

Who is Raghavarao, Sir ?

My friend.

I see !

He is Raghavarao. That is his room.

వినోద్ : నమస్కారమండి.

Namaskaram Sir.

వినోద్ : నమస్కారమంది.

రాఘవరావు : నమస్కారం. ఈయన ఎవరు
రామ్మూర్తి ?

Namaskaram. Rammurthy, who is he ?

రాఘవరావు : నమస్కారం. ఇయన ఎవరు రామ్మూర్తి ?

రామ్మూర్తి : ఇతను తెలుగు విద్యార్థి. పేరు
వినోద్.

He is a Telugu student. His name is Vinod.

రామ్మూర్తి : ఇతను తెలుగు విద్యార్థి. పేరు వినోద్.

వినోద్ : వారు ఎవరండి ?

Who is he, Sir ?

వినోద్ : వారు ఎవరండి ?

రామ్మూర్తి : వారు రాఘవరావు నాన్నగారు. వారి
పేరు శర్మగారు.

He is Raghavarao's father. His name is Sharma.

రామ్మూర్తి : వారు రాఘవరావు నాన్నగారు. వారి పేరు
శర్మగారు.

వినోద్ : వీరు ?

Who is she ?

వినోద్ : వీరు ?

రామ్మూర్తి : రాఘవరావు అమ్మగారు. వీరి పేరు
అనసూయగారు.

She is Raghavarao's mother. Her name is Anasuya.

రామ్మూర్తి : రాఘవరావు అమ్మగారు. వీరి పేరు అనసూయగారు.

DRILLS

a. Build-up drill

ఏమిటి ?

ఎమిటి ?

పేరు ఏమిటి ?

పేరు ఏమిటి ?

మీ పేరు ఏమిటి ?

మీ పేరు ఏమిటి ?

రామ్మూర్తి

రామ్మూర్తి

ఎవరు రామ్మూర్తి ?

ఎవరు రామ్మూర్తి ?

ఈయన ఎవరు రామ్మూర్తి ?

ఇయన ఎవరు రామ్మూర్తి ?

సరోజా

సరోజా

ఏమిటి సరోజా ?

ఎమిటి సరోజా ?

ఇది ఏమిటి సరోజా ?

ఇది ఏమిటి సరోజా ?

b. Substitution drill

Model (i) : వారు సరళ నాన్నగారు.

వారు సరళ నాన్నగారు ।

శర్మ

శర్మ

వారు శర్మ నాన్నగారు.

వారు శర్మ నాన్నగారు ।

సుబ్బారావు

సుబ్బారావు

మోహన్

మోహన్

కమల

కమల

Model (ii) : వీరు కమల అమ్మగారు.

వీరు కమల అమ్మగారు ।

గీత

గీత

వీరు గీత అమ్మగారు.

వీరు గీత అమ్మగారు ।

జయకుమార్

జయకుమార్

శ్రీధర్

శ్రీధర్

నాగరాజు

నాగరాజు

c. Response drill

Model : ఇది ఎవరి గది ? (రవి)

ఇది ఎవరి గది ? (రవి)

ఇది రవి గది.

ఇది రవి గది ।

1. అది ఎవరి ఇల్లు ? (సరోజ)

అది ఎవరి ఇల్లు ? (సరోజ)

2. ఇది ఎవరి కుటీ ? (వారు)

ఇది ఎవరి కుటీ ? (వారు)

3. ఇది ఎవరి గడియారం ? (సుబ్బారావు)

ఇది ఎవరి గడియారం ? (సుబ్బారావు)

d. Transformation drill

Model (i) : నేను శర్మని.

నేను శర్మని ।

నా పేరు శర్మ.

నా పేరు శర్మ ।

1. వారు శారదగారు.

వారు శారదగారు ।

2. వీరు సుబ్బారామయ్యగారు.

వీరు సుబ్బారామయ్యగారు ।

3. వీరు శంకరయ్యగారు.

వీరు శంకరయ్యగారు ।

Model (ii) : ఇది నీ గది.

ఇది నీ గది ।

ఇది నీ గది.

ఇది నీ గది ।

1. వారు రామచంద్రరావుగారు.

వారు రామచంద్రరావుగారు ।

2. అది నా పుస్తకం.

అది నా పుస్తకం ।

3. అతను మీ విద్యార్థి.

అతను మీ విద్యార్థి ।

Model (iii) : ఇది స్వరాజ్యంగారి ఇల్లు.

ఇది స్వరాజ్యంగారి ఇల్లు ।

ఇది స్వరాజ్యంగారి ఇల్లంతీ !

ఇది స్వరాజ్యంగారి ఇల్లంతీ !

1. ఆయన సర్వోజ నాన్నగారు.

ఆయన సరోజ నాన్నగారు ।

2. ఇది మా ఇల్లు.

ఇది మా ఇల్లు ।

3. అతని పేరు మోహనరావు.

అతని పేరు మోహనరావు ।

4. ఆయన ఎవరు ?

ఆయన ఎవరు ?

EXERCISES

a. Fill up the blanks with correct forms of the cues given in the parentheses.

1. అది.....(మీరు) పుస్తకం.

అది.....(మీరు) పుస్తకం ।

2. ఇది.....(వారు) ఇల్లు.

ఇది.....(వారు) ఇల్లు ।

3. ఇది.....(వీరు) కలం.

ఇది.....(వీరు) కలం ।

b. Answer the following questions as shown in the model.

Model : ఇది ఎవరి పుస్తకం ? (సరోజ)

ఇది సరోజ పుస్తకం ? (సరోజ)

ఇది సరోజ పుస్తకం.

ఇది సరోజ పుస్తకం ।

1. అది ఎవరి గడియారం ? (వారు)

అది సరోజ గడియారం ? (వారు)

2. అతను ఎవరి స్నేహితుడు ? (వీరు)

అతను సరోజ స్నేహితుడు ? (వీరు)

3. ఇది ఎవరి కుర్చీ ? (మీరు)

ఇది సరోజ కుర్చీ ? (మీరు)

4. ఇది ఎవరి కలం ? (ఆమె)

ఇది సరోజ కలం ? (ఆమె)

c. Rewrite the following sentences as shown in the model :

Model (i) : ఆయన డాక్టరుగారు. (శర్మ) Model (ii) : ఇది నీ గది.

ఆయన డాక్టరుగారు ! (శర్మ)

ఇది నీ గది !

ఆయన పేరు శర్మగారు.

ఇదే నీ గది.

ఆయన పేరు శర్మగారు !

ఇదే నీ గది !

1. వారు రవి నాన్నగారు. (నాగేంద్ర)

1. అది కమల ఇల్లు.

వారు రవి నాన్నగారు ! (నాగేంద్ర)

అది కమల ఇల్లు !

2. వీరు రవి అమ్మగారు. (సుబ్బమ్మ)

2. రాముడు నా స్నేహితుడు.

వీరు రవి అమ్మగారు ! (సుబ్బమ్మ)

రాముడు నా స్నేహితుడు !

3. మీరు ప్రెసిసిపాల్ గారు. (గురునాథం)

3. అతను సుబ్బారావు.

మీరు ప్రెసిసిపాల్ గారు ! (గురునాథం)

అతను సుబ్బారావు !

Model (iii) : మీరు ఎవరు ?

2. ఇతను సుందరరాజు.

మీరు ఎవరు ?

ఇతను సుందరరాజు !

మీరు ఎవరంటి ?

3. ఆమె ప్రెసిసిపాల్.

మీరు ఎవరంటి ?

ఆమె ప్రెసిసిపాల్ !

1. ఆయన డాక్టరుగారు.

ఆయన డాక్టరుగారు !

VOCABULARY

ఏమండీ Hello, Sir/Madam.

ఓహో ! I see !

ఏమంటి

ఓహో

ఇల్లు House

గది room

ఇల్లు

గది

స్నేహితుడు friend (masc.)

తెలుగు Telugu

స్నేహితుడు

తెలుగు

వారు	he, she (formal, rem.)	వీరు	he/she (formal, prox.)
వారు		వీరు	
నాన్న	father	అమ్మ	mother
నాన్న		అమ్మ	
వారి	his/her (formal, rem.)	వీరి	his/her (formal, prox.)
వారి		వీరి	

GRAMMAR NOTES

6.1 In this lesson 3rd person formal or most honorific epicene singular pronouns వారు వారు (remote) and వీరు వీరు (proximate), along with their oblique bases (వారి వారి and వీరి వీరి respectively) are introduced. These pronouns are used in very formal situations like platform speeches etc.

6.2 అందీ అందీ is used both in masculine and feminine genders to draw the attention of the listener with respect.

ఏమండీ రామారావుగారు ! 'Hello, Ramarao !'

అందీ రామారావుగారు !

ఏమండీ సీతగారు ! 'Hello, Sita !'

అందీ సీతగారు !

6.3 అందీ అందీ is added to a sentence when the speaker wants to give respect to the listener. Notice the difference between గారు గారు and అందీ అందీ. గారు గారు goes with a noun and అందీ అందీ goes with a sentence as a whole. గారు గారు attributes respect to the noun to which it is added and అందీ అందీ attributes respect to the listener of the sentence.

6.4 Emphatic marker — ఏ ఏ is introduced in this lesson.

ఇది + ఏ —————> ఇదే 'only this and nothing else'

idi + ee —————> idee

When this emphatic marker ఏ ఏ is added to a short vowel, the short vowel is invariably dropped both in speech and in writing. If the ఏ ఏ is not the emphatic marker and it is the initial vowel of a word the dropping of the preceding vowel is optional.

ఇది + ఏ ఏసుక్రీస్తు ఫోటో —————> ఇదే ఏసుక్రీస్తు ఫోటో

ఇది + ఏ ఏసుక్రీస్తు ఫోటో —————> ఇదే ఏసుక్రీస్తు ఫోటో

idi + ee eesukriistu footoo —————> idee eesukriistu footoo

ఇది + ఏసుక్రీస్తు ఫోటో → ఇదేసుక్రీస్తు ఫోటో/ఇది ఏసుక్రీస్తు ఫోటో.
 ఇది + एसुक्रीस्तु फोटो → इदेसुक्रीस्तु फोटो /इदि एसुक्रीस्तु फोटो ।
idi + essukriistu footoo → ideessukriistu footoo/idi eesukriistu footoo.

6.5 Notice the Sandhi :

The short vowels అ ఇ and ఇ ఇ are optionolly dropped in both speech and writing when followed by a vowel. But ఓ ఉ is normally dropped in speech and optionally dropped in writing.

ఈయన + ఎవరు → ఈయన ఎవరు/ఈయనెవరు ?
 ईयन + एवरु → ईयन एवरु /ईयनवरु ?
iiyana + evaru → iiyana evaru/iiyaneveru ?

ఇది + ఎవరి + ఇల్లు → అది ఎవరి ఇల్లు/ఇదెవరిల్లు ?
 इदि + एवरि + इल्लु → इदि एवरि इल्लु/इदिवरिल्लु ?
idi + evari + illu → idi evari illu/idevarillu ?

అతను + ఎవరు → అతనెవరు/అతను ఎవరు ?
 अतनु + एवरु → अतनवरु/अतनु एवरु ?
atanu + evaru → atanevaru/atanu evaru ?

6.6 Notice the lengthening of the final vowel in addressing :

రవి	రవీ !
రవి	రవీ !
సుగుణ	సుగుణా !
సుగుణ	సుగుణా !

6.7 Notice the spelling system of

నమస్కారం + అండీ → నమస్కారమండీ.
 नमस्कार + अंडी → नमस्कारमंडी ।

The ీ is called 'anuswaram'. When it is followed by a vowel, the combination is written as మ్ + vowel.

6.8 ఓహో ! ओहो ! 'Oh !' 'I see !' is an interjection.

6.9 నాన్న నాన and అమ్మ అమ్మ are equivalent to తండ్రి తండ్రి and తల్లి తల్లి meaning 'father' and 'mother' respectively. నాన్న నాన and అమ్మ అమ్మ are generally used in day-to-day life to refer and address father and mother respectively. తండ్రి తండ్రి and తల్లి తల్లి are used only while narrating the relationship in a formal way.

UNIT 2

Lesson 7

శర్మ : గోపీ ! ఇది ఎవరి ఇల్లు ?

శర్మ : గోపీ ! ఇది ఓవరి ఇల్లు ?

గోపీ : నా స్నేహితుడి ఇల్లు.

గోపి : నా స్నేహితుడి ఇల్లు.

శర్మ : ఆయన నీ స్నేహితుడి నాన్నగారా ?

శర్మ : ఆయన నీ స్నేహితుడి నాన్నగారా ?

గోపి : నాన్నగారు కాదు. తాతగారు.

గోపి : నాన్నగారు కాదు. తాతగారు.

తాత : గోపీ ! ఎవరితను ? నీ స్నేహితుడా ?

తాత : గోపీ ! ఓవరితను ? నీ స్నేహితుడా ?

గోపి : అవును తాతగారూ !

గోపి : అవును తాతగారూ !

Gopi ! Whose house is this ?

My friend's house.

Is he your friend's father ?

He is not my friend's father. He is my friend's grandfather.

Gopi ! Who is he ? Is he your friend ?

Yes, Grandfather !

తాత : నీ పేరేమిటి బాబూ ?

What is your name my dear ?

తాత : నీ పెరెమిటి బాబు ?

Sarma

శర్మ : శర్మ.

తాత : నీ పేరు శర్మా ? మీ నాన్నగారి పేరు ఏమిటి ?

Is your name Sarma? What is your father's name ?

నాత : నీ పెరు శర్మా ? మీ నాన్నగారి పెరు ఎమిటి ?

Ramarao.

శర్మ : రామారావుగారు.

శర్మ : రామారావుగారు ।

And your grandfather's name ?

తాత : మీ తాతగారి పేరు ?

తాత : మీ తాతగారి పెరు ?

Gangadharam.

శర్మ : గంగాధరంగారు.

శర్మ : గంగాధరంగారు ।

I see ! Are you Mr. Gangadharam's grandson ?

తాత : ఓహో ! నువ్వు గంగాధరంగారి
మనవడివా ?

తాత : ఓహో ! నువ్వు గంగాధరంగారి మనవడివా ?

Yes, sir !

శర్మ : అవునండీ !

శర్మ : అవునండీ !

DRILLS

a. Repetition drill.

ఇతను నీ స్నేహితుడు.

ఇతను నీ స్నేహితుడు ।

నీ స్నేహితుడి పేరు రవి.

నీ స్నేహితుడి పెరు రవి ।

అతను రాముడు.

అతను రాముడు ।

ఇది రాముడి గది.

ఇది రాముడి గది ।

కృష్ణుడు దశరథుడి కొడుకా ?

కృష్ణుడు దశరథుడి కుమారుడు ?

కాదు. రాముడు దశరథుడి కొడుకు.

కాదు. రాముడు దశరథుడి కుమారుడు ।

శర్మ గంగాధరంగారి మనవడా ?

శర్మ గంగాధరంగారి మనవడా ?

అవును. శర్మ గంగాధరంగారి మనవడు.

అవును. శర్మ గంగాధరంగారి మనవడు ।

నువ్వు ఎవరివి ?

నువ్వు ఓవరివి ?

నేను రామారావుని.

నేను రామారావుని ।

నా పేరు రామారావు.

నా పేరు రామారావు ।

ఇది నా పుస్తకం.

ఇది నా పుస్తకం ।

నేను ఎవరివి ?

నేను ఓవరిని ?

నువ్వు రాముడివి.

నువ్వు రాముడివి ।

నీ పేరు రాముడు.

నీ పేరు రాముడు ।

నువ్వు నా స్నేహితుడివి.

నువ్వు నా స్నేహితుడివి ।

b. Substitution drill

Model : రవి రామయ్య కొడుకు. (నా స్నేహితుడు)

రవి రామయ్య కొడుకు । (నా స్నేహితుడు)

రవి నా స్నేహితుడి కొడుకు.

రవి నా స్నేహితుడి కొడుకు ।

1. ఇది గోపాలరావు గదియారం. (కృష్ణుడు)

ఇది గోపాలరావు గదియారం । (కృష్ణుడు)

2. సరళ గోపి తల్లి. (రాముడు)

సరళ గోపి తల్లి । (రాముడు)

3. గిరి కమల కొడుకు. (రావుగారు)

గిరి కమల కొడుకు । (రావుగారు)

4. అది శర్మ గదియారం. (నువ్వు)

అది శర్మ గదియారం । (నువ్వు)

c. Response drill

Model (i) : ఇది కమల గది (gadi) ? (విమల)

ఇది కమల గది ? (విమల)

కమల గది కాదు. విమల గది.

కమల గది కాదు । విమల గది ।

1. అది రాముడి ఇల్లా ? (కృష్ణుడు)

అది రాముడి ఇల్లా ? (కృష్ణుడు)

2. అతను నీ స్నేహితుడా ? (రాముడు)

అతను నీ స్నేహితుడా ? (రాముడు)

3. ఈమె శర్మగారి కూతురా ? (నా స్నేహితుడు)

ఈమె శర్మగారి కూతురా ? (నా స్నేహితుడు)

4. కుమార్ శివయ్య మనవడా ? (నువ్వు)

కుమార్ శివయ్య మనవడా ? (నువ్వు)

Model (ii) : అది నీ గదా (gada) ?

అది నీ గదా ?

అవును. అది నా గదే.

అవును । అది నా గదే ।

1. ఇది రామయ్య బల్లా ?

ఇది రామయ్య బల్లా ?

2. ఆమె శర్మగారి తల్లా (talla) ?

ఆమె శర్మగారి తల్లా ?

3. అతను నీ స్నేహితుడి మనపదా ?

అతను నీ స్నేహితుడి మనపదా ?

4. ఇది శర్మ పుస్తకమా ?

ఇది శర్మ పుస్తకమా ?

d. Transformation drill

Model (i) : ఇది నా పిల్లి.

ఇది నా పిల్లి ।

ఇది నా పిల్లా ? (pilla) ?

ఇది నా పిల్లా ?

1. అది శర్మగారి బల్ల.

అది శర్మగారి బల్ల ।

2. ఆమె నా స్నేహితుడి మనపదాయి.

ఆమె నా స్నేహితుడి మనపదాయి ।

3. నువ్వు శర్మగారి మనపడివి.

నువ్వు శర్మగారి మనపడివి ।

4. అది నా కలం.

అది నా కలం ।

Model (ii) : అతను రవి.

అతను రవి ।

నువ్వు రవివి.

నువ్వు రవివి ।

1. అతను రాముడు.

అతను రాముడు ।

2. అతను నా స్నేహితుడు.

అతను నా స్నేహితుడు ।

3. రవి శర్మగారి మనపడు.

రవి శర్మగారి మనపడు ।

EXERCISES

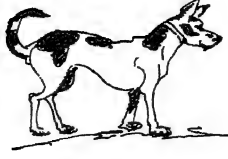
a. Read the following statements and write అవును అవును or కాదు కాదు.

1. ఇది పిల్లి.

ఇది పిల్లి ।

2. ఇది కుక్క.
ఇది కుక్క ।

3. అది సంచీ.
అది సంచీ ।

4. ఇది ఇల్లు.
ఇది ఇల్లు ।

5. అతను డాక్టరు.
అతను డాక్టరు ।

b. Change the following sentences as shown in the model :

Model (i) : అతను రవి.
అతను రవి ।
అతని పేరు రవి.
అతని పేరు రవి ।

Model (ii) : అతను శర్మ.
అతను శర్మ ।
నువ్వు శర్మవి.
నువ్వు శర్మవి ।

1. నువ్వు సరళవి.
నువ్వు సరళవి ।
2. నా స్నేహితుడు రామయ్య.
నా స్నేహితుడు రామయ్య ।
3. మీరు రామరావుగారు.
మీరు రామరావుగారు ।
4. వారు శ్రీధర్ గారు.
వారు శ్రీధర్ గారు ।

1. గోపి నా స్నేహితుడు.
గోపి నా స్నేహితుడు ।
2. అతను శర్మగారి మనవడు.
అతను శర్మగారి మనవడు ।
3. అతను కృష్ణుడు.
అతను కృష్ణుడు ।
4. అతను వెంకయ్య.
అతను వెంకయ్య ।

Model (iii): అతను గోపాలరావు.

అతను గోపాలరావు ।

అతను గోపాలరావు ?

అతను గోపాలరావు ?

1. ఇది గోడ.

ఇది గోడ ।

2. అది గది.

అది గది ।

3. ఇది గడియారం.

ఇది గడియారం ।

4. అతను నా స్నేహితుడు.

అతను నా స్నేహితుడు ।

VOCABULARY

కాదు

no

తాత

grandfather

అవును

yes

GRAMMAR NOTES

7.1 In this lesson the sentence pattern of tag question (yes/no type) is introduced. ఆ ఆ is added to assertive sentences to form tag questions. Tag question or yes/no type of interrogative sentence is that the answer of which will be either 'yes' or 'no'. You have learnt another type of interrogative sentence in lessons 1 and 2 in which ఏది ఇది and ఎవరు ఎవరు are used. That type of interrogative sentences use an interrogative pronoun or an interrogative adjective which, in Telugu, usually begins with ఏ లే or ఏ ఇ (ఎవరు ఎవరు, ఏది ఇది etc). These interrogative words, let us call them so, are replaced by informative words in the reply.

అది ఏమిటి ? 'What is that ?'

అది చుక్క. 'That is a dog'

ఇది ఏమిటి ?

ఇది కుక్క ।

అయిన ఎవరు ? 'Who is he ?'

అయిన డాక్టరు. 'He is a doctor'

అయిన ఎవరు ?

అయిన డాక్టరు ।

But, for the yes/no interrogative sentence, the answer will be అవును అవును 'yes' or కాదు 'no'.

అది ఇల్లా ? 'Is that a house ?'

అవును. 'Yes'

ఇది ఇల్లా ?

అవును ।

అయిన డాక్టరు ? 'Is he a doctor ?'

కాదు. 'No'

అయిన డాక్టరు ?

కాదు ।

7.2 ఇ ఇ is added to the దు దు ending masculine nouns and గారు గారు to make them oblique bases.

స్నేహితుడు	స్నేహితుడి పుస్తకం	శర్మగారు	శర్మగారి ఇల్లు
स्नेहितु	स्नेहितुः पुस्तकं	शर्मगारु	शर्मगारि इल्लु
friend	friend's book	Sarma	Sarma's house

7.3 Notice the masculine nouns of Sanskrit origin—which are అ ఆ ending bases in Sanskrit—when used in Telugu. They are changed to ఉ ఁ endings and డు డ్డ, the masculine suffix, is added.

Sanskrit	Telugu
స్నేహిత	స్నేహితుడు
स्नेहित	స్నేహితుడ
రామ	రాముడు
राम	రామిడ

7.4 I and II person concord (3.3) —ని ని and —మి మి are added to the oblique bases.

నేను ఎవరిని ?	నువ్వు నా స్నేహితుడిని.
నేను ఏవరి-ని ?	నువ్వు నా స్నేహితుడి-వి ।

7.5 Notice the Sandhi :

7.5.1 When the interrogative maker —అ ఆ is added, the final అ and ఉ are compulsorily dropped both in speech and in writing. If అ ఆ is not the interrogative marker and if it is an initial vowel of a word the dropping of the preceding short vowel is optional.

కమల + అ → కమలా ?	Kamala + aa → Kamalaa ?
కమల + ఆ → కమలా ?	
ఇల్లు + అ → ఇల్లా ?	illu + aa — illaa ?
ఇల్లు + ఆ → ఇల్లా ?	

7.5.2. ఇ ఐ + అ ఆ becomes ఐ*. [in writing ఐ is written as అ ఆ]

మనవడివి + అ → మనవడివా ?
మనవడివి + ఆ → మనవడివా ?
manavadivi + aa → manavadiv* ?

* ఐ is a long vowel as in words like 'bank, rat, mat' etc.

హరి + ఆ → హరా :

हरि + आ → हरा ?

hari + aa → hara ?

7.6 మీరు మీరు and మీ మీ are not only 2nd per. hon sg., but also 2nd per. pl. Plural pronouns are used to express possessive relationship with the kinship terms అమ్మ అమ్మ 'mother', నాన్న నాన్న 'father' and తాత తాత 'grandfather'.

మీ నాన్నగారు

'your [sg. & pl.] father'

మీ నాన్నగారు

మీ అమ్మగారు

'your [sg. & pl.] mother'

మీ అమ్మగారు

మీ తాతగారు

'your [sg. & pl.] grandfather'

మీ తాతగారు

REVIEW 1

Lesson 8

గిరి : మోహన్ ! ఆమె ఎవరు ?

Mohan, who is she ?

గిరి : మోహన్ ! ఆమె డాక్టర్ ?

She is a doctor.

మోహన్ : ఆమె డాక్టరు.

మోహన్ : ఆమె డాక్టర్.

గిరి : ఆమె పేరు ఏమిటి ?

What is her name ?

గిరి : ఆమె పేరు ఎమిటి ?

మోహన్ : ప్రభావతి. ఆమె భర్త మహారాజా కాలేజ్ ప్రెసిపాల్.

Prabhavathi. Her husband is the Principal of the Maharaja's College.

మోహన్ : ప్రభావతి. ఆమె భర్త మహారాజా కాలేజ్ ప్రెసిపాల్.

గిరి : ఆయన పేరు ఏమిటి ?

What is his name ?

గిరి : ఆయన పేరు ఏమిటి ?

మోహన్ : ఆయన పేరు సురేంద్ర. ఆమె చునవడు
నా స్నేహితుడు.

His name is Surendra. Her grandson is
my friend.

మోహన్ : ఆయన పేరు సురేంద్ర. ఆమె చునవడు
నా స్నేహితుడు.

గిరి : అతని పేరేమిటి ?

What is his name ?

గిరి : అతని పేరేమిటి ?

మోహన్ : రవి.

Ravi.

మోహన్ : రవి.

గిరి : రవి ప్రభావతిగారి కూతురు కొడుకా ?
కొడుకు కొడుకా ?

Is Ravi Prabhavathi's daughter's son or
son's son ?

గిరి : రవి ప్రభావతిగారి కుమారుడు కాక
కొడుకు ?

మోహన్ : కొడుకు కొడుకు.

He is her son's son.

మోహన్ : కొడుకు కొడుకు.

గిరి : ప్రభావతిగారి కొడుకు పేరేమిటి ?

What is the name of Prabhavathi's son ?

గిరి : ప్రభావతిగారి కొడుకు పేరేమిటి ?

మోహన్ : రామారావు. ఇది ఆయన ఇల్లు.

Ramarao. This is his house.

మోహన్ : రామారావు. ఇది ఆయన ఇల్లు.

గిరి : ఏది ? ఇది ?

Which one ? This one ?

గిరి : ఏది ? ఇది ?

మోహన్ : అవును.

Yes.

మోహన్ : అవును.

EXERCISES

a. Fill in the blanks with the correct forms of the words given in the parentheses.

1. ఇది.....(నేను) పుస్తకం.
ఇది.....(నేను) పుస్తకం.

3. సుగుణ.....(అమ్మ) తల్లి.
సుగుణ.....(అమ్మ) తల్లి.

2. శర్మ.....(మీరు) డాక్టరు.
శర్మ.....(మీరు) డాక్టరు.

4.(అది) పేరు డాక్టరు.
.....(అది) పేరు డాక్టరు.

5. అది..... (నువ్వు) కుర్చీ.
అది..... (చుట్ట) కుర్చీ ।
6. అది..... (గోపాలరావుగారు) ఇల్లు.
అది..... (గోపాలరావుగారు) ఇల్లు ।
7. (అయన) పేరు ఏమిటి ?
..... (అయన) పేరు ఏమిటి ?
8. (ఎవరు) పేరు కమల ?
..... (ఎవరు) పేరు కమల ?
9. (ఏది) పేరు టామీ ?
..... (ఏది) పేరు టామీ ?

b. Fill up the blanks with suitable kinship terms :

1. మీ నాన్నగారి నాన్నగారు మీ.....
మీ నాన్నగారి నాన్నగారు మీ.....
2. మీ కూతురు కూతురు మీ.....
మీ కూతురు కూతురు మీ.....
3. మీ కొడుకు కొడుకు మీ.....
మీ కొడుకు కొడుకు మీ.....
4. మీ కొడుకు కూతురు మీ.....
మీ కొడుకు కూతురు మీ.....
5. మీ అమ్మగారి తండ్రి మీ.....
మీ అమ్మగారి తండ్రి మీ.....
6. మీ కూతురు కొడుకు మీ.....
మీ కూతురు కొడుకు మీ.....

c. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. ప్రభావతి డాక్టరా ? పిన్సిపాలా ?
ప్రభావతి డాక్టరా ? పిన్సిపాలా ?
2. ప్రభావతి భర్త పేరేమిటి ?
ప్రభావతి భర్త పేరేమిటి ?
3. రవి తాతగారి పేరేమిటి ?
రవి తాతగారి పేరేమిటి ?
4. రామారావు కొడుకు పేరేమిటి ?
రామారావు కొడుకు పేరేమిటి ?
5. రామారావు తల్లి ఎవరు ?
రామారావు తల్లి ఎవరు ?
6. మోహన్ స్నేహితుడి తండ్రి పేరేమిటి ?
మోహన్ స్నేహితుడి తండ్రి పేరేమిటి ?

d. Combine the following.

1. వాడు + ఏ =
వాడు + ఏ =
2. గోడ + ఏ =
గోడ + ఏ =
3. గది + ఆ =
గది + ఆ =
4. శర్మ + ఆ =
శర్మ + ఆ =
5. నువ్వు + ఆ =
నువ్వు + ఆ =
6. ఇది + ఏ =
ఇది + ఏ =
7. పుస్తకం + ఆ =
పుస్తకం + ఆ =
8. పుస్తకం + ఏ =
పుస్తకం + ఏ =

UNIT 3

Lesson 9

గణపతి : ఇది ఒక విండో. అవి రెండు విండోలు. ఇవి మొత్తం మూడు విండోలు. ఇది ఒక బెంచ్. అది ఒక బెంచ్. మొత్తం ఎన్ని బెంచ్లు ?

గణపతి : ఇది ఒక కిటికీ. అవి రెండు కిటికీలు. ఇవి మొత్తం మూడు కిటికీలు. ఇది ఒక బెంచ్. అది ఒక బెంచ్. మొత్తం ఎన్ని బెంచ్లు ?

గోవిందు : మొత్తం రెండు బెంచ్లు.

గోవిందు : మొత్తం రెండు బెంచ్లు.

గణపతి : ఇవి రెండు గోడలు. అవి రెండు గోడలు.

గణపతి : ఇవి రెండు గోడలు. అవి రెండు గోడలు.

గోవిందు : మొత్తం ఎన్ని గోడలు ?

గోవిందు : మొత్తం ఎన్ని గోడలు ?

This is one window. Those are two windows. These are three windows in total. This is one bench. That is one bench. How many benches are there in total?

They are two benches in total.

These are two walls. Those are two walls.

How many walls are there in total?

గణపతి : నాలుగు గోడలు. అవి ఎన్ని కుర్చీలు ?

Four walls. How many chairs are those?

గణపతి : నాలుగు గోడలు. అవి ఏని కుర్చీలు ?

గోవిందు : అవి మూడు కుర్చీలు.

Those are three chairs.

గోవిందు : అవి మూడు కుర్చీలు.

గణపతి : ఇవి ఎన్ని కుర్చీలు ?

How many chairs are these?

గణపతి : ఇవి ఏని కుర్చీలు ?

గోవిందు : ఇవి రెండు కుర్చీలు. మొత్తం ఎన్ని కుర్చీలు ?

These are two chairs. How many chairs are they in total?

గోవిందు : ఇవి రెండు కుర్చీలు. మొత్తం ఏని కుర్చీలు ?

గణపతి : మొత్తం ఐదు కుర్చీలు.

They are five chairs in total.

గణపతి : మొత్తం ఐదు కుర్చీలు.

DRILLS

a. Build-up drill.

కుర్చీ

బల్లలు

తలుపులు

కుర్చీ

బల్లలు

తలుపులు

ఒక కుర్చీ.

రెండు బల్లలు.

ఎన్ని తలుపులు ?

ఆక కుర్చీ.

రెండు బల్లలు.

ఏని తలుపులు ?

ఇది ఒక కుర్చీ.

మొత్తం రెండు బల్లలు.

మొత్తం ఎన్ని తలుపులు ?

ఇది ఆక కుర్చీ.

మొత్తం రెండు బల్లలు.

మొత్తం ఏని తలుపులు ?

ఇవి మొత్తం రెండు బల్లలు.

అవి మొత్తం ఎన్ని తలుపులు ?

ఇవి మొత్తం రెండు బల్లలు.

అవి మొత్తం ఏని తలుపులు ?

b. Expansion drill.

Model : ఇవి గోడలు. (రెండు)
ఇవి గోడలు. (రేట్లు)
ఇవి రెండు గోడలు.
ఇవి రేట్లు గోడలు.

1. అవి కుక్కలు. (నాలుగు)
అవి కుక్కలు. (నాలుగు)

2. ఇవి తలుపులు. (రెండు)
ఇవి తలుపులు. (రేట్లు)
3. ఇది పుస్తకం. (ఒక)
ఇది పుస్తకం. (ఆక)
4. ఇవి కిటికీలు. (ఎన్ని)
ఇవి కిటికీలు. (రేట్లు)

c. Response drill.

Model (i) : ఇవి ఎన్ని కుక్కలు ? (మూడు)
ఇవి రేట్లు కుక్కలు ? (మూడు)
ఇవి మూడు కుక్కలు.
ఇవి మూడు కుక్కలు.

1. అవి ఎన్ని తలుపులు ? (రెండు)
అవి రేట్లు తలుపులు ? (రేట్లు)
2. ఇవి ఎన్ని గోడలు ? (నాలుగు)
ఇవి రేట్లు గోడలు ? (నాలుగు)
3. ఇవి ఎన్ని కుక్కలు ? (ఒక)
ఇవి రేట్లు కుక్కలు ? (రేట్లు)

Model (ii) : ఇవి ఎన్ని బల్లలు ?
ఇవి రేట్లు బల్లలు ?
ఇవి ఒక బల్ల.
ఇది ఆక బల్ల.

1. అవి ఎన్ని కుక్కలు ?
అవి రేట్లు కుక్కలు ?
2. ఇవి ఎన్ని తలుపులు ?
ఇవి రేట్లు తలుపులు ?
3. అవి ఎన్ని గోడలు ?
అవి రేట్లు గోడలు ?

d. Substitution drill.

Model (i) : అది ఒక గోడ.
అది ఆక గోడ.
మూడు
మూడు
అవి మూడు గోడలు
అవి మూడు గోడలు.
రెండు
రేట్లు
నాలుగు
నాలుగు
ఒక
ఒక

Model (ii) : అవి నాలుగు కుక్కలు.
అవి నాలుగు కుక్కలు.
బల్ల
బల్ల
అవి నాలుగు బల్లలు.
అవి నాలుగు బల్లలు.
తలుపు
తలుపు
కిటికీ
కిటికీ
కుక్క
కుక్క

e. Transformation drill.

Model (i) : ఇది కుర్చీ.

ఇది కుర్చీ ।

ఇవి కుర్చీలు.

ఇవి కుర్చీలు ।

1. అది తలుపు.
అది తలుపు ।
2. ఇది కిటికీ.
ఇది కిటికీ ।
3. అది కుక్క.
అది కుక్క ।

Model (ii) : అది ఒక తలుపు.

అది ఒక తలుపు ।

అవి ఎన్ని తలుపులు ?

అవి ఏమి తలుపులు ?

1. ఇవి నాలుగు కుర్చీలు.
ఇవి నాలుగు కుర్చీలు ।
2. అవి మూడు కుక్కలు.
అవి మూడు కుక్కలు ।
3. అవి రెండు గోడలు.
అవి రెండు గోడలు ।

EXERCISES

a. Change the number of the subject pronouns.

1. ఇది కుక్క.

ఇది కుక్క ।

2. అది కిటికీ.

అది కిటికీ ।

3. అది గోడ.

అది గోడ ।

b. Write the plural forms of

కుర్చీ.....

కుర్చీ.....

గుమాస్తా.....

గుమాస్తా.....

గోడ.....

గోడ.....

బల్ల.....

బల్ల.....

c. Frame at least 12 sentences from the following table making necessary changes in the nouns given in the third column.

	ఒక	కుర్చీ
	ఒక	కుర్చీ
అది	రెండు	కిటికీ
అది	రెండు	కిటికీ
ఇవి	ఎన్ని	తలుపు
ఇవి	ఏమి	తలుపు
	ఐదు	గోడ
	ఐదు	గోడ

VOCABULARY

ఒక	one (adj.)	మూడు	three
ఆక		మూడు	
అవి	those	ఎన్ని	how many
ఆవి		ఏమి	
రెండు	two	నాలుగు	four
రెండు		నాలుగు	
ఇవి	these	ఐదు	five
ఇవి		ఐదు	
మొత్తం	total		
మొత్తం			

GRAMMAR NOTES

9.1. In this lesson plural suffix *-లు* is introduced. The plural suffix is obligatory when the noun is preceded by a numeral, other than ఒక ఆక 'one'.

రెండు బెంచులు	'two benches'	ఒక కిటికీ	'one window'
రెండు బెంచులు		ఆక కిటికీ	
మూడు కుర్చీలు	'three chairs'	ఒక తలుపు	'one door'
మూడు కుర్చీలు		ఆక తలుపు	

9.2. The third person neuter plural pronouns అవి ఆవి (remote) 'those' and ఇవి ఇవి (proximate) 'these' are introduced.

9.3. ఎన్ని ఏమి 'how many' is the neuter quantitative interrogative pronoun used for count nouns.

ఎన్ని బెంచులు ? 'how many benches ?'	ఎన్ని కుర్చీలు ? 'how many chairs'
ఏమి బెంచులు ?	ఏమి కుర్చీలు ?

9.4. Numerals from one to five are also used in this lesson.

UNIT 3

Lesson 10

రంగరాజు : ఇది ఒక కాయితం. ఇవి ఐదు
కాయితాలు.

రంగరాజు : ఇది ఆర్కి కాయితం । ఇవి ఐదు కాయితాలు ।

బాలకృష్ణ : మొత్తం ఎన్ని కాయితాలు ?

బాలకృష్ణ : మరీతం ఆర్కి కాయితాలు ?

రంగరాజు : ఇవి మొత్తం ఆరు కాయితాలు. ఇవి
ఎన్ని పుస్తకాలు ?

రంగరాజు : ఇవి మరీతం ఆరు కాయితాలు । ఇవి ఆర్కి
పుస్తకాలు ?

బాలకృష్ణ : ఇవి ఆరు పుస్తకాలు.

బాలకృష్ణ : ఇవి ఆరు పుస్తకాలు ।

రంగరాజు : అవి ఎన్ని పుస్తకాలు ?

రంగరాజు : అవి ఆర్కి పుస్తకాలు ?

This is one sheet of paper. These are five
sheets of papers.

Howmany papers are there in total.

There are six papers in total. Howmany
books are these ?

These are six books.

Howmany books are those ?

బాలకృష్ణ : అది ఒక పుస్తకం.

బాలకృష్ణ : అది ఆర్థిక పుస్తకం ।

That is one book.

రంగరాజు : అవి మొత్తం ఏడు పుస్తకాలు.

రంగరాజు : అవి మరొకటి ఇంకా పుస్తకాలు ।

Those are seven books in total.

బాలకృష్ణ : ఇవి ఎన్ని కలాలు ?

బాలకృష్ణ : ఇవి ఆర్థిక కలాలు ?

Howmany pens are these ?

రంగరాజు : ఇవి ఎనిమిది కలాలు.

రంగరాజు : ఇవి ఆర్థిక కలాలు ।

These are eight pens.

బాలకృష్ణ : అవి ఎన్ని గడియారాలు ?

బాలకృష్ణ : అవి ఆర్థిక గడియారాలు ?

Howmany watches/clocks are those ?

రంగరాజు : అవి తొమ్మిది గడియారాలు. ఇది ఇంకొక గడియారం.

రంగరాజు : అవి తొమ్మిది గడియారాలు । ఇది ఇంకొక గడియారం ।

Those are nine watches/clocks. This is one more watch/clock.

బాలకృష్ణ : అవి మొత్తం ఎన్ని గడియారాలు ?

బాలకృష్ణ : అవి మరొకటి ఆర్థిక గడియారాలు ?

Howmany watches/clocks are there in total ?

రంగరాజు : అవి మొత్తం పది గడియారాలు.

రంగరాజు : అవి మరొకటి పది గడియారాలు ।

There are ten watches/clocks in total.

బాలకృష్ణ : ఇవి ఎన్ని బెంచులు ?

బాలకృష్ణ : ఇవి ఆర్థిక బెంచులు ?

Howmany benches are these ?

రంగరాజు : ఒకటి, రెండు, మూడు, నాలుగు. ఇవి నాలుగు బెంచులు.

రంగరాజు : ఒకటి, రెండు, మూడు, నాలుగు । ఇవి నాలుగు బెంచులు ।

One, two, three, four.....These are four benches.

a. Response drill.

Model (i) : ఇవి ఎన్ని గడియారాలు ? (ఐదు)
ఇవి ఏనీ గడియారాలు ? (ఐదు)
ఇవి ఐదు గడియారాలు.

ఇవి ఐదు గడియారాలు ।

1. ఇవి ఎన్ని కాయతాలు ? (ఒక)
ఇవి ఏనీ కాయతాలు ? (ఒక)

Model (ii) : అవి రెండు గడియారాలు.

అవి రెండు గడియారాలు ।

ఇది ఒక గడియారం.

ఇది ఒక గడియారం ।

మొత్తం ఎన్ని గడియారాలు ?

మరొకటి ఏనీ గడియారాలు ?

మొత్తం మూడు గడియారాలు.

మరొకటి మూడు గడియారాలు ।

1. ఇది ఒక కుక్క.

ఇది ఒక కుక్క ।

అది ఇంకొక కుక్క.

అది ఇంకొక కుక్క ।

మొత్తం ఎన్ని కుక్కలు ?

మరొకటి ఏనీ కుక్కలు ?

2. అవి నాలుగు కాయతాలు.

అవి నాలుగు కాయతాలు ।

2. అవి ఎన్ని పుస్తకాలు ? (తొమ్మిది)

అవి ఏనీ పుస్తకాలు ? (తొమ్మిది)

3. ఇవి ఎన్ని తలుపులు ? (ఎనిమిది)

ఇవి ఏనీ తలుపులు ? (ఎనిమిది)

4. ఇవి ఎన్ని కిటికీలు ? (పది)

ఇవి ఏనీ కిటికీలు ? (పది)

ఇవి ఆరు కాయతాలు.

ఇవి ఆరు కాయతాలు ।

మొత్తం ఎన్ని కాయతాలు ?

మరొకటి ఏనీ కాయతాలు ?

3. అవి ఏడు కలాలు.

అవి ఏడు కలాలు ।

అవి రెండు కలాలు.

అవి రెండు కలాలు ।

మొత్తం ఎన్ని కలాలు ?

మరొకటి ఏనీ కలాలు ?

4. ఇవి మూడు పుస్తకాలు.

ఇవి మూడు పుస్తకాలు ।

అవి ఐదు పుస్తకాలు.

అవి ఐదు పుస్తకాలు ।

మొత్తం ఎన్ని పుస్తకాలు ?

మరొకటి ఏనీ పుస్తకాలు ?

b. Expansion drill.

Model : ఇది గడియారం. (అరు)

ఇది గడియారం (అరు)

ఇది ఆరు గడియారాలు.

ఇవి ఆరు గడియారాలు ।

1. అది కాయతం. (ఎన్ని)

అది కాయతం । (ఏనీ)

2. ఇది పుస్తకం. (తొమ్మిది)

ఇది పుస్తకం (తొమ్మిది)

3. అది కలం. (ఒక)

అది కలం (ఒక)

4. అది కుక్క. (ఎన్ని)

అది కుక్క । (ఏనీ)

c. Transformation Drill

Model : ఇవి తొమ్మిది పుస్తకాలు.

ఇవి తొమ్మిది పుస్తకాలు ।

ఇవి ఎన్ని పుస్తకాలు ?

ఇవి ఏని పుస్తకాలు ?

1. ఇవి నాలుగు కలాలు.

ఇవి నాలుగు కలాలు ।

2. అవి మూడు కిటికీలు.

అవి మూడు కిటికీలు ।

3. అవి ఆరు కాయితాలు.

అవి ఆరు కాయితాలు ।

4. ఇవి ఎనిమిది గడియారాలు.

ఇవి ఎనిమిది గడియారాలు ।

EXERCISES

a. Write atleast 14 sentences from the following table making necessary changes in the words given in the third column.

	ఒక	గడియారం
	ఆరు	గడియారం
ఇది	ఇంకొక	కలం
ఇది	ఇంకొక	కలం
అవి	ఆరు	కాయితం
అవి	ఆరు	కాయితం
	ఎనిమిది	తలుపు
	ఎనిమిది	తలుపు

b. Give the total of the following.

Model : రెండు + మూడు = ఐదు

రెండు + మూడు = ఐదు

1. మూడు + మూడు =

మూడు + మూడు =

2. ఐదు + నాలుగు =

ఐదు + నాలుగు =

3. నాలుగు + ఆరు =

నాలుగు + ఆరు =

4. మూడు + నాలుగు =

మూడు + నాలుగు =

5. ఆరు + రెండు =

ఆరు + రెండు =

VOCABULARY

కొయితం	sheet of paper	తొమ్మిది	nine
కాయితం		తొమ్మిది	
ఆరు	six	ఇంకొక	one more
ఆరు		ఇంకొక	
ఏడు	seven	పది	ten
ఎనిమిది	eight	పది	
ఎనిమిది		పది	

GRAMMAR NOTES

10.1 In this lesson plural forms of అం ఇం ending nouns are introduced. These nouns change the final అం ఇం to ఆ ఇ when the plural suffix is added.

కలం + లు → కలాలు 'pens'	పుస్తకం + లు → పుస్తకాలు 'books'
కలం + లు → కలాలు	పుస్తకం + లు → పుస్తకాలు
<i>kalam + lu → kalaalu</i>	<i>pustakam + lu → pustakaalu</i>

10.2 Numerals upto 10 are introduced in this lesson.

10.3 Notice that there is no change between a numeral adjective and a numeral except for the numeral 'one'.

ఒక 'one' (numeral adj.):	ఒక ఇల్లు 'one house'
ఒకటి	ఒక ఇల్లు
ఒకటి 'one thing' (numeral pronoun):	ఇది ఒకటి 'This is one'
ఒకటి	ఇది ఒకటి

The numeral adjectives are used to denote the quantity of objects and the numerals are used as numeral pronouns and in counting.

ఒక బల్ల ఒక బల్ల 'one table', రెండు బల్లలు రెండు బల్లలు 'two tables', మూడు బల్లలు మూడు బల్లలు 'three tables' etc.

అది ఒకటి అది ఒకటి 'that is one', అవి రెండు అవి రెండు 'those are two' etc.

ఒకటి ఒకటి 'one', రెండు రెండు 'two', మూడు మూడు 'three', నాలుగు నాలుగు 'four' etc.

UNIT 3

Lesson 11

సురేష్ : నువ్వు ఎవరివి ?

Who are you ?

రమేష్ : నేను విద్యార్థిని.

I am a student.

సురేష్ : వాళ్లు ఎవరు ?

Who are they ?

రమేష్ : వాళ్లు మా స్కూలు విద్యార్థులు.

They are students of our school.

సురేష్ : మీరు ఎవరు ?

Who are you ?

రమేష్ : మేం విద్యార్థులం.

We are students.

సురేష్ : మేం ఎవరిమి ?

Who are we ?

రమేష్ : మీరు మాష్టర్లు.

You are teachers.

సురేష్ : ఆయన ఎవరు ?

Who is he ?

రమేష్ : ఆయన మా క్లాసు మాష్టరుగారు.

He is our class teacher.

సురేష్ : పిళ్ల ఎవరు ?

రమేష్ : పిళ్ల మా స్నేహితులు.

సురేష్ : అవి ఎవరి పుస్తకాలు ?

రమేష్ : ఇవి మీ పుస్తకాలు.

సురేష్ : అవి ఎన్ని పుస్తకాలు ?

రమేష్ : ఇవి వదకొండు పుస్తకాలు.

సురేష్ : ఇవి ఎన్ని కాయితాలు ?

రమేష్ : అవి పన్నెండు కాయితాలు.

Who are they ?

They are our friends.

Whose books are those ?

These are your books.

Howmany books are those ?

These are eleven books.

Howmany papers are these ?

Those are twelve papers.

DRILLS

a. Response drill.

Model : మీరు ఎవరు ? (విద్యార్థి)

మేం విద్యార్థులం.

1. మీరు ఎవరు ? (విద్యార్థిని)

2. అవి ఏమిటి ? (పిల్లి)

3. ఇవి ఏమిటి ? (గది)

4. మీరు ఎవరు ? (గుమాస్తా)

5. మీరు ఎవరు ? (డాక్టరు)

b. Transformation drill.

Model : నేను మాష్టర్ని.

మేం మాష్టర్లం.

1. నేను గుమాస్తాని.

2. నేను విద్యార్థిని.

3. నేను విద్యార్థిని.

4. నేను స్నేహితుణ్ణి.

5. నేను ఎవర్ని?

c. Expansion drill.

Model : అతను విద్యార్థి. (నేను)

అతను నా విద్యార్థి.

1. ఆయన నాన్నగారు. (మేం)

2. అతను స్నేహితుడు. (నువ్వు)

3. ఆమె అమ్మగారు. (మీరు)

4. ఇది గది. (మేం)

5. ఇవి గదులు. (మీరు)

EXERCISES

a. Fill up the blanks with suitable pronouns choosing the appropriate one from the brackets.

1.మాష్టర్లు. (ఆయన, వాళ్లు, అవి) 3.కాయితాలు. (అది, వాళ్లు, అవి)
2.విద్యార్థులం. (నేను, మీరు, మేం) 4.ఎన్ని పుస్తకాలు? (ఇవి, వీళ్లు, వీరు)

b. Give the plural forms of :

1. గది 3. పిల్లి
2. విద్యార్థిని 4. విద్యార్థి

c. Change the number of the subject pronouns.

Model : ఇది కుక్క.

ఇవి కుక్కలు.

1. ఇతను నా స్నేహితుడు. 3. వాళ్లు విద్యార్థులు.
2. అవి పిల్లులు. 4. ఆయన మా డాక్టరు.
5. అతను గుమాస్తా.
6. వీళ్లు మా మాష్టర్లు.

d. Produce atleast 15 sentences from the following table, making necessary changes in the words given in the 2nd and 3rd columns.

అవి		
వాళ్లు	నేను	గది
ఇవి	మీరు	పిల్లి
వీళ్లు	నువ్వు	విద్యార్థి

VOCABULARY

వాళ్లు	they (hum., rem.)	క్లాసు	class
మా	our (excl.)	వీళ్లు	they (hum., prox.)
స్కూలు	school	మీ	your (pl.)
మీరు	you (pl.)	పదకొండు	eleven
మేం	we (excl.)	పన్నెండు	twelve

GRAMMAR NOTES

11.1. In this lesson the following plural pronouns are introduced.

11.1.1. మేం 'we' I person plural exclusive pronoun.

11.1.2. మీరు 'you' II person plural pronoun. (This is also II person honorific singular pronoun c. f. 3.1.2)

11.1.3. వాళ్లు 'those people' III person human plural remote pronoun.

11.1.4. వీళ్లు 'these people' III person human plural proximate pronoun.

11.2. The oblique base of మేం is మా 'our' and of మీరు is మీ 'your'.

11.3. The concord for I person plural pronoun is అం/మి. మి occurs after ఇ ending bases and అం occurs after other bases.

మేం ఎవరు + concord → మేం ఎవరిమి ? (concord is added to the oblique base, c. f. 7.4, and the oblique base of ఎవరు is ఎవరి— c.f. 4.2.)
'who are we?'

మేం విద్యార్థులు + concord → మేం విద్యార్థులం 'we are students' (4.3)

11.4. When the plural suffix — లు is added :

11.4.1. The ఇ ending nouns change the final ఇ to ఉ.

పిల్లి + లు → పిల్లులు గది + లు → గదులు
pilli + lu → pillu-lu 'cats' gadi + lu → gadu-lu 'rooms'

11.4.2. రు ending nouns lose the final vowel ఉ.

డాక్టరు + లు → డాక్టర్లు
daaktaru + lu → daaktarlu 'doctors'

11.4.3. Sanskrit nouns ending in దు drop the final దు.

స్నేహితుడు + లు → స్నేహితులు
sneehitudu + lu → sneehitu-lu 'friends'

11.5. To show the possessive relationship of nouns denoting objects such as house, village, office, state, country etc., which are possessed collectively, the pronoun (possessor) will be in the plural form. In this case the plural pronoun also stands for its singular counterpart.

మా ఇల్లు 'my/our house'
మా స్కూలు 'my/our school'

Also refer to మా నాన్నగారు
మా తాతగారు. (7.6) etc.

UNIT 3

Lesson 12

రవి : నేను ఒకణ్ణి. మీరు ఎంతమంది ?

I am one. Howmany are you ?

సుగుణ : మేం ఇద్దరం.

We are two.

రవి : మనం ఎంతమందిమి ?

Howmany are we ?

సుగుణ : మనం ముగ్గురం.

We are three.

రవి : మేం ఇద్దరం, మీరు ఇద్దరు. మనం ఎంత
మందిమి ?

We are two. You are two. Howmany
are we ?

సుగుణ : మనం నలుగురం.

We are four.

రవి : మేం నలుగురం, మీరు ఒకరు. మనం ఎంత
మందిమి ?

We are four. You are one. Howmany
are we ?

సుగుణ : మనం ఐదుగురం.

We are five.

రవి : మేం ఐదుగురం, అతను ఒకడు. మేం ఎంతమందిమి ?

We are five. He is one. Howmany are we ?

సుగుణ : మీరు ఆరుగురు.

You are six.

రవి : మీరు ఆరుగురు, ఆయన ఒకరు. మీరు మొత్తం ఎంతమంది ?

You are six. He is one. Howmany are you in total ?

సుగుణ : మేం మొత్తం ఏడుగురం.

We are seven.

DRILLS

a. Repetition drill.

నువ్వు విద్యార్థివి. నేను విద్యార్థిని.
మనం విద్యార్థులం.

మీరు డాక్టరు. నేను డాక్టర్ని.
మనం డాక్టర్లం.

నువ్వు మాస్టరువి. మేం మాస్టర్లం.
మనం మాస్టర్లం.

మీరు గుమాస్తాలు. మేం గుమాస్తాలం.
మనం గుమాస్తాలం.

b. Response drill.

Model : మేం ఎంతమందిమి ? (రెండు)
మీరు ఇద్దరు.

1. మీరు ఎంతమంది ? (రెండు)
2. వాళ్లు ఎంతమంది ? (నాలుగు)

3. మీరు ఎంతమంది ? (ఒక)
4. మనం ఎంతమందిమి ? (ఐదు)
5. వాళ్లు ఎంతమంది ? (ఆరు)
6. మీరు ఎంతమంది ? (మూడు)
7. మేం ఎంతమందిమి ? (ఏడు)

c. Transformation drill.

Model : నేను ఒకణ్ణి.
మీరు ఎంతమంది ?

1. మనం ముగ్గురం.

2. మీరు నలుగురు.
3. వాళ్లు ముగ్గురు.
4. మేం ఐదుగురం.

EXERCISES

a. Fill up the blanks with suitable numeral pronouns.

1. అతను ఒకడు. నువ్వు ఒకడివి.
మీరు.....	3. నువ్వు ఒకడివి. మేం ఐదుగురం.
మనం.....
2. మీరు ముగ్గురు. మేం నలుగురం.
మనం.....	4. వాళ్లు ఇద్దరు. మేం ఐదుగురం.
మేం మొత్తం.....

b. Fill up the blanks with ఒకడు or ఒకరు with concord if necessary.

1. నువ్వు.....	4. మీరు.....
2. ఆయన.....	5. అతను.....
3. నేను.....	

c. Fill up the blanks with మేం or మనం.

1. నువ్వు విద్యార్థివి. ఆయన డాక్టరు. నేను
డాక్టర్ని.
.....డాక్టర్లం.	4. ఆయన గుమాస్తా. నేను గుమాస్తాని.
.....గుమాస్తాలం.
2. నువ్వు ఒకడివి. నేను ఒకణ్ణి.
.....ఇద్దరం.	5. మీరు విద్యార్థులు. నేను విద్యార్థిని.
.....విద్యార్థులం.
3. నేను మాష్టర్ని. ఆయన మాష్టరు. నువ్వు
మాష్టరువి.
.....మాష్టర్లం.	6. నేను ఒకణ్ణి. వాళ్లు ఇద్దరు.
.....ఎంత మందిమి. ?

VOCABULARY

ఒకడు	one man	నలుగురు	four persons
ఎంతమంది	how many persons	ఒకరు	one person (hon.)
ఇద్దరు	two persons	ఐదుగురు	five persons
మనం	we (incl.)	ఆరుగురు	six persons
మొగ్గురు	three persons	ఏడుగురు	seven persons

GRAMMAR NOTES

12.1 In this lesson, the numerals, referring to human nouns upto seven are introduced.

ఒకడు	one person	ఐదుగురు	five persons
ఇద్దరు	two persons	ఆరుగురు	six persons
మొగ్గురు	three persons	ఏడుగురు	seven persons
నలుగురు	four persons		

12.2 Notice that ఒకడు is masculine and the rest are epicene (common to both masculine and feminine). The honorific form of ఒకడు is ఒకరు.

12.3 ఎంత మంది 'howmany persons' is human interrogative count pronoun.*

వాళ్లు ఎంతమంది ? 'Howmany people are they ?'

12.4 మనం is the I person inclusive plural pronoun. This includes the listener(s) Remember మేం (11.1) is also a first person plural pronoun. But మేం 'we excluding the listener(s)' is the I person exclusive plural pronoun and మనం 'we including the listener(s)' is the I person inclusive plural pronoun.

12.4.1 The concord for మనం is also అం/మి which is similar to the concord of మేం (11.3).

మనం ఎంతమందిమి ? 'Howmany are we ?'

మనం ఇద్దరు + అం → మనం ఇద్దరం. 'We are two' (4.3).

* Pronouns used to refer to count nouns (countable nouns) are called count pronouns. (c. f. 9.3 ఎన్ని is also a count pronoun).

12.5 Concord chart :

Subject Noun Phrase

నేను

మేం

మనం

నువ్వు

Predicate Noun Phrase + Concord

విద్యార్థి_ని

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{ఎంత మంది_మి} \\ \text{ఇద్దరు_అం (ఇద్దరం)} \end{array} \right.$$

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{ఎంత మంది_మి} \\ \text{ముగ్గురు_అం (ముగ్గురం)} \\ \text{శత్రు_వి} \end{array} \right.$$

12.6 Notice the Sandhi :

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{ఒక} \\ \text{డి} \end{array} \right\} + \text{ని} \rightarrow \text{ఒకణ్ణి}$$

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{du} \\ \text{di} \end{array} \right\} + \text{ni} \rightarrow \text{ṇṇi}$$

ఒకడు + ని → ఒకడి + ని → ఒకణ్ణి

okaḍu + ni → okaḍi + ni → okaṇṇi

'I am one'

(ఒకడి is the oblique base of ఒకడు 'one man' c. f. 7.2).

UNIT 4

Lesson 13

రవి : మేం ఆంధ్రులం. తెలుగు మా మాతృ
భాష. మీరు ఎవరు ?

We are Andhras. Telugu is our mother
tongue. Who are you ?

శర్మ : నేను ఆంధ్రుణ్ణి.

I am an Andhraite.

రవి : గోపి : మీ మాతృభాష ఏది ?

What is your mother tongue, Gopi ?

గోపి : నా మాతృభాష కన్నడం.

My mother tongue is Kannada.

రవి : నేను భారతీయుణ్ణి. నువ్వు భారతీయుడివి.
మీరు భారతీయులు. మనం భారతీయులం.

I am an Indian. You are an Indian. You
are Indians. We are Indians.

గోపి : కన్నడం, తెలుగు, హిందీ మన భాషలే.

Kannada, Telugu and Hindi are all our
languages.

శర్మ : భారత దేశం మన దేశం.

India is our country.

DRILLS**a. Expansion drill.**

Model : ఇది గది.

ఇది మన గది.

1. ఆయన మాష్టరుగారు.

2. ఇది క్లాసు.

3. అవి గడియారాలు.

b. Response drill.

Model : ఇది ఎవరి ఇల్లు ?

ఇది మన ఇల్లు.

1. ఇవి ఎవరి కాయితాలు ?

2. అవి ఎవరి గదులు ?

3. వాళ్లు ఎవరి స్నేహితులు ?

4. ఇది ఎవరి దేశం ?

EXERCISES**a. Use the correct form of the pronouns given in the brackets.**Model : అది.....పుస్తకం (నేను)
అది నా పుస్తకం.

1. ఇది.....గడియారం. (మీరు)

2. అవి.....పిల్లలు. (మేం)

3. ఆయన.....మాష్టరుగారు. (మనం)

4. అతను.....స్నేహితుడు. (నువ్వు)

5. ఇది.....దేశం. (మనం)

6. ఆయన.....నాన్నగారు. (మేం)

b. Fill up the blanks with మా or మన.

1. మేం ఆంధ్రులం.

తెలుగు.....మాతృభాష.

2. మేం తెలుగు విద్యార్థులం. ఇది తెలుగు క్లాసు.

ఇది.....క్లాసు.

3. మీరు తెలుగు విద్యార్థులు. మేం తెలుగు

విద్యార్థులం. ఆయన తెలుగు మాష్టరుగారు.

ఆయన.....మాష్టరుగారు.

VOCABULARY

ఆంధ్రుడు	an Andhraite	మన	our (incl.)
మాతృభాష	mother tongue	భాష	language
కన్నడం	Kannada	భారతదేశం	India
భారతీయుడు	an Indian	దేశం	country
హిందీ	Hindi		

GRAMMAR NOTES

13.1 In this lesson మన the oblique base of మనం (12.4) is introduced.

ఇది మన గది This is our (incl.) room.

UNIT 4

Lesson 14

పురుషోత్తం : రామారావు ! ఈ అబ్బాయి ఎవరు ?

Ramarao ! Who is this boy ?

రామారావు : వాడు మా తమ్ముడు. వాడి పేరు రవి.

He is my brother. His name is Ravi.

పురుషోత్తం : ఆ అబ్బాయి ఎవరు ?

Who is that boy ?

రామారావు : వీరు మా అబ్బాయి. వీడి పేరు రాము.

He is my son. His name is Ramu.

పురుషోత్తం : ఆ అమ్మాయిలు ఎవరు ?

Who are those girls ?

రామారావు : అది మా చెల్లెలు. దాని పేరు సరళ.
ఇది మా అమ్మాయి. వీని పేరు గిరిజ.

She is my sister. Her name is Sarala.
She is my daughter. Her name is Girija.

పురుషోత్తం : పాపా : ఇది ఏం బొమ్మ ? అది ఏం బొమ్మ ?

Baby ! What doll is this ? and what doll is that ?

పాప : ఇది ఏనుగు బొమ్మండీ. అది కోతి బొమ్మ.

This is an elephant, sir. That is a monkey.

పురుషోత్తం : బాబూ : ఈ బొమ్మ ఏమిటి ?

Boy ! What doll is this ?

బాబు : ఏ బొమ్మండీ ?

Which doll, sir ?

పురుషోత్తం : అదుగో, ఆ బొమ్మ.

That one.

బాబు : అది పులి బొమ్మండీ. సరళా : నీ సింహం బొమ్మ ఏది ?

That is a tiger, sir. Sarala ! Where is your lion ?

పాప : ఇదుగో, నా సింహం బొమ్మ.

Here is my lion.

DRILLS

A. Build-up drill.

ఎవరు :	ఎవరండీ ?	బొమ్మ.
అబ్బాయి ఎవరు :	అమ్మాయి ఎవరండీ ?	ఏం చొప్పు ?
ఈ అబ్బాయి ఎవరు ?	ఆ అమ్మాయి ఎవరండీ ?	ఇది ఏం చొప్పు ?
రవీ : ఈ అబ్బాయి ఎవరు ?	రవిగారూ : ఆ అమ్మాయి ఎవరండీ ?	హాహా : ఇది ఏం చొప్పు ?
ఏది ?		బొమ్మ.
బొమ్మ ఏది ?		పులి బొమ్మ.
సింహం బొమ్మ ఏది ?		నా పులి బొమ్మ.
నీ సింహం బొమ్మ ఏది ?		ఇదుగో, నా పులి బొమ్మ.
సరళా : నీ సింహం బొమ్మ ఏది ?		

B. Substitution drill.

Model : ఆ అబ్బాయి మా తమ్ముడు.

2. ఈ అబ్బాయి నా కొడుకు.

వాడు మా తమ్ముడు.

3. ఆ అమ్మాయి నా కూతురు.

1. ఆ అబ్బాయి మా అబ్బాయి.

4. ఈ అమ్మాయి నా చెల్లెలు.

c. Response drill.

Model (i) : నీ పుస్తకం ఏది ?
ఇదుగో నా పుస్తకం.

1. మీ స్నేహితుడి ఇల్లు ఏది ?

Model (ii) : ఆ అబ్బాయి మా తమ్ముడు.
ఏ అబ్బాయి ?

1. ఆ అమ్మాయి ఎవరు ?

Model (iii) : అది ఏం బొమ్మ (సింహం)
అది సింహం బొమ్మ.

1. అది ఏం పుస్తకం : (కన్నడం)

2. మా నాన్నగారి గది ఏది ?

3. రాముడి కుర్చీ ఏది ?

4. రాజారాం పుస్తకం ఏది ?

5. రజనీ కలం ఏది ?

2. ఈ కుర్చీ అతని కుర్చీ.

3. ఆ బొమ్మ ఏనుగు బొమ్మ.

4. ఈ కుక్క ఎవరి కుక్క ?

2. ఇది ఏం సినిమా ? (హిందీ)

3. ఇది ఏం బొమ్మ ? (కోతి)

4. అది ఏం పుస్తకం ? (తెలుగు)

d. Conversation drill.

Model : అ : వాడు మా అబ్బాయి.
ఆ : వాడి పేరు ఏమిటి ?
అ : వాడి పేరు రవి.

1. అ : వీడు మా స్నేహితుడు.

2. అ : వాడు నా తమ్ముడి కొడుకు.

3. అ : అది మా కుక్క.

4. అ : ఇది మా అమ్మాయి.

EXERCISES

a. Fill up the blanks with the correct forms of the cues words.

1.పేరు శంకర్. (వీడు)

2.పేరు రవి. (వాడు)

3.పేరు సుగుణ. (అది)

4.పేరు రమ. (ఇది)

b. Fill up the blanks using the correct form of the suitable pronouns in the place of underlined phrases.

Model : ఆ అబ్బాయి పేరు రవి.
వాడి పేరు రవి.

1. ఈ పిల్లి పేరు పుష్పి.
2. ఆ అమ్మాయి సరళ.

3. ఈ కాయితం ఎవరి కాయితం ?

4. ఆ పుస్తకం పేరు ఏమిటి ?

5. ఈ అబ్బాయి మా తమ్ముడు.

6. ఆ అబ్బాయి తమ్ముడి పేరు గోపి.

a. Change the following into plural.

అమ్మాయి

గది

గడియారం

పిల్లి

విద్యార్థిని

స్నేహితుడు

అబ్బాయి

VOCABULARY

ఈ	this (adj.)
అబ్బాయి	boy
వాడు	he (inferior,rem.)
తమ్ముడు	younger brother
వాడి	his (inf.,rem.)
ఆ	that (adj.)
పేరు	he (inf.,prox.)
పేడి	his (inf.,prox.)
అమ్మాయి	girl
అది	she (inf.,rem.)
చెల్లెలు	younger sister
దాని	her (inf.,rem.)
ఇది	she (inf.,prox.)

దీని	her (inf.,prox.)
పాప	baby girl
ఏం	what sort of
బొమ్మ	doll
ఏనుగు	elephant
కోతి	monkey
బాబు	baby boy
ఏ	which
అదుగో	hey ! that is ; there it is
పులి	tiger
సింహం	lion
ఇదుగో	hey ! this is ; here it is

GRAMMAR NOTES

14.1. In this lesson the following adjectives are introduced.

- 14.1.1. ఆ demonstrative adjective (remote) 'that/those'
 ఆ పుస్తకం. 'that book' ఆ పుస్తకాలు 'those books'
- 14.1.2. ఈ demonstrative adjective (proximate) 'this/these'
 ఈ పుస్తకం. 'this book' ఈ పుస్తకాలు 'these books'
- 14.1.3. ఏ interrogative adjective 'which'
 ఏ పుస్తకం ? 'which book ?' ఏ పుస్తకాలు ? 'which books ?'
- 14.1.4. ఏం interrogative adjective of kind 'what sort/kind of'
 ఏం పుస్తకం ? 'what book ?' ఏం పుస్తకాలు ? 'what books ?'

14.2. The following pronouns along with their oblique bases are also introduced in this lesson.

14.2.1. వాడు 3rd person inferior masculine singular proximate pronoun 'he' (oblique base వాడి — 'his').

14.2.2. వీడు 3rd person inferior masculine singular proximate pronoun 'he' (oblique base వీడి — 'his').

14.3. The neuter singular pronouns అది and ఇది along with their oblique bases (4.2) are also used as 3rd person inferior feminine singular pronouns.

అది సరళ 'she is Sarala'

ఇది విమల 'she is Vimala'

14.4. These inferior pronouns వాడు, వీడు, అది and ఇది are used to refer to own and known children, servants, intimates and inferior relationships.

14.5. అదుగో (remote) and ఇదుగో (proximate) are 'indicators for neuter nouns'. These can be used as independent sentences also like అవును (yes) and కాదు (no.)

నీ పుస్తకం ఏది ? 'where is your book ?'

ఇదుగో ! 'see, here it is !'

నా పుస్తకం ఏది ? 'where is my book ?'

అదుగో ! 'see, there it is !'

14.6 Notice that the యి (yi) ending nouns do not change final ఇ to ఉ when followed by the plural suffix — లు.

అమ్మాయిలు 'girls'
ammaayi-lu

14.7 అమ్మాయి 'girl' and అబ్బాయి 'boy' are also used to denote 'daughter' and 'son' respectively when preceded by a pronominal or nominal adjective.

మీ అబ్బాయి 'your son'
శర్మగారి అమ్మాయి 'Sarma's daughter'

The pronominal adjective used in such case is always a plural one (c. f. 7.6.).

But కూతురు 'daughter' and కొడుకు 'son' will always be used with singular pronominal adjective only.

నా కూతురు 'my daughter'
నీ కొడుకు 'your son'

14.8. పాప and బాబు are used to address female and male children respectively.

UNIT 4

Lesson 15

అరుణ : కరుణా : అవి ఏం పుస్తకాలు ?

Karuna ! What are those books ?

కరుణ : ఇవి రెండూ తెలుగు నవలలు. అవి రెండూ ఇంగ్లీషు నవలలు.

These two are Telugu novels. Those two are English novels.

అరుణ : ఇవేనా, తెలుగు నవలలు ?

Are these the Telugu novels ?

కరుణ : అవును, వీటి పేర్లు 'మంచి మనసు', 'జీవితం'.

Yes, the titles are 'Manchi Manasu,' (Good Heart) and 'Jeevitham' (Life).

అరుణ : వాటి రచయితలు ఎవరు ?

Who are the writer of these books ?

కరుణ : వీటి రచయిత ఒకరే ; గోపాలరావు.

Both the books are written by the same author ; Gopalaraao.

అరుణ : గోపాలరావునా వాటి రచయిత ?

Is Gopalaraao the writer of those books ?

కరుణ : ఆయన మంచి కవి గూడా :

He is also very good poet.

అరుణ : ఆ రెండూ ఆయన నవలలేనా ?

Are these two his novels ?

కరుణ : ఆ : ఆయన తమ్ముడు గూడా మంచి కవి.

Yes ! His brother is also a good poet.

అరుణ : కదా ? రచయితా ?

A poet ? or a writer ?

కరుణ : రెండూ : అతని నవల పేరు సుడిగుండం.

He is both. His novel is 'Sudigundam' (Whirl pool)

అరుణ : వాళ్ళిద్దరూ కవులేనా ?

Are those two poets ?

కరుణ : రచయితలు గూడా.

writers also.

అరుణ : మా తమ్ముడూకవే :

My brother is also a poet.

DRILLS

a. Build-up drill.

ఆయన

అది

ఆయనే

అదే

ఆయనేనా ?

అదేనా ?

ఆయనేనా శర్మగారు ?

అదేనా పుస్తకం ?

కవులు

నవలలు

కవులే

నవలలే

కవులేనా ?

నవలలేనా ?

ఇద్దరూ కవులేనా ?

ఆయన నవలలేనా ?

వాళ్ళ ఇద్దరూ కవులేనా ?

రెండూ ఆయన నవలలేనా ?

ఆ ఛెరికూ ఆయన నవలలేనా ?

b. Transformation drill.

Model (i) : ఆయన మా ప్రిన్సిపాల్.

2. ఆయన మా మాష్టరుగారు.

ఆయనేనా మీ ప్రిన్సిపాల్ ?

3. వీళ్ళ విద్యార్థులు.

1. అతను మా స్నేహితుడు.

4. అది మాష్టరుగారి కుర్చీ.

Model (ii) : అతను విద్యార్థి.

అతను గూడా విద్యార్థి

1. మా తమ్ముడూ కవే.

2. వాళ్ళ చెల్లెలూ డాక్టరే ?

3. ఆయనా నా స్నేహితుడే ?

EXERCISES

a. Combine the following.

కవి + ఆ =

ఇది + ఆ =

సరళ + ఆ =

అదే + ఆ =

ఆయనే + ఆ =

మీరే + ఆ =

b. Answer the following questions in full sentences beginning with అవును.

1. మీ పేరేనా జనతాపింగు ?

3. అదేనా మీ కలం ?

2. ఆయనేనా ప్రిన్సిపాల్ గారు ?

4. ఆమెనా మీ అమ్మగారు ?

c. Change the following sentences as shown in the model :

Model : అది కలమా ?

అదే నా కలం.

1. ఆయన రావుగారా ?

2. ఆమె సుగుణా ?

3. ఈయన ప్రిన్సిపాలా ?

4. అది నా పుస్తకమా ?

VOCABULARY

నవల	novel
వీటి	of these
మంచి	good
మనసు	heart
జీవితం	life

వాటి	of those
రచయిత	writer (masc.)
కవి	poet (masc.)
గూడా	also
సుడిగుండం	whirl-pool

GRAMMAR NOTES :

15.1. In this lesson వాటి and వీటి the oblique bases of అవి and ఇవి respectively are introduced.

15.2. Notice the use of రెండు and ఇద్దరు when their final vowels are lengthened.

రెండు	'two'
రెండూ	'both'
ఇద్దరు	'two persons'
ఇద్దరూ	'both of them'

Similarly ముగ్గురు, నలగురు etc. can also be used.

The lengthening of the final vowel will mean 'also'.

అతనూ కవి : 'He is also a poet'

Let's call this lengthening of the final vowel 'an inclusive marker' for the convenience of future reference.

15.3. ఆ : 'yes' is an answer in acceptance.

15.4. A consonant న్ is inserted between the word and the suffix/marker under the following conditions.

i) The word to which the suffix/marker is attached should end in a long vowel.

కుర్చీ + ఆ → కుర్చీ - న్ - ఆ → కుర్చీనా

kurchii + aa

(chair + interrogative marker)

ii) The suffix/marker should be a long vowel.

(see the above example).

iii) The suffix/marker in question should end the word.

కుర్చీ - న్ - ఆ → కుర్చీనా ? 'is this a chair' ?

kurcii - n - aa → kurchiinaa ?

For the operation of the above rules, each complete utterance is taken as a word.

కిటికీ + ఏ → కిటికీ - న్ - ఏ → కిటికీనే 'it is a window only'

kitikii + ee → kitikii - n - ee → kitikiinee

(window + emphatic marker)

(*kitikiinee* is taken as a word and the interrogative marker can be added to it which again completes the word as shown hereunder).

కిటికీనే + ఆ → కిటికీనే - న్ - ఆ → కిటికీనేనా ? 'is it window only' ?

kitikiinee + aa → kitikiinee - n - aa → kitikiineenaa ?

(it is window only + interrogative marker)

15.5. The pronominal adjectives in possessive relationship with kinship terms will *in general* be in plural number to express singularity also.

మా నాన్నగారు	'my/our father'
మా అమ్మగారు	'my/our brother'
మీ చెల్లెలు	'your (sg. & pl.) sister'

But ఆయన and ఆమె are exceptions to this though these pronouns can not take అమ్మ and నాన్న.

ఆమె తమ్ముడు	'her brother'
ఆయన చెల్లెలు	'his sister'

Remember that భార్య, భర్త, కొడుకు and కూతురు will always take singular pronominal adjectives only (7.6 ; 14.7).

నా భార్య	'my wife'
నీ భర్త	'your (sg.) husband'
మీ భర్త	'your (hon. sg.) husband'
మీ భార్య	'your (hon. sg.) wife'

(However singular pronominal adjective can also go with the kinship terms to express emotional attachment.

నా తండ్రి	'my beloved father'
నా తమ్ముడు	'my beloved brother'

Such expressions may be learnt from usage).

UNIT 4

Lesson 16

విమల : సరళా : వీళ్లు నలుగురూ ఎవరు ?

Sarala ! who are these four ?

సరళ : ఈమె నా స్నేహితురాలు, గిరిజ.

This/she is my friend, Girija.

విమల : ఓహో : ఈమె (um) గిరిజ ?

Oh ! Is she Girija ?

సరళ : అవును.

Yes.

విమల : వాళ్లు నీ స్నేహితురాలి చెల్లెళ్ళా ?

Are they younger sisters of your friend ?

సరళ : వీళ్లు ఇద్దరూ గిరిజ చెల్లెళ్ళు. ఈమె రమ, గిరిజ సొంత చెల్లెలు. ఆమె ఉమ, గిరిజ పెదనాన్నగారి కూతురు. ఈమె సుగుణ, గిరిజ చెల్లెలి స్నేహితురాలు. వీళ్లు నలుగురూ నా స్నేహితురాలు.

These two are Girija's younger sisters. This is Rama, Girija's sister. That is Uma, Girija's cousin. This is Suguna, a friend of Girija's sister. All these four are my friends.

విమల : వాళ్ల ఇంట్లు ఎక్కడ ?

Where are their houses ?

సరళ : మన సరోజ ఇంటి దగ్గర. సరోజ యింటి
నెంబరు పదమూడు, వీళ్ళ యింటి
నెంబరు పన్నెండు.

Near Saroja's house. Saroja's door number
is thirteen. Their door number is fourteen.

DRILLS

a. Build-up drill.

గిరిజ

స్నేహితురాలు గిరిజ.

నీ స్నేహితురాలు గిరిజ.

ఆమె నీ స్నేహితురాలు గిరిజ.

చెల్లెలు

స్నేహితురాలి చెల్లెలు.

గిరిజ స్నేహితురాలి చెల్లెలు.

ఆమె గిరిజ స్నేహితురాలి చెల్లెలు.

స్నేహితురాళ్ళు.

నా స్నేహితురాళ్ళు.

ఇద్దరూ నా స్నేహితురాళ్ళు.

వాళ్ళు ఇద్దరూ నా స్నేహితురాళ్ళు.

పది

నెంబరు పది.

ఇంటి నెంబరు పది.

స్నేహితురాలి ఇంటి నెంబరు పది.

మా స్నేహితురాలి ఇంటి నెంబరు పది.

b. Substitution drill.

Model (i) : వాళ్ళు ఇద్దరూ నా స్నేహితురాళ్ళే.

ముగ్గురు

వాళ్ళు ముగ్గురూ నా స్నేహితురాళ్ళే.

నలుగురు

ఐదుగురు

ఆరుగురు

ఏడుగురు

Model (ii) : ఇది రవి నెంబరు.

రాముడు

ఇది రాముడి నెంబరు.

నా స్నేహితురాలు.

చెల్లెలు.

వాళ్ళు.

మా ఇల్లు.

వీళ్ళు.

c. Response drill.

Model (i) : కమల ఎవరు ? (నేను)
కమల నా స్నేహితురాలు.

1. సుబ్బలక్ష్మి ఎవరు ? (నా చెల్లెలు)
2. పద్మ ఎవరు ? (మీరు)
3. కోమల ఎవరు ? (నువ్వు)

Model (ii) : అది మీ ఇల్లా ?
కాదు. అది మా ఇల్లు కాదు.

1. ఆయన నీ స్నేహితుడా ?
2. రమ మీ చెల్లెలా ?
3. గోపి రమ తమ్ముడా ?

d. Transformation drill.

Model (i) : అది గోడ.
అవి గోడలు.

1. ఆమె మా స్నేహితురాలు.
2. ఈమె నరళ చెల్లెలు.
3. అది మా ఇల్లు.

Model (ii) : అది పుస్తకం.
అది పుస్తకం కాదు.

1. ఆయన మాస్టరుగారు.
2. మా ఇల్లు మీ ఇంటి దగ్గర.
3. ఇది మీ ఇల్లు.

EXERCISES

a. Combine the following.

1. ఆమె + ఆ =
2. ఈమె + ఏ =
3. ఆమె + ఏ =
4. ఈమె + ఆ =

b. Change the number of the underlined parts of the following sentences.

1. ఆమె నా స్నేహితురాలు.
2. అవి మా ఇల్లు.
3. వాళ్లు డాక్టర్లు.
4. అది ఆమె పుస్తకం.
5. ఈమె నా చెల్లెలు.
6. ఇది మన స్కూలు.

c. Fill up the blanks using the correct forms of the words given in the brackets.

1. అది.....(మేం) ఇల్లు.
2. అవి.....(వాళ్లు) పుస్తకాలు.
3.(వీళ్లు) నాన్నగారి పేరు శర్మగారు.
4. మా.....(ఇల్లు) దగ్గరే మీ ఇల్లు.
5. ఆయన మా.....(స్నేహితురాలు) భర్త.

VOCABULARY

స్నేహితురాలు	friend (fem.)	దగ్గర	near
సొంత	own	నెంబరు	number
పెదనాన్న	father's elder brother	పదమూడు	thirteen
వాళ్ళ	their (rem.)	వీళ్ళ	their (prox.)
ఎక్కడ	where	పద్నాలుగు	fourteen

GRAMMAR NOTES :

16.1. In this lesson the use of వాళ్ళ and వీళ్ళ in feminine gender is shown. వాళ్ళ and వీళ్ళ are 3rd person epicene plural which can be used in masculine gender (11.1.3, 11.1.4.) as well as in feminine gender.

16.2. వాళ్ళ and వీళ్ళ are the oblique bases of వాళ్ళ and వీళ్ళ respectively.

వాళ్ళ పుస్తకం.	'their book'
వీళ్ళ గడియారం.	'their clock'

16.3. The oblique base of ఇల్లు 'house' is ఇంటి.

ఇంటి నెంబరు	'the number of the house (door number)'
-------------	---

16.4. ఇ is added to the లు ending singular nouns to derive their oblique bases. (English words like స్కూలు, రైలు etc. are exceptions to this change.)

స్నేహితురాలు	స్నేహితురాలి	'friend'
<i>sneehituraalu</i>	: <i>snehituraali</i>	
చెల్లెలు	చెల్లెలి	'younger sister'
<i>cellelu</i>	: <i>celleli</i>	

16.5. ఎక్కడ is a place adverb and this is an interrogative word. (7.1)

16.6. దగ్గర 'near' is a postposition*.

ఇంటి దగ్గర	'near the house'
------------	------------------

* Postposition is a word having the function of a case suffix. Postpositions are added to oblique bases. (4.2 foot note)

16.7. Notice the change when the plural suffix $లు$ is added to $లు$ or $లు$ ending nouns.

చెల్లెలు + లు → చెల్లెళ్లు 'younger sisters'

cellelu + lu → cellellu

ఇల్లు + లు → ఇళ్లు 'houses'

illu + lu → illu

లు + లు → లు

lu + lu → llu

లు + లు → లు

llu + lu → llu

16.8. Notice the Sandhi operating between $ఎ$ and emphatic marker $ఏ$, and $ఎ$ and interrogative marker $ఆ$.

ఆమె + ఏ → ఆమే

aame + ee → aamee 'She only'

ఆమె + ఆ → ఆమో

aame + aa → aamæ 'is she?'

ఎ + ఏ → ఏ

e + ee → ee

ఎ + ఆ → ఆ

e + aa → æ

REVIEW 2

Lesson 17

సుగుణ : పద్మా : మీ స్నేహితురాలి ఇల్లెక్కడ ?

Padma ! where is your friend's house ?

పద్మ : ఎవరిల్లు ?

Whose house ?

సుగుణ : విమల ఇల్లు.

Vimala's.

పద్మ : సరోజ ఇంటి దగర. వాళ్ళ ఇళ్లు మన
స్కూలు దగరే.

Near Saroja's house. Their houses are near
our school.

సుగుణ : సరోజ ఇల్లు మన స్కూలు దగ్గరేనా ?

Is Saroja's house near our school ?

పద్మ : అవును. ఇవి నీ పుస్తకాలా ?

Yes. Are these your books ?

సుగుణ : కాదు. ఇవి మా తమ్ముడి పుస్తకాలు. అవి
మావాడి స్నేహితుడి పుస్తకాలు.

No. These are my younger brother's
books. Those are his friend's books.

పద్మ : వాళ్ళ స్కూళ్లు ఎక్కడ ?

Where are their schools ?

సుగుణ : వాళ్ళిద్దరి స్కూలు ఒకటే :

They are from the same school.

EXERCISES

a. Fill up the blanks with the correct forms of the words suggested in the parentheses.

Model : నేను..... (డాక్టరు)

నేను డాక్టర్ని.

1. నేను..... (విద్యార్థి)
2. నువ్వు..... (డాక్టరు)

3. మేం..... (ఎంత మంది)

4. మనం..... (ఎవరు)

5. మేం..... (విద్యార్థులు)

6. మనం..... (ఆరుగురు)

b. Answer the following questions as shown in the model.

Model (i) : ఇది ఎవరి ఇల్లు ? (నువ్వు)

అది నీ ఇల్లు.

1. అది ఎవరి కుర్చీ ? (వాళ్లు)
2. ఇది ఎవరి గది ? (మనం)
3. ఇవి ఎవరి వస్త్రకాలు ? (మీరు)
4. అవి ఎవరి గడియారాలు ? (పీళ్లు)

Model (ii) : మీరు ఎంత మంది ? (రెండు)

మేం ఇద్దరం.

1. వాళ్లు ఎంత మంది ? (నాలుగు)
2. మేం ఎంతమందిమి ? (ఐదు)
3. మనం ఎంతమందిమి (మూడు)
4. మీరు ఎంతమంది ? (ఆరు)

c. Fill up the blanks with the oblique bases of the pronouns given in the parentheses.

1.పేర్లు ఏమిటి ? (అవి)

3. ఇది.....దేశం. (మనం)

2.పేర్లు 'జీవితం', 'సుడిగుండం'

4.గది ఏది ? (మీరు)

(ఇవి)

d. Combine the following.

అదే + ఆ =

ఎన్ని + ఓ =

అమెరికా + ఏ =

కుర్చీ + ఆ =

e. Fill up the blanks with మేం or మనం.

1. నువ్వు ఒకడివి, నేను ఒకణ్ణి.

.....ఇద్దరం.

2. నేను ఆంధ్రుణ్ణి, శర్మ ఆంధ్రుడు.

.....ఇద్దరం ఆంధ్రులం.

3. నువ్వు విద్యార్థివి, మేం విద్యార్థులం.

.....విద్యార్థులం.

4. వాళ్లు మాష్టర్లు, మీరు విద్యార్థులు.

మేం విద్యార్థులం.

.....విద్యార్థులం.

5. నేను మాష్టర్ని. రామా రావు మాష్టరు.

నువ్వు విద్యార్థివి.

.....మాష్టరం.

f. Rewrite the following sentences changing the subject and predicate noun phrases into plural as shown in the model.

Model : అది కుర్రు.

అవి కుర్రులు.

1. ఆయన డాక్టరు.

2. నేను విద్యార్థిని.

3. ఇది పుస్తకం.

4. అది పిల్లి.

5. అమె విద్యార్థిని.

6. ఇది అతని ఇల్లు.

7. అది మా స్కూలు.

8. ఆమె నీ స్నేహితురాలా ?

9. ఇతను శర్మ స్నేహితుడు.

10. ఈ అమ్మాయి మా చెల్లెలు.

g. Produce atleast 8 sentences from the following table modifying the words in the second column as shown in the model:

వ్యక్తులు	ఇద్దరు	నా స్నేహితులు తెలుగు విద్యార్థులు సరళ స్నేహితురాళ్లు
	ఏడుగురు	
	ముగ్గురు	
	నలుగురు	

Model : వాళ్ళిద్దరూ నా స్నేహితులు.

UNIT 5

Lesson 18

గిరిజ : విమలా ! అవిగో నా పుట్టిన రోజు బట్టలు.
ఆరో తారీకు నా పుట్టిన రోజు.

విమల : ఆ రోజు ఏం వారం ?

గిరిజ : ఆదివారం.

విమల : ఇవ్వారం శుక్రవారం. రేపు శనివారం.
ఎల్లండి ఆదివారం. నీ పుట్టిన రోజు
ఎల్లండా ?

గిరిజ : అవును. ఆపరెల్లండి మా సరళ పుట్టిన
రోజు.

విమల : నీ పుట్టిన రోజు మర్నాడు సరళ పుట్టిన
రోజు ?

గిరిజ : అవును.

Vimala ! Those are my birth day clothes.
My birth day is on the sixth.

Which day is that ?

Sunday.

Today is Friday. Tomorrow is Saturday.
Day after tomorrow is Sunday. Then, is
your birthday on the day after tomorrow ?

Yes. The two days after tomorrow is our
Sarala's birth day.

Is Sarala's birth day on the day next to
yours ?

Yes.

విమల : ఆ రోజు సోమవారమా ?

Is it Monday ?

గిరిజ : అవును. ఏడో తారీకు. మరి నీ పుట్టిన రోజు ఎప్పుడు ?

Yes. Seventh of this month. When is your birth day ?

విమల : నా పుట్టిన రోజు జూలై నాలుగు.

My birth day is on the fourth of July.

గిరిజ : ఇదే జూలై నెల. ఇవ్వాలే నాలుగో తారీకు.

This is July. Today is fourth.

విమల : అవును.

Yes.

గిరిజ : మరి ఇవ్వాలే నీ పుట్టిన రోజు. స్వీట్లు ఏవి ?

Then, today is your birthday. Where are the sweets ?

విమల : ఇవిగో :

Here, they are !

గిరిజ : మా అన్నయ్య పుట్టిన రోజు అటుమొన్న.

My elder brother's birth day was two days before yesterday.

విమల : అటుమొన్న : ఏం వారం ?

Was it two days before yesterday ? What day was it ?

గిరిజ : ఇవ్వాలే శుక్రవారం. నిన్న గురువారం. మొన్న బుధవారం. అటుమొన్న మంగళ వారం.

Today is Friday. Yesterday was Thursday. Day before yesterday was Wednesday And two days before yesterday was Tuesday.

విమల : ఎన్నో తారీకు ?

What was the date ?

గిరిజ : ఒకటో తారీకు ?

First of the month.

విమల : సరే : ఇదుగో స్వీట్లు.

Allright. Here is the sweet.

DRILLS

a. Repetition drill.

1. ఇవ్వాలే ఏం వారం ?
ఇవ్వాలే ఆదివారం.
నిన్న శనివారం.
మొన్న శుక్రవారం.

అటుమొన్న గురువారం.
రేపు షోమవారం.
ఎల్లండి మంగళవారం.
ఆవరెల్లండి బుధవారం.

2. ఇవ్వాల రెండో తారీకు.
రేపు మూడో తారీకు.
ఎల్లండి నాలుగో తారీకు.

ఆవలెల్లండి ఐదో తారీకు.
నీన్న ఒకటో తారీకు.
మొన్న ఎన్నో తారీకు ?

b. Build-up drill.

పుట్టిన రోజు.
లత పుట్టిన రోజు.
మా లత పుట్టిన రోజు.
మర్నాడు మా లత పుట్టిన రోజు.
నా పుట్టిన రోజు మర్నాడు మా లత పుట్టిన రోజు.

ఆరు.
జూలై ఆరు.
పుట్టిన రోజు జూలై ఆరు.
అన్నయ్య పుట్టిన రోజు జూలై ఆరు.
మా అన్నయ్య పుట్టిన రోజు జూలై ఆరు.

c. Substitution drill.

Model (i) : ఇవ్వాల ఏడో తారీకు.
రేపు
రేపు ఏడో తారీకు.

నిన్న
మొన్న
ఎల్లండి

Model (ii) : ఇవ్వాల ఒకటో తారీకు.
మూడు
ఇవ్వాల మూడో తారీకు.

ఆరు
పదకొండు
ఎనిమిది

d. Expansion drill.

Model : అది పుస్తకం (రెండు)
అది రెండో పుస్తకం.
1. ఇది ఇల్లు. (పది)

2. ఆయన విద్యార్థి. (నాలుగు)
3. ఇది కాయితం. (ఎన్ని)

e. Response drill.

Model (i) : నీ కలాలు ఏవి ?
ఇవిగో! నా కలాలు.

Model (ii) : సరళ కలాలు ఏవి ?
అవిగో! సరళ కలాలు.

1. సరళ కలాలు ఏవి ?
2. మూర్తి గడియారాలు ఏవి ?
3. మా బల్లలు ఏవి ?

1. సుశీల కుర్చీలు ఏవి ?
2. మీ గడియారాలు ఏవి ?
3. అతని పుస్తకాలు ఏవి ?

EXERCISES

a. Answer the following questions.

1. ఇవాళ ఎన్నో తారీకు ?
2. మొన్న ఎన్నో తారీకు ?
3. నా పుట్టిన రోజు బుధవారం. నా పుట్టిన రోజు మర్నాడు ఏం వారం ?
4. రేపు ఏం వారం ?
5. నిన్న ఏం వారం ?
6. మీ పుట్టిన రోజు ఎన్నో తారీకు ?

b. Fill up the blanks using the correct forms of the words given in the parentheses.

1. మొన్న.....(ఒకటి) తారీకు.
2. నిన్న.....(ఎన్ని) తారీకు ?
3. రేపు.....(పది) తారీకు.
4. ఇవాళ.....(పదకొండు) తారీకు.

c. Change the following as shown in the model :

Model : ఇవిగో మీ కుర్చీలు.

మా కుర్చీలు ఏవి ?

1. ఇవిగో కిటికీలు.

2. అవిగో పుస్తకాలు.

3. ఇదిగో కలం.

4. ఇవిగో ఇళ్లు.

d. Change the following into question forms using ఎన్నో or ఏం whichever is suitable.

1. ఇవాళ ఆదివారం.
2. రేపు పదకొండో తారీకు.
3. అది పన్నెండో గది.
4. ఆయన రెండో డాక్టరు.

VOCABULARY

అవిగో	there, they are!(neut., rem.)	శనివారం	Saturday
పుట్టిన రోజు	birth day	ఎల్లుండి	dayafter tomorrow
బట్టలు	clothes	అపరెల్లుండి	two days after tomorrow
తారీకు	date	మర్నాడు	next day
రోజు	day	సోమవారం	Monday
వారం	week	మరి	then ; if so (sentence initiator)
ఆదివారం	Sunday	ఎప్పుడు	when
ఇవాళ	today	జూలై	July
కుక్రవారం	Friday	నెం	month
రేపు	tomorrow		

స్వీటు	sweet	నిన్న	yesterday
ఏవి	which (pl.)	గురువారం	Thursday
ఇవిగో	here, they are! (neut., prox.)	మొన్న	day before yesterday
అన్నయ్య	elder brother	బుధవారం	Wednesday
అటుమొన్న	two days before yesterday	మంగళవారం	Tuesday

GRAMMAR NOTES

18.1 The neuter plural indicators (for neuter singular indicators అదిగో and ఇదిగో c.f. 14.5) అవిగో (remote) and ఇవిగో (proximate) are introduced in this lesson.

18.2. Ordinal numerals are also introduced in this Lesson. ఓ is added to the numerals to change them into ordinals.

ఒకటి + ఓ — ఒకటో 'first'
okati + oo — okatoo
 (one + ordinal suffix)

18.2.1. The above ordinal marker ఓ is also added to the interrogative count pronoun ఎన్ని 'howmany' when the expected answer is 'ordinal + noun'.

అది ఎన్నో పుస్తకం ? అది మూడో పుస్తకం.

18.2.I. When ఒ is added to a short vowel, the short vowel is dropped.

ఎన్ని + ఓ — ఎన్నో మూడు + ఓ — మూడో
enni + oo — ennoo *muudu + oo — mudoo*

*This rule is optional when ఓ is an initial vowel of a word.

అతని పేరు ఒబయ్య
atani peeru oobbyya
 అతని పేరోబయ్య 'His name is Obayya.'
atani peeroobayya

18.3. మరి is used for continuing speech. This can be taken as equivalent English 'then and Hindi फिरतो.

* Vowel Sandi is always applicable in word and suffix/particle combination. Between to words, Vowel Sandhi in Telugu is purely at the speaker's option.

UNIT 5

Lesson 19

రవి : ఇది ఎవరి పుస్తకం ?

శర్మ : నాది.

రవి : దీని ఖరీదు ఎంత ?

శర్మ : ఒక రూపాయి.

రవి : ఇది ఎవరి సంచి ?

శర్మ : ఏ సంచి ?

రవి : ఈ కొత్త సంచి.

శర్మ : ఇది రామ్మూర్తి సంచి.

గిరి : కాదు. ఇది నా సంచి.

శర్మ : ఈ సంచి మీదా ?

Whose book is this ?

Mine

What is its cost ?

One rupee.

Whose bag is this ?

Which bag ?

This new bag.

This is Rammurthy's bag.

No. This is my bag.

Is this your bag ?

గిరి : అవును నాది.

Yes. This is mine.

శర్మ : దీని ఖరీదు ఎంత ?

What is its cost ?

గిరి : పదహారు రూపాయలు.

Sixteen rupees.

శర్మ : మరి, రామ్మూర్తి సంచి ఏది ?

So, which is Rammurthy's bag ?

గిరి : ఆ పాత సంచి రామ్మూర్తిది. దాని ఖరీదు పదిహేను రూపాయలు.

That old bag is Rammurthy's. Its cost is fifteen rupees.

శర్మ : అవును. ఈ సంచి మీది. ఆ సంచి రామ్మూర్తిది.

Yes. This bag is yours. That is Rammurthy's.

DRILLS

a. Repetition drill.

ఈ ఇల్లు మీది.

మీ సంచి ఏది ?

ఆ ఇల్లు రామ్మూర్తిది.

ఈ సంచి మీది.

ఈ పుస్తకం నాది.

ఆ సంచి నాది.

b. Build-up drill.

నాది

రూపాయి.

సంచి నాది.

ఖరీదు రూపాయి.

పాత సంచి నాది.

కలం ఖరీదు రూపాయి.

ఆ పాత సంచి నాది.

కొత్త కలం ఖరీదు రూపాయి.

అవును, ఆ పాత సంచి నాది.

ఈ కొత్త కలం ఖరీదు రూపాయి.

c. Substitution drill.

Model (i) : ఇది నీ పుస్తకం.

నా

ఇది నా పుస్తకం.

కొత్త

పాత

ఎవరి

మన

Model (ii) : ఈ సంచి రామ్మూర్తిది.

లీలావతి.

ఈ సంచి లీలావతిది.

1. ఈ ఇల్లు రామ్మూర్తిది. (మీరు)

2. ఆ పుస్తకం గిరిజిది. (నేను)

3. ఆ కలం కమలది. (శ్యామల)

4. ఆ కుర్చీ కృష్ణుడిది. (ప్రిన్సిపాల్)

d. Transformation drill.

Model (i) : ఇది రామ్మూర్తి సంచి.
ఈ సంచి రామ్మూర్తిది.

1. ఇది నా సంచి.
2. అది మీ పుస్తకం.
3. ఇది మాష్టరు బుక్.

Model (ii) : ఈ సంచి నాది.
ఏ సంచి నీది ?

1. ఆ ఇల్లు రవిది.
2. ఈ గడియారం నాది.
3. ఆ గది ప్రిన్సిపాల్ది.

EXERCISES

a. Fill up the blanks with the correct forms of the words given in the parentheses.

1. ఈ పుస్తకం..... (మీరు)
2. ఆ గడియారం... .. (రవి)
3. ఈ కలం..... (బాలకృష్ణ)
4. ఆ కుర్చీ..... (నేను)

b. Answer the following questions.

1. ఇది ఎవరి గడియారం ?
2. మీ కలం ఖరీదు ఎంత ?
3. ఈ సంచి మీదా ?
4. ఆ కుర్చీ శర్మదా ?

c. Produce as many sentences as possible from the following table.

కుర్చీ	నాది
కలం	మీది
గడియారం	రవిది

VOCABULARY

ఖరీదు	price	కొత్త	new
ఎంత	howmuch	పదహారు	sixteen
రూపాయి	Rupee	పాత	old
సంచి/సంచి	bag	పదిహేను	fifteen

GRAMMAR NOTES :

19.1. In this lesson the simple adjectives కొత్త 'new' and పాత 'old' are introduced.

19.2. _ది is added to the nominal/pronominal adjectives to form nominal/pronominal predicates.

నా_ది	'Mine'
శర్మ_ది	'Sharma's'
ఏవరి_ది	'Whose'

19.3. The mass (non-count) interrogative neuter pronoun ఎంత 'howmuch' is also introduced. This is used when the interrogated noun cannot be counted.

ఖరీదు ఎంత ? What is the price ?

19.4. రూపాయి 'rupee' is singular and రూపాయలు 'rupees' is plural. But in pronunciation the vowel on య్ is not heard.

19.5. సంచి 'bag' can also be సంచి.

UNIT 5

Lesson 20

రాజు : గీతా ! ఈ పెట్టె ఎవరిది ?

గీత : మా నాయనమ్మగారిది.

రాజు : మీ నాయనమ్మగారు ఏరి ?

గీత : ఇరుగో :

రాజు : ఈ చొక్కా ఎవరిది ?

గీత : మా బావగారిది.

రాజు : మీ బావగారు ఏరి ?

గీత : అరుగో :

రాజు : ఈ పుస్తకాలు ఎవరివి ?

గీత : మా అన్నయ్యవి.

Geetha ! Whose box is this ?

My grandmother's.

Where is your grandmother ?

Here she is !

Whose shirt is this ?

My brother-in-law's.

Where is your brother-in-law ?

There he is !

Whose books are these ?

My elder brother's.

రాజు : అన్నీ మీ అన్నయ్యదేనా ?

Are all these books your elder brother's ?

గీత : ఆ ! ఆ పుస్తకాలన్నీ మా అన్నయ్యదే !

Yes. All those books are my elder brother's.

రాజు : మీ అన్నయ్య ఏడి ?

Where is your elder brother ?

గీత : ఇరుగో !

Here he is !

రాజు : ఈ చీరె ఎవరిది ?

Whose sari is this ?

గీత : మా అక్కయ్యది.

My elder sister's.

రాజు : మీ అక్కయ్య ఏది ?

Where is your elder sister ?

గీత : అదుగో.

There she is !

రాజు : ఈ పూలు ఎవరివి ?

Whose flowers are these ?

గీత : నావి.

Mine.

రాజు : నీవా ? నీవి కాదు. నావి.

Yours ? No, not yours ! Mine.

గీత : చునవి. ఒక పువ్వు నీది, ఒక పువ్వు నాది.

Ours. One flower is yours and the other is mine.

రాజు : రాము బొమ్మలు ఏవి ? గౌరి బొమ్మలు ఏవి ?

Where are Ramu's dolls ? Where are Gowri's dolls ?

గీత : అవిగో ! ఆ పులి బొమ్మలు రామువి. ఈ ఏనుగు బొమ్మలు గౌరివి.

There ! Those tigers are Ramu's and these elephants are Gowri's.

రాజు : రాము ఏడి ? గౌరి ఏది ?

Where is Ramu and where is Gowri ?

గీత : అదుగో రాము. ఇదుగో గౌరి.

There Ramu is and here Gowri is !

రాజు : మీ స్నేహితులు ఏరి ?

Where are your friends ?

గీత : అరుగో !

There they are !

రవి : మీ చెల్లెళ్లు ఏరి ?

Where are your sisters ?

గీత : ఇరుగో !

Here they are !

DRILLS**a. Build-up drill.**

ఏడి ?

రవి ఏడి ?

మీ రవి ఏడి ?

తమ్ముడిది

మా తమ్ముడిది.

పుస్తకం మా తమ్ముడిది.

ఆ పుస్తకం మా తమ్ముడిది.

ఎవరిది ?

పుస్తకం ఎవరిది ?

ఈ పుస్తకం ఎవరిది .

రామువి

బొమ్మలు రామువి.

ఏనుగు బొమ్మలు రామువి.

ఈ ఏనుగు బొమ్మలు రామువి.

b. Response drill.

Model (i) : మీ నాన్నగారు ఏరి ?

అరుగో : మా నాన్నగారు.

1. రామ్మూర్తిగారు ఏరి ?

2. మీ మాష్టరుగారు ఏరి ?

3. మీ అమ్మగారు ఏరి ?

4. రవీ రాణీ ఏరి ?

Model (ii) : మీ తమ్ముడు ఏడి ?

అడుగో : మా తమ్ముడు.

1. రవి ఏడి ?

2. మీ స్నేహితుడు ఏడి ?

3. రవి తమ్ముడు ఏడి ?

4. మీ అన్నయ్య ఏడి ?

Model (iii) : మీ అక్కయ్య ఏది ?

అడుగో, మా అక్కయ్య.

1. మీ చెల్లెలు ఏది ?

2. సరళ ఏది ?

3. సుగుణ చెల్లెలు ఏది ?

c. Substitution drill.

Model (i) : ఈ పుస్తకాలు రవివి.

నేను

ఈ పుస్తకాలు నావి.

నువ్వు

మీరు

మేం

మానం

Model (ii) : మా నాన్నగారు అరుగో.

తమ్ముడు

మా తమ్ముడు అడుగో.

చెల్లెలు

అమ్మగారు

విద్యార్థులు

మాష్టరుగారు

d. Transformation drill.

Model (i) : ఆయనే రామ్మూర్తిగారు.
రామ్మూర్తిగారు ఏరి ?

1. ఆయనే మాష్టరుగారు.
2. అతనే గోపాలరావు.
3. ఆమె సులోచనగారు.
4. అదే మా చెల్లెలు.
5. వాళ్ళే మా స్నేహితులు.

Model (ii) : ఈ పుస్తకం రవిది.
ఈ పుస్తకాలు రవివి.

1. ఈ కలం నాది.
2. ఆ ఇల్లు మాది
3. ఈ కుర్చీ మనది.
4. ఆ గది నీది.
5. ఈ గడియారం మీది.

EXERCISES

a. Fill up the blanks with ఏరి/ఏడి/ఏది whichever is appropriate.

1. మీ తమ్ముడు..... ?	4. కొత్త విద్యార్థిని..... ?
2. రవి స్నేహితుడు..... ?	5. శర్మగారు..... ?
3. మీ ఆమ్మగారు..... ?	6. విద్యార్థినులు..... ?

b. Rewrite the following sentences as shown in the model.

Model : అరుగో రవిగారు.
రవిగారు ఏరి ?

1. అరుగో గుమాస్తా.
2. ఇరుగో ప్రిన్సిపాల్.

3. అరుగో లలిత.
4. ఇరుగో మా అన్నయ్య.
5. ఇరుగో మా చెల్లెలు.
6. అవిగో మా పుస్తకాలు.
7. అరుగో మా స్నేహితులు.

c. Change the following sentences as shown in the model.

Model : ఈ కలం శర్మది.
ఈ కలాలు శర్మవి.

1. ఆ ఇల్లు నాది.
2. ఈ గడియారం అతనిది.

3. ఆ కుర్చీ మా తమ్ముడిది.
4. ఈ గది మాది.
5. ఏ స్కూలు మీది ?
6. ఆ పువ్వు ఎవరిది ?

d. Match the following.

అ	ఆ
1. అరుగో	ఉమ ()
2. అడుగో	గోపి ()
3. అదుగో	డాక్టరుగారు ()

VOCABULARY

పెట్టె	box	అన్నీ	all (neuter)
నా యనమ్మ	father's mother	ఏడి	where he is (inferior)
ఎరి	where she/he/they is/are (hon. sg. & pl.)	ఇదుగో	here he is (inferior)
ఇరుగో	here she/he/they is/are (hon. sg. & pl.)	చీరె	sari
చొక్కా	shirt	అక్కయ్య	elder sister
బావ	brother-in-law	ఏది	where she is (non-hon.)
అరుగో	there she/he/they is/are (hon. sg. & pl.)	అదుగో	there she is (non-hon.)
		పువ్వు	flower
		అదుగో	there he is (inferior)

GRAMMAR NOTES

20.1. In this lesson the human indicators and the corresponding interrogative words are introduced :

Description	Interrogative words	Indicators	
		Proximate	remote
Epicene non-sg./pl.	ఏరి ?	ఇరుగో :	అరుగో :
Masc. non-hon. sg.	ఏడి ?	ఇదుగో :	అదుగో :
Fem. non-hon. sg.	ఏది ?	ఇదుగో :	అదుగో :
Neuter sg.	ఏది ?	ఇదుగో :	అదుగో :
Neuter pl.	ఏవి ?	ఇవిగో :	అవిగో :

20.2. -వి is added to the pronominal/nominal adjectives to form pronominal/nominal predicates, with reference to plural nouns. (ది is added for singular ones. 19.2).

ఈ పుస్తకాలు నా-వి.	'These books are mine.'
ఈ పుస్తకం శర్మ-ది.	'This book is sarma's.'
ఆ కలాలు ఎవరి-వి?	'Whose pens are those?'

20.3. అన్నీ 'all' is used with neuter count nouns.

ఆ పుస్తకాలు అన్నీ నావి	'all of these books are mine'
------------------------	-------------------------------

20.4. పూలు is the plural form of పువ్వు 'flower'.

పువ్వు + లు → పూలు	'flowers'
--------------------	-----------

UNIT 6

Lesson 21

సుగుణ : అమ్మా ! దసరా పండగ ఎప్పుడు ?

Mummy ! When is the Dasara festival ?

పార్వతి : ఇప్పుడు దసరా పండగే. దసరా పది రోజుల పండగ. చివరి మూడు రోజులు ముఖ్యమైన పండగలు.

This is the Dasara festival period. Dasara is a ten-day festival. The important celebrations fall on the last three days.

సుగుణ : ఆ పండగల పేర్లేమిటి ?

What are the names of those days ?

పార్వతి : మొదటిరోజు దుర్గాష్టమి. రెండోరోజు మహర్నవమి. చివరిరోజు విజయదశమి.

The First day is Durgashtami. The last day is Vijayadasami.

సుగుణ : విజయదశమి ఎన్నో తారీకు ?

What is the date of Vijayadasami ?

పార్వతి : ఇరవయ్యో తారీకు.

20th of this month.

సుగుణ : ఇవ్వొక ఎన్నో తారీకు ?

What date is today ?

పాఠ్యశి : పదిహేదో తారీఖు.

Seventeenth.

సుగుణ : ఇవ్వాల పదిహేడు, రేపు వద్దెనిమిది,
ఎల్లండి పంధొమ్మిది, ఆపరెల్లండి
ఇరవై. అయితే విజయదశమి ఆపరె
ల్లండి అన్నమాట !

Today is seventeenth. Tomorrow is 18th.
The day after is 19th. Two days after
tomorrow is 20th. Then Vijayadasami
falls on the third day from today.

DRILLS

a. Repetition drill.

1. 'నీ పుస్తకాల ఖరీదెంత ?'
'నాలుగు పుస్తకాలు ఎనిమిది రూపాయలు.'
'అయితే ఒక్కొక్క పుస్తకం
రెండు రూపాయలన్నమాట !'

2. 'పండగ ఎప్పుడు ?'
'సోమవారం'
'ఇవ్వాల ఏం వారం ?'
'ఆదివారం'
'అయితే పండగ రేపన్నమాట !'

b. Substitution drill.

Model (i) : పుస్తకాల ఖరీదు ఇరవై రూపాయలు.
కాయితం
కాయితం ఖరీదు ఇరవై రూపాయలు.

Model (ii) : ఇది మూడో పుస్తకం.
రెండో
ఇది రెండో పుస్తకం.

1. కలం
2. బల్లలు
3. కుర్చీలు
4. పెట్టెలు

1. మొదటి
2. చివరి
3. ముఖ్యమైన
4. కొత్త

c. Expansion drill.

Model : విజయదశమి రేపు.
విజయదశమి రేపన్నమాట !

1. ఇది మొదటి నెల.

2. ఎల్లండి ఆదివారం.
3. ఈ అబ్బాయి మీ తమ్ముడు.
4. అతను మా తెలుగు విద్యార్థి.

d. Transformation drill :

Model (i) : ఇవ్వాలి ఆదివారం.

ఆదివారం ఎప్పుడు ?

1. రేపు పండగ.

2. ఎల్లండి వన్నెందో తారీకు.

3. ఆవలెల్లండి విజయదశమి.

Model (ii) :

ఈ పుస్తకం ఖరీదు రెండు రూపాయలు.

ఈ పుస్తకాల ఖరీదు రెండు రూపాయలు.

1. ఈ కాయితం ఖరీదు పది రూపాయలు.

2. ఈ కలం ఖరీదు రెండు రూపాయలు.

3. ఈ ఇంటి ఖరీదు ఎంత ?

EXERCISES

a. Combine the following sentences as shown in the model.

Model :

ఈ కలం ఖరీదు పది రూపాయలు.

ఆ కలం ఖరీదు ఐదు రూపాయలు.

ఈ కలాల ఖరీదు పదిహేను రూపాయలు.

1. ఈ పుస్తకం ఖరీదు ఎంత ?

ఆ పుస్తకం ఖరీదు ఎంత ?

2. ఈ కుర్చీ ఖరీదు పది రూపాయలు.

ఆ కుర్చీ ఖరీదు పది రూపాయలు.

3. ఈ గడియారం ఖరీదు ఎంత ?

ఆ గడియారం ఖరీదు ఎంత ?

b. Write the following in Telugu words.

19

14

20

18

17

11

c. Answer the following questions.

1. ఇవ్వాలి మొదటి రోజు.

రేపు ఎన్నో రోజు ?

2. రేపు పండ్లమ్మిదో తారీకు.

ఇవ్వాలి ఎన్నో తారీకు ?

3. ఆవలెల్లండి పదిహేదో తారీకు.

నిన్న ఎన్నో తారీకు ?

4. నిన్న ఎనిమిదో తారీకు.

ఎల్లండి ఎన్నో తారీకు ?

VOCABULARY

దసరా	Dasara festival	విజయదశమి	Vijayadasami festival
పండగ	festival	ఇరవై	twenty
ఇప్పుడు	now	పదిహేడు	seventeen
చివరి	last, final	పదైనిమిది	eighteen
ముఖ్యమైన	important/prominent	పంభొమ్మిది	nineteen
మొదటి	first	అయితే	if so
దుర్గాష్టమి	Durgashtami festival	అన్నమాట	'an expression of confir-
మహర్నవమి	Maharnavami festival		mation and inference.'

GRAMMAR NOTES :

21.1. In this lesson the oblique base of plural nouns is introduced. అ is added to the nouns ending in plural suffix లు to form corresponding oblique bases :

పండగలు - అ → పండగల పండగల పేర్లు 'the names of the festivals'
paṇḍagalu - a → paṇḍagala paṇḍagala peerlu

21.2. అన్నమాట is an idiom used when the speaker expresses his opinion in confirmation with the listener's or his own statement. The sentence with అన్నమాట always refers to and infers something from the previously conveyed information.

'ఇవ్వొక ఆదివారం'

'Today is Sunday'

'అయితే మీకు ఇవ్వొక నెలపు అన్నమాట !'

'So, (I can take it that) today is a holiday for you'

UNIT 6

Lesson 22

సరళ : రవీ ! ఇప్పుడు తైం ఎంత ?

Ravi ! What is the time now ?

రవి : ఇదుగో గడియారం.

Here is the watch.

సరళ : ఇవి ఎవరి గడియారాలు ?

Whose watches are these ?

రవి : ఒకటి నాది ఒకటి సుబ్బారావుది.

One is mine. The other is Subbarao's.

సరళ : ఇదేమిటి ? ఒక గడియారంలో తొమ్మిదీ
ఇరవై నాలుగు, ఇంకొక గడియారంలో
తొమ్మిదీ ముప్పయ్యైకటి.

What is this ? It is 9.24 in one watch and
9.31 in the other.

రవి : కరెక్టు తైం తొమ్మిదీ ముప్పై. గోపి గడి
యారం ఆరు నిమిషాలు స్లో. నాది ఒక
నిమిషం ఫాస్టు.

The correct time is 9.30. Gopi's watch is
running six minutes slow. Mine is run-
ning one minute fast.

సరళ : అయితే ఏదీ కరెక్టు కాదన్నమాట.

Then, none is correct.

రవి : అవును.

సరళ : ఇదెవరి గడియారం ? ఇది గంట ఫాస్టు.

రవి : అవును. అది మంచి గడియారం కాదు.

Yes.

Whose watch is this? This is running one hour fast.

Yes. That is not a good watch.

DRILLS

a. Build-up drill.

రెండు.

ముప్పైరెండు.

తొమ్మిదీ ముప్పైరెండు.

గడియారంలో తొమ్మిదీ ముప్పైరెండు.

ఇంకొక గడియారంలో తొమ్మిదీ ముప్పైరెండు.

అన్నమాట.

కాదన్నమాట.

కరెక్టు కాదన్నమాట.

ఏదీ కరెక్టు కాదన్నమాట.

అయితే ఏదీ కరెక్టు కాదన్నమాట.

b. Substitution drill.

Model :

ఇప్పుడు మైం తొమ్మిదీ ఇరవయ్యారు. (ఆరు)

ఇప్పుడు మైం ఆరు ఇరవయ్యారు.

1. ఈ గడియారంలో నాలుగూముప్పైరెండు.

(ఎసిమిడి)

2. కరెక్టు మైం తొమ్మిదీ వచ్చాయిగు. (ఎడు)

3. మీ గడియారంలో ఇప్పుడు మైం

వచీవచ్చారు (వచికాండు)

c. Response drill.

Model (i) : నీ గడియారం ఎన్ని నిమిషాలు

ఫాస్టు ? (ఆరు)

నా గడియారం ఆరు నిమిషాలు

ఫాస్టు.

1. రవి గడియారం ఎన్ని నిమిషాలు

ఫాస్టు ? (వన్నెండు)

2. వాడి గడియారం ఎన్ని నిమిషాలు

స్లో ? (ఒకటి)

3. మీ గడియారం ఎన్ని నిమిషాలు

స్లో ? (ఇరవై)

Model (ii) : ఏ వస్త్రం నీది.

ఏదీ నాది కాదు.

1. ఏది కొత్త వస్త్రం ?

2. ఏది శర్మ గడియారం ?

3. ఏది తెలుగు వస్త్రం ?

4. ఏది మీ పేషింటి కలం ?

5. ఏది మంచి గది ?

EXERCISES

a. Answer the following questions.

మీ ఇల్లు ఎక్కడ ? (సరస్వతీపురం)
మా ఇల్లు సరస్వతీపురంలో.

1. మీ ఆఫీసు ఎక్కడ ? (మానసగంగోత్రి)

2. మీ స్నేహితుడి ఇల్లు ఎక్కడ ?
(జయలక్ష్మీపురం)

3. మీ స్కూలు ఎక్కడ ? (జయనగర్)

4. మీ నాన్నగారు ఏ కాలేజీలో లెక్చరరు ?
(మహారాజా కాలేజీ)

b. Write the following in Telugu script.

Hrs-Minutes

1. 9_20

2. 8_36

Hrs-Minutes

3. 10_25

4. 12_39

c. Write numerals from 20 to 39 in Telugu words.

VOCABULARY

తైం	time	స్లో	slow
ముప్పై	thirty	ఫాస్టు	fast
కరెక్టు	correct	గంట	hour
నిమిషం	minute		

GRAMMAR NOTES

22.1. In this lesson the locative case suffix **లో** is introduced. This is added to the oblique base. (4.2)

గదిలో 'in the room'

పుస్తకాలలో 'in the books'

22.2. The time expression is also introduced in this lesson. Notice that in time expression, the final vowel of the numeral representing hours is lengthened.

తొమ్మిది + ముప్పై → తొమ్మిదీముప్పై

'9 hours 30 mnts.'

tommidi + mupphai → tommidii muphai

22.3. In this lesson the numeral formation after twenty is shown. Numerals 'one' to 'nine' are added to 'twenty', 'thirty' etc. to form numerals like 'twentyone', 'twentytwo', 'thirtyfour' etc.

ఇరవయ్యెకటి	21	ఇరవై తొమ్మిది	29	
ఇరవై రెండు	22	ముప్పై	30	
ఇరవై మూడు	23	ముప్పయ్యెకటి	31	
ఇరవై నాలుగు	24	ముప్పైరెండు	32	
ఇరవయ్యయిదు	25	ముప్పైమూడు	33	
ఇరవయ్యారు	26	ముప్పైనాలుగు	34	
ఇరవయ్యేడు	27	ముప్పయ్యయిదు	35	
ఇరవయ్యేనిమిది	28	ముప్పయ్యారు	36	etc.

22.4. Notice the sandhi in the case of the following numerals :

ఇరవై + ఒకటి → ఇరవయ్యెకటి

'twentyone'

iravai + okati → iravay-y-okati

ముప్పై + ఆరు → ముప్పయ్యారు

'thirtysix'

mupphai + aaru → mupphay-y-aaru

ఐ + vowel becomes అయ్యే + vowel.

UNIT 6

Lesson 23

గురునాథం : ఏమండీ ఇది గుంటూరు బస్సేనా ?

రామయ్య : కాదు.

గురు : ఇది వదింబావు బస్సు కాదా ?

రామ : కాదు.

గురు : ఇప్పుడు టైం ఎంత ?

రామ : పదిన్నర.

గురు : నా టైం తొమ్మిదిముప్పావు.

రామ : మీ టైం తప్పు. ముప్పావుగంట స్లో.

గురు : మళ్ళీ గుంటూరు బస్సు ఎప్పుడు ?

రామ : పావుగంట తర్వాత పాసింజరు బస్సు.
అరగంట తర్వాత ఎక్స్‌ప్రెస్ బస్సు.

Sir, is this Guntur (bound) bus ?

No.

Is this bus not scheduled for 10.15 ?

No.

What's the time now ?

10.30.

It is 9.45 in my watch.

Then your watch is incorrect. It is running 45 minutes slow.

When is the next bus to Guntur ?

There is a passenger bus 15 minutes later and an express bus after half an hour.

DRILLS

a. Repetition drill.

ఇప్పుడు టైం తొమ్మిదింటావు.
ఇప్పుడు టైం ఎనిమిదిన్నర.
ఇప్పుడు టైం పదకొండుమ్మప్పావు.

ఇప్పుడు టైం పన్నెండుంటావు.
ఇప్పుడు టైం పది గంటలు.

b. Build-up drill.

కాదా
బస్సు కాదా ?
తొమ్మిదిన్నర బస్సు కాదా ?
అది తొమ్మిదిన్నర బస్సు కాదా ?

ముప్పావు
తొమ్మిదిమ్మప్పావు.
టైం తొమ్మిదిమ్మప్పావు.
నా టైం తొమ్మిదిమ్మప్పావు.
ఇప్పుడు నా టైం తొమ్మిదిమ్మప్పావు.

ఎప్పుడు
బస్సు ఎప్పుడు ?
బెంగుళూరు బస్సు ఎప్పుడు ?
మళ్ళీ బెంగుళూరు బస్సు ఎప్పుడు ?

బస్సు
పాసింజరు బస్సు.
తర్వాత పాసింజరు బస్సు.
గంట తర్వాత పాసింజరు బస్సు.
పావుగంట తర్వాత పాసింజరు బస్సు.

c. Response drill.

Model (i) : ఇప్పుడు టైం ఎంత ?
మూడుంటావు.
ఇప్పుడు టైం మూడుంటావు.

1. నాలుగున్నర
2. ఐదుంటావు.
3. ఒకటిమ్మప్పావు.

Model (ii) : ఆరో తారీకు ఎప్పుడు ?
ఐదో తారీకు తర్వాత.

1. ఆదివారం ఎప్పుడు ?
2. శుక్రవారం ఎప్పుడు ?
3. ఇరవైఎనిమిదో తారీకు ఎప్పుడు ?

d. Interlocked substitution drill.

Model :

ఇప్పడు తైం రెండుమ్మప్పావు.
మూడు.....
 ఇప్పడు తైం మూడుమ్మప్పావు.
అర.
 ఇప్పడు తైం మూడున్నర.

1. ఇప్పడు తైం నాలుగున్నర.
ఆరు.....
ముప్పావు.
తొమ్మిది.....
అర
పది.....
పావు

EXERCISES

a. Combine the following.

1. పది + అర	4. ఆరు + అర
2. తొమ్మిది + పావు	5. ఏడు + పావు
3. ఎనిమిది + ముప్పావు	6. మూడు + ముప్పావు

b. Change the following as shown in the model :

Model : తొమ్మిదీ పదిహేను.

తొమ్మిదింబావు.

1. పదీ ముప్పై.

2. ఆరు పదిహేను.

3. ఒకటి పదిహేను.

4. రెండు ముప్పై.

VOCABULARY

గుంటూరు	Guntur
బస్సు	bus
పావు	$\frac{1}{2}$
అర	$\frac{1}{4}$
ముప్పావు	$\frac{3}{4}$

తప్పు	wrong, error, mistake
మళ్ళీ	again
తర్వాత	afterwards
పాసింజరు	passenger
ఎక్స్‌ప్రెస్	express

GRAMMAR NOTES :

23.1. In this lesson the fractions are introduced. These constructions are used in measurement of time and the like.

పావు	'quarter'
అర	'half'
ముప్పావు	' $\frac{3}{4}$ '

23.1.1. పావు becomes ంబావు when added to a number.

$$\begin{aligned} \text{రెండు} + \text{పావు} &\rightarrow \text{రెండుంబావు} & '2\frac{1}{4}' \\ \text{renḍu} + \text{paavu} &\rightarrow \text{renḍumbaavu} \end{aligned}$$

23.1.2. అర becomes న్నర when added to a number.

$$\begin{aligned} \text{మూడు} + \text{అర} &\rightarrow \text{మూడున్నర} & '3\frac{1}{2}' \\ \text{muḍu} + \text{ara} &\rightarrow \text{muḍunnara} \end{aligned}$$

23.1.3. ముప్పావు becomes మ్ముప్పావు when added to a number.

$$\begin{aligned} \text{నాలుగు} + \text{ముప్పావు} &\rightarrow \text{నాలుగుమ్ముప్పావు} & '4\frac{3}{4}' \\ \text{naalugu} + \text{muppaavu} &\rightarrow \text{naalugummuppaavu} \end{aligned}$$

23.2. Notice that when fraction and a unit are conjoined, a nasal sound is inserted in between the two.

$$\begin{aligned} \text{నాలుగు} + \text{పావు} &\rightarrow \text{నాలుగు-ం-బావు} & 'four and a quarter' \\ & \text{naalugu-m-baavu} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{నాలుగు} + \text{అర} &\rightarrow \text{నాలుగు-న్న-ర} & 'four and a half' \\ & \text{naalugu-nn-ara} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{నాలుగు} + \text{ముప్పావు} &\rightarrow \text{నాలుగు-మ్-ముప్పావు} & '4\frac{3}{4}' \\ & \text{naalugu-m-muppaavu} \end{aligned}$$

23.3. The lengthening of the short vowels in time expression (22.2) does not occur in number-fraction constructions.

$$\text{ఇప్పుడు తైం వన్నెండున్నర} \quad 'now \text{ the time is } 12.30.'$$

but ఇప్పుడు తైం వన్నెండా ముప్పై (22.2).

UNIT 6

Lesson 24

గీత : సరళా : ఈ పెట్టెలో చీరలు ఎవరివి ?

Sarala ! Whose saris are these in this box ?

సరళ : కొన్ని నావి.

Some are mine.

గీత : అలాగా : ఏవి నీవి ?

I see ! Which are yours ?

సరళ : ఇవిగో, ఈ ఆకుపచ్చ చీరే ఈ గులాబీ
రంగు చీరే నావి.

This green sari and that rose sari are
mine.

గీత : మిగిలిన చీరలు ఎవరివి ?

Whose are the rest ?

సరళ : ఎర్రచీరే తెల్లచీరే మా అమ్మవి. పసుపు
పచ్చచీరే మా అక్కయ్యది. మిగిలినవి
మా వదినవి. ఇదుగో, ఈ ఫోటోలో
ఆవిడ మా వదిన.

The red sari and white sari are my
mother's. The yellow sari is my elder
sister's. The rest are my sister-in-law's.
See, the lady in this photograph is my
sister-in-law.

గీత : ఈవిడేనా మీ వదిన ? ఈవిడె మహారాణి
కాలేజీలో లెక్చరర్ కదూ ?

సరళ : అవును.

గీత : ఆవిడె పేరు సరోజ కదూ ?

సరళ : అవును.

Is she your sister-in-law ? She is a lecturer
in Maharani's College. Isn't she ?

Yes.

Her name is Saroja. Isn't it ?

Yes.

DRILLS

a. Build-up drill.

ఎవరివి ?

పుస్తకాలు ఎవరివి ?

గదిలో పుస్తకాలు ఎవరివి ?

ఈ గదిలో పుస్తకాలు ఎవరివి ?

రవీ, ఈ గదిలో పుస్తకాలు ఎవరివి ?

వదిన.

ఆవిడ మా వదిన.

ఫోటోలో ఆవిడ మా వదిన.

ఆ ఫోటోలో ఆవిడ మా వదిన.

సరళ : ఆ ఫోటోలో ఆవిడ మా వదిన.

కదూ !

గుమాస్తా కదూ !

కాలేజీలో గుమాస్తా కదూ !

మహారాణి కాలేజీలో గుమాస్తా కదూ !

రవీ ! ఇతను మహారాణి కాలేజీలో గుమాస్తా కదూ !

కదూ !

రామారావు కదూ !

పేరు రామారావు కదూ !

స్నేహితుడి పేరు రామారావు కదూ !

మా స్నేహితుడి పేరు రామారావు కదూ !

b. Interlocked substitution drill.

ఆ పెట్టెలో చీరలు మా వదినవి.

.....సంచీ.....

ఆ సంచీలో చీరలు మా వదినవి.

.....పుస్తకం.....

ఆ సంచీలో పుస్తకాలు మా వదినవి.

.....అన్నయ్య.....

ఆ సంచీలో పుస్తకాలు మా అన్నయ్యవి.

.....పోటో.....

.....గడియారం.....

.....నేను.....

.....మేం.....

.....పెట్టె.....

.....కలం.....

c. Combination drill.

Model :

రాముడు విద్యార్థి. కృష్ణుడు విద్యార్థి.

రాముడూ కృష్ణుడూ విద్యార్థులు.

1. నాడు నీ స్నేహితుడు. నీడు నీ స్నేహితుడు.

2. ఆమె డాక్టరు. ఈమె డాక్టరు.

3. ఆ గది నాది. ఈ గది నాది.

4. మా వదిన డాక్టరు. మా అన్నయ్య డాక్టరు.

d. Conversation drill.

Model :

A ఇవి పది పుస్తకాలు. నాలుగు నావి.

B మిగిలిన పుస్తకాలు ఎన్ని ?

A మిగిలిన పుస్తకాలు ఆరు.

1. A ఇవి ఇరవై చీరలు. తొమ్మిది ఆవిడవి.

2. A అవి ముప్పై నాలుగు కలాలు. ఇరవై శర్మవి.

3. A నాళ్లు ఏడుగురు విద్యార్థులు. ముగ్గురు తెలుగు విద్యార్థులు.

e. Expansion drill.

Model : ఇది మా ఇల్లు.

ఇది మా ఇల్లు కదూ ?

1. రేపు దసరా పండగ.

2. ఎల్లండి నాలుగో తారీఖు.

3. ఇది బెంగళూరు బస్సు.

f. Response drill.

Model :

ఈ పుస్తకాలు ఎవరివి ? (అతను, ఇతను)

కొన్ని అతనివి. కొన్ని ఇతనివి.

1. ఆ రాయిరాలు ఎవరివి ? (మీరు, మేం)

2. ఈ గడియారాలు ఎవరివి ?

(రాముడు, కృష్ణుడు)

3. ఆ ఇళ్లు ఎవరివి ? (నాళ్లు, మనం)

EXERCISES

a. Combine the following sentences as shown in the model.

Model : రవి నా స్నేహితుడు.

గోపి నా స్నేహితుడు.

రవీ గోపి నా స్నేహితులు.

1. ఈ ఇల్లు మనది. ఆ ఇల్లు మనది.

2. ఆ గది రవిది. ఈ గది రవిది.

3. ఆ తుక్క- సరళది. ఈ పిల్లి సరళది.

b. Change the following as shown in the model :

Model : ఈ కలం నాది.

ఇవిగో, ఈ కలాలు నావి కదూ !

1. ఈ పిల్లి ఆమెది.

2. ఈ గడియారం మనది.

3. ఈ ఇల్లు మా బావది.

c. Answer the following questions as shown in the model.

Model : ఈ కుర్చీలు ఎవరివి ? (వాడు, వీడు)

కొన్ని వాడివి. కొన్ని వీడివి.

1. ఆ కలాలు ఎవరివి ? (మీరు, మేం)

2. ఈ గడియారాలు ఎవరివి ?

(మా అన్నయ్య, అతను)

3. ఆ పుస్తకాలు ఎవరివి ? (ఆవిడె, ఈవిడె)

VOCABULARY

కొన్ని some (count)

అలాగా I see !

ఆకువచ్చ green

గులాబీ rose

రంగు colour

మిగిలిన remaining

ఎర్ర red

తెల్ల white

పసుపుపచ్చ yellow

ఆవిడె/అవిడ she/that lady

ఈవిడె/ఈవిడ she/this lady

కదూ isn't it ?

GRAMMAR NOTES

24.1. కొన్ని 'some', a neuter indefinite count pronoun (9.3.) is also introduced in this lesson.

కొన్ని పుస్తకాలు 'some books'

కొన్ని చీరెలు 'some saris'

24.2. Co-ordinative constructions like రవీ రామూ 'Ravi and Ramu' are also introduced in this lesson. Short vowel ending nouns, participating in co-ordinative constructions, lengthen the final vowel. In other words, the length of the final vowel functions as a conjunction in co-ordinative constructions.

రవీ రామూ స్నేహితులు 'Ravi and Ramu are friends'

24.3. Notice the use of కదూ : 'is it not' in tag questions. కదూ is added to assertive sentences to form tag question.

నేను మేష్టర్ని కదూ :

'I am a teacher. Amn't I ?

వాడు నీ స్నేహితుడు కదూ :

'He is your friend. Isn't he ?

నువ్వు సరళవి కదూ :

'You are Sarala. Aren't you ?'

24.4. అవిడె and ఈవిడె which are equivalent to ఆమె and ఈమె respectively are also used in this lesson.

అవిడె సీత = ఆమె సీత

'she is Sita'

అవిడె జానకి = ఆమె జానకి

'she is Janaki'

24.5. Notice the expression

ఫోటోలో అవిడె

'The lady (who is) in this photograph'

The verb of existence in such constructions is implied.

ఈ గదిలో అతను నా స్నేహితుడు

'The one (who is) in this room is my friend'

24.6 అలాగా : 'I see !', 'oh !' is an interjection. (c.f. 6.8.)

REVIEW 3

Lesson 25

కమల : లీలా ! ఆ పుస్తకం ఎవరిది ?

Leela ! Whose book is that ?

లీల : ఏది ?

Which one ?

కమల : ఆ తెల్ల పుస్తకం.

That white book.

లీల : అది మా బాబు పుస్తకం. ఎర్ర పుస్తకం నాది.

That is our Babu's book. The red book is mine.

సుశీల : మీ బాబు ఎన్నో తరగతి ?

Which class is your Babu in ?

లీల : ఆరో తరగతి.

6th class.

కమల : నాది ఆకుపచ్చ రంగు పుస్తకం . మా తమ్ముడిది నల్ల పుస్తకం.

Mine is a green book. My younger brother's is a black one.

లీల : ఎరుపు మంచి రంగు. ఆకుపచ్చా నలుపు మంచి రంగులు కాదు.

The red is a nice colour. The green and the black colours are not nice.

కమల : ఆకుపచ్చ మంచి రంగు కాదా : ఆకులు
ఆకుపచ్చ.

Is not the green a nice colour ?
The leaves are green.

లీల : పూలు ఎరుపు.

Flowers are red.

కమల : ఆకులు అన్నీ ఆకుపచ్చ రంగే : పూలు
అన్నీ ఎరుపు కాదు. కొన్ని తెలుపు.
కొన్ని పసుపుపచ్చ కొన్ని గులాబీ
రంగు.

All the leaves are green. But all the flowers
are not red. Some are white some are
yellow and some are rose in colour.

లీల : అరుగో మా నాన్నగారు. నాన్నగారూ :
ఆకు పచ్చ మంచిరంగు : ఎరుపు మంచి
రంగు ?

There my father is. Daddy ! Is green
a nice colour ? or red ?

రామా : అన్నీ మంచి రంగులే :

All are nice colours.

VOCABULARY

తరగతి	class
నల్ల	black (adj.)
ఎరుపు	red (N)

నలుపు	black (N)
ఆకు	leaf
తెలుపు	white (N)

EXERCISES

a. Answer the following questions.

ఇవ్వాలి శనివారం.

1. రేపు ఏం వారం ?
2. ఎల్లండి ఏం వారం ?
3. మొన్న ఏం వారం ?

4. ఆవలెల్లండి ఏం వారం ?
5. నిన్న ఏం వారం ?
6. అటుమొన్న ఏం వారం ?

b. Answer the following question using the cue words.

Q. మీ తమ్ముడు ఎన్నో తరగతి : (ఆరు)
మా తమ్ముడు ఆరో తరగతి.

ఎనిమిది
ఒకటి
మూడు

c. Change the following as shown in the model :

Model : ఇది శర్మ పుస్తకం.

ఈ పుస్తకం శర్మది.

1. ఆది చారవ గడియారం.
2. ఇవి రామ్మూర్తి చొక్కాలు.
3. అవి నా పూలు.
4. ఇది మన గది.

5. అవి మీ పెట్టెలు.

6. ఏవి వాళ్ళ పుస్తకాలు ? ఏవి వీళ్ళ పుస్తకాలు ?

7. ఏవి విజయలక్ష్మిగారి చీరలు ? ఏవి సరోజినిగారి చీరలు ?

d. Complete the following dialogues as shown in the model.

Model : A అది నా పుస్తకం.

B ఏది ?

A అదుగో, అదే :

1. A అతను డాక్టరు.

2. A ఇది మా అమ్మాయి.

3. A ఆయన మాష్టరుగారు.

4. A ఇవి నా పాత చొక్కాలు.

5. A వీళ్ళు మా చెల్లెళ్ళు.

e. Combine the following pairs of sentences as shown in the model.

Model :

ఈ గది నాది. ఆ గది నాది.

ఈ గది ఆ గది నావి.

1. ఆ తెల్ల చీరె సరళది. ఈ నల్ల చీరె సరళది.

2. అతను నా స్నేహితుడు. ఇతను నా స్నేహితుడు.

3. ఇది సుబ్బారావు ఇల్లు. అది సుబ్బారావు ఇల్లు.

4. ఈమె నా స్నేహితురాలు. ఆమె నా స్నేహితురాలు.

f. Answer the following questions.

1. ఆకులు ఏ రంగు ?

2. ఏనుగులు ఏ రంగు ?

g. Put the following words into various semantic groups.

Example : కాయితం, పుస్తకం and కలం.

కూతురు

తెలుపు

ఇల్లు

తొమ్మిది

వదిన

ఇవ్వాలి

గది

ముప్పైరెండు

పసుపుపచ్చ

బావ

మర్నాడు

నిన్న

నలుపు

అర

h. Answer the following questions looking at the picture.

1. ఇప్పుడు టైం ఎంత ?
2. పావుగంట తర్వాత టైం ఎంత ?
3. పదమూడు నిమిషాల తర్వాత టైం ఎంత ?

UNIT 7

Lesson 26

గోపి : రవీ ! మీకు తెలుగులో ఎన్ని మార్కులు ?

Ravi ! How many marks did you score in Telugu ?

రవి : నాకు నలభైనాలుగు.

I scored fortyfour.

గోపి : శర్మకు ఎన్ని ?

How many did Sarma get ?

రవి : యాభైతొమ్మిది.

Fiftynine.

గోపి : సుశీలకెన్ని ? విమలకెన్ని ?

How many did Suseela get and how many did Vimala ?

రవి : సుశీలకు అరవైనాలుగు విమలకు డెభై ఒకటి.

Suseela secured 64 and Vimala 71.

గోపి : ఏమండీ శర్మగారూ ! మీకు ఇంగ్లీషులో ఎన్ని మార్కులు ?

Hello ! Mr. Sarma ! How many marks did you score in English ?

శర్మ : నాకు నలభైఎనిమిది.

I scored 48.

DRILLS**a. Substitution drill.****Model (i) :**

గోపాల్ కు ఇరవై మూడు మార్కులు.

.....ముప్పై.....

గోపాల్ కు ముప్పై మూడు మార్కులు.

1.నలభై.....
2.యాభై.....
3.అరవై.....
4.దెబ్బై.....

Model (ii) :

సరళకు నలభై ఆరు మార్కులు.

విమల

విమలకు నలభై ఆరు మార్కులు.

1. సువ్య
2. నేను
3. మీరు
4. చేం
5. మనం

b. Interlocked substitution drill.**Model :**

నీకు తెలుగులో ఎన్ని మార్కులు ?

నేను.....

నాకు తెలుగులో ఎన్ని మార్కులు ?

.....హిందీ.....

నాకు హిందీలో ఎన్ని మార్కులు ?

.....ఎనిమిది.....

నాకు హిందీలో ఎనిమిది మార్కులు.

రాజు.....

.....కన్నడం.....

మీరు.....

.....అరవై.....

శర్మ.....

.....ఇంగ్లీషు.....

సువ్య.....

c. Response drill.**Model :**

సుగుణా : నీకు తెలుగులో ఎన్ని మార్కులు?

(26)

నాకు తెలుగులో ఇరవై ఆరు మార్కులు.

1. శ్యామలా : నాకు తమిళంలో ఎన్ని మార్కులు ? (48)

2. అరుణా : కమలకు కన్నడంలో ఎన్ని మార్కులు ? (78)

3. ఏమండీ : మీకు ఇంగ్లీషులో ఎన్ని మార్కులు ? (67)

UNIT 7

Lesson 27

మాష్టరు : ఏమండీ ! మీలో ఎంతమంది హర్యానా
వాళ్లు ? ఎంతమంది కేరళవాళ్లు ?
ఎంతమంది ఒరిస్సావాళ్లు ?

మృత్యుంజయ్ : మాలో నేను ఒకణ్ణి ఒరిస్సా
వాణ్ణి. ఆయన కేరళవాడు. తక్కిన
వాళ్లు హర్యానావాళ్లు.

మాష్టరు : అయితే తక్కిన పదిమంది హర్యానా
వాళ్లన్నమాట !

శర్మ : కాదండీ. అతను మధ్యప్రదేశ్ వాడు. ఇతను
మరాఠీవాడు. ఎనిమిదిమందిమే
హర్యానావాళ్లు.

Hello ! How many of you are from
Haryana ? how many from Kerala ? and
how many from Orissa ?

Amongst us I am the one from Orissa.
He is from Kerala. The others are from
Haryana.

Therefore, the remaining ten are from
Haryana.

No, Sir ! He is from Madhya Pradesh. He
is a Marathi ; and the remaining eight of
us are from Haryana.

DRILLS

a. Repetition drill.

మీరు హిందీవాళ్లు .
 మేం తెలుగువాళ్లు .
 వాళ్లు అమెరికావాళ్లు .
 వీళ్లు రష్యావాళ్లు .

ఆయన ఒరిస్సావాడు.
 ఇతను అస్సాంవాడు.
 తక్కిన వాళ్లు మరాఠీవాళ్లు.

b. Build-up drill.

మరాఠీవాళ్లు.
 వాళ్లు మరాఠీవాళ్లు.
 తక్కినవాళ్లు మరాఠీవాళ్లు.

హర్యానావాళ్లు .
 ఎంతమంది హర్యానావాళ్లు ?
 వాళ్లలో ఎంతమంది హర్యానావాళ్లు ?
 తక్కిన వాళ్లలో ఎంతమంది హర్యానావాళ్లు ?

c. Response drill.

Model (i) :

వాళ్లలో ఎంతమంది హర్యానావాళ్లు ?
 (ఎనిమిది)

వాళ్లలో ఎనిమిదిమంది హర్యానావాళ్లు .

1. వాళ్లలో ఎంతమంది తెలుగువాళ్లు ?
 (తొమ్మిది)
2. వీళ్లలో ఎంతమంది ఒరిస్సావాళ్లు ? (పది)
3. ఈ విద్యార్థులలో ఎంతమంది కన్నడంవాళ్లు ?
 (పదకొండు)

Model (ii) :

మీలో ఎంతమంది విద్యార్థులు ? (ఇద్దరు)

మాలో ఇద్దరం విద్యార్థులం.

1. మీలో ఎంతమంది ఒరిస్సావాళ్లు ?
 (ఆరుగురు)
2. మీలో ఎంతమంది ఇంగ్లీషువాళ్లు ?
 (ఏడుగురు)
3. మీలో ఎంతమంది హిందీవాళ్లు ?
 (ముప్పై)

d. Substitution drill.

Model :

మాలో పదిమందిమి తెలుగువాళ్లు .

వాళ్లు

వాళ్లలో పదిమంది తెలుగువాళ్లు .

1. మీరు

2. వీళ్లు

3. మేం

4. ఆ విద్యార్థులు

e. Transformation drill.

Model :

వాళ్లు హర్యానావాళ్లు.
వాళ్ల లో ఎంతమంది హర్యానావాళ్లు ?

1. మేం హర్యానావాళ్లం.

2. మీరు తెలుగువాళ్లు .

3. వీళ్లు హిందీవాళ్లు .

4. ఆ అమ్మాయిలు తెలుగువాళ్లు .

EXERCISES

a. Fill up the blanks using the correct forms of the cue words given in the parentheses.

1.(మేం) లో పదిమందిమి
విద్యార్థులం.

3.(వాళ్లు)లో ఆరుగురు కన్నడం
వాళ్లు.

2.(మీరు) లో తక్కినవాళ్లు
.విద్యార్థినులు.

4. ఈ.....(పుస్తకాలు) లో ఎన్ని
తెలుగు పుస్తకాలు ?

b. Fill up the blanks with కు or లో.

1. ఈ కాయితాల.....ఒకటి నాది.

4. మీ.....ఎంతమంది తెలుగు విద్యార్థులు ?

2. వాళ్ల.....ఎన్ని మార్కులు ?

5. మీ.....ఎన్ని మార్కులు ?

3. ఈ విద్యార్థుల.....ఎంతమంది తెలుగువాళ్లు?

c. Answer the following questions using the correct forms of the cue words.

1. వాళ్లు ఎంతమంది విద్యార్థులు ? (ఆరు)

4. వీళ్లు ఎంతమంది గుమాస్తాలు ? (పది)

2. మీరు ఎంతమంది తెలుగువాళ్లు ? (ఎనిమిది)

5. వాళ్లు ఎంతమంది డాక్టర్లు ? (తొమ్మిది)

3. మేం ఎంతమంది విద్యార్థులం ? (ఏడు)

VOCABULARY

హర్యానా Haryana

తక్కిన remaining

కేరళ Kerala

మధ్యప్రదేశ్ Madhya Pradesh

ఒరిస్సా Orissa

మరాఠీ Marathi

GRAMMAR NOTES

27.1. In this lesson a different use of locative case suffix *-లో* is shown.

మీలో ఎంతమంది తెలుగు విద్యార్థులు ? 'How many are Telugu students among you ?'
(How many of you are Telugu students?)

27.2. *వాడు* in singular number and *వాళ్లు* in plural number are added to the adjectives to change them into appropriate nouns :

అతను మంచివాడు	'He is a good man'
వాళ్లు మంచివాళ్లు	'They are good people'

వాడు is used for masculine singular nouns and *వాళ్లు* is for epicene plural. These derived nouns can also be used in I and II person with suitable concord (c.f. 3.3.; 7.4.; 11.3. 12.4.1 and 12.5.)

నేను మంచివాణ్ణి	'I am a good man'
నువ్వు మంచివాడివి	'You are a good man'
మేం మంచివాళ్లం.	'We (excl.) are good people'
మనం మంచివాళ్లం.	'We (incl.) are good people'

Here, *వాడు* does not denote 'inferiority' as the pronoun *వాడు* does. (14.2.1.)

27.3. *మంది* is added to numerals from *ఎనిమిది* 'eight' to form numeral pronouns referring to human nouns. Remember that *గురు* (12.1) is added from *మూడు* 'three' to *ఏడు* 'seven'.

ఒకడు/ఒకరు	ఎనిమిదిమంది	
ఇద్దరు	తొమ్మిదిమంది	
మూగురు	పదిమంది	
నలుగురు	పదకొండుమంది	
ఐదుగురు	పన్నెండుమంది	etc.
ఆరుగురు		
ఏడుగురు		

27.4. Notice the concord in the sentence

ఎనిమిది మందిమే హర్యానా వాళ్ళం

‘(We) eight only are Haryana people.’

In this sentence, the subject NP is మేం/మనం ‘we’ which is implied. This could be understood from the use of the concord for మేం/మనం.

ఎనిమిది మంది_మి_ఎ హర్యానావాళ్ళ_అం

(We eight people-concord-emphatic marker Haryana people-concord)

మేం ఎనిమిదిమందిమే హర్యానావాళ్ళం.

‘We eight only are Haryana people’

27.5. Consider the following sentence.

నేను ఒకణ్ణి హర్యానా వాణ్ణి.

‘I, alone, is a Haryana person’

In this sentence ఒకణ్ణి is an attribute to నేను, the subject NP. And it appears in this sentence that the attribute also maintains concord with subject NP. However, note that the predicate NP only maintains concord with subject NP according to para 3.3. Therefore, the above sentence may be considered as a combination of two sentences, viz.

నేను ఒకణ్ణి .

‘I am one’. (subordinate or embedded sentence)

నేను హర్యానా వాణ్ణి .

‘I am a Haryana person’. (Main sentence or matrix sentence)

When the embedded sentence, నేను ఒకణ్ణి, is merged with the matrix sentence the subject NP of the embedded sentence is dropped as it is identical with the subject of the matrix sentence. But the predicate of the embedded sentence ఒకణ్ణి with its concord is incorporated in the matrix sentence. Thus we get the sentence.

నేను ఒకణ్ణి హర్యానావాణ్ణి .

UNIT 7

Lesson 28

మూర్తి : చలపతి ! వెంకటేశ్వర్లు నీపేహితుడా ?

Chalapathi! Is Venkateswarlu your friend ?

చలపతి : అవును.

Yes.

మూర్తి : వాళ్లది ఏ ఊరు ?

Which place does he hail from ?

చలపతి : ఏలూరు.

From Eluru.

మూర్తి : అతనికి పిల్లలు ఎంతమంది ?

How many children does he have ?

చలపతి : నలుగురు.

Four.

మూర్తి : పెద్ద పిల్లలా ? చిన్న పిల్లలా ?

Are they grown up or young ?

చలపతి : అందరూ పెద్ద పిల్లలే.

All of them are grown up.

మూర్తి : ఆడపిల్లలెంతమంది ? మగపిల్లలెంతమంది ?

How many of them are girls ? and how many of them boys ?

చలవతి : ఇద్దరమ్మాయిలూ ఇద్దరబ్బాయిలూ.

మూర్తి : వాళ్ళకు ఎన్నేళ్లు ?

చలవతి : పెద్ద అమ్మాయికి ముప్పైఒకటో సంవత్సరం. ఆమెకు ఒక ఆడపిల్లా ఒక మగపిల్లవాడు. చిన్నమ్మాయికి యరవైఐదో ఏడు. పెద్దపిల్లవాడికి ఇరవై ఏళ్లు. చిన్నపిల్లవాడికి పదహారేళ్లు.

మూర్తి : పెద్ద అమ్మాయి రచయిత్రి కదూ ?

చలవతి : అవును. తెలుగులో పెద్ద రచయితులలో ఆమె ఒకతె.

Two girls and two boys.

How old are they ?

The eldest daughter is 31. She has a daughter and a son. The younger daughter is 25 years old. The elder son is 20 years old and the younger one is 16 years old.

The eldest daughter is a writer. Isn't she?

Yes, she is. She is one of the famous writers in Telugu.

DRILLS

a. Repetition drill.

రవికి ఆరో ఏడు.

రాజుకు ఆరేళ్లు.

శర్మకు పదహారో సంవత్సరం.

శాస్త్రికి పదహారు సంవత్సరాలు.

అతని నవలలో ఇది ఒకటి.

తెలుగు రచయితలలో ఇతను ఒకడు.

తెలుగు రచయితులలో ఆమె ఒకతె.

b. Build-up drill.

ఏడు.

ఆరో ఏడు.

ఇరవై ఆరో ఏడు.

అమ్మాయికి ఇరవై ఆరో ఏడు.

వాళ్ళ పెద్ద అమ్మాయికి ఇరవై ఆరో ఏడు.

సంవత్సరాలు.

ఇరవై సంవత్సరాలు.

అమ్మాయికి ఇరవై సంవత్సరాలు.

చిన్నమ్మాయికి ఇరవై సంవత్సరాలు.

మా చిన్నమ్మాయికి ఇరవై సంవత్సరాలు.

c. Response drill.

Model (i) :

మీదే ఊరు ? (ఏలూరు)

మాది ఏలూరు.

1. మీదే ఊరు ? (మైసూరు)
2. వాళ్లదే ఊరు ? (గుంటూరు)
3. సుబ్బాపుగారిదే ఊరు ? (విజయవాడ)
4. మోహన్దే ఊరు ? (విశాఖపట్నం)

Model (iii) :

శర్మా : రవికి పిల్లలెంతమంది ?

2 ఆడ. 2 మగ.

ఇద్దరు అమ్మాయిలూ ఇద్దరు అబ్బాయిలూ.

1. నీకు పిల్లలెంతమంది ? (1 ఆడ, 1 మగ)
2. గౌరికి పిల్లలెంతమంది ? (2 ఆడ, 1 మగ)
3. సావిత్రికి ఎంతమంది పిల్లలు ? (1 మగ)

d. Transformation drill.

Model (i) :

రవికి ఇద్దరు ఆడపిల్లలు.

రవికి ఎంతమంది ఆడపిల్లలు ?

1. ఆయనకు ముగ్గురు మగపిల్లలు.
2. సరళకు ఒక ఆడపిల్ల. ఒక మగపిల్లవాడు.
3. విసులకు ఇద్దరమ్మాయిలూ ఇద్దరబ్బాయిలూ.

Model (ii) :

రవీ : శర్మగారికి పిల్లలెంతమంది ?

2 ఆడ. 2 మగ.

ఇద్దరు ఆడపిల్లలూ ఇద్దరు మగపిల్లలూ.

1. నీకు పిల్లలెంతమంది ? (1 ఆడ, 1 మగ)
2. గౌరికి పిల్లలెంతమంది ? (2 ఆడ, 1 మగ)
3. సావిత్రికి ఎంతమంది పిల్లలు ? (1 మగ)

Model (iv) :

ఏమండీ : మీకు ఎన్నేళ్లు ? (64)

నాకు అరవై నాలుగు ఏళ్లు.

1. ఆమెకు ఎన్నేళ్లు ? (34)
2. మీ నాన్నగారికి ఎన్నేళ్లు ? (56)
3. మీ అమ్మాయికి ఎన్నేళ్లు ? (28)

Model (ii) :

నాకు ముప్పైఒకటో సంవత్సరం.

నీకు ఎన్నేళ్లు ?

1. రవికి ఇరవై ఒకటో సంవత్సరం.
2. మూర్తికి ముప్పైనాలుగో ఏడు.
3. మా తమ్ముడికి ఐదో సంవత్సరం.

EXERCISES

a. Fill up the blanks with కు/కి.

1. రవి.....ఇద్దరు ఆడపిల్లలు.
2. సుబ్బారావు.....నలభై సంవత్సరాలు.
3. గోపి.....మూడేళ్లు.
4. ఆమె.....పదమూడు సంవత్సరాలు.

5. మా అబ్బాయి.....తెలుగులో డబ్బై ఆరు మార్కులు.
6. మా అమ్మాయి.....ఐదేళ్లు.
7. ఆయన.....నలుగురు పిల్లలు.
8. అతని.....ఎన్నేళ్లు ?

b. Fill up the blanks with ఒకడు/ఒకతె/ఒకటి.

1. శర్మగారి అమ్మాయిలలో గిరిజ.....
2. విమల కొడుకులలో మోహన్.....
3. నావున్నకొలలో ఇది.....
4. మా విద్యార్థులలో అతను.....
5. మా గుమాస్తాలలో ఆమె.....
6. మన పండగలలో దసరా.....

c. Answer the following questions using the cue words.

1. గోపి : మీ తాతగారికెన్నేళ్లు ? (78)
2. ఈమెకు ఎన్నేళ్లు ? (32)
3. నరణ : మీ అక్కయ్యకు ఎంతమంది పిల్లలు ? (2 ఆడ, 1 మగ)

d. Give the plural forms of the following :

1. అబ్బాయి
2. ఆడపిల్ల
3. అమ్మాయి
4. ఏడు
5. మగపిల్లవాడు
6. సంవత్సరం

VOCABULARY

ఊరు	village
ఏలూరు	Eluru (a town)
పిల్లలు	children
పెద్ద	elder/big
చిన్న	younger/small
ఆడపిల్ల	girl

మగపిల్లవాడు	boy
ఏడు	year
సంవత్సరం	year
రచయిత్రి	writer (fem.)
ఒకతె	one woman/one girl

GRAMMAR NOTES

28.1. In this lesson the variation in the dative case suffix కు/కి is introduced. కి occurs after the oblique bases ending in ఇ or య. (The య ending oblique bases of I and II person pronouns నీ and మీ are exceptions).

అతనికి 'to him'
atani-ki

వాడికి 'to him'
vaadi-ki

రవికి 'to Ravi'
ravi-ki

కుర్చీకి 'to the chair'
kurcii-ki

and కు occurs elsewhere.

ఆయనకు 'to him'
aayana-ku

ఆమెకు 'to her'
aame-ku

సుబ్బారావుకు 'to Subbarao'
subbaaraavu-ku

మోహన్ కు 'to Mohan'
moohan-ku

నీకు 'to you'
nii-ku

మీకు 'to you'
mii-ku

28.2. Notice the use of the dative case suffix to express possession.

అతనికి ఇద్దరు పిల్లలు. 'He has two children.'
(he-dative two children)

28.3. Another function of the dative case is in the expression of age.

నాకు ఇరవై ఏళ్లు. 'I am twenty years old.'
(I-dative twenty years)

28.4. పిల్లలు 'children' is epicene plural.

28.5. The plural form of ఆడపిల్ల 'girl' is ఆడపిల్లలు 'girls' and the plural form of మగపిల్లవాడు 'boy' is మగపిల్లలు 'boys'.

28.6. Notice the free variation between అమ్మాయి and ఆడపిల్ల ; and అబ్బాయి and మగపిల్లవాడు or పిల్లవాడు.

28.7. ఒకతె is the feminine numeral pronoun corresponding to the masculine numeral pronoun ఒకడు (12.2.). ఒకరు (12.2.) is also the honorific form of ఒకతె. (ఒకరు is epicene honorific.) The numeral pronouns for human nouns except 'one' are epicene (12.2.) and 'one' shows a contrast of masculine and feminine in the non-honorific forms.

ఆమె ఒకతె 'She is one' అతను ఒకడు 'He is one'

But, ఆమె ఒకరు 'She is one' and అతను ఒకరు 'He is one' are honorific forms.

28.8. When the plural suffix $-లు$ is added to the $-డు$ ending nouns the $-డు$ and $-లు$ merge together as $-ళ్లు$.

ఏడు + లు \rightarrow ఏళ్లు 'years'
 $eeḍu + lu \rightarrow eelḷu$

But, remember that the Sanskrit nouns drop the final $-డు$. (11.4.3)

స్నేహితుడు + లు \rightarrow స్నేహితులు 'friends'

UNIT 8

Lesson 29

దైవజ్ఞ : నింగయ్యగారూ : ఈ పెట్టెలో ఏం ఉన్నది ?

నింగయ్య : సీసా ఉన్నదండీ.

దైవజ్ఞ : సీసాలో ఏం ఉన్నది ?

నింగయ్య : మందు.

దైవజ్ఞ : మందు అంటే ఏమిటి ?

నింగయ్య : మందు అంటే ఇంగ్లీషులో మెడిసిన్.

దైవజ్ఞ : అలాగా : మందు ఎవరికి ?

నింగయ్య : నాకే.

దైవజ్ఞ : ఎందుకు ? జ్వరమా ?

నింగయ్య : జ్వరం కాదు. కడుపులో నెప్పి.

Mr. Ningaiah ! What is there in this box ?

There is a bottle in that box.

What is there in the bottle ?

Mandu.

What do you mean by *Mandu* ?

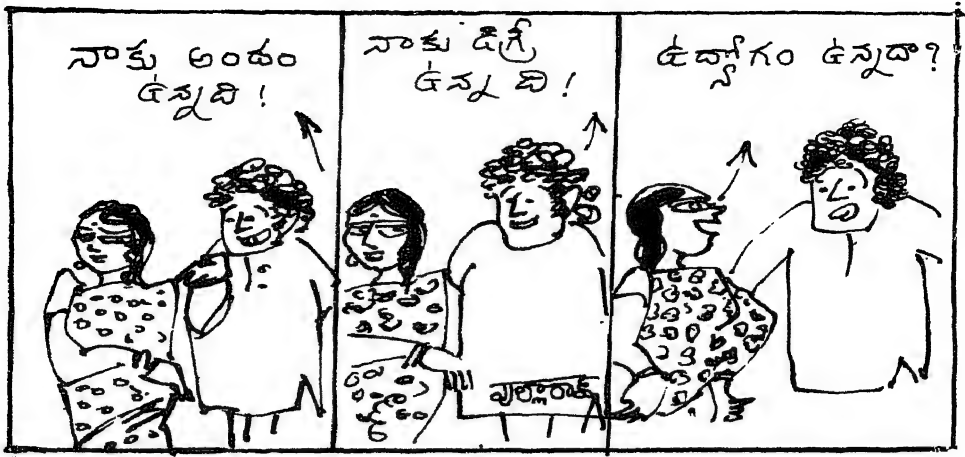
Mandu means medicine in English.

I see ! For whom ?

For me.

Why ? (Do you have) Fever ?

Not fever, stomachache.

DRILLS

a. Build-up drill.

ఉన్నది

ఏం ఉన్నది ?

సంచీలో ఏం ఉన్నది ?

ఈ సంచీలో ఏం ఉన్నది ?

ఏమిటి ?

అంటే ఏమిటి ?

పుస్తకం అంటే ఏమిటి ?

b. Substitution drill.

Model (i) :

student అంటే విద్యార్థి.

girl

girl అంటే అమ్మాయి.

cat

elephant

tiger

Model (ii) :

పెట్టెలో కలం ఉన్నది.

సంచీ

సంచీలో కలం ఉన్నది.

గది

సీసా

పుస్తకం

c. Response drill.

Model (i) :

ఈ పెట్టెలో ఏం ఉన్నది ? (సీసా)

ఈ పెట్టెలో సీసా ఉన్నది.

1. సీసాలో ఏం ఉన్నది ? (మందు)
2. మీ కొత్త సంచిలో ఏం ఉన్నది ? (రవి కలం)
3. మీ పాత సంచిలో ఏం ఉన్నది ?
(మా అబ్బాయి చొక్కా)

Model (ii) :

ఈ మందు ఎవరికి ? (కమల)

ఈ మందు కమలకు.

1. ఈ చొక్కా ఎవరికి ? (మా అబ్బాయి)
2. ఆ మందు ఎవరికి ? (నెను)
3. ఈ కుర్చీ ఎవరికి ? (మాష్టరుగారు)
4. ఈ కొత్త పుస్తకం ఎవరికి ?
(ఎం. ఏ. విద్యార్థులు)

EXERCISES

a. Fill up the blanks with లో or కు/కి.

1. మీ పెట్టె.....పుస్తకం ఉన్నది.
2. ఈ పుస్తకం రవి....., ఆ పుస్తకం శర్మ.....
3. మా స్నేహితుడి.....కడుపు.....నెప్పి.
4. మీ గది.....ఏం ఉన్నది ?
5. కాయితం అంటే హిందీ.....ఏమిటి ?

b. Answer the following questions using the cue words.

1. మీ ఇంటికి ఎన్ని కిటికీలు ? (ఆరు)
2. మీ కొత్త సంచిలో ఏం ఉన్నది ?
(గడియారం)
3. ఈ పుస్తకం ఎవరికి ? (సుశీల)
4. ఎవరికి కడుపులో నెప్పి ? (రామారావుగారు)
5. ఈ పెట్టెలు ఎవరికి ? (మా అమ్మాయి)
6. మన కాలేజీ ఎక్కడున్నది ? (మైసూరు)

c. Match the following.

- A
1. రామ్మూర్తిగారికి
 2. మీ ఇల్లు
 2. మన క్లాసు
 4. ఈ కాయితంలో
 5. కడుపులో నెప్పి

- B
- రెండో గదిలో. ()
 - ఏం ఉన్నది ? ()
 - ఎంత మంది పిల్లలు ? ()
 - నరసవతిపురంలోనా ? ()
 - అంటే ఏమిటి ? ()

d. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. మందు ఎక్కడ ఉన్నది ?	3. మందు ఎవరికి ?
2. పెట్టెలో ఏం ఉన్నది ?	4. నింగయ్యకు జ్వరమా ? కడుపులో నెప్పా ?

VOCABULARY

ఉన్నది	it is/was	కడుపు	stomach
సీసా	bottle	నెప్పి	pain
మందు	medicine	అందం	beauty
అంటే	means	డిగ్రీ	degree
ఎందుకు	why	ఉద్యోగం	employment
జ్వరం	fever		

GRAMMAR NOTES

29.1. In this lesson the neuter singular form of the existential verb, ఉన్నది 'it exists, it is available, it is possessed', is introduced. This verb expresses existence, availability and possession.

అది ఎక్కడ ఉన్నది ?

'Where is it?'

The tense expressed by this verb is non-future.

29.2. అంటే 'means' is used to elicit or to give the meaning of a word or anything.

పుస్తకం అంటే ఏమిటి ?

'What do you mean by *pustakam* ?'

'medicine' అంటే తెలుగులో మందు.

'*Medicine* means *Mandu* in Telugu'

29.3. ఎందుకు 'why' is an interrogative word (7.1.) which questions the reason and cause.

29.4. Notice the use of dative case suffix కి/కు in sentences like :

ఈ మందు ఎవరికి ?

'Whom is this medicine for ?'

ఈ మందు నాకు.

'This medicine is for me'.

This is a benefactive relationship. (26.1.)

UNIT 8

Lesson 30

రతిరామ్ : ఏమండీ : మీది ఏ ఊరు ?

Hello ! Which place do you hail from ?

రామనరసింహం : మాది అమరావతి.

I am from Amaravathi.

రతిరామ్ : అది ఏ రాష్ట్రంలో ఉన్నది ?

In which state is it ?

రామనరసింహం : ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో గుంటూరు జిల్లాలో ఉన్నది.

It is in Guntur district in Andhra Pradesh.

రతిరామ్ : మీ ఊళ్లో ఏం ఉన్నాయి ?

What are the attractions in your town ?

రామనరసింహం : శివాలయం బౌద్ధస్థూపం ఉన్నాయి.

Siva Temple and Bouddha Sthupa.

రతిరామ్ : ఇంకా ఏమేం ఉన్నాయి ?

What else are there ?

రామనరసింహం : కృష్ణానది ఉన్నది. మ్యూజియం గూడా ఉన్నది.

The river Krishna. There is also a museum.

రతిరామ్ : మీ ఊరికి రైలున్నదా ?

Is your town connected by the rail ?

రామనరసింహం : లేదు. బస్సు మాత్రమే ఉన్నది.

No. There is only bus connection.

DRILLS

a. Repetition drill.

1. మీది ఏఊరు ?
మీ స్నేహితుడిది ఏఊరు ?
మీ ఊరికి రైలున్నదా ?
మీ ఊళ్లో ఏమేం ఉన్నాయి ?

మీ నంచీలో ఏమేం ఉన్నాయి ?
పుస్తకం, కలం ఉన్నాయి.
కాయితం, గడియారం ఉన్నాయి.
మందులు కూడా ఉన్నాయి.

b. Substitution drill.

ఈ పెట్టెలో సీసా, సంచీ ఉన్నాయి.
కలం, కాయితం ఉన్నాయి.

1. ఈ గదిలో కుక్క, పిల్లి ఉన్నాయి.
(పాత పెట్టె, కొత్త పెట్టె)

2. మా ఊళ్లో కృష్ణానదీ శివాలయం ఉన్నాయి.
(బౌద్ధ స్తూపం, మ్యూజియం)
3. ఈ కొత్త సంచీలో గడియారం, చుండు సీసా ఉన్నాయి. (తెలుగు పుస్తకాలు, హిందీ పుస్తకం)

c. Interlocked substitution drill.

మాది అమరావతి

మీరు

మీది అమరావతి.

గుంటూరు

మీది గుంటూరు.

అతను.....

.....మైసూరు

మా వదినె.....

.....బెంగళూరు

మా స్నేహితుడు.....

.....విజయవాడ

నా భార్య.....

d. Expansion drill :

Model :

నా దగ్గర పుస్తకం ఉన్నది.
నా దగ్గర పుస్తకం గూడా ఉన్నది.

1. మా ఊళ్లో మైస్కూలు ఉన్నది.
2. ఆ సంచిలో గడియారం ఉన్నది.
3. ఈ గదిలో బల్బలున్నాయి.
4. ఆ పెట్టెలో చీరలు ఉన్నాయి.

e. Response drill.

Model (i) :

మీదేఊరు ? (గుంటూరు)
మాది గుంటూరు.

1. మీ ప్రిన్సిపాల్ గారిదే ఊరు? (నరసాపురం)
2. కోపేశ్వరరావుదేఊరు ? (తిరువతి)
3. మీ స్నేహితుడిదేఊరు ? (మైదరాబాదు)

Model (ii) :

మీ ఊళ్లో ఏం ఉన్నాయి ?
(కృష్ణానది, శివాలయం)
మా ఊళ్లో కృష్ణానదీ శివాలయం ఉన్నాయి.

1. ఈ సంచిలో ఏం ఉన్నాయి ? (పుస్తకం, కాయితాలు)

2. మీ ఊళ్లో ఏం ఉన్నాయి ? (మ్యూజియం, కాలేజీ)
3. ఆ పెట్టెలో ఏం ఉన్నాయి ? (శర్మ పుస్తకం, నా గడియారం)

Model (iii) :

మీ ఊరికి రైలున్నదా ? (బస్సు)
లేదు. బస్సు మాత్రమే ఉన్నది.

1. మీ దగ్గర కలం ఉన్నదా ? (పుస్తకం)
2. మీ ఊళ్లో కాలేజీ ఉన్నదా ? (స్కూలు)
3. ఈ సంచిలో కాయితం ఉన్నదా ? (కలం)

f. Transformation drill.

Model :

నా దగ్గర పుస్తకం ఉన్నది.
నా దగ్గర పుస్తకం లేదు.

1. మా ఊరికి బస్సు ఉన్నది.
2. మా ఊళ్లో కాలేజీ ఉన్నది.
3. మా ఊరికి రైలు ఉన్నది.

EXERCISES

a. Answer the following questions.

1. మీచేడిరు ?
2. మీ ఊరు ఏ రాష్ట్రంలో, ఏ జిల్లాలో ఉన్నది ?
3. మీ ఊరికి రైలు ఉన్నదా ?
4. మీ ఊళ్లో కాలేజీ ఉన్నదా ?
5. మీ ఊళ్లో మ్యూజియం ఉన్నదా ?

b. Rewrite the following sentences as shown in the model.

Model (i) :

ఈ పెద్దెలో ఇరవై రూపాయలున్నాయి.
ఈ పెద్దెలో ఇరవై రూపాయలు మాత్రమే
ఉన్నాయి.

1. నా దగ్గర తెలుగు పుస్తకం ఉన్నది.
2. మా ఊళ్లో ఒక స్కూలున్నది.
3. ఈ పెద్దెలో ఆరు చొక్కాలున్నాయి.

Model (ii) :

మీ ఊళ్లో ఏం ఉన్నాయి ?
మీ ఊళ్లో ఇంకా ఏమేం ఉన్నాయి ?

1. ఆ పెద్దెలో ఏం ఉన్నాయి ?
2. ఈ సంచిలో ఏం ఉన్నది ?
3. మీ గదిలో ఏం ఉన్నాయి ?

Model (iii) :

మా ఊళ్లో శివాలయం, మ్యూజియం
ఉన్నాయి.
మా ఊళ్లో శివాలయం ఉన్నది ; మ్యూజియం
గూడా ఉన్నది.

1. ఈ సంచిలో నా చొక్కా, మా చెల్లెలు చీరే
ఉన్నాయి.
2. ఆ గదిలో మా కుక్క, పిల్లీ ఉన్నాయి.
3. ఈ పెద్దెలో నా గడియారం, రవి గడియారం
ఉన్నాయి.

c. Fill up the blanks with the correct forms of the words given in the parentheses.

1. మా సొంత ఇల్లు మా.....(ఊరు) ఉన్నది.
2. మీ.....(ఊరు) బస్సు ఉన్నది కదూ !
3. ఏమండీ,(మీరు) ఏ ఊరు ?
4. మీ.....(ఊరు) ఎన్నికాలేజీలున్నాయి ?

d. Fill up the blanks with ఉన్నది/ఉన్నాయి.

1. అక్కడ ఏమేం..... ?
2. మా ఊళ్లో శివాలయం.....
3. ఈ సంచిలో పుస్తకాలు.....
4. ఆ పెద్దెలో గడియారం, కలం.....

VOCABULARY

అమరావతి	Amaravati (a village)	ఇంకా	still
రాష్ట్రం	State	ఏమేం	what (pl.)
ఆంధ్రప్రదేశ్	Andra Pradesh	కృష్ణానది	the river Krishna
జిల్లా	district	మ్యూజియం	museum
ఉన్నాయి	they are/were (neuter)	రైలు	train
శివాలయం	Siva temple	మాత్రమే	only
బౌద్ధస్థూపం	Bouddha Sthupa		

GRAMMAR NOTES

30.1 In this lesson neuter plural form of the existential verb ఉన్నాయి (plural form of ఉన్నది 29.1.) is introduced.

నీ పుస్తకాలు ఎక్కడ ఉన్నాయి ? 'Where are your books?'

30.2. లేదు, the negative form of ఉన్నది (29.1.), is also introduced in this lesson. లేదు stands to negate the existence of a neuter singular noun. The tense expressed by this verb also is non-future.

కుప్పిలో సంచి లేదు. 'There is no bag in the chair.'

30.3. When the nouns, not ending in a vowel, are participating in a co-ordinative conjunction (24.2.) there will be no marker which functions as a conjunction. As they do not end in a vowel, there doesn't arise a question of lengthening the final vowel as in the case of short vowel ending nouns (24.2.).

మా ఊళ్లో శివాలయం బౌద్ధస్థూపం ఉన్నాయి. 'There are Siva temple and Bouddha Sthupa in my village.'

30.4. ఇంకా 'more, still, yet' is an adverb. Remember the word ఇంకొక (ఇంకా + ఒక) 'one more' introduced in lesson 10.

30.5. The oblique base of ఊరు 'village' is ఊరి_.

30.6. Notice the Sandhi :

ఊరు + లో → ఊళ్లో 'in the village'
uuru + loo → uullloo

30.7. Notice the use of dative case suffix in sentences like

ఓ ఊరికి రైలు ఉన్నదా ?	'Is there rail connection to your village ?'
మా ఊరికి రైలు లేదు.	'There is no rail connection to my village.'

Here, the dative case suffix is used to denote a type of location/destination.

30.8. The existential verb and its negative forms take always a noun of location (or a noun with dative case suffix).

With a noun of location :	ఈ పుస్తకం ఎక్కడ ఉన్నది. 'Where is this book ?'
With a noun + locative case suffix :	ఆ పుస్తకం గదిలో ఉన్నది. 'That book is in the room.'
With a noun + dative case suffix :	మా ఊరికి రైలున్నది. 'There is a rail connection to my village.'

30.9. ఏమేం (ఏం + ఏం) (6.7.)

Reduplication of such interrogative words (7.1.) anticipates more than one object or a plural noun in the answer.

ఏమేం ఉన్నాయి ?	కలం, కాయితం ఉన్నాయి.
What are there ?	Pen and paper are there.
నీ స్నేహితులు ఎవరెవరు ?	రవి, శర్మ నా స్నేహితులు.
Who are your friends ?	Ravi and Sarma are my friends.
నీ కలాలు ఎక్కడెక్కడ ఉన్నాయి ?	నా కలాలు ఈ గదిలో, ఆ గదిలో ఉన్నాయి.
Where are your pens ?	My pens are (some) in this room and (some) in that room.

30.10. గూడా 'also' and మాత్రమే 'only' are adverbs which are used in complementation, ie., both cannot be used in one sentence.

మా ఊరికి రైలుగూడా ఉన్నది.	'There is rail connection also to my village.'
మా ఊరికి రైలు మాత్రమే ఉన్నది.	'There is only rail connection to my village.'

UNIT 8

Lesson 31

కమల : సరళా ! అవి ఏం పూలు ?

Sarala ! What are those flowers ?

సరళ : ఏవి ? తెల్లపూలా ? ఎర్రపూలా ?

Which ones ? The white flowers or the red ones ?

కమల : ఆ ఎర్ర పూలు.

Those red flowers.

సరళ : ఎర్రవి గులాబీ పూలు.

The red ones are roses.

కమల : తెల్లది మల్లెపూవు కదూ ?

Is not the white one a jasmine ?

సరళ : అవును. మీ ఇంట్లో మల్లె చెట్టు ఉన్నదా ?

Yes, it is. Do you have a jasmine plant in your house ?

కమల : ఆ : ఒకటి కాదు. రెండు చెట్లు ఉన్నాయి.

Yes. Not one, there are two.

సరళ : గులాబీ చెట్లు లేవా ?

Don't you have rose plants ?

కడుల : లేవు.

నరక : మా ఇంట్లో ఒక మల్లె చెట్టు ఒక గులాబీ చెట్టు ఉన్నాయి.

కడుల : పెద్ద చెట్టా ? చిన్న చెట్టా ?

నరక : మల్లె చెట్టు చిన్నది. గులాబీ చెట్టు పెద్దది.

No.

We have one jasmine plant, and one rose plant in our house.

Are they big ones or small ones ?

The jasmine plant is small and the rose plant is big.

DRILLS

a. Repetition drill.

తెల్లది మల్లె పువ్వు.

ఎర్రది గులాబీ పూలు.

చిన్నది గులాబీ చెట్టు.

పెద్దది మల్లె చెట్టు.

ఇక్కడ ఎర్ర పూలు లేవు.

అక్కడ తెల్ల పువ్వు లేదు.

b. Build-up drill.

ఉన్నాయి.

చెట్టు ఉన్నాయి.

మల్లె చెట్టు ఉన్నాయి.

రెండు మల్లె చెట్లు ఉన్నాయి.

ఇంట్లో రెండు మల్లె చెట్లు ఉన్నాయి.

మా ఇంట్లో రెండు మల్లె చెట్లు ఉన్నాయి.

కదూ :

పువ్వు కదూ :

గులాబీ పువ్వు కదూ :

ఎర్రది గులాబీ పువ్వు కదూ :

c. Substitution drill.

Model (i) :

ఇది ఒక కలం. (రెండు)

ఇవి రెండు కలాలు.

1. అది ఒక పువ్వు. (నాలుగు)

2. అక్కడ నా సంచీ లేదు. (సంచీలు)

3. ఇది ఒక మల్లె చెట్టు. (మూడు)

Model (ii) :

మీ ఇంట్లో మల్లె చెట్లు లేవా ?

పాత సంచీలు.

మీ ఇంట్లో పాత సంచీలు లేవా ?

1. గులాబీ చెట్టు

2. పెద్ద చెట్టు

3. తెల్ల పూలు.

d. Interlocked substitution drill.

Model :

ఈ సంచీ పెద్దది.

చిన్న

ఈ సంచీ చిన్నది.

సంచీలు

ఈ సంచీలు చిన్నవి.

ఆ

ఆ సంచీలు చిన్నవి.

ఈ పువ్వు తెల్లది.

ఎర్ర

....పూలు.....

ఆ.....

....ఇల్లు.....

.....పాత

....ఇళ్లు.....

.....కొత్త

....ఊరు.....

ఏ.....

e. Response drill.

Model (i) :

మీ ఇంట్లో గులాబీ చెట్లు లేవా ?

మా ఇంట్లో గులాబీ చెట్లు లేవు.

1. మీ ఇంట్లో పెద్ద దిల్లలు లేవా ?
2. మీ ఊళ్లో కొత్త బస్సులు లేవా ?
3. మీ దగ్గర గులాబీ పూలు లేవా ?

Model (iii) :

ఇవి కొత్త పుస్తకాలా పాత పుస్తకాలా ?

ఈ పుస్తకం కొత్తది; ఆ పుస్తకం పాతది.

1. ఇవి ఎర్రపూలా తెల్ల పూలా ?

Model (ii) :

మీ ఇంట్లో కుర్చీ ఉన్నదా ?

ఆ ! మా ఇంట్లో కుర్చీ ఉన్నది.

1. మీ ఊళ్లో మల్లె చెట్లున్నాయా ?
2. ఆ గదిలో మీ కుక్కా-పిల్లి ఉన్నాయా ?
3. మీ ఇంట్లో మా దొమ్మ ఉన్నదా ?

2. అవి పాత ఇళ్లా కొత్త ఇళ్లా ?

3. అవి పెద్ద చెట్లా చిన్న చెట్లా ?

f. Transformation drill.

Model (i) :

ఆ తెల్లపూలు మల్లె పూలు.

ఆ తెల్లవి మల్లె పూలు.

1. ఈ పెద్ద సంచీలు మా సంచీలు.
2. ఆ కొత్త కుర్చీలు విద్యార్థులకు.
3. ఆ ఎర్ర పూలు గులాబీ పూలు.

Model (ii) :

ఈ కుర్చీ కొత్తది.

ఈ కుర్చీలు కొత్తది.

1. ఆ పువ్వు ఎర్రది.
2. ఈ ఇల్లు పెద్దది.
3. మా గులాబీ చెట్టు చిన్నది.

EXERCISES

a. Answer the following questions as shown in the model.

- మీ ఇంట్లో హిందీ పుస్తకాలున్నాయా ?
మా ఇంట్లో హిందీ పుస్తకాలు లేవండీ ?
1. మీ ఇంట్లో గులాబీ చెట్టున్నాయా ?
 2. మీ ఊళ్లో మల్లె చెట్టున్నాయా ?
 3. మీ నంచీలో నా పుస్తకాలున్నాయా ?

b. Fill up the blanks with లేదు or లేవు.

1. మా ఇంట్లో గులాబీ చెట్టు.....
2. రవి కొత్త పుస్తకాలు నీ పాత నంచీలో.....
3. ఈ ఊళ్లో మల్లె చెట్టు.....
4. ఈ గదిలో మీ కుక్క.....

c. Fill up the blanks using the correct forms of the cue words given in the parentheses.

1. మా ఊరు.....(పెద్ద)
2. ఈ పెద్దెలో పుస్తకాలు.....(కొత్త)
3. ఈ ఎర్రని గులాబీ.....(పువ్వు)
4. మా ఇంట్లో రెండు గులాబీ.....(చెట్టు)
ఉన్నాయి.

d. Give your responses to the following as shown in the model :

Model (i) :

మీ ఇంట్లో కొత్త కుర్చీ ఉన్నదా ?
అ : ఒకటి కాదు, రెండు కొత్త
కుర్చీలున్నాయి.

1. మీ ఇంట్లో గులాబీ చెట్టు ఉన్నదా ?
2. నీ దగ్గర మల్లె పువ్వు ఉన్నదా ?
3. మీకు ఇల్లు ఉన్నదా ?

Model (ii) .

ఇది కొత్త పుస్తకం.
ఈ పుస్తకం కొత్తది.

1. ఇది పాత ఇల్లు.
2. ఇవి తెల్ల పూలు.
3. అవి పెద్ద కాయలాలు.
4. అది చిన్న కుర్చీ.

VOCABULARY

మల్లె jasmine
చెట్టు plant, tree

లేవు not available, not existing
(neuter pl.)

GRAMMAR NOTES

31.1. In this lesson the adjectival predicates (c.f. pronominal/nominal predicates 19.2) are introduced. ది and వి for singular and plural respectively are added to adjectives to form adjectival predicates.

మంచి <u>ది</u>	'good one'	పెద్ద <u>ది</u>	'big one'
మంచి <u>వి</u>	'good ones'	పెద్ద <u>వి</u>	'big ones'

31.2. Notice the derivation of the adjectival predicates in the following expressions.

ఎర్రపూలు	→	ఎర్రవి
'red flowers'		'red ones'
పెద్ద చెట్టు	→	పెద్దది
'large tree'		'large one'
అవి పెద్ద పుస్తకాలు	→	ఆ పుస్తకాలు పెద్దవి
'Those are big books.'		'Those books are big ones.'
ఇది తెల్ల నంచీ	→	ఈ నంచీ తెల్లది.
'This is a white bag.'		'This bag is white one.'

But,

అది మల్లె చెట్టు	→	*ఆ చెట్టు మల్లెది
'That is a jasmine plant.'		
ఇవి తెలుగు పుస్తకాలు	→	*ఈ పుస్తకాలు తెలుగువి
'These are Telugu books.'		

are not possible.

The condition seems to be that the adjective—either pronominal adjective or a pure adjective—should be

(i) in possessive relationship with the noun,

ఇది రవి పుస్తకం	→	ఈ పుస్తకం రవిది
'This is Ravi's book.'		'This book is Ravi's.'

(ii) a qualitative adjective,

ఇది మంచి పుస్తకం	→	ఈ పుస్తకం మంచిది.
'This is a good book.'		'This book is good.'

(iii) a quantitative adjective (but not a numeral adjective),

ఇది పెద్ద చెట్టు	→	ఈ చెట్టు పెద్దది.
'This is a big tree.'		'This tree is big.'

or (iv) to mean 'belong to' or 'made in',

ఇది అమెరికా గడియారం → ఈ గడియారం అమెరికాది.

'This is an American clock.'

'This clock is an American one.'

but not

(i) if the adjective identifies the noun with its name.

ఇది గులాబీ చెట్టు → *ఈ చెట్టు గులాబీది.

'This is a rose plant.'

ఇవి తెలుగు పుస్తకాలు → *ఈ పుస్తకాలు తెలుగువి.

'These are Telugu books.'

In the above sentences marked * the adjective identifies the noun with its name or language and therefore they are ungrammatical.

The numeral adjectives (ordinal) tolerate this transformation and not the numeral adjectives (cardinal).

అది రెండో పుస్తకం → ఆ పుస్తకం రెండోది.

'That is the second book.'

'That book is the second one.'

and not

అవి రెండు పుస్తకాలు → *ఆ పుస్తకాలు రెండువి.

'Those are two books.'

31.3. లేవు (the plural form of లేదు and the negative form of ఉన్నాయి) is also introduced in this lesson. This is used in neuter plural.

ఈ పెట్టెలో పుస్తకాలు లేవు.

'There are no books in this box.'

31.4. ఇ and ఉ are dropped between ఓ and ల and ట్ + ఓ cluster will be simplified to డ్ + ఓ.

ఇల్లు + లో → ఇంటిలో → ఇంట్లో 'in the house' (16.3.)

illu + loo → inṭi-loo → inṭ-loo

చెట్టు + లు → చెట్లు 'trees'

cettu + lu → ceta-lu

UNIT 8

Lesson 32

సరళ : అన్నయ్యా ! నీ అలమరలో నా పుస్తకం ఉన్నదా ?

Brother ! Do you have my book in your cupboard ?

రవి : లేదు.

No.

సరళ : మరి ఎక్కడున్నది ?

Where is it then ?

రవి : ఏమో, ఎక్కడున్నదో ?

I don't know where it is.

సరళ : అదుగో, అక్కడ ఏమిటి ?

There, what is it ?

రవి : ఎక్కడ ?

Where ?

సరళ : నీ పుస్తకం వక్కాన.

By the side of your book.

రవి : ఇది నీది కాదు. ఇక్కడ నీ పుస్తకం లేదు.

This is not yours. Your book is not here.

DRILLS

a. Repetition drill.

అది నా గడియారమా ?

అది నా గడియారం కాదు.

నా గడియారం అక్కడ ఉన్నదా ?

నీ గడియారం అక్కడ లేదు.

b. Build-up drill.

1. ఉన్నదా ?

పుస్తకం ఉన్నదా ?

నా పుస్తకం ఉన్నదా ?

అలమరలో నా పుస్తకం ఉన్నదా ?

నీ అలమరలో నా పుస్తకం ఉన్నదా ?

2. పుస్తకం ఎవరిది ?

పెట్టెలో పుస్తకం ఎవరిది ?

కొత్త పెట్టెలో పుస్తకం ఎవరిది ?

ఈ కొత్త పెట్టెలో పుస్తకం ఎవరిది ?

c. Response drill.

Model (i) :

ఈ పుస్తకం ఎక్కడున్నది ?

ఏమో ! ఎక్కడున్నదో !

1. ఆ పుస్తకం ఎవరిది ?

2. రవి ఇల్లు ఎక్కడ ?

3. ఇవి ఎవరి పుస్తకాలు ?

4. మల్లె చెట్టు ఎక్కడున్నది ?

Model (ii) :

ఇది నీ పుస్తకమా ?

కాదు.

1. ఇది మీ ఇల్లా ?

2. అది గడియారమా ?

3. మీ ఇల్లు మా ఇంటి దగ్గరా ?

Model (iii) :

మీ పుస్తకం నా సంచిలో ఉన్నదా ?

లేదు.

1. అక్కడ కుక్క ఉన్నదా ?

2. మీ ఇల్లు మైసూరులో ఉన్నదా ?

3. మీ ఇంట్లో గులాబీ చెట్టున్నదా ?

Model (iv) :

రవి పుస్తకం ఎక్కడున్నది ?

(సరళ పుస్తకం)

రవి పుస్తకం సరళ పుస్తకం వక్కన ఉన్నది.

1. మీ ఇల్లు ఎక్కడున్నది ? (రాజేజి)

2. మాష్టరుగారి కుర్చీ ఎక్కడున్నది ? (నాకుర్చీ)

3. మీ కాలేజీ ఎక్కడున్నది ? (మా ఇల్లు)

EXERCISES

a. Answer the following questions as shown in the model.

Model :

నీ పుస్తకం ఎక్కడున్నది ?

ఏమో ! ఎక్కడున్నదో !

1. మీ నాన్నగారి ఆఫీసు ఎక్కడ ?

2. గోపాలరావుగారి ఇల్లు ఎక్కడున్నది ?

3. నా పుస్తకాలు ఎక్కడున్నాయి ?

4. ఇది ఎవరి ఇల్లు ?

b. Answer the following questions with లేదు or కాదు.

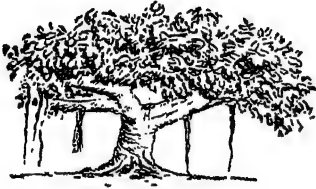
1. ఇది కుక్కేనా ?

2. ఇవ్వాలి ఆదివారమేనా ?

3. ఇక్కడ మా కుక్క ఉన్నదా ?

4. మీ ఇంటి పక్కన గులాబీ చెట్టున్నదా ?

5. మీ అన్నయ్య మా కాలేజీలో లెక్చరరా ?

VOCABULARY

అలమర	cupboard
ఏమో	it is not known
అక్కడ	there

పక్క	side
ఇక్కడ	here

GRAMMAR NOTES

32.1. In this lesson the place adverbs అక్కడ 'there' and ఇక్కడ 'here' are introduced. The corresponding interrogative word is ఎక్కడ 'where' (16.5.).

32.2. ఓ is dubitative marker. When added to an interrogative sentence or to an interrogative word, it expresses unknownness and doubt.

అది ఎక్కడున్నది ?

'Where is it ?'

ఏమో ! ఎక్కడున్నదో !

'It is not known where it is.' (6.7 ; 14.1.4)

(ఏం + ఓ ఎక్కడ ఉన్నది-ఓ)

అతను ఎవరు ?

'Who is he ?'

ఏమో ! ఎవరో !

'It . not known who he is.'

32.3. A contrast between కాదు and లేదు is shown in this lesson.

32.3.1. కాదు is used to negate a verbless sentence and as a negative answer to a verbless interrogative sentence.

ఇది పుస్తకం.	ఇది పుస్తకం కాదు.
'This is a book.'	'This is not a book.'
ఇది కలమా ?	ఇది కలం కాదు.
'Is this a pen ?'	'This is not a pen.'

కాదు can also be used as an answer to a sentence with verb to negate a word or a phrase and not the verb.

నీ పుస్తకం ఇక్కడ ఉన్నది.	ఇక్కడ కాదు, అక్కడ ఉన్నది.
'Your book is here.'	'Not here, it is there.'

Here ఉన్నది, the verb, is not negated but ఇక్కడ is negated.

32.3.2. లేదు is used to negate an existential verb and as a negative answer to a sentence having a verb particularly while negating the verb.

పుస్తకం ఇక్కడ ఉన్నది.	పుస్తకం ఇక్కడ లేదు.
'The book is here.'	'The book is not here.'
పుస్తకం అక్కడ ఉన్నదా ?	పుస్తకం అక్కడ లేదు.
'Is the book there ?'	'The book is not there.'

32.4. _న is a locative case marker, used with some nouns denoting 'location'.

పక్క	'side'	పక్కన	'on the side'
------	--------	-------	---------------

REVIEW 4

Lesson 33

నేనెవరిని ?

బాబూ బాబూ నేనెవరిని ?
పాపా పాపా నేనెవరిని ?

కదలిక ఉన్నది
కాలు లేదు
కొలత ఉన్నది
రూపం లేదు

బాబూ బాబూ నేనెవరిని ?
పాపా పాపా నేనెవరిని ?

ఎండ :

నా పేరు ఎండ కాదు — దాని
వేడి నాకు లేదు.
నా పేరు ఎండ కాదు — దాని
వేడి నాకు లేదు

Babu ! Babu ! Who am I ?
Papa ! Papa ! Who am I ?

There is no leg
But movement.
There is no shape
But measurement.

Babu ! Babu ! Who am I ?
Papa ! Papa ! Who am I ?

Sun !

My name is not sun
I don't have its heat ;
My name is not sun
I don't have its heat.

ఓ బాబూ బాబూ నేనెవరిని ?
పాపా పాపా నేనెవరిని ?

గాలి :

నా పేరు గాలి కాదు — దాని
శక్తి నాకు లేదు.

నా పేరు గాలి కాదు — దాని
శక్తి నాకు లేదు.

ఓ బాబూ బాబూ నేనెవరిని ?
పాపా పాపా నేనెవరిని ?

కాలం :

అవును ! అవును !

ఎండ కాదు నా పేరు

గాలి కాదు నా పేరు

కాలం బాబూ నా పేరు

కాలం పాపా నా పేరు

కదలిక ఉన్నది

కాలు లేదు

కొలత ఉన్నది

రూపం లేదు

బాబూ బాబూ నేనెవరిని ?

పాపా పాపా నేనెవరిని ?

Oh ! Babu ! Babu ! Who am I ?

Papa ! Papa ! Who am I ?

Wind !

My name is not wind

I don't have its power;

My name is not wind

I don't have its power.

Oh ! Babu ! Babu ! Who am I ?

Papa ! Papa ! Who am I ?

Time !

Yes ! Yes !

Sun is not my name,

Wind is not my name,

Babu ! My name is time,

Papa ! My name is time.

There is no leg

But movement.

There is no shape

But measurement.

Babu ! Babu ! Who am I ?

Papa ! Papa ! Who am I ?

EXERCISES

a. Answer the following questions.

A. 1. రవికి హిందీలో ఎన్ని మార్కులు ? (78)

2. వీకు తెలుగులో ఎన్ని మార్కులు ? (49)

3. ఆమెకు ఇంగ్లీషులో ఎన్ని మార్కులు ?
(68)

4. సరళకు కన్నడంలో ఎన్ని మార్కులు ?
(58)

B. 1. వాళ్లు ఎంతమంది హర్యానావాళ్లు ?
(5)

2. మీరు ఎంతమంది హిందీవాళ్లు ? (8)

3. మేం ఎంతమందిమి తెలుగువాళ్లు ?
(9)

4. మనం ఎంతమందిమి ? (2)

b. Fill up the blanks with కాదు or లేదు.

1. నా దగ్గర కలం.....	4. ఈ పెట్టెలో సీసా.....
2. ఈ కలం శర్మది.....	5. ఇది గులాబీ పువ్వు.....
3. మా ఇంట్లో గులాబీ చెట్టు.....	6. అది నీ పుస్తకం.....

c. Change the following sentences as shown in the model.

Model (i) :

అతనిది ఒరిస్సా.
అతను ఒరిస్సావాడు.

- వాళ్ళది కేరళ.
- వాళ్ళది హర్యానా.
- నాది మధ్యప్రదేశ్.

Model (ii) :

అక్కడ ఏమున్నది ?
ఏమో ! ఏమున్నదో !

- ఆయన ఎవరు ?
- నీ పుస్తకం ఎక్కడున్నది ?
- మా ఊరు ఏ రాష్ట్రంలో ఉన్నది ?

d. Change the verbs of the following sentences into negatives.

1. ఇక్కడ పుస్తకం ఉన్నది.	3. శర్మకు జ్వరం ఉన్నది.
2. అక్కడ పూలు ఉన్నాయి.	4. ఈ గదిలో మీ కుట్టిలున్నాయా ?

e. Give the plural forms of

ఏడు
రైలు
ఉన్నది
తెలుగువాడు

రచయిత
మల్లెచెట్టు
లేదు
గులాబీపువ్వు

f. Answer the following questions.

1. మీకు ఎన్నేళ్లు ?	4. మీ ఊరు ఏ రాష్ట్రంలో ఏ జిల్లాలో ఉన్నది ?
2. మీకు ఎంతమంది పిల్లలు ?	5. మీ ఊరికి రైలున్నదా ? బస్సున్నదా ?
3. మీ భార్యకు/భర్తకు ఎన్నో సంవత్సరం ?	6. మీ ఊళ్లో స్కూళ్లు ఎన్ని ఉన్నాయి ?
కాలేజీలు ఎన్ని ఉన్నాయి ?

VOCABULARY

కదలిక movement

కాలు leg

కొలత measurement

రూపం shape

ఎండ sun

పేడి heat

గాలి wind

శక్తి energy

కాలం time

UNIT 9

Lesson 34

మోహన్ : రవీ : అన్నయ్య ఇంట్లో ఉన్నాడా :

Ravi ! Is your brother at home ?

రవి : లేడు. గుంటూరులో ఉన్నాడు. ఎందుకు ?

No. He is in Guntur. Why ?

మోహన్ : అతని దగ్గర నా పుస్తకం ఒకటి ఉన్నది.

He has one of my books.

రవి : వాడి పుస్తకాలన్నీ మా నాన్నగారి పెట్టెలో ఉన్నాయి. తాళంచెయ్యి మా అమ్మ దగ్గర ఉన్నది.

All his books are in my father's box.
The key is with my mother.

మోహన్ : అలాగా : మీ నాన్నగారెక్కడున్నారు ?

Oh ! Where is your father ?

రవి : ప్రస్తుతం ఇక్కడ లేడు.

He is not here at present.

మోహన్ : మీ అమ్మగారున్నారా ?

Is your mother available ?

రవి : ఆమె గూడా లేదు.

No, she too is not here.

DRILLS

a. Repetition drill.

1. మీ నాన్నగారు ఇంట్లో ఉన్నారా ?
నారాయణరావు ఎక్కడున్నాడు ?
కమలారాణిగారు మీ ఇంటి దగ్గర ఉన్నారు.
2. ఇక్కడ మీ నాన్నగారు లేరు.
మా ఇంట్లో మీ అమ్మగారు లేరు.
రవి మా స్నేహితుడి ఇంట్లో లేడు.

b. Response drill.

Model (i) :

మీ నాన్నగారు ఇంట్లో ఉన్నారా ?
మా నాన్నగారు ఇంట్లో లేరు.

1. గోపాలరావుగారు కాలేజీలో ఉన్నారా ?
2. మాష్టరుగారు క్లాసులో ఉన్నారా ?
3. మీ వదినెగారు ఈ ఊళ్లో ఉన్నారా ?

Model (ii) :

మీ అన్నయ్య ఇంట్లో ఉన్నాడా ?
మా అన్నయ్య ఇంట్లో లేడు.

1. మీ తమ్ముడు ఊళ్లో ఉన్నాడా ?
2. మీ స్నేహితుడు చెట్టు దగ్గర ఉన్నాడా ?
3. రవి ఇప్పుడు క్లాసులో ఉన్నాడా ?

c. Substitution drill.

Model (i) :

రవి ఇంట్లో ఉన్నాడు.
ఆయన
ఆయన ఇంట్లో ఉన్నాడు.

1. సీతగారు.
2. సుబ్బారావు.
3. మీ నాన్నగారు.

Model (ii) :

వాడి పుస్తకాలన్నీ నా దగ్గరున్నాయి.
కలాలు
వాడి కలాలన్నీ నా దగ్గరున్నాయి.

1. కాయలాలు.
2. చుండులు.
3. సీసాలు.

EXERCISES

a. Answer the following questions using లేడు/లేరు/లేదు.

1. ఇక్కడ మీ అన్నయ్య ఉన్నాడా ?
2. మీ ఇంట్లో మీ బావ ఉన్నాడా ?
3. నా కలం అక్కడున్నదా ?
4. అక్కడ డాక్టరుగారు ఉన్నారా ?
5. జయలక్ష్మిగారు ఈ ఊళ్లో ఉన్నారా ?
6. మీ ఇంటి వాళం చెయ్యి నీ దగ్గరున్నదా ?

b. Fill up the blanks with 'ఉన్నది/ఉన్నారు/ఉన్నాడు'

1. పార్థసారథి మా ఆఫీసులో.....
2. మీ అమ్మగారు ఇంట్లో.....
3. డాక్టరుగారు బస్సులో.....
4. మా కుక్క ఇంట్లో.....

c. Change the following sentences as shown in the model.

Model :

- నా పుస్తకాలు ఇంట్లో ఉన్నాయి.
- నా పుస్తకాలన్నీ ఇంట్లో ఉన్నాయి.
1. గులాబీపూలు సంచీలో ఉన్నాయి.
2. మీ తెల్లకాయితాలు నా దగ్గరున్నాయి.
3. మా కుర్రీలు గదిలో ఉన్నాయి.

d. Produce atleast 12 correct sentences from the following table taking one cue from each column at a time.

రామారావుగారు		ఉన్నారు
మా రమ్మగారు	కాలేజీలో	ఉన్నాడు
కమలగారు	ఇంట్లో	లేదు
నా పెద్ద తాళంచెయ్యి		లేదు
		ఉన్నది
		లేదు

VOCABULARY

ఉన్నాడు	he is/was (non-hon. sg.)	ప్రస్తుతం	at present
లేదు	he is/was not available (non-hon. sg.)	లేరు	he/she/they are/were not available (hon. sg. & pl., epicene).
తాళంచెయ్యి	key		
ఉన్నారు	he/she/they are/were (hon. sg. & pl., epicene)		

GRAMMAR NOTES

34.1. In this lesson the following forms of the existential verb are introduced.

ఉన్నాడు	'he is' (3rd person masculine singular)
ఉన్నారు	'he/she is' (3rd person epicene honorific singular)
లేదు	(the negative of ఉన్నాడు)
and లేరు	(the negative of ఉన్నారు)

34.2. ఉన్నది (29.1.) and its negative లేదు (30.2), and ఉన్నాయి (30.1.) and its negative లేవు (31.3.) are used in neuter gender. ఉన్నాడు and its negative లేడు, and ఉన్నారు and its negative లేరు are used in human gender, in 3rd person.

34.3. దగ్గర 'near' (16.6.) also expresses possession when the subject is in human gender.

అతని దగ్గర నా కలం ఉన్నది.

'My pen is with him.' (in his possession).

(He has my pen.)

UNIT 9

Lesson 35

సుబ్బయ్య : ఏమండీ : మీరు ఎంతమంది అన్న
దమ్మలు ?

Sir, how many brothers are you ?

రామారావు : ముగ్గురం. అన్నలు లేరు. నేనే పెద్ద
వాణ్ణి. నాకు యిద్దరు తమ్ముళ్లు .

We are three. I don't have elder brothers.
I am the eldest. I have two younger
brothers.

సుబ్బ : అక్క-తెల్లెళ్లు ఉన్నారా ?

Do you have sisters ?

రామా : అక్కలు లేరండీ. ఇద్దరు చెల్లెళ్లు .

I don't have elder sisters. I have two
younger sisters.

సుబ్బ : మీ చెల్లెళ్లు ఇక్కడే ఉన్నారా ?

Are your sisters here ?

రామా : ఒక చెల్లెలు ఇక్కడ లేదు. విజయవాడలో
మా వాణ్ణిగారింట్లో ఉన్నది.

One is not here. She is at my uncle's
house in Vijayawada.

సుబ్బ : మీ వాణ్ణిగారికి పిల్లలు లేరా ?

Doesn't your uncle have children ?

రామా : మగ పిల్లలున్నారండీ , ఆడ పిల్లలు లేరు.

He has sons, but no daughters.

సుబ్బ : బాబాయిగారంటే ఎవరు ? మీ నాన్నగారి తమ్ముడా ?

Which uncle is this ? Is he your father's younger brother ?

రామా : కాదండీ. మా పిన్నిగారి భర్త.

No, sir. He is the husband of my mother's younger sister.

DRILLS

a. Build-up drill.

అక్క-జెల్లెళ్లు

ఎంతమంది అక్క-జెల్లెళ్లు ?

మీరు ఎంతమంది అక్క-జెల్లెళ్లు ?

ఏమండీ : మీరు ఎంతమంది అక్క-జెల్లెళ్లు ?

ఉన్నది.

ఇంట్లో ఉన్నది.

పెదనాన్నగారింట్లో ఉన్నది.

లేరు

పిల్లలు లేరు.

ఆడపిల్లలు లేరు.

బాబాయిగారికి ఆడపిల్లలు లేరు.

మా బాబాయిగారికి ఆడపిల్లలు లేరు.

మా పెదనాన్నగారింట్లో ఉన్నది.

గుంటూరులో మా పెదనాన్నగారింట్లో ఉన్నది.

ఆమె గుంటూరులో మా పెదనాన్నగారింట్లో ఉన్నది.

b. Substitution drill.

Model (i) :

మా చెల్లెలు ఇంట్లో ఉన్నది.

మీ చెల్లెలు.

మీ చెల్లెలు ఇంట్లో ఉన్నది.

1. సరళ

2. సుమ

3. లక్ష్మి

Model (ii) :

మా చెల్లెళ్లు మా బాబాయిగారింట్లో ఉన్నారు.

రమ, సుమ

రమా సుమా మా బాబాయిగారింట్లో ఉన్నారు.

1. మీ వదిస, మా అక్కయ్య.

2. మా అన్నయ్య, మా తమ్ముడు.

3. మా తమ్ముడు, మా చెల్లెలు.

c. Response drill.

Model (i) :

సీత కాలేజీలో ఉన్నదా ?
కాలేజీలో లేదు.

1. గీత యింటో ఉన్నదా ?
2. మీ అక్కయ్య ఆ గదిలో ఉన్నదా ?
3. మీ చెల్లెలు మైసూరులో ఉన్నదా ?

Model (iii) :

మీ విద్యార్థులు క్లాసులో ఉన్నారా ?
మా విద్యార్థులు క్లాసులో లేరు.

1. రవీ రఘూ మైసూరులో ఉన్నారా ?

Model (iv) :

రవి ఇంటో ఉన్నాడా ? (కాలేజీ)
రవి ఇంటో లేదు కాలేజీలో ఉన్నాడు.

1. గోపి ఇంటో ఉన్నాడా ? (క్లాసు)
2. శర్మగారు ఇంటో ఉన్నారా ? (కాలేజీ)

Model (ii) :

మీ చెల్లెళ్లు ఈ ఊళ్లో ఉన్నారా ?
మా చెల్లెళ్లు ఈ ఊళ్లో లేరు.

1. రమా సుమా కాలేజీలో ఉన్నారా ?
2. మీ చెల్లెళ్లు అక్కయ్యలు ఇక్కడున్నారా ?
3. మీ పిల్లలు ఇంటో ఉన్నారా ?

2. మీ నాన్నగారూ అమ్మగారూ యింటో ఉన్నారా ?
3. మీ అన్నయ్యలు కాలేజీలో ఉన్నారా ?

3. మీ అమ్మగారు ఇంటో ఉన్నారా ? (గుంటూరు)
4. మీ చెల్లెలు మైసూరులో ఉన్నారా. (బెంగళూరు)
5. మీ తమ్ముళ్లు ఆ గదిలో ఉన్నారా? (ఈ గది)
6. ఆ పుస్తకాలు పెట్టెలో ఉన్నాయా? (పంచెలో)

d. Transformation drill.

Model (i) :

ఇక్కడ అమ్మాయిలు ఉన్నారు.
ఇక్కడ అమ్మాయిలు లేరు.

1. మీ ఇంటో మా తమ్ముడున్నాడు.
2. ఇక్కడ లక్ష్మి ఉన్నది.
3. సరళ చెల్లెళ్లు మా క్లాసులో ఉన్నారు.
4. నా పుస్తకాలు నీ గదిలో ఉన్నాయి.

Model (ii) :

మా అక్కయ్య యింటో ఉన్నది.
మా అక్కయ్యలు యింటో ఉన్నారు.

1. మా అమ్మాయి కాలేజీలో ఉన్నది.
2. రవి చెల్లెలు మైసూరులో ఉన్నది.
3. మా తమ్ముడు మద్రాసులో ఉన్నాడు.
4. మా స్నేహితుడు కాలేజీలో ఉన్నాడు.

Model (iii) :

గోపీ ఇంట్లో ఉన్నాడు.	2. మా తమ్ముడు కాలేజీలో ఉన్నాడు.
సరళ ఇంట్లో ఉన్నది.	మా చెల్లెలు కాలేజీలో ఉన్నది.
గోపీ సరళ ఇంట్లో ఉన్నారు.	3. సరళ క్లాసులో ఉన్నది.
1. మా ఆమ్మ గుంటూరులో ఉన్నది.	రవి క్లాసులో ఉన్నాడు.
మా నన్నగారు గుంటూరులో ఉన్నారు.	

EXERCISES

a. Answer the following questions as shown in the model.

Model :

రవి ఇక్కడ ఉన్నాడా ?	3. గౌరీ కుమారిగారు ఆఫీసులో ఉన్నారా ?
రవి ఇక్కడ లేడు.	4. మీ తమ్ముడూ చెల్లెలూ ఏలూరులో ఉన్నారు ?
1. మీ అన్నయ్య మా బాబాయిగారెంతో	5. రవీ రామారావు మీ క్లాసులో ఉన్నారా ?
ఉన్నారు ?	6. కమలా విమలా మీ స్నేహితుడి ఇంట్లో
2. సరళ మీ పిన్నిగారెంతో ఉన్నదా ?	ఉన్నారు ?

b. Fill up the blanks with ఉన్నది/ఉన్నాడు/ఉన్నారు/ఉన్నాయి

1. గోపాలరావు చెల్లెలు మా ఆఫీసులో.....	4. మా మాష్టరుగారు ఎక్కడ..... ?
2. సరళ తమ్ముడు బెంగళూరులో.....	5. నా పుస్తకం ఆ అలమరలో.....
3. కమలా విమలా వాళ్ళ పిన్నిగారెంతో.....	6. మీ కలాలు ఎక్కడ..... ?

c. Fill up the blanks with లేడు/లేదు/లేరు/లేవు.

1. మాయింట్లో తెల్ల కాయితాలు.....	5. కమలా గిరిజా గదిలో.....
2. నా దగ్గర మీ పుస్తకం.....	6. సుశీల గిరిజ గదిలో.....
3. గోపీ మా బాబాయిగారెంతో.....	7. రామారావు సుబ్బారావు ఈ ఊళ్ళో.....
4. మీ బాబాయిగారు కాలేజీలో.....	8. రవి మోహన్ గదిలో.....

d. Match the following.

A	B
1. రవి	ఇక్కడ లేదు ()
2. మాష్టరుగారు	అక్కడ లేవు ()
3. సీత	ఇంట్లో లేరు ()
4. కలాలు	కాలేజీలో లేదు ()

e. Produce atleast 10 correct sentences from the following table taking one cue from each column at a time.

రమ గడియారం సుబ్బారావు తమ్ముడు రామారావు చెల్లెలు గోపాలరావు నాన్నగారు మీ అమ్మగారు మన పుస్తకాలు	నా గదిలో	ఉన్నది లేదు ఉన్నాడు లేడు ఉన్నాయి లేవు ఉన్నారు లేరు
---	----------	---

VOCABULARY

అన్నదమ్ములు	brothers	బాబాయి	paternal uncle
అన్న	elder brother	పిన్ని	maternal aunt
అక్క-జెల్లెళ్లు	sisters		
అక్క	elder sister		

GRAMMAR NOTES

35.1. In this lesson the use of ఉన్నది (29.1.) and లేదు (30.2.) in inferior and equal feminine singular (in addition to neuter singular) is introduced.

సీత ఇంట్లో ఉన్నది	'Sita is at home.'
ఆమె ఇంట్లో ఉన్నది	'She is at home.'
అది గదిలో ఉన్నది	'She (inf.) is in the room.'
ఆమె ఇంట్లో లేదు	'She is not at home.'
అది గదిలో లేదు	'She (inf.) is not in that room.'

35.2. ఉన్నారు and లేరు which were shown as honorific singular in 34.1. are also used as 3rd person epicene plural.

వాళ్లు గదిలో ఉన్నారు	'They are in the room.'
అమ్మాయిలు అక్కడ ఉన్నారు	'The girls are there.'
అబ్బాయిలు ఇక్కడ ఉన్నారు	'The boys are here.'
అమ్మాయిలు, అబ్బాయిలు ఇక్కడ ఉన్నారు	'The boys and girls are here.'
అమ్మాయిలు ఇక్కడ లేరు	'The girls are not there.'
అబ్బాయిలు ఇక్కడ లేరు	'The boys are not here.'
అమ్మాయిలు, అబ్బాయిలు ఇక్కడ లేరు	'The boys and girls are not here.'

35.3. The function of the dative case suffix in the sentence

మీ బాబాయిగారికి పిల్లలు లేరా ?

'Doesn't your uncle have children ?'

is equivalent to the function of the dative case suffix in the sentence

అతనికి ఇద్దరు పిల్లలు.

'He has two children.'

as appeared in para 28.2.

UNIT 9

Lesson 36

వార్డెన్ : మీరు అందరూ నిన్న సాయంత్రం ఆరు గంటలకు హాస్టలులో ఉన్నారా ?

Were you all there in the hostel yesterday evening at 6 O' clock ?

నందకుమార్ : లేదు. బస్టాండు దగ్గర ఒక గుడి ఉంది. ఆ గుళ్లో నిన్న నాటకం. మేం అందరం అక్కడ ఉన్నాం.

No. There is a temple near the bus stand. There was a play in the temple yesterday. We were all there.

వా : బస్టాండు దగ్గర రెండు గుళ్లు ఉన్నాయి. ఏగుళ్లో నాటకం ?

There are two temples near the bus stand. Where was the play ?

నంద : రెండో గుడి ఎక్కడున్నదండీ ? అక్కడ ఒకటి ఉన్నది.

Where is the other temple sir ? There is only one temple.

వా : నాటకం ఎన్ని గంటలకు ?

When was the play ?

ఇబ్రహీమ్ : ఆరు గంటల ముప్పై నిమిషాలకు.

At 6.30.

వా : శర్మ : నువ్వు అక్కడే ఉన్నావుకదా ?

శర్మ : లేను. నేను నా గదిలోనే ఉన్నాను. రతిరామ్
గూడా నా గదిలోనే ఉన్నాడు.

రతిరామ్ : అబద్ధం శర్మా ! మనం నిన్న
సాయంత్రం నీగదిలో లేము.

శర్మ : మరి ఎక్కడున్నాం ?

రతిరామ్ : మనం ఇద్దరం నా గదిలోనే ఉన్నాం.

శర్మ : నేను నా గదిలోనే ఉన్నాను.

రతిరామ్ : నువ్వు నీ గదిలో లేవు, నా గదిలో
ఉన్నావు.

వా : అయితే మీరిద్దరూ నిన్న సాయంత్రం
కాలేజీలో లేరన్నమాట.

రతిరామ్ : అవును.

వా : అయితే జనతాసింగ్ ఎక్కడున్నాడు ?

బాలకృష్ణ : ఏమో ఎక్కడున్నాడో ! సినిమా
హాలులో ఉన్నాడేమో !

DRILLS

a. Expansion drill.

Model (i) :

మీరు విద్యార్థులు

మీరు అందరూ విద్యార్థులు.

1. మీరు డాక్టర్లు
2. వాళ్లు నా స్నేహితురాళ్లు.
3. వీళ్లు మన పిల్లలు.

Sarma ! You were also there. Weren't you ?

No. I was in my room only. Ratiram was also in my room.

It's a lie, Sarma ! We were not there in your room yesterday evening.

Where were we, then ?

We both were in my room.

I was in my room only.

You were not there in your room but you were in my room.

So both of you were not there in the college yesterday evening.

Yes.

Where was Janatha Singh ?

We don't know where he was ! He might be in a cinema theatre.

Model (ii) :

మనం విద్యార్థులం

మనం అందరం విద్యార్థులం.

1. మనం భారతీయులం
2. మనం స్నేహితులం.
3. మనం విద్యార్థినులం.

Model (iii) :

మేం పిల్లలం

మేం అందరం పిల్లలం.

1. మేం మీ స్నేహితులం.
2. మేం ఆంధ్రులం.
3. మేం హర్యానా వాళ్లం.
4. మేం ఒరిస్సా వాళ్లం.

b. Substitution drill.

Model :

మీరు మొన్న సాయంత్రం ఇక్కడున్నారు.

మనం

మనం మొన్న సాయంత్రం ఇక్కడున్నాం.

మేం

మేం మొన్న సాయంత్రం ఇక్కడున్నాం.

నేను

నేను మొన్న సాయంత్రం ఇక్కడున్నాను.

నువ్వు

నువ్వు మొన్న సాయంత్రం ఇక్కడున్నావు.

Model (iv) :

అక్కడ శర్మ ఉన్నాడు.

అక్కడ శర్మ ఉన్నాడేమో :

1. శర్మ ఇంట్లో ఉన్నాడు.
2. మాష్టరుగారు క్లాసులో ఉన్నారు.
3. సరళ బస్సులో ఉన్నది.

1. రవీ : మనం ఇప్పుడు ఎక్కడున్నాం ?

నేను

మేం

నువ్వు

మీరు

2. రాధా : నువ్వు నిన్న ఇంట్లో ఉన్నావా ?

మీరు

మేం

మనం

రవి

వాళ్లు

c. Interlocked substitution drill.

Model :

నేను మొన్న ఇంట్లో ఉన్నాను.

నువ్వు

నువ్వు మొన్న ఇంట్లో ఉన్నావు.

నిన్న

నువ్వు నిన్న ఇంట్లో ఉన్నావు.

కాలేజీ

నువ్వు నిన్న కాలేజీలో ఉన్నావు.

1. నువ్వు ఇవ్వక స్కూలులోనే ఉన్నావు.

రవి.....
 ...నిన్న.....
ఇల్లు.....
 మీరు.....
 నేను.....
మొన్న.....
 మేం.....
గుడి.....
 వాళ్లు.....
 వాడు.....

2. అతను మొన్న ఇంట్లో లేడు.

నువ్వు.....
 సరళ.....
 మీరు.....
వదో తారీకు.....
హాస్టలు.....
మీ ఇల్లు.....
 గోపీ, గిరిజా.....
 మా నాన్నగారు.....
గుడి.....
 నేను.....

d. Response drill.

Model (i) :

నువ్వు మొన్న సాయంత్రం ఇంట్లో
 ఉన్నావా ? (కాలేజీ)
 నేను మొన్న సాయంత్రం ఇంట్లో లేను.
 కాలేజీలో ఉన్నాను.

1. నువ్వు నిన్న గుంటూరులో ఉన్నావా ?
 (విజయవాడ)
2. నువ్వు మార్చి పన్నెండో తారీకు మైసూరులో
 ఉన్నావా ? (బెంగళూరు)
3. కమలా : నువ్వు నిన్న బెంగళూరులో
 ఉన్నావా ? (ఈ ఊరు)

Model (ii) :

గోపీ : నేను వదో తారీకు మీ ఇంట్లో
 ఉన్నానా ? (మీ ఇంట్లోనే)
 నువ్వు వదో తారీకు మా ఇంట్లో లేవు.
 మీ ఇంట్లోనే ఉన్నావు.

1. సరళ : నేను జనవరి ఇరవయ్యో తారీకు
 మైసూరులో ఉన్నానా ? (మద్రాసు)
2. రఘూ : నేను అటుమొన్న సాయంత్రం
 బస్సులో ఉన్నానా ? (హాస్టలు)
3. శర్మా : నిన్న సాయంత్రం నీ గదిలో
 ఉన్నానా ? (నీ గది)

Model (iii) :

ఏమండీ : మీరు నిన్న సాయంత్రం ఇంట్లో
ఉన్నారా ? (కాలేజీ)
మేం నిన్న సాయంత్రం ఇంట్లో లేమండీ :
కాలేజీలో ఉన్నాం.

1. మీరు మొన్న సాయంత్రం హాస్టల్లో
ఉన్నారా ? (కాలేజీ)
2. మీరు పదహారో తారీకు ఆఫీసులో ఉన్నారా :
(ఇల్లు)
3. మీరు నిన్న బెంగుళూరులో ఉన్నారా ?
(మైసూరు)

Model (v) :

మేం మొన్న బెంగుళూరులో లేం. (మైసూరు)
అవును మీరు మొన్న బెంగుళూరులో లేరు.
మైసూరులో ఉన్నారు.

e. Transformation drill.

Model :

ఇప్పుడు పైం ఆరూ ముప్పై.
ఇప్పుడు పైం ఆరు గంటల ముప్పై
నిమిషాలు.

1. నిన్న నేను ఆరూ నలభైకి ఇంట్లోనే
ఉన్నాను.

Model (iv) :

రామారావు : మనం నిన్న సాయంత్రం
ఇంట్లో ఉన్నామా ? (గదిలో)
మనం నిన్న సాయంత్రం ఇంట్లో లేం.
గదిలో ఉన్నాం.

1. మనం మొన్న కాలేజీలో ఉన్నామా ?
(హాస్టలు)
2. మనం పదమూడో తారీకు మద్రాసులో
ఉన్నామా : (మైసూరు)
3. మనం ఆదివారం సాయంత్రం ఇంట్లో
ఉన్నామా : (కాలేజీ)

1. మేం నిన్న హాస్టలులో లేం. (కాలేజీ)
2. మేం ఆరో తారీకు మైసూరులో లేం.
(మద్రాసు)
3. మేం అటుమొన్న ఇంట్లో లేం. (కాలేజీ)

2. రవి సాయంత్రం ఐదూ నలభై అయిదుకు
కాలేజీలో ఉన్నాడు.
3. నేనూ, మీరూ నిన్న సాయంత్రం నాలుగూ
ఇరవైకి నా గదిలో ఉన్నాం.
4. మీరూ రవీ నిన్న పదీ పదిహేనుకు
ఇంట్లో ఉన్నారా ?

EXERCISES

a. Fill up the blanks with ఉన్నాను/ఉన్నాం/ఉన్నావు/ఉన్నారు

1. నేను మైసూరులో	6. మేం మొన్న హాస్టల్లో
2. నేనూ, శ్యామలా ఇంట్లో	7. మీరు అటుమొన్న మద్రాసులో
3. మనం కాలేజీలో	8. సరళా, సువ్వా ఇంట్లో
4. సువ్వా నిన్న ఇంట్లోనే	9. సువ్వా, నేనూ నిన్న కాలేజీలో
5. మీరూ, నేనూ నిన్న ఈ ఊళ్లోనే	10. మీరూ, మేమూ మొన్న మైసూరులో

b. Fill up the blanks with లేను/లేం/లేవు/లేరు.

1. రవీ నేనూ నిన్న నా గదిలో	6. మీరు నిన్న సాయంత్రం
2. సువ్వా నేనూ మొన్న మైసూరులో	7. మీరూ రవీ నిన్న ఇంట్లో
3. నేను నిన్న నా గదిలో	8. మీరూ మేమూ నిన్న బెంగళూరులో
4. సువ్వా నిన్న హాస్టల్లో	9. మేం నిన్న ఇంట్లో
5. మనం పదో తరీకు మైసూరులో	10. మీరూ నేనూ మొన్న కాలేజీలో

c. Answer the following questions in negation.

1. సువ్వా నిన్న ఇంట్లోనే ఉన్నావా ?	3. రవీ సువ్వా నిన్న హాస్టల్లో ఉన్నారా ?
2. మనం మొన్న బెంగళూరులో ఉన్నామా ?	4. మేం నిన్న మైసూరులో ఉన్నామా ?

d. Change the following as shown in the model :

Model :

ఆరూ ఇరవై .

ఆరు గంటల ఇరవై నిమిషాలు.

2. నిన్న సాయంత్రం నాలుగూ ఇరవై

అయిదుకు నేను ఇంట్లో లేను.

1. ఇప్పుడు పైం మూడూ నలభై.

3. మా ఆఫీసు పబ్లి ముప్పైకి.

e. Answer the following questions as shown in the model.

Model :

శర్మ ఎక్కడున్నాడు ? (ఇంట్లో)

ఇంట్లో ఉన్నాడేమో :

3. సుగుణా సరళా ఎక్కడున్నారు ? (క్లాసులో)

4. మీ నాన్నగారు ఇప్పుడు ఎక్కడున్నారు ?

1. రవి నాన్నగారు ఎక్కడున్నారు ? (కాలేజీ)

(ఆఫీసు)

2. సుబ్బారావు భార్య ఎక్కడున్నది ? (ఇంట్లో)

5. మోహన్ ఎక్కడున్నారు ? (బెంగళూరులో)

VOCABULARY

అందరూ	all people	ఉన్నావు	you are/were
సాయంత్రం	evening	లేను	I am/was not (present)
హాస్టలు	hostel	ఉన్నాను	I am/was
లేం	we are/were not (present)	అబద్ధం	false statement
బస్టాండు	bus-stand	లేవు	you (sg.) are/were not
గుడి	temple		(present)
నాటకం	drama	సినిమా హాలు	cinema theatre
ఉన్నాం	we are/were		

GRAMMAR NOTES

36.1. In this lesson the verb of existence (29.1.) in I and II persons is introduced. The use of the verb of existence in III person is already introduced in the earlier lessons. Now the paradigm is complete and it is as follows.

The underlined are the concord suffixes and they are in agreement with the person-gender-number of the subject.

I per. sg.	నేను ఇక్కడ ఉన్నాను	'I am/was here.'
I per. pl. (excl.)	మేం ఇక్కడ ఉన్నాం	'We are/were here.'
I per. pl. (incl.)	మనం ఇక్కడ ఉన్నాం	'We are/were here.'
II per. inf. sg.	నువ్వు ఇక్కడ ఉన్నావు	'You are/were here.'
II per. pl. & hon. sg.	మీరు ఇక్కడ ఉన్నారు	'You are/were here.'
III per. inf. masc. sg.	వాడు ఇక్కడ ఉన్నాడు	'He is/was here.'
III per. equal masc. sg.	అతను ఇక్కడ ఉన్నారు	'He is/was here.'
III per. inf. fem. sg.	అది ఇక్కడ ఉన్నది	'She is here.'
III per. non-inf. fem. sg.	ఆమె ఇక్కడ ఉన్నది	'She is/was here.'
III per. hon. epicene sg.	{ ఆయన } ఇక్కడ ఉన్నారు { ఆమె }	'He/She is/was here.'
III per. formal epicene sg.	వారు ఇక్కడ ఉన్నారు	'He/She is/was here.'
III per. epicene pl.	వాళ్లు ఇక్కడ ఉన్నారు	'They are/were here.'
III per. neuter sg.	అది ఇక్కడ ఉన్నది	'It is/was here.'
III per. neuter pl.	అవి ఇక్కడ ఉన్నాయి	'They are/were here.'

Note from the above paradigm that ఉన్నాడు is common for second and third person human plural/honorific sg. and that ఉన్నది is common for third person inferior and non-inferior feminine singular, and neuter singular.

36.2. The negative forms of the above verb are formed by adding concord suffixes to the negative verb తే_ 'not to be.'

The paradigm of the negative verb is given hereunder. The underlined are the concord suffixes and they are in agreement with the person-gender-number of the subject as in the case of the affirmative verb.

Affirmative forms of the existential verb	Negative forms of the existential verb.	Description of the person-gender-number.
ఉన్నాను	నేను ఇక్కడ <u>తేను</u>	'I am/was not here.' I per. sg.
ఉన్నాం	మేం ఇక్కడ <u>తేం</u>	'We are/were not here.' I per. pl. (excl.)
ఉన్నాం	మనం ఇక్కడ <u>తేం</u>	'We are/were not here.' I per. pl. (incl.)
ఉన్నావు	నువ్వు ఇక్కడ <u>తేవు</u>	'You are/were not here.' II per. sg.
ఉన్నారు	మీరు ఇక్కడ <u>తేరు</u>	'You are/were not here.' II per. pl. & hon. sg.
ఉన్నాడు	వాడు ఇక్కడ <u>తేడు</u>	'He is/was not here.' III per. inf. masc. sg.
ఉన్నాడు	అతను ఇక్కడ <u>తేడు</u>	'He is/was not here.' III per. equal masc. sg.
ఉన్నది	అది ఇక్కడ <u>తేదు</u>	'She is/was not here.' III per. inf. fem. sg.
ఉన్నది	ఆమె ఇక్కడ <u>తేదు</u>	'She is/was not here.' III per. non-inf. fem. sg.
ఉన్నారు	{ఆయన} ఇక్కడ <u>తేరు</u> {ఆమె}	'He/She is/was not here.' III per. hon. epicene sg.
ఉన్నారు	వారు ఇక్కడ <u>తేరు</u>	'He/She is/was not here.' III per. formal epicene sg.
ఉన్నారు	వాళ్లు ఇక్కడ <u>తేరు</u>	'They are/were not here.' III per. epicene pl.
ఉన్నది	అది ఇక్కడ <u>తేదు</u>	'It is/was not here.' III per. neuter sg.
ఉన్నాయి	అవి ఇక్కడ <u>తేవు</u>	'They are/were here.' III per. neuter pl.

Note from the above paradigm that తేవు is common for II person inferior singular and neuter plural, తేదు is common for III person inferior feminine singular, III person non-inferior feminine singular and III per. neuter singular, and తేరు is common for II person pl./honorific sg. and III person hon./formal epicene sg. & pl.

36.3. The verb in Telugu shows a concord which will be in agreement with the person-gender-number of the subject. The concord suffixes of the verb (which can also be called personal suffixes) are listed hereunder.

నేను	:	ను	ఉన్నాను	లేను
మేం/మనం	:	ం	ఉన్నాం	లేం
నువ్వు	:	వు	ఉన్నావు	లేవు
{ మీరు ఆయన, ఆమె వారు, వాళ్లు }	:	రు	ఉన్నారు	లేరు
	:	రు	ఉన్నాడు	లేడు
	:	ది/దు	*ఉన్నది	లేదు
అవి	:	యి/వు	ఉన్నాయి	లేవు

36.4. Notice that in 29.1. it was reported that the existential verb ఉన్నది and its forms are in 'non-future tense.' Until last lesson, this verb was used in present tense. In this lesson the use of this verb in past tense is introduced.

ఇప్పుడు మీరు ఎక్కడున్నారు ? 'Where are you now ?'

నిన్న మీరు ఎక్కడున్నారు ? 'Where were you yesterday ?'

36.5. Remember the use of the dubitative marker ఓ along with an interrogative sentence. (32.2.)

అది ఎక్కడున్నదో : 'It is not known where it is.'

ఓ, along with ఏం (14.1.4), is used with an assertive sentence to denote uncertainty.

ఈ పుస్తకం ఎవరిది ? 'Whose book is this ?'

ఇది రవి పుస్తకమేమో : 'May be, this is Ravi's book.'

అతనెక్కడున్నాడు ? 'Where is he ?'

నినిమాహాల్లో ఉన్నాడేమో : 'May be, he is in a cinema theatre.'

37.6 Remember the sandhi rule డు + లు = ళ్లు. (28.8.) డి + లు will also become ళ్లు in the following process. డి + లు become డు + లు according to 11.4.1. and డు + లు become ళ్లు according to 28.8.

గుడి + లు = గుడు + లు = గుఱ్ఱ 'temples'

* The base ఉన్న- ends in a short అ before ది and in a long ఆ before other suffixes.

36.7. డి + లో → లో
గుడి + లో → గుళ్లో 'in the temple'

36.8. Notice the use of the dative case suffix in sentences like

నాటకం ఎన్ని గంటలకు ? 'At what time is the drama ?'
నేను ఆరు గంటలకు ఇంట్లో ఉన్నాను. 'I was at home at 6 O'clock'
ఈ రైలు ఆరువదికి. 'This train is at 6.10.'

This is a type of location (of time) in function. Recall the use of the dative case suffix in 30.7. where the function of the dative case suffix is also location (of place).

మీ ఊరికి రైలున్నదా ? (location of place)
'Is there rail connection to your village ?'
నాటకం ఎన్ని గంటలకు ? (location of time)
'At what time is the drama ?'

36.9. The words beginning in ఉ or ఊ are always pronounced with ఉ or ఊ. They can also be written with initial ఉ or ఊ when the words occur in the middle of a sentence.

నువ్వు నా గదిలో ఉన్నావు/వున్నావు 'You are in my room'

Similarly words beginning in ఇ or ఊ are pronounced with initial ఇ or ఊ. They can also be written with initial ఇ or ఊ when the words occur in the middle of a sentence.

ఈ ఇల్లు నాది
ఈ ఇల్లు నాది 'This house is mine'

UNIT 10

Lesson 37

సర్వర్ : ఏమండీ, మీకు టిఫిన్ ఏం కావాలి ?

Sir, what tiffin do you want ?

శర్మ : ముందు మంచినీళ్లు కావాలి. తర్వాత టిఫిన్.

First I need water. Then only tiffin.

సర్వర్ : ఇవిగో మంచినీళ్లు. ఇక్కడే ఉన్నాయి.

Water is here.

శర్మ : ఈ నీళ్లు చల్లగా లేవు.

This water is not cold.

రతిరామ్ : టిఫిన్ ఏమున్నది ?

What tiffin is available ?

సర్వర్ : ఇడ్లీ, పూరి, మినపట్టా, పెసరట్టా ఉన్నాయి.

There are *idli*, *puri*, *minapattu*, *pesa-rattu* and *upma*.

జనతాసింగ్ : ఇడ్లీ వేడిగాఉన్నదా ?

Is *idli* hot ?

సర్వర్ : లేదండీ ! పూరి వేడిగా ఉన్నది. మినపట్టా పెసరట్టా గూడా వేడిగా ఉన్నాయి.

No, sir ! *Puri* is hot. *Minapattu* is also hot.

రతి : ఏం జనతాసింగ్ ! నీకు మినపట్టు
కావాలా ? పెసరట్టు కావాలా ?

జనతాసింగ్ : నాకు రెండు వేడి పెసరట్లు కావాలి.
మినపట్టు ఒద్దు. నీకేం కావాలి
మృత్యుంజయ్ ?

మృత్యుంజయ్ : నాకు ఇడ్లీ కావాలి.

సర్వర్ : ఇడ్లీ చల్లగా ఉన్నదండీ :

మృత్యుంజయ్ : అయితే ఉప్పా కావాలి.

సర్వర్ : మీకేం కావాలండీ :

రతి : నాకు పాలు కావాలి.

సర్వర్ : పాలు లేవండీ! కఫ్ ఉన్నది. టీ వున్నది.
టోర్నవీటా గూడా ఉన్నది. మీకేం
కావాలి ?

రతి : నాకు ఏమీ ఒద్దు. పాలే కావాలి.

సర్వర్ : పాలు లేవండీ :

రతి : అయితే చల్లని మంచినీళ్లు కావాలి.

శర్మ : ఈ హోటల్లో మంచినీళ్లు చల్లగా లేవు.

మృత్యుంజయ్ : నింగయ్య గూడా యిక్కడే
ఉన్నాడు. మరి క్లాసులో ఎవ
రున్నారు ?

రతిరామ్ : ఎవరూ లేరు.

Janatha Singh ! Do you want *minapattu*
or *pesarattu* ?

I want two hot *pesarattus* but no *mina-*
pattu. What do you want, Mruthyunjay ?

I want *idli*.

Idli is cold, sir !

Then I want *upma*.

What do you want, sir ?

I want milk.

Milk is not available sir. Coffee and tea
are available. Bournvita is also available.
What do you want among these ?

I don't want any of these. I want milk
only.

Milk is not available, sir.

Then I need only cold water.

The drinking water available in this hotel
is not cold.

Ningaiah is also here. Then who is there
in the class ?

Nobody is there.

DRILLS

a. Repetition drill.

నాకు పాలు కావాలి కాఫీ ఒడ్డు.

మృత్యుంజయ్ కు మినపట్టు కావాలి. పెనరట్టు ఒడ్డు.

మంచిసీళ్లు ఉన్నాయా ? లేవు.

మీ ఇంట్లో పాలు ఉన్నాయా ?

మా ఇంట్లో పాలు లేవండీ !

ఇది వేడి కాఫీ.

ఈ కాఫీ వేడిగా వున్నది.

అది తెల్ల పువ్వు.

ఆ పువ్వు తెల్లగా వున్నది.

ఇది చల్లని కాఫీ.

ఈ కాఫీ చల్లగా వున్నది.

b. Build-up drill.

కావాలి.

ఏం కావాలి ?

మీకు ఏం కావాలి ?

ఎమండీ మీకు ఏం కావాలి ?

ఒడ్డు.

మినపట్టు ఒడ్డు.

వేడి మినపట్టు ఒడ్డు.

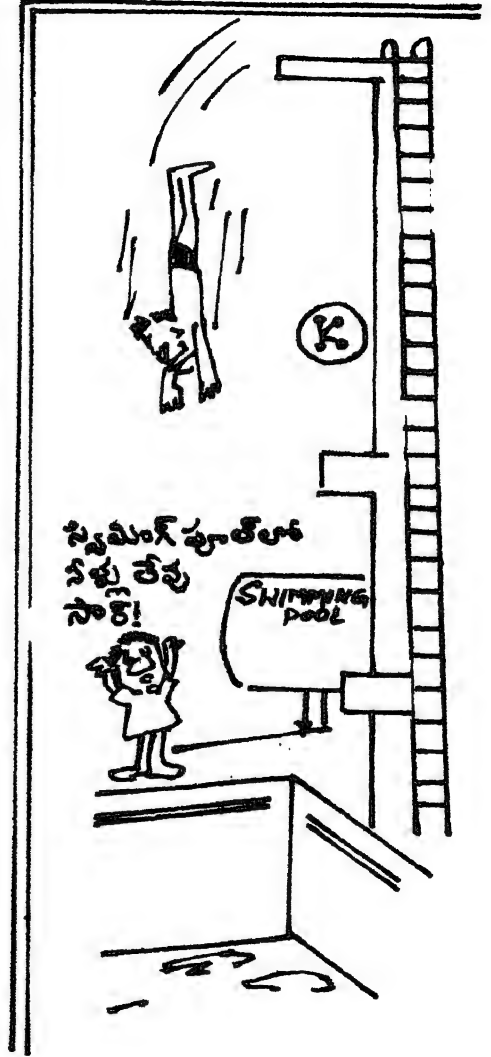
నాకు వేడి మినపట్టు ఒడ్డు.

ఉన్నాయా ?

తెల్లగా వున్నాయా ?

కాయితాలు తెల్లగా వున్నాయా ?

ఆ కాయితాలు తెల్లగా వున్నాయా ?

c. Substitution drill.

Model (i) :

నాకు ఇడ్లీ కావాలి.
పాలు
నాకు పాలు కావాలి.
పెసరట్టు
ఉప్పా
కాఫీ

Model (ii) :

నాకు మల్లెపూలు ఒడ్డు.
గులాబీపూలు
నాకు గులాబీపూలు ఒడ్డు.
వేడిపాలు
తెలుగుపుస్తకం
పూరీ

d. Response drill.

Model (i) :

మీకేం కావాలి ? (కాఫీ)
నాకు కాఫీ కావాలి.

1. రవికేం కావాలి ? (పుస్తకం)
2. నాకేం కావాలి ? (గడియారం)
3. మనకేం కావాలి ? (పెసరట్టు)

Model (ii) :

ఇడ్లీ వేడిగా ఉన్నది. పూరీ చల్లగా ఉన్నది.
అయితే నాకు ఇడ్లీ కావాలి.

1. మినపట్టు చల్లగావున్నది. పెసరట్టు వేడిగా ఉన్నది.
2. కాఫీ చల్లగావున్నది. టీ వేడిగా ఉన్నది.
3. ఉప్పా వేడిగా ఉన్నది. ఇడ్లీ చల్లగా ఉన్నది.

Model (iii) :

నీకు మినపట్టు కావాలా ? పెసరట్టు కావాలా ?
నాకు మినపట్టు కావాలి. పెసరట్టు ఒడ్డు.

1. నీకు కాఫీ కావాలా ? టీ కావాలా ?
2. రవికి కలం కావాలా ? కాయితం కావాలా ?
3. మీకు పాలు కావాలా ? కాఫీ కావాలా ?

Model (iv) :

మీకు ఏం కావాలి ? మినపట్టు ? పెసరట్టు ?
నాకు ఏమీ ఒడ్డు.

1. మీకు ఏది కావాలి ?
కలమా ? కాయితమా ?
2. మీకు ఎవరు కావాలి ?
రామారావు ? సుబ్బారావు ?
3. మీకు ఏం కావాలి ?
మల్లె పూలు ? గులాబీ పూలు ?

Model (v) :

ఇవి నా కాయితాలు.
వీటిలో ఒక కాయితం నాకు కావాలి.

1. ఇవి మా పుస్తకాలు.

2. ఇవి గులాబీ పూలు.
3. అవి రవి గడియారాలు.
4. అవి కొత్త కుర్చీలు.

e. Transformation drill.

Model (i) :

ఇక్కడ పుస్తకం లేదు.

ఇక్కడ పుస్తకాలు లేవు.

1. ఇక్కడ మినవట్టు లేదు.
2. అక్కడ మల్లె చెట్టు లేదు.
3. మాయింట్లో పెసరట్టు లేదు.

Model (ii) :

నాకు కాఫీ కావాలి.

నాకు కాఫీ ఒద్దు.

1. నాకు రవి కావాలి.
2. రవికి పెసరట్టు కావాలి.
3. మా మాష్టరుగారికి టీ కావాలి.

Model (iii) :

ఇవి వేడి పెసరట్లు.

ఈ పెసరట్లు వేడిగా ఉన్నాయి.

1. ఇవి తెల్ల కాలుతాలు.

2. అవి ఆకువచ్చ పుస్తకాలు.

3. ఇవి చల్లని పాలు.

EXERCISES

a. Answer the following questions using the cue words given in the parentheses.

1. రవికి ఏం కావాలి ? (కొత్త కలం)
2. సరళకు ఏం కావాలి ? (గులాబీపూలు)
3. మీకు ఏం కావాలి ? (పెసరట్టు)
4. పాపకు ఏం కావాలి ? (పాలు)

b. Answer the following questions as shown in the model.

Model (i) :

మీకు గులాబీపూలు కావాలా ? (మల్లెపూలు)

నాకు గులాబీపూలు ఒద్దు. మల్లెపూలు ఒద్దు.

1. మీకు ఇడ్లీ కావాలా ? (పెసరట్టు)
2. రవికి కాఫీ కావాలా ? (పాలు)

3. నీకు హిందీ పుస్తకాలు కావాలా ?

(తెలుగు పుస్తకాలు)

4. గోపాలరావుకు పాత కలం కావాలా ?

(కొత్త కలం)

c. Fill up the blanks with లేదు/లేవు.

1. మా ఇంట్లో కాఫీ
2. మీ ఇంట్లో మంచినీళ్లు
3. మీ ఇంట్లో పాలు

4. వాళ్ల ఇంట్లో టీ

5. శర్మగారింట్లో మల్లె చెట్టు

d. Change the following sentences using the adverbs of the corresponding adjectives.

1. ఇవి చల్లని పాలు.

3. అది వేడి కాఫీ.

2. అవి తెల్ల పూలు.

4. అది ఎర్ర చొక్కా.

e. Produce atleast 10 correct sentences from the following table taking one item from each column at a time.

రవి				
రామారావు		ఎర్ర	పూలు	
మా అబ్బాయి	కు	చల్లని	పాలు	కావాలి
నా	కి	వేడి	మంచినీళ్లు	ఒద్దు
నీ			ఇడ్లీ	

VOCABULARY

టిఫిన్	tiffin	ఉపమా	upma (an edible)
కావాలి	is required	ఒద్దు	not required
ముందు	firstly	పాలు	milk
మంచినీళ్లు	drinking water	కాఫీ	coffee
నీళ్లు	water	టీ	tea
చల్లగా	cold (adv.)	బోర్నవీటా	Bournvita
ఇడ్లీ	idli	చల్లని	cold (adj.)
పూరి	puri	స్విమింగ్ పూల్	swimming pool
మినపట్టు	minapattu (an edible)	సార్	sir
పెసరట్టు	pesarattu (an edible)		

GRAMMAR NOTES

37.1. In this lesson the defective verb కావాలి 'want' is introduced. The tense expressed by this verb is non-past. The defective verbs do not show any concord with the subject. The subject of the defective verb will always be in dative case.

నాకు కలం కావాలి. 'I want a pen.'
(I-dative pen want)

శర్మకు కలాలు కావాలి. 'Sarma wants pens.'
నీకు పుస్తకం కావాలి. 'You want a book.'

37.2. ఒద్దు 'not needed' is the negative form of కావాలి. All the conditions given in 37.1. are also applicable to ఒద్దు.

నాకు కలం ఒద్దు. 'I don't want a pen.'
శర్మకు కలం ఒద్దు. 'Sarma does not want a pen.'
నీకు పుస్తకాలు ఒద్దు. 'You do not need books.'

37.3. కావాలి and ఒద్దు function like verbs but they do not exhibit all the properties of the verbs. For example, they are not conjugated for all the tenses. They do not exhibit the concord for person-gender-number of the subject, unlike the verbs ఉన్నది, లేదు, etc. Hence these verbs are called defective verbs.

37.4. Notice the length of the final vowel (inclusive marker, 15.2.) in sentences like :

నాకు ఏమీ ఒద్దు. 'I do not want any thing' or 'I want nothing.'
క్లాసులో ఎవరూ లేరు. 'There is nobody in the class.'

The length of the final vowel of an interrogative word and the use of a negative verb along with it, denote something which we can equate with the English expressions like 'nothing, nobody, nowhere, etc.'

అక్కడ ఏమీ లేదు. 'Nothing is there.'
ఏమీ ఒద్దు. 'Nothing is required'.
ఎవరూ లేరు. 'Nobody is there'.
ఎక్కడా లేదు. 'Nowhere it is'.

etc.

37.5. ఏమీ is the combination of the inclusive marker (15.2.) and the interrogative word ఎం.

ఏమిటి does not take the inclusive marker. In the context where ఏమిటి has to be used with the inclusive marker, ఏం is only used with the inclusive marker.

అది ఏమిటి ?	'What is that ?'
ఏమీ లేదు.	'Nothing'
(ఏం + inclusive marker)	

37.6. -గా is the adverbial marker. It is added to the adjectives and to some abstract nouns to form adverbs.

వేడి	'heat' (N. & adj.)	వేడిగా	'hot' (adv.)
తెల్ల	'white' (adv.)	తెల్లగా	'white' (adv.)

37.7. చల్లగా is formed by adding గా to the adjective చల్ల. But the use of చల్ల as an adjective is very much restricted and చల్లని 'cold' is used in its place.

చల్లని కాఫీ	'cold coffee'
ఈ కాఫీ చల్లగా ఉన్నది.	'This coffee is cold.'

37.8. మంచినీళ్లు 'drinking water', నీళ్లు 'water' and పాలు 'milk' behave like plural nouns.

అక్కడ మంచినీళ్లు ఉన్నాయి.	'There is drinking water.'
అక్కడ నీళ్లున్నాయి.	'There is water.'
అక్కడ పాలు ఉన్నాయి.	'There is milk.'

UNIT 10

Lesson 38

సర్వర్ : ఏం కావాలండీ ?

What do you want, Sir ?

మహాపాత్ర : నాకు మూడు మినపట్టు కావాలి.

I want three *minapattus*.

రతిరామ్ : మూడు మినపట్టా ?

Three *minapattus* ?

మహా : అవును. ఈ హోటల్లో మినపట్టు చాలా చిన్నది. నాకు ఒకటి రెండూ చాలవు.

Yes. The *minapattu* is very small in size in this hotel. One or two are not sufficient for me.

నంజయ్య : సరే : ఆయనకు మూడు మినపట్లు, మాకు కాఫీ, పాపకు పాలు.

Alright. Three *minapattus* for him, coffee for us and milk for the child.

రతి : ఈ పాప మీ అమ్మయ్యా ?

Is this child your daughter ?

నంజ : అవును.

Yes.

రతి : పాపా : నీ పేరేమిటమ్మా ?

What is your name, dear !

పాప : జ్యోతి.

Jyothi.

రతి : మంచి పేరు.

A nice name.

సర్వర్ : ఇదుగోనందీ కాఫీ. పాపా ఇవిగో నీకు పాలు.

Here is coffee, Sir ! Papa ! This milk is for you.

మహా : రతిరామ్ ! కాఫీ ఎలా ఉన్నది ? బాగున్నదా ?

Ratiram ! How does the coffee taste ? Is it good ?

రతి : బాగాలేదు. చేదుగాఉన్నది. ఏమమ్మా ! పాలు బాగున్నాయా ?

It's not good. It is bitter. Is the milk good dear ?

జ్యోతి : తియ్యగా లేవండీ. చప్పగా ఉన్నాయి.

It's not sweet, Sir ! It is insipid.

నంజ : ఏమయ్యా ! ఇది కాఫీనా ? కషాయమా ?

Hey, you ! Is this coffee or decoction ?

సర్వర్ : ఏదండీ ?

Which one, Sir ?

నంజ : ఇదేనయ్యా ! ఇంత చేదుగాఉన్నదేం ? పంచదార లేదా మీ హోటల్లో ?

This one only ! Why is this so bitter ? Don't you have sugar in your hotel ?

నింగయ్య : నాకు బాగానే ఉన్నది.

It's all right for me.

నంజ : నీకు చేదు కాఫీ అలవాటు. నీకు పంచదార అక్కర్లేదు. నాకు కావాలి.

You are habituated to take coffee without sugar. You may not need sugar but I need it.

నింగ : నాకు తీపి అలవాటు లేదు.

I am not accustomed to things too sweet.

పాప : నాకు గూడా కావాలి పంచదార.

I too need sugar.

నంజ : సరేనమ్మా !

Alright, my dear !

సర్వర్ : ఇదుగోనందీ పంచదార :

Here is sugar, Sir !

నంజ : అంత పంచదార అక్కర్లేదు. సగం చాలు.

I don't need that much of sugar. Half of it is sufficient.

రతి : నాకు సగం చాలదు.

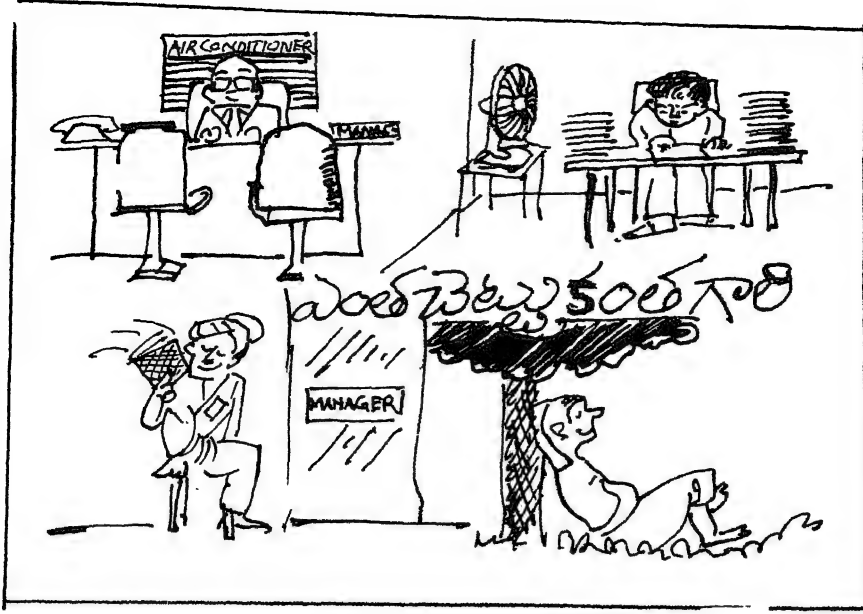
Half of it will not be sufficient to me.

సంజయ్య : ఇప్పుడు బాగాఉన్నది.

It's good now.

రతి : చాలా బాగున్నది.

It's very good, indeed.

DRILLS

a. Repetition drill.

ఈ కాఫీ ఇంత చేదుగా ఉన్నదేం ?

నాకు చేదు కాఫీ అలవాటు. పంచదార అక్కర్లేదు.
రవికి రెండేళ్లు. అతనికి బస్సులో టికెట్టు
అక్కర్లేదు.

ఈ మందు చేదుగా ఉన్నది, నాకొద్దు.

ఈ టీ బాగాలేదు, నాకొద్దు.

నా దగ్గర ఆరు పూలు ఉన్నాయి. నీకు ఎన్ని
కావాలి ?

ఆరు అక్కర్లేదు, మూడు చాలు.

నీకు యింత కాఫీ కావాలా ?

నాకు అంత కాఫీ అక్కర్లేదు. సగం చాలు.

ఈ కాఫీ నాకు చాలదు.

ఈ పాలు నాకు చాలవు.

రవీ ! కాఫీ బాగున్నదా ?

బాగానే ఉందండీ.

సరళా మాయిల్లు ఎలావున్నది ?

బాగున్నది.

ఇదుగోనండీ పంచదార !

అదుగోనయ్యా నీ పుస్తకం !

అవిగోనమ్మా నీ బొమ్మలు !

ఇదేనమ్మా మనయిల్లు !

సరేనండీ !

b. Build-up drill.

ఉన్నది

ఎలా వున్నది ?

కాఫీ ఎలా వున్నది ?

ఈ కాఫీ ఎలా వున్నది ?

చాలు

కాఫీ చాలు

ఈ కాఫీ చాలు.

నాకు ఈ కాఫీ చాలు.

c. Expansion drill.

Model (i) :

ఈ కాఫీ వేడిగా ఉన్నదేం ?

ఈ కాఫీ ఇంత వేడిగా ఉన్నదేం ?

1. ఆ కాయితం ఎర్రగా ఉన్నదేం ?

2. ఈ టీ చల్లగా ఉన్నదేం ?

3. ఆ పూలు తెల్లగా ఉన్నాయేం ?

Model (ii) :

ఈ పూలు బాగున్నాయి.

ఈ పూలు చాలా బాగున్నాయి.

1. అది మంచి పుస్తకం.

2. ఈ టీ వేడిగా ఉన్నది.

3. ఆ పువ్వు ఎర్రగా ఉన్నది.

d. Substitution drill.

Model (i) :

నాకు కాఫీ అలవాటు.

టీ

నాకు టీ అలవాటు.

బోర్నవిటా

పాలు

చేదుకాఫీ

Model (ii) :

కాఫీ ఇంత వేడిగా ఉన్నదేం ?

చేదు

కాఫీ ఇంత చేదుగా ఉన్నదేం ?

టీ ఇంత చల్లగా ఉన్నదేం ? (వేడి)

పాలు ఇంత వేడిగా ఉన్నాయేం ? (చల్ల)

నీళ్లు అంత చల్లగా ఉన్నాయేం ? (ఎర్ర)

e. Response drill.

Model (i) :

ఈ కాఫీ ఎలా ఉన్నది ?

ఆ కాఫీ రవికి బాగాలేదు, నాకు బాగానే ఉన్నది.

1. ఈ ఇల్లు ఎలా వున్నది ?

2. ఈ పుస్తకం ఎలా వున్నది ?

3. మా ఊరు ఎలా వున్నది ?

Model (ii) :

మీకు నా పుస్తకం కావాలా ?

నా దగ్గర పుస్తకం ఉన్నది. మీ పుస్తకం నాకక్కర్లేదు.

1. మీకు నా కలం కావాలా ?
2. నీకు చుల్లె పూలు కావాలా ?
3. రవికి నా గడియారం కావాలా ?

Model (iii) :

మీకు బోర్నవిటా కావాలా ? కాఫీ కావాలా ?
(కాఫీ)

నాకు బోర్నవిటా అక్కర్లేదు. కాఫీ చాలు.

1. మీకు ఐదు రూపాయలు కావాలా ? పది రూపాయలు కావాలా ? (ఐదు)
2. మీకు మంచినీళ్లు కావాలా ? పాలు కావాలా ? (మంచినీళ్లు)
3. మీకు కొత్త సంచీ కావాలా ? పాత సంచీ కావాలా ? (పాత సంచీ)

f. Conversation drill.

Model :

A : ఈ ఇల్లు బాగున్నది.

B : మీకెలా వున్నది ?

C : నాకు చాలా బాగున్నది.

1. A : ఈ టీ చేదుగా వున్నది.

2. A : పాలు నాకు చల్లగా వున్నాయి.

3. A : ఈ గది నాకు బాగున్నది.

4. A : ఈ ఊరు నాకు పేడిగా వున్నది.

EXERCISES

a. Answer the following questions as shown in the model.

Model (i) :

ఈ పుస్తకం ఎలా వున్నది ?

ఈ పుస్తకం నాకు చాలా బాగున్నది ; సరళకు బాగాలేదు.

1. మా ఇల్లు ఎలా వున్నది ?
2. మైసూరు ఎలా వున్నది ?
3. పెసరట్టు ఎలా వున్నది ?

Model (ii) :

ఈ పుస్తకం ఎలా వున్నది ?

ఈ పుస్తకం బాగానే వున్నది ; ఆ పుస్తకం బాగాలేదు.

1. ఈ ఇల్లు ఎలా వున్నది ?
2. ఆ గది ఎలా వున్నది ?
3. ఈ ఊరు ఎలా వున్నది ?

Model (iii) :

నీకు పది రూపాయలు కావాలా ? (నాలుగు)
నాకు పది రూపాయలు అక్కర్లేదు; నాలుగు
రూపాయలు చాలు.

1. నీకు కొత్త సంచీ కావాలా ? (పాత)
2. రవికి రెండు కలాలు కావాలా ? (ఒక)
3. రవికి ఇంత పంచదార కావాలా ? (సగం)

b. Give four transformed forms of the following sentences, as shown in the model.

Model :

ఆ పుస్తకం బాగున్నది.

Transformed forms

- (a) ఆ పుస్తకం బాగానే ఉన్నది.
- (b) ఆ పుస్తకం బాగాలేదు.
- (c) ఆ పుస్తకం చాలా బాగున్నది.
- (d) ఆ పుస్తకం ఎలా ఉన్నది ?

1. మీ ఊరు బాగున్నది.
2. ఈ కాఫీ బాగున్నది.
3. పెసరట్టు బాగున్నది.

c. Rewrite the following sentences using the cue words given in the parentheses.

1. ఈ మందు చేదుగా ఉన్నది. (ఎర్ర)
2. నీ చీర అకుపవ్వుగా ఉన్నది. (తెల్ల)
3. ఆ కాఫీ చల్లగా ఉన్నది. (చేదు)
4. ఆ గది చల్లగా ఉన్నది. (పేడి)

d. Fill up the blanks with చాలదు/చాలవు.

1. నాకు నాలుగు పుస్తకాలు
2. సుగుణకు ఇంత టీ
3. మాకు ఆ ఇల్లు
4. సుశీలకు ఆ మంచినీళ్లు

VOCABULARY

హోటల్	hotel	కషాయం	diccoction
చాలా	too much; very	ఇంత	this much
చాలవు	will not be sufficient (pl.)	పంచదార	sugar
ఎలా	how	అలవాటు	habit
బాగా	good (adv.)	అక్కర్లేదు	not necessary
ఏమమ్మా	what, my dear! (fem.) (attention drawer)	తీపి	sweet (n.)
చేదు	bitter	అంత	that much
తీయ్యగా	sweetly (adv.)	సగం	half
చప్పగా	insipidly (adv.)	చాలు	sufficient
ఏమయ్యా	what, man !	చాలదు	will not be sufficient (sg.)

38.1. అక్కరేదు 'not necessary' is also a negative form of కావాలి. (ఒద్దు, 37-2, is the other negative form of కావాలి).

నాకు పాలు కావాలి

'I want milk.'

నాకు పాలు అక్కరేదు

'I don't want milk.'

38.2. బాగా 'good' is a qualitative adverb and చాలా 'very' is a quantitative adverb.

38.3. ఇంత 'this much' and అంత 'that much' are the quantitative mass adjectives. The corresponding interrogative word is ఎంత (19.3).

38.4. చాలు 'enough' is another defective verb. All the conditions that are given for the other defective verb కావాలి (37.1.) are also applicable to చాలు.

నాకు ఈ కాఫీ చాలు

'This coffee is sufficient for me.'

38.5. బాగా + ఉన్నది can be బాగున్నది and బాగాఉన్నది. Likewise the following are also possible.

బాగున్నాడు/బాగాఉన్నాడు

'He is good.'

బాగున్నాయి/బాగాఉన్నాయి

'They (neut.) are good.'

38.6. Notice the use of dative case suffix in sentences like

నాకు ఈ కాఫీ బాగాలేదు

'This coffee is not tasty for me.'

ఈ టీ శర్మకు బాగున్నది

'This tea is tasty to Sarma.'

అతనికి కాఫీ అలవాటు

'He is habituated to take coffee.'

etc. Here the function of the dative case suffix is to express *possession* of feelings, desires, habits and experiences.

38.7. ఏమమ్మా (fem. non-hon. sg.), ఏమయ్యా (masc. non-hon. sg.) and ఏమండీ (epicene pl. and epicene hon. sg.) are used to attract the attention of the persons addressed.

38.8. _అమ్మా (fem. sg.), _అయ్యా (masc. sg.) and _అండీ (epicene hon. sg. and epicene pl.) are the address suffixes/markers used to attract the attention of the persons addressed. _అమ్మా is used to address females and _అయ్యా is used to address males. _అండీ is used to address both males and females and it denotes respect. _అమ్మా and _అయ్యా are used to address very close and intimate persons. They are also used to address unknown persons of lower strata. _అమ్మా is further used to call female children with affection.

38.9. When the address markers _అమ్మా _అయ్యా and _అండీ are added to words ending in long vowels except ఆ, a glide న్ is inserted between the word and the address marker.

సరే + అమ్మా → సరేనమ్మా

'All right, my dear!'

saree + ammaa → sareenammaa

నేనే + అండ్రి → నేనేనండ్రి

‘It’s me, Sir !’

neenee + andii → neeneenandii

సంచి + అమ్మా → సంచీనమ్మా

‘This is a bag, my dear !’

sancii + ammaa → sanciinammaa

ఏమో + అయ్యా → ఏమోనయ్యా

‘It is not known, Mr. !’

eemoo + ayyaa → eemoonayyaa

38.10. ఎలా ‘how’ is an interrogative manner adverb.

కాఫీ ఎలా వుంది ?

‘How is the coffee ?’

38.11. ఏం (14.1.4.), when added to an assertive sentence, means ‘why’.

ఈ కాఫీ ఇంత చేదుగా వున్నదేం ?

‘Why is this coffee so bitter?’

(వున్నది + ఏం)

UNIT 10

Lesson 39

మూర్తి : రతిరామ్ గారూ : మీ ఊరినించి ఇక్కడికి ఎన్నిరోజుల ప్రయాణం ?

Hello, Mr. Ratiram ! How many days do you need to travel from your place to this place ?

రతిరామ్ : రెండు రాత్రిళ్లు మూడు వర్గాల ప్రయాణమండీ.

The journey is for two nights and three days.

మూర్తి : అయితే మీ ఊరు యిక్కణ్ణించి చాలా దూరమన్నమాట :

So, your place is far from here !

రతిరామ్ : అవునండీ : దాదాపు వెయ్యి మైళ్లు. సుమారు ఎనిమిది వందల ఎనభై మైళ్లు రైలు ప్రయాణం. అక్కణ్ణించి నూట యరవై మైళ్లు బస్సు ప్రయాణం.

Yes, sir ! It's about thousand miles. The train journey is about eight hundred and eighty miles. After that, it is one hundred and twenty miles by bus.

మూర్తి : మృత్యుంజయ్ గారూ : మీ ఊరికి యిక్కణ్ణించెంత దూరం ?

Mr. Mrutyunjay ! What's the distance between your place and this place ?

మృత్యుం : నాలుగు వందల తొంభై ఒక్క మైళ్లు .

Four hundred and ninetyone miles.

మూర్తి : రెండు రోజుల ప్రయాణమా ?

Is it two days' journey ?

మృత్యుం : రెండు రోజులు అక్కర్లేదండీ : ఒక రాత్రీ ఒక పగలూ చాలు.

We don't need two days, Sir ! It is only one night and a day.

మూర్తి : నింగయ్యగారూ : మీ ఊరెంత దూరం ?

Mr. Ningaiah ! How far is your place ?

నింగయ్య : సుమారు వందమైళ్లు . ఒక రాత్రిగాని ఒక పగలుగాని చాలు.

About hundred miles. We need just a night or a day.

మూర్తి : శర్మగారూ : మీ ఊరికి ఎన్ని రోజుల ప్రయాణం ?

Mr. Sarma ! How many days do you require to go to your place ?

శర్మ : మా ఊరు యిదే :

I hail from this place only.

మూర్తి : అలాగా : అయితే మీ యింటికి ఎంత దూరం ?

Oh, I see ! How far is your house ?

శర్మ : ఎక్కడినుంచండీ ?

From where, Sir ?

మూర్తి : ఇక్కణ్ణించేనండీ.

From here only !

శర్మ : చాలా దగ్గర. సుమారు ఒక ఫర్లాంగు.

It's very near. It is about a furlong.

DRILLS

a. Repetition drill.

మేసూరునించి మా ఊరికి రెండు రోజుల
ప్రయాణం.
మద్రాసునించి మా ఊరు ఆరు వందల అరవై
నాలుగు మైళ్లు.

ఇక్కణ్ణించి మీ ఊరు ఎంత దూరం ?

ఇక్కణ్ణించి మీ ఊరికి ఎంత దూరం ?

మా ఇంటినించి మీ యింటికి సుమారు రెండు
ఫర్లాంగులు.
ఆఫీసునించి బస్స్టాండుకు దాదాపు నాలుగు
మైళ్లు.

మా ఊరినించి మీ ఊరికి సుమారు నూట

యాభై మైళ్లు.

b. Build-up drill.

ప్రయాణం

రోజుల ప్రయాణం

ఎన్ని రోజుల ప్రయాణం ?

ఊరికి ఎన్ని రోజుల ప్రయాణం ?

మీ ఊరికి ఎన్ని రోజుల ప్రయాణం ?

ఇక్కణ్ణించి మీ ఊరికి ఎన్ని రోజుల
ప్రయాణం ?

అన్నమాట.

ఉన్నదన్నమాట.

దూరం ఉన్నదన్నమాట.

చాలా దూరం ఉన్నదన్నమాట.

మైసూరునించి చాలా దూరం ఉన్నదన్నమాట.

ఊరు మైసూరునించి చాలా దూరం
ఉన్నదన్నమాట.

మీ ఊరు మైసూరునించి చాలా దూరం

ఉన్నదన్నమాట.

అయితే మీ ఊరు మైసూరునించి చాలా దూరం

ఉన్నదన్నమాట.

మైళ్లు.

నాలుగు మైళ్లు.

అరవై నాలుగు మైళ్లు.

నూట అరవై నాలుగు మైళ్లు.

ఊరికి నూట అరవై నాలుగు మైళ్లు.

మా ఊరికి నూట అరవై నాలుగు మైళ్లు.

మైసూరునించి మా ఊరికి నూట అరవై
నాలుగు మైళ్లు.

ప్రయాణం

రైలు ప్రయాణం.

నాలుగు మైళ్లు రైలు ప్రయాణం.

నలభై నాలుగు మైళ్లు రైలు ప్రయాణం.

నాలుగు వందల నలభై నాలుగు మైళ్లు
రైలు ప్రయాణం.

సుమారు నాలుగు వందల నలభై నాలుగు

మైళ్లు రైలు ప్రయాణం.

c. Substitution drill.

Model (i) :

మైసూరునించి మా ఊరికి తొంభై ఐదు
మైళ్లు.

గుంటూరు

గుంటూరునించి మా ఊరికి తొంభై ఐదు
మైళ్లు.

విజయవాడ

మద్రాసు

బెంగళూరు

Model (ii) :

మైసూరునించి మీ ఊరు నూట ఇరవై మైళ్లు .
ముప్పై ఐదు
మైసూరునించి మీ ఊరు నూట ముప్పై ఐదు
మైళ్లు .
తొంభై ఆరు
ఎనభై తొమ్మిది
తొంభై
ఎనభై

Model (iii) :

మావూరినించి మీ ఊరికి
రెండు వందల తొంభై ఆరు మైళ్లు .
ఆరు
మావూరినించి మీ ఊరికి
ఆరు వందల తొంభై ఆరు మైళ్లు .
నాలుగు
తొమ్మిది
ఏడు

Model (iv) :

తిరువతినించి మావూరికి నూటయ్యై మైళ్లు .
రెండు వందలు
తిరువతినించి మావూరికి రెండువందల మైళ్లు .
వంద

తొంభై
నాలుగువందలు
వెయ్యి
ఎనభై

d. Response drill.

Model (i) :

మీ ఊరు ఇక్కణ్ణించి ఎంత దూరం ?
నాలుగు వందల ఎనభై ఏడు.
మా ఊరు ఇక్కణ్ణించి నాలుగు వందల
ఎనభై ఏడు మైళ్లు .
ఆరు వందల తొంభై మూడు
నూట ఎనభై ఆరు
వంద
తొంభై తొమ్మిది
వెయ్యి

Model (ii) :

మీ ఊరికి ఇక్కణ్ణించి ఆరు రోజుల
ప్రయాణమా ? (మూడు)
ఆరు రోజులు అక్కర్లేదు ; మూడు
రోజులు చాలు.

1. మీ ఊరికి గుంటూరునించి రెండురోజుల
ప్రయాణమా ? (ఒక రాత్రి, ఒక పగలు)
2. ఢిల్లీకి ఇక్కణ్ణించి మూడు రోజుల
ప్రయాణమా ? (మూడు పగళ్లు, రెండు
రాత్రిళ్లు)
3. మీ ఊరినించి మైసూరుకు నాలుగురోజుల
ప్రయాణమా ? (మూడు రాత్రిళ్లు, నాలుగు
పగళ్లు)

Model (iii) :

మా ఊళ్లో ఒక స్కూలు ఉన్నది. (రెండు)
మా ఊళ్లో రెండు స్కూళ్లు ఉన్నాయి.

1. మా ఇల్లు ఇక్కణ్ణించి ఒక మైలు. (నాలుగు)
2. మా ఊరికి ఒక రైలున్నది. (మూడు)
3. మాకు ఒక యిల్లు ఉన్నది. (రెండు)
4. నాకు ఒక చెల్లెలున్నది. (ఇద్దరు)
5. మా ఊళ్లో ఒక పినిమాహాలు ఉన్నది. (ఆరు)

e. Expansion drill.

Model (i) :

మా వూరు ఇక్కడించి దగ్గర.
మా వూరు ఇక్కడించి చాలా దగ్గర.

1. మా ఇల్లు ఆపిసునించి దూరం.

Model (ii) :

మా వూరు ఇక్కడించి నూట నాలుగు మైళ్లు.

(a) మా వూరు ఇక్కడించి దాదాపు నూటనాలుగు మైళ్లు.

(b) మా వూరు ఇక్కడించి సుమారు నూట నాలుగు మైళ్లు.

Model (iv) :

నీకు ఒక తెలుగు పుస్తకం కావాలా ?

ఒక ఇంగ్లీషు పుస్తకం కావాలా ?

నాకు ఒక తెలుగు పుస్తకం గాని ఒక ఇంగ్లీషు పుస్తకం గాని చాలు.

1. నీకు రెండు రూపాయలు కావాలా ?
ఒక పుస్తకం కావాలా ?
2. మీ పాపకు బొమ్మ కావాలా ?
పుస్తకం కావాలా ?
3. ఆమెకు ఉపాధి కావాలా ? మినపట్టు కావాలా ?

2. మీ ఇంటినించి మా ఇల్లు దగ్గర.

3. మా ఊరు ఇక్కడించి దూరం.

1. మైసూరునించి మీ ఊరికి వెయ్యి మైళ్లు.

2. మా ఊరు మైసూరునించి తొమ్మిదివందల తొంభై మైళ్లు.

3. మా ఊరికి ఇక్కడించి ఆరురోజుల ప్రయాణం.

EXERCISES

a. Answer the following questions.

1. మీ వూరికి ఇక్కడించి ఎన్నిరోజుల ప్రయాణం ?

2. మీ వూరు మైసూరునించి ఎంత దూరం ?

3. మైసూరునించి బెంగళూరుకు సుమారు ఎంత దూరం ?

4. మీ స్కూలునించి మీ యింటికి ఎంత దూరం ?

b. Fill up the blanks with the plural forms of the nouns given in the parentheses.

1. మా వూరు ఇక్కణ్ణించి ఇరవై(మైలు)
2. మా వూళ్లో నాలుగు(స్కూలు)
ఉన్నాయి.
3. మా వూళ్లో నాలుగు
(పినిమా హాలు) లేవు.
4. మా వూరికి (రైలు) లేవు.
5. రెండు (వగలు).....రెండు
..... (రాత్రి) అంటే రెండు రోజులు.

c. Rewrite the following sentences using గాని.

1. రవికి టీ కావాలా ? కాఫీ కావాలా ?
2. మీ వూరికి బస్సులున్నాయా ? రైళ్లున్నాయా ?
3. ఈ వుస్తకం శర్మకు కావాలా ?
సుబ్బారావుకు కావాలా ?

d. Produce atleast 5 sentences from the following table taking one cue from each column at a time.

మా	ఇల్లు ఉరు అఫీసు	ఇక్కడించి	చాలా	దూరం దగ్గర
----	-----------------------	-----------	------	---------------

e. Make atleast 30 correct sentences from the following table taking one cue from each column at a time.

మా	ఉరికి ఉరు	మైసూరు ఇక్కడ	నించి	దాదాపు సుమారు	అరువందలు తొంభైఅరు నూటఇరవై పెయ్యి	మైళ్లు
----	--------------	-----------------	-------	------------------	---	--------

VOCABULARY

ప్రయాణం	journey	సుమారు	approximately
రాత్రి	night	వంద	hundred
పగలు	day-time	ఎనభై	eighty
దూరం	distance	నూట	hundred and—
దాదాపు	approximately	తొంభై	ninety
వెయ్యి	thousand	ఫర్లాంగు	furlong
మైలు	mile		

GRAMMAR NOTES

39.1. In this lesson the 'ablative case is introduced. The suffix denoting ablative case is నించి.

మైసూరునించి మీ ఊరికి ఎంత దూరం ? 'How far is your place from Mysore ?'

39.2. Note that the dative case suffix is added to the noun denoting destination.

మైసూరు నించి మీ ఊరికి ఎంత దూరం ?

'What is the distance from Mysore to your place ?'

39.3. Notice the optional use of the dative case suffix in expressing distance.

ఇక్కడించి మీ ఊరు ఎంత దూరం ?

ఇక్కడించి మీ ఊరికి ఎంత దూరం ? 'How far is your place from here ?'

39.4. The plural form of రాత్రి is రాత్రిళ్లు.

39.5. Formation of numerals upto 1000 is also introduced in this lesson.

వంద means 'hundred' and వెయ్యి means 'thousand'.

39.5.1. For numerals from 101 to 199 నూట— 'hundred and—' is prefixed to the numeral denoting 1 to 99.

నూట ఒకటి	101	నూట ముప్పైఅయిదు	135
నూట రెండు	102	నూట నలభై ఎనిమిది	148
నూట పది	110	నూట యాభై ఏడు	157
నూట ఇరవై ఒకటి	121	నూట అరవైనాలుగు	164

నూట డెబైపుమూడు	173	నూట తొంభై నాలుగు	194
నూట ఎనభై ఎనిమిది	188	నూట తొంభై ఎనిమిది	198
నూట తొంభై	190	నూట తొంభై తొమ్మిది	199
నూట తొంభై ఒకటి	191		

39.5.2. From 200 onwards వంద is used.

రెండు వందలు	'two hundred'
మూడు వందలు	'three hundred'

అ is added to వందలు before adding other numerals.

రెండువందల ఒకటి	201	ఆరువందల ఆరవై తొమ్మిది	669
రెండువందల రెండు	202	ఏడువందల ఎనభై ఒకటి	781
రెండువందల పది	210	ఎనిమిదివందల తొంభై రెండు	892
మూడువందల ముప్పైఆరు	336	తొమ్మిదివందల పది	910
నాలుగువందల యాభై రెండు	452	తొమ్మిదివందల తొంభై తొమ్మిది	999
ఐదువందల అరవై ఒకటి	561	పెయ్యి	1000

39.6. గాని 'or' is added to all the phrases when there is a choice among them.

నాకు కాఫీగాని టీగాని చాలు.	'Coffee or tea is enough for me.'
----------------------------	-----------------------------------

39.7. The oblique bases of ఇక్కడ, అక్కడ and ఎక్కడ are ఇక్కడి, అక్కడి and ఎక్కడి respectively.

39.8. Recall the Sandhi operation given in (12.6).-

$$\begin{aligned} &డి + ని \longrightarrow ణి \\ &di + ni \longrightarrow \eta ni \end{aligned}$$

This can also be written as డిని.

ఇక్కడించి	'from here'
నేను మంచివాణ్ణి	'I am a good man.'

But pronunciation of this డిని is only ణి.

REVIEW 5

Lesson 40

మా ఊళ్లో ఒక గుడి ఉంది
ఆ గుడి చుట్టూతోటుంది
ఆ గుళ్లో ఒక బొమ్మంది — ఆ
బొమ్మకు ప్రాణం వదిమంది.

మా ఊళ్లో ఒక బడి ఉంది
ఆ బడి చుట్టూతోటుంది
ఆ బడిలో ఒకరున్నారు — ఆ
బడి పిల్లలకు మాష్టారు.

గుళ్లో రోజూనై చేద్యం
ఊళ్లో లేదు ఐకమత్యం
ఊళ్లో పెద్దలు ప్రతిసాయంత్రం
గుళ్లో తీరిక కాలక్షేపం

A temple in our town,
A garden around the temple,
An idol in the temple,
Its life is the people.

A school in our town,
Around it a garden,
One is there in the school,
He, pupils' teacher in the school.

Offerings in the temple daily,
But people have no unity,
Elders every evening,
In the temple while away

వాళ్ళ కు లేవు వసులు పాటలు
వాళ్ళ కు కావాలి అందరి మాటలు

మా ఊళ్లో ఒక గుడి ఉంది
ఆ గుడి చుట్టూతోటుంది
ఆ గుళ్లో ఒక బొమ్మంది - ఆ
బొమ్మకు ప్రాణం వదిమింది.

ఆ బడి తోట
రంగుల పూలు
బడిలో పిల్లల వేడుకలు
ఆ బడిపంతులు బోధనలు
పిల్లల భావికి నిచ్చెనలు
ప్రతిసాయంత్రం ఆటలు పాటలు
ఉజ్వల భావికీ పూల పాటలు

మా ఊళ్లో ఒక బడి ఉంది
ఆ బడి చుట్టూతోటుంది
ఆ బడిలో ఒకరున్నారు - ఆ
బడి పిల్లలకు మాష్టారు.

గుళ్లో తీరిక కాలక్షేపం
బళ్లో చదువుల మనోవికాసం
గుళ్లో రోజూ ఆర్పనలు
బళ్లో భావికి నిచ్చెనలు
గుడి కావాలా

బడి కావాలా ?
ఏం కావాలి మీకు ?

కాలక్షేపం మాకొద్దు
ఒడలు మెదడులకు వనిముద్దు

As they spend time gay
Into others' problems interfering.

A temple in our town,
A garden around the temple,
An idol in the temple,
Its life is the people.

Colourful blossoms in the garden
of the school,
Mirth children make in the school,
Preaches the teacher
For the pupils' future
Every evening sports gay
A bright future's successful way.

A school in our town,
Around it a garden,
One is there in the school,
He, pupils' teacher in the school.

People spend time in the temple,
School to uplift the pupils
Services in the temple,
School providing future to pupils
Temple or school which one do you
choose ?
Which one do you choose ?

We want time not to waste
For body and mind work is taste

కాలక్షేపం మాకొద్దు
ఒడలు మెదడులకు పనిముద్దు.

We want time not to waste
For body and mind work is taste.

మా ఊళ్లో ఒక గుడి వుంది
మా ఊళ్లో ఒక బడి వుంది
మా ఊళ్లో ఒక గుడి వుంది
మా ఊళ్లో ఒక బడి వుంది.

A temple in our town,
A school in our town;
A temple in our town;
A school in our town.

VOCABULARY

చుట్టూ	around	పంతులు	teacher (masc.)
తోట	garden	బోధన	teaching
ప్రాణం	life	భావి	future
బడి	school	నిచ్చెన	ladder
రోజూ	daily	ఆట	play, game
నై వేద్యం	offering	ఉజ్వల	bright
ఐకమత్యం	unity	బాట	path
ప్రతి	every	చదువు	education
తీరిక	leisure	మనోవికాసం	mental enlightenment
కాలక్షేపం	whiling away the time	అర్చన	worship (N)
పని	work	మెదడు	mind
పాట	song	ఒడలు	body
మాట	word	ముద్దు	pretty
వేడుక	mirth, merriment		

EXERCISES

a. Fill up the blanks with ఉన్నది/ఉన్నాయి/ఉన్నాడు/ఉన్నావు/ఉన్నారు/ఉన్నాం/ఉన్నాను.

1. సుగుణ నిన్న సాయంత్రం ఇక్కడ.....
2. మాస్టరుగారు క్లాసులో.....
3. ఆ గదిలో ఒక పిల్లి.....
4. నా దగ్గర పది రూపాయలు.....
5. నువ్వు నిన్న అక్కడ.....
6. మేం హాస్టల్లో.....

7. నిన్న సాయంత్రం ఆరుగంటలకు నేను
కాలేజీలో.....
8. మీరు ఇప్పుడు మైసూరులో.....కదూ ?
9. రవి ఇక్కడ.....
10. వాళ్ళిద్దరూ ఆటుమొన్నరాత్రి హాస్టల్లో.....
11. మనం ఆ రోజు విజయవాడలో.....

b. Rewrite all the sentences of a. above using the negative forms of the verbs.

c. Fill up the blanks with కు or కి

1. ఇవాళ మా.....పాలు కావాలి.
2. ఇప్పుడు రవి.....టీ కావాలి.
3. ఆ పాప.....కాఫీ ఒడ్డు.
4. ఈ అమ్మాయి.....ఎన్ని పుస్తకాలు
కావాలి ?

d. Fill up the blanks with లేదు or లేవు.

1. ఈ సీసాలో మందు.....
2. ఈ హోటల్లో పాలు.....
3. నా దగ్గర మంచిసీక్కు.....
4. మన యింట్లో టీ.....

e. Rewrite the following sentences using అలవాటు or అలవాటు లేదు without changing the meaning.

1. శర్మకు రోజూ కాఫీ కావాలి.
2. సుశీలకు రోజూ కాఫీ అక్కరలేదు.
3. శారద తమ్ముడికి రోజూ పాలు అక్కరలేదు.
4. అతనికి టీ కావాలి.

f. 1) Give the plural forms of :

వగలు పెసరట్టు
రాత్రి బడి
మైలు గుడి

2) Identify the number of

పాలు పంచదార
టీ మంచిసీక్కు

g. Fill up the blanks using తియ్యగా/చప్పగా/చేదుగా/వేడిగా

1. ఈ కాఫీలో పంచదార లేదు;ఉంది.
2. ఈ పాలిలో పంచదారలేదు;ఉన్నాయి.
3. ఈ పాలు చల్లగా ఉన్నాయి;లేవు.
4. ఈ పాలు చప్పగా ఉన్నాయి;లేవు.

h. Fill up the blanks with కావాలి/అక్కరేదు.

1. శర్మకు జ్వరం లేదు. మందు.....
2. సుబ్బారావుకు రెండేళ్లు. రైల్వో టిక్కెట్టు.....
3. నాకు పాలు కాలు కావాలి; శర్మకు కూడా.....
4. నా దగ్గర కలం లేదు. నీ కలం నాకు.....

i. Answer the following questions as shown in the model.

Model (i) :

ఇప్పుడు క్లాసులో ఎవరున్నారు ?

ఇప్పుడు క్లాసులో ఎవరూ లేరు.

1. శర్మ దగ్గర ఏమున్నాయి ?
2. సుశీలకు ఏం కావాలి ?
3. మీ యింట్లో ఎవరున్నారు ?
4. నీకు ఏది కావాలి ? ఈ కలమా ? ఆ కలమా ?

Model (ii) :

నీకు పది రూపాయలు కావాలా ? (నాలుగు)
పది రూపాయలు అక్కరేదు, నాలుగు రూపాయలు చాలు.

1. శర్మకు రెండు కాయితాలు కావాలా ? (ఒక)
2. రమకు బోర్నవీటా కావాలా ? (టీ)
3. సుశీలకు కాఫీ, టిఫిను కావాలా ? (కాఫీ)

j. Answer the following questions.

1. మీ ఊరికి ఇక్కణ్ణించి ఎన్నిరోజుల ప్రయాణం ?
2. మీకు రోజూ రాత్రి పది గంటలకు కాఫీ అలవాటు ఉన్నదా ?
3. ఇప్పుడు మీరు ఏ ఊళ్లో ఉన్నారు ?

k. Write the following numerals in Telugu words.

796	382
304	176
987	104
1000	100

UNIT 11

Lesson 41

శేషాద్రి : రండి రామారావుగారూ : కూర్చోండి :

Please come in Mr. Ramarao. Be seated !

రామారావు : మీ ఇల్లు చాలా బాగున్నదండీ :
అద్దె ఎంత ?

Your house is very nice, Sir ! What is the rent ?

శేషాద్రి : అద్దె ఇల్లు కాదండీ : సొంత ఇల్లే :

This is not a rented house. It's my own house.

రామారావు : అందుకే ఇంత బాగున్నది.

That's why it is so nice.

శేషాద్రి : శారదా : ఇలారా : చూడు వీరు
ఎవరో :

Sarada ! Come here ! See who is here !

శారద : ఓ : రామారావుగారు కదూ : నమస్కార
మండీ : ఇంట్లో అందరూ బాగున్నారా ?

Oh ! Mr. Ramarao ! *Namaskaram* ! Is everybody at home doing well ?

రామారావు : ఆ : మీ పాప ఏది ?

Yes. Where is your child ?

శారద : గదిలో ఉన్నది. పాపా ఇలారా :

శేషాద్రి : శారదా ! వారికి కాఫీ ఇవ్వు.

శారద : ముందీ బిస్కెట్లు తీసుకోండి.

రామారావు : ఏం పాపా ! నీ పేరేమిటి ?

శేషాద్రి : మామయ్యగారికి నీ పేరు చెప్పు.

పాప : లత.

రామారావు : నువ్వు మంచి పాపవి. ఇక్కడికిరా :
ఈ చాక్లెట్లు తీసుకో ! నా దగ్గర కూర్చో !

శేషాద్రి : వెళ్లమ్మా ! మామయ్యగారి దగ్గరికి
వెళ్లు.

రామారావు : లతా ! ఈ బొమ్మ చూడు. బాగు
న్నదా ?

పాప : చాలా బాగున్నది. ఇది ఎవరికి ?

రామారావు : నీకే ! తీసుకో. ఇదుగో ఈ బిస్కెట్లు
గూడా నీకే, తిను.

పాప : నాకు బిస్కెట్లు ఒద్దు. బొమ్మ కావాలి.
బిస్కెట్లు మీరే తినండి !

రామారావు : నీకు బిస్కెట్లు ఎందుకొద్దు ?

పాప : నాకు ఇవ్వుడు ఆకలి లేదు, అందుకు.

She is in the room. Papa ! Come here.

Sarada ! Give him coffee.

Please have these biscuits first.

Papa ! What's your name ?

Please tell uncle your name.

Latha.

You are a nice child. Come here. Take
this chocolate and sit beside me.

Go to uncle, dear.

Latha ! Look at this doll. Is it fine ?

It is very fine. For whom ?

It is for you ! Take it. This biscuit is also
for you. Have it.

I want the doll, but not the biscuit. You
please have the biscuit.

Why don't you have the biscuit ?

I am not hungry now.

DRILLS

a. Build-up drill.

చెప్పు !

పేరు చెప్పు !

నీ పేరు చెప్పు !

మామయ్యగారికి నీ పేరు చెప్పు !

రా !

దగ్గరికి రా !

బిల్ల దగ్గరికి రా !

నువ్వు ఈ బిల్ల దగ్గరికి రా !

కూర్చోండి :

ఇక్కడ కూర్చోండి :

మీరు ఇక్కడ కూర్చోండి :

తిను :

నీకే, తిను :

బిస్కెట్లు నీకే, తిను :

ఈ బిస్కెట్లు నీకే, తిను :

ఇదిగో ఈ బిస్కెట్లు నీకే, తిను :

ఎవరో :

వీరు ఎవరో :

చూడు వీరు ఎవరో :

కారదా : చూడు వీరు ఎవరో :

రండి

దగ్గరికి రండి.

కొంచెం దగ్గరికి రండి.

కొంచెం దగ్గరికి
రండి !

DR. RAO
M.B.B.S.

b. Substitution drill.

Model (i) :

ఇక్కడ కూర్చోండి.

అక్కడ

అక్కడ కూర్చోండి.

నా పక్కన

రవి దగ్గర

అకుర్చీలో

Model (ii) :

ఈ బిస్కెట్లు తినండి.

చూడు

ఈ బిస్కెట్లు చూడండి.

తీసుకో

ఇప్పుడు

c. Interlocked substitution drill.

Model (i) :

నువ్వు రవికి నీ పేరు చెప్పు.

మీరు.....

మీరు రవికి మీ పేరు చెప్పండి.

.....రఘు.....

మీరు రఘుకు మీ పేరు చెప్పండి.

.....మీ నాన్నగారి పేరు.....

మీరు రఘుకు మీ నాన్నగారి పేరు చెప్పండి.

1. గోపీ : నువ్వు నాకు నీ పేరు చెప్పు.

శర్మగారూ :

.....శారద భర్త పేరు....

.....అతను.....

సరళా :

.....మీ తమ్ముడి పేరు....

.....నేను.....

Model (ii) :

నువ్వు నా పుస్తకం తీసుకో :

చూడు

నువ్వు నా పుస్తకం చూడు :

మీరు

మీరు నా పుస్తకం చూడండి :

మీరు

మీరు నా పుస్తకం చూడండి :

బొమ్మ

మీరు నా బొమ్మ చూడండి :

1. నువ్వు ఇడ్లీ తిను .

మీరు.....

.....పూరీలు.....

.....చూడు

నువ్వు.....

.....తీస్కో

మీరు.....

.....ఇవ్వు

.....చుంచి నీళ్లు.....

నువ్వు.....

2. నువ్వు ఇవ్వాలి కాఫీ తీసుకో :

మీరు.....

.....రేపు.....

.....పుస్తకం.....

.....ఇవ్వు.

నువ్వు.....

.....బిస్కెట్లు.....

మీరు.....

.....తిను.

నువ్వు.....

.....వెనరట్టు.....

.....చూడు

d. Response drill.

Model (i) :

రవి పుస్తకం ఎక్కడున్నది ?

శర్మా : చూడు, రవి పుస్తకం
ఎక్కడున్నదో :

1. అతని గడియారం ఎక్కడున్నది ?

2. మన ఇంట్లో ఎవరున్నారు ?

3. రవి ఎక్కడున్నాడు :

Model (ii) :

రవీ : చూడు వీరు ఎవరో :

(మామయ్యగారు)

ఓ : వీరు మామయ్యగారు కదూ :

1. కమలా : చూడు, ఈ పుస్తకం ఎవరిదో :

(రవిది)

2. సరళా : చూడు, ఈ ఇల్లు ఎంత బాగున్నదో :

(మీది)

3. గోపీ : చూడు, ఆ పుస్తకం ఏమిదో :

(తెలుగు)

Model (iii) :

చూడండి. ఈ గడియారం ఎంత

బాగున్నదో : (కొత్త)

ఇది కొత్త గడియారం కదూ : అందుకే

అంత బాగున్నది.

1. చూడండి, ఈ ఇల్లు ఎంత బాగున్నదో :

(పొంత)

2. చూడండి, ఈ సంచీ ఎంత బాగున్నదో :

(రవి సంచీ)

3. చూడండి, ఈ పువ్వు ఎంత బాగున్నదో :

(గులాబీ)

e. Transformation drill.

Model (i) :

నువ్వు రేపు మా ఇంటికి రా.

మీరు రేపు మా ఇంటికి రాండి.

1. నువ్వు ఇప్పుడు ఇడ్లీ తిను.

2. నువ్వు పది గంటలకు ఈ గదికి రా.

3. రవికి నీ పేరు చెప్పు.

5. నువ్వు నా పుస్తకం తీసుకో.

Model (ii) :

లతగారూ : మీరు ఈ పుస్తకం చూడండి.

లతా : నువ్వు ఈ పుస్తకం చూడు.

1. సరళగారూ : మీరు ఈ గదిలో కూర్చోండి.

3. శ్యామలగారూ : మీరు ఐదు గంటలకు ఈ
బస్సులో మీ ఇంటికి వెళ్లండి.

4. శర్మగారూ నాకు మీ కొత్త సంచీ ఇవ్వండి.

EXERCISES

a. Change the following sentences as shown in the model :

Model (i) :

ఈ పుస్తకం ఎక్కడున్నది ?

అ. చూడు, ఈ పుస్తకం ఎక్కడున్నదో :

ఆ. చూడండి, ఈ పుస్తకం ఎక్కడున్నదో :

1. నా కొత్త గడియారం ఎవరి దగ్గరున్నది ?

2. రవి గదిలో ఎవరున్నారు ?

3. మాష్టరుగారు ఎక్కడున్నారు ?

4. ఆయన ఎవరు ?

Model (ii) :

చూడు, ఈ ఇల్లు ఎంత బాగున్నదో : (సొంత)

ఇది సొంత ఇల్లు కదూ ! అందుకే ఇంత
బాగున్నది.

1. చూడు ఈ పుస్తకం ఎంత బాగున్నదో :

(కొత్త)

2. చూడు, ఈ బస్సు ఎంత బాగున్నదో

(ఎక్స్ప్రెస్)

3. చూడు ఈ పనిమా ఎంత బాగున్నదో :

(పాత)

b. Change the honorific forms into non-honorific and non-honorific into honorific in the following sentences :

1. రవీ ! రేపు నువ్వు మా ఇంటికి రా.

2. సరళగారూ ! మీరు ఆ కుర్చీలో కూర్చోండి.

3. రతిరామ్గారూ ! మీరు ఆ పూరీ తినండి.

4. శర్మగారూ ! మీరు ఇవ్వాలి తెలుగు

పనిమాకు చెబండి.

5. కమలా ! నువ్వు కొత్త గడియారం తీస్కో.

6. శారదా ! చూడు ఆక్కడ ఎవరున్నారు !

c. Fill up the blanks with లో or కి/కు.

1. మీరు ఈ కుర్చీ.....కూర్చోండి :

2. నువ్వు రేపు కాలేజీ.....రా !

3. కమలా ! నువ్వు ఆరు గంటలకు బస్స్టాండ్
దగ్గరి.....చెళ్లు.

4. సుశీలా ! రవి.....నీ కొత్త

గడియారం ఇవ్వు.

2. ఏమండీ ! మాష్టరుగారి.....మీ పేరు

చెప్పండి.

- d. Produce atleast 16 sentences from the following table taking one word from each column.

నువ్వు	రవికి	ఇప్పుడు	నీ	పేరు	చెప్పు
మీరు	కమలకు	రేపు	మీ	పుస్తకం	చెప్పండి
				సంచి	ఇవ్వ
					ఇవ్వండి

- e. Match the following.

A	B
1. రవీ : మీ పుస్తకం	తను ()
2. గోపి : రేపు మా ఇంటికి	వెళ్ళండి ()
3. కమలా : ఈ కుర్చీలో	ఇవ్వండి ()
4. సరళా : నువ్వీ పెనరట్టు	కూర్చో ()
5. ఏమండీ : మీరిప్పుడు ఆఫీసుకు	రా ()
6. రవిగామా : మీరీ పుస్తకం కమలకు	తీస్కోండి ()
7. పాపా : మీ అన్నయ్య పేరు	చెప్పు ()

VOCABULARY

రా	come
కూర్చో	sit
అద్దె	rent
అందుకు	that's why
ఇలా	in this way/manner
చూడు	see
ఇవ్వ	give
బిస్కెట్టు	biscuit

తీసుకో/తీస్కో	take
మామయ్య	maternal uncle
చెప్పు	say
చాక్లెట్టు	chocolate
వెళ్ళు	go
తను	eat
అకలి	hunger
కొంచెం	a little

GRAMMAR NOTES

41.1. In this lesson the imperative forms of the verb are introduced.

Most of the verbal bases introduced in this course can be used as imperative forms in non-honorific singular without any change.

రా	'Come !'	వెళ్లు	'Go !'	తీసుకో	'Take !'
----	----------	--------	--------	--------	----------

There are, however, some bases which will be slightly modified when used in imperative. When such bases occur, an explanation will be given regarding the modifications in the grammar notes (67.2, 68.2).

41.2. Telugu verbal bases, as introduced in this course, can end in both a consonant (Lessons 67, 68) and a vowel. The final vowel can be a short vowel or a long vowel. The final short vowel will always be ఓ. There are also a few ఇ ending bases and one అ ending base; namely పడ (lesson 46). This is a type of defective verb and it occurs in imperative only.

In the case of the ఇ ending bases, the final ఇ can be predicted by the presence of a consonant య in the final syllable. In other words, if there is a consonant య in the final syllable, the final vowel will be ఇ. In all other cases of short vowel ending bases, the final vowel will be ఓ.

In the case of long vowel ending bases, the final vowel will be అ or ఏ or ఓ.

41.3. In this lesson the following verbal bases are introduced :

రా	'come'	తీసుకురా	'take'
కూర్చో	'sit'	చెప్ప	'tell'
చూడు	'see'	వెళ్లు	'go'
ఇవ్వు	'give'	తిన	'eat'

41.4. All the bases mentioned in 41.3. can be used in imperative non-honorific singular without any change.

రా :	'Come !'	తిన :	'Eat !'
------	----------	-------	---------

41.5. అండ్రి is added to the base to form imperative honorific singular and imperative plural.

తిను + అండ్రి → తినండి 'Eat ! (hon. sg. & plural.)
tinu + aṇḍi → tinanḍi

41.6. The final short vowel of verbal bases or verbal derivatives is dropped when followed by a suffix beginning with a vowel.

తిను + అండ్రి → తినండి 'Please eat !'
tinu + aṇḍi → tinanḍi
 వెళ్లు + అండ్రి → వెళ్లండి 'Please go !'
vellu + aṇḍi → vellanḍi

41.7. A suffix beginning with ఆ looses the initial vowel when it follows a base ending in a long vowel.

కూర్చో + అండ్రి → కూర్చోండి 'Please sit !'
kuurchoo + aṇḍi → kuurchoo-ṇḍi
 తీసుకో + అండ్రి → తీసుకోండి 'Please take !'
tiisukoo + aṇḍi → tiisukoo-ṇḍi

41.8. When అండ్రి follows a mono-syllabic base the long vowel of the base will optionally become short.

రా + అండ్రి → రండి/రాండి 'Please come !'
raa + aṇḍi → raṇḍi / raanḍi

41.9. Recall the sentences of 32.2. :

ఎక్కడున్నదో : 'It is not known where it is.'
 అతను ఎవరో : 'It is not known who he is.'

These are similar to the following sentences in the use of the dubitative marker అ.

అది ఏమిటో : 'It is not known what it is.'
 అతను ఎవరో : 'It is not known who he is.'

The dubitative marker అ is also used in the sentences like :

చూడు అదేమిటో : } 'See what it is !
 అదేమిటో చూడు :

చూడు అతనెవరో : 'See who he is !'
అతనెవరో చూడు :

Here the dubitative marker —ట is functioning as a conjunction and it conjoins two sentences like :

(1) చూడు and (2) అదేమిటి or అతనెవరు

(For want of a better term, we use the term 'dubitative marker' to refer to the suffix —ట in sentences given here. The function of —ట here is something more than what the label 'dubitative marker' indicates.)

The dubitative marker —ట , when used as a conjunctive particle, is added to the constituent sentence which contains the interrogation.

The other constituent sentence always contains a verb which means 'find out' or 'say' or 'see' or 'know' or the like, that is, a verb indicating 'inference'. Therefore, we can also have a sentence like :

అయ్ ఎవరో చెప్పు. 'Tell who he is.'
అయ్. ఎవరు + ట చెప్పు

41.10. ఇలా 'this way', 'like this' is a manner adverb. But when used with the verbs రా 'come' ఇవ్వు 'give' etc., it adds some locative shade of meaning to the verb.

ఇలా రా : 'Come here!', 'Come this way!' 'Come on!'
ఇలా చూడు : 'Look here!', 'Look at this point!'
ఇలా ఇవ్వు : 'Give it to me!', 'Give it here!'

etc.

41.11. Notice the use of the dative case suffix in this lesson.

41.11.1. For the motion verbs like రా 'come', and వెళ్లు 'go', the destination noun will be in dative case. (Also see 39.2.)

స్కూలుకు వెళ్లు : 'Go to the school.'
ఇంటికి రా : 'Come home.'

41.11.2. When the destination noun is other than a noun of location like house, school, garden, office etc., the dative case suffix is added along with the locative noun దగ్గర (oblique base దగ్గరి 16.6).

శర్మ దగ్గరికి వెళ్లు : 'Go to Sarma.'
నా దగ్గరికి రా : 'Come to me.'
ఆ చెట్టు దగ్గరికి వెళ్లు : 'Go to that tree.'

When the destination noun is a noun of location it can be used with or without దగ్గర. When used with దగ్గర, it gives the meaning of 'near that object'.

స్కూలు దగ్గరికి వెళ్లు.	'Go to the place where the school is situated'.
స్కూలుకు వెళ్లు.	'Go to the school'.

41.11.3. For the verbs like ఇవ్వు 'give' and చెప్పు 'tell', the noun denoting 'recipient' will be in dative case (benefactive relationship, 26.1.)

అయనకు కాఫీ ఇవ్వు.	'Give him coffee.'
అయనకు నీ పేరు చెప్పు.	'Tell him your name.'

41.11.4. Dative case expresses benefactive relationship (26.1.) in the sentences like

ఈ పుస్తకం శర్మకు.	'This book is for Sarma.'
ఆ కాఫీ నాకు.	'This coffee is for me.'

41.11.5. Recall the function of the dative case suffix in the expression of feelings, desires, habits and experiences as mentioned in 38.6. In the following sentence also, the function of the dative case is the same.

నాకు ఆకలి లేదు.	'I am not hungry.'
-----------------	--------------------

UNIT 11

Lesson 42

రావు : రండి శర్మగారూ : కూర్చోండి.

Come in Mr. Sarma. Take your seat.

కమల : లక్ష్మీ : ఆ ఫాను ఎక్కువగా తెలుగుగా
వెయ్యి. కిటికీ తలుపులు తెరిచి.

Lakshmi! Put on the fan. Put on the
light also. Open the windows.

శర్మ : ఫాను వెయ్యకు. చలిగా ఉంది. కిటికీ గూడా
అక్కర్లేదు ముయ్యి

Don't put on the fan. It is cold. You
need not open the windows also; close
them.

కమల : కిటికీ తలుపులు గట్టిగా వెయ్యకు; మెల్లగా
వెయ్యి. కాఫీ తీసుకోండి :

Don't shut the windows so harsh. Shut
them gently. Please take this coffee.

శర్మ : నాకు ఇంత కాఫీ అక్కర్లేదు. కొంచెం
తీయండి. పంచదార కొంచెం కావాలి.
అంత వెయ్యకండి, కొంచెం చాలు.

I don't want this much coffee. Please take
out a little. I want some sugar. Please
don't put that much. A little is enough.

రావు : మీ రవి అడ్రసు చెప్పండి. కమలా : ఈ
డైరీలో రవి అడ్రసు రాయ. చెప్పండి
శర్మగారూ :

Please give me your Ravi's address.
Kamala! Write down Ravi's address in
this diary. Please tell the address,
Mr. Sarma!

శర్మ : 28, పోలీసు స్టేషను వీధి, కొత్తపేట,
గుంటూరు.

28, Police Station Street, Kottapeta,
Guntur.

రావు : కమలా ! ఆ అడ్రసుకింద ఒక గీతగియ్యి :
లక్ష్మీ : ఇక్కంజ్ఞించి కాఫీ కప్పు
తియ్యి : ఆ బల్లమీద పెట్టు :

Kamala! Please underline that address.
Lakshmi! Take away this coffee cup.
Keep it on that table.

కమల : లక్ష్మీ : ఎక్కడున్నావు? తొందరగా రా :
ఇప్పుడు పూలు కొయ్యకు. ముందు
గులాబీ మొక్కలకు నీళ్లు పోయ్యి.
తర్వాత పూలు కొయ్యి.

Lakshmi! Where are you? Come
quickly. Don't pluck the flowers now.
Water that rose plants first. After that,
you can pluck the flowers.

శర్మ : అరున్నరకు నాటకం ఉంది కదా : బయ
ల్దేరండి :

You know there is a play at 6.30. Let's
start.

రావు : తొందర ఎందుకు ? ఇప్పుడు బదున్నరే :
కమలా : నువ్వుగూడా బయల్దేరు :

Why, such a hurry? It's only 5.30 now.
Kamala! You also start.

DRILLS

a. Build-up drill.

రాయి :

అడ్రసురాయి :

రమ అడ్రసు రాయి :

పుస్తకంలో రమ అడ్రసు రాయి :

ఆ పుస్తకంలో రమ అడ్రసు రాయి :

చెప్పండి :

అడ్రసు చెప్పండి :

నాన్నగారి అడ్రసు చెప్పండి :

రవి నాన్నగారి అడ్రసు చెప్పండి :

తియ్యి :

ఏముందో తియ్యి :

జేబులో ఏముందో తియ్యి :

గియ్యి :

గీతలు గియ్యి :

రెండు గీతలు గియ్యి :

కింద రెండు గీతలు గియ్యి :

బొమ్మ కింద రెండు గీతలు గియ్యి :

ఈ బొమ్మ కింద రెండు గీతలు గియ్యి :

వెయ్యకండి

గట్టిగా వెయ్యకండి

తలుపులు గట్టిగా వెయ్యకండి

కిటికీ తలుపులు గట్టిగా వెయ్యకండి.

ఆ కిటికీ తలుపులు గట్టిగా వెయ్యకండి.

కదా :

ఉంది కదా :

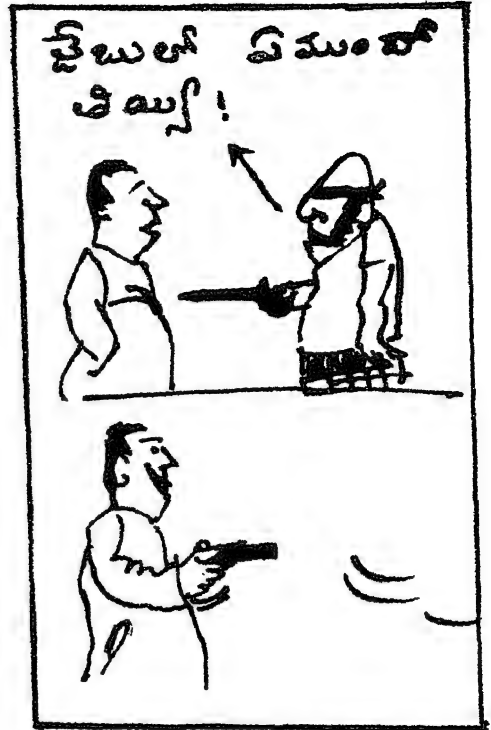
నాటకం ఉంది కదా :

ఐదున్నరకు నాటకం ఉంది కదా :

సాయంత్రం ఐదున్నరకు నాటకం ఉంది కదా :

ఇవ్వాలి సాయంత్రం ఐదున్నరకు నాటకం

ఉంది కదా :

b. Substitution drill.

Model (i) :

తొందరగా రాకు. (కూర్చో)

తొందరగా కూర్చోకు.

1. రవీ : నువ్వు ఈ పుస్తకం ఇవ్వకు. (తీసుకో)

2. గిరిజా : నువ్వు కిటికీ ముయ్యకు. (తియ్యి)

3. గోపీ : నువ్వు లైటు చూడకు. (వెయ్యి)

4. శర్మా : నువ్వు తొందరగా వెళ్లుకు. (ఐదులేదు)

Model (ii) :

మెల్లగా వెళ్ల కండి.

తియ్యి

మెల్లగా తియ్యకండి.

తిను

రా

తీసుకో

రాయి

పొయ్యి

Model (iii) :

ఇంత వంచదార అక్కరేదు ; కొంచెం
తియ్యండి.

టీ
బోర్నవీటా
ఉపా
కాఫీ

Model (iv) :

ఈ పుస్తకం కుర్చీ దగ్గర పెట్టు.
పక్కన
ఈ పుస్తకం కుర్చీ పక్కన పెట్టు.
లో
మీద
కింద

c. Response drill.

Model (i) :

బల్లమీద ఏమున్నది : (పుస్తకం)
బల్లమీద పుస్తకం ఉన్నది.

1. ఈ బల్లకింద ఏమున్నది : (కలం)
2. ఈ పుస్తకం మీద ఏమున్నది : (కాయితం)
3. ఆ చెట్టుమీద ఎవరున్నారు : (సుబ్బారావు)
4. ఈ చెట్టు కింద ఎవరున్నారు : (గిరిజ)

Model (ii) :

సరళ ఎది : (ఆగదిలో)
సరళ ఆగదిలో వున్నది గదా :

1. నో పుస్తకం ఎక్కడున్నది : (నంచీలో)
2. శర్మ ఎక్కడున్నాడు : (గుంటూరులో)
3. పిల్లలు ఎక్కడున్నారు : (ఇక్కడే)
4. సరళ గడియారం ఎక్కడున్నది :
(పుస్తకం కింద)
5. అతని కలం ఎక్కడున్నది : (బల్లమీద)

d. Transformation drill.

Model (i) :

రవీ : తొందరగా తలుపు వెయ్యి.
రవీ : తొందరగా తలుపు వెయ్యక.

1. సరళ : పాను వెయ్యి.
2. గోపి : ఆ పుస్తకం అక్కడ పెట్టు.
3. రేపు సాయంత్రం అరు గంధలకు మా
ఇంటికి రా.
4. సువ్వు ఈ కలం తీసుకో.

Model (ii) :

మీరు ఆ కుర్చీలో కూర్చోండి.
మీరు ఆ కుర్చీలో కూర్చోకండి.

1. రంగారా, మీరా పుస్తకం తీసుకోండి.
2. ఏమండీ, మీరు తొందరగా మా ఇంటికి రండి
3. తొందరగా మొక్కలకు నీళ్లు పోయ్యండి.

Model (iii) :

- రవిగారూ : మీ మీరిటు చూడకండి.
రవీ : నువ్వులు చూడు.
1. సుగుణా : మీరు మా ఇంటికి రాకండి.
2. సరళగారూ : ఇప్పుడు మీరు లైటు వెయ్యకండి.
3. గిరిజా : మీరీ పుస్తకం అక్కడ పెట్టకండి.

EXERCISES

a. Fill up the blanks with the correct forms of the verbs given in the parentheses.

1. సుగుణ : ఈ గది పేడిగా ఉన్నది.
కమల : అయితే మీరు ఫాను.....(వెయ్యి)
2. సరోజ : నాకు నీ పుస్తకం కావాలి.
విమల : అదుగో అక్కడున్నది.
నువ్వు.....(తీస్కో)
3. శర్మ : అక్కడ ఒక పులి ఉన్నది.
గోపి : అయితే మీరు అక్కడికి.....(వెళ్లు)
4. రమ : ఈ గదిలో చలిగా ఉన్నది.
ఉమ : ఆ కిటికీ తలుపులు.....(తీయి)
5. మోహన్ : ఇక్కడ రామరావు ఉన్నాడు
రవి అక్కరేలేదు.
జాన్ : అయితే రవిగారూ మీరు ఇక్కడికి
.....(రా)
6. కమల : ఆ కుర్చీ బాగా లేదు.
విమల : అయితే నువ్వు ఆ కుర్చీలో
.....(కూర్చో)

b. Answer the following questions using the cue words given in the parentheses.

1. ఈ బిల్లు మీద ఏమున్నది ? (రాముడి చొక్కా)
2. ఆ పెట్టెలో ఏమున్నది ? (రవి పుస్తకాలు)
3. ఈ చెట్టు మీద ఎవరున్నారు ? (పిల్లలు)
4. ఏనుగుమీద ఎవరున్నారు ? (రవి)
5. ఈ బిల్లు కింద ఏమున్నది : (పిల్లి)

c. Rewrite the following sentences as directed.

1. మీరు తొందరగా ఇంటికి వెళ్లండి.
(negative)
2. రవికి ఈ పుస్తకం ఇవ్వ. (honorific)
3. మీరు ఫాను వెయ్యండి. (negative)
4. కమలా : ఈ పుస్తకం అక్కడ పెట్టు.
(negative)
5. సరళా : ఆ పుస్తకం తీస్కో. (negative)
6. పూలు కొయ్యకు. (honorific)
7. రేపు మా ఇంటికి రా. (negative honorific)
8. ఈ గదిలో కూర్చోకండి. (affirmative)

d. Match the following.

A	B
1. మీరు కిటికీ	కొయ్య ()
2. నువ్వు ఆ ఫాను	వెయ్య ()
3. ఈ కప్పులో నీళ్లు	పెట్టు ()
4. గులాబీ పువ్వు	మొయ్యండి ()
5. ఆ పుస్తకం ఇక్కడ	పొయ్య ()

VOCABULARY

ఫాను	fan	పోలీసు స్టేషను	Police Station
వెయ్య	put on, put	వీధి	street
లైటు	light (N)	వేట	zone or part in a town
తియ్య	put off, take out,	కింద	below
	open (v)	గీత	line
చలి	cold, chill	గియ్య	draw a line
ఉంది	(see ఉన్నది)	సరే	all right
మూయ్య	shut, close (v)	కప్పు	cup
గట్టి	hard, harsh	పెట్టు	put, place (v)
మెల్లగా	gently, slowly	తొందర	quickness
అడ్రసు	address	కొయ్య	cut, pluck
డైరీ	diary	మొక్క	plant
రాయ	write	పొయ్య	pour (v)
పేజీ	page	కదా :	is it not
అట్ట	cover page, card board	బయల్దేరు	start [move on]
మీద	on, upon		

GRAMMAR NOTES

42.1. In this lesson some *ఇ* ending bases are introduced. Notice the presence of a consonant *య* in the final syllable of the bases. (41.2.)

పొయ్య	<i>poyyi</i>	'pour'	
తియ్య	<i>tiyyi</i>	'take off'	etc.

42.2. Negative imperative is also introduced in this lesson _అకు is added to the verbal base to form non-honorific negative imperative and _అకండి for its corresponding honorific singular/plural forms.

వెళ్లు + అకు → వెళ్లుకు 'Don't go.' (non-hon. sg.) (41.6.)

వెళ్లు + అకండి → వెళ్లుకండి 'Please don't go.' (hon. sg./pl.) (41.6.)

42.3. The adverbs చలిగా, గట్టిగా and తొందరగా derived respectively from చలి 'cold' (abstract noun), గట్టి 'harsh, strong' (adjective) and తొందర 'quickness' (abstract noun) are used in this lesson. (37.6.).

42.4. ఉన్నది is usually pronounced as ఉంది. In writing both are used.

42.5. మీద 'on, upon' and కింద 'under, below' are postpositions (16.6.) used in locative case. (They can also be used as place adverbs.)

42.6. Notice the use of the dative case suffix in the following sentence.

మొక్కకు నీళ్లు పోయ్యి 'Water the plant.'

Here మొక్క 'plant' is the recipient and therefore it is benefactive relationship. (26.1.)

42.7. Notice the use of కదా.

Also recall the use of కదూ (24.3.) in lessons 24, 28, 31, 36 and 41.

When both the speaker and the listener know the information, కదా is used by the speaker to bring the matter to the notice of the listener. కదూ is used if the speaker's knowledge about the information is not certain and the listener's knowledge, according to the speaker, is definite and the speaker wants confirmation from the listener.

42.8. The emphatic marker _నీ (6.4.), when added to a word, expresses a stress on *that* word which may be equated with 'only'.

ఇప్పుడు ఐదున్నర.	'Now it is 5.30.'
ఇప్పుడు అయిదున్నరే :	'Now, it is 6.30 only.'
శర్మ అక్కడున్నాడు.	'Sarma is there.'
శర్మే అక్కడున్నాడు.	'Sarma only is there.'
శర్మ అక్కడే ఉన్నాడు.	'Sarma is <i>there</i> only.'

UNIT 11

Lesson 43

శర్మ : ఏం జనతాసింగ్ ! ఏమిటా నవల ?

Hello! Janatha Singh! What is that novel?

మెహకార్ సింగ్ : మెస్సులోగూడా పుస్తకమేనా ?
పుస్తకాలు నీ గదిలో చదువు. మెస్సులో
చదవకు.

You read books in mess too? You can read books in your room but not in the mess.

శర్మ : నారాయణా ! ఈ కంచం బాగాలేదు. మళ్ళీ
కడుగు.

Narayana! This plate is not clean. Wash it again.

నారాయణ : మీరు కొంచెం పక్కకు జరగండి.
ఆ కంచం బాగానే ఉంది. అక్కడ
 కూర్చోండి.

Please move a little further. That plate is clean. Please sit there.

శర్మ : రతిరామ్ ! నువ్వు కొంచెం జరుగు.

Ratiram! Please move a little further.

రతిరామ్ : ఏమిటి నారాయణా ! నాకు మాడు
చపాతీలేనా ?

What Narayana! Only three chapathies for me?

నారా : ఇవ్వాళ చపాతీలు వొంచేమే ఉన్నాయండీ.

Today we have only few chapathies, sir.

రతి : అదినాకు అవసరం. నాకు మూడు చపాతీలు చాలు. పది చపాతీలు కావల్సిందే, తీసుకురా :

I'm not concerned with that. I need ten chapathies. You get them.

నారా : అయితే మెస్సు సెక్రెటరీని అడగండి.

Then you contact the mess secretary.

రతి : చూడు మెహకార్ సింగ్ : రోజూ ఇదే గొడవ. నీకు మూడు చపాతీలు చాలా :

Look here, Mehakar Singh ! It is the same problem every day. Will three chapathies be sufficient for you ?

మెహ : నన్ను ఏమీ అడగకు. అడుగో సెక్రెటరీ. ఆయనను అడుగు.

Don't ask me anything. There is the secretary. Ask him.

నందకుమార్ : రతిరామ్ : గొడవ చెయ్యకు ఊర్కో :

Ratiram ! Don't create furore. Be quiet.

శర్మ : రతిరామ్ : ఒకపని చెయ్యి. నా చపాతీలు తీసుకో :

Ratiram ! Do one thing. You take my chapathies.

రతి : నీ చపాతీలు ఒకటి గూడా నాకు అక్కర్లేదు.

I don't need any of your chapathies.

శర్మ : అయితే పో, సెక్రెటరీనే అడుగు.

Then, go and ask the secretary only.

రతి : ఆ : నారాయణా : మూడు చపాతీలు అయితే నాకు అక్కర్లేదు. తీసుకుపో. నాకు కనీసం పది చపాతీలు కావల్సిందే.

O.K. ! Narayana ! I do't want if it is only three chapathies. Take them away. I need a minimum of ten chapathies.

DRILLS

a. Repetition drill.

నువ్వు కాలేజీకిపో.

నాకు నాలుగు చపాతీలు తీసుకురా :

మీరు కాలేజీకి పోండి.

మీ ఇంటినించి నాలుగు పుస్తకాలు

మీరు హాస్టలుకు పోకండి.

తీసుకురాండి.

నువ్వు హాస్టలుకు పోకు.

హాస్టలునుంచి కాఫీ తీసుకురాకు.

మెస్సునించి చపాతీలు తీసుకురాకండి.

గొడవ చెయ్యకు ఊర్కో.
 గొడవ చెయ్యకండి. ఊర్కోండి.
 ఈ పని చెయ్యి. ఊర్కోకు.
 ఆ పని చెయ్యండి. ఊర్కోకండి.

మెస్సరో గూడా పుస్తకాలేనా ?
 ఇంట్లో గూడా ఆఫీసు వసేనా ?
 నాకు రోజుకు కనీసం ఆరు రూపాయలు
 కావాల్సిందే.
 నాకు పది గంటలకు కాఫీ కావాల్సిందే.

b. Build-up drill.

చదువు
 పుస్తకం చదువు.
 తెలుగు పుస్తకం చదువు.
 గదిలో తెలుగు పుస్తకం చదువు.
 నీ గదిలో తెలుగు పుస్తకం చదువు.
 నువ్వు నీ గదిలో తెలుగు పుస్తకం చదువు.
 జరగకు.
 పక్కకు జరగకు.
 ఆ పక్కకు జరగకు.
 నువ్వు ఆ పక్కకు జరగకు.
 అక్కర్లేదు.
 ఒకటి గూడా అక్కర్లేదు.
 పుస్తకం ఒకటిగూడా అక్కర్లేదు.
 అతని పుస్తకం ఒకటిగూడా అక్కర్లేదు.
 నాకు అతని పుస్తకం ఒకటిగూడా అక్కర్లేదు.

అడగకండి.
 పుస్తకం అడగకండి.
 రవిని పుస్తకం అడగకండి.
 ఆయననూ, రవిని పుస్తకం అడగకండి.
 ఇప్పుడు ఆయననూ, రవిని పుస్తకం అడగకండి.
 మీరు ఇప్పుడు ఆయననూ, రవిని పుస్తకం
 అడగకండి.
 కావాల్సిందే.
 రూపాయలు కావాల్సిందే.
 వంద రూపాయలు కావాల్సిందే.
 కనీసం వంద రూపాయలు కావాల్సిందే.
 నెలకు కనీసం వంద రూపాయలు కావాల్సిందే.
 నాకు నెలకు కనీసం వంద రూపాయలు
 కావాల్సిందే.

c. Substitution drill.

Model (i) :

నువ్వు తొందరగా నా పుస్తకం చదువు.
 (మీరు)
 మీరు తొందరగా నా పుస్తకం చదవండి.

1. నువ్వు తొందరగా ఈ గది కడుగు. (మీరు)
2. నువ్వు కొంచెం పక్కకు జరుగు. (మీరు)
3. నువ్వు నా పుస్తకం తీసుకురా : (మీరు)
4. నువ్వు ఊర్కో. (మీరు)

Model (ii) :

తెలుగు పుస్తకాలు చదువు. (చూడు)

తెలుగు పుస్తకాలు చూడు.

1. ఇంగ్లీషు పుస్తకాలు తీసుకోకు. (చదువు)
2. రవిని చూడకండి (అడుగు)
3. నాలుగు చపాతీలు తినండి. (తీసుకురా)
4. ఆ కంచం తీసుకు రాకండి. (కడుగు)

Model (iii) :

నాకు రోజుకు పది చపాతీలు కావాల్సిందే.

నెల

నాకు నెలకు పది చపాతీలు కావాల్సిందే.

గంట

రెండు గంటలు

రెండు రోజులు

d. Interlocked substitution drill.

Model (i) :

నాకు పది చపాతీలు ఇవ్వు

తీసుకురా

నాకు పది చపాతీలు తీసుకురా

పూరీ

నాకు పది పూరీలు తీసుకురా

రవి

రవికి పది పూరీలు తీసుకురా

తీసుకుపో

రవికి పది పూరీలు తీసుకుపో

1. గోపాలరావుగారికి నాలుగు చపాతీలు కావాలి.

.....ఇవ్వు

రవి.....

.....కావాల్సిందే

.....పుస్తకాలు.....

.....తీసుకుపో

నేను.....

2. నువ్వు ఈ పుస్తకం చదువు.

మీదు.....

.....తీసుకురాకు

.....కంచం.....

.....కడుగు

.....తీసుకుపో

e. Response drill.

Model (i) :

నీకు రోజుకు ఎన్ని చపాతీలు కావాలి ?

(ఎనిమిది)

రాకు కనీసం రోజుకు ఎనిమిది చపాతీలు

కావాల్సిందే.

1. నీకు నెలకు ఎన్ని రూపాయలు కావాలి ?

(పంద)

2. నీకు గంటకు ఎన్ని ఇడ్లీలు కావాలి? (రెండు)

3. నీకు రోజుకు ఎన్ని కాయితాలు కావాలి ?

(నలభైఎనిమిది)

Model (ii) :

నీకు రెండు చపాతీలు చాలా :
నాకు రెండు చపాతీలు అయితే అక్కర్లేదు
తీసుకుపో !

1. నీకు మూడు పుస్తకాలు చాలా :
2. నీకు నాలుగు బొమ్మలు చాలా :
3. రవికి పది రూపాయలు చాలా :

f. Transformation drill.

Model (i) :

నాకు ఆరు చపాతీలు కావాలి.
(a) నాకు ఆరు చపాతీలు కావాల్సిందే.
(b) నాకు కనీసం ఆరు చపాతీలు
కావాల్సిందే.

1. నాకు మూడు పుస్తకాలు కావాలి.
2. రవికి ఇరవై రూపాయలు కావాలి.
3. నీకు నెలకు వంద రూపాయలు కావాలి.

Model (ii) :

రవికి రెండు చపాతీలు తీసుకురా :
రవికి రెండు చపాతీలు తీసుకురాకు.

1. నువ్వు ఈ కంచం కడుగు.
2. నువ్వు కొంచెం పక్కకు జరుగు.
3. నువ్వు ఊర్కో.

EXERCISES

a. Fill up the blanks with the correct forms of the cue words given in the parentheses.

1. ఆ పుస్తకం.....(నేను) అనవసరం.
2.(నేను).....(రోజు) పది
రూపాయలు కావాల్సిందే.
3.(రవి) పది రూపాయలు అడుగు.

Model (iii) :

నీకు నా పుస్తకాలు కావాలా :
నాకు నీ పుస్తకం ఒకటిగూడా అక్కర్లేదు.

1. శర్మకు సరళ పుస్తకాలు కావాలా :
2. మీకు మా బొమ్మలు కావాలా :
3. మనకు వాళ్ళ కలలు కావాలా :

Model (iii) :

ఈ చపాతీలు తీసుకుపోండి.
ఈ చపాతీలు తీసుకుపోకండి.

1. మీరు గంటకు రెండు పుస్తకాలు చదవండి.
2. మీరు ఈ వని చెయ్యండి.
3. మీరు రవిని అడగండి.

Model (iv) :

ఇవి పుస్తకాలే.
ఇవి పుస్తకాలేనండీ.

1. ఇవి నా కాయితాలే.
2. అవి మా ఇళ్లే.
3. ఆ పుస్తకాలు మీకే.

4. మీరు కొంచెం.....(పక్క) జరగండి.
5.(బిన్ను) పుస్తకాలు చదవకు.
6.(నేను) ఏమీ అడగకండి.

b. Rewrite as directed :

Model (i) :

1. నాకు రెండు చపాతీలు తీసుకురా.

(hon. neg.)

2. రోజూ పుస్తకాలు చదవండి. (non-hon.)

3. నువ్వు రోజూ ఈ పని చెయ్యకు.

(hon. affirmative)

4. నువ్వు ఈ గడియారం తీసుకుపోకు.

(hon. neg.)

5. నువ్వు ఆ కంచం కడుగు. (non-hon. neg.)

c. Match the following.

A	B
1. నువ్వు తెలుగు పుస్తకాలు	తీసుకుపోండి ()
2. మీరు కంచం	చదవండి ()
3. మీరు ఈ కాయితం	చదువు ()
4. నువ్వు ఆ పని	కడగండి ()
5. ఈ చపాతీ	చెయ్యి ()

VOCABULARY

మెస్సు

mess

చదువు

read, study (v)

కంచం

plate

కడుగు

wash (v)

జరుగు

move a side

చపాతీ

chapati

అనవసరం

unnecessery

తీసుకురా

bring

సెక్రెటరీ

secretary

అడుగు

ask

గొడవ

noise, furore

నన్ను

me

షిర్కో

keep quiet

చెయ్యి

do

పో

go

తీసుకుపో

take away

కనీసం

at least

GRAMMAR NOTES

43.1. In this lesson trisyllabic bases which contain short vowels only, are introduced. (The bases which contain three vowels are called trisyllabic bases, as the vowel is an important entity in a syllable.) The second and third vowels will be a short *a* in all these trisyllabic bases.

చదువు	'read'
<i>caduvu</i>	
అడుగు	'ask'
<i>adugu</i>	

43.2. **ə**, which is the second vowel of the trisyllabic verbal bases, becomes **ʊ** when followed by a suffix beginning with **ʊ** or **ʌ**.

చదువు + అకు → చదవకు 'Don't read.' (41.6.)
caduvu + aku cadav-aku

అడుగు + అండి → అడగండి 'Please ask.' (41.6.)
adugu + andi adag-andi

43.3. ಕಾವ್ಯುಂದೆ is an emphasised form of ಕಾವಲಿ 'is required'. (37.1.)

43.4. The accusative case suffix న/ని is also introduced in this lesson. _ని occurs after oblique bases ending in ఇ or ఈ, and _న occurs elsewhere. (The dative case suffix కి/కు has also got a similar distribution. 28.1.)

రవి—ని	'Ravi (accusative)'
<i>ravi-ni</i>	
కుర్చీ—ని	'chair (accusative)'
<i>kurchii-ni</i>	
శర్మ—ను	'Sarma (accusative)'
<i>śarma-nu</i>	

43.5. The accusative case suffix is used only if the object is a living noun. If the object is a non-living noun, the accusative case suffix is used very rarely.

పినిమా చూడు	'See the movie.'
ఆయనను చూడు	'Look at him.'
ఆ కుక్కను చూడు	'Look at the dog.'

we can also have sentences like :

ఆ చొమ్మ (ను) చూడు	'Look at that picture.'
ఆ సినిమా (ను) చూడు	'See that movie.'

43.6. The accusative case suffix is added to the direct object. Direct object is the noun which undergoes or experiences the action denoted by the verb. The dative case suffix is added to the indirect object. Indirect object is the noun denoting the recipient.

- i) నాకు² నీ పిల్లిని¹ ఇవ్వు 'Give me your cat.'
 ii) శర్మకు² నీ పేరు¹ చెప్పు 'Tell Sarma your name.'

In the examples cited above, nouns marked² are indirect objects as they are the recipients and hence they are inflected by the dative case suffix. The nouns marked¹ are the direct objects as they undergo, or experience the action denoted by the verb and hence they are inflected by the accusative case suffix. But, however, the direct object in the example (ii), 'పేరు, doesn't show the accusative case suffix as it is a non-living noun. (43.5.)

43.7. The first and second person pronouns have some modified forms when declined for accusative case. In this lesson the first person singular pronoun is used in accusative case.

నేను + accusative = నన్ను 'me (accusative)'
 నన్ను చూడు 'Look at me.'

43.8. Notice the use of the lengthening of the final vowel (inclusive marker 15.2 ; 37.4.) of the interrogative words with the simultaneous use of the negative verb to denote something which we can equate with English expressions like 'nothing, nobody, nowhere' etc. (37.4.)

Also see the following sentences in the similar function of the inclusive marker.

నన్ను ఏమీ అడగకు	'Don't ask me anything.' (Ask me nothing.)
ఏమీ చూడకు	'Don't see anything.' (See nothing.)

etc.

UNIT 11

Lesson 44

గోపి : రవి : నువ్వు నాకొక సహాయం చెయ్యాలి.

Ravi ! You should do me a favour.

రవి : ఏమిటి ?

What is it ?

గోపి : ఏమీలేదు. గాయత్రీ టాకీసులో తెలుగు
సినిమా ఉంది.

There is a Telugu film in Gayatri talkies.

రవి : అయితే ఏమిటి ?

What about, then ?

గోపి : దానికి వెళ్ళాలి.

I have to go to that cinema.

రవి : వెళ్ళు.

Go then !

గోపి : నువ్వు కూడా నాతో రావాలి.

You should also come with me.

రవి : నేనెందుకు ?

Why should I ?

గోపి : ఎందుకేమిటి ? సినిమాకు.

To see the cinema.

రవి : ఇప్పుడు నాకు పని ఉంది.

I have work now.

గోపి : ఏం పని ?

What work ?

రవి : మాస్టరుగారితో మాట్లాడాలి.

I have to speak with the teacher.

గోపి : రేపు మాట్లాడు.

You can do it tomorrow.

రవి : ఇప్పుడే మాట్లాడాలి; నువ్వు వెళ్లు.

No. I have to talk to him now. You can go.

గోపి : నా దగ్గర డబ్బులు లేవు.

I don't have money.

రవి : అదా విషయం : నా దగ్గర ఉన్నాయి
తీసుకో :

Oh ! Is that the matter ? I have money.
Take it.

గోపి : నువ్వు గూడా రా, పరవాలేదు.

You also come with me.

రవి : నాకు వీలు లేదు; నువ్వు వెళ్లు.

It's not possible to me. You can go.

DRILLS

a. Repetition drill.

నువ్వు రేపు సాయంత్రం మాయింటికి రావాలి.

అక్కడ మా నాన్నగారితో మాట్లాడాలి.

మనం బాగా పని చెయ్యాలి.

శర్మ : రవి : పనిమాకు రా :

రవి : నాకు పని ఉంది.

శర్మ : పరవాలేదు, రా :

రవి : నాకు వీలులేదు. నువ్వు వెళ్లు.

కమల : సుగుణా : నువ్వు ఈ పని చెయ్యి.

సుగుణ : నాకు ఇంకా పని ఉంది.

కమల : పరవాలేదు. ముందీ పని చెయ్యి. తర్వాత
ఆ పని చెయ్యి.

సుగుణ : నాకు వీలు లేదు. ఆ పని నువ్వే చెయ్యి.

b. Build-up drill.

మాట్లాడాలి

నీతో మాట్లాడాలి.

ఇవ్వాలి నీతో మాట్లాడాలి.

నేను ఇవ్వాలి నీతో మాట్లాడాలి.

కూర్చోవాలి.

కుర్చీలో కూర్చోవాలి.

ఆ కుర్చీలో కూర్చోవాలి.

నువ్వు ఆ కుర్చీలో కూర్చోవాలి.

రావాలి.

ఇంటికి రావాలి.

మా ఇంటికి రావాలి.

నాతో మా ఇంటికి రావాలి.

సాయంత్రం నాతో మా ఇంటికి రావాలి.

నువ్వు సాయంత్రం నాతో మా ఇంటికి రావాలి.

చెయ్యాలి

సహాయం చెయ్యాలి.

ఒక సహాయం చెయ్యాలి.

నాకు ఒక సహాయం చెయ్యాలి.

నువ్వు నాకు ఒక సహాయం చెయ్యాలి.

c. Substitution drill.

Model (i) :

వేణు రవితో మాట్లాడాలి.

గోపి

వేణు గోపితో మాట్లాడాలి.

విమల

సుబ్బారావు

మీ నాన్నగారు

అతను

నువ్వు

నేను

వాడు

వాళ్లు

Model (ii) :

నేను ఇవ్వాలి పది చపాతీలు తినాలి.

చెయ్యి

నేను ఇవ్వాలి పది చపాతీలు చెయ్యాలి.

తీసుకో

తీసుకురా

ఇవ్వు

అడుగు

Model (iii) :

రవి సుబ్బారావుతో మాట్లాడాలి.

వెళ్లు

రా

పో

చెప్పు

d. Response drill.

రవి : నువ్వీవని చెయ్యాలి.

(గుంటూరు-వెళ్లు)

నాకు మీరు లేదు. నేను గుంటూరు వెళ్ళాలి.

1. సుగుణా : నువ్వు సాయంత్రం మా ఇంటికి రావాలి. (కొత్త పుస్తకం-చదువు)

2. గోపి : నువ్వు ఈ పెట్టె మా ఇంటికి తీసుకు రావాలి. (మాష్టరుగారు-మాట్లాడు)
3. సరళా : నువ్వు నాతో సినిమాకు రావాలి. (ఈ పని-చెయ్యి)
4. ఏమండీ, మీరు ఒకగంట ఇక్కడ కూర్చోవాలి. (సినిమా-పో)

e. Transformation drill.

Model :

రవీ : నువ్వు నాతో రా :

రవీ : నువ్వు నాతో రావాలి.

1. గోపీ : నువ్వు రామారావుతో మాట్లాడు :

2. ఏమండీ : మీరు ఈ పుస్తకం మా ఇంటికి
తీసుకురాండి :

3. గోపాలరావుగారూ : మీరు ఆ పెట్టె తీసుకు

పోండి :

4. సుగుణా : నువ్వు కమలతో ఆ విషయం

చెప్పు :

EXERCISES

a. Fill up the blanks with suitable suffixes given in the parentheses.

1. నేను రవి.....మాట్లాడాలి. (తో, కి)

2. రామారావు : నువ్వు హరి.....

పది రూపాయలు ఇవ్వాలి. (ని, కి)

3. సుబ్బారావు : నువ్వు నా.....గుంటూరు
రావాలి. (తో, కు)

4. హరీ : రవి.....నీ పేరు చెప్పు (కి, ని)

5. గిరిజా : నువ్వు కమల.....వాళ్లు
ఇంటికి వెళ్లు. (కి, తో)

b. Change the following as shown in the model.

Model (i) :

రామారావుగారూ : మీరు ఈ పుస్తకం
చదవండి.రామారావుగారూ : మీరు ఈ పుస్తకం
చదవాలండి.1. శర్మగారూ : మీరు మాష్టరుగారితో
మాట్లాడండి :

2. రవీ : నువ్వు ఇవాళ జెంగుళూరు వెళ్లు :

3. కమలా : నువ్వు రేపు సరళ గదికి రా :

4. సుశీలా : నువ్వు ఈ మందు తీసుకో :

Model (ii) :

రవీ నువ్వు కమలతో మాట్లాడాలి.

రవీ : నువ్వు కమలతో మాట్లాడు.

1. కమలా : మీరు ఆ గదిలో కూర్చోవాలండి :

2. ఏమండీ : మీరీపని చెయ్యాలండి :

3. కమలా : నువ్వు ఆ పుస్తకం తీసుకురావాలి.

4. విమలా : నువ్వీ కంపం కడగాలి.

Model (iii) :

గోపాలరావు : నువ్వు ఇవాళ మా ఇంటికి
రావాలి. (రవి దగ్గర-వెళ్లు)

నేను రవి దగ్గరికి వెళ్లాలి. నాకు వీలులేదు.

1. కమలా నువ్వు చపాతీలు చెయ్యాలి.
(పుస్తకం-చదువు)2. రతిరామ్ : నువ్వు ఈ పని చెయ్యాలి.
(మా ఊరు-వెళ్లు)3. గోపాలరావు : ఈ పుస్తకం చదువు.
(నినిమా-వెళ్లు)

VOCABULARY

సహాయం	help	విషయం	matter
సినిమా	cinema	పరవాలేదు	doesn't matter
మాట్లాడు	speak, talk (v)	వీలు	possibility
డబ్బులు	money		

GRAMMAR NOTES

44.1. In this lesson the obligatory form of the verb is introduced. ఆలి/వాలి is the suffix added to the verbal base to form obligatory form. This form implies that the action indicated by the verb is to be performed obligatorily by the subject.

నేను ఇవాళ శర్మను చూడాలి. 'I have to see Sarma today.'
అతను ఈ పుస్తకం తీసుకోవాలి. 'He has to take this book.'

44.1.1. _వాలి occurs after long vowel ending bases and _ఆలి occurs elsewhere.

తీసుకో_వాలి	'One should take.'
రా_వాలి	'One should come.'
పో_వాలి	'One should go.'
తిను_ఆలి → తినాలి	'One should eat.' (41.6.)
మాట్లాడు_ఆలి → మాట్లాడాలి	'One should talk.' (41.6.)
చదువు_ఆలి → చదవాలి	'One should read.' (43.2. ; 41.6.)

44.2. _తో is the sociative case suffix.

నువ్వు నాతో మాట్లాడకు.	'Don't speak to me.'
నాతో రా.	'Come with me.'

44.3. The phrases (a) పరవాలేదు 'Doesn't matter, don't worry, all right' and (b) వీలులేదు 'Not possible' (negative expression for వీలు ఉంది 'it is possible') are very often used in conversations. (a) is used when the speaker wants to console or convince the listener. (b) is used to express the impossibility of something.

44.4. Notice the use of purposive function of the dative case suffix in sentences like :

నేను సినిమాకు పోవాలి 'I have to go to (see) a movie.'

44.5. Notice the possessive function of the dative case suffix. (28.2.)

నాకు పని ఉంది 'I have some work.'

UNIT 12

Lesson 45

కమల : రవీ ! శ్శ మామిడి తోట ఎవరిది ?

Ravi ! Whose mango grove is this ?

రవి : మాదే. మీకు మామిడి కాయలు కావాలా ?

Ours only. Do you want mangoes.

విమల : నాకు ఒక కాయ చాలు.

One is enough for me.

కమల : నువ్వు చెట్టు ఎక్కు రవీ ! కాయలు
కొయ్యి.

Ravi ! You climb the tree and pluck the mangoes.

మోహన్ : నేను ఎక్కుతున్నాను.

I am climbing it.

రవి : జాగ్రత్త ! మెల్లగా ఎక్కు. ఆ కొమ్మను
ఊపు.

Be careful. Climb slowly. Rock that branch.

మోహన్ : ఊపుతున్నాను.

I am rocking it.

రవి : ఏ కొమ్మను ఊపుతున్నావు ? ఆ చిన్న
కొమ్మకు కాయలు లేవు. ఆ పెద్ద
కొమ్మను ఊపు.

Which branch are you rocking ? That small branch doesn't have any mangoes. Rock that big branch.

మోహన్ : సరే, కాయలు రాలతున్నాయా ?

విమల : ఆ : రాలతున్నాయి.

మోహన్ : కాయలన్నీ మీరు ఏరుతున్నారా ?

కమల : ఆ : ఏరుతున్నాం.

మోహన్ : ఎవరు ఏరుతున్నారు ?

కమల : నేను ఏరుతున్నాను. రవి ఏరుతున్నాడు.
విమలగూడా ఏరుతున్నది.

మోహన్ : నేను చెట్టుమీదినించి దిగుతున్నాను.
కాయలు చాలా ?

రవి : ఆ : చాలు. కిందికి రా : జాగ్రత్త. కొమ్మ
విరుగుతున్నది.

మోహన్ : పరవాలేదు. జాగ్రత్తగానే దిగు
తున్నాను.

Okay. Are the fruits falling down ?

Yes, they are.

Are you picking up all the mangoes ?

Yes. We are.

Who is picking them up ?

I am picking up. Ravi is picking. Vimala
also is picking.

I am getting down from the tree. Are the
mangoes sufficient ?

Yeah ! Enough. Come down. Be careful.
The branch is breaking down.

It's all right. I am getting down the branch
carefully.

DRILLS

a. Repetition drill.

నేను చెట్టు ఎక్కుతున్నాను.

మేం చెట్టు ఎక్కుతున్నాం.

నువ్వు చెట్టు ఎక్కుతున్నావు.

మీరు చెట్టు ఎక్కుతున్నారు.

అతను చెట్టు ఎక్కుతున్నాడు.

రవి చెట్టు ఎక్కుతున్నాడు.

కమల చెట్టు ఎక్కుతున్నది.

వాళ్లు చెట్టు ఎక్కుతున్నారు.

అది చెట్టు ఎక్కుతున్నది.

అవి చెట్టు ఎక్కుతున్నాయి.

కొమ్మ విరుగుతున్నది.

కొమ్మలు విరుగుతున్నాయి.

దుమ్మ రాలతున్నది.

కాయలు రాలతున్నాయి.

b. Build-up drill.

విరుగుతున్నది.

కొమ్మ విరుగుతున్నది.

ఆ కొమ్మ విరుగుతున్నది.

జాగ్రత్త : ఆ కొమ్మ విరుగుతున్నది.

దిగుతున్నాను.

కిందికి దిగుతున్నాను.

జాగ్రత్తగానే కిందికి దిగుతున్నాను.

నేను జాగ్రత్తగానే కిందికి దిగుతున్నాను.

వరవాలేదు, నేను జాగ్రత్తగానే కిందికి దిగుతున్నాను.

ఎక్కుతున్నాడు.

చెట్టు ఎక్కుతున్నాడు.

జాగ్రత్తగానే చెట్టు ఎక్కుతున్నాడు.

రవి జాగ్రత్తగానే చెట్టు ఎక్కుతున్నాడు.

పరవాలేదు, రవి జాగ్రత్తగానే చెట్టు ఎక్కుతున్నాడు.

c. Substitution drill.

Model (i) :

సరళ కాయలు ఏరుతున్నది.

రవి

రవి కాయలు ఏరుతున్నాడు.

నేను

నువ్వు

మేం

మీరు

వాళ్లు

అది

Model (ii) :

మేం రైలు దిగుతున్నాం. (నేను)

నేను రైలు దిగుతున్నాను.

మోహన్ బస్సు దిగుతున్నాడు. (గీత)

నువ్వు బల్లమీదినించి దిగుతున్నావు. (మీరు)

నేను గోడ ఎక్కుతున్నాను. (వాళ్లు)

వాడు రైలు ఎక్కుతున్నాడు. (అతను)

d. Response drill.

Model (i) :

ఎవరు చెట్టు ఎక్కుతున్నారు ? (అతను)

అతను చెట్టు ఎక్కుతున్నాడు.

1. ఎవరు ఎనుగు మీదినించి దిగుతున్నారు ?

(నేను)

2. ఎవరు మామిడికాయలు ఏరుతున్నారు ? (మేం)

3. ఎవరు వున్నకం ఊపుతున్నారు ? (మీరు)

4. ఎవరు చెట్టు ఎక్కుతున్నారు ? (నువ్వు)

5. ఎవరు బస్సు దిగుతున్నారు ? (వాళ్లు)

Model (ii) :

మీరు మామిడి కాయలు ఏరుతున్నారా? (గీత)
మేంకాదు. గీత మామిడి కాయలు ఏరుతున్నది.

1. నువ్వు రైలు ఎక్కుతున్నావా? (రవి)
2. రవి బస్సు దిగుతున్నాడా? (నేను)
3. మోహన్ సంచీ ఊపుతున్నాడా? (మేం)

Model (iii) :

రవీ : నువ్వు కొమ్మ ఊపుతున్నావా?
(మోహన్)

ఆ : నేను కొమ్మ ఊపుతున్నాను. మోహన్
గూడా ఊపుతున్నాడు.

2. సరళా : మీరు రైలు ఎక్కుతున్నారా? (నువ్వు)
3. రామారావు : వాళ్లు మేడమీదినించి
దిగుతున్నారా? (మేం)
4. సుశీలా : గీత బస్సు దిగుతున్నదా?
(వాళ్ల తమ్ముడు)

1. మోహన్ : నువ్వు మామిడి కాయలు
ఏరుతున్నావా? (గీత)

EXERCISES

a. Fill up the blanks with the present tense forms of the verbs given in the parentheses.

1. నేను సంచీ.....(ఊపు)
2. కమల కాయితాలు.....(ఏరు)
3. మేం రైలు.....(ఎక్కు)
4. మీరు బస్సు.....(దిగు)
5. నువ్వు బస్సు.....(దిగు)
6. దుమ్ము.....(రాలు)
7. కొమ్మలు.....(విరుగు)
8. రవి కొమ్మలు.....(ఊపు)
9. మోహన్ రవీ చెట్టుమీదినించి.....(దిగు)

b. Frame at least 35 sentences from the following table using the present tense forms of the verbs given in the 3rd column.

రవి		
నేను		
సరళ	చెట్టు	ఏరు
నువ్వు	మామిడికాయలు	ఎక్కు
మీరు	కాయితాలు	దిగు
మేం	రైలు	
మనం		
అతను		
వాళ్లు		

c. Match the following.

A	B
1. అతను చెట్టు	ఎక్కు-తున్నావు ()
2. రవీ : నువ్వు పూలు	ఏడుతున్నది ()
3. నేను చెట్టుమీదినించి	విరుగుతున్నది ()
4. సరళ పూలు	ఎక్కు-తున్నాడు ()
5. కొమ్మ	కొయ్యి : ()
6. నువ్వు	దిగుతున్నారా ? ()
7. మీరు చెట్టు మీదినించి	దిగుతున్నాను. ()

VOCABULARY

మామిడి	mango (adj.)	డిశు	shake, swing, rock (v)
కాయ	unripen fruit	రాలు	fall down
ఎక్కు	climb	ఏరు	pick up
జాగ్రత్త	careful	దిగు	get down
కొమ్మ	branch	విరుగు	break (v)

GRAMMAR NOTES

45.1. In this lesson the present tense is introduced. What we refer here by present tense is present continuous tense and the exact present tense doesn't exist in Telugu. The present continuous tense expresses progression of the action.

45.1.1. The present tense is formed by adding present tense suffix $-తున్నా/-తున్న$ and personal suffix to the verbal base.

Present tense \rightarrow verbal base + $\left\{ \begin{array}{l} -తున్నా \\ -తున్న \end{array} \right\}$ + personal suffix.

45.1.2. $-తున్న$ occurs before feminine inferior and neuter singular suffix $-ది$.

ఎక్కు-తున్న-ది 'She/it is climbing.'

and $-తున్నా$ occurs elsewhere :

ఎక్కు-తున్నా-ను 'I am climbing.'

ఎక్కు-తున్నా-డు 'He is climbing.'

45.2. The tense forms in Telugu contain a suffix, (called personal suffix) corresponding to the subject of the sentence, which is called concord. Recall the concord in the case of the verb ఉన్నది, ఉన్నాయి, ఉన్నారు etc. (36.1.)

I person

sg. నేను ఎక్కుతున్నాను.	'I am climbing.'
pl. మేం/మనం ఎక్కుతున్నాం.	'We are climbing.'

II person

sg. నువ్వు ఎక్కుతున్నావు.	'You are climbing.'
hon. sg./pl. మీరు ఎక్కుతున్నారు.	

III person

masc. sg. వాడు/అతను/రవి ఎక్కుతున్నాడు.	'He/Ravi is climbing.'
masc & fem. ఆయన/ఆవిడ ఎక్కుతున్నారు.	'He/she is climbing.'
hon. sg.	
epicene pl. వాళ్లు ఎక్కుతున్నారు.	'They/those people are climbing.'
fem. inf./ neuter sg. అది ఎక్కుతున్నది	'She/it is climbing.'
neuter pl. అవి/పిల్లలు ఎక్కుతున్నాయి.	'They/cats are climbing.'

45.3 The locative words like మీద, దగ్గర, కింద when added to a noun, can also take case suffixes. మీది, దగ్గరి (41.11.2.) and కిందీ are the corresponding oblique bases.

చెట్టుమీదినించి	'from the upper part of the tree'
చెట్టుకిందినించి	'from the lower part of the tree'
చెట్టుదగ్గరినించి	'from the tree'

45.4. Notice the use of the dative case suffix in locative function (30.7.) in sentences like.

ఈ కొమ్మకు కాయలు లేవు.	'There are no fruits on this branch.'
-----------------------	---------------------------------------

UNIT 12

Lesson 46

వెంకటరామయ్య : ఏమోయ్, రామారావు ! ఎటు వెళ్తున్నావు ?

రామా : రైలు స్టేషనుకు వెళ్తున్నానండీ ! మా అమ్మగారు వస్తున్నారు. గుంటూరునుంచి మా అక్కయ్యను తీసుకోస్తున్నారు.

వెంకట : వద, నేనుగూడా స్టేషనుకే వెళ్తున్నాను. ఇప్పుడు నువ్వు ఏం చదువుతున్నావు ?

రామా : బి. ఇ. చదువుతున్నాను.

వెంకట : నీ చదువుకోసం మీ నాన్నగారు చాలా కష్టపడుతున్నారు. నువ్వుగూడా కష్టపడు. బాగాచదువు.

రామా : చూడండి, ఎవరో కుర్రాడు అటు పరిగెత్తుతున్నారు.

Hey ! Ramarao. Where are you going ?

I am going to the railway station, sir. My mother is arriving. She is bringing my elder sister from Guntur.

Come on ; let's go ! I am also going to the station. What are you studying ?

I am studying B. E.

Your father is striving hard to educate you. You (should) also work hard. Study well.

See, sir. Some boy is running in that direction.

వెంకట : అవును. దొంగలాగా ఉన్నాడు.
పారిపోతున్నాడు. అడుగో ఆ
పోలీసుకు చెప్పు, వెళ్లు.

రామా : అక్కర్లేదండీ : పోలీసులు గూడా
వాడికోసం పరిగెత్తుతున్నారండీ :

వెంకట : అడుగో చూడు. ఆ దొంగ ఇటు
వస్తున్నాడు. నువ్వు గూడా పరిగెత్తు :
వట్టకో !

రామా : అక్కర్లేదండీ : పోలీసులు వాణ్ణి
తీసుకుపోతున్నారు. రాండి.

వెంకట : జనం హడావుడిగా వెళ్తున్నాడు. బండి
వస్తున్నదా ?

రామా : అవునండీ : చూడండి. ఆయన మిమ్మల్ని
ఏదో అడుగుతున్నారు.

వెంకట : ఏంకావాలండీ :

శేఖర్ : మీరేనా వెంకటరామయ్యగారు : నేను
శేఖర్ని.

వెంకట : మీ కోసమే వస్తున్నాను. పదండి.

DRILLS

a. Repetition drill.

నేను మా నాన్నగారికోసం రైలుస్టేషనుకు
వెళ్తున్నాను.

నేను నీకోసం మాయింటినించి నీ పుస్తకం
తీసుకోస్తున్నాను.

పిల్లలు మామిడికాయలకోసం హడావుడిగా
ఇటువస్తున్నారు.

రామారావు నన్ను డబ్బులు అడుగుతున్నాడు.

పోలీసులు దొంగకోసం అటు పరిగెత్తుతున్నారు.

Yes. He looks like a thief. He is running
away. You go and inform that policeman.

No need, sir. The police are also running
after him.

Look here. That thief is coming in this
direction. You also run. Catch him.

No need, sir. The police are taking him
away. Come on; let's go, sir.

People are going in a hurry. Is the train
arriving ?

Yes. sir. He is asking you something.

What do you want please ?

Are you Mr. Venkataramaiah ? I am
Sekhar.

I am coming here only for you. Come on;
let us go.

పోలీసులు దొంగను ఎటు తీసుకుపోతున్నారు :

రవి మిమ్మల్ని ఏమిటో అడుగుతున్నాడు.

ఎవరో విద్యార్థి మీకోసం వస్తున్నాడు.

అతను దొంగలాగా ఉన్నాడు.

ఆయన రామారావులాగా ఉన్నాడు.

ఇది కొత్త బస్సులాగా ఉన్నది.

b. Build-up drill.

వస్తున్నది.

ఇటు వస్తున్నది.

మీకోసం ఇటు వస్తున్నది.

అమ్మాయి మీకోసం ఇటు వస్తున్నది.

ఎవరో అమ్మాయి మీకోసం ఇటు వస్తున్నది.

అడుగుతున్నాడు.

ఏదో అడుగుతున్నాడు.

మిమల్ని ఏదో అడుగుతున్నాడు.

అతను మిమల్ని ఏదో అడుగుతున్నాడు.

చూడండి, అతను మిమల్ని ఏదో అడుగుతున్నాడు.

కష్టపడుతున్నారు.

చాలా కష్టపడుతున్నారు.

చదువుకోసం చాలా కష్టపడుతున్నారు.

తమ్ముడి చదువుకోసం చాలా కష్టపడుతున్నారు.

మా తమ్ముడి చదువుకోసం చాలా కష్టపడుతున్నారు.

నాన్నగారు మా తమ్ముడి చదువుకోసం చాలా కష్టపడుతున్నారు.

మా నాన్నగారు మా తమ్ముడి చదువుకోసం చాలా కష్టపడుతున్నారు.

c. Substitution drill.

Model (i) :

నేను మెల్లగా వెళ్తున్నాను.

అడుగు

నేను మెల్లగా అడుగుతున్నాను.

పో

తీసుకురా

రా

Model (ii) :

రామారావు మా నాన్నగారిని అడుగుతున్నాడు.

నేను

రామారావు నన్ను అడుగుతున్నాడు.

మీరు

వాడు

అక్కయ్య

EXERCISES

a. Fill up the blanks with the present tense forms of the verbs given in the parentheses.

1. దొంగలు హడావుడిగా.....(పారిపో)

2. రవి చెట్టు దగ్గరికి.....(వెళ్లు)

3. ఆమె గుంటూరునించి.....(రా)

4. నేను రవిని ఇక్కడికి.....(తీసుకురా)

4. నువ్వు ఏం.....? (చదువు)

- b. Fill up the blanks with the nouns/pronouns given in the parentheses using one of the following case suffixes along with them :

కి/కోసం/ని.

1. రవి.....(మీరు) అడుగుతున్నాడు.
2. పోలీసులు.....(అతను) పరిగెత్తుతున్నారు.
3. రవి మా.....(హిరు) వస్తున్నాడు.
4. గోపి.....(కాలేజి) వెళ్తున్నాడు.
5. సరళ.....(వారు) అడుగుతున్నది.
6. సుశీల.....(ఆమె) వెళ్తున్నది.

- c. Write the present tense forms of the following verbs with నేను, మీరు, అయన, ఆమె as subjects.

రా

చదువు

తీసుకుపో

వెళ్లు

జరుగు

- d. Produce atleast 16 sentences from the following table taking one word from each column.

రవి		
సువ్వు		
మీం	అటు	రా
నేను	ఇటు	వెళ్లు
బ్రాహ్మణులు	ఎటు	పరిగెత్తు
సరళ		

VOCABULARY

ఏమోయ్	hey (attention drawer)	దొంగ	thief
ఎటు	in which direction	పారిపో	run away (v)
రైలు స్టేషను	Railway station	పోలీసు	police
వద	proceed	ఇటు	in this direction
స్టేషను	station	పట్టుకో	catch (v)
కష్టపడు	struggle (v)	జనం	people
కుర్రాడు	boy	హడావుడి	hurry
అటు	in that direction	బండి	cart, vehicle, train
పరిగెత్తు	run (v)	మిమ్మల్ని	you (hon./pl., acc.)

GRAMMAR NOTES

46.1. When some suffixes are added certain verbal bases modify their shapes in different ways. We will now classify these verbal bases taking such modifications into consideration. There are also some verbal bases which do not exhibit any modifications. The verbal bases introduced in the earlier lesson (No. 45) belong to that class of verbs which does not exhibit any changes. In this lesson also some more verbs which belong to this class are introduced along with a few bases which show some changes (46.2.).

చదువు_తున్నా_ను	'I am reading.'
కష్టపడు_తున్నా_డు	'He is suffering/struggling.'
పరిగెత్తు_తున్నా_డు	'He is running.'
పారిపో_తున్నా_రు	'They are running away.'
తీసుకుపో_తున్నా_డు	'He is taking away.'
పో_తున్నా_వు	'You are going.'

46.2. వెళ్లు becomes వెళ్, రా becomes _వన్, తీసుకురా becomes తీసుకోన్_ when followed by a suffix beginning with త.*

వెళ్లు	: వెళ్_తున్నా_డు	'He is going.'
రా	: వన్_తున్నా_ం	'We are coming.'
తీసుకురా	: తీసుకోన్_తున్నా_వు	'You are bringing.'

* When we say a suffix beginning with త, ద etc., we are non-committal about the quality of the vowel on the consonants త్, ద్ etc.

46.3. ఎటు 'in which direction' అటు 'in that direction' and ఇటు 'in this direction' are directional adverbs.

46.4. _కోసం is the purposive case suffix :

నేను శర్మకోసం వెళ్తున్నాను 'I am going for Sarma.'
పోలీసులు దొంగ కోసం పరిగెత్తుతున్నారు 'Police are running for the thief.'

46.5. The accusative case form of మీరు is మిమ్మల్ని.

46.6. వద : 'come on, let's go' is a type of defective verb. This is used only in imperative.

వద : 'Come on, let's go.'
వదండి : 'Please come on, let's go.'

This is the only base in Telugu which ends in అ. (41.2.)

46.7. _లాగా 'like' is an adverbializer of manner and it is added to oblique bases.

అతను శర్మలాగా ఉన్నాడు 'He looks like Sarma.'
అతను నీలాగా చదువుతున్నాడు 'He is reading like you.'

UNIT 12

Lesson 47

రవి : బాలూ ! ఎందుకు కుంటున్నావు ?

Balu ! Why are you limping ?

బాలు : నా కాలు నొప్పిగా ఉంది. నువ్వు ముందు వెళ్ళు.

My leg is paining. Don't go fast (before me).

రవి : అయితే నా చెయ్యి పట్టుకో.

Then hold my hand.

బాలు : నీ చేతిలో పుస్తకాలున్నాయి కదా !

You have books in your hand !

రవి : పరవాలేదు. రెండు చేతులలో లేవుగదా !

Doesn't matter. I don't have the books in both the hands.

బాలు : ఎందుకు నీ ఎడమకంటికి నీళ్లు పస్తున్నాయి ? కళ్లు ఎర్రగా ఉన్నాయి గూడా !

Why are tears there in your left eye ? Your eyes also look red.

రవి : రెండు కళ్లు ఎర్రగా ఉన్నాయా ?

Are the two eyes red ?

బాలు : ఎడమ కన్ను బాగా ఎర్రగా ఉంది.
కుడికన్ను కొంచెం ఎర్రగా ఉంది.

The left eye is very red and the right one is also red but a little.

రవి : ఎడమ కంటిలో ఏదో ఉంది. అందుకే కన్ను
నెప్పిగా ఉంది. తల గూడా నెప్పిగా
ఉంది.

There is something in my left eye. That's why it is paining. I have headache also.

బాలు : గాలి విపరీతంగా ఉంది. కళ్ళ లో
దుమ్ము పడుతున్నది. కళ్ళ జోడు
పెట్టుకో !

The wind is blowing fast. The dust is getting into the eyes. Put on the spectacles.

రవి : జాగ్రత్త ! నీ జేబుకు చిల్లి ఉంది. డబ్బులు
కింద పడుతున్నాయి.

Be careful ! You have a hole in your pocket and the coins are dropping down.

బాలు : ఇదేమిటి ? ఈ దోవలో ఇన్ని ముళ్లు
ఉన్నాయి ? ఈ ముల్లు చూడు. ఎంత
పెద్దదో !

What is this ? There are so many thorns in this way. See how big is this thorn.

రవి : అవును ! జాగ్రత్తగా రా ! ఎండ గూడా
తీవ్రంగా ఉంది. కాళ్ళ కాలుతున్నాయి.

Yes ! Walk carefully. It is also very hot. My feet are burning.

బాలు : గిరి, శర్మగూడా వస్తున్నారా ?

Are Giri and Sarma coming ?

రవి : ఆ ! వాళ్ళ మనవెనక వస్తున్నారు. వాళ్ళ
దగ్గర ఎక్కువ పుస్తకాలున్నాయి.

Yes. They are coming behind us. They have more books.

బాలు : అవును, మన దగ్గర అన్ని పుస్తకాలు లేవు.
మన సంచి బరువుతక్కువ.

Yes. We don't have so many books. Our bag is less heavier (than their bag).

DRILLS**a. Build-up drill.**

ఉంది.

ఏదోవుంది.

కంటో ఏదోవుంది.

నీ ఎడమ కంటో ఏదోవుంది.

ఉంది.

నెప్పిగావుంది.

బాగా నెప్పిగావుంది.

కన్ను బాగా నెప్పిగావుంది.

కుడికన్ను బాగా నెప్పిగావుంది.

నా కుడికన్ను బాగా నెప్పిగావుంది.

వస్తున్నాయి.

నీళ్లు వస్తున్నాయి.

కంటికి నీళ్లు వస్తున్నాయి.

కుడి కంటికి నీళ్లు వస్తున్నాయి.

అతని కుడి కంటికి నీళ్లు వస్తున్నాయి.

ఎందుకు అతని కుడి కంటికి నీళ్లు వస్తున్నాయి ?

ఉన్నాయి.

ముళ్లున్నాయి.

ఇన్ని ముళ్లున్నాయి.

దోవలో ఇన్ని ముళ్లున్నాయి.

ఇదేమిటి, దోవలో ఇన్ని ముళ్లున్నాయి ?

b. Substitution drill.**Model (i) :**

కాలు నెప్పిగావుంది.

తల

తల నెప్పిగావుంది.

చెయ్యి

ఎడమకాలు

కుడికన్ను

రెండు కళ్లు

కాలు

Model (ii) :

జేబుకు చిల్లివుంది.

సంచీలు

సంచీలకు చిల్లులు ఉన్నాయి.

పెట్టె

చొక్కా

జేబులు

కాయితాలు

Model (iii) :

ఈ దోపలో అన్ని చెట్లున్నాయి.

ఎక్కువ

ఈ దోపలో ఎక్కువ చెట్లున్నాయి.

ఎన్ని

తక్కువ

ఇన్ని

Model (iv) :

రవి శర్మ వెనక వెళ్తున్నాడు.

పక్కన

రవి శర్మ పక్కన వెళ్తున్నాడు.

ముందు

కుడిపక్కన

ఎడమపక్కన

Model (v) :

ఇదేమిటి, ఈ పెట్టెలో ఇన్ని పుస్తకాలున్నాయి ?

సంచీ

కళిం

ఇదేమిటి, ఈ సంచీలో ఇన్ని కలాలున్నాయి ?

ఊరు

స్కూలు

చెయ్యి

గీత

దోప

ముల్లు

ఇల్లు

గది

c. Interlocked substitution drill.

Model :

ఎండ తీవ్రంగా ఉంది.

గాలి

గాలి తీవ్రంగా ఉంది

విపరీతం

గాలి విపరీతంగా ఉంది

జ్వరం.....

.....తీవ్రం.....

తలనెప్పి.....

.....విపరీతం.....

ఎండ.....

d. Response drill.

Model (i) :

రవి ఎక్కడున్నాడు ? (ఇల్లు)

రవి ఇంట్లోవున్నాడు.

1. మండు ఎక్కడ చెయ్యాలి ? (కన్ను)
2. దుమ్ము ఎక్కడ పడుతున్నది ? (కళ్లు)
3. రవి కలం ఎక్కడున్నది ? (నా చెయ్యి)

Model (ii) :

శర్మ దగ్గర యిరవై కలాలున్నాయి.

అన్ని కలాలు నా దగ్గర లేవు.

1. వాళ్లు ఊళ్లో ఇరవై నాలుగు మామిడి చెట్లున్నాయి.
2. సుబ్బారావు దగ్గర పది గులాబీ పూలున్నాయి.
3. మావూరికి నాలుగు రైళ్లున్నాయి.

e. Transformation drill.

Model (i) :

ఎడమకన్ను కొంచెం ఎర్రగా వుంది.

ఎడమకన్ను బాగా ఎర్రగా వుంది.

1. కుడికాలు కొంచెం నెప్పిగా వుంది.
2. తల కొంచెం నెప్పిగా వుంది.
3. నీ చెయ్యి కొంచెం దేడిగా వుంది.

Model (ii) :

నా కాలు నెప్పిగా వుంది.

నా కాళ్లు నెప్పిగా ఉన్నాయి.

1. నా చెయ్యి చల్లగా వుంది.
2. నీ కన్ను ఎర్రగా వుంది.
3. ఇక్కడ ముల్లుంది.

EXERCISES

a. Fill up the blanks with the present tense forms of the verbs given in the parentheses.

1. నేను.....(కుంటు)
2. కాఫీ.....(కాలు)
3. పుస్తకం కింద.....(పడు)
4. ఆయన.....(కుంటు)
5. రవి కింద.....(పడు)

b. Answer the following questions using the cue words.

1. శర్మయిల్లు ఎక్కడున్నది ? (స్కూలువెనక)
2. రైలుస్టేషను ఎక్కడున్నది ? (పోలీసు స్టేషను ముందు)
3. మా యిల్లు ఎక్కడున్నది ? (రవి ఇంటికి కుడి వక్కన)
4. దుమ్ము ఎక్కడ పడుతున్నది ? (నీ కన్ను)
5. సంచి ఎక్కడున్నది ? (నా చెయ్యి)

c. Answer the following questions using the adverbs suggested in the parentheses.

1. ఎండ ఎట్లా వున్నది : (తీవ్రంగా)
2. గాలి ఎట్లా వున్నది : (చల్లగా)
3. గుంటూరులో ఎండ ఎట్లా వున్నది : (విపరీతంగా)
4. కాఫీ ఎట్లా వున్నది. (వేడిగా)

d. Rewrite the following sentences changing the underlined nouns into opposite number.

1. ఇక్కడ ముల్లు న్నది.
2. మా ఇళ్లు మైనూరులోవున్నాయి.
3. రవి కన్ను ఎర్రగావున్నది.
4. మా అమ్మగారి కాళ్లు నెప్పిగావున్నాయి.
5. మా ఊళ్లో పినిమాహాలు న్నది.
6. అతని చేతులు చల్లగావున్నాయి.

VOCABULARY

కుంటు	limp (v)	చిల్లి	hole
చెయ్యి	hand	దోవ	path, way
ఎడమ	left (adj.)	ఇన్ని	these many
కన్ను	eye	ముల్లు	thorn
కుడి	right (adj.)	తీవ్రం	severity
తల	head	కాలు	burn (v)
విపరీతం	severity	వెనక	behind
దుమ్ము	dust (n)	ఎక్కువ	more
పడు	fall (v)	అన్ని	those many
కళ్ల జోడు	spectacles	బరువు	weight
పెట్టుకో	put on, wear	తక్కువ	less
జేబు	pocket		

GRAMMAR NOTES

47.1. Oblique bases and plural forms of certain irregular nouns are introduced in this lesson :

Noun		Oblique base	plural form
కన్ను	'eye'	కంటి_	కళ్లు
చెయ్యి	'hand'	చేతి_	చేతులు

47.2. కన్ను + లో → కంటలో (like ఇంట్లో 31.4.)

47.3. The use of dative case suffix in locative function (30.7.; 45.4.) may be seen in sentences like :

ఎందుకు నీ ఎడమ కంటకి నీళ్లు వస్తున్నాయి : 'Why are tears there in your left eye?'
నీ జేబుకు చిల్లి ఉంది. 'There is a hole in your pocket.'

47.4. విపరీతంగా, తీవ్రంగా and నెప్పిగా are the adverbs derived from abstract nouns విపరీతం, తీవ్రం 'severity' and నెప్పి 'pain'.

47.5. The locative case suffix _లో becomes _లో when occurs after nouns which have : cluster of consonants in the final syllable :

నీళ్లు + లో → నీళ్లలో	'in the water'	(21.1.)
చెట్లు + లో → చెట్లలో	'in the trees'	

47.6. పడు 'fall', when followed by a suffix beginning with త, drops the final vowel normally. But in writing పడుతున్నాడు is also possible.

47.7. వెనక 'behind' is the opposite form of ముందు 'first, ahead'.

47.8. అన్ని 'those many' and ఇన్ని 'these many' are the quantitative adjectives used with neuter count nouns.

అన్ని బల్లలు	'(those many banches) so many banches'
ఇన్ని పిల్లలు	'(these many cats) so many cats'

అన్ని and ఇన్ని are the corresponding demonstrative forms of ఎన్ని 'how many'.

UNIT 12

Lesson 48

గోపి : రవి ! ఇక్కడేం చేస్తున్నావు ?

Ravi ! What are you doing here ?

రవి : మామిడి పళ్ళ కోస్తున్నాను. ఏమిటి ఆ సంచి ? అందులో ఏముంది ?

I am cutting the mangoes. What is that bag ? What is in it ?

గోపి : ఏమీలేదు. ఖాళీ సంచి. నాకు గూడా ఒక పండు ఇవ్వు.

There is nothing in it. It is empty. Give me a fruit.

రవి : తీసుకో ! నువ్వు బైటికి వెళ్తున్నావా ?

Take it. Are you going out ?

గోపి : లేదు. అదుగో చూడు : ఆ పండు చాలా బాగుంది. అది కొయ్యి. ఏమిటి బ్లేడుతో కోస్తున్నావు ? కత్తి ఉంది గదా !

No. Look there ! That fruit is good. Cut that one. Why are you cutting with a blade ? There is a knife !

రవి : కత్తికి పదును లేదు.

That knife is not sharp.

గోపి : మీ తమ్ముడు లోపల ఏం చేస్తున్నాడు ?

What is your brother doing inside ?

రవి : శర్మకు ఉత్తరం రాస్తున్నాడు. తలుపు కొట్టు.
వాడు నీ కోసమే ఎదురు చూస్తున్నాడు.
వాడి దగ్గర శర్మ అడ్రసు లేదు.

మోహన్ : గోపి ! లోపలికి రా ! ఈ ఉత్తరం
మీద శర్మ అడ్రసు రాయు.

గోపి : శర్మ అడ్రసు డైరీలో ఉంది. వెతుకు.

మోహన్ : ఇందులో ఎక్కడా లేదు.

గోపి : ఇంకొక సారి వెతుకు. ఎందులో చూస్తు
న్నావు ? అది పాత డైరీ :

రవి : బైట ఎవరో తలుపు కొడుతున్నారు. తలుపు
తీయ్యి మోహన్ !

గోపి : నేను తీస్తున్నాను. బైట ఎవరూ లేరు.
గాలికి తలుపులు చప్పుడు చేస్తున్నాయి.

రవి : సరే ! ఆ కుర్చీని తలుపు దగ్గరికి నెట్టు.

గోపి : ఇందులో ఏవో కొయితాలున్నాయి.

రవి : వాటి మీద ఈ పుస్తకం పెట్టు.

He is writing a letter to Sarma. Tap the door. He is waiting for you. He does not have Sarma's address.

Gopi ! Come in. Please write Sarma's address on this letter.

Sarma's address in the diary. Search for it.

It is no where here in the diary.

Search for it once again. Where are you looking into ? That is an old diary.

Some one is knocking the door out side. Open the door, Mohan !

I am opening the door. There is no one out side. The doors are rattling because of the wind.

Okay ! Push that chair to that door.

There are some papers in this.

Keep this book on them.

DRILLS

a. Build-up drill.

లేదు.

ఏమీలేదు.

ఇంట్లో ఏమీ లేదు.

ఆ ఇంట్లో ఏమీ లేదు.

లేదు.

ఎవరూ లేరు.

గదిలో ఎవరూ లేరు.

ఆ గదిలో ఎవరూ లేరు.

చేస్తున్నాయి.

చప్పుడు చేస్తున్నాయి.

తలుపులు చప్పుడు చేస్తున్నాయి.

కిటికీ తలుపులు చప్పుడు చేస్తున్నాయి.

గాలికి కిటికీ తలుపులు చప్పుడు చేస్తున్నాయి.

నెట్టు.

దగ్గరికి నెట్టు.

బల్ల దగ్గరికి నెట్టు.

కుర్చీని బల్ల దగ్గరికి నెట్టు.

ఈ కుర్చీని బల్ల దగ్గరికి నెట్టు.

సరే, ఈ కుర్చీని బల్ల దగ్గరికి నెట్టు.

b. Substitution drill.

Model (i) :

రవి ఉత్తరం చదువుతున్నాడు (రాయి)

రవి ఉత్తరం రాస్తున్నాడు.

1. గోపి మామిడి పళ్ల వదులుతున్నాడు. (కొయ్యి)

2. నేను పుస్తకం చదువుతున్నాను. (తియ్యి)

3. నువ్వు ఉత్తరం రాస్తున్నావు. (చూడు)

4. సరళ తలుపు తీస్తున్నది. (కొట్టు)

5. అతను కుర్చీని తీసుకున్నాడు. (నెట్టు)

Model (ii) :

సుఖిల కలంతో రాస్తున్నది.

పెన్నిలు కొట్టు

సుఖిల పెన్నిలుతో కొడుతున్నది.

కాలు నెట్టు

కత్తి కొయ్యి

పెన్నిలు రాయి

c. Response drill.

Model (i) :

రవి ఏం చేస్తున్నాడు ? (పుస్తకం-చెతుకు)

రవి పుస్తకం చెబు చున్నాడు.

1. గోపాలరావు ఏం చేస్తున్నాడు ?

(కిటికీ-తియ్యి)

2. నేను ఏం చేస్తున్నాను ? (చపాతీలు-చెయ్యి)

3. సరళ ఏం చేస్తున్నది ? (ఉత్తరం-రాయి)

4. గీతా కమలా ఏం చేస్తున్నారు ?

(పూలు-కొయ్యి)

5. నువ్వు ఏం చేస్తున్నావు ? (కుక్క-ను-కొట్టు)

6. శర్మ ఏం చేస్తున్నాడు ? (నన్ను-నెట్టు)

7. అతను బైటికి వెళ్తున్నాడా ? (లోపలికి-రా)

Model (ii) :

స్కూలులో రవి ఉన్నాడు.

శ్రావ్య : నువ్వు స్కూలుకు వెళ్ళకు; అక్కడ
రవి ఉన్నాడు.

1. ఇంట్లో గోపాలరావుగారున్నారు.
2. లోపల పులి ఉన్నది.
3. బైట కుక్క ఉన్నది.
4. చెట్టు దగ్గర ఎనుగు ఉన్నది.

Model (iii) :

ఈ గదిలో ఎవరున్నారు ?

ఆ గదిలో ఎవరూ లేరు.

1. నా సంచిలో ఏమున్నాయి ?
2. నీ జేబులో ఏమున్నది ?
3. మన ఇంట్లో ఎవరున్నారు ?
4. మీ కుక్క ఎక్కడున్నది ?
5. వాళ్ళ కలాలు ఎక్కడున్నాయి ?

d. Transformation drill.

Model :

ఆ పుస్తకంలో ఏముంది ?

అందులో ఏముంది ?

1. ఈ సంచిలో ఏముంది ?

2. ఆ పెట్టెలో నీ గడియారం ఉంది.

3. కొత్త చొక్కా ఏ పెట్టెలో ఉంది ?

4. నా సంచీ ఏ అలమరలో ఉంది ?

EXERCISES

a. Rewrite the following sentences changing the verb into present tense with the nouns given in the parentheses as subject.

Model :

ఆ మామిడి చెట్టు ఎక్కు : (నేను)

నేను ఆ మామిడి చెట్టు ఎక్కుతున్నాను.

1. కుక్కను కొట్టు : (మీరు)
2. ఈ పని చెయ్యి : (నువ్వు)
3. ఈ పండు కొయ్యి : (మేం)
4. తలుపు తియ్యి : (నీకు)
5. పుస్తకం చూడు : (ఆయన)
6. బైటికి వెళ్లు : (పిల్లలు)
7. చెట్లకు నీళ్లు పోయ్యి : (పిల్లలు)
8. రవికి ఉత్తరం రాయు. (ఎవరు)
9. శర్మను లోపలికి నెట్టు : (మనం)

b. Answer the following questions in negation.

1. సుబ్బారావు గుంటూరులో ఎక్కడున్నాడు ? 3. మీ ఇంటి దగ్గర ఎవరున్నాడు ?
2. సరళ పుస్తకం మీద ఎమున్నది ? 4. మీ దగ్గర ఏమున్నాయి ?

c. Conjugate the following verbs for present tense with నేను, మేం, నువ్వు, ఆయన, సీత and పిల్లి as subject.

వెళ్లు

చూడు

తీయి

కొట్టు

d. Frame at least 35 sentences from the following table using the present tense forms of the verbs given in the 3rd column.

నువ్వు	వ్రేట	వెళ్లు
రవి	లోపలి	రా
ఆమె	బైటికి	వెతుకు
	లోపలికి	రాయి
		చదువు

e. Match the following.

A	B
1. రవి	చెట్టు ఎక్కుతున్నది ()
2. సీత	పూలు కోస్తున్నాడు ()
3. నేను	లోపలికి వెళ్తున్నావు ()
4. నువ్వు	కుక్కను కొడుతున్నాను ()
5. పిల్లి	ఉత్తరం రాస్తున్నది ()

VOCABULARY

పండు	fruit	కొట్టు	beat, hit, knock(v)
ఖాళీ	empty	ఎదురుచూడు	await, look for
బైట	out side	వెతుకు	search(v)
కత్తి	knife	—సారి	time (as in first time, second time etc.)
పదుసు	sharpness	చప్పుడు	sound, noise
లోపల	inside	నెట్టు	push(v)
ఉత్తరం	letter		

GRAMMAR NOTES

48.1. య్య/యి ending verbs change the final syllable to న్ and lengthen the penultimate vowel, if it is short, when followed by a suffix beginning with త.

కొయ్యి + తున్నా-దు → కోస్-తున్నాడు 'He is cutting.'

kayyi + tunnaa-du → koos-tunnaadu

రాయి + తున్నా-ను → రాస్-తున్నాను 'I am writing.'

raayi + tunnaa-nu → raas-tunnaanu

48.2. చూడు 'see' becomes చూస్ when followed by a suffix beginning with త.

చూడు + తున్నా-వు → చూస్తున్నావు 'You are seeing.'

cuudu + tunnaa-vu → cuustunnaavu

48.3. ట్టు ending bases change their final syllable to డ్ when followed by a suffix beginning with త.

కొట్టు - తున్నాడు → కొడుతున్నాడు 'He is beating.'

kottu - tunnaadu → kodutunnaadu

48.4. The oblique bases of లోపల 'inside' and బైట 'out side' are లోపలి- and బైటి- respectively.

48.5. The plural form of పండు 'fruit' is పళ్ళ.

48.6. The instrumental case suffix* తో is also introduced in this lesson.

కలంతో రాయి : 'Write with a pen.'

కత్తితో కొయ్యి : 'Cut with a knife.'

* the suffix -తో is both for instrumental case and sociative case (44.2.).

48.7. Notice the causal relationship manifested by the dative case suffix in sentences like :

గాలికి తలుపులు చప్పుడు చేస్తున్నాయి. 'The doors are rattling because of the wind.'

48.8. The benefactive function of the dative case suffix (26.1.) is found in the sentence :

శర్మకు ఉత్తరం రాస్తున్నాడు. 'He is writing a letter to Sarma.'

48.9. It is the locative function (30.7. ; 45.4.) of the dative case suffix in the sentence :

ఈ కత్తికి పదును లేదు. 'This knife is not sharp.'

48.10. It is the destinative function of the dative case suffix (39.2.) in the sentence :

ఆ కుర్చీని తలుపు దగ్గరికి నెట్టు. 'Push that chair to the door.'

48.11. The locative forms of అది, ఇది and ఏది are అందులో, ఇందులో and ఎందులో (in addition to దానిలో, దీనిలో and దేనిలో) respectively.

అది : అందులో/దానిలో

ఇది : ఇందులో/దీనిలో

ఏది : ఎందులో/దేనిలో

UNIT 12

Lesson 49

రవి : రామారావు ! ఇక్కడేం చేస్తున్నావు ?

రామా : మా చెల్లెలికి రేడియో కొంటున్నాను.

రవి : పెద్ద బజార్లో ఇంకొక కొట్టుంది. అక్కడ కొను. ఆ కొట్లో మంచి మంచి మోడల్సు ఉన్నాయి.

కొట్టువాడు : ఇవ్వాలి పెద్ద బజారు కొట్లకు పేలవు. మా దగ్గర కూడా ఉన్నాయండీ కొత్త మోడల్సు.

రవి : ఈ పాప ఎవరు ? మీ చెల్లెలి కూతురా ?

రామా : అవును.

రవి : ఏం పాపా : ఏమిటి తింటున్నావు ?

Ramarao ! What are you doing here ?

I am buying a Radio for my sister.

There is a shop in the main market. You buy there. There are very good models in that shop.

The shops in the main market observe holiday today. We too have new models, sir !

Who is this baby ? Is she your niece (sister's daughter) ?

Yes.

Papa ! What are you eating ?

పాప : చాక్లెట్టు తింటున్నాను.

I am eating a chocolate.

రామా : ఏజీ, ఈ రేడియో పెట్టండి.

Please tune this radio.

“అకాశవాణి, ఇప్పుడు మీరు సినిమా పాటలు వింటున్నారు.”

“ALL INDIA RADIO, NOW YOU ARE LISTENING TO FILM SONGS...”

“ఊఁ అను : ఊఁ ఊఁ అను : ఔనను, ఔనొనను.....”

“SAY YES! SAY YES, YES!.....”

గిరి : ఈ మోడలు బాగా లేదన్నయ్యా :

This model is not good, brother !

రామా : ఈ కంపెనీదే యింకొక మోడలు ఏదీ లేదా ?

Don't you have some other model of this company ?

కొట్టువాడు : ఉందండీ : ఇదిగో, యిది చూడండి.

Yes, sir. We have it. Please see this.

గిరి : ఇది బాగుంది.

This is good.

రామా : సరే యిది యివ్వండి.

All right. Give this.

కొట్టు : అలాగే !

Okay.

DRILLS

a. Build-up drill.

అంటున్నాడు.

కొంటున్నాడు.

వెళ్ళాలి అంటున్నాడు.

బొమ్మలుకొంటున్నాడు.

సినిమాకు వెళ్ళాలి అంటున్నాడు.

మంచి బొమ్మలు కొంటున్నాడు.

ఇవ్వాలి సినిమాకు వెళ్ళాలి అంటున్నాడు.

మంచి మంచి బొమ్మలు కొంటున్నాడు.

రవి ఇవ్వాలి సినిమాకు వెళ్ళాలి అంటున్నాడు.

అతను మంచి మంచి బొమ్మలు కొంటున్నాడు.

అంటున్నది.

కావాలి అంటున్నది.

దొమ్మ కావాలి అంటున్నది.

కోతి దొమ్మ కావాలి అంటున్నది.

చెల్లెలు కోతి దొమ్మ కావాలి అంటున్నది.

మా చెల్లెలు కోతి దొమ్మ కావాలి అంటున్నది.

b. Substitution drill.

Model (i) :

రవి దొమ్మలు చూస్తున్నాడు.

పుస్తకం చదువు

రవి పుస్తకం చదువుతున్నాడు.

1. చపాతీలు తిను
2. నాటకం విను
3. గడియారం కొను
4. 'కలం కావాలి' అను

Model (ii) :

రవి పూరీ తింటున్నాడు.

సరళ చపాతీ

సరళ చపాతీ తింటున్నది.

1. వాళ్లు మామిడి కాయలు
2. మీర్చ ఉప్పా
3. నేను వళ్లు
4. సువ్వు పెసరట్టు
5. అవి చపాతీలు

Model (iii) :

మా ఊళ్లో పెద్ద పెద్ద కొట్లు ఉన్నాయి.

(మంచి)

మా ఊళ్లో మంచి మంచి కొట్లు ఉన్నాయి.

1. ఈ ఇంట్లో పెద్ద పెద్ద గదులున్నాయి. (చిన్న)

2. ఆ ఊటలో మంచి మంచి చెట్లున్నాయి.

(పెద్ద)

3. ఆ గదిలో మంచి మంచి కుర్చీలున్నాయి.

(కొత్త)

c. Response drill.

Model (i) :

రవి ఏం చేస్తున్నాడు ? (పుస్తకం-చదువు)

రవి పుస్తకం చదువుతున్నాడు.

1. సీత ఏం చేస్తున్నది ? (కలం-కొను)
2. మేం ఏం చేస్తున్నాం ? (మినపట్టు-తిను)
3. సువ్వు ఏం చేస్తున్నావు ? (నీ మాటలు-విను)

Model (ii)

నేను ఏమంటున్నాను ? (రవి మంచివాడు)

సువ్వు 'రవి మంచివాడు' అంటున్నావు.

1. మేం ఏమంటున్నాం ? (ఇక్కడ శాంతిలేదు)
2. కమల ఏమంటున్నది ? (పుస్తకం కావాలి)
3. మనం ఏమంటున్నాం ? (కలం ముద్దు)
4. మీరు ఏమంటున్నారు ? (ఇవ్వాటి సినిమాకు పోవాలి)

Model (iii) :

దొమ్మి ఎక్కడున్నది : (మా ఇల్లు)

దొమ్మి మా ఇంట్లో ఉన్నది.

1. చాకెట్టు ఎక్కడున్నది : (నా చెయ్యి)

2. కలం ఎక్కడున్నది : (కొట్టు)

3. దుమ్ము ఎక్కడ వడుతున్నది : (కళ్లు)

EXERCISES

a. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. రామరావు ఏం చేస్తున్నాడు :

2. పాప ఏం చేస్తున్నది :

b. Answer the following questions using the cue words.

1. సీత ఏం చేస్తున్నది : (కలం—కొను)

3. కుక్కలు ఏం చేస్తున్నాయి : (బిస్కెట్లు—

2. మనం ఏం చేస్తున్నాం : (మాప్తడుగారి
మాటలు—విను)

తిను)

c. Rewrite the following sentence adding మంచి మంచి, కొత్త కొత్త, పెద్ద పెద్ద and చిన్న చిన్న in appropriate place.

రవి పుస్తకాలు చదువుతున్నాడు.

d. Conjugate the following verbs for present tense with నేను, మనం, మీరు, నువ్వు, సీత and కుక్కలు as subjects.

1. తిను

2. విను

c. Match the following.

A	B
1. రవి చపాతీలు	వింటున్నాడు ()
2. గోపి నా మాటలు	కొంటున్నాడు ()
3. రతిరామ్ కలం	అంటున్నాడు ()
4. బాబు 'దొమ్మిలు కావాలి'	తింటున్నాడు ()

VOCABULARY

రేడియో.	radio	విను	listen
కొను	buy	ఊ	yes
బజారు	bazaar	అను	say, utter
కొట్టు	shop	చూసు	see అవును
మోడలు	model	కంపెనీ	company
సెలవు	holiday	అలాగే :	all right
ఆకాశవాణి	Akashavani (All India Radio)		

GRAMMAR NOTES

49.1. In this lesson another group of verbs which behave in a different way in present tense is introduced. Those are :

అను	'say, utter',	కొను	'buy'	తిన	'eat' (lesson 41)
విను	'listen'				

Hereafter these verbs will be referred to as 'అను' group.

49.2. When a suffix beginning with త follows the అను group of verbs, the త of the suffix changes into ట and the final ను of the bases becomes ం (అనుస్వారం).

అను_తున్నాడు → అంటున్నాడు 'He is saying/uttering.'

విను_తున్నాను → వింటున్నాను 'I am hearing.'

కొను_తున్నావు → కొంటున్నావు 'You are buying.'

తిన_తున్నాయి → తింటున్నాయి 'They are eating.'

49.3. When an adjective is reduplicated the quality or quantity expressed by the adjective will be intensified or stressed.

కొత్త కొత్త పుస్తకాలు 'very new books'

పెద్ద పెద్ద చెట్లు 'very big trees'

Such reduplication occurs only when the noun is in plural number.

49.4. Notice the purposive/benefactive function of the dative case suffix. (26.1. ; 44.4.)

మా ప్లమ్మిడికి రేడియో కొంటున్నాను. 'I am buying a radio for my brother.'

మా చెల్లెలికి బొమ్మలు కొంటున్నాను. 'I am buying dolls for my sister.'

Purposive case suffix కోసం (46.4.) can also be used in the place of the dative case suffix in the above examples.

మా తమ్మడికోసం రేడియో కొంటున్నాను.

మా చెల్లెలికోసం బొమ్మలు కొంటున్నాను.

49.5. Notice the use of the dative case suffix in the following sentences :

ఇవ్వళ కొట్లకు సెలవు.

'The shops observe holiday today.'

రేపు మాకు సెలవు.

'It is holiday for us tomorrow.'

49.6. ఊ is the nasalized ఊ. This is used to express acceptance.

"వస్తున్నావా ?"

'Are you coming.'

"ఊ"

'Yes.'

49.7. Notice the sandhi in the following :

కొట్టు + లో → కొట్లో

'in the shop'

koottu + loo → kot-loo

UNIT 12

Lesson 50

వెంకటేశ్వర్లు : రండి సుబ్బరామయ్యగారూ : ఈ
సోఫాలో కూర్చోండి.

Come in, Mr. Subbaramaiah. Please sit
in this sofa.

సుబ్బ : పరవాలేదు, ఈ కుర్చీలో కూర్చుంటు
న్నాను.

Don't worry ! I am sitting in this chair.

వెంక : ఏమిటి అలా ఉన్నారు ? ఆరోగ్యం
బాగాలేదా ?

Why do you look like that ? Is not your
health alright ?

సుబ్బ : లేదు. కొన్ని రోజులనుంచి గుండెల్లో
నెప్పి వస్తున్నది.

No. I am suffering from heart pain for
the last few days.

వెంక : మందు తీసుకుంటున్నారా ?

Are you taking any medicine ?

సుబ్బ : ఆ : ఈ ఇంట్లో ఎన్ని రోజులనుంచి
ఉంటున్నావు ?

Yes. How long are you staying in this
house ?

వెంక : నాలుగు నెలలనించి ఉంటున్నాను.

I am here for the last four months.

సుబ్బ : ఇల్లు బాగుంది. ఇక్కడే ఉండు. మీ ఇంటి వాడి దగ్గర బాగా డబ్బు ఉందా ?

The house is nice. Be here only. Does your landlord possess a lot of money ?

వెంక : ఆ : చాలా వుంది. కొంత ఈ ఊళ్లో బ్యాంకులో వుంది. కొంత వాళ్ల ఊళ్లో ఉంది.

Yeah. There is a good lot. Some amount is there in the bank in this town. Some amount is in his home town.

సుబ్బ : మీ బాబు ఏడి : నిద్రపోతున్నాడా ?

Where is your son ? Is he sleeping ?

వెంక : లేదండీ. పాలు తాగుతున్నాడు. గీతా : బాబును తీసుకురా :

No. He is drinking milk. Geetha ! Bring Babu here.

సుబ్బ : నిలుపుంటున్నాడా ?

Does he stand ?

వెంక : ఆ ఇప్పటిప్పడే నిలుపుంటున్నాడు. బాబూ : నిర్భారా : గీతా : సుబ్బరామయ్య గారికి గూడా అన్నం వడ్డించు. పద.

Yes. He is standing only in these days. Babu ! Stand up. Geetha ! Serve food to Mr. Subbaramaiah also.

సుబ్బ : అరే : నవ్వుతున్నావే : ఏంరా ? నీకు నవ్వు వస్తున్నదా ? నవ్వరా, నవ్వు :

Oh ! He is laughing. What, my dear boy ! Are you getting a fit of laugh (on seeing me) ? All right laugh !

DRILLS

a. Build-up drill.

ఉన్నావు.

అలా ఉన్నావు.

ఏమిటి, అలా ఉన్నావు ?

వస్తున్నది.

చదువుతున్నాడు.

నెప్పి వస్తున్నది.

పుస్తకాలు చదువుతున్నాడు.

గుండెల్లో నెప్పి వస్తున్నది.

తెలుగు పుస్తకాలు చదువుతున్నాడు.

రోజులనించి గుండెల్లో నెప్పి వస్తున్నది.

ఇప్పడే తెలుగు పుస్తకాలు చదువుతున్నాడు.

కొన్ని రోజులనించి గుండెల్లో నెప్పి వస్తున్నది.

ఇప్పటిప్పడే తెలుగు పుస్తకాలు చదువుతున్నాడు.

b. Substitution drill.

Model :

రవి కళ్ళజోడు చూస్తున్నాడు. (పెట్టుకో)

రవి కళ్ళజోడు పెట్టుకుంటున్నాడు.

1. సరళ అక్కడ మాట్లాడుతున్నది. (కూర్చో)

2. మనం పుస్తకాలు చదువుతున్నాం. (తీసుకో)

3. నేను రవిని చూస్తున్నాను. (వట్టుకో)

4. సరళ పూలు కొంటున్నది. (పెట్టుకో)

c. Response drill.

Model (i) :

మీ కలాలు ఎక్కడున్నాయి ? (రవి, శర్మ)

కొన్ని శర్మ దగ్గరున్నాయి. కొన్ని రవి
దగ్గరున్నాయి.

1. నా కాయితాలు ఎక్కడున్నాయి ?
(సరళ, విమల)

2. మన ఫోటోలు ఎక్కడున్నాయి ?
(గోపి, రాము)

3. మా ఇళ్లు ఎక్కడున్నాయి ?
(విజయవాడ, గుంటూరు)

Model (ii) :

పంచదార ఎవరికి కావాలి ? (నాకు, రవికి)

కొంత నాకు కావాలి, కొంత రవికి కావాలి.

1. ఉప్పా ఎవరికి కావాలి ? (నాకు, ఆతనికి)

2. సుశీల డబ్బు ఎక్కడున్నది ?
(రవి దగ్గర, శర్మ దగ్గర)

3. పంచదార ఎవరు తీసుకోస్తున్నారు ?
(సరళ, సుశీల)

EXERCISES

a. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. సుబ్బరామయ్యగారి ఆరోగ్యం బాగా
ఉన్నదా ?

2. కళ్ళజోడు ఎవరు పెట్టుకుంటున్నారు ?
ఎన్నిరోజులనించి ?

3. బాబు ఏం తాగుతున్నాడు ?

b. Fill up the blanks with ఎంత/ఎన్ని/కొంత/కొన్ని.

1. ఇది.....పంచదార :

2. ఇవి.....పుస్తకాలు :

3.పుస్తకాలు నీవి.

4.దూరం రైలు ప్రయాణం.

5.మైళ్లు బస్సు ప్రయాణం.

c. Answer the following questions using the cue words given in the parentheses.

1. సుచేష్, శర్మ ఏం చేస్తున్నారు ?
(కళ జోడు-పెట్టుకో)
2. మనం ఏం చేస్తున్నాం ?
(పుస్తకాలు-తీసుకో)
3. రవి ఏం చేస్తున్నాడు ? (నిద్రపో)
4. కమల ఏం చేస్తున్నది ? (కుర్చీలో-కూర్చో)

VOCABULARY

అలా	in that manner	బ్యాంకు	bank
ఆరోగ్యం	health	నిద్రపో	sleep(v)
గుండె	heart	తాగు	drink(v)
ఉండు	be, wait, stay(v)	నిల్చో	stand(v)
ఇంటినాడు	house owner	అన్నం	cooked rice, food
డబ్బు	money	వడ్డించు	serve food
కొంత	some (mass)	అరే !	oh !
నవ్వు	laugh(v)	ఏంరా !	hey (masc. inferior)
నవ్వు	laughter		! (attention drawer)

GRAMMAR NOTES

50.1. —కో ending verbs, ఉండు 'be, stay, wait', నిల్చో 'stand' and కూర్చో 'sit' can also be identified as 'అను group'* of bases, if not indicated otherwise.

50.2. The changes in this group of bases before a suffix beginning with త (besides the త of the suffix changing to ట) are as follows :

(i) ఉండు drops is final డు.

ఉండు \rightarrow ఉం + తున్నాడు \rightarrow ఉంటున్నాడు.

(ii) the final ట of the remaining bases changes to ఉం.

నిల్చో \rightarrow నిలుచుం + తున్నాడు \rightarrow నిలుచుంటున్నాడు.

కూర్చో \rightarrow కూర్చుం + తున్నాడు \rightarrow కూర్చుంటున్నాడు.

తీసుకో \rightarrow తీసుకుం + తున్నాడు \rightarrow తీసుకుంటున్నాడు.

50.3. ఇప్పుడిప్పుడు 'just recently' is a reduplicated form of ఇప్పుడు 'now'.

* అను group of bases : [i] (C)V̄ nu type of bases (optional consonant, short vowel and nu), [ii] ట ending bases except పో and [iii] ఉండు.

50.4. అలా 'that way, like that' is the corresponding remote manner adverb of ఇలా 'this way, like this', the proximate manner adverb (41.10.) Like ఇలా this also adds some locative shade of meaning to the verb when the verb is రా 'come' ఇవ్వ 'give' పో/వెళ్లు 'go' etc.

అలా రా.	'Come in that way.'
అలా చూడు.	'Look there.'
	'Look at that point.'
	'Look in that manner.'
అలా వెళ్లు.	'Go there.'
	'Go in that way.'
అలా చదువు.	'Read like that.'
	'Read in that manner.'
అలా మాట్లాడకు.	'Don't talk like that.'
	'Don't talk in that manner.'

50.5. అలా is masculine inferior marker corresponding to అంకి. This is used with imperative singular (affirmative) form of the verb while addressing the intimate people, children and persons of inferior relationship.

రా + అలా → రారా!	(41.7.) 'Come !'	
తిను + అలా → తినరా!	(41.6.) 'Eat !'	(inferior)
రా :	'Come !'	
తిను :	'Eat !'	(non-honorific)
రా + అండి → రాండి!	(41.7.) 'Please come !'	
తిను + అండి → తినండి!	(41.6.) 'Please eat !'	(honorific)

50.6. ఏంరా : ' hey !' (masculine inferior singular) is used to attract the attention of the persons addressed. This is used to address people who are very much lower in status or intimate, and children. (38.7.)

50.7. కొంత 'some' is the neuter indefinite mass pronoun/adjective.

కొంత డబ్బు	'some money'
కొంత పంచదార	'some sugar'

Recall the neuter indefinite count pronoun కొన్ని (24.1.) which is used to denote countable objects where as కొంత is used to denote uncountable mass nouns.

కొన్ని పుస్తకాలు

'some books'

కొంత పంచదార

'some sugar'

50.8. —నించి the ablative case suffix (39.1.) is used with time expressing nouns also in this lesson. Recall that this suffix was used with place nouns in lesson 39.

నాలుగు గంటలనించి చదువుతున్నాను

'I have been reading since 4 o'clock.'

50.9. డబ్బు 'money' is used for large amount of money and డబ్బులు 'money' (lesson 44) is for small amount of money.

అతని దగ్గర డబ్బు ఉంది.

'He has lot of money.'

అతని దగ్గర డబ్బు లేదు.

'He has no money' (He is not a rich man/
He doesn't have money with him.)

అతని దగ్గర డబ్బులు ఉన్నాయి.

'He has money (which is not a large
amount).'

అతని దగ్గర డబ్బులు లేవు.

'He has no money.' (This sentence doesn't
mean that he is a poor man.)

REVIEW 6

Lesson 51

మైసూరు,
ఆగస్టు 25, 1980.

Mysore,
August 25, 1980.

ప్రియమైన నాన్నగారికి నమస్కారం.

My dear father,

ఇక్కడ నేను క్షేమం. అక్కడ మీరూ, అమ్మా, చిరంజీవి గిరిజా, మోహన్ క్షేమంగా ఉన్నారా? మైసూరులో వాతావరణం చాలా బాగుంది. చల్లగా ఉంది. భవ్వుడు ఇక్కడ వర్షాలం.

Regards. I am doing well here. I hope you, mother, *Chiranjivi* Girija and Mohan are doing well. The climate in Mysore is fine. This is rainy season here now and it is cold.

మాకు క్లాసులు బాగా జరుగుతున్నాయి. కొత్త భాష రాబట్టి ఉత్సాహంగానే ఉంది. నేనిక్కడ హాస్టల్లో ఉంటున్నాను. మా హాస్టలు ఇన్స్టిట్యూట్

Our classes are on the full swing. It is interesting to learn because it is a new language. I am residing in the hostel. Our hostel is located about a mile from

నించి సుమారు మైలు దూరంలో ఉన్నది. హాస్టల్లో
మెస్సు ఉంది. మెస్సులో ఎక్కువగా అన్నం
పెడుతున్నారు. ఇక్కడి ప్రజల ఆహారం అన్నం.
నేను గూడా మెల్లగా ఇక్కడి పరిస్థితికి అలవాటు
పడుతున్నాను. గిరిజ స్కూలుకు వెళ్తున్నదా ?
ప్రతి ఆదివారం తమ్ముడు ఇంటికి వస్తున్నాడా ?
వాడి పరీక్ష సంగతి వెంటనే రాయండి. వాడికి గూడా
స్కూలు అడ్రసుకు ఉత్తరం రాస్తున్నాను. నా
స్వెటరు నా దగ్గర లేదు. బహుశ అది ఇంట్లోనే
ఉండాలి. ఇక్కడ చాలా చలిగా ఉంది. నాకు
స్వెటరు కావాలి. వెంటనే దాన్ని పోస్టులో పంపండి.
అమ్మగారికి నమస్కారాలు. పిల్లలకు ఆశీస్సులు.
వెంటనే ఉత్తరం రాయండి.

ఇంతే సంగతులు

ఇట్లు

మీ కుమారుడు,

వినోద్ కుమార్.

our institute. There is a mess in the
hostel. Rice is served more (often and in
quantity) in the mess. The staple food of
the people here is rice. I am also slowly
getting accustomed to the situation here.
Does Girija go to school regularly ? Does
my younger brother come home every
Sunday ? Please write to me about his
examination soon. I am also writing to
him to his school address. I don't have
my sweater with me. Probably it is left at
home. It is very cold here. I need the
sweater. Please send it by post. Please
give my regards to mother and blessings to
the youngsters. Please reply immediately.

I close here.

Your son,

VINOD KUMAR.

EXERCISES

a. Change the verbs of the following sentences into negative imperatives.

1. నువ్వు మెల్లగా మాట్లాడు.	4. శర్మా : నువ్వు ఆ తలుపు ముయ్యి :
2. రవిగారూ : మీరు కొత్త స్వెటరు కొనండి.	5. పాపా : నువ్వు ఆ తలుపు తీయి :
3. సుశీలా : నువ్వు ఆ పుస్తకం ఎక్కడున్నదో
వెతుకు :	6. నువ్వు ఈ బిస్కెట్లు తీసుకో :
	7. శారదా : రేపు నువ్వు మా ఇంటికి రా :

b. Change the following as shown in the model.

Model :

అన్నం తిను. నిద్రపో :

ముందు అన్నం తిను, తర్వాత నిద్రపో :

1. శర్మతో మాట్లాడు. ఈ పని చెయ్యి.

2. కుక్కను కొట్టు. తలుపు వెయ్యి.

3. లైటు వెయ్యి. కిటికీలు తియ్యి.

c. Answer the following questions as shown in the model.

Model (i) :

మీ ఊళ్లో ఎన్ని కాలేజీలున్నాయి :

మా ఊళ్లో ఒక కాలేజీ ఉంది.

1. మీ ఊళ్లో ఎన్ని గుళ్లున్నాయి :

2. మీ ఊళ్లో ఎన్ని బళ్లున్నాయి :

3. నీ దగ్గర ఎన్ని మామిడి వళ్లున్నాయి :

4. ఇక్కడ ఎన్ని ముళ్లున్నాయి :

5. ఆ కుక్కకు ఎన్ని కళ్లున్నాయి :

6. ఈ బొమ్మకు ఎన్ని కాళ్లున్నాయి :

7. ఈ బజార్లో ఎన్ని కొట్లున్నాయి :

8. ఆ బొమ్మకు ఎన్ని చేతులున్నాయి :

Model (ii) :

శర్మకు ఏం కావాలి ? (చపాతీలు)

శర్మకు చపాతీలు కావాల్సిందే !

1. నారాయణకు ఎన్ని చపాతీలు కావాలి :

(అరు)

2. ఇప్పుడు నువ్వు ఎక్కడికి వెళ్ళాలి ?

(బెంగళూరు)

3. రేపు రవి ఎవరితో మాట్లాడాలి ?

(మాష్టారితో)

Model (iii) :

నేనిప్పుడు ఏం చెయ్యాలి ? (చపాతీ-ఉపాత)

నువ్విప్పుడు చపాతీగానీ ఉపాతగానీ చెయ్యి.

1. మేం ఇప్పుడు ఏ వుత్తకం కొనాలి ?

(తెలుగు-ఇంగ్లీషు)

2. నేనిప్పుడు ఎక్కడికి పోవాలి ?

(బజారు-కాలేజీ)

3. మేం రేపు ఎవరితో మాట్లాడాలి ?

(రవి-శర్మ)

d. Fill up the blanks using కొంత or కొన్ని.

1. శర్మకు.....పుస్తకాలు కావాలి.
2. సుశీల దగ్గర.....డబ్బుంది.
3.దూరం నేను వెళ్ళాలి.
4. మా ఊరు ఇక్కడించి.....మైళ్ళ దూరంలో ఉంది.

e. Fill up the blanks with suitable case suffixes.

1. నేను సుశీల.....మాట్లాడాలి.
2. సుగుణ.....కాఫీ అలవాటు.
3. పాప బాబును పుస్తకం.....కొడున్నది.
4. ఈ ఆద్రసు.....ఒక ఉత్తరం రాయి.
5. సుశీల కారద.....డబ్బులు అడుగుతున్నది.

f. Combine the following.

1. ఇల్లు + లో =
2. కొట్టు + లో =
3. కన్ను + లో =
4. కళ్ళ + లో =
5. బడి + లో =
6. చెయ్యి + లో =
7. మీరు + ని =

g. Match the following.

A	B
1. సుశీల	చదువుతున్నాం ()
2. మాష్టరుగారు	పరిగెత్తుతున్నాయి ()
3. నవ్వు	అన్నం తింటున్నది ()
4. కుక్కలు	మాట్లాడుతున్నావు ()
5. నేను	జరుగుతున్నాడు ()
6. అతను	వస్తున్నాను ()
7. మనం	తొందరగా వెళ్ళండి ()
8. మీరు	ఉత్తరం రాస్తున్నారు ()

h. Give your responses to the following sentences as shown in the model :

Model (i):

శర్మ పాఠం చదువుతున్నాడు.

అయితే నువ్వు గూడా చదువు.

1. సుబ్బారావు శర్మతో మాట్లాడుతున్నాడు.

2. సుశీల ఉత్తరం రాస్తున్నది.

3. వాళ్లు హాస్టల్లో ఉంటున్నారు.

4. పిల్లలు పూలు కొంటున్నారు.

5. పాప బిస్కెట్లు తీసుకుంటున్నది.

6. రవి కుక్కను కొడుతున్నాడు.

Model (ii) :

అతను దొంగ.

అతను దొంగ కాదు. దొంగలాగా ఉన్నాడు.

1. ఆమె శారద.

2. ఈమె మీ చెల్లెలు.

3. ఆయన మన ప్రెస్నిపాల్.

4. ఇది మన వుస్తకం.

i. Use the following verbs in your own sentences in present tense :

కొను

రాయి

చదువు

పెట్టు

కష్టపడు

అలవాటుపడు

పెట్టుకో

రా

తీసు

j. Change the following into adverbs and use them in your own sentences :

జాగ్రత్త

గట్టి

చలి

చల్లన

తొందర

కొత్త

VOCABULARY

ప్రియమైన

dear

కొబ్బి

because

క్షేమం

safe

ఉత్సాహం

interest

చిరంజీవి

long living

ప్రజలు

people

వాతావరణం

climate

ఆహారం

food

వర్షాకాలం

rainy season

పరిస్థితి

situation

జరుగు

take place, occur

అలవాటుపడు

accustom, habituate

పరీక్ష	examination	పోస్టు	post
సంగతి	matter, news	పంపు	send
వెంటనే	immediately	ఆశ్చిన్ను	blessing
స్వెటరు	sweater	ఇట్లు	saying so
బహుశ	perhaps	కుమారుడు	son

NOTES :

51.1. ప్రియమైన 'dear' is used to express affection, love and intimacy. This is used in letters.

51.2. చిరంజీవి 'long living' is used in letters to refer to children.

51.3. ఇట్లు 'saying so' is used in letters before conclusion.

UNIT 13

Lesson 52

రవి : మాష్టరుగారూ : నేను లోపలికి రావచ్చా ?

మాష్టరు : రా : అక్కడ మోహన్ ఏం చేస్తున్నాడు ?

రవి : కిటికీలోంచి రోడ్డు వైపు చూస్తున్నాడు.

మాష్టరు : రోడ్డు మీద ఏమున్నది ?

రవి : రోడ్డు మీద జనం గుమిగూడుతున్నారు.

మాష్టరు : ఎందుకు ?

రవి : అక్కడ ఏదో వింత జరుగుతున్నది. ఒక అబ్బాయి కాయితాలతో రకరకాల పూలు తయారు చేస్తున్నాడు.

మాష్టరు : మోహన్ : వింత తర్వాత చూడవచ్చు. ముందు పాఠం విను.

May I come in, sir ?

Yes. Come in. What is Mohan doing there ?

He is looking at the road through the window.

What is there on the road ?

A crowd of people is gathering on the road.

Why ?

Something is happening there. Someone is making different kinds of flowers with paper.

Mohan ! You can watch the fun later but pay attention to the lesson first.

DRILLS

a. Substitution drill.

Model (i) :

రవి కిటికీలోనించి చూస్తున్నాడు. (గది)

రవి గదిలోనించి చూస్తున్నాడు.

1. పాప ఇంట్లోనించి వస్తున్నది. (స్కూలు)
2. కమల గదిలోనించి మాట్లాడుతున్నది. (ఇల్లు)
3. అతను పెట్టెలోనించి తీస్తున్నాడు. (నంచీ)

Model (ii) :

నేను ఇప్పుడు అన్నం తినవచ్చా :

ఛపాతీలు చెయ్యి

నేను ఇప్పుడు చపాతీలు చెయ్యవచ్చా :

పాతం చదువు.

పాట పాడు.

ఇంటికి వెళ్ళు.

b. Response drill.

Model :

రవి ఎటు చూస్తున్నాడు :

రవి నా వైపు చూస్తున్నాడు.

1. శర్మ ఎటు వెళ్తున్నాడు ? (బజారు)
2. సుశీల ఎటు చూస్తున్నది ? (కమల)

3. మీరు ఎటు వెళ్తున్నారు ? (గుడి)

4. శర్మ ఎటునించి వస్తున్నాడు ? (స్కూలు)

EXERCISES

a. Answer the following questions as shown in the model.

Model :

మీరు ఎక్కడికి వెళ్తున్నారు ? (మా హాస్టలు)

నేను మా హాస్టలు వైపు వెళ్తున్నాను.

2. రవిని శర్మ ఎక్కడికి తీసుకుపోతున్నాడు :

(ఆ చెట్టు)

1. సరోజ ఎటు చూస్తున్నది ? (బోర్డు)

3. మీరు ఎవరి వైపు చూస్తున్నారు ? (వాడు)

b. Complete the following sentences as shown in the model.

Model :

- శర్మ వచ్చాడు. మీరు అతనితో 2. ఇప్పుడు పైం 12 గంటలు. మీరు
(మాట్లాడు) అన్నం (తిను)
- శర్మ వచ్చాడు మీరు అతనితో మాట్లాడవచ్చు. 3. నరళ పూలు కోస్తున్నది. మీరు
1. రైలు వచ్చింది. మీరు (ఎక్కు) వళ్లు (కొయ్యి)

c. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. మోహన్ పాఠం వింటున్నాడా ? 3. రోడ్డు మీద జనం ఏం చేస్తున్నారు ?
2. మోహన్ ఏం చేస్తున్నాడు ? 4. అప్పాయి దేనితో దొమ్మలు చేస్తున్నాడు ?

VOCABULARY

రోడ్డు	road	రకరకాలు	different types
గుమిగుడు	gather (v. intr.)	తయారు చెయ్యి	prepare, make (v)
వింత	fun, strange	పాఠం	lesson

GRAMMAR NOTES

52.1. In this lesson directional case suffix వైపు is introduced.

నా వైపు చూడు.

'Look towards me.'

స్కూలు వైపు వెళ్లు.

'Go towards the school.'

52.2. లోనించి (locative case suffix లో, 22.1., + నించి ablative case suffix, 39.1.) means 'through'.

కిటికీలోనించి చూడు.

'Look through the window.'

52.3. In this lesson వచ్చు form of the verb ('may' form) is also introduced. వచ్చు form of the verb is used to sanction permission. It is also used with interrogative marker అ to request permission.

శర్మ చెటికి వెళ్ల వచ్చు.
నేను తోవనికి రావచ్చా ?

'Sarma is permitted to go out.'
'May I come in?'

52.3.1. -వచ్చు is added to the infinitive form of the verb.

వెళ్ల - వచ్చు
రా - వచ్చు

'One may go.'
'One may come.'

52.3.2. Infinitive is a type of verbal base to which certain auxiliary verbs are added.
-అ is added to the base to form infinitive form.

Infinitive → verbal base + అ

వెళ్లు + అ → వెళ్ల
vellu + a → vellā
తిను + అ → తిన
tinu + a → tina

(41.6.)

రా + అ → రా
raa + a → raa
తిసుకో + అ → తీసుకో
tiisukoo + a → tiisukoo

(41.7.)

చదువు + అ → చదవ
caduvu + a → cadava

(43.2.; 41.6.)

52.4. Notice the use of the instrumental case suffix -తో (48.6.) in sentences like :

కాయితంతో పూలు తయారు చేస్తున్నాడు.
'He is making flowers with paper.'

In such sentences, the noun denoting the 'material used to prepare something' takes the instrumental case, though it is not the instrument as in the case of the following sentence :

అతను కత్తితో కోస్తున్నాడు. 'He is cutting with a knife.'

UNIT 13

Lesson 53

శర్మ : ఏం ప్రసాద్ : కళ్ళజోడు ఎన్ని రోజుల
నించి పెట్టుకుంటున్నావు ? నువ్వు
కళ్ళజోడు పెట్టుకోటం ఇప్పుడే చూస్తు
న్నాను.

ప్రసాద్ : నాలుగు రోజులనించే పెట్టుకుంటున్నాను.
మీ పేటలో ఇళ్లు ఖాళీగా ఉన్నాయా ?

శర్మ : ఎందుకు ?

ప్రసాద్ : నాకు కావాలి.

శర్మ : ఏం ? మీ ఇల్లు బాగానే ఉంది గదా !

ప్రసాద్ : ఇల్లు బాగానే ఉంది. కాని ఉండటం చాలా
కష్టంగా ఉంది.

Hello ! Prasad ! How long have you been
wearing glasses ? I see you wearing for
the first time just now.

I started wearing them for the last four
days only. Do you have any quarters
vacant in your area ?

Why ?

I want one.

What ? Your house is alright. Isn't it ?

The house is good but it is getting difficult
to stay in that house.

శర్మ : ఏం : ఇంటివాడు మంచివాడు కాదా ?

ప్రసాద్ : ఇంటివాడు మంచివాడే. కాని ఇల్లంతా చీకటి. వెలుతురు లేదు. ఎప్పుడూ లైటు ఉండాలి. అంతే కాదు. ఆఫీసుకు చాలా దూరంగా ఉన్నాడు. రావటం పోవటం ఎంతో కష్టం.

శర్మ : మీ పేటలో ఇళ్ల కంటే మా పేటలో ఇళ్ల అద్దెలు ఎక్కువ.

ప్రసాద్ : అయితే ఏం ? మా పేటలో ఇళ్ల కంటే మీ పేటలో ఇళ్లు బాగున్నాయి. పెద్దవి గూడా. మీ ఇంటివాడు మంచివాడేనా ?

శర్మ : ఆ : మా పేటలో అందరూ మంచివాళ్లే. చెడ్డవాళ్లే లేరు. మా ఇంటి పక్కన ఒక ఇల్లుంది, రా !

ప్రసాద్ : ఇప్పుడు నాకు టైం చాలదు. బస్సు గూడా ఉందో లేదో, రేపు మా తమ్ముడు అటు రావాలి. వాడికి మీ పేటలో క్రాంతి వని వుంది. అప్పుడు వాడికి చూపించు.

DRILLS

a. Repetition drill.

గీతా : నువ్వు ఆ కుర్చీలో కూర్చోటం ఎంతో కష్టం.

సరళా : నువ్వు మల్లెపూలు పెట్టుకోటం ఇప్పుడే చూస్తున్నాను.

రవి : పగలు విద్రపోవటం మంచిది కాదు.

గోపీ : రేపు అటు పోవటం చాలా కష్టం.

Why ? Is not your landlord a good man ?

The landlord is good. But the house is entirely dark. We have to keep the light on always. That is not all. It is also far off from the office. I find it very difficult to go and come back.

The house rents are higher in our area than in your area.

So what ? The houses in your locality are more convenient than in our locality. They are big too. Is your landlord a good man ?

Yeah ! All people in our locality are good. None is bad. We have one house vacant beside my house. Come with me.

I don't have time now. And I don't know whether bus is available or not now. My brother will have to come to your locality tomorrow. He has some work there. You can show it to him then.

గిరిజా : మీ ఇంటికి రావటం నాకు ఎంతో కష్టం.

శర్మా : ఎక్కువగా తినటం మంచిది కాదు.

చీకట్లో వెళ్లటం మంచిది కాదు.

నీ పుస్తకం అతనికి చూపించటం మంచిది కాదు.

నాకు చూపించు.

అందరూ మంచి వాళ్లే.

ఎప్పుడూ తినటం మంచిది కాదు.

గది అంతా చీకటి.

ఇల్లంతా బాగున్నది.

శర్మ కంటే రవి మంచివాడు.

సుబ్బారావు కంటే శర్మ పెద్దవాడు.

నీ కంటే నేను చిన్నవాణ్ణి.

b. Build-up drill.

చూస్తున్నాను.

ఇప్పుడే చూస్తున్నాను.

తినటం ఇప్పుడే చూస్తున్నాను.

పూరీలు తినటం ఇప్పుడే చూస్తున్నాను.

సువ్వు పూరీలు తినటం ఇప్పుడే చూస్తున్నాను.

ఉండాలి.

లైటు ఉండాలి.

ఎప్పుడూ లైటు ఉండాలి.

గదిలో ఎప్పుడూ లైటుండాలి.

మా గదిలో ఎప్పుడూ లైటుండాలి.

c. Substitution drill.

Model (i) :

ఈ గదిలో తినటం మంచిది కాదు.

ఉండు

ఈ గదిలో ఉండటం మంచిది కాదు.

నిద్రపో

కూర్చో

నిలబో

చదువు

నా పుస్తకం కంటే నీ పుస్తకం ఖరీదు ఎక్కువ.

మా ఇంటి కంటే మీ ఇల్లు పెద్దది.

శర్మ అక్కడ ఉన్నాడో లేదో :

ఇప్పుడు బస్సు ఉందో లేదో :

నా సంచిలో డబ్బులు ఉన్నాయో లేదో :

మా నాన్నగారు ఇప్పుడు ఇంట్లో ఉన్నారో లేదో :

కష్టం.

ఎంతో కష్టం.

పోవటం ఎంతో కష్టం.

రావటం పోవటం ఎంతో కష్టం.

ఆఫీసుకు రావటం పోవటం ఎంతో కష్టం.

ఇంటినించి ఆఫీసుకు రావటం పోవటం ఎంతో

కష్టం.

బాగున్నాయి.

పుస్తకాలు బాగున్నాయి.

మీ పుస్తకాలు బాగున్నాయి.

మా పుస్తకాల కంటే మీ పుస్తకాలు బాగున్నాయి.

Model (ii) :

రవి ఆ గదిలో ఉన్నాడో లేదో :

సీత

సీత ఆ గదిలో ఉన్నాడో లేదో :

శర్మగారు

నా కుక్క

రవి పుస్తకాలు

మీరు

Model (iii) :

రవి కంటె శర్మ చిన్నవాడు. (పెద్ద)

రవి కంటె శర్మ పెద్దవాడు.

1. నా పుస్తకం కంటె నీ పుస్తకం పెద్దది. (కొత్త)

2. అతని కంటె ఇతను పెద్దవాడు. (మంచివాడు)

3. ఈ కాఫీ కంటె ఆ కాఫీ మంచిది. (వేడి)

d. Interlocked substitution drill.

Model :

శర్మ కంటె సుబ్బారావు చిన్నవాడు.

సీత

శర్మ కంటె సీత చిన్నది.

నేను

నా కంటె సీత చిన్నది

పెద్ద

నా కంటె సీత పెద్దది.

నాకంటె సీత పెద్దది.

రవి.....

.....సురేష్.....

అతను.....

.....నరళ.....

.....చిన్న

e. Response drill.

Model (i):

రవీ : ఇప్పుడు నువ్వు స్కూలుకు

వెళ్తున్నావా ?

ఇప్పుడు స్కూలుకు వెళ్లటం చాలా కష్టం.

1. సుగుణా నువ్వు ఇప్పుడు పూలు కోస్తున్నావా ?
2. శారదా : ఇప్పుడు కలం కొంటున్నావా ?

3. విమలా : ఇప్పుడు మా ఇంటికి పోతున్నావా ?

4. సుశీలా : కళ తోడు పెట్టుకుంటున్నావా ?

5. రమా : ఆ కుర్చీలో కూర్చుంటున్నావా ?

6. ఉమా : రమను తీసుకోస్తున్నావా ?

Model (ii) :

రైలు ఎప్పుడు ఉండాలి ?

రైలు ఎప్పుడూ ఉండాలి.

1. శర్మకు కాఫీ ఎప్పుడు కావాలి ?

2. శారదకు డబ్బులు ఎప్పుడు కావాలి ?

3. ఎప్పుడు చదవటం మంచిది కాదు ?

EXERCISES

a. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. ప్రసాద్ కళ్ళతోడు ఎన్ని రోజులనించి పెట్టుకుంటున్నాడు ?
2. ప్రసాద్ ఆ ఇంట్లో ఉండటం ఎందుకు కష్టంగా ఉంది ?

b. Make at least 10 sentences using కంటె bringing out the comparison among గిరి, రవి, శర్మ and సురేష్.

గిరికి మూడేళ్లు .
రవికి రెండేళ్లు .
శర్మకు తొమ్మిదేళ్లు .
సురేష్ కు పదకొండేళ్లు .

Model :

గిరి కంటె రవి చిన్నవాడు.
రవి కంటె గిరి పెద్దవాడు.

c. Fill up the blanks with the gerund forms of the verbs given in the parentheses.

Model :

రవికి పుస్తకం (ఇవ్వ)
మంచిది కాదు.

రవికి పుస్తకం ఇవ్వటం మంచిది కాదు.

1. ఈ పని (చెయ్య) ఎంతో కష్టం.
2. పగలు (నిద్రపో) మంచిది కాదు.
3. అక్కడ (కూర్చో) చాలా కష్టం.

4. బస్సులో (చదువు) ఎంతో కష్టం.
5. ఆ కళ్ళతోడు (పెట్టుకో) మంచిది.
6. ఎండలో మీ ఇంటికి (రా) చాలా కష్టం.
7. చీకటిలో ఆ దోపిలో (పో) మంచిది కాదు.

d. Answer the following questions as shown in the model.

Model (i):

నిన్న రవి ఇంట్లో ఉన్నాడా ?
నిన్న రవి ఇంట్లో ఉన్నాడో లేదో ?

1. అక్కడ నా పుస్తకం ఉన్నదా ?
2. స్కూలు కారా ఇప్పుడు ఇంట్లో ఉన్నారా ?
3. అతని జేబులో డబ్బులు ఉన్నాయా ?
4. సుబ్బారావు ఇప్పుడు గుంటూరులో ఉన్నాడా ?

Model (ii) :

శర్మకు ఎప్పుడు టీ కావాలి ?
శర్మకు ఎప్పుడూ టీ కావాలి.

1. ఎప్పుడు చెట్టెక్కటం మంచిది కాదు ?
2. నీకు ఎప్పుడు మంచినీళ్లు కావాలి ?
3. సుశీలకు ఎప్పుడు పుస్తకాలు కావాలి ?

VOCABULARY

కష్టం	difficulty	చెడ్డ	bad
అంతా	all over, every where	చూపించు	show
చీకటి	darkness	ఎప్పుడూ	always
వెలుతురు	light (N)	ఆటో	autorickshaw
ఆఫీసు	office		

GRAMMAR NOTES

53.1. In this lesson the gerund form of the verb is introduced. Gerund is a type of verbal noun expressing the actual action of the verb. —అటం/—వటం is added to the verbal base to form gerund in Telugu.

తినటం 'eating'

రావటం 'coming'

53.1.1. —వటం is added to the monosyllabic bases like రా 'come', పో 'go' etc. (The compound verbal bases which are formed by adding రా and పో i.e., తీసుకురా 'bring', తీసుకుపో 'take away', నిద్రపో 'sleep', పారిపో 'run away' etc., will behave like రా and పో.)

రా—వటం	'coming'
పో—వటం	'going'
తీసుకురా—వటం	'bringing'
నిద్రపో—వటం	'sleeping'
పారిపో—వటం	'running away'

53.1.2. —అటం is added to the other bases.

తిన + అటం \rightarrow తినటం 'eating' (41.6')

తీసుకో + అటం \rightarrow తీసుకోటం 'taking' (41.7)

53.2. Comparative marker —కంటె is also introduced in this lesson. This is used to compare two or more objects.

శర్మకంటె రవి పెద్దవాడు 'Ravi is older than Sarma.'

నీ పుస్తకం కంటె నా పుస్తకం చిన్నది. 'My book is smaller than your book'

53.3. Notice the use of the dubitative marker —ట (32.2) in the sentences like :

ఇప్పుడు బస్సు ఉందో లేదో : 'Whether or not there is a bus now.'

అతను సుబ్బారావు కాడో : 'Whether or not he is Subbarao.'

Here, it expresses uncertainty.

UNIT 13

Lesson 54

గోపా : పాపా ! మీ అక్కయ్య ఏం చేస్తున్నదమ్మా ?

పాప : పెద్దక్కయ్య వంట ఇంట్లో ఉన్నదండీ. వంట చేస్తున్నది. చిన్నక్కయ్య పక్కవాళ్ల అమ్మాయితో ఆడుతున్నది. దానికి ఎప్పుడూ ఆటలేనండీ !

గోపా : నువ్వు కూడా ఆడు.

పాప : ఉదయం ఆడటం మంచిది కాదండీ !

గోపా : అలాగా ! నువ్వు చాలా మంచిదానివి. నీ పేరేమిటి, చెప్పు !

పాప : సుగుణ. నేను మంచిదాన్ని, మా అక్కయ్య మంచిది కాదండీ.

Papa ! What's your elder sister doing now?

The eldest sister is in the kitchen, sir. She is cooking. The elder sister is playing with a girl from next door. She always plays.

You can also play.

Playing in the morning is not good, sir.

Oh! You are a good girl. What is your name ?

Suguna. I am a good girl. My elder sister is not a good girl.

గోపా : మీరు ఇద్దరూ మంచివాళ్లే. నువ్వు ఇప్పుడు ఏం చదువుతున్నావు ?

పాప : ఇప్పుడు నేను చదవటం లేదండీ. పుస్తకానికి అట్ట దేస్తున్నాను.

గోపా : అదికాదమ్మా ! నువ్వు ఇప్పుడు ఎన్నో తరగతి చదువుతున్నావు అంటున్నాను.

బాప : రెండో తరగతి చదువుతున్నానండీ.

గోపా : అలాగా : ఇప్పుడు మీ బిళ్లె ఏం పాఠం చెప్తున్నారు ?

పాప : ఇప్పుడు పాఠాలు చెప్పటం లేదండీ. కథలు, పాటలు చెప్తున్నారు.

గోపా : ఏది, ఒక పాట పాడు.

పాప : పాడుతున్నాను వినండి.

Both of you are good. What are you studying presently ?

I am not studying anything now, sir. I am putting on a wrapper to this book.

No, not that my dear ! What class are you in now ? That is my question.

I am in the second standard, sir.

Oh ! What lesson is taught to you in the school now ?

They are not teaching any lessons now. They are telling stories and giving rhymes to practice.

Then, sing a rhyme.

I will sing ; listen sir.

DRILLS

a. Repetition drill.

నేను ఆడుతున్నాను.

నువ్వు ఆడటం లేదు.

అతను రాస్తున్నాడు.

ఇతను రాయటంలేదు.

ఆమె తింటున్నది.

ఈమె తినటం లేదు.

పాటలు చెప్తున్నారు.

పాఠాలు చెప్పటంలేదు.

కమల మంచిది.

నేను మంచిదాన్ని.

నువ్వు మంచి దానివి.

మీ చెల్లెళ్లు మంచి వాళ్లు.

మనం మంచివాళ్లం.

b. Build-up drill.

ఆటలే.

ఎప్పుడూ ఆటలే.

రవికి ఎప్పుడూ ఆటలే.

అంటున్నాను.

చేస్తున్నావంటున్నాను.

ఏం చేస్తున్నావంటున్నాను.

ఇప్పుడేం చేస్తున్నావంటున్నాను.

నువ్విప్పుడేం చేస్తున్నావంటున్నాను.

లేదు.

ఆడటం లేదు.

ఆటలు ఆడటం లేదు.

అమ్మాయితో ఆటలు ఆడటం లేదు.

పక్కవాళ్ల అమ్మాయితో ఆటలు ఆడటం లేదు.

సీత పక్కవాళ్ల అమ్మాయితో ఆటలు ఆడటం లేదు.

c. Substitution drill.

Model (i):

రవి పాడటం లేదు.

సీత

సీత పాడటం లేదు.

నేను

నువ్వు

మేం

మనం

మీరు

వాడు

ఆయన

వాళ్లు

ఆవి

Model (ii) :

నేను అడగటం లేదు.

తిను

నేను తినటం లేదు.

చదువు

కొయ్యి

ఆడు

పరిగెత్తు

చూడు

రాయి

రా

పో

కూర్చో

తీసుకో

Model (iii) :

రవికి ఎప్పుడూ ఆటలే.
పాటలు
రవికి ఎప్పుడూ పాటలే.
పుస్తకాలు.
నాటకాలు
చపాతీలు
పినిమూలు
కథలు

Model (iv) :

పుస్తకంలో ఏముంది ?
కొట్టు
కొట్లో ఏముంది ?
గుడి
బడి
డిగు
కన్ను
ఇల్లు
చెయ్యి

d. Interlocked substitution drill.

Model :

నరళ మంచిది.
.....చెడ్డ
నరళ చెడ్డది.
నేను.....
నేను చెడ్డదాన్ని.
.....కొత్త
నేను కొత్తదాన్ని.
నువ్వు.....
నువ్వు కొత్తదానివి.
.....చిన్న
నువ్వు చిన్నదానివి.
మీరు.....
మీరు చిన్నవాళ్లు.

మీ చెల్లెలు కొత్తది.
.....పెద్ద.
మీ అమ్మాయి.....
నేను.....
.....చిన్న.....
నువ్వు.....
.....మంచి.....
మనం.....
.....చెడ్డ
ఆమె.....
.....కొత్త
మీరు.....
వాళ్లు.....

e. Response drill.

Model (i) :

అట్ట దేనికి పేస్తున్నావు ? (పుస్తకం)
అట్ట పుస్తకానికి పేస్తున్నాను.

1. ఎక్కడికి వెళ్తున్నావు ? (నాటకం)
2. రవి ఎక్కడికి వెళ్తున్నాడు ? (శివాలయం)

3. శర్మ ఎందుకు మందు తీసుకుంటున్నాడు ?
(ఆరోగ్యం)
4. నువ్వు ఎందుకు మందు తీసుకుంటున్నావు ?
(జ్వరం)

Model (ii) :

రవి : మీ తమ్ముడు ఆరో తరగతి

చదువుతున్నాడా ? (మూడు)

ఆరో తరగతి చదవటం లేదంటే : మూడో

తరగతి చదువుతున్నాడు.

1. సరళా : నువ్వు రెండో తరగతి చదువు

తున్నావా ? (ఒకటి)

2. సుశీలా : నువ్వు ఎనిమిదో తరగతి చదువు

తున్నావా ? (ఏడు)

3. శర్మా : నువ్వు పదో తరగతి

చదువుతున్నావా ? (తొమ్మిది)

Model (iii) :

రవి : నువ్వు అన్నం తింటున్నావా ?

లేదంటే : నేను అన్నం తినటం లేదు.

1. శర్మా : రతిరామ్ నీ గదిలో ఉంటున్నాడా ?

2. శేషా : ఇప్పుడు నువ్వు నాటకానికి

పోతున్నావా ?

3. శర్మా : పిల్లి చెట్టు ఎక్కుతున్నదా ?

4. కమలా : లక్ష్మి నీ చెయ్యి వట్టుకుంటున్నదా ?

f. Transformation drill.

Model :

అతను పాటలు పాడటం లేదు.

అతను పాటలు పాడుతున్నాడు.

1. శర్మ ఇంటికి వెళ్లటం లేదు.

2. మాష్టరుగారు పాఠం చెప్పటం లేదు.

3. సుశీల అన్నం తినటం లేదు.

4. నేను నీకు నా పేరు చెప్పటం లేదు.

EXERCISES

a. Answer the following questions based on the text of the lesson.

1. పాప పెద్దక్కయ్య ఏం చేస్తున్నది ?

3. ఇప్పుడు బళ్లారి ఏం చేస్తున్నారు ? పాఠాలు

2. పాప యిప్పుడు ఏం చేస్తున్నది ?

చెప్తున్నారా ?

b. Change the following sentences into present negative.

1. రవి అన్నం తింటున్నాడు.

4. కమల వంట చేస్తున్నది.

2. సరళ తలుపు వేస్తున్నది.

5. పాప కింద కూర్చుంటున్నది.

3. మోహన్ బడికి పోతున్నాడు.

c. Answer the following questions using the cue words given in the parentheses.

అ :

1. రవి ఎక్కడికి వెళ్తున్నాడు : (నాటకం)
2. మీరు ఎందుకు మందు తింటున్నారు ? (జ్వరం)
3. ఈ ఊళ్లో ఉండటం ఎవరికి కష్టంగా ఉంది :
(జనం)
4. గోపి ఎందుకు వస్తున్నాడు : (అన్నం)

ఆ :

1. సుశీల ఏం చేస్తున్నది ? (కలం-కొను)
2. శర్మ ఏం చేస్తున్నాడు ? (కథ - చెప్పు)
3. మోహన్ ఏం చేస్తున్నాడు ? (పాఠం-చెప్పు)
4. మనం ఏం చేస్తున్నాం ? (వంట-చెయ్యి)

d. Substitute the adjectives with the ones suggested in the parentheses.

Model :

రవీ : సీత మంచిది. (పెద్ద)

రవీ : సీత పెద్దది.

1. సరళా : నువ్వు చిన్నదానివి. (మంచి)

2. గిరిజా నువ్వు మంచిదానివి. (పెద్ద)

3. కమలా మనం చిన్నవాళ్ళం. (మంచి)

VOCABULARY

వంటయిల్లు

kitchen

వంట

cooking

ఆడు

play(v)

ఉదయం

morning

పాడు

sing

GRAMMAR NOTES :

54.1. In this lesson the present negative is introduced. The negative verb లేదు is added to the gerund form (c.f. 53.1.) of the verb to form the present negative.

మాట్లాడటం లేదు

'is not talking '

శర్మ నాతో మాట్లాడటం లేదు

'Sarma is not talking to me'

నేను ఇప్పుడు గుంటూరులో ఉండటం లేదు. 'I am not living in Guntur now.'

Notice that, unlike in present tense, there is no concord between the verb and the subject in present negative. For all the person-gender-number nouns లేదు is added to the gerund form.

నేను వెళ్తున్నాను.

'I am going.'

మేం వెళ్తున్నాం.

'We (excl.) are going.'

మనం వెళ్తున్నాం.

'We (incl.) are going.'

నువ్వు వెళ్తున్నావు.

'You (inf. sg.) are going.'

మీరు వెళ్తున్నారు.

'You (pl. & hon. sg.) are going.'

వాడు వెళ్తున్నాడు.

'He (inf. & eql. sg.) is going.'

ఆయన వెళ్తున్నారు.

'He (hon.) is going.'

అది/ఆమె వెళ్తున్నది.

'She (inf. & eql.) is going.'

ఆమె/ఆవిడె వెళ్తున్నారు.

'She (hon.) is going.'

వారు వెళ్తున్నారు.

'He/She (formal) is going.'

వాళ్లు వెళ్తున్నారు.

'They (human) are going.'

అది వెళ్తున్నది.

'It is going.'

అవి వెళ్తున్నాయి.

'They (neuter) are going.'

నేను వెళ్ళటం లేదు.

'I am not going.'

మేం వెళ్ళటం లేదు.

'We (excl.) are not going.'

మనం వెళ్ళటం లేదు.

'We (incl.) are not going.'

నువ్వు వెళ్ళటం లేదు.

'You (inf. sg.) are not going.'

మీరు వెళ్ళటం లేదు.

'You (pl. & hon. sg.) are not going.'

వాడు వెళ్ళటం లేదు.

'He (inf. & eql.) is not going.'

ఆయన వెళ్ళటం లేదు.

'He (hon.) is not going.'

అది/ఆమె వెళ్ళటం లేదు.

'She (inf. & eql.) is not going.'

ఆమె/ఆవిడె వెళ్ళటం లేదు.

'She (hon.) is not going.'

వారు వెళ్ళటం లేదు.

'He/She (formal) is not going.'

వాళ్లు వెళ్ళటం లేదు.

'They (human) are not going.'

అది వెళ్ళటం లేదు.

'It is not going.'

అవి వెళ్ళటం లేదు.

'They (neuter) are not going.'

54.2. The verbal base చెప్ప 'say, narrate, inform' becomes చెప్_ when followed by a suffix beginning with త.

చెప్ప + తున్నాను → చెప్_తున్నాను → చెప్తున్నాను 'I am saying.'
ceppu + tunnaa-nu — cep-tunnaa-nu

Remember that వెళ్ళ 'go' also reduces its final consonant cluster to a single consonant when followed by a suffix beginning with త. (46.2.).

వెళ్ళ + తున్నాను → వెళ్_తున్నాను → వెళ్తున్నాను 'I am going.'
vellu + tunnaa-nu — vel-tunnaa-nu

54.3. Remember that _వాడు is a nominalizer and it is added to the adjectives to make masculine nouns (27.2.). _ది is the corresponding feminine nominalizer.

ఆమె మంచి_ది 'She is a good lady.'
 అతను మంచి_వాడు 'He is a good man.' (27.2)
 వాళ్ళ మంచి_వాళ్ళ 'They are good people.' (27.2.)

54.4. To form oblique base, the _ది ending nominalized forms change the final _ది to _దాని.

నువ్వు మంచిదాని_వి 'You are a good girl.' (7.4.)
 నేను మంచిదాని_ని → నేను మంచిదాన్ని 'I am a good girl/woman.' (54.6.)

54.5. The అం ending nouns change the final అం to ఆని when followed by the accusative or dative case suffix.

పుస్తకం + accusative case → పుస్తకాని + accusative case
pustakam pustakaani
 → పుస్తకాని_ని → పుస్తకాన్ని
pustakaani-ni pustakaanni (54.6)

(The accusative suffix is ని for the ఇ/ఈ ending oblique bases, c.f. 43.4.)

కలం + dative case → కలాని + dative case → కలానికి
kalam *kalaani* *kalaani-ki*

(The dative case suffix is కి for the ఇ/ఈ ending oblique bases, c.f. 28.1.)

54.6. Notice the following Sandhi process :

దాని + ని → దాన్ని (accusative form of అది)

daani + ni → daanni

పుస్తకాని + ని → పుస్తకాన్ని (accusative form of పుస్తకం)

pustakaani + ni → pustakaanni

A short vowel between two identical consonants will be dropped.

UNIT 14

Lesson 55

రవి : గోపి ! నువ్వు చదువుతున్న పుస్తకం ఏమిటి ?

గోపి :

రవి : వినిపించటం లేదా ? అన్నం తింటూ ఏమిటి చదువుతున్నావు ?

గోపి : అన్నం తింటూ చదవటం లేదు. చదువుతూ అన్నం తింటున్నాను.

రవి : రెండూ ఒకటే. అట్లా అన్నం తింటూ నవల చదవకు.

గోపి : ఏం ?

Gopi ! What is the book you are reading ?

.....

Are you not able to listen ? What are you reading while eating ?

I am not reading while eating. I am eating my food as I am reading.

Both are the same. Don't read the novel while you are eating.

Why ?

రవి : అన్నం తింటూ నవల చదవటం మంచిది కాదు.

గోపి : ఇది నవల కాదు. నీకు సరిగ్గా కనిపించటం లేదా ?

రవి : కనిపిస్తున్నది. అది నవలే. అబద్ధమాడుతున్నావు.

గోపి : ఏమిటి ? పెద్దగా చెప్పు. సువ్వు అంటున్న మాటలు ఎవరికీ వినిపించటం లేదు.

రవి : నేను పెద్దగానే మాట్లాడుతున్నాను. నా మాటలు అందరికీ వినిపిస్తున్నాయి. అందరూ వింటున్నారు గూడా ! సువ్వు నవల చదువుతున్నావు. అందుకే నీకు వినిపించటం లేదు. అన్నం తిను. తర్వాత నవల చదువు. ఆపుతున్నావా లేదా ? ఏమిటి ఆలోచిస్తున్నావు ?

గోపి : నేను ఏమీ ఆలోచించటం లేదు.

రవి : సరే : ముందు నాకీ విషయం చెప్పు : సువ్వు సాయంత్రం ఎక్కడికి వెళ్తున్నావు ?

గోపి : ఎక్కడికి వెళ్లటం లేదు.

Reading the novel while eating is not good.

This is not a novel. Are you not able to see properly ?

I see it properly. That is a novel. You are lying.

What ? Say it aloud. It is not audible what you are saying.

I am talking aloud only. My words are heard by all. All of them are listening to them also. You are reading a novel. That's why you could not hear. You stop reading that novel first. Take your food and then read the novel. Are you stopping or not ? What are you contemplating on ?

I am not contemplating on anything.

Alright. First tell me this. Where are you going this evening ?

I am not going anywhere.

DRILLS

a. Repetition drill.

రవి అన్నం తింటూ చదువుతున్నాడు.

గోపి కారేజీకి వెళ్తూ నాతో మాట్లాడుతున్నాడు.

ఆమె పూలు కోస్తూ శ్యామలతో మాట్లాడుతున్నది.

రవి చెప్తున్న మాటలు నాకు వినిపించటం లేదు.

సరళ పాడుతున్న పాట చాలా బాగున్నది.

సువ్వు తింటున్న చపాతీలు బాగున్నాయా ?

సరళ కోస్తున్న పూలు ఏం పూలు ?

రవి ఆలోచిస్తున్నాడు. నువ్వు గూడా ఆలోచించు.
లత అన్నం వడ్డిస్తున్నది. నువ్వు గూడా వడ్డించు.

నేను నీకు నా పుస్తకం చూపిస్తున్నాను. నువ్వు
గూడా నీ పుస్తకం చూపించు.

b. Build-up drill.

లేదు.

వినిపించటం లేదు.

ఎవరికీ వినిపించటం లేదు.

మాటలు ఎవరికీ వినిపించటం లేదు.

అంటున్నమాటలు ఎవరికీ వినిపించటం లేదు.

నువ్వు అంటున్నమాటలు ఎవరికీ వినిపించటం లేదు.

చెయ్యి.

పని చెయ్యి.

ఈ పని చెయ్యి.

సువ్వీ పని చెయ్యి.

ముందు నువ్వీ పని చెయ్యి.

సరే, ముందు నువ్వీ పని చెయ్యి.

ఏమిటి ?

పుస్తకం ఏమిటి ?

చదువుతున్న పుస్తకం ఏమిటి ?

నువ్వు చదువుతున్న పుస్తకం ఏమిటి ?

రపీ : నువ్వు చదువుతున్న పుస్తకం ఏమిటి ?

మాట్లాడుతున్నారు.

రాస్తూ మాట్లాడుతున్నాడు.

ఉత్తరం రాస్తూ మాట్లాడుతున్నాడు.

అతనికి ఉత్తరం రాస్తూ మాట్లాడుతున్నాడు.

శరత్ అతనికి ఉత్తరం రాస్తూ మాట్లాడుతున్నాడు.

c. Substitution drill.

Model (i) :

రవి పళ్లు తింటూ మాట్లాడుతున్నాడు.

ఏరు

రవి పళ్లు ఏరుతూ మాట్లాడుతున్నాడు.

తీసుకురా

తీసుకుపో

కొయ్యి

కొను

తీసుకో

చూపించు

Model (ii) :

నేను పుస్తకం చదువుతున్నాను. (చూపించు)

నేను పుస్తకం చూపిస్తున్నాను.

1. రవి అన్నం తింటున్నాడు. (వడ్డించు)

2. సరళ చదువుతున్నది. (ఆలోచించు)

3. చునం పాతం రాస్తున్నాం. (చూపించు)

4. నాకు పినిచూ వినిపిస్తున్నది. (కనిపించు)

Model (iii) :

నువ్వు తీసుకోస్తున్న పుస్తకం రవిది.

చదువు

నువ్వు చదువుతున్న పుస్తకం రవిది.

రాయి

తీసుకుపో

అట్టవెయ్యి

చూడు

d. Response drill.

Model (i) :

రవి అన్నం తింటున్నాడా ?

మాట్లాడుతున్నాడా ?

a) రవి అన్నం తింటూ మాట్లాడుతున్నాడు.

b) రవి మాట్లాడుతూ అన్నం తింటున్నాడు.

1. సరళ నాటకం చూస్తున్నదా ?

టీ తాగుతున్నదా ?

2. శబ్దపరి ఇంటికి వెళ్తున్నాడా ?

రవితో మాట్లాడుతున్నాడా ?

3. పోలీసులు దొంగలను కొడుతున్నారా ?

తీసుకుపోతున్నారా ?

4. మీరు మామిడిపళ్ళ తింటున్నారా ?

కోస్తున్నారా ?

Model (ii) :

నేను ఉత్తరం రాస్తున్నాను.

నువ్వు రాస్తున్న ఉత్తరం నాకు చూపించు.

1. నేను పుస్తకం కొంటున్నాను.

2. రవి చపాతీలు తింటున్నాడు.

3. సరళ మామిడిపండు కోస్తున్నది.

4. మేం పూలు ఎరుతున్నాం.

5. ఆమె కలం తీసుకుంటున్నది.

e. Transformation drill.

Model (i) :

నేను నీ పుస్తకం చూస్తున్నాను.

నీ పుస్తకం నాకు కనిపిస్తున్నది.

1. రవిని నేను చూస్తున్నాను.

2. నేను ఆ ఇళ్లను చూస్తున్నాను.

3. నువ్వు గీస్తున్న బొమ్మ నేను చూస్తున్నాను.

Model (ii) :

నేను నీ పాట వింటున్నాను.

నీ పాట నాకు వినిపిస్తున్నది.

1. నీ మాటలు నేను వింటున్నాను.

2. రవి అంటున్నమాటలు నేను వింటున్నాను.

3. గీత పాడుతున్న పాట రవి వింటున్నాడు.

EXERCISES

- a. Combine the following pairs of sentences using the adverbial participle as shown in the model :

Model :

నేను ఆలోచిస్తున్నాను. రాస్తున్నాను.

నేను ఆలోచిస్తూ రాస్తున్నాను.

3. విమల మాష్టరుగారిని చూస్తున్నది.

వింటున్నది.

1. రవి బడికి వెళ్తున్నాడు. గోపితో
మాట్లాడుతున్నాడు.

4. మోహన్ చెట్టు దిగుతున్నాడు.

నన్ను చూస్తున్నాడు.

2. కమల పండు తింటున్నది. పాతం
చదువుతున్నది.

5. గోపి పుస్తకం తీసుకుంటున్నాడు.

కాఫీ తాగుతున్నాడు.

- b. Combine the following pairs of sentences using adjectival participles (relative participles) as shown in the model.

Model :

నేను పుస్తకం చదువుతున్నాను.

అది చాలా బాగున్నది.

నేను చదువుతున్న పుస్తకం చాలా

బాగున్నది.

2. కమల పుస్తకాలు కొంటున్నది.

అవి తెలుగు పుస్తకాలు.

3. నువ్వు పండు తీసుకుంటున్నావు.

అది చూమిడిపండు.

1. రవి కాఫీ తాగుతున్నాడు.

అది చేదుగా ఉన్నది.

4. మీరు పినిమా చూస్తున్నారు. అది కొత్తది.

- c. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. గోపి ఏం చేస్తున్నాడు ?

3. గోపి సాయంత్రం ఎక్కడికి వెళ్తున్నాడు ?

2. రవి మాటలు గోపికి ఎందుకు వినిపించటం

లేదు ?

VOCABULARY

అట్లా	in that manner
సరిగ్గా	exactly, correctly
కనిపించు	appear, be visible
అబద్ధమాడు	lie, give a false statement

వినిపించు	be audible
ఆపు	stop (v., tr.)
ఆలోచించు	think

GRAMMAR NOTES :

55.1. In this lesson participle forms of the verb are introduced. The participle is a derivative of the verbal base. It can be an adverbial participle or an adjectival participle.

Verbal Participle → verb + participle suffix

అడుగు + తున్న → అడుగుతున్న

అడుగు + తూ → అడుగుతూ

An adverbial participle is that form which functions as an adverb, i.e., it modifies a verb. Adjectival participle is that form which functions as an adjective, i.e., it qualifies a noun.

In other words, a derived form of a verb (i) which functions as an adverb is called adverbial participle and (ii) which functions as an adjective is called adjectival participle. The adjectival participle is also called relative participle.

55.2. -తూ is added to a verbal base to form *non-past/progressive adverbial participle.

చదువు-తూ తింటున్నాడు 'He is eating while readng.'

తింటూ మాట్లాడుతున్నాడు 'He is talking while eating.'

(తిను + తూ → తింటూ 49.2.)

This nonpast adverbial participle expresses simultaneous action.

55.3. -తున్న is added to a verbal base to form **present/progressive adjectival participle

చదువు-తున్న పుస్తకం 'reading book'

తింటున్న మనిషి nominative or subjective case

(తిను + తున్న → తింటున్న 49.2.)

55.3.1. The adjectival participle can express various case relationships :

పండు తింటున్న మనిషి nominative or subjective case

'The man who is eating a fruit.'

నేను చూస్తున్న పినిమా objective or accusative case

(చూడు + తున్న → చూస్తున్న 48.2.)

'The film which I am seeing.'

* The adverbial participles can be in past or non-past tense. As this expresses the progression of the action, this can also be called progressive adverbial participle.

** As this expresses the progression or continuation of the action, this can also be called progressive adjectival participle.

నేను ఉంటున్న ఇల్లు Locative case

(ఉండు + తున్న → ఉంటున్న 50.2.)

'The house which I am living in.'

etc.

55.4. ఇంచు ending bases change the final ఇంచు to ఇన్ when followed by a suffix beginning with త.

వినిపించు-తున్నది → వినిపిన్ - తున్నది → వినిపిస్తున్నది

vinipincu-tunnadi → vinipis-tunnadi

'It is audible.'

55.5. అట్లా is a variant of అలా. (50.4)

55.6. వినిపించు 'to be audible' and కనిపించు 'to be visible' take dative subject like defective verbs కావాలి, వద్దు, చాలు etc. (37.1.)

నాకు వినిపిస్తున్నది.

'It is audible to me.'

రవికి కనిపిస్తున్నది.

'It is visible to Ravi.'

55.7. The inclusive marker can go with case forms also. (15.2.)

ఈ పుస్తకం ఎవరికీ కావాలి ?

'Who wants this book ?'

ఎవరికీ వద్దు.

'Nobody wants.'

నువ్వు ఎవరిని చూస్తున్నావు ?

'Whom are you seeing ?'

నేను ఎవరినీ చూడటం లేదు.

'I am not seeing anybody.'

నీకు డబ్బు ఎక్కణ్ణించి వస్తున్నది ?

'Where are you getting money from ?'

నాకు డబ్బు ఎక్కడ్నించీ రావటం లేదు.

'I am not getting money from any place.'

అక్కడ ఎవరు ఉన్నారు ?

'Who is there ?'

ఎవరూ లేరు.

'Nobody is there.'

UNIT 14

Lesson 56

శర్మ : రవీ : గిరిని మధ్యాహ్నం రెండు గంటల
లోగా ఇక్కడికి రమ్మను.

Ravi ! Ask Giri to come here before 2 o'clock in the afternoon.

రవి : ఇవాళ వాడికి తీరిక లేదు. ఇవాళే కాదు.
ఈ వారంలోనే తీరిక లేదు.

He is not free today. It is not only this day ; he is not free during all this week.

శర్మ : ఎందుకు ?

Why ?

రవి : వాడికి ఏమో పనులున్నాయి.

He has some work.

శర్మ : సరే : నా పుస్తకం వాడి దగ్గరుంది. అది
రేపు పొద్దున నాకు పంపించమను.

All right. My book is with him. Ask him to send it to me before tomorrow morning.

మురళి : అన్నయ్యా : రవిని కొంచెం నేపు ఉండ
మను.

Brother ! Ask Ravi to stay for sometime.

శర్మ : రవీ : నిన్ను మా తమ్ముడు ఉండమంటు
న్నాడు. అగు.

Ravi ! My brother wants you to stay for
sometime. Wait.

రవి : ఎందుకు :

Why ?

శర్మ : వాడు గూడా వస్తున్నాడేమో :

May be, he is coming with you.

రవి : మురళీ : నువ్వు గూడా వస్తున్నావా :

Murali ! Are you also coming ?

మురళీ : ఇప్పుడు నేను రావటాని పీలు లేదు. మన
కాలేజీ నాటకానికి గిరికి కూడా కొన్ని
టిక్కెట్లు ఇవ్వు. వాణ్ణి ఒక టిక్కెట్టు
తీసుకోమను. మిగిలినవి వాడి స్నేహి
తులకు ఇవ్వమను.

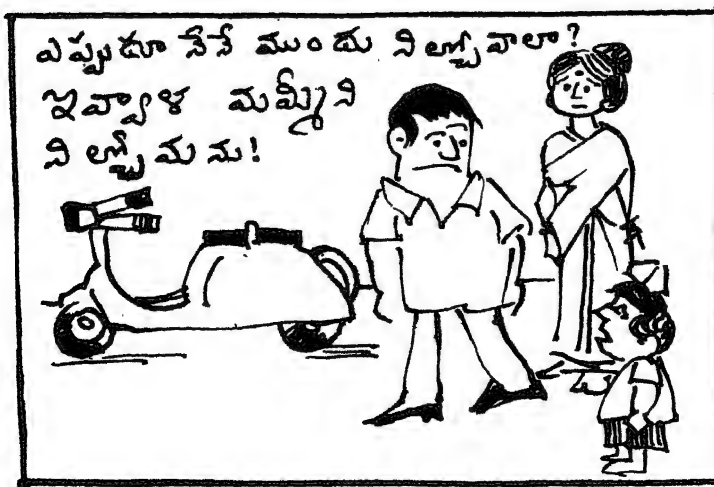
It is not possible for me to go out now.
Give some tickets for our college drama
to Giri. Let him take one ticket. (Ask him
to take one.) Let him give the other
tickets to his friends. (Ask him to give the
other tickets to his friends.)

రవి : అట్లాగే :

Okay.

మురళీ : ఇంకొక సంగతి. వాణ్ణి ఇవాళ
సాయంత్రం స్టేషనుకు పొమ్మను.
నాటకం వాళ్లు అరు గంటల రైల్వే
వస్తున్నారు.

One more thing. Ask him to go to the
Railway Station this evening. The Drama
troupe is coming by the 6 o'clock train.

DRILLS**a. Substitution drill.****Model (i) :**

రవిని పదిగంటలలోగా రమ్మను.

ఎనిమిది

రవిని ఎనిమిది గంటలలోగా రమ్మను.

పన్నెండు

మూడు

రెండు

Model (ii) :

రవి నన్ను తినమంటున్నాడు.

చదువు

రవి నన్ను చదవమంటున్నాడు.

ఆడు

కూర్చో

నిద్రపో

ఉండు

Model (iii) :

కమలా : సుగుణను పది రోజులలోగా ఈ పుస్తకం చదవమను.

నాలుగు నెలలు

కమలా : సుగుణను నాలుగు నెలలలోగా ఈ పుస్తకం చదవమను.

ఒక సంవత్సరం

మూడు రోజులు

ఒక వారం

పది నెలలు

b. Response drill.**Model (i) :**

ఇక్కడ రవి లేడు. (శర్మ)

రవేకాదు శర్మగూడా లేడు.

1. రేపు వాళ్లు వస్తున్నారు (మేం)
2. ఈ సంచిలో కొత్త పుస్తకాలున్నాయి.

(కాయితాలు)

3. ఆ హోటల్లో పాలు లేవు. (కాఫీ)

Model (ii) :

ఆ గదిలో ఎవరున్నారు : (సుబ్బారావు)

సుబ్బారావున్నాడేమో :

1. ఇప్పుడు ఇక్కడికి ఎవరొస్తున్నారు :
(శర్మగారు)

2. ఈ పని ఎవరు చేస్తున్నారు : (నరక)

3. గోపి ఎక్కడికి వెళ్తున్నారు : (కాలేజీకి)

Model (iii) :

సరళ ఏమంటున్నది : (రవీ : ఈ పుస్తకం చదువు)

సరళ రవిని ఈ పుస్తకం చదవమంటున్నది.

1. మీ నాన్నగారేమంటున్నారు :
(కమలా : ఆ మొక్కలను చూడు)
2. మాష్టరుగారు ఏమంటున్నారు :
(శర్మా : ఆ కుర్చీలో కూర్చో)

Model (iv) :

రవి ఏమంటున్నాడు :
(రెండు గంటలు_చదువు)

రవి రెండు గంటల సేపు చదవమంటున్నాడు.

1. కమల ఏమంటున్నది.
(పది నిమిషాలు_ఉండు)

3. ప్రసాద్ ఏమంటున్నాడు :
(మోహన్ : ఇంటికి పో)
4. రవి ఏమంటున్నాడు :
(గోపీ : గడియారం పెట్టకో)
5. వాడు ఏమంటున్నాడు :
(నారాయణ : కొంచెం జరుగు)

2. విశ్వనాథంగారేమంటున్నారు :
(రెండు గంటలు_కూర్చో)
3. నువ్వు ఏమంటున్నావు? (కొంచెం_మాట్లాడు)
4. మనం ఏమంటున్నాం :
(ఎక్కువ_వని చెప్పు)

c. Transformation drill.

Model (i) :

రవీ కొంచెం సేపు ఉండు.

రవిని కొంచెం సేపు ఉండమను.

1. సుగుణా : ఈ పూలమొక్కలకు పేర్లు పోయ్యి.

2. గోపీ : ఆ ఫోఫాలో కూర్చో.
3. సరళ : మీ చెల్లెలికి ఒక ఉత్తరం రాయ.
4. కుటుంబరావు : మా ఇంటికి రా.
5. శర్మా : నువ్వివాళ బడికి పో.

d. Conversation drill.

Model (i) :

రాజు : రవీ : ఇంటికి వెళ్లు.

రవి : ఎందుకు : (అన్నం_తిను)

రాజు : అన్నం తినటానికి.

1. రాజు : పోలీసులు వరిగెత్తాలి.
రవి : ఎందుకు : (దొంగను_వట్టకో)
రాజు :

2. రాజు : నువ్వు సరళను రమ్మను.
రవి : ఎందుకు : (పూలు_కొయ్యి)
రాజు :
3. రాజు : సుబ్బారావును గుంటూరు పొమ్మను.
రవి : ఎందుకు : (గిరిని_చూడు)
రాజు :

4. రాజు : మీ నాన్నగారిని మా ఇంటికి రమ్మను.
 రవి : ఎందుకు ? (శర్మగారితో మాట్లాడు)
 రాజు :

5. రాజు : నాకు నీళ్లు కావాలి.
 రవి : ఎందుకు ? (కంచం-కడుగు)
 రాజు :

EXERCISES

a. Answer the following questions based on the text of the lesson.

1. రవి పుస్తకం ఎవరి దగ్గర ఉంది ?
 రవి దాన్ని ఎప్పుడు ఇవ్వమంటున్నాడు ?
2. మురళి రవిని ఎందుకు ఉండమంటున్నాడు ?

b. Answer the following questions as shown in the model.

Model :

గిరి ఏమంటున్నాడు ?

(రవీ : కొంచెం సేపు ఉండు)

గిరి రవిని కొంచెం సేపు ఉండమంటున్నాడు.

1. సుగుణ ఏమంటున్నది ?
 (కమలా : కొంచెం జరుగు)
2. వెంకటేశ్వర్లు ఏమంటున్నాడు ?
 (వది నిమిషాలలోగా బయటికి పో)

3. సోమసుందరం ఏమంటున్నాడు ?
 (శర్మా : ఈ పుస్తకం తీసుకో)
4. మాస్టరుగారు ఏమంటున్నారు ?
 (ఆ తలుపు తియ్యి)
5. ప్రసాద్ ఏమంటున్నాడు ?
 (రేపు సినిమాకు రా)

c. Change the following as shown in the model.

Model (i) :

a. అన్నం తిను :

అన్నం తినమను :

b. అన్నం తినండి :

అన్నం తినమనండి :

1. దొంగను పట్టుకోండి :

2. రేపు పొద్దున మా ఇంటికి రా :

3. ఈ టిక్కెట్లు తీసుకోండి :

4. ఈ పుస్తకం చదువు :

Model (ii) :

ఈ కలం ఎవరు తీసుకుంటున్నారు ? (రవి)

ఈ పుస్తకం రవి తీసుకుంటున్నాడేమో !

1. రవి ఏ సినిమాకు పోతున్నాడు ?
(తెలుగు సినిమాకు)
2. పోలీసులు ఎవరిని తీసుకుపోతున్నారు ?
(దొంగలను)
3. సరళ ఏం కోస్తున్నది ? (పూలు)
4. శ్యామల ఎవరితో మాట్లాడుతున్నది ?

Model (iii) :

రవి ఎందుకు వెళ్తున్నాడు ? (అన్నం-తీసు)

రవి అన్నం తినటానికి వెళ్తున్నాడు.

1. లీల ఎందుకు వస్తున్నది ? (గిరిజను-చూడు)
2. రమ ఎందుకు వస్తున్నది ? (లతను-తీసుకుపో)
3. గిరి రవిని ఎందుకు రమ్మంటున్నాడు ?
(టిక్కెట్టు-తీసుకోమను)
4. సరోజ హోటలుకు ఎందుకు వెళ్తున్నది ?
(కాఫీ-తాగు)

d. Rewrite the following sentences as shown in the model.

Model (i) :

నేను అన్నం తినటానికి ఇంటికి వెళ్తున్నాను.

(పాట-పాడు)

అన్నం తినటానికే కాదు పాట పాడటానికి

గూడా.

1. శర్మ పుస్తకం చదవటానికి కళ జోడు
అడుగుతున్నాడు (ఉత్తరం-రాయి)
2. గుంటూరు వెళ్లటానికి నాకు తీరిక లేదు.
(సినిమా-చూడు)
3. రావు తలుపు వేస్తున్నాడు. (కిటికీ-ముయ్యి)

VOCABULARY

మధ్యాహ్నం afternoon

వారం week

పొద్దున morning

-సేపు time

నిన్ను you (acc)

ఆగు stop, wait (v. intr.)

టిక్కెట్టు ticket

అట్లాగే all right

GRAMMAR NOTES :

56.1. In this lesson the informatory verb is introduced. అను is added to a verbal base to form informatory verb. When అను is added to a base, అమ్ comes between the base and the అను form.

తీసు + అను → తీసు-అమ్-అను → తీసుమను

'Ask some one to eat.'

(41.6)

వెళ్లు + అను → వెళ్లు-అమ్-అను → వెళ్లుమను

'Ask someone to go.' (41.6.)

తీసుకో + అను → తీసుకో-అమ్-అను → తీసుకోమను

'Ask someone to take.'

(41.7.)

56.2. The informatory verbal bases of రా and పో are రమ్మను 'ask someone to come' and పొమ్మను 'ask someone to go' respectively.

రమ్మను + తున్నాడు → రమ్మంటున్నాడు 'He is asking someone to come.' (49.2)

పొమ్మను + అటంలేదు → పొమ్మనటంలేదు 'Someone is not asking to go.' (41.6.)

56.3. The informatory verb always takes the direct object which will be in accusative case. (43.6.)

శర్మను రమ్మనకు. 'Don't ask Sarma to come.'

నన్ను తినమంటున్నావా? 'Are you asking me to eat?'

56.4. నిన్ను is the accusative case form of నువ్వు. (recall నన్ను 43.7.)

56.5. లోగా 'within' is a postposition (16.6.). The postposition is added to an oblique base like a case suffix.

రెండు గంటల లోగా 'within two hours'

56.6. Remember that ట is added to interrogative words to express uncertainty or doubt. (32.2.)

అతను ఎవరో : 'It is not known who he is.'

అది ఏమిటో : 'It is not known what it is.'

Also remember that ట is added to express uncertainty about choice. (53.3.)

అక్కడ పుస్తకం ఉందో లేదో : 'Whether or not the book is there.'

To express uncertainty in assertive sentences (in interrogative sentences see 32.2.) ఏమో (ఏం + ట) is added to the sentence as a whole.

ఇది శర్మ పుస్తకమేమో : 'May be, this is Sarma's book.'

ఇప్పుడు అతను వస్తున్నాడేమో : 'May be, he is coming now.'

ఇవాళ స్కూలు లేదేమో : 'May be, the school is closed today.'

56.7. సేపు 'time' does not occur in isolation. It always occurs with quantitative adjectives like అంత, ఇంత, కొంత, కొంచెం, ఎక్కువ etc., and with time expressions like గంట.

అంత సేపు 'that much time'

ఇంత సేపు 'this much time'

ఎంత సేపు	'how much time'
కొంత సేపు	'some time'
కొంచెం సేపు	'a little while'
ఎక్కువ సేపు	'more time'
అరగంట సేపు	'half an hour time'
గంట సేపు	'one hour time'

56.8. అట్లాగే and అలాగే (lesson 49) are variants.

56.9. Remember that అం ending nouns change the final అం to అని before accusative and dative case suffixes. (54.5.)

The gerunds (అటం forms) also behave in this way as they also end in అం.

వెళ్లటం + కి → వెళ్లటానికి 'for going'
vellatam + ki → vellatāni-ki

56.10. The dative case suffix expresses purposive relationship when used with అటం forms (gerunds).

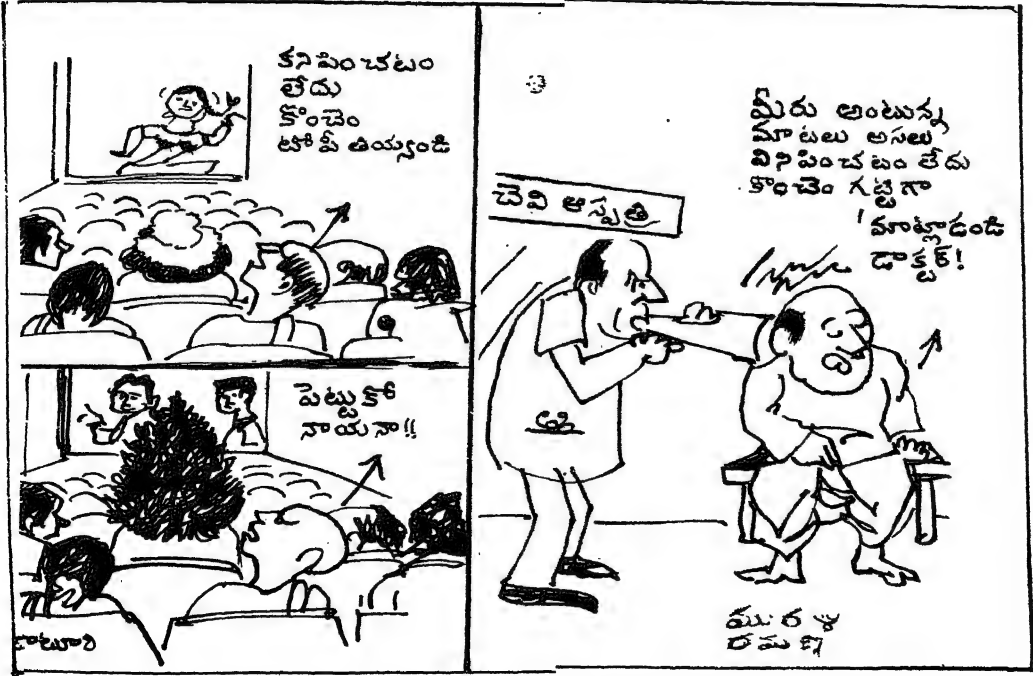
వెళ్లటానికి	'for going'
తినటానికి	'for eating'
నేను రావటానికి వీలు లేదు.	'I have no time to come.'

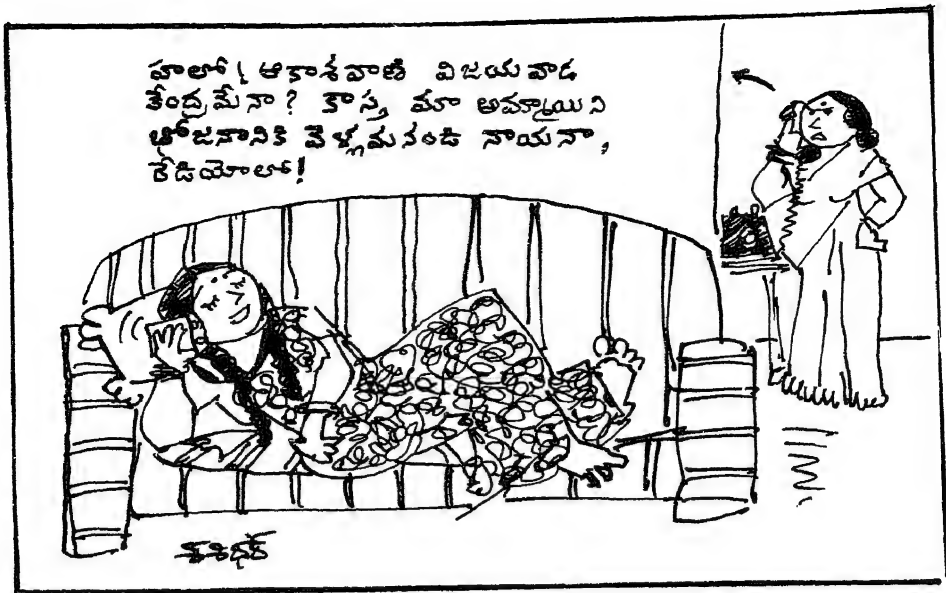
The dative case suffix expresses purposive relationship where there is a possibility of inserting a verbal noun. (44:4.)

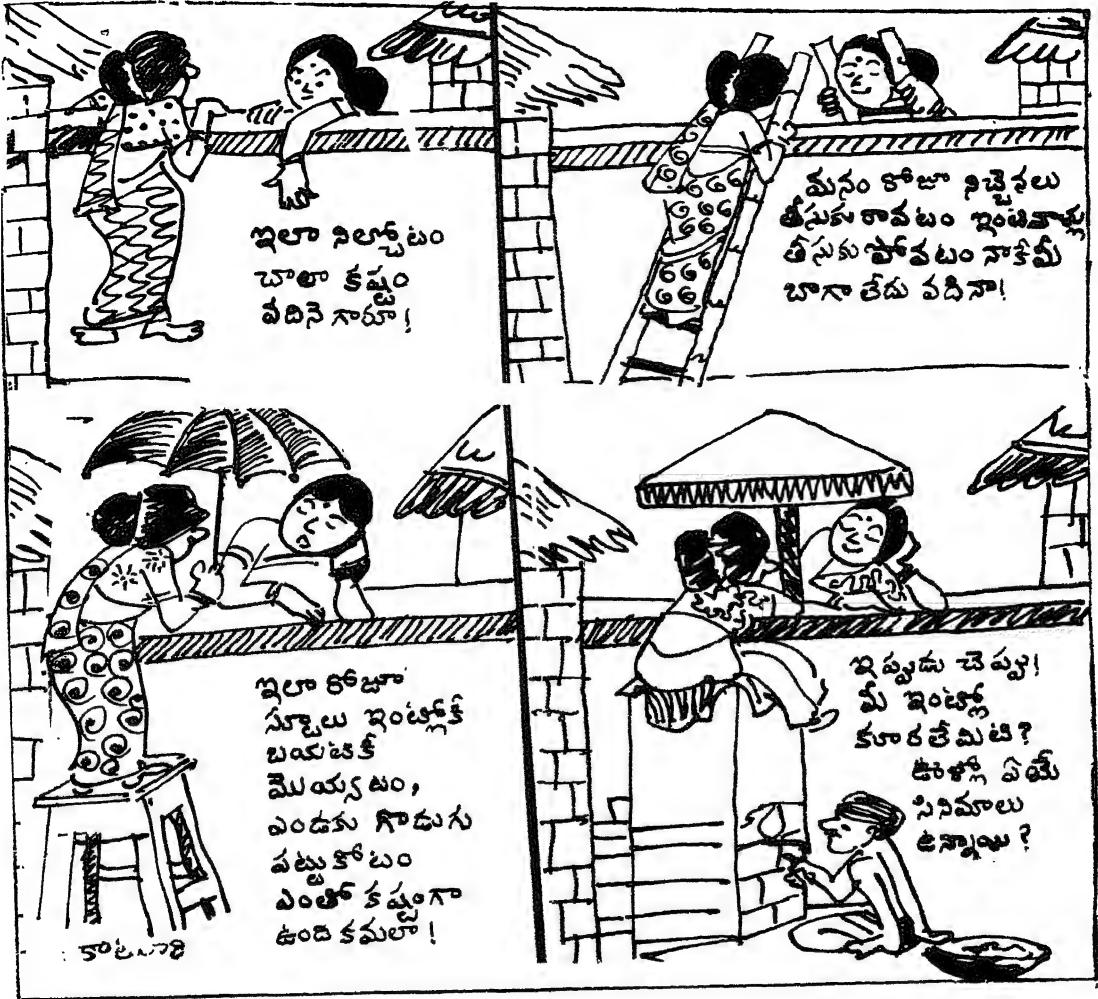
పనిమాకు పోదాం. 'Let's go for a movie.'
 (పనిమా చూడటానికి పోదాం.)

REVIEW 7

Lesson 57

EXERCISES

a. Give your responses to the following sentences as shown in the model :

Model (i) :

శర్మా : నువ్వు రవితో మాట్లాడు.

నేను రవితో మాట్లాడటం మంచిది కాదు.

1. సుశీలా : కమలకు ఒక ఉత్తరం రాయ.

2. శారదా : నువ్వు సాయంత్రం సుశీల యింటికి

పో.

3. గోపీ : నువ్వు రాత్రి మా యింటికి రా.

4. పాపా : కప్పలో కాఫీ పొయ్యి.

5. కమలా : నువ్వు నా సంచీలోనించి పది

రూపాయలు తీసుకో.

6. మాష్టరుగారిని యివ్వళ నెలవు ఆడుగు.

Model (ii) :

నేను ఇప్పుడు ఇంటికి పోవాలి.

పరవాలేదు. రేపు పోవచ్చు.

1. శర్మ ఇప్పుడు పాఠం చదవాలి.
2. నేనిప్పుడు ఒక సినిమా చూడాలి.
3. నువ్వు ఇప్పుడు కమలతో మాట్లాడాలి.
4. నేను ఇప్పుడు ఒక పుస్తకం కొనాలి.
5. శుగుణ ఇప్పుడు మందు తీసుకోవాలి.

Model (iii) :

రవి మాట్లాడటం లేదు.

నేను మాట్లాడుతున్నాను.

1. సరళ అన్నం వడ్డించటంలేదు.
2. సుశీలకు నా మాటలు వినిపించటంలేదు.
3. శారదకు ఈ బొమ్మ కనిపించటంలేదు.
4. అతను ఆ విషయం ఆలోచించటంలేదు.

b. Answer the following questions using cue words as shown in the model.

Model (i) :

శర్మ అన్నం తింటున్నాడా ? (కాఫీ_తాగు)

శర్మ అన్నం తినటం లేదు. కాఫీ
తాగుతున్నాడు.

1. రమ పాఠం చదువుతున్నదా ? (పూలు_కొయ్యి)
2. కమల స్కూలుకు పోతున్నదా ? (ఇల్లు_వెళ్లు)

3. సుశీల ఉత్తరం రాస్తున్నదా ? (అన్నం_తిను)

4. విజయ నీ కలం తీసుకుపోతున్నదా ?
(పుస్తకం_తీసుకురా)

5. వాళ్లు మాట్లాడుతున్నారా ?
(ఏదో_ఆలోచించు)

c. Complete the following sentences.

1. శర్మా : నువ్వు మంచివాడివి.
సుశీలా : నువ్వుగూడా మంచి.....
2. కుమార్ : నువ్వు పెద్దవాడివి.
నేను గూడా పెద్ద.....

3. సుశీలా : నేను చిన్నవాణ్ణి.
నువ్వు గూడా చిన్న.....
4. కమల తెలుగుది.
రమా : నువ్వు గూడా తెలుగు

d. Complete the following sentences using the dative forms of the gerund of the verb suggested in the parentheses.

1. అక్కడికి ఎందుకు వెళ్తున్నావు ?
సరళను.....(చూడు)
2. బజారుకు ఎందుకు వెళ్తున్నావు ?
కలం.....(కొను)

3. రవిని ఎందుకు రమ్మంటున్నావు ?
కాలేజీకి.....(పో)
4. ఆస్పత్రికి ఎందుకు పోతున్నావు ?
మందు.....(తీసుకో)

e. Answer the following questions as shown in the model :

Model :

ఇక్కడికి ఎవరు వస్తున్నారు ?	2. నువ్వు ఎవరిని చూస్తున్నావు ?
ఇక్కడికి ఎవరూ రావటం లేదు.	3. ఇబ్బాక ఎవరు మాట్లాడుతున్నారు ?
1. నువ్విప్పుడు ఎక్కడికి వెళ్తున్నావు ?	4. నువ్వు పాఠం ఎవరికి చెప్తున్నావు ?

f. Read the following three sentences and frame at least 4 sentences using కంటే.

శర్మకు నాలుగేళ్లు.

సరళకు పదేళ్లు.

శారదకు పన్నెండేళ్లు.

Model :

శర్మకంటే శారద ఎనిమిదేళ్లు పెద్ద.

g. Combine the following pairs of sentences as shown in the model :

Model (i) :

వాడు వెళ్తున్నాడు. చదువుతున్నాడు.

వాడు వెళ్తూ చదువుతున్నాడు.

1. సుశీల అడుగుతున్నది. చెప్తున్నది.
2. వాళ్లు పరిగెత్తుతున్నారు. మాట్లాడుతున్నారు.
3. మీరు రాస్తున్నారు. చూస్తున్నారు.
4. పిల్లలు బిస్కెట్లు తింటున్నారు. కుక్కను కొడుతున్నారు.

Model (ii) :

నువ్వు మాట్లాడు. విను.

నువ్వు మాట్లాడుతూ విను.

1. బజారు వెళ్లండి. మాట్లాడండి.
2. సుశీలా : నువ్వు అన్నం తిను. కమలతో మాట్లాడు.
3. రమా : నువ్వు బొమ్మగియ్యి. నన్ను చూడు.
4. కమలా : పుస్తకం తీసుకో. పాఠం విను.

Model (iii) :

నువ్వొక పుస్తకం చదువుతున్నావు.

ఆ పుస్తకం నాకివ్వ.

నువ్వు చదువుతున్న పుస్తకం నాకివ్వ.

1. నువ్వు ఒక పండు తింటున్నావు.

ఆ పండు ఏమిటి :

2. నువ్వు మాటలు అంటున్నావు.

ఆ మాటలు నాకు వినిపించటం లేదు.

3. శర్మ ఒక ఉత్తరం రాస్తున్నాడు.

ఆ ఉత్తరం ఎవరికి :

4. నువ్వొక ఇంట్లో ఉంటున్నావు.

ఆ ఇల్లు ఎక్కడున్నది :

h. Rewrite the following as shown in the model.

Model :

శర్మ దగ్గర కలం లేదు ; కాంతం లేదు.

శర్మ దగ్గర కలం కాదు కాంతం గూడా లేదు.

1. ఇవ్వశ శర్మ రావటం లేదు ;

రమ రావటం లేదు.

2. నేను పాలు తాగుతాను ; టీ తాగుతాను.

3. క్లాసులో నువ్వారావు లేడు ; శర్మ లేడు.

i. Complete the following conversations as shown in the model.

Model :

కమల : శారదా ! ఈ పుస్తకం చదువు.

రమ : శారదా ! నీకు వినిపించటం లేదా ?

కమల నిన్ను పుస్తకం చదవమంటున్నది.

శారదా : కమలనే చదవమను.

కమల : నేను చదవమనటం లేదు. మాష్టరు గారు చదవమంటున్నారు. ఆ మాటే నీతో చెప్తున్నాను.

2. అరుణ : గిరిజా ! ఒక బొమ్మ గియ్యి.

సరోజ :

గిరిజా :

అరుణ :

3. రమ : గోపీ ! నువ్వు తెలుగు పుస్తకం

తీసుకు రా !

రవి :

గోపీ :

రమ :

4. గౌరి : గిరిజా! రవి పుస్తకం ఎక్కడుందో వెతుకు.

రమ :

గిరిజా :

గౌరి :

1. రవి : శర్మా ! నువ్వు నువ్వారావు దగ్గరికి పో!

గోపీ :

శర్మ :

రవి :

VOCABULARY

కొస్త	a little	కొంచెం
టోపి	cap	
నాయన	my dear ! (masc.)	
చెవి	ear	
ఆస్పత్రి	hospital	
అసలు	(an emphasizing word)	
హలో !	hello !	

కేంద్రం	centre
భోజనం	meal
స్థూలు	stool
మోయ్యి	carry
గొడుగు	umbrella
కూర	curry

UNIT 15

Lesson 58

రవి : వెంకటేశ్వర్లు ! సుబ్బారావు ! మనల్ని
కృష్ణమూర్తి వాళ్ల ఇంటికి రమ్మంటు
న్నాడు.

సుబ్బా : మమ్మల్ని కూడా రమ్మంటున్నాడా :

రవి : ఆ : మీరు ఇప్పుడు వెళ్ళండి. నేను
సాయంత్రం వస్తాను.

సుబ్బా : మేం కూడా సాయంత్రమే వస్తాం.

రవి : మీరు వాళ్ల నాన్నగారితో మాట్లాడాలి గదా :

సుబ్బా : అవును.

రవి : ఆయన ఈ టైములో రోజూ ఇంటి దగ్గర
ఉంటారు. ఇప్పుడే వెళ్ళండి.

Venkateswarlu ! Subbarao ! Krishnamurthy
wants us to go to his house.

Is he asking us also to come?

Yeah ! You go now. I will go in the even-
ing.

We will also go in the evening.

You have to talk to his father. Don't you ?

Yes.

He will be at home at this time daily. You
go right now.

సుబ్బా : సరే ! సువ్వు సాయంత్రం వస్తావా ?

రవి : ఆ ! సాయంత్రం నాతో శారద గూడా వస్తుంది.

సుబ్బా : ఇప్పుడు వెళ్ళటానికి మాకు బస్సు దొరుకుతుందా ?

రవి : ఆ! చాలా దొరుకువాయి. అక్కడ నిల్చోండి. పదిమూడో నెంబరు బస్సు వస్తుంది.

సుబ్బా : టికెట్టు ఎంత ?

రవి : ముప్పై పైసలు తీసుకుంటాడు.

DRILLS

a. Build-up drill.

రమ్మంటున్నాడు

ఇంటికి రమ్మంటున్నాడు.

వాళ్ళ ఇంటికి రమ్మంటున్నాడు.

కృష్ణమూర్తి వాళ్ళ ఇంటికి రమ్మంటున్నాడు.

మనల్ని కృష్ణమూర్తి వాళ్ళ ఇంటికి రమ్మంటున్నాడు.

b. Substitution drill.

Model (i) :

రవి ఒక గంటలోగా వస్తాడు.

తను

రవి ఒక గంటలోగా తింటాడు.

చదువు

తీసుకో

వెళ్ళ

కొను

రమ్మను

Okay. Will you come in the evening ?

Yeah. Sarada will also come with me in the evening.

Will there be a bus for us to go now ?

Yeah. There will be many. You wait there. Bus number thirteen will come.

What is the fare ?

He will charge thirty paise.

దొరుకుతుందా ?

బస్సు దొరుకుతుందా ?

మాకు బస్సు దొరుకుతుందా ?

వెళ్ళటానికి మాకు బస్సు దొరుకుతుందా ?

ఇప్పుడు వెళ్ళటానికి మాకు బస్సు దొరుకుతుందా ?

Model (ii) :

నేను ఇంటికి వెళ్తాను.

నువ్వు

నువ్వు ఇంటికి వెళ్తావు.

మేం

మనం

మీరు

వాడు

వాళ్ళు

అది

అవి

Model (iii) :

గిరిజ రవిని డబ్బులు అడుగుతుంది.
 శర్మ
 గిరిజ శర్మను డబ్బులు అడుగుతుంది.
 నేను
 నువ్వు
 మీరు

మేం
 మనం
 ఆయన
 అతను
 ఆమె
 అది
 వాడు

c. Interlocked substitution drill.

Model :

నేను రేపు ఎనిమిది చపాతీలు తింటాను.
 సీత తీసుకుపో
 సీత రేపు ఎనిమిది చపాతీలు తింటుంది.
 తీసుకురా.
 సీత రేపు ఎనిమిది చపాతీలు తీసుకోస్తుంది.
 పుస్తకాలు
 సీత రేపు ఎనిమిది పుస్తకాలు తీసుకోస్తుంది.
 మేం
 మేం రేపు ఎనిమిది పుస్తకాలు తీసుకోస్తాం.
 చదువు.
 మేం రేపు ఎనిమిది పుస్తకాలు చదువుతాం.

గోపి ఎల్లండి ఆరు పుస్తకాలు చదువుతాడు.
 సీత తీసుకుపో
 కాయితాలు
 మేం తీసుకురా
 గడియారాలు
 కొను
 మనం
 నువ్వు
 నవల
 చదువు
 రవీ, గోపి

d. Response drill.

Model :

నువ్వెప్పుడు వస్తావు ? (రేపు)
 నేను రేపు వస్తాను.

- శర్మ ఎన్నో తారీకున ఇక్కడికి వస్తాడు :
 (ఆరు)
- సరళ రేపు ఎక్కడికి వస్తుంది ? (మీ ఇంటికి)

- మీరు ఎప్పుడు గుంటూరు వెళ్తారు ?
 (ఎనిమిదో తారీకు)
- ఇప్పుడు మాకు ఏ బస్సు దొరుకుతుంది ?
 (రెండో నెంబరు)

EXERCISES

a. Fill up the blanks with the accusative forms of the pronouns given in the parentheses.

1. నేను (మీరు) వది వుస్తకాలు అడుగుతాను.
2. శర్మ (నేను) వాళ్ళ ఇంటికి రమ్మంటాడు.
3. సీత (మనం) పేర్లు అడుగుతుంది.
4. మేం (నువ్వు) ఆగమంటున్నాం.
5. నువ్వు (వాడు) కాఫీ తాగమంటున్నావు.

b. Produce atleast 40 sentences from the following table selecting one word from each column.

నేను			తిను
నువ్వు			తీసుకురా
ఆయన			చదువు
మనం		అన్నం	కొను
మేం	రేపు	పుస్తకం	విను
వాడు		నా మాట	
మీరు			
సీత			
అవి			

c. Match the following.

A	B
1. నేను	నాతో చదువుతాడు ()
2. మనం	నన్ను రమ్మంటారు ()
3. సీత	గుంటూరు వెళ్తాను ()
4. రవి	చదువుతుంది ()
5. వాళ్ళు	అన్నం తింటాం ()

d. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. కృష్ణమూర్తి ఎవరిని వాళ్ల ఇంటికి రమ్మంటున్నాడు ?
2. వెంకటేశ్వర్లు, సుబ్బారావు ఇప్పుడే ఎందుకు వెళ్ళాల్సి ?
3. సాయంత్రం రవితో ఎవరు వస్తారు ?

VOCABULARY

మనల్ని	us (incl.)	దొరుకు	be available, be found
మమ్మల్ని	us (excl.)	పైస	paisa

GRAMMAR NOTES :

58.1. In this lesson future (and habitual) tense is introduced. **తా/తుం** is the future tense suffix. The future tense forms are formed by the combination of the verbal base, the future tense suffix and the personal suffix in the said order.

future tense → verbal base + future tense suffix + personal suffix.
చదువు**తాను** 'I will read.'

The same personal suffixes used in present tense are used here also. (45.2.)

58.1.1. **తుం** occurs before feminine inferior and neuter singular suffix **ది**.

ఆమె చదువు తుంది	'She will read.' (future)
కుక్క చెట్టు ఎక్కు తుంది	'The dog will climb the tree.' (habitual)

58.1.2. **తా** occurs elsewhere.

నేను చదువు తాను .	'I will read.'
మేం/మనం వండు తింటా ం ¹ .	'We will eat a fruit.'
నువ్వు ఏం చేస్తా వు ² ?	'What will you do?'
మీరు సినిమా చూస్తా రా ³ ?	'Will you see a movie?'
వాడు ఇంటికి వెళ్తా డు ⁴ .	'He will go home.'

1 తిను**తాం** (49.2)

2 చెయ్యి**తావు** (48.1)

3 చూడు**తారు** (48.2)

4 వెళ్లు**తాడు** (46.2)

అతను పాఠం చెప్తుడు ⁵ .	'He will teach a lesson.'
రామారావు వాణ్ణి కొడుతుడు ⁶ .	'Ramarao will beat him.'
అయన ఇక్కడ ఉంటాడు ⁷ .	'He will stay here.'
అవి మనకు కనిపిస్తాయి ⁸ .	'Those will be visible to us.'
కుక్కలు వస్తాయి ⁹ .	'Dogs will come.'

58.2. Remember that the I and II person pronouns in Telugu have different forms in accusative case constructions. (43.7.)

- మనల్ని 'us' is the accusative case form of మనం.
- మమ్మల్ని 'us' is the accusative case form of మేం.
- నన్ను 'me' is the accusative case form of నేను.
- నిన్ను 'you' is the accusative case form of నువ్వు. (56.4.)
- మిమ్మల్ని 'you (pl.)' is the accusative case form of మీరు (46.5.)

58.3. గదా : is the alternative form of కదా : (42.7.)

The bound-words (words which are not used in isolation) and not suffixes like కోసం etc., beginning with క change the initial క to గ optionally.

- అతను నువ్వురావు గదా : (also నువ్వురావు కదా :)
- అతను రామారావు గదూ : (also రామారావు కదూ : 24.3.)
- శర్మ గూడా ఉన్నాడు. (also శర్మ కూడా 30.10.)

(In lesson 30, గూడా is introduced. But it is originally కూడా.)

58.4. Notice the benefactive function (26.1.) of the dative case suffix in the following sentence :

- మాకు బస్సు దొరుకుతుందా ? 'Do we get a bus? (Will a bus be available for us ?)

⁵ చెప్పు_తా_డు (54.2.)

⁶ కొట్టు_తా_డు (48.3.)

⁷ ఉండు_తా_డు (50.2.)

⁸ కనిపించు_తా_యి (55.4.)

⁹ రా_తా_యి (46-2.)

UNIT 15

Lesson 59

శర్మ : రవీ ఇవ్వళ సాయంత్రం నేను ఒక
మాజిక్ చేస్తున్నాను. దానికి కొన్ని
ఏర్పాట్లు చెయ్యాలి. నువ్వు కొంచెం
సహాయం చేస్తావా :

రవి : నేను ఇంటికి వెళ్ళాలి. మా నాన్నగారు
తిడ్డారు.

శర్మ : తిట్టటం ఎందుకు : మీ నాన్నగారితో నేను
చెప్తాను.

రవి : సరే : ఇప్పుడు నన్నేం చెయ్యమంటావు :

శర్మ : నేను ఈ బల్లను అవకలికి నెడ్తాను. నువ్వు
పట్లకో : చాలు :

Ravi ! I am going to perform magic this evening. We need to make some arrangements for it. Will you help me a little ?

I have to go home. My father will scold me.

Why should he scold you ? I will speak to your father.

All right. What do you want me to do now ?

I will push this table out. You hold it. That's enough.

రవి : ఇంకా ఏం చెయ్యాలి ?

శర్మ : ఆ గ్లాసు ఇవతల పెట్టు. ఈ కుర్చీ ఇవ
తలికి జరుపు. ఈ కుండ ఆ రెండు
బల్లల మధ్య పెట్టు. ఈ గుడ్డ ఆ కుండ
మీద కప్ప. ఆ కుర్చీ ఇటు పక్కకు
తిప్పు.

రవి : తిప్పుతున్నాను.

శర్మ : ఆగు, నేను తిప్పుతాను. నువ్వు ఆ అద్దం
అవతల పెట్టు.

రవి : పెట్టున్నాను.

శర్మ : ఈ దారం తీసుకో. దీన్ని ఆ కర్రకు చుట్టు.

రవి : ఈ పెద్ద కర్రకేనా ?

శర్మ : కాదు. చిన్నకర్రకు చుట్టు. పెద్దకర్రకు
కాదు చుట్టాలి.

రవి : అలాగే :

శర్మ : సాయంత్రం నాకు ఇద్దరు మనుషులతో పని
ఉంటుంది. నాకు నువ్వు ఇద్దరు కుర్రాళ్లను
ఏర్పాటు చెయ్యాలి.

రవి : అలాగే చేస్తాను. కాని ఇద్దరు మనుషులు
దొరకటం కష్టం. ఒక మనిషిని తీసు
కోస్తాను.

శర్మ : సరే : నువ్వు మళ్లీ సాయంత్రం ఐదు
గంటలకు రా : ఆలస్యం చెయ్యకు. ఈ
విషయం మీ స్నేహితులకు కూడా
చెప్పు :

What am I to do further ?

Keep that tumbler this side. Push this
pot between those two tables. Cover this
cloth over that pot. Turn that chair this
side.

I am turning it.

Wait. I will turn it. You keep this
mirror on that side.

I am keeping it.

Take this thread and wind it to that stick.

To this big stick ?

No. You wind it to the small one. You
have to put a rope round the big stick.

Okay.

In the evening I need two persons for
my work. You have to arrange two boys
for me.

All right, I will do it. But it is not possible
to get two boys. I will bring one.

Okay! You come at 5 o' clock in the
evening. Don't delay. Inform also your
friends about this programme.

DRILLS

a. Build-up drill.

చెయ్యాలి.

ఏర్పాట్లు చెయ్యాలి.

కొన్ని ఏర్పాట్లు చెయ్యాలి.

నువ్వు కొన్ని ఏర్పాట్లు చెయ్యాలి.

దానికి నువ్వు కొన్ని ఏర్పాట్లు చెయ్యాలి.

నెడ్డాను.

అవతలికి నెడ్డాను.

బిల్లను అవతలికి నెడ్డాను.

ఆ బిల్లను అవతలికి నెడ్డాను.

నేను ఆ బిల్లను అవతలికి నెడ్డాను.

హలో! ఈ బిట్ వన్ ఫర్ స్టేషన్
డి పార్క్ మెంట్? నీవే
కాంట్రీలో చదువు
తున్నావా? బెస్టా?!

క్రిస్టియన్స్ ఏర్పాట్లు. కౌబ్రికాయ్ లో
మాత్రం ఎలా ఉంటా
యండో!

ఉంటుంది.

వని ఉంటుంది.

మనిషితో వని ఉంటుంది.

ఒక మనిషితో వని ఉంటుంది.

మధ్యాహ్నం నాకు ఒక మనిషితో వని

ఉంటుంది.

ఇవ్వక మధ్యాహ్నం నాకు ఒక మనిషితో

వని ఉంటుంది.

b. Substitution drill.

Model (i) :

రవీ : ఆ కుర్చీని అక్కడ పెట్టు.

ఇక్కడ

రవీ : ఆ కుర్చీని ఇక్కడ పెట్టు.

అవతల

ఆ వకన

ఈ వక్కన

Model (ii) :

రవి ఆ బల్ల నెడ్తాడు. (జరుపు)

రవి ఆ బల్ల జరుపుతాడు.

1. శర్మ రతిరామ్ను కొడ్తాడు. (తిట్టు)
2. సరళ గిరిజను తిడ్తుంది. (నెట్టు)
3. వాళ్లు తలుపు కొడ్తారు. (నెట్టు)
4. ఆయన దారం అక్కడ పెడ్తారు. (చుట్టు)

Model (iii) :

రవి తలుపు తీస్తాడు. (ముయ్యి)

రవి తలుపు మూస్తాడు.

1. శారద ఫాను వేస్తుంది. (తియ్యి)

2. రమా, ఉమా పూలు తీస్తారు. (కొయ్యి)
3. శర్మ ఉత్తరం చూస్తాడు. (రాయి)
4. సరోజ బొమ్మ గీస్తుంది. (చూడు)

c. Response drill.

Model :

రవి ఆ కుర్చీని ఏం చేస్తాడు ? (అటు-తిప్పు)

రవి ఆ కుర్చీని అటు తిప్పుతాడు.

1. శర్మ ఏం చేస్తాడు ? (గుడ్డ-కప్పు)
2. గోపి ఏం చేస్తాడు ? (పాకం-చెప్పు)

3. సరళ ఏం చేస్తుంది ? (చేతులు-తిప్పు)
4. కమల ఏం చేస్తుంది ? (కుక్కను-కొట్టు)
5. మనం ఏం చేస్తాం ? (బల్లను-నెట్టు)
6. శర్మ ఏం చేస్తాడు ? (నిన్ను-తిట్టు)

EXERCISES

a. Fill up the blanks with the future tense forms of the verbs suggested in the parentheses.

1. శర్మా : రవి రేపు..... (రా)

3. సరోజా : మీ అమ్మగారు ఎప్పుడు ఇంట్లో

2. గోపి : పీత ఎల్లండి..... (వెళ్లు)

..... ? (ఉండు)

4. రామరావు : శర్మ పాను.....(వెయ్యి)
 5. నేనొక బొమ్మను.....(గియ్యి)
 6. నువ్వు ఆ కుక్కను..... (కొట్టు)
 7. కమల ఆ పుస్తకం ఇటు..... (తిప్ప)
 8. మాష్టరుగారు పాఠం..... (చెప్ప)
 9. ఆలస్యం అయితే రామరావును మీరు..... (తిట్టు)
 10. శర్మను మనం పది రూపాయలు..... (అడుగు)

b. Fill up the blanks with the plural forms of the nouns given in the parentheses.

1. అక్కడ ఇద్దరు..... (కుర్రాడు) 2. నాటకానికి..... (ఏర్పాటు) చెయ్యి :
 ఉన్నారు. 3. నాకు పది మంది..... (మనిషి) కావాలి.

c. Conjugate the following verbs for future tense each time with one of the pronouns/nouns given bellow as subjects.

నేను	నువ్వు	సీత	మేం	అవి
1. వెళ్లు		3. చెప్ప		5. చుట్టు
2. తిప్ప		4. కొయ్య		6. నెట్టు

VOCABULARY

మాజిక్	magic	కప్ప	close, cover (v)
ఏర్పాటు	arrangement	తిప్ప	rotate, turn (v.tr.)
తిట్టు	scold (v)	అద్దం	glass, mirror
అవతల	that side	దారం	thread (n)
గ్లాసు	tumbler	కర్ర	stick (n)
ఇవతల	this side	చుట్టు	wind (v. tr.)
జరుపు	move aside (v.tr.)	తాడు	rope (n)
కుండ	pot	మనిషి	person
మధ్య	middle, centre	ఆలస్యం	delay (n)
గుడ్డ	cloth	కొబ్బరి	coconut

GRAMMAR NOTES :

59.1. In this lesson two verbal bases కప్పు 'cover' and తిప్పు 'turn' are introduced. These two bases do not behave like చెప్పు 'say' (54.2.) though they end in ప్పు.

చెప్పు + తున్నాడు → చెప్తున్నాడు	'He is saying.' (54.2.)
తిప్పు + తున్నాడు → తిప్పుతున్నాడు	'He is rotating.'
కప్పు + తున్నాడు → కప్పుతున్నాడు	'Ha is covering.'
చెప్పాడు	'He will say.' (54.2.)
తిప్పుతాను	'I will rotate.'
కప్పుతావు	'You will cover.'

59.2. ఇవతల 'this side' and అవతల 'that side' are also introduced in this lesson along with their oblique bases ఇవతలి and అవతలి respectively.

59.3. The plural form of మనిషి is మనుషులు.

59.4. చెప్పు means 'tell, narrate, inform, report'. When used with పాఠం it also means 'teach'. When it means 'narrate, tell or teach, the noun standing for the recipient will take dative case suffix కు/కి (41.11.3.).

రమ కమలకు కథ చెప్పింది.	'Rama narrated a story to Kama a.'
శర్మ నాకు పాఠం చెప్పాడు	'Sarma will teach me the lesson.'
అతను నీకు పేరు చెప్పాడా ?	'Does he tell his name to you ?'

But when చెప్పు means 'inform' or 'report', the noun standing for the 'informed' or 'reported' (ie. recipient of the information) takes either sociative case suffix తో or dative case suffix కు/కి.

శర్మ నీకు ఈ సంగతి చెప్పాడా ?	'Does Sarma inform this matter to you ?'
శర్మ నీతో ఈ సంగతి చెప్పాడా ?	

59.5. Notice the use of dative case suffix in 'directional' function.

ఆ కుర్చీ ఈ వక్కకు తిప్పు.	'Turn that chair towards this side.'
---------------------------	--------------------------------------

UNIT 15

Lesson 60

గోపి : రవీ : ఇప్పటిదాకా ఏం చేస్తున్నావు ?

What are you doing till now ?

రవి : కేరంబోర్డు ఆడుతున్నాను. ఎందుకు ?

I am playing carroms. Why ?

గోపి : ఇవ్వాలి కొత్త సినిమా ఉంది పోదామా ?

There is a new movie. Shall we go ?

రవి : రేపు పోదాం. ఇవ్వాలి నాటకం చూద్దాం.

We will go tomorrow. Let's see a play today.

గోపి : శర్మ సినిమాకే వెళ్దాం అంటున్నాడు.

Sarma says that we will go to movie only.

రవి : శర్మను సినిమాకే వెళ్లును. మనం
ఇవ్వాలి నాటకానికి పోదాం. సినిమాకు
రేపు పోదాం. ఈ సినిమా ఇంకా ఎప్పటి
దాకా ఉంటుంది ?

Let Sarma go to movie. We will see a
play today. We will go to movie tomorrow.
How long will this movie be
screened?

గోపి : ఇంకా నాలుగు రోజులదాకా ఉంటుంది.

It will be about four days.

రవి : అయితే పరవాలేదు సినిమా రేపు చూద్దాం.

Then it's all right. We will go to the movie tomorrow.

గోపి : నాటకం ఎనిమిది గంటలకు. అప్పటి దాకా ఇక్కడే ఉందామా ?

The play is at 8 o' clock. Shall we stay here till then ?

రవి : ఇక్కడే కూర్చుందాం. నువ్వు చదరంగం ఆడ్తావు గదా ! కాసేపు ఆడ్దాం. తరవాత అలా రోడ్డు మీద కాసేపు తిరుగుదాం.

We will sit here. You will play chess. Won't you ? Let us play chess for some time. Then we go for a walk on the road.

గోపి : సుబ్బారావు గూడా నాటకానికి వస్తాడేమో !

Subbarao may also come for the play.

రవి : పద ! వాళ్ళింటిదాకా వెళ్దాం. వాడు గూడా వస్తాడేమో అడుగుదాం.

Come on! We will go to his house. We will ask him if he would also come.

గోపి : నాకు ఆకలిగా ఉంది.

I am hungry now.

రవి : దారిలో పసంత విహార్ లో వేడి ఇడ్లీ ఉంటుంది, తిందాం.

There will be hot *idli* available on the way at 'Vasantha Vihar'. Let's have it.

గోపి : నైకిలు తీసుకుపోదామా ?

Shall we take the bicycle ?

రవి : నైకిలు ఒద్దు. దాన్ని ఇక్కడే పెద్దాం.

Bicycle is not required. Let's leave it here only.

DRILLS

a. Build-up drill.

ఉంటుంది

ఇంకా ఎప్పటిదాకా ఉంటుంది ?

ఎప్పటి దాకా ఉంటుంది ?

సినిమా ఇంకా ఎప్పటిదాకా ఉంటుంది ?

b. Substitution drill.

Model :

ఇప్పుడు మనం పాఠం చదువుదాం.

ఇంటికి పో

ఇప్పుడు మనం ఇంటికి పోదాం.

పాఠం విను

బజారుకు వెళ్లు

రోడ్డు మీద తిరుగు

పాటలు పాడు

c. Response drill.

Model (i) :

ఇప్పుడు మనం ఏం చేద్దాం ? (ఫాను-వెయ్యి)

ఇప్పుడు మనం ఫాను వేద్దాం.

1. రేపు మనం ఏం చేద్దాం ? (బొమ్మలు-గియ్యి)
2. ఎల్లాండి మనం ఏం చేద్దాం ? (సినిమా-చూడు)
3. శనివారం మనం ఏం చేద్దాం ?
(శర్మతో-మాట్లాడు)
4. ఇప్పుడు మనం ఏం చేద్దాం ?
(ఇక్కడ-నిల్చి)
5. ఈ పుస్తకాన్ని ఏం చేద్దాం ? (బల్లమీద-పెట్టు)

Model (ii) :

ఈ సినిమా ఎప్పటిదాకా ఉంటుంది ?

(వదో-తారీకు)

ఈ సినిమా వదో తారీకుదాకా ఉంటుంది.

1. శర్మ మైసూరులో ఎప్పటిదాకా ఉంటాడు ?
(ఎల్లాండి)
2. నరళ ఇక్కడ ఎప్పటిదాకా ఉంటుంది ?
(సోమవారం)
3. మీరు అక్కడ ఎప్పటిదాకా ఉంటారు ?
(రెండు-నెలలు)

Model (iii) :

అప్పటిదాకా ఏంచేస్తున్నావు ? (అన్నం-తిను)

అప్పటిదాకా అన్నం తింటున్నాను.

1. అప్పటిదాకా ఏం చేద్దాం ? (చదరంగం-ఆడు)

2. అప్పటిదాకా ఏం చేద్దాం ? (నవల-చదువు)

3. ఇప్పటిదాకా ఏం చేస్తున్నావు ?

(రవితో-మాట్లాడు)

EXERCISES

a. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. రవి ఇప్పటిదాకా ఏం చేస్తున్నాడు.
2. శర్మ ఎక్కడికి వెళ్దాం అంటున్నాడు ?
3. ఆ సినిమా ఇంకా ఎప్పటిదాకా ఉంటుంది ?
4. రవీ, గోపి సుబ్బారావు వాళ్ళింటికి ఎందుకు వెళ్తున్నారు ?

b. Answer the following sentences using the cue words.

1. మనం ఇప్పుడు ఏం చేద్దాం ?
(పుస్తకం-తీసుకో)
2. మనం ఇప్పుడు ఎవరి ఇంటికి వెళ్దాం.
(శర్మ-ఇల్లు)
3. మనం ఇప్పుడు ఏం చదువుదాం ?
(కొత్త పాఠం-చదువు)
4. మనం రేపు ఏం చేద్దాం ? (చదరంగం-ఆడు)
5. అప్పటి చాకా ఏం చేద్దాం ? (పూలు-కొయ్యి)
6. మనం ఏం చేద్దాం ? (ఈ బిల్లు-నెట్టు)

c. Match the following.

A	B
1. పాటలు	అడుగుదాం ()
2. ఆటలు	మాట్లాడ్దాం ()
3. రవితో	పాడ్దాం ()
4. గుంటూరు	వెళ్దాం ()
5. రవిని	ఆడ్దాం ()

VOCABULARY

కేరంబోర్డు	carrom board
కాసేపు	a short while
తిరుగు	go round, wander

దారి	way
సైకిలు	bicycle

GRAMMAR NOTES :

60.1. In this lesson hortative form of the verb is introduced. Hortative form expresses a proposal by the speaker involving both the speaker and the listener to perform the action indicated by the verb. Therefore for the hortative verb, the subject will always be మనం 'we', the I person inclusive plural pronoun.

60.1.1. -దాం is added to the verbal base to form hortative.

చదువు-దాం

'Let us read.'

60.2. The changes, if any the verbal bases undergo before a suffix beginning with ద, are similar to those changes they (the verbal bases) undergo before a suffix beginning with త.

(i) యి/య్యి ending bases change the final syllable to య్ and the penultimate vowel is lengthened if it is a short one. (48.1.)

చెయ్యి + దాం → చేస్ + దాం → చేద్దాం

'Let us do.' (see 60.3.)

(ii) ట్ట ending bases change the final syllable to డ్. (48.3)

కొట్ట + దాం → కొడ్-దాం → కొడ్దాం

'Let us beat.'

(iii) అను group changes the final ను to ం (అనుస్వారం). (49.2.)

అను + దాం → అందాం

'Let us say.'

(iv) ఉండు becomes ఉం. (50.2.)

ఉండు + దాం → ఉందాం

'Let us stay.'

ఓ ending bases of అను group change the final ఓ to ఉం (50.2.)

నిల్చి + దాం → నిల్చుందాం

'Let us stand.'

కూర్చి + దాం → కూర్చుందాం

'Let us sit.'

తీసుకో + దాం → తీసుకుందాం

'Let us take.'

(v) రా becomes వస్- and తీసుకురా becomes తీసుకోస్-. (46.2.)

రా + దాం → వస్ + దాం → వద్దాం

'Let us come.'

తీసుకురా + దాం → తీసుకోస్ + దాం → తీసుకోద్దాం

'Let us bring.'

(see 60.3.)

(vi) చూడు becomes చూస్-. (48.2.)

చూడు-దాం → చూస్ + దాం → చూడ్-దాం → చూద్దాం 'Let us see.' (See 60.3.)

(vii) వెళ్లు becomes వెళ్- (46.2.) and చెప్పు becomes చెప్- (54.2.)

వెళ్లు + దాం → వెళ్-దాం → వెళ్దాం

'Let us go.'

చెప్పు + దాం → చెప్-దాం → చెప్పాం

'Let us tell.'

60.3. వ్ becomes డ్ when followed by a suffix beginning with ద.

వ్ + దాం → దాం

చేస్-దాం → చేద్దాం

'Let us do.'

చూస్-దాం → చూద్దాం

'Let us see.'

వస్-దాం → వద్దాం

'Let us come.'

తీసుకోస్-దాం → తీసుకోద్దాం

'Let us bring.'

60.4. దాకా is a postposition meaning 'till'.

నేను సాయంత్రం దాకా ఇక్కడే ఉంటాను.

'I will be here till evening.'

మా ఇంటి దాకా వెళ్లు.

'Go upto my house.'

60.5. The oblique bases of అప్పుడు 'then', ఇప్పుడు 'now' and ఎప్పుడు 'when' are అప్పటి, ఇప్పటి and ఎప్పటి respectively.

60.6. డు ending bases normally drop the final ఉ when followed by a suffix beginning with త or చ. (However, if the suffix is beginning with తు or తూ the final ఉ is optionally dropped in writing.) (See also 47.6.)

ఆడు + తున్నాను → ఆడ్తున్నాను/ఆడుతున్నాను.

ఆడు + తాడు → ఆడ్తాడు.

ఆడు + దాం → ఆడ్దాం.

UNIT 15

Lesson 61

శర్మ : రవీ ! ఇప్పుడా స్కూటరు కడగటం ?

Ravi ! Is this the time to wash the scooter?

రవి : ఇవాళ ఆదివారం గదా ?

Today is Sunday. Isn't it ?

శర్మ : నేనివాళ శ్రీరంగపట్నం వెళ్దాం అనుకుంటున్నాను. నువ్వుగూడా రారాదూ ?

I am planning to go to Srirangapatnam today. Why don't you also come ?

రవి : స్కూటరు మీదా ?

By scooter ?

శర్మ : అవును.

Yes.

రవి : నాకుగూడా శ్రీరంగపట్నం చూద్దాం అని ఉంది. కాని ఈ ఆదివారం హాయిగా ఇంట్లో ఉందాం అనుకుంటున్నాను.

I too want to see Srirangapatnam. But I want to be at home this Sunday.

శర్మ : పరవాలేదు బయల్పడు.

రవి : కాదు. ఇవ్వాలి మనం శ్రీరంగపట్నం వెళ్ల
వద్దు. జూకు వెళ్దాం.

శర్మ : ఏం :

రవి : ఇవ్వాలి శ్రీరంగపట్నంలో ఏదో ఉత్సవం
జరుగుతున్నది. జనం చాలా మంది
వస్తారు. ఆ జనంలో వెళ్లటం కష్టం.

శర్మ : సరే : ఇవ్వాలి జూ చూద్దాం. మా అవిడె
గూడా వస్తున్నది. మీ అవిజ్ఞిగూడా
తీసుకు రాలాదా :

రవి : అలాగే : అందరం వెళ్దాం.

Doesn't matter. Come on.

No. Let's not go to Srirangapatnam today.
Let's go to zoo.

Why ?

There is a festival in Srirangapatnam
today. There will be a lot of people. It
will not be possible to go in that heavy
rush.

All right ! We will go to the zoo today.
My wife will also be coming. Why don't
you bring your wife too ?

Okay ! All of us will go.

DRILLS

a. Build-up drill.

అనుకుంటున్నాను.

చూద్దాం అనుకుంటున్నాను.

పాపను చూద్దాం అనుకుంటున్నాను.

మీ పాపను చూద్దాం
అనుకుంటున్నాను.

ఇవ్వాలి మీ పాపను చూద్దాం
అనుకుంటున్నాను.

ఉంది.

చేద్దాం అని ఉంది.

పని చేద్దాం అని ఉంది.

ఆ పని చేద్దాం అని ఉంది.

నాకు ఆ పని చేద్దాం అని ఉంది.

b. Substitution drill.

Model (i) :

మనం ఇవ్వాలి పుస్తకం కొనవద్దు.
అడుగు

మనం ఇవ్వాలి పుస్తకం అడగవద్దు.
తీసుకో

చదువు

తీసుకురా

రాయి

Model (ii) :

కమలా : నువ్విప్పుడు అన్నం తినరాదూ :
పాతం చదువు

కమలా : నువ్విప్పుడు పాతం చదవరాదూ :
ఇంటికి పో

బొమ్మలు చూడు

కలం తీసుకురా

పూలు కొయ్యి

Model (iii) :

శర్మకు నాటకం చూద్దాం అని ఉంది.

(పుస్తకం-చదువు)

శర్మకు పుస్తకం చదువుదాం అని ఉంది.

1. గిరిజకు పాతం రాద్దాం అని వుంది.

(పాట-పాడు)

2. మా పాపకు బిస్కెట్లు తిందాం అని ఉంది.
(పాట-తాగు)

3. కమలకు గుంటూరు వెళ్దాం అని ఉంది.
(ఇంటికి-రా)

4. ఆయనకు జూకు వెళ్దాం అని వుంది.
(ఇక్కడే-ఉండు)

c. Response drill.

Model (i) :

సరళా : ఇంటికి ఎప్పుడు వెళ్తున్నావు ? (రేపు)
రేపు వెళ్దాం అనుకుంటున్నాను.

1. హరీ : నువ్వు ఈ సంవత్సరం పరీక్ష

రాస్తావా ? (వచ్చే సంవత్సరం)

2. కమలా : మీ నాన్నగారు ఆరో తారీకు
పుస్తకం కొంటారా ? (ఎదో తారీకు)

3. రవీ : ఇప్పుడు లతతో మాట్లాడ్తావా ? (రేపు)

4. రమూ : ఇప్పుడు కాఫీ తాగుతావా ? (ఎల్లండి)

d. Transformation drill.

Model (i) :

మనం సినిమా చూద్దాం.

మనం సినిమా చూడవద్దు.

1. మనం రవితో మాట్లాడ్దాం.

2. మనం ఇవ్వాలి సరళ ఇంటికి పోదాం.

3. మనం రేపు ఒక కలం కొందాం.

Model (ii) :

నాకు నాటకం చూద్దాం అని వుంది.

నేను నాటకం చూద్దాం అనుకుంటున్నాను.

1. నాకు ఇంటికి పోదాం అని వుంది.

2. ఆమెకు ఒక పాట రాద్దాం అని వుంది.

3. రమకు పూలు కోద్దాం అని వుంది.

e. Conversation drill.

Model :

రమ : సరళా ! నేను పెసరట్టు చేస్తాను.
(పాతం చదువు)

సరళ : పెసరట్టు నేను చేస్తాను. నువ్వు పాతం
చదవరాదా !

రమ : ఇప్పుడు నాకు పెసరట్టు చేద్దాం
అని ఉంది.

సరళ : సరే, అయితే నువ్వే పెసరట్టు చెయ్యి.
నేను పాతం చదువుతాను.

1. విమల : పార్వతి ! ఇప్పుడు నేను బొమ్మ-
గీస్తాను. (ఉత్తరం-రాయి)

పార్వతి :

విమల :

పార్వతి :

2. గోపి : రామూ ! నేను ఇక్కడికి రవిని
తీసుకోస్తాను. (శర్మ-తీసుకురా)

రాము :

గోపి :

రాము :

3. కమల : మోహన్ ! ఈ సంచి నేను
కొంటాను. (కలం-కొను)

మోహన్ :

కమల :

మోహన్ :

EXERCISES

a. Rewrite the following sentences filling up the blanks with the correct forms of the verbs given in the parentheses.

1. నేను ఇవ్వాలి ఇంట్లో అన్నం.....
(తీసు) అనుకుంటున్నాను.

3. వాళ్లు ఇక్కడ.....(కూర్చో)
అనుకుంటున్నారు.

2. రమ రేపు కాలేజీకి.....(రా)
అనుకుంటున్నది.

4. సుగుణ ఒక పుస్తకం.....(తీసుకో)
అనుకుంటున్నది.

b. Answer the following questions as shown in the model :

Model (i) :

మనం ఇవ్వాలి మామిడిపళ్లు తిందామా ?
(రేపు)

మనం ఇవ్వాలి మామిడిపళ్లు తినవద్ద.
రేపు తిందాం.

1. మనం ఈ గదిలో కూర్చుందామా ? (అగది)

2. మనం కన్నడ పుస్తకం తీసుకుందామా ?
(తెలుగు)

3. మనం ఇప్పుడు రవిని తిడ్దామా ? (శర్మ)

4. మనం ఇప్పుడు పూలు కోద్దామా ? (సీరు)

Model (ii) :

నువ్వివ్వాళ ఏం చేద్దాం అనుకుంటున్నావు ?
(సినిమా-చూడు)

నేనివ్వాళ సినిమా చూద్దాం అనుకుంటున్నాను.

1. శర్మ ఇవ్వాళ ఏం చేద్దాం అనుకుంటున్నాడు ?
(గుంటూరు-వెళ్లు)

2. రమ ఈ సంవత్సరం ఏం చేద్దాం
అనుకుంటున్నది ? (బి.ఎ.-చదువు)

3. అతను ఏం చేద్దాం అనుకుంటున్నాడు ?
(లైటు-వెయ్యి)

c. Rewrite the following sentences as shown in the model.

Model (i) :

నేను ఇంటికి వెళ్తాను.

నాకు ఇంటికి వెళ్దాం అని వుంది.

1. నేను శర్మతో మాట్లాడ్తాను.
2. సరళ ఇక్కడే ఉంటుంది.
3. ఆమె ఒక నవల రాస్తుంది.
4. వాళ్లు సినిమాకు వెళ్తారు.

Model (ii) :

శర్మా ! అక్కడికి రా !

శర్మా ! అక్కడికి రారాదూ !

1. సుగుణా ! నువ్వు మాట్లాడు !
2. గోపి ! అక్కడ కూర్చో !
3. ఆనందరావు ! నువ్వు పూలు కొయ్యి !

VOCABULARY

స్కూటరు	scooter	జూ	zoo
అనుకో	think, plan (v)	ఉత్సవం	festival, celebration
కాని	but	పత్రిక	magazine
హాయిగా	happily		

GRAMMAR NOTES :

61.1. In this lesson the sentence pattern Hortative + the verb అనుకో 'plan, think' is introduced.

ఇవ్వాళ నేను సినిమా చూద్దాం అనుకుంటున్నాను.

'I am thinking/planning to see a movie today.'

In this pattern of sentences, the subject need not be మనం, though the hortative form is used. (60.1.)

శర్మ గుంటూరు వెళ్దాం అనుకుంటున్నాడు.

నువ్వు ఏం చేద్దామనుకుంటున్నావు ?

'Sarma is planning to go to Guntur.'

'What are you planning to do ?'

61.2. Another syntactic pattern to express desire is also introduced in this lesson. The pattern is as follows :

Hortative + అని వుంది

నాకు శ్రీరంగపట్నం చూద్దాం అని వుంది.

'I have a desire to see Srirangapatnam.'

నాకీవ్వళ కాఫీ తాగుదాం అని వుంది.

'I have a desire to take coffee today.'

అతనికి తెలుగు సినిమా చూద్దాం అని వుంది.

'He has a desire to see a Telugu movie.'

As in 61.1. చను need not be the subject in this pattern also, though the hortative form is used. In this pattern, the subject will always be in dative case. Recall the use of dative case suffix in expressing possession of feelings, desires and habits. (38.6.)

61.3. Suggestive form of the verb is also introduced in this lesson. By this form, the speaker suggests some action for the listener to perform and expects compliance.

వెళ్ల రాదూ :

'Why don't you go ?'

61.3.1. -రాదూ is added to infinitive (52.3.2.) to form the suggestive form.

Suggestive → Infinitive + రాదూ

వెళ్ల -రాదూ :

'Why don't you go ?'

ఇవ్వళ నువ్వొక సినిమా చూడరాదూ :

'Why don't you see a movie today ?'

61.4. Negative hortative is also introduced in this lesson (60.1.). -వద్దు is added to the infinitive (52.3.2.) to form negative hortative.

Negative Hortative → Infinitive + వద్దు.

వెళ్ల -వద్దు

'Let us not go.'

మనం ఇప్పుడు ఇంటికి వెళ్దాం.

'Let's go home now.'

మనం ఇప్పుడు ఇంటికి వెళ్ల వద్దు.

'Let's not go home now.'

మనం మాట్లాడవద్దు.

'Let's not talk.'

61.5. Notice the use of the -అటం forms of the verbs (gerund) (53.1.) in sentences like the following.

ఇప్పుడా అన్నం తినటం ?

'Is this the time of taking food ?'

అక్కడికి వెళ్లటం కష్టం.

'Going there is difficult.'

61.6. -ఆవిడె, when used with a plural pronominal adjective, means 'wife'. (15.5.)

మీ ఆవిడె

'your wife'

మా ఆవిడె

'my wife'

వాళ్ల ఆవిడె

'his wife'

UNIT 16

Lesson 62

శర్మ : సుబ్బారావు ! గోపి నేనూ సినిమాకు వెళ్తున్నాం ; వస్తావా ; రవి ; నువ్వు కూడా రా !

Subbarao! Gopi and I are going to a movie. Will you come with us? Ravi! You also come with us.

సుబ్బా : ఇవ్వాలి నేను రాను. రవి కూడా రాడు. మేం మార్కెట్టుకు వెళ్లాల్సి. మీరు కూడా రాండి. సినిమాకు రేపు పోదాం.

I will not come today. Ravi also will not come. We have to go to market. You also come with us. We will go to the movie tomorrow.

గోపి : మేం రాము. ఇవ్వాలి ఆదివారం. కొట్లు ఉండవు. ఇప్పుడు సినిమాకు పోదాం. రాండి.

We will not go. Today is Sunday. Shops will not be open. Come, we will go to the movie.

రవి : ఇప్పుడు టైం అరుంబావు. టిక్కెట్లు దొరకవు.

It's now 6.15. Tickets will not be available.

శర్మ : పరవాలేదు. దొరుకుతాయి. మీరిద్దరూ
బయల్పేరండి.

Don't worry. They will be available. You
two proceed!

సుబ్బా : సరే కొంచెం సేపు కూర్చోండి. వెళ్దాం.

Okay. Please sit down for sometime. We
will go. (Let's go.)

శర్మ : నేను కూర్చోను. నువ్వు బయల్పేర్తావా
బయల్పేరవా :

I will not sit. Will you start or not ?

సుబ్బా : బస్సు అందుతుందా :

Can we get the bus ?

రవి : బస్సు అందదు. టైం చాలదు. ఆటోలో
వెళ్దాం.

We can't get the bus. There is no time.
We will go by auto. (Let's go by auto.)

సుబ్బా : అరుగో ప్రసాద్, మోహన్ వస్తున్నారు.
వాళ్లు కూడా వస్తారేమో అడుగుదాం.

See there ! Prasad and Mohan are coming.
We will ask them if they will also come.

శర్మ : వాళ్లు రాదు. వాళ్లు ఇప్పుడు సినిమానించే
వస్తున్నారు.

They won't come. They are returning
from the movie only.

DRILLS**a. Build-up drill.**

అడుగుదాం.

మాట్లాడ్తారేమో అడుగుదాం.

నీతో మాట్లాడ్తారేమో అడుగుదాం.

ఆయన నీతో మాట్లాడ్తారేమో అడుగుదాం.

చూద్దాం.

వస్తాడేమో చూద్దాం.

వెంటనే వస్తాడేమో చూద్దాం.

ఆతను గూడా వెంటనే వస్తాడేమో చూద్దాం.

b. Substitution drill.

Model (i) :

రవి గూడా వస్తాడేమో అడుగుదాం.
పో

రవి గూడా పోతాడేమో అడుగుదాం.
తిను

చూడు

బయల్దేరు

ఉండు

తీసుకురా

Model (ii) :

నేను సెలవులలో ఇంటికి పోను.

నువ్వు

నువ్వు సెలవులలో ఇంటికి పోవు.

మేం

మనం

మీరు

వాడు

ఆతను

నీత

వాళ్లు

Model (iii) :

రవి వెంటనే బయల్దేరడు.

కమల

కమల వెంటనే బయల్దేరడు.

నేను

మేం

నువ్వు

బిస్సు

రైళ్లు

మీరు

వాళ్లు

c. Response drill.

Model :

నువ్వు సినిమాకు వస్తావా ?

నేను సినిమాకు రాను.

1. శర్మ ఇవ్వాల నాటకానికి వస్తాడా ?

2. సరళ కాఫీ తాగుతుందా ?

3. మీ కుక్క బిస్కెట్లు తింటుందా ?

4. మనం సినిమాకు పోతామా ?

5. మేం ఇప్పుడు ఈ గదిలో కూర్చుంటామా ?

6. మీరు శనివారం రవితో మాట్లాడ్తారా ?

EXERCISES

a. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. శర్మ, గోపి ఇద్దరూకూ మార్కెట్టుకు వెళ్తారా ? 3. సుబ్బారావు సినిమాకు ఎందుకు 'రాను' అంటున్నాడు ?
2. ప్రసాద్, మోహన్ ఎక్కణ్ణింపి వస్తున్నారు ?

b. Fill up the blanks with the future negative forms of the verbs suggested in the parentheses.

1. రవి ఇద్దరూకూ..... (పో)
2. సరళ ఎల్లుండి నాకుకం..... (చూడు)
3. కుక్కలు మామిడివట్ల..... (తిను)
4. మాష్టరుగారు హిందీలో..... (మాట్లాడు)
5. మీరు సాయంత్రం..... (చదువు)
6. పునం వగలు..... (నిద్రపో)
7. నువ్వు ఫాను..... (వెయ్యి)
8. నేను చెట్టు..... (ఎక్కు)

c. Answer the following questions as shown in the model :

Model :

శర్మ అన్నం తింటాడా ?

శర్మ అన్నం తినడు.

1. మనం రేపు జెంగుళూరు వెళ్తామా ?

2. సోమవారం సినిమా టికెట్లు అందుతాయా ?

3. వాళ్లు పూలు కోస్తారా ?

4. శర్మ నీతో మాట్లాడతాడా ?

5. సుబ్బారావు ఈ కుర్చీలో కూర్చుంటాడా ?

d. Match the following.

A	B
1. నేను రవితో	మాట్లాడరు ()
2. సరళ నాతో	మాట్లాడవు ()
3. మనం వాళ్లతో	మాట్లాడదు ()
4. నువ్వు శర్మతో	మాట్లాడను ()
5. మీరు గోపితో	మాట్లాడం ()

VOCABULARY

అందు be available, be in one's reach
ఒ one, ఒక

గయ్యాళి quarrelsome (fem.)
వేషం character in a drama
దైలాగు dialogue

GRAMMAR NOTES

62.1. In this lesson future negative is introduced.

Unlike the present negative (54.1.), the future negative is formed in the following pattern:

Future Negative → Verbal base + Negative suffix అ + Personal suffix

వెళ్లు + అ + ను → వెళ్లును 'I will not go.'

The personal suffix* is the concord and it is in agreement with the person-gender-number of the subject.

నేను రాను (రా-అ-ను 41.7.)	'I will not come.'
మేం/మనం రాం (రా-అ-ం** 41.7.)	'We will not come.'
నువ్వు వెళ్లువు (వెళ్లు-అ-వు 41.6.)	'You will not go.'
మీరు చదవరు (చదువు-అ-రు 43.2., 41.6.)	'You will not read.'
వాడు/అతను తినడు (తిన-అ-డు 41.6)	'He will not eat.'
ఆమె/ఆయన/వారు రాయరు (రాయ-అ-రు 41.6.)	'She/he will not write.'
వాళ్లు పని చెయ్యరు (చెయ్య-అ-రు 41.6.)	'They will not work.'
ఆమె/అది పోదు (పో-అ-దు 41.7.)	'She/it will not go.'
అవి చెట్టు ఎక్కవు (ఎక్క-అ-వు 41.6.)	'They (neuter) will not climb the tree.'

62.2. Remember that the final vowel of డు ending bases will be dropped when followed by a suffix beginning with త or ద (60.6.). The same rule is applicable to య ending and య ending bases.

బయల్దేరు + తున్నావు → బయల్దేరుతున్నావు/బయల్దేర్తున్నావు.
 రాల-తున్నాయి, రాలిన్నాయి/రాలతున్నాయి.
 బయల్దేర్తాం.
 ఎండలో కాళ్లు కాలాయి.

* The personal suffixes which are used with the negative verb లే- (36.2.) are used here.

** The 1st person plural suffix (అనుస్వారం) can also be written as ము.

మేం ఇక్కడ లేం/లేము. మేం ఇవ్వుడు రాం/రాము.
 మేం సాయంత్రం వస్తాం/వస్తాము. మనం అన్నం తింటున్నాం/తింటున్నాము.

UNIT 16

Lesson 63

శర్మ : గోపి ! ఇలా రా.

Gopi ! Come here.

గోపి : ఎందుకు ?

Why ?

శర్మ : నీకొక మాట చెప్తాను.

I will tell you something.

గోపి : ఏమిటి ?

What is it ?

శర్మ : నువ్వు వస్తే చెప్తాను.

I will tell you if you come.

గోపి : నువ్వు చెప్తే వస్తాను.

If you tell me, I will come.

శర్మ : సరే ! మా ఆఫీసులో ఒక టైపిస్టు ఉద్యోగం
ఖాళీగా ఉంది. అప్లై చేస్తావా ?

All right ! There is a vacancy for the
post of a typist in our office. Will you
apply for it ?

గోపి : ఖాళీ ఉంటే అప్లై చేస్తాను. అప్లై చేస్తే
నాకు వస్తుంది అంటావా ?

శర్మ : ముందే ఎట్లా చెప్పాను ?

గోపి : నువ్వు వస్తుంది అంటే అప్లై చేస్తాను.

శర్మ : నువ్వు ముందు అప్లై చెయ్యి. వాళ్లు ఒక
పరీక్ష పెడ్తారు. ఆ పరీక్షలో ఎవరికి
ఎక్కువ మార్కులు వస్తే ఆ ఉద్యోగం
వాళ్లకు వస్తుంది.

గోపి : పరీక్షను గురించి వివరంగా కనుక్కో !

శర్మ : రేపు నువ్వు రా ! ఆ వివరాలు నువ్వే
కనుక్కుంటే బాగుంటుంది. నేను
అడిగితే బాగుండదు.

గోపి : అలాగే వస్తాను.

శర్మ : నిర్లక్ష్యం చెయ్యకు. ఈ అవకాశం పోతే
మళ్ళీ రాదు. నువ్వు అక్కడికి వస్తే
నీగురించి మా మేనేజరుకు చెప్పాను.

I will apply if there is a vacancy. Will
I get it if I apply ?

How can I tell you beforehand ?

I will apply if you guarantee that I will
get it.

You first apply. They will conduct a test
(for the candidates). Whoever scores
maximum marks in the test will get that
job.

Please find out about the examination in
detail.

You come tomorrow. It will be better if
you find out those details. It doesn't look
nice if I ask for them.

Okay. I will come.

Don't neglect it. If you lose this opportu-
nity you will not get it again. If you
come there I will talk to our manager
about you.

DRILLS

a. Build-up drill.

అంటావా ?

వస్తాడు అంటావా ?

అడిగితే వస్తాడు అంటావా ?

నేను అడిగితే వస్తాడు అంటావా ?

రవి నేను అడిగితే వస్తాడు అంటావా ?

బాగుంటుంది.

మాట్లాడితే బాగుంటుంది.

నువ్వు మాట్లాడితే బాగుంటుంది.

వివరాలు నువ్వు మాట్లాడితే బాగుంటుంది.

ఆ వివరాలు నువ్వు మాట్లాడితే బాగుంటుంది.

b. Substitution drill.

Model (i) :

రవి మాట్లాడితే నేను మాట్లాడాను.

ఎక్కు

రవి ఎక్కితే నేను ఎక్కితాను.

దిగు

తిప్పు

కప్పు

Model (ii) :

నువ్వు ఆడై అతను ఆడాడు.

జరుగు

నువ్వు జరిగితే అతను జరుగుతాడు.

చదువు

జరుపు

అడుగు

Model (iii) :

వరక పోతే నేను పోతాను.

రా

వరక వస్తే నేను వస్తాను.

కొను

కూర్చి

వెళ్లు

Model (iv) :

నువ్వు తలుపు తీస్తే శర్మ తియ్యడు. (వెయ్యి)

నువ్వు తలుపు వేస్తే శర్మ వెయ్యడు.

1. నువ్వు బొమ్మను తీసుకుంటే కమల తీసుకోదు. (చూడు)
2. గీత పూలు ఏరితే రమ ఏరదు. (కొయ్యి)
3. లత ఉత్తరం అడిగితే రవి అడగడు. (రాయి)

c. Response drill.

Model (i) :

శర్మ వస్తాడు.

శర్మ వస్తే నేను వెళ్తాను.

1. రవి కూచుంటాడు.

2. వాణ్ణి రమ్మంటాను.

3. సరక మాట్లాడుంది.

Model (ii) :

శర్మ ఏం చేస్తున్నాడు? (నువ్వు-మాట్లాడు)

(a) పిగురించి మాట్లాడుతున్నాడు.

(b) విమ్మ గురించి మాట్లాడుతున్నాడు.

1. కమల ఏం చేస్తున్నది? (వరిక్ష-అలోచించు)

2. రవి ఏం చేస్తున్నాడు? (శర్మ-మాట్లాడు)

3. మీరు ఏం చేస్తున్నారు? (కొత్తయిల్లు-అలోచించు)

d. Transformation drill.

Model :

నువ్వు వస్తే చెప్పాను.

నువ్వు చెప్పే వస్తాను.

1. రవి వస్తే నేను వెళ్తాను.

2. కాఫీ తాగితే మంచిపీళ్లు తీసుకోస్తాను.

3. నువ్వు మాట్లాడే నేను వింటాను.

4. సరళ పూలు ఏరితే విమల కాయలు కోస్తుంది.

5. మాష్టరుగారు పరీక్ష పెడతే పిల్లలు బాగా చదువుతారు.

6. నువ్వు అక్కడికి వెళ్తే నేను కనుక్కుంటాను.

7. నువ్వు అపై చేస్తే ఉద్యోగం వస్తుంది.

EXERCISES

a. Combine the following pairs of sentences as shown in the model.

నువ్వు రా. చెప్పాను.

నువ్వు వస్తే చెప్పాను.

1. నువ్వు చవాతీలు చెయ్యి. తింటాను.

2. మీరు రాండి. పాఠం చెప్పాను.

3. బాగా చదువు. మంచి మార్కులు వస్తాయి.

4. నువ్వు ఇక్కడే ఉండు. బస్సు అందుతుంది.

5. నువ్వు చవాతీలు తిను. కాఫీ తీసుకోస్తాను.

6. నువ్వు టీ తీసుకురా. నేను ఉప్పా తింటాను.

7. మీరు ఇంటికి పోండి. కమల కనిపిస్తుంది.

b. Fill up the blanks with the conditional forms of the verbs given in the parentheses.

1. నువ్వు.....(రా) నేను అన్నం తింటాను.

2. శర్మ అన్నం.....(తిను) పాలు తాగుతాను.

3. రవి పాలు.....(తాగు) వాడు నిద్రపోతాడు.

4. గోపి (నిద్రపో) వాడు వెళ్తాడు.

5. నేను ఆఫీసుకు (వెళ్లు) వివరాలు కనుక్కుంటాను.

6. నువ్వు (కూర్చో) ఆమె పాడుతుంది.

7. శర్మ (మాట్లాడు) మనం వింటాం.

c. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. ఉద్యోగం ఎవరి ఆఫీసులో? అది ఏం

ఉద్యోగం?

2. ఆ ఉద్యోగం ఎవరికి ఇస్తారు?

3. గోపి శర్మ ఆఫీసుకు వెళ్తే శర్మ ఏం

చేస్తాడు?

VOCABULARY

త్రైపిఠు	typist
ఉద్యోగం	employment, job
అపై	apply
ఎట్లా	how
పరీక్ష పెట్టు	give a test

గురించి	about
వివరం	detail
కనుక్కో	enquire
నిర్లక్ష్యం	negligence
అవకాశం	opportunity

GRAMMAR NOTES

63.1. In this lesson the conditional is introduced.

The conditional is formed by adding -ఇతే to the verbal base.

Conditional → Verbal base + ఇతే

ఆడు-ఇతే → ఆడితే	'if someone plays'
కప్పు-ఇతే → కప్పితే	'if someone covers it'

63.2. ఉ, which is the second vowel of the trisyllabic verbal bases, becomes ఇ when followed by a suffix beginning with ఇ (43.2).

చదువు-ఇతే → చదివితే	'if someone reads'
<i>caduvu-itee → cadivu-itee → cadivitee</i> (41.6).	

63.3. When -ఇతే is added to those bases which undergo changes, such as య్య becoming -న్ 48.1.; -ట్టు becoming -ద్ 48.3., etc. before a suffix beginning with త, the following changes will take place :

(i) the conditional suffix -ఇతే is treated as beginning with త. All the changes which occur in the combination of such bases plus a suffix beginning with త, will take place.

(ii) ఇ of ఇతే is dropped :

రాయ్ + ఇతే → రాన్ + ఇతే → రాన్ + తే → రాన్తే	'if someone writes' (48.1)
చూడు + ఇతే → చూన్ + ఇతే → చూన్ + తే → చూన్తే	'if someone sees' (48.2)
రా + ఇతే → వన్ + ఇతే → వన్ + తే → వన్తే	'if someone comes' (46.2)
నెట్టు + ఇతే → నెద్ + ఇతే → నెద్ + తే → నెద్తే	'if someone pushes' (48.3)
తిను + ఇతే → తిం + ఇతే → తిం + తే → తింతే	'if someone eats' (49.2)
వెళ్లు + ఇతే → వెళ్ + ఇతే → వెళ్ + తే → వెళ్తే	'if someone goes' (46.2)
చెప్పు + ఇతే → చెప్ + ఇతే → చెప్ + తే → చెప్తే	'if someone tells' (54.2)

63.3.1. The conditional form of పో is పోతే.

పోతే	'if someone goes'
నిద్రపోతే	'if someone sleeps'
పారిపోతే	'if someone runs away'

63.4. A short vowel, between డ and త; ర and త; ల and త; and ళ and త is dropped in speech and optionally dropped in writing (60.6 and 62.2).

కాలి తే/కాల్తే	'if burns'
ఆడి తే/ఆడే	'if plays'
బయల్తే రి తే/బయల్తే రే	'if starts'

63.5. గురించి 'about' is a postposition (16.6). It is added to an oblique base or an accusative case form :

నాకు మీ కొత్త ఇంటి గురించి చెప్పు.	}	'Tell me about your new house.'
నాకు మీ కొత్త ఇంటిని గురించి చెప్పు.		
నేను నీ గురించి ఆలోచిస్తున్నాను.	}	'I am thinking about you.'
నేను నిన్ను గురించి ఆలోచిస్తున్నాను.		

63.6. ఎట్లా 'how' is a variant of ఎలా (38.10).

UNIT 16

Lesson 64

రవి : గిరీ ! శర్మ ఎంత నేపటిలోగా వస్తాడు ?
నిన్నట్నించి వాడితో మాట్లాడాలనుకుంటు
న్నాను.

Giri! By what time Sarma will
come? I am thinking of talking to him
since last evening.

గిరి : నేను మొన్నట్నించి అనుకుంటున్నాను.

I am planning since the day before.

రవి : నాకు వాడితో ముఖ్యమైన పని ఉంది. అది
రేపటిలోగా చెయ్యాలి. వాడు ఎప్పటికీ
వస్తాడు ?

I have an important business with him.
That has to be done by tomorrow. By
what time he would come?

గీత : ఇంకొక గంటలో వస్తాడు. నీకు ఏం
ఇవ్వను ? కాఫీ ఇవ్వనా టీ ఇవ్వనా ?

He will come in an hour. What can I
serve you? Can I give you coffee or tea?

రవి : కాఫీ తాగితే నాకు కడుపులో నొప్పి వస్తుంది.

I get stomach pain if I drink coffee.

గిరి : అయితే నువ్వు రోజూ కాఫీ తాగవా :

Then, don't you drink coffee daily ?

రవి : రోజూ తాగను. అప్పుడప్పుడు తాగు
తాను.

Not daily. I will drink it now and then.

గిరి : మరి, టీ దొరకకపోతే ఏం చేస్తావు ?

What will you do if you don't get tea ?

రవి : ఊర్కుంటాను.

I will keep quite.

గిరి : పాలు తాగవా ?

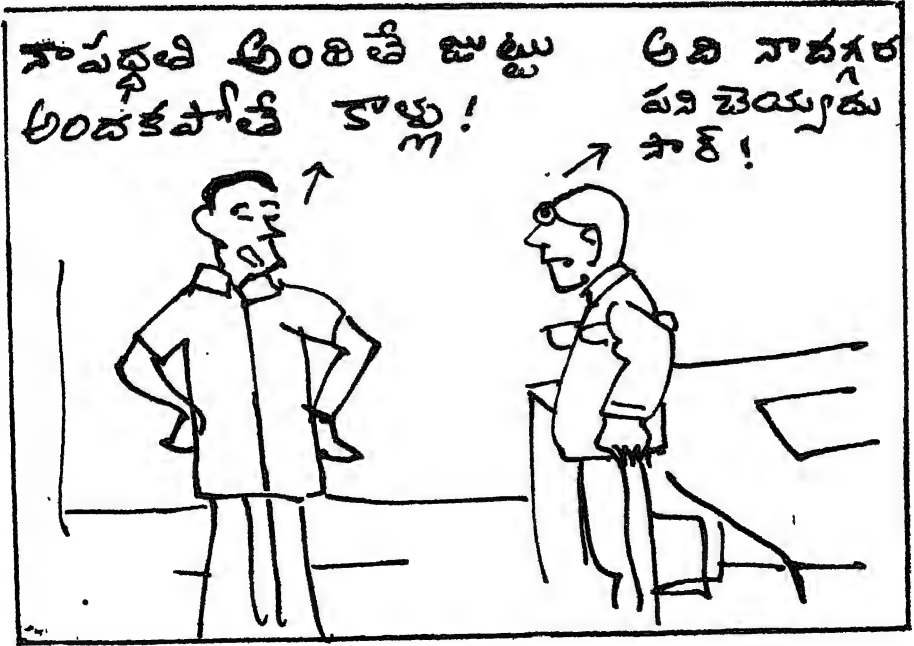
Don't you drink milk ?

రవి : పాలు ముట్టుకుంటే నాకు దోకు వస్తుంది.

I will vomit if I take milk.

గీత : ఇదుగో టీ. పంచదార ఇంకా కొంచెం
వెయ్యనా :

Take this tea. Shall I add some more
sugar ?

రవి : అక్కరలేదు. టీ బాగుంది. ఇప్పుడు
శర్మ రాకపోతే ఏం చెయ్యను :

Not necessary. Tea is fine. What am I
to do if Sarma doesn't turn up now ?

గిరి : కొంచెం సేపు చూడు. ఆప్పటికి గూడా రాకపోతే వాళ్ళ యింటికే వెళ్లు. మేం గూడా రామా :

రవి : రాండి పోదాం. అక్కణ్ణించి మా యింటికే పోదాం.

గిరి : మేం మీ యింట్లో ఏం చెయ్యాలి : మీ ఆవిడె కూడా ఉండదు.

రవి : వాళ్ళ స్కూలుకు ఇవాళ నెలవు. ఇంట్లోనే వుంది.

Wait for sometime. If he doesn't come by then go to his house. Shall we also come with you ?

Come on. Let's go. From there we will go to my house.

What are we to do in your house ? Your wife also will not be there.

It's a holiday today for her school. She is at home only.

a. Substitution drill.

Model (i) :

రవి గంటలో వస్తాడు.

అరగంట

రవి అరగంటలో వస్తాడు.

ఐదు నిమిషాలు

రెండు రోజులు

ఆరు గంటలు

Model (ii) :

టీ ఇవ్వనా ?

తాగు

టీ తాగనా ?

చెయ్యి

అడుగు

తీసుకో

Model (iii) :

రవి ఆప్పటినించీ వస్తున్నాడు.

నిన్న

రవి నిన్నటినించీ వస్తున్నాడు.

మొన్న

ఆట మొన్న

ఎప్పుడు

ఇప్పుడు

Model (iv) :

రవి రాకపోతే శర్మ రాడు.

పో

రవి పోకపోతే శర్మ రాడు.

తను

తీసుకురా

కనుక్కో

ఊరుకో

Model (v) :

ఏ మామిడి వండు తినను ?

చూడు.

ఏ మామిడి వండు చూడను ?

కాను

తీసుకురా

కొయ్యి

b. Interlocked substitution drill.

వాడు అన్నం తినాలి అనుకుంటున్నాడు.
 పండు
 వాడు పండు తినాలి అనుకుంటున్నాడు.
 నువ్వు
 నువ్వు పండు తినాలి అనుకుంటున్నాను.
 ఇవ్వు.....

నువ్వు పండు ఇవ్వాలి అనుకుంటున్నావు.
పుస్తకం.....
 వాడు
 చదువు
 సీత
 రాయి
 ఉత్తరం.....
 తీసుకో
 మనం

c. Response drill.

Model (i) :

రవి ఏమనుకుంటున్నాడు ?
 (గుంటూరు వెళ్ళాలి)

రవి గుంటూరు వెళ్ళాలి అనుకుంటున్నాడు.

1. సుబ్బారావు ఏమనుకుంటున్నాడు ?
 (వినిమా చూడాలి)

2. శర్మ ఏమనుకుంటున్నాడు ? (నిద్రపోవాలి)
3. మాష్టరుగారు ఏమనుకుంటున్నారు.
 (పరీక్ష పెట్టాలి)
4. సరళ ఏమనుకుంటున్నది ? (పాట పాడాలి)

Model (ii) :

రవి రాడు.

రవి రాకపోతే నేను రాను.

1. ఇవ్వాలి శర్మ చదవడు.

2. రవి నిద్రపోడు.

3. మాష్టరుగారు కూర్చోరు.

d. Transformation drill.

Model (i) :

నేను అన్నం తిననా ?

మేం అన్నం తినమా ?

1. నేను పాఠం చదవనా ?
2. నేను పాలు తాగనా ?
3. నేను బడికి వెళ్ళనా ?

Model (ii) :

నేను ఏ పుస్తకం కొనను ?

మేం ఏ పుస్తకాలు కొనం ?

1. నేను ఏ పాఠం చదవను ?
2. నేను ఏ వినిమాకు వెళ్ళను ?
3. నేను ఏవరితో మాట్లాడను ?

Model (iii) :

నువ్వు ఏదై శర్మ అంటాడు.

నువ్వు రాకపోతే శర్మ తినడు.

1. రవి అంటే నేను మాట్లాడ్తాను.
2. శర్మ గుంటూరు వెళ్తే రవి వెళ్ళాడని చెబుతాడు.
3. రాకకంటే వేగై మీరు రాగరాదు.

e. Combination drill.

Model :

శర్మ రాదు. మనం వెళ్తాం.

శర్మ రాకపోతే మనం వెళ్తాం.

1. కమల అన్నం తినడు. ఆయన గూడా తినడు.

Model (iv) :

నువ్వు ఏదై వాడు ఉండడు.

నువ్వు రాకపోతే వాడు ఉంటాడు.

1. శర్మ మాట్లాడితే నువ్వు మాట్లాడవు.
2. కమల చదవమంటే ఆమె చదవదు.
3. మీరు పాను వెయ్యమంటే రవి వెయ్యడు.

2. మోహన్ మార్కెట్టుకు వెళ్ళడు. రవి రాదు.

3. మాష్టరుగారు రాదు. పిల్లలుగొడవ చేస్తారు.

4. నువ్వు నిద్రపోవు. నిన్ను కొద్దాను.

EXERCISES

a. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. రవి ఎప్పటినించీ శర్మతో మాట్లాడాలనుకుంటున్నాడు : 3. రవి కాఫీ ఎందుకు తాగడు ? పాలు ఎందుకు తాగడు ?
2. రవి టీ దొరకకపోతే ఏం చేస్తాడు ?

b. Answer the following sentences using the cue words.

1. శర్మ ఎప్పటిలోగా ఈ పని చెయ్యాలి అనుకుంటున్నాడు (రేపు) 3. నువ్వు ఏమనుకుంటున్నావు ? (కలం కొనాలి)
2. గోపి ఎంత వేగంలో వస్తాడు ? (అరగంట) 4. సరళ ఏమనుకుంటున్నది ? (నిన్ను చూడాలి)

c. Fill up the blanks with the negative conditional forms of the verbs given in the parentheses.

1. నువ్వు.....(రా) ఆమె అన్నం తినదు. 3. నువ్వు..... (మాట్లాడు) మనం వినుం.
2. శర్మ.....(ఉండు) నేను మాట్లాడ్తాను. 5. మండు..... (తీసుకో) తలనెప్పి వస్తుంది.

d. Match the following.

A	B
1. నేను	ఏం చెయ్యం ()
2. మేం	ఏం చేద్దాం ()
3. మనం	ఏం చెయ్యను ()

VOCABULARY

ఘట్టకో	touch (v)	వస్త్రతి	procedure
దోకు	vomiting	జొట్టు	hair

GRAMMAR NOTES

64.1. In this lesson the use of future negative as a 'request question' is introduced.

This use can be in two modes of questions, viz.,

- (i) Yes/no interrogation (7.1.), and
- (ii) Interrogation using an interrogative word (7.1.).

(i) Request question (yes/no type) → Future negative + Interrogation marker ఆ.

రేపు మేం గుంటూరు వెళ్ళమా ?

(వెళ్ళం + ఆ) (6.7.)

'Shall we go to Guntur tomorrow ?'

ఇప్పుడు నేను తలుపు తియ్యనా ?

(తియ్యను + ఆ) (41.6.)

'Shall I open the door now ?'

(ii) Request question with an interrogative word → Interrogative word + Future negative form of the verb.

ఇప్పుడు నేను ఏం చెయ్యను ?

'What shall I do now ?'

నీకు ఎన్ని పళ్ల ఇవ్వను ?

'How many fruits shall I give you ?'

నేను ఎంతమందితో మాట్లాడను ?

'How many people shall I speak to ?'

రేపు మేం ఎన్ని పూలు కొయ్యం ?

'How many flowers shall we pluck tomorrow ?'

ఇప్పుడు మేం ఎక్కడికి వెళ్ళం ?

'Where shall we go now ?'

In this type of sentences, the subject will always be in first person.

64.2. Negative conditional is also introduced in this lesson. అకపోతే is added to the verbal base to form negative conditional.

Negative conditional → verbal base + అకపోతే

చదువు + అకపోతే → చదవకపోతే 'if some one does not read' (43.2; 41.6)

రా + అకపోతే → రాకపోతే 'if someone does not come' (41.7)

64.3. The following oblique bases are also introduced :

oblique base	nominative base	
నేపటి__	నేపు	'time'
మొన్నటి__	మొన్న	'day before yesterday'
నిన్నటి__	నిన్న	'yesterday'
రేపటి__	రేపు	'tomorrow'
అప్పుటి__	అప్పుడు	'then'
ఎప్పుటి__	ఎప్పుడు	'when'
ఇప్పుటి__	ఇప్పుడు	'now'

64.4. Notice the sentence :

నేను వాడితో మాట్లాడాలి అనుకుంటున్నాను. 'I am thinking that I should speak to him.'

Note the difference between the following :

- (i) వాడితో మాట్లాడాలి అనుకుంటున్నాను. 'I am thinking that I should speak to him.'
- (ii) వాడితో మాట్లాడొం అనుకుంటున్నాను. (61.1) 'I am planning to speak to him.'

The sentence (i) is more obligatory and (ii) is just a proposal.

64.5. అప్పుడప్పుడు (అప్పుడు + అప్పుడు) 'now and then, rarely', is the reduplicated form of అప్పుడు 'then'.

REVIEW 8

Lesson 65

రామయ్య : ఇదేనండీ మా పొలం.

This is our farm, sir.

పాత్రో : ఎన్ని ఎకరాలండీ ?

How many acres is it, sir ?

రామయ్య : నాలుగు ఎకరాలు. మీదేవూరు బాబూ ?

Four acres. Which place do you hail from ?

పాత్రో : మా వూరు వూరీ దగ్గర. ఒరిస్సాలో ఉంది. ఈ ఎద్దులు మీవేనా ?

My village is near Puri. It is in Orissa. Are these oxen yours ?

రామయ్య : అవును బాబూ :

Yes, sir.

పాత్రో : అవులు గూడా ఉన్నాయా ?

Do you have cows also ?

రామయ్య : ఒక అవు, ఒక గేదె ఉన్నాయి బాబూ :

I have a cow and a buffalo, sir.

పాత్రో : మీ పొలంలో ఏమేమి పండుకాయ :

What do you grow in your land ?

రామయ్య : మొట్ట పంటలన్నీ పండుకాయండీ :
ముఖ్యంగా మొరప, కంది, పొగాకు
ఎక్కువగా వేస్తాం.

We have all dry crops, sir. We grow chillies, red-gram and tobacco more.

పాత్రో : పరి పండదా ?

Doesn't paddy grow here ?

రామయ్య : ఇది మొట్ట భూమి గదా : మాగానిలో
పరి పండుతుంది. మాకు పంటలకు
పర్షాలే ఆధారం.

This is a dry land, you see. Paddy grows only in wet lands. We have to depend on rain for our crops.

పాత్రో : పొలం ఎప్పుడు దున్నుతారండీ ?

When do you plough the land ?

రామయ్య : ఈ నెలలో దున్నాలి. రెండు మూడు
రోజుల్లో. దున్నుతాం ఈ సవంత్సరం
ఇప్పటిదాకా మంచి వర్షాలే వండీ.
ఇంకొక నెలలో మంచి వర్షం పడక
పోతే కష్టం.

We have to plough it in this month. We will plough it in two or three days. We did not have good rains so far during this year. It will lead to difficulties, if it does not rain for another month.

పాత్రో : చెరువులేవీ లేవా ఇక్కడ ?

Don't you have any lakes here ?

రామయ్య : ఇటువైపు చెరువులు లేవండీ. వచ్చే
సంవత్సరం నాగార్జునసాగర్ కాంప
నీళ్లు వస్తాయంటున్నాడు. అప్పుడు
ఒక ఎకరం మాగాని చేద్దాం అను
కుంటున్నాను.

There are no lakes in these areas. They say that we get water from Nagarjuna Sagar canals. I am planning to convert one acre into wet land then.

పాత్రో : మొత్తం మాగాని చెయ్యరాదా ?

Why don't you convert the entire land into wet land ?

రామయ్య : ఎలా చెయ్యనండీ : చాలా డబ్బు
కావాలి.

How can I do it, sir ? A large amount of money is needed.

పాత్రో : మీ వక్క పొలంలో బావి ఉందే :
ఏతం గూడా ఉంది.

There is a well in the neighbouring land.
Isn't it? There is a device also to draw
the water from the well.

రామయ్య : అవునండీ : అప్పుడప్పుడు ఆ
నీళ్లే మేం గూడా పొలానికి పెట్టు
కుంటాం.

Yes. We draw water from that well some-
times for our land also.

EXERCISES

a. Fill up the blanks with the conditional forms of the verbs given in the parentheses.

- వర్షాలు..... (వడు) వంటలు వండుతాయి.
- నువ్వు.....(రా) నుశీల మాట్లాడుతుంది.
- రమ పూలు (కొయ్యి) నేను ఏర్పాటు.
- కమల కాఫీ.....(తీసుకో) నేను తీసుకోను.
- వాళ్లు అన్నం (తీను) నువ్వు తీనవా?

b. Answer the following questions using the cue words.

- సుబ్బారావు ఏంచేస్తాడు : (సినిమా_చూడు)
- గోపి ఇప్పుడు ఏం చేస్తాడు : (దారం_చుట్టు)
- పాప ఏం చేస్తుంది : (బిస్కెట్లు_తీను)
- నువ్వేం చేస్తావు : (టోఫీ_పెట్టుకో)
- రామయ్య ఏం చేస్తాడు : (పొలం_దున్ను)
- లీల ఏం చేస్తుంది : (పాట_పాడు)

c. Answer the following questions using the hortative forms of the verbs as shown in the model.

Model (i) :

శర్మ ఏమంటున్నాడు : (పాతం_చదువు)

శర్మ పాతం చదువుదాం అంటున్నాడు.

3. రమ తమ్ముడు ఏమంటున్నాడు :

(సాయంత్రం_రా)

1. సరళ ఏమంటున్నది : (పూలు_కొయ్యి)

4. రవి ఏమంటున్నాడు : (ఊరు_వెళ్లు)

2. పాప ఏమంటున్నది : (వండు_తీను)

5. వాళ్లు ఏమంటున్నారు : (సినిమా_చూడు)

d. (a) Read the following dialogue and frame similar dialogues using the phrases given below.

రామ : గోపి : నువ్వు ఇప్పుడు బెంగుళూరు వెళ్లరాదా :

గోపి : ఇప్పుడు ఎలా వెళ్లును : రేపు వెళ్తాను.

1. పూలు కొయ్యి

5. డబ్బు తీసుకో

2. సినిమా చూడు

6. ఉత్తరం రాయ

3. పాతం చదువు

7. బిల్లు నెట్టు

4. ఇంటికి రా

8. పుస్తకం కొను

(b) Read the following dialogue and frame similar dialogues using the phrases given in (a) above.

రాము : ఏమంటి : మీరిప్పుడు బెంగుళూరు వెళ్లరాదా :

గోపి : ఇప్పుడెలా వెళ్లం: రేపు వెళ్తాం.

c. Give your responses to the following sentences in both ways as shown in the model.

Model :

శర్మ పాశం చదువుతున్నాడు.

(a) నేను గూడా చదవనా :

(b) మేం గూడా చదవమా :

1. కమల అన్నం తింటున్నది.

2. రమ ఉత్తరం రాస్తున్నది.

3. రామయ్య పొలం దున్నుతున్నాడు.

4. సుబ్బారావు సంచి తీసుకుంటున్నాడు.

5. శ్యామల భోజనం వడ్డిస్తున్నది.

6. వాళ్లు ఆలోచిస్తున్నారు.

7. అతను ఇక్కడికి వస్తున్నాడు.

f. Give your responses to the following sentences as shown in the model.

వాడు మాట్లాడ్తాడు.

మనం గూడా మాట్లాడ్తాం.

1. ఆమె పూలు కోస్తుంది.

2. వాళ్లు అన్నం తింటారు.

3. అతను డబ్బు తీసుకుంటాడు.

4. వాడు సినిమా చూస్తాడు.

5. పాప ఇప్పుడు వస్తుంది.

g. Frame conversations as shown in the model.

Model (i) :

రావు : నేను శర్మతో మాట్లాడాలి.

రవి : నేనూ శర్మతో మాట్లాడ్దాం అనుకుంటున్నాను. (గీత)

రావు : శర్మతో మాట్లాడకు. గీతతో మాట్లాడరాదూ :

1. రావు : నేను ఇప్పుడు ఇంగ్లీషు పాశం రాయాలి.

రవి : (తెలుగు)

రావు :

2. గీత : నేనిప్పుడు ఇడ్లీ తినాలి.

సీత : (మినపట్టు)

గీత :

3. మోహన్ : నేనిప్పుడు నాటకానికి వెళ్తాలి.

రాము : (సినిమా)

మోహన్ : ...

4. గిరిజ : నేను రేపొక కలం తీసుకురావాలి.

అరుణ : ... (కొయితం)

గిరిజ :

5. సుశీల : నేను 6 గంటలకు రావాలి.
 సుగుణ : (5 గంటలు)
 సుమతి :

6. మాలతి : నేనిప్పుడు మల్లెపూలు పెట్టుకోవాలి.
 మాధవి : ... (గులాబీ)
 మాలతి : ...

Model (ii) :

- వాసు : సుబ్బారావు ఇక్కడికి రావాలి.
 వేణు : అయితే నువ్వు వాణ్ణి రమ్మనాలి.
 వాసు : నేను రమ్మంటేనే వాడు వస్తాడా ?
 వేణు : అవును. నువ్వు రమ్మనకపోతే
 వాడు రాడు.

1. వాసు : శర్మ పాట పాడాలి.
 వేణు :
 వాసు : ...
 వేణు : ...

2. గిరిజ : కమల పూలు కొయ్యాలి.
 సుగుణ : ...
 గిరిజ : ...
 సుగుణ : ...
 3. సరళ : ఆమె పాలు తీసుకోవాలి.
 విమల : ...
 సరళ : ...
 విమల : ...
 4. వాణి : సుగుణ మాట్లాడాలి.
 గిరిజ : ...
 వాణి : ...
 గిరిజ : ...

h. Give negative replies to the following questions.

1. మోహన్ : ఇప్పుడు నువ్వు ఇంటికి వెళ్తావా ?
 2. శ్యామలా : మొక్కలకు నీళ్లు పోస్తావా ?
 3. రమా : ఈ బియ్యం గుంటూరు పోతుందా ?
 4. మీ ఇంటికి ఇవాళ శర్మ, రవి వస్తారా ?
 5. అతను రేపు సినిమా చూస్తాడా ?
 6. మేం ఇప్పుడు ఇడ్లీ తింటామా ?
 7. మనం ఇప్పుడు రావును తీసుకోస్తామా ?
 8. రామయ్య పొలం దున్నుతాడా ?

i. Transform the following sentences as shown in the model using **one** plural form in the place of **both** the underlined words.

Model :

- వాణ్ణి రవి శర్మ తిడ్డాడు.
వాళ్లు శర్మ తిడ్డాడు.

1. నిన్ను నన్ను శర్మ డబ్బు అడుగుతాడు.
 2. నన్ను వాణ్ణి సుబ్బారావు చూస్తాడు.

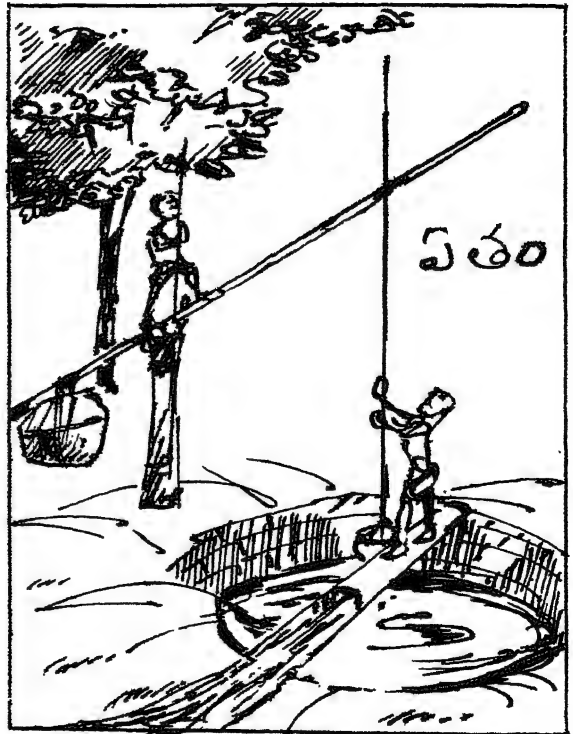
3. నిన్ను నిన్ను నేను కొద్దాను.
 4. ఆమె అతని రవి చూస్తున్నాడు.
 5. అతనికి వాళ్లకు పుస్తకాలు చూపించకు.
 6. మీమ్మల్ని నన్ను ఎవరు చూస్తున్నాడు ?
 7. నీకు మాకు కమల పాకం చెప్తుంది.

j. Give the plural forms of the following nouns.

బావి తాడు మనిషి

VOCABULARY

బొలం	field, farm	దబ్బు	money
ఎకరం	acre	కొలవ	canal
ఎడ్డు	ox	బావి	well (n)
ఆవు	cow	ఏతం	a device to draw water from wells
గేదె	buffalo		
పండు	ripe, yield (v)		
మెట్టపంట	dry crop		
ముఖ్యం	importance		
మెరవ/మిరవ	chillies		
కంది	red-gram		
పొగాకు	tobacco		
వరి	paddy		
మాగాని/మాగాటి	low lying land with irrigation		
మెట్టభూమి	dry land		
పంట	crop (n)		
వర్షం	rain (v)		
ఆధారం	source, support (n)		
దున్ను	plough (v)		
చెరువు	lake, tank		

CULTURAL NOTE :

65.1. 'బాబూ' is a polite and humble way of addressing men. It's also used to address male children (14.8).

UNIT 17

Lesson 66

వెంకటేశ్వర్లు : రవీ : నిన్న సాయంత్రం నువ్వు,
సరళా మా ఇంటికి వచ్చారా ?

రవి : అవును. ఐదు గంటలకు వచ్చాం. అప్పుడు
నువ్వు లేవు. నీ స్కూటరు, పైకిలూ
ఉన్నాయి. సీకోసం చాలా సేపు చూశాం.
మీ తమ్ముణ్ణి గూడా అడిగాం. ఆస్పత్రికి
వెళ్ళాడు అన్నాడు.

వెంక : అవును.

రవి : ఆస్పత్రికి ఎందుకు వెళ్ళావు ?

వెంక : చెవిలో నెప్పిగా ఉంది.

Ravi ! Did you and Sarala come to my
house last evening ?

Yes. We came there at 5 o' clock. You
were not at home then. But your scooter
and bicycle were there only. We waited
for you a long time. We enquired your
brother about you also. He told us that
you had gone to the hospital.

Yes.

Why did you go to the hospital ?

I had pain in the ear.

రవి : మంచ తీసుకున్నావా ?

Did you have any medicine ?

వెంక : తీసుకున్నాను.

Yes, I had it.

రవి : నెప్పి తగ్గిందా ?

Was the pain gone ?

వెంక : ఇప్పుడిప్పుడే తగ్గుతున్నది. సాయంత్రా
నికీ పూర్తిగా తగ్గుతుంది అన్నారు డాక్టరు.

It is coming down slowly now. " It will be gone completely by the evening," said the doctor.

రవి : సరే, నీ రేడియో దాగుచేశాను.

I repaired your radio.

వెంక : అలాగా : తీసుకోచ్చావా ?

Oh ! Did you bring it ?

రవి : ఇదుగో.

Here it is.

వెంక : కమల నిన్న సాయంత్రమే తీసుకురమ్మ
న్నది. దానికి కావాల్సిన సామాను దొరి
కిందా ?

Kamala wanted me to get it by the last evening itself. Were the required parts for it available here ?

రవి : ఆ :

Yes.

a. Substitution drill.

Model (i) :

నేను నిన్న పినిమా చూశాను.

ఫాను వెయ్యి

నేను నిన్న ఫాను వేశాను.

పూలు కొయ్యి

లైటు తియ్యి

బొమ్మ గియ్యి

వని చెయ్యి

రవిని చూడు

Model (ii) :

రవి అన్నం తిన్నాడు.

పుస్తకం కొను

రవి పుస్తకం కొన్నాడు.

పాతం విన

పండు తీసుకో

కళ్లజోడు పెట్టుకో

ఈ మాట అను

గుంటూరులో ఉండు

Model (iii) :

కమల సరళతో మాట్లాడింది.
చెప్పు
కమల సరళతో చెప్పింది.
అను
పాడు
వెళ్లు

Model (iv) :

రవి నిన్న చెప్పాడు.
చదువు
రవి నిన్న చదివాడు.
తిరుగు
వెతుకు
జరుగు

Model (v) :

సీత పాతం చెప్పింది.
పాట పాడు
సీత పాట పాడింది.
పాతం చదువు
పుస్తకం వెతుకు
వక్కకు జరుగు

Model (vi) :

నేను పుస్తకం తీసుకున్నాను.
నువ్వు
నువ్వు పుస్తకం తీసుకున్నావు.
మేం
మీరు
రవి
సీత
వాళ్లు
కోతులు

b. Response drill.

Model (i) :

ఇక్కడికి ఎవరు వచ్చారు ?
శర్మ
ఇక్కడికి శర్మ వచ్చాడు.

1. నిన్న మీ ఇంటికి ఎవరొచ్చారు ? (కమల)

2. మొన్న ఇక్కడికి ఏం వచ్చాయి ? (కోతులు)
3. పొద్దున మీ ఇంటికి ఎవరొచ్చారు ? (వాళ్లు)
4. నిన్న రాత్రి మీ గదికి ఎవరొచ్చారు ? (నువ్వు)

Model (ii) :

శర్మ ఏం చేశాడు ? (పూలు-కొయ్యి)
శర్మ పూలు కోశాడు.

1. కమల ఏం చేసింది ? (కుర్చీలో-కూర్చు)
2. కుక్కలు ఏం చేశాయి ? (బిస్కెట్లు-తీసు)
3. మీరు ఏం చేశారు ? (చెట్టు-ఎక్కు)

4. రవి ఏం చేశాడు ? (రేడియో-బాగుచెయ్యి)
5. గోపి ఏం చేశాడు ? బొమ్మలు-తీసుకరా)
6. నేను ఏం చేశాను ? (పాతం-చదువు)
7. కుక్క ఏం చేసింది ? (దొంగనా-పట్టుకో)

c. Transformation drill.

Model (i) :

రవి వస్తున్నాడు.

రవి వచ్చాడు.

1. నరక పూలు కొస్తున్నది.

2. కుక్కలు గోర వచ్చుతున్నాయి.

3. మనం అన్నం తింటున్నాం.

4. సుష్ణ తలుపు తీస్తున్నావు.

5. మీరు కూర్చుంటున్నారు.

Model (ii) :

రైలు వెళ్తుంది.

రైలు వెళ్లింది.

1. రవి పూలు కొంటాడు.

2. విమల కాయలు ఏరుతుంది.

3. నేను చెట్టుమీదినంది దిగుతాను.

4. మా నాన్నగారు వస్తారు.

5. అతను దొమ్మలు గీస్తాడు.

6. ఆయన రేడియో బాగు చేస్తారు.

7. మనం ఆ విషయం కనుక్కుంటాం.

8. రమ కలం వెతుకుతుంది.

d. Combination drill.

Model :

నాకు పుస్తకాలు కావాలి.

అవి అక్కడ ఉన్నాయి.

నాకు కావాల్సిన పుస్తకాలు అక్కడ ఉన్నాయి.

1. పాపకు దొమ్మలు కావాలి.

అవి ఆ కొట్లో లేవు.

2. శర్మకు కొత్తగుడ్డ కావాలి.

అది ఆ కొట్లో దొరికింది.

3. సుగుణకు కలం కావాలి.

అది నా దగ్గర ఉంది.

4. నీకు పుస్తకం కావాలి.

అది ఎవరి దగ్గరున్నది?

EXERCISES

a. Answer the following questions using the cue words.

1. రవి నిన్న ఏం చేశాడు? (మామిడి వళ్లు-కొయ్యి)

2. శర్మ మొన్న ఏం చేశాడు? (చపాతీలు-తిను)

3. గోపి నిన్న ఏం చేశాడు? (నవల-చదువు)

4. రమ ఏం చేసింది? (కుర్చీలో-కూర్చు)

5. సువ్వేం చేశావు? (డబ్బులు-తీసుకో)

6. శ్యామల ఏం చేసింది? (ఇక్కడ-ఉండు)

b. Combine the following pairs of sentences as shown in the model.

Model :

విమలకు ఎర్ర రంగు చీరే కావాలి.

అది ఆ కొట్లో దొరికింది.

విమలకు కావాల్సిన ఎర్ర రంగు చీరే ఆ
కొట్లో దొరికింది.

1. రవికి పుస్తకం కావాలి.

అది మోహన్ దగ్గరుంది.

2. సుబ్బారావుకు కుర్రీ కావాలి.

అది ఇక్కడ లేదు.

3. నీకు కలం కావాలి.

అది ఎక్కడుంది ?

4. శ్యామలకు రేడియో కావాలి.

అది ఎక్కడ దొరుకుతుంది ?

5. మీకు బస్సు కావాలి.

అది ఇప్పుడే వెళ్లింది.

c. Fill up the blanks with the past tense forms of the verbs given in the parentheses.

1. రవి నిన్న సాయంత్రం నాటకం గురించి
..... (కనుక్కో)

2. శ్యామల మొన్న గుంటూరు (వెళ్ళ)

3. నేను నిన్ననే గుంటూరునించి (రా)

4. మీరు నా రేడియో (తీసుకురా)

5. మనకు నిన్న బస్సు (దొరుకు)

6. నువ్వు నా మాటలు (విను)

7. వాళ్ళు అక్కడ (ఉండు)

VOCABULARY

తగ్గు reduce (v. intr.)

పూర్తి completion

బాగుచెయ్యి make good, repair (v)

సామాను thing, goods, commodities.

GRAMMAR NOTES

66.1. In this lesson past tense is introduced. -ఇ/-ఇం is the past tense suffix. The past tense forms are formed by the combination of verbal base + person suffix in the said order. The same personal suffixes (45.2) used in present and future tenses are used here also.

66.1.1. -ఇం occurs before feminine inferior and neuter singular suffix -ది.

ఆమె పాఠం చదివింది (చదువు-ఇం-ది)

'She read the lesson.' (63.2; 41.6)

కుక్క చెట్టు ఎక్కింది. (ఎక్కు-ఇం-ది)

'The dog climbed the tree.' (41.6)

66.1.2. -æ* occurs before other personal suffixes.

నేను వెళ్ళాను (వెళ్ళ-జ-ను)	'I went' (see 66.2)
మేం/మనం వెళ్ళం (వెళ్ళ-జ-ం)	'We went.'
నువ్వు వెళ్ళావు (వెళ్ళ-జ-వు) మీరు వెళ్ళారు (వెళ్ళ-జ-రు)	} 'You went.'
వాడు/ఆతను వెళ్ళాడు (వెళ్ళ-జ-డు)	'He went.'
ఆమె/ఆయన/వారు/వాళ్ళు వెళ్ళారు (వెళ్ళ-జ-రు)	'She/He/They went.'
అది వెళ్ళాయి (వెళ్ళ-జ-యి)	'They (neut.) went.'

66.2. æ has no symbol in Telugu script. We write the symbol of ఆ for æ. In other words, the past tense marker æ is written as ఆ and pronounced æ.*

తాగు-జ-ను → తాగాను	<i>taagænu</i>	'I drank.'
వెళ్లు-జ-ను → వెళ్లాను	<i>vellænu</i>	'I went.'

66.3. య/య్య ending bases change the final syllable to న్ and lengthen the penultimate vowel, if it is short, when followed by a suffix beginning with ఇ or జ. (48.1.)

కొయ్య-జ-ను → కోస్-జ-ను → కోశను	<i>koosænu</i>	'I cut.' (see 66.3.1.)
రా-య-ఇం-ది → రాన్-ఇం-ది → రాసింది	<i>raasindi</i>	'She wrote.'
బాగుచెయ్య-జ-డు → బాగుచేస్-జ-డు → బాగుచేశాడు	<i>baaguceesædu</i>	'He repaired.' (66.3.1.)

66.3.1. న్ + జ is written as శా.

66.4. రా 'come' becomes వచ్చి; తీసుకురా 'bring' becomes తీసుకోచ్చి and చూడు 'see' becomes చూస్ when followed by a suffix beginning with ఇ or జ.

రా + జ-ను → వచ్చి-జ-ను → వచ్చాను	'I came.'
రా + ఇం-ది → వచ్చి-ఇం-ది → వచ్చింది	'She/It came.'
తీసుకురా + జ-డు → తీసుకోచ్చి-జ-డు → తీసుకోచ్చాడు	'He brought.'
తీసుకురా + ఇం-ది → తీసుకోచ్చి-ఇం-ది → తీసుకోచ్చింది	'She brought.'
చూడు + జ-ను → చూస్-జ-ను → చూశాను	'I saw.'
చూడు + ఇం-ది → చూస్-ఇం-ది → చూసింది	'She/It saw.'

* æ is a long vowel (see 7.5.2.).

** A short vowel is dropped when followed by æ according to 41.6.

66.5. అను group of verbs (49.1 ; 50.1) will take a different past tense suffix *-అ/_అ. -అ occurs before feminine inferior singular and neuter singular suffix_ది, and అ occurs before other personal suffixes. The following changes take place in the అను group of bases before the past tense suffix_అ/_అ.

- (i) The final ను of the bases becomes న్న.
- (ii) The final ఓ of the bases becomes ఉన్న.
- (iii) The base ఉండు becomes ఉన్న.

అను + అ_దు → అన్న_అ_దు → అన్నాడు	'He said.'
తిను + అ_ను → తిన్న_అ_ను → తిన్నాను	'I ate.'
విను + అ_వు → విన్న_అ_వు → విన్నావు	'You heard.'
కొను + అ_ది → కొన్న_అ_ది → కొన్నది	'She bought.'
తీసుకురమ్మను_అ_ది → తీసుకురమ్మన్న_అ_ది → తీసుకురమ్మన్నది	'She asked to bring.' (56.1.)
తీసుకో + అ_రు → తీసుకున్న_అ_రు → తీసుకున్నారు	'They took/You (pl.) took.'
తీసుకో_అ_ది → తీసుకున్న_అ_ది → తీసుకున్నది	'She took.'
నిల్చి + అ_యి → నిల్చున్న_అ_యి → నిల్చున్నాయి	'They (neut.) stood.'
కూర్చి + అ_ది → కూర్చున్న_అ_ది → కూర్చున్నది	'She/It sat.'
ఉండు + అ_ను → ఉన్న_అ_ను → ఉన్నాను**	'I was.'
ఉండు + అ_ది → ఉన్న_అ_ది → ఉన్నది**	'She/It was.'

66.6. ఉ, which is the second vowel of the trisyllabic bases, becomes ఇ when followed by a suffix beginning with ఇ or ఔ (63.2.)

చదువు + ఇ_ను → చదివు_ఇ_ను → చదివాను	'I read.' (41.6.)
అడుగు + ఇ_దు → అడిగు + ఇ_దు → అడిగాడు	'He asked.' (41.6.)

66.7. కావల్సిన 'required' is the adjectival participle (55.1.) of కావాలి. This functions like an adjective.

నాకు పుస్తకం కావాలి.	'I want a book.'
నాకు కావల్సిన పుస్తకం	'the book which I required'

* This past tense suffix occurs only with limited number of verbal bases. Unless it is specified, the normal past tense suffix is -ఇ/-ఇం as mentioned in 66.1.

** ఉన్నాను, ఉన్నది etc., which were introduced in the lessons 29, 30, 34 and 36 are the past tense forms of ఉండు. These past tense forms of ఉండు are also used in non-future (29.1.).

UNIT 17

Lesson 67

శర్మ : రవి : నేను అర్జెంటుగా మార్కెట్టుకు వెళ్లాలి. నీ స్కూటరు యివ్వు.

Ravi! I have to go to the market urgently. Lend me your scooter.

రవి : నా స్కూటరు హోర్ను కొంచెం ప్రబలు ఇచ్చింది. నిన్న బాగు చేయ్యటానికి ఇచ్చాను. ఇండాక కనిపించాడు. రేపు ఇస్తాను అన్నాడు.

The horn of my scooter gave trouble. Yesterday I gave it for repairing. He met me a few minutes ago. He told that he would give it tomorrow.

శర్మ : అయితే నీ నైకిలు యివ్వు.

Then, give me your bicycle.

రవి : తీసుకో. కొంచెం వేపు ఆగు. వాన కురుస్తున్నది.

Take it. But wait for some time. It's raining.

శర్మ : నిన్న మా పేటలో బ్రహ్మాండమైన వాన కురిసింది.

It rained cats and dogs yesterday in our area.

రవి : అవును. యిక్కడ గూడా కురిసింది.
అప్పుడు నేను ఆఫీసునించి యింటికి వస్తు
న్నాను. ఆ వానలో పూర్తిగా తడిశాను.
అందుకే జలుబు చేసింది.

శర్మ : అదుగో వాన ఇప్పుడే వెలుస్తున్నది.
నేను బజారులో చెయ్యాలి వనులు
చాలా ఉన్నాయి.

రవి : ఇంకా కానీవు ఆగు. ఈ వానలో తడ
వటం మంచిది కాదు.

శర్మ : ఈ వాన ఇప్పుడు పూర్తిగా తగ్గదు.
ఇది ఇట్లానే కురుస్తూ ఉంటుంది. నేను
వస్తాను.

రవి : బజారులో మోహనరావును కలు. అతని
దగ్గర నా గొడుగు ఉంది. అది తీసుకో.

శర్మ : నేను మోహనరావును కలిస్తే తీసుకుంటాను.
వాడికి గొడుగిస్తే పాడు చేస్తాడు.
ఎప్పుడూ ఇవ్వకు. వస్తాను. నైకిలు రాత్రికి
పంపించనా ? రేపు పంపించనా ?

రవి : వరవాలేదు. రేపు పంపించు.

శర్మ : రేపు ఉదయం పంపిస్తాను.

Yes. It rained here also. I was return-
ing home from office at that time. I got
drenched in that rain completely. That's
why I have a cold.

See, it is clearing now. I will go. I have
to do a lot of work in the market.

Wait for some more time. It is not good
to get drenched in this rain.

It will not stop completely now. It will
rain continuously. I will go.

You meet Mohana Rao in the market.
My umbrella is with him. Take that one.

If I meet him I will take it. If you give
umbrella to Mohanrao he will spoil it.
Don't give it to him any more. Shall I
send you the bicycle by tonight or
tomorrow?

Don't worry. You send it tomorrow.

I will send it tomorrow morning.

DRILLS

a. Repetition drill.

రవి వానలో తడిశాడు.

నా వుస్తకం తడిసింది.

వాళ్లు వానలో తడుస్తున్నారు.

నువ్వు వానలో తడు :

మనం వానలో తడుద్దాం.

ఈ వాన ఇప్పుడు వెలెదు.

వానలు కురిస్తే మంచిది.

వానలు కురవాలి.

ఇప్పుడు వాన కురుస్తున్నది.

నిన్న గూడా వాన కురిసింది.

నాకు నీ పుస్తకం ఇప్పుడు.
నీకు నేను చిట్టా ఇస్తాను.
రచితి శత్రు లేడిమో ఇచ్చాను.
మనం ఆయనకు పుస్తకం ఇచ్చాం.

నేను రవిని కలిశాను.
నువ్వు మాష్టరుగారిని కలు :
తుంగభద్ర కృష్ణలో కలుస్తుంది.
యమున గోదావరిలో కలవదు.

b. Build-up drill.

ఉన్నాయి
చాలా పున్నాయి.
వసులు చాలా పున్నాయి.
చెయ్యాలైన వసులు చాలా పున్నాయి.
అక్కడ చెయ్యాలైన వసులు చాలా పున్నాయి.
నేను అక్కడ చెయ్యాలైన వసులు చాలా
పున్నాయి.

ఉంటుంది
కురుస్తూవుంటుంది.
ఇట్లానే కురుస్తూవుంటుంది.
పది రోజులదాకా ఇట్లానే కురుస్తూవుంటుంది.
వాన పది రోజులదాకా ఇట్లానే కురుస్తూవుంటుంది.
ఈ వాన పదిరోజులదాకా ఇట్లానే కురుస్తూ
ఉంటుంది.

c. Substitution drill.

Model (i) :

రవి చదువుతూ వుంటాడు.
నరక ఆడు
నరక అడ్డు వుంటుంది.
రైలు రా
బస్సు వెళ్లు
నువ్వు నిద్రపో
మనం రాయి

Model (ii) :

మనం చదవాల్సిన పుస్తకం రవి చదివాడు.
చూడు
మనం చూడాల్సిన పుస్తకం రవి చూశాడు.
రాయి
ఇవ్వు
కొను
తీసుకో

Model (iii) :

రవి నరకకు స్కూటరు ఇచ్చాడు.
కమల
కమల నరకకు స్కూటరు ఇచ్చింది.
నేను

నువ్వు
మీరు
మనం
వాళ్లు

d. Response drill.

Model :

రవికి జలుబు ఎందుకు చేసింది ?
రవి వానలో తడిశాడు.

1. సరళకు జలుబు ఎందుకు చేసింది ?

2. నాకు ఎందుకు జలుబు చేసింది ?

3. మనకు ఎందుకు జలుబు చేసింది ?

4. నీకు ఎందుకు జలుబు చేసింది ?

5. మీకు ఎందుకు జలుబు చేసింది ?

e. Transformation drill.

Model (i) :

రవి వానలో తడిశాడు.

a. రవి వానలో తడుస్తాడు.

b. రవి వానలో తడుస్తున్నాడు.

1. సరళ వానలో తడిసింది.

2. వాన కురిసింది.

3. నేను రవిని కలిశాను.

4. వాన వెలిసింది.

5. కమల నాకు కాఫీ యిచ్చింది.

Model (ii) :

రవి వానలో తడుస్తున్నాడు.

రవి వానలో తడవటం లేదు.

1. గోపి, మోహన్ వానలో తడుస్తున్నారు.

2. వాన వెలుస్తున్నది.

3. వాన కురుస్తున్నది.

4. నేను రామారావును కలుస్తున్నాను.

5. నేను కమలకు పుస్తకం ఇస్తున్నాను.

EXERCISES

a. Answer the following questions based on the text of the lesson.

1. రవి వానలో ఎప్పుడు తడిశాడు ?

2. రవి స్కూలును ఏం చేశాడు ?

3. శర్మ బజారుకు ఎందుకు వెళ్తున్నాడు ?

4. శర్మ మోహనరావు దగ్గర్నించి గొడుగు తీసుకుంటాడా ?

b. Change the following past tense forms into present affirmative and negative, and future affirmative and negative.

1. రవి వానలో తడిశాడు.

2. కమల రవికి గొడుగు యిచ్చింది.

3. వాన వెలిసింది.

4. కమల అన్నం వడ్డించింది.

5. నేను రవిని కలిశాను.

c. Give the past tense forms of the following verbs with నేను, మనం, అవి, సరళ as subjects:
తడు, కలు, ఇవ్వ.

d. Match the following.

A	B
1. కమల	తడిశాదు ()
2. రవి	వెలిసింది ()
3. వానలు	ఇచ్చింది ()
4. గోపిని	కురిశాయి ()
5. వాన	కలిశాను ()

VOCABULARY

అర్జెంటు	urgent	తడున్	get drenched; become wet
హారన్	horn	జలుబు	cold (n)
ట్రబులు	trouble (n)	వెలున్	fade out (v. intr.)
ఇండాక	a while ago	ఇట్లా	in this manner
వాన	rain (n)	కలున్	meet (v. intr.)
కురున్	rain (v)	పంపించు	send
బ్రహ్మాండమైన	heavy; huge	పాడు చెయ్యి	spoil (v. intr.)

GRAMMAR NOTES

67.1. In this lesson the న్ ending verbal bases are introduced.

తడున్-తున్నా-ను → తడుస్తున్నాను	'I am getting drenched.'
(వాన) కురున్-తున్న-ది → కురుస్తున్నది	'It is raining.'
తడున్ + దాం → తడుద్-దాం (60.3.) → తడుద్దాం	'Let us get drenched.'

67.2. The న్ ending bases drop the final న్ when they are used in imperative inferior singular.

కలున్ → కలు :	'Meet'!
తడున్ → తడు :	'Get drenched'!

67.3. A disyllabic base ending in a consonant also changes (like trisyllabic bases 43.2.; 66.6.) its second vowel ఊ

- (i) to అ when followed by a suffix beginning with అ or ఆ
and (ii) to ఇ when followed by a suffix beginning with ఇ or ఐ.

కలున్ + ఆలి → కలన్_ఆలి → కలవ్_ఆలి (67.5)

→ కలవాలి 'One should meet.'

kalus + aali → kalas-aali → kalav-aali

తడున్ + అకు → తడన్_అకు → తడవ్_అకు (67.5.)

→ తడవకు 'Don't get drenched.'

tadus + aku → tadās-aku → tadav-aku

కురున్ + అటం → కురన్_అటం → కురవ్_అటం (67.5.)

→ కురవటం 'raining'

kurus + aṭam → kuras-aṭam → kurav-aṭam

కలున్ + జ-ను → కలిన్_జ-ను → కలిశాను (66.3.1.) 'I met.'

kalus + ja-nu → kalis-ja-nu

తడున్_ఇం_ది → తడిన్_ఇంది → తడిసింది 'It/She got drenched.'

tadus-in di → tadis-in-di

కురున్ + ఇ_తే → కురిన్_ఇ_తే → కురిన్_తే (67.4.) 'if it rains'

kurus + itee → kuris-itee → kuristee

67.4. A short vowel between న్ and తే is dropped.

కురిన్_ఇ_తే → కురిన్_తే (67.3.) 'if it rains'

67.5. The న్ ending bases change the final న్ to వ్ when followed by a suffix beginning with అ or ఆ.

కలున్ + అటం → కలవ్_అటం (67.3.) → కలవటం 'meeting'

kulus + aṭam → kalav-aṭam

కురున్ + ఆలి → కురవ్_ఆలి (67.3.) → కురవాలి 'It should rain.'

kurus + aali → kurav-aali

తడున్ + అండి → తడవ్_అండి (67.3.) → తడవండి 'Please get drenched.'

tadus + andi → tadav-andi

67.6. ఇప్పు 'give' becomes ఇస్- when followed by a suffix beginning with త or ద and it (ఇప్పు) becomes ఇచ్చే- when followed by a suffix beginning with ఇ or జ.

ఇప్పు + తా-ను → ఇస్-తా-ను → ఇస్తాను

'I will give.'

ivvu + taa-nu → is-taa-nu

ఇప్పు + ఇతే → ఇస్-ఇతే → ఇస్తే (63.3.)

'if (some one) gives'

ivvu + itee → is-itee → istee

ఇప్పు + దాం → ఇస్-దాం → ఇదే-దాం (60.3.) → ఇద్దాం 'Let us give.'

ivvu + daam → is-daam → id-daam

ఇప్పు + జ-ను → ఇచ్చే-జ-ను → ఇచ్చాను

'I gave.'

ivvu + ja-nu → icc-ja-nu → iccjanu

67.7. The obligatory adjectival participle is formed by adding -సిన to the obligatory form. (44.1.).

67.7.1. The final vowel of the obligatory form is dropped before a suffix beginning with స.

చెయ్యాలి + సిన → చెయ్యాల్సిన

'that one has to do'

నేనీ పని చెయ్యాలి.

'I have to do this work.'

నేను చెయ్యాల్సిన పని (చెయ్యి + ఆల్సిన)

'the work which I have to do' (41.6.)

67.8. Future continuous is also introduced in this lesson. It is formed by adding the future tense form of the verb ఉండు to the non-past adverbial participle (55.2.) of the verb.

Future continuous → Non-past Adverbial Participle + Future Tense form of ఉండు.

కురుస్తూ ఉంటుంది. 'It will be raining./ It will rain continuously.

67.9. -చెయ్యి is used with the noun జలుబు 'cold' to mean 'catch cold'.

నాకు జలుబు చేసింది.

'I caught cold.'

67.10. -ఇట్లా 'this way'; 'this manner' is a variant of ఇలా (41.10.).

CULTURAL NOTE

While taking leave from a person, one is expected to say that నేను వస్తాను 'I will come' and not that నేను వెళ్తాను 'I will go'.

UNIT 17

Lesson 68

కమల : గీతా ! మీ అమ్మను పిలు.

Gita ! Call your mother.

గీత : అమ్మ పనిలో ఉన్నది అత్తయ్యగారూ :
పిలిస్తే పలకదు.

She is busy with her work, auntie ! She
will not answer if I call.

కమల : పెద్దగా పిలు. పలుకుతుంది.

Call loudly. She will answer.

గీత : మీరే పిలవండి. అదుగో మా అమ్మే
వచ్చింది.

You please call her. See there. My
mother has come.

సరోజ : లోపలికి రా కమలా :

Come in Kamala.

గీత : అమ్మా ! నన్ను సరళ పిలిచింది. వెళ్తు
న్నాను.

Mummy ! Sarala called me. I am going.

కమల : ఎందుకు మీ బాబు మొహం అట్లా ఉన్నది?

Why does your son look like that ?

సరోజ : ఇప్పుటి వాతా వర్షాదు. ఎందుకో నిన్ను
బ్లీంచి పోలికనే పడుస్తున్నాడు.

కమల : నడుస్తున్నాడా ?

సరోజ : ఇంకా నడవటం లేదు. మా గీత ఎని
మిదో నెలలోనే నడిచింది. లక్ష్మీ : మను
షుల మీద చుమ్మ పడుతున్నది. నెమ్మ
దీగా పోతుంది.

లక్ష్మీ : నెమ్మదిగానే పోతున్నానండీ : గాలి
ఎక్కువగా పిస్తుంది.

సరోజ : అయితే ఇక్కడ పోవడం. ఎరండా
పోతుంది.

లక్ష్మీ : పోవడం నన్ను గారూ : ఎంత ఇల్లు పోవ
వాలి.

సరోజ : సరే : కమలా : లే : మనం ఆ గదిలో
కూర్చుందాం.

కమల : కిటికీలు తెరుద్దామా : గాలి రావటం
లేదు.

సరోజ : అలాగే. లక్ష్మీ ఆ కిటికీలు తెరు :

లక్ష్మీ : తెరిచానమ్మగారూ : మీరు కొంచెం
లేవండి. సోఫా తుడుస్తాను.

సరోజ : సోఫా తుడవటం ఇప్పుడా : ఇల్లెలు
తుడిచావా :

లక్ష్మీ : ఇందాక తుడిచానమ్మగారూ :

సరోజ : లేస్తాం. కొంచెం ఆగు.

లక్ష్మీ : నేను ఇవాళ పెందలాడి పోవాలమ్మ
గారూ :

సరోజ : సరే : లేచాం, తుడు :

He was weeping till now. He has been
weeping since yesterday (without any
cause).

Is he walking?

He has not started walking yet. Our Gita
started walking in her eighth month itself.
Lakshmi! The dust is falling on us.
Sweep slowly:

I am sweeping only slowly, madam! The
wind is blowing heavily.

Then, don't sweep here. Sweep the
verandah.

I swept it already, madam. I have to
sweep the kitchen.

All right. Get up Kamala! We will sit in
the other room.

Shall we open the windows? We don't get
the breeze inside.

Okay! Lakshmi! Open those windows.

I opened the windows, madam! You
please get up. I have to clean the sofa.

Is this the time for cleaning the sofa? Did
you clean the tables?

I have cleaned them already, madam.

We will get up. Wait for sometime.

I will have to go early today, madam!

Okay! Got up. Clean it.

DRILLS

a. Repetition drill.

రవి తలుపు తెరిచాడు.

సరళ తలుపు తెరుస్తుంది.

విమలా : తలుపు తెరవకు.

పాప కిటికీలు తెరవటం లేదు.

సరళా : కిటికీలు తెరు :

బాబు రవిని పిలిచాడు.

శర్మ రవిని పిలుస్తాడు.

సరళ కమలను పిలవదు.

సరళా : కమలను పిలు :

పాప ఏడ్చింది.

శర్మ ఏడుస్తాడు.

రవి ఏడవటం లేదు.

లక్ష్మీ : వరండా నేను ఊడవను ; నువ్వు ఊడు !

శర్మ లేచాడు.

సరళ లేవటంలేదు.

నువ్వు లేవకు.

రవి లేవాలి.

కమలా : తొందరగా లే !

మీరు లేవండి.

ఎవరు లేస్తారు :

b. Build-up drill.

నాన్నగారూ :

ఉన్నాను నాన్నగారూ :

వనిలో ఉన్నాను నాన్నగారూ :

ఇప్పుడు వనిలో ఉన్నాను నాన్నగారూ :

నేనిప్పుడు వనిలో ఉన్నాను నాన్నగారూ :

మాట్లాడుతున్నాడు.

అట్లా మాట్లాడుతున్నాడు.

ఊరికినే అట్లా మాట్లాడుతున్నాడు.

ఉన్నది

అట్లా వున్నది.

చెయ్యి అట్లా వున్నది.

నీ చెయ్యి అట్లా వున్నది.

ఎందుకు నీ చెయ్యి అట్లా వున్నది ?

మొన్నటినించి ఊరికినే అట్లా మాట్లాడుతున్నాడు.

ఎందుకో మొన్నటినించి ఊరికినే అట్లా

మాట్లాడుతున్నాడు.

c. Substitution drill.

Model (i) :

కమల నడిచింది

పిలుచు

కమల పిలిచింది

తుడుచు

లేచు

ఊడుచు

ఏడుచు

తెరుచు

Model (ii) :

శర్మ ఊరికినే వెళ్లాడు.

రా

శర్మ ఊరికినే ఎచ్చాడు.

ఏడుచ్

పిలుచ్

వలుకు

లేచ్

తుడుచ్

Model (iii) :

కమల చదువుతున్నది.

పిలుచ్

కమల పిలుస్తున్నది.

ఊడుచ్

ఏడుచ్

లేచ్

తుడుచ్

Model (iv) :

శర్మ ఇంకా చదవటంలేదు.

నడుచ్

శర్మ ఇంకా నడవటం లేదు.

లేచ్

వలుకు

ఏడుచ్

తెడుచ్

d. Response drill.

Model (i) :

కమల ఏడుస్తూ వస్తున్నదా ? (ఆడు)

కమల ఏడుస్తూ రావటం లేదు. ఆడుతూ వస్తున్నది.

1. శర్మ చదువుతూ కిటికీలు తెరుస్తున్నదా ?
(ఏడుచ్)

2. రవి నిన్ను అడుగుతూ చదువుతున్నదా ?
(పిలుచ్)

3. మనం తడుస్తూ మాట్లాడుతున్నామా ?
(తుడుచ్)

4. లక్ష్మి ఊడుస్తూ పాట పాడుతున్నదా ?
(లేచ్)

5. సీత మాట్లాడుతూ పాఠం చదువుతున్నదా ?
(నడుచ్)

Model (ii) :

శర్మ ఏం చేస్తున్నాడు ? (వానలో-తడున్)

శర్మ వానలో తడుస్తున్నాడు.

1. సరళ ఏం చేస్తున్నది ? (మాట్లాడుతూ-
సోఫాలు తుడుచ్)

2. మనం ఏం చేస్తున్నాం ? (ఊడుస్తూ-పిలుచ్)

3. వాళ్లు ఏం చేస్తున్నారు ? (అలస్యంగా-లేచ్)

4. మీరు ఏం చేస్తున్నారు ? (తొందరగా-నడుచ్)

5. లక్ష్మి ఏం చేస్తున్నది ? (నెమ్మదిగా-
ఊడుచ్)

Model (iii) :

శర్మ : మనం ఇప్పుడు ఏం చేద్దాం ?
(రవిని-పిలువ్)

రవిని పిలుద్దాం

1. లక్ష్మి : మనం ఏం చేద్దాం ? (కిటికీ-తెరువ్)

2. రవీ : మనం లేపు ఏం చేద్దాం ? (తొందరగా-లేవ్)

3. గోపీ : మనం ఏం చేద్దాం ? (రవిని-కలుస్)

4. గిరిజా : మనం ఏం చేద్దాం ? (ఉత్తరం-రాయి)

EXERCISES

a. Fill up the blanks with the past tense forms of the imperative forms of the verbs given in the parentheses.

1. శర్మ ఏడుస్తూ — (లే)

2. రవి కిటికీలు — (తెరు)

3. విమల వానలో — (తడు)

4. కమల బల్లలు — (తుడు)

5. రామారావు నన్ను — (పిలు)

6. శర్మ — (అడు)

7. లక్ష్మి — (ఏడు)

b. Answer the following questions based on the text of the lesson.

1. గీత ఎందుకు బయటికి వెళ్తున్నది ?

3. గీతవాళ్లు అమ్మ ఏం చేస్తున్నది ?

2. బాబు ఎందుకు ఏడుస్తున్నాడు ? ఎప్పుటినించి ఏడుస్తున్నాడు ?

4. సరోజ ఎందుకు 'కమలా : మనం ఆ గదిలో కూర్చుందాం' అంటున్నది ?

c. Given below are the imperative forms of some verbs. Rewrite them changing into past tense, future tense and present negative with నేను and కమల as subjects, and into hortative with మనం as subject.

పిలు :

కలు :

ఏడు :

లే :

రా :

రాయి :

తడు :

తుడు :

అడు :

పడు :

Model నడు :

నేను నడిచాను.

సరళ నడిచింది.

} Past tense

నేను నడవటం లేదు.

సరళ నడవటం లేదు.

} Present negative

నేను నడుస్తాను.

సరళ నడుస్తుంది.

} Future tense

మనం నడుద్దాం.

Hortative

VOCABULARY

అత్తయ్య	aunt	ఊడుచ్	sweep (v)
పిలుచ్	call (v.tr.)	వరండా	verandah
వలుకు	respond	వంట ఇల్లు	kitchen
మొహం	face (n)	లేచ్	get up
ఏడుచ్	weep	తెరుచ్	open (v. tr.)
ఊరికెనే	with no reason	తుడుచ్	wipe (v)
నడుచ్	walk (v)	పెందలాడి	early

GRAMMAR NOTES

68.1. In this lesson the $\text{--}\check{\text{C}}$ ending bases are introduced. These bases may be in the following shapes.

Shape (i) : $*(C) \check{V} C \check{\text{C}}$ *piluc* — పిలుచ్ ‘call’

Shape (ii) : $*(C) \bar{V} C \check{\text{C}}$ *uuduc* — ఊడుచ్ ‘sweep’

Shape (iii) : $*C \bar{V} \check{\text{C}}$ *leec* — లేచ్ ‘get up’

పిలుచ్ + ఇం—ది → పిలిచ్—ఇం—ది → పిలిచింది ‘She called.’ (67.3)

పిలుచ్ + జ-ను → పిలిచ్—జ-ను → పిలిచాను ‘I called.’

68.2. The $\check{\text{C}}$ ending bases drop the final $\check{\text{C}}$ when they are used in imperative inferior singular (67.2).

పిలుచ్ → పిలు : ‘Call!’

ఊడుచ్ → ఊడు : ‘Sweep!’

లేచ్ → లే : ‘Get up!’

68.3. The final $\check{\text{C}}$ becomes $\check{\text{V}}$ when followed by a suffix beginning with అ or ఆ (67.5.)

పిలుచ్ + అటం → పిలువ్ + అటం (67.3.) →
పిలువ్—అటం → పిలువటం ‘calling’

తెరుచ్ + ఆలి → తెరవ్ + ఆలి (67.3.) తెరవ్—ఆలి → తెరవాలి ‘One should open.’

లేచ్ + అకు → లేవ్—అకు → లేవకు ‘Don’t get up.’

68.4. The final *చ* becomes *న్* when followed by a suffix beginning with *త*.

పిలుచు + తా-డు → పిలున్-రా-డు → పిలుస్తాడు 'He will call.'
 లేచు + రా-డు → లేన్-రా-డు → లేస్తాడు 'He will get up.'
 నడుచు + ఇతే → నడిచు + ఇతే (67.3.) →
 నడిస్-ఇతే (63.3.) → నడిస్-తే → నడిస్తే 'If someone walks.'

68.5. The final *చ* becomes *ద్* when followed by a suffix beginning with *ద* (60.3.).

పిలుచు + దాం → పిలుద్-దాం → పిలుద్దాం 'Let us call.'
 ఊడుచు + దాం → ఊడుద్-దాం → ఊడుద్దాం 'Let us sweep.'
 లేచు + దాం → లేద్-దాం → లేద్దాం 'Let us get up.'

68.6. The *చ* ending bases of (C) \bar{V} C ఉ *చ* [shape (ii) of 68.1.] drop their second vowel *ఉ* when followed by a suffix beginning with *ఇ* or *ది*.

ఏడుచు + ఇ-డు → ఏడ్చు-ఇ-డు → ఏడ్చాడు 'He wept.'
eeḍuc + i-ḍu → eeḍc-i-ḍu.
 ఊడుచు + ఇం-ది → ఊడ్చు-ఇం-ది → ఊడ్చింది 'She swept.'
uuḍuc + in-di → uuḍc-in-di

68.7. అమ్మగారు 'madam' is used by the people of lower strata to address ladies of higher strata.

UNIT 17

Lesson 69

కమల : ఏమండీ : ఇవ్వాలి టిఫినుకు బ్రెడ్డు కాలు
స్తున్నాను. తినండి.

రామరావు : ఇలా కాలిస్తే బాగుండదు. ఇంకొంచెం
కాలు. చాలు. మాడ్చుకు. అదుగో మాడు
తున్నది.

కమల : పెనం బాగా వేడిగా ఉంది.

రామ : చూడు ఎట్లా మాడ్చావో : బ్రెడ్
కాల్చటం ఇట్లానా : రవీ : ఇంకొక బ్రెడ్
తే ,

రవి : తెస్తాను. డబ్బులివ్వండి.

My dear! I am preparing bread toast for
breakfast. Please have it.

If you toast it like this, it is no good. You
have to toast it for some more time. That's
enough. Don't over toast it. See, it is
burning.

The pan is very hot.

See how you have burnt it. Is this the
way of toasting the bread? Ravi! Get
another bread.

I will get it. Please give me money.

రామా : ఇదుగో ! తొందరగా తేవాలి.

Here it is. You have to get it soon.

రవి : అయిదు రూపాయలకు ఆ కొట్లో చిల్లర ఉండదు.

You will not have change for five rupees in that shop.

రామా : ఇంకొక కొట్లో మార్పు.

Change it in another shop.

రవి : ఈ నోటు ఇట్లా చినిగిందేం ? చూడండి. వట్టుకుంటే ఇంకొంచెం చినుగుతున్నది. ఇది మారదు.

Why is this five-rupee note torn like this ? If you hold it, it will be torn further. This will not be accepted.

రామా : మారుతుంది. వెళ్ళరా !

It will be accepted. You go.

కమల : ఇప్పుడు ఆ నోటు మార్పుటం ఎందుకు ? నా దగ్గర చిల్లర ఉంది. ఆ కొట్టువాడికి మనం రెండు రూపాయలు బాకీ ఉన్నాం.

Why do you change that five-rupee note now ? I have change. We owe two rupees to that shop-keeper.

రామా : ఆ బాకీ తీరింది గదా ! మళ్ళీ అప్పు చేశావా ?

The previous loan was cleared. Did you borrow again ?

కమల : ఉదయం కూరగాయలు తెచ్చాను.

I brought vegetables in the morning.

రామా : సరే ! ముందు వాడి బాకీ తీర్చు ! మిగిలిన డబ్బుతో బ్రెడ్ తీసుకురా !

All right ! You clear his account first. Get bread with the balance amount.

కమల : స్కూలు ఎప్పుడు తెరుస్తారు ? గీతను స్కూల్లో చేర్పాలిగదా !

When will the school be reopened ? We have to admit Gita in the school.

రామా : చేద్దాం. రేపే తెరుస్తారు.

We will admit (her). The school will be reopened tomorrow only.

గీత : నేను అన్నయ్యవాళ్ళ స్కూల్లో చేర్తాను.

I will join the school where the elder brother is studying.

రామా : ఏడవకమ్మా, అన్నయ్యది హైస్కూలు గదా ! ఈ సంవత్సరం ఎలిమెంటరీ స్కూల్లో చేరు. తర్వాత హైస్కూలు.

Don't you cry, my dear ! Your brother is in a high school. You join the elementary school this year. Later you can go to high school.

రవి : నాన్నగారూ : ఇదుగో బ్రెడ్. ఆ కొట్టు
దగ్గర హడావుడిగా ఉంది.

కమల : ఎందుకురా హడావుడి?

రవి : ఇండాక పెద్ద గాలివాన వచ్చిందిగదా :
అప్పుడు ఆ కొట్టు పందిరి కూలింది.

గీత : నాన్నగారూ : ఈ తుపాకీ పేలటంతేదు.
మీరు పేల్చండి.

రవి : ఏది ? నాకు ఇవ్వవే : నేను పేలుస్తాను.
మళ్ళీ నీకే ఇస్తానే :

Daddy! Here is the bread. There is some
commotion at that shop.

Why?

There has been a high gale and rain, you
know! Then the outer roof (pandal) of
the shop fell down.

Daddy! This gun is not working. You
please fire it.

Let me see! Give it to me. I will fire it.
Don't worry. I will give it back to you.

DRILLS

a. Repetition drill.

బ్రెడ్డు కాల్చింది.
సుశీల బ్రెడ్డు కాల్చింది.
పెసరట్టు మాడింది.
ఆమె పెసరట్టు మాడ్చింది.
నా చొక్కా మారింది.
నువ్వు నా చొక్కా మార్చావు.
నా బాకీ తీరింది.
నేను బాకీ తీర్చాను.
నేను మొన్న స్కూల్లో చేరాను.
నన్ను మా నాన్నగారు స్కూల్లో చేర్చారు.
ఈ తుపాకీ పేలింది.
నువ్వు తుపాకీ పేల్చు :
నిన్న పందిరి కూలింది.
ఈ పందిరిని ఎవరు కూల్చారు ?

సరళా : బ్రెడ్డు కాల్చు.
గోపీ : బ్రెడ్డు కాలుస్తున్నావా ?
నువ్వు బ్రెడ్డు కాల్చిస్తే బాగుండదు.
బ్రెడ్ కాల్చటం ఇట్లానా ?

మీరు ఈ రూపాయికి చిల్లర మార్చండి.
శర్మ వారానికి ఒక చొక్కా మార్చాడు.
అతను రోజూ చొక్కా మార్చాడు.

పోలీసులు తుపాకీలు పేలుస్తున్నారు.
పిల్లలు తుపాకీలు పేల్చారు.

వళ్లు రాలతున్నాయి.
రాము పూలు రాలిస్తున్నాడు.
నువ్వు ఆకులు రాలిచ్చు.

నే పుస్తకం ఇలా లే :

నేను నీకొక కలం తెచ్చాను.

రేపు శర్మ మనకు ఒక గడియారం తెస్తాడు.

నేను బడికి కలం లేవటంచేదు. నువ్వు లేవాలి.

b. Build-up drill.

ఉంటుంది

చిల్లర ఉంటుంది

ఐదు రూపాయలకు చిల్లర ఉంటుంది.

అతని దగ్గర ఐదు రూపాయలకు చిల్లర ఉంటుంది.

c. Substitution drill.

Model (i) :

శర్మ పుస్తకం తెచ్చాడు.

రూపాయి-మార్పు

శర్మ రూపాయి మార్చాడు.

కాయితం-కాల్పు

బాక్సీ-తీర్పు

తుపాకీ-పేల్పు

బాబూ ఇలా రారా :

గోపీ అటు చూడరా :

పాపా ఇలా రావే :

సరళా : ఒక పాట పాడవే :

ఉన్నాను

బాక్సీ ఉన్నాను.

నాలుగు రూపాయలు బాక్సీ ఉన్నాను.

నేను నాలుగు రూపాయలు బాక్సీ ఉన్నాను.

అతనికి నేను నాలుగు రూపాయలు బాక్సీ ఉన్నాను.

Model (ii) :

నువ్వు బ్రెడ్డు కాల్చిస్తే నేనూ కాలుస్తాను.

రూపాయి-మార్పు

నువ్వు రూపాయి మార్చిస్తే నేనూ మారుస్తాను.

పందిరి-కూల్పు

ఉప్పా-మార్పు

బాక్సీ-తీర్పు

d. Response drill.

Model (i) :

సుగుణ ఏం చెయ్యాలి ? (రూపాయి మార్పు)

సుగుణ రూపాయి మార్చాలి.

1. అతను ఏం చెయ్యాలి ? (తుపాకీ-పేల్పు)

2. మనం ఏం చెయ్యాలి ? (బాక్సీ-తీర్పు)

3. శ్రీధర్ ఏం చేస్తే బాగుంటుంది ?

(ఇల్లు-మార్పు)

4. మీ నాన్నగారు ఏం చేస్తున్నారు ?

(వళ్లు-తే)

Model (ii) :

పందిరి ఎందుకు కూలింది ? (శర్మ)

శర్మ కూల్చాడు.

1. పాప స్కూల్లో ఎలా చేరింది ?

(మా నాన్నగారు)

2. పుస్తకం ఎందుకు మారింది ? (నేను)

3. ఉప్పా ఎందుకు మారింది ? (సరళ)

4. బాక్సీ ఎలా తీరింది ? (నువ్వు)

e. Transformation drill.

Model (i) :

ఈ చొక్కా మారుతుంది. (అతను)
అతను ఈ చొక్కాను మారుస్తాడు.

1. ఆ ఇల్లు కూలింది. (ఎవరో)
2. పాప స్కూల్లో చేరితే మంచిది. (మనం)
3. బ్రెడ్డు మాడితే బాగుండదు. (నువ్వు)
4. ఈ బాకీలు తీరటం ఎప్పుడు ? (అతను)

Model (ii) :

అతను ఈ నోటు మార్చాడు.
ఈ నోటు మారదు.

1. ఈ బాకీ తీరిస్తే మంచిది.
2. నేను ఈ కలం మారుస్తాను.
3. అతన్ని కాలేజీలో చేర్పాలి.
4. నేను బ్రెడ్డు కొల్పటంలేదు.

EXERCISES

a. Fill up the blanks with the correct forms of the verbs given in the parentheses.

1. గోపి నిన్న తుపాకీ.....(కాల్చు)
2. సరోజ ఇప్పుడు తుపాకీ.....(పేల్చు)
3. నువ్వు పూలు.....(రాలిచ్చు) నేను ఏర్పాటు.
4. ఆ పుస్తకం.....(తే) మంచిది కాదు.

b. Answer the following questions as shown in the model.

Model :

ఈ పళ్లు రాలాయేం ? (రమ)
రమ రాలింది.

1. క్రీకెట్ ఆ కాలేజీలో చేరుతున్నాడేం ? (నేను)
2. పెసరట్టు మాడుతున్న చేం ? (గిరిజ)
3. ఆ పందిరి చూలిందేం ? (వాళ్లు)
4. మన బాకీ తీరటం లేదేం ? (మనం)

c. Change the following sentences as shown in the model.

Model :

సుగుణుని కాలేజీలో చేర్చటం మంచిది.
సుగుణ కాలేజీలో చేరటం మంచిది.

1. ఈ తుపాకీని ఎలా పేల్చుతున్నావు ?
2. నువ్వు కొయితాన్ని కాలిస్తే నేను చూస్తాను.
3. ఆ ఆకులను రాలిపెట్టి.
4. ఈ బాకీని ఎలా తీర్చావు ?

- d. Make sentences with the present negative, future tense, hortative, past tense and obligatory forms of the following verbs with మనం as subject and the suggested nouns as objects.

Verb	Object	Model :
కొల్చు	మినపట్టు	Verb : కొల్చు Object : మినపట్టు
మార్చు	సంచి	Peresent
రాల్చు	పూలు	negative మనం మినపట్టు కొల్చటం లేదు.
కూల్చు	చెట్టు	Future tense మనం మినపట్టు కొలుస్తాం.
తే	గడియారం	Hortative మనం మినపట్టు కొలుద్దాం.
		Past tense మనం మినపట్టు కొల్చాం.
		Obligatory మనం మినపట్టు కొల్చాలి.

VOCABULARY

బ్రెడ్డు/బ్రెడ్	bread	అప్పు	loan, debt
కొల్చు	fry (v.tr.)	కూరగాయలు	vegetables
ఇంకొంచెం	some more	తీర్చు	clear (v. tr.)
మాడ్చు	burn (v.tr.)	చేర్చు	join (v. tr.)
మాడు	burn (v.intr.)	చేరు	join, reach (v. intr.)
పెనం	frying pan	హైస్కూలు	high school
తే	bring	ఎలి మెంటరీ	
చిల్లర	change of coins	స్కూలు	elementary school
మార్చు	chage (v. tr.)	గాలివాన	storm, rain with gales
నోటు	note (n)	పందిరి	pandal
చినుగు	be torn	కూలు	collapse, fall down
మారు	change (v. intr.)	తుపాకీ	gun
బాకీ ఉండు	owe (v. intr.)	పేలు	blast (v. intr.)
బాకీ	loan, debt	వేల్చు	blast (v. tr.)
తీరు	be cleared (as a loan)		

GRAMMAR NOTES

69.1. In this lesson some intransitive verbs and their transitive counter parts are introduced.

కాలు	'burn, fry'
కాలుపు	'make something to get burnt/fried/toasted'

Intransitive verbs are those which have no object. (43.6)

బ్రెడ్డు కాలుతున్నది	'The bread is getting toasted'
----------------------	--------------------------------

The verb may be inherently intransitive (పో, రా, కాలు, జరుగు etc.) or inherently transitive (తీసు, కొట్టు etc.).

Those transitive verbs derived from an intransitive verbs are called derived transitives.

కాలు	'burn' (intr.)
కాలు + చు → కాలుపు	'make some thing to get burnt/toasted' (tr.)

69.2. చు is added to డు, లు, రు ending intransitive bases to form transitives. The final డు, లు, రు lose their vowel when చు follows.

మాడు	'burn' (intr.)
మాడు + చు → మాడ్చు → మాడుచు	'burn something' (tr.)
కాలు	'burn' (intr.)
కాలు + చు → కాల్చు → కాలుచు	'make something to get burnt ; toast something'
మారు	'change' (intr.)
మారు + చు → మార్చు → మారుచు	'change something' (tr.)
ఈ బ్రెడ్డు కాలుపు :	'Toast this bread.'
పాపను స్కూల్లో చేర్చాలి.	'We have to admit Papa to the school.'
గిరిజ తుపాకీ పేల్చింది.	'Girija fired the pistol.'
నేనీ రూపాయి మార్చను.	'I will not change this rupee.'

69.3. The final డు, రు, లు of the bases become డన్, రన్, లన్ respectively when followed by conditional suffix -ఇతే and any suffix beginning with త or డ.

కాలుపు + తా - ను → కాలున్-తా - ను → కాలుస్తాను	'I will fire it.'
మార్చు + తుం - ది → మార్చన్-తుం - ది → మార్చుస్తుంది	'She will change it.'
మాడుచు + ఇతే → మాడున్-ఇతే → మాడిన్-ఇతే (67.3.) → మాడిన్-తే (67.4.) → మాడిస్తే	'If someone burns it.'
(బాకీ) తీర్చు + దాం → తీర్చన్-దాం → తీర్చద్-దాం (60.3.) → తీర్చదాం	'Let's clear the debt.'

69.4. Another monosyllabic base తే 'bring' is introduced in this lesson (రా and షా are the other monosyllabic bases introduced so far). The pronunciation of the vowel of this base is like జ.

తే :	(tæ)	'Bring!'
తేండి :	(తే + అండి) (tændi)	'Please bring.' (41.7.)
తేవాలి	(tævaali)	'One should bring.' (44.1.1.)
తేవటం	(tævaṭam)	'bringing' (53.1.1.)

69.4.1. తే becomes (i) తేన్ before a suffix beginning with త and (ii) తెచ్చ before a suffix beginning with ఇ or జ. (67.6)

తే + తాను → తెన్-తా-ను → తెస్తాను	'I will bring it.'
తే + దాం → తెన్-దాం (60.2.) → తెద్-దాం (60.3.)	
	→ తెద్దాం
తే + ఇతే → తెన్-ఇతే (63.3.) → తెస్తే	'Let us bring.'
	'if someone brings'
తే + ఇం-ది → తెచ్చ-ఇం-ది → తెచ్చింది	'She brought it.'
తే + జ-ను → తెచ్చ-జ-ను → తెచ్చాను	'I brought it.'

Remember that ఇవ్వు, రా and తీసుకురా also behave in this way in the same environment.

ఇవ్వు → ఇన్-and ఇచ్చ-	(67.6.)
రా → ఎన్-and వచ్చ-	
తీసుకురా → తీసుకోన్-and తీసుకోచ్చ-	(46.2.; 66.4.)

69.5. -రా is the masculine inferior address marker. (-అరా 50.5., is a variant of -రా)
-అరా is used with imperative (affirmative only) singular form of the verb.

వెళ్లు + అరా → వెళ్ల రా :	'Go!'	} (50.5.)
తీసు + అరా → తీస రా :	'Eat!'	

and -రా is used elsewhere.

ఇది ఏమిటి-రా :	'What is this?'
నేను వెళ్లా-రా :	'I have to go.'

69.6. ఎ/అవే is the feminine inferior address marker. This is used to address closely related or intimate younger girls and women.

69.6.1. -అవే occurs after an imperative (affirmative only) singular form of the verb.

తిను + అవే — తినవే :	'Eat!'	} (41.6.)
వెళ్లు + అవే — వెళ్లువే :	'Go!'	

69.6.2. -ఏ occurs elsewhere.

ఇవ్వారే సోమవారమే : (సోమవారం + ఏ) 'To-day is Monday!' (6.7.)

నేను చదువుతున్నానే : (చదువుతున్నాను + ఏ) 'I am reading.' (41.6.)

69.7. Notice the function of the dative case suffix in sentences like :

ఆ కొట్టునీ డీకీ మనం బాకీ ఉన్నాం.	'We owe some money to that shop-keeper.'
ఐదు రూపాయలకు చిల్లర లేదు.	'There is no change available for five rupees.'

UNIT 17

Lesson 70

శర్మ : రవి : ఎక్కడికి పోతున్నావు ?

Ravi! Where are you going ?

రవి : ముఖర్జీ గారింటికి పోతున్నాను. ఆయన
వాళ్ళ కాలేజీకి ప్రెన్సిపాలు అయ్యాడు గదా :

I am going to Mr. Mukherjee's house. He
is appointed as the principal of that
college, you know!

శర్మ : అలాగా :

Oh!

రవి : నీకు ఈ విషయం తెలియదా ?

Don't you know this information ?

శర్మ : నాకు ఏ విషయాలూ తెలియవు. నేను
కిందటి వారం వాళ్ళ ఇంటికి పోయాను
గూడా :

I don't know anything. I had been to his
house last week too.

రవి : నిన్న నాకు మోహన్ చెప్పాడు.

Mohan told me yesterday.

రవి : నీకు మోహన్ తెలియదా ?

Don't you know Mohan ?

శర్మ : ఓ ! తెలుసు. మర్రిపోయాను. ముఖర్జీగారి
అబ్బాయి గదూ !

Oh ! I know him. I forgot it. He is
Mukherjee's son. Isn't he ?

రవి : అవును. నువ్వు గూడా వస్తావా ?

Yes. Will you also come ?

శర్మ : పద పోదాం. అయితే గోపాలరావు
వైస్ ప్రెసిసిపాల్ అవుతాడన్నమాట.

Let us go. Then Gopalarao will become
the vice-principal.

రవి : అవును. గోపాలరావుకు గర్వం ఎక్కువ.
తను అందరికంటే గొప్పవాణ్ణి అను
కుంటాడు.

Yes. Gopalarao is egoistic. He thinks
that he is a great man.

శర్మ : అంతేకాదు. అందరూ తన మాటే వినాలి
అనుకుంటాడు.

Not only that. He thinks that everybody
should obey his words.

రవి : కాని ముఖర్జీగారికీ, గోపాలరావుకూ చాలా
తేడా ఉంది. ఆయన ఇప్పుడు ప్రెసిసి
పాల్ అయ్యాడు గదా ! వాళ్ళ కాలేజీ
వాళ్ళ ఇంటికి వెళ్తే ప్రెసిసిపాల్ గా మాట్లా
డడు. ఒక స్నేహితుడిగా మాట్లాడ్తాడు.

But there is a lot of difference between
Mr. Mukherjee and Gopalarao. You see,
he became Principal now. When his
colleagues call on him at his residence,
he does not speak as principal. He speaks
like a friend.

శర్మ : అవును. గోపాలరావు సంగతి ఇప్పు
దెందుకు ? మనకు బస్సు లేకపోతే
పోవటం కష్టం.

All right. Let's not bother about him. Do
we get a bus now ? If there is no bus, it
would be difficult to go.

రవి : బస్సుకు టైం ఆయింది గూడా !

It is the time for bus.

శర్మ : పది నిమిషాలక్రితం ఒక బస్సు పోయింది.

One bus left ten minutes ago.

రవి : మళ్ళీ ఇప్పుడు యింకొకటి వస్తుంది.

Now another bus will come.

శర్మ : ముఖర్జీగారి పిల్లలకు తెలుగు బాగా వచ్చు.
ఆయనకేదాదు.

Mukherjee's children know Telugu very
well. But he does not know it (Telugu).

రవి : అవును. మోహన్ కు మంచి మంచి తెలుగు పాటలు గూడా వచ్చు. కానీ బెంగాలీ పాటలు రావు.

శర్మ : వాళ్ల చిన్నమ్మాయికి బెంగాలీ అసలు రాదు.

రవి : బిస్సులు టైం అవుతున్నది. నీకు ప్రమోషను వస్తుంది అన్నావు; వచ్చిందా ?

శర్మ : ఈ సంవత్సరం డిపార్టుమెంటల్ పరీక్ష పాసు అయితే వస్తుంది.

రవి : ఆలస్యం చెయ్యకు. చుట్ల కాంపిటీషను పెరుగుతుంది. తొందరగా ఆ పరీక్షలు పాసుకా :

శర్మ : ఏమిటి, ఇంకా బిస్సు రాలేదు ? చెడి పోయిందేమో !

రవి : అదుగో ! ఒక్కసారే రెండు బిస్సులు వస్తున్నాయి.

శర్మ : అవును. పస్తే రెండు బిస్సులో మూడు బిస్సులో ఒక్కసారి వస్తాయి. లేకపోతే అసలు రావు.

Yes. Mohan knows very good Telugu songs too. But he doesn't know Bengali ones.

Their younger daughter does not know Bengali at all.

It's getting time for the bus. You said that you would get promotion. Did you get it ?

If I pass the departmental test this year, I will get it.

Don't delay. The competition will become more. Pass such tests soon.

What is this? The bus has not yet come. It might have gone out of order !

See there, two buses are arriving at the same time.

Yes. When the buses come, two or three of them come together. Otherwise no bus at all.

DRILLS

a. Substitution drill.

Model (i) :

రవి ప్రెస్నిపాల్ అయ్యాడు.
సువ్వు
సువ్వు ప్రెస్నిపాల్ వి అయ్యావు.
ఆయన
శర్మగారు
నేను
మీరు
ఆమె

Model (ii) :

అతను ప్రెస్నిపాల్ అవుతాడు.
ఆయన
ఆయన ప్రెస్నిపాల్ అవుతాడు.
నేను
సువ్వు
ఆమె
సరళ

Model (iii) :

బస్సుకు టైం అయింది.

రైలు

రైలుకు టైం అయింది.

కాలేజీ

ఆఫీసు

సినిమా

నాటకం

Model (vi) :

నాకు నీ పేరు తెలియదు.

మీ ఊళ్లు

నాకు మీ ఊళ్లు తెలియవు.

శర్మ ఆఫీసు

సరళ ఇల్లు

మీ కాలేజీలు

ఆ విషయాలు

Model (iv) :

బస్సు పది నిమిషాల క్రితం పోయింది.

ఆరు

బస్సు ఆరు నిమిషాల క్రితం పోయింది.

ఎనిమిది

ఇరవై

ఆరు

రెండు

Model (vii) :

రవికి మా ఇల్లు తెలుసు.

ఈ విషయాలు

రవికి ఈ విషయాలు తెలుసు.

నా పేరు

శర్మ ఇల్లు

మీ పేర్లు

Model (v) :

నాకు పాటలు వచ్చు.

తెలుగు

నాకు తెలుగు వచ్చు.

హిందీ

ఇంగ్లీషు

కన్నడ

మాటలు

Model (viii) :

శర్మ కిందటి వారం ఇంటికి పోయాడు.

నేను

నేను కిందటి వారం ఇంటికి పోయాను.

ఆయన

వాళ్లు

మీరు

నువ్వు

మనం

అది

అవి

b. Interlocked substitution drill.

Model :

రవి తింటే చపాతిలో పూరిలో తింటాడు.

లేకపోతే అనలు తినడు.

ఇడ్లీలు ఉప్పు

రవి తింటే ఇడ్లీలో ఉప్పునో తింటాడు.

లేకపోతే అనలు తినడు.

చేస్తే

రవి చేస్తే ఇడ్లీలో ఉప్పునో చేస్తాడు.

లేకపోతే అనలు చెయ్యడు.

..... తీసుకోస్తే.....

..... పుస్తకాలు_కాయితాలు.....

సరళ

..... నవలలు_నాటకాలు.....

..... చదివితే

నేను

c. Transformation drill.

Model (i) :

రవి పెద్దవాడు అయ్యాడు.

అ : రవి పెద్దవాడు అవుతున్నాడు.

ఆ : రవి పెద్దవాడు అవుతాడు.

1. శర్మ లెక్చరర్ అయ్యాడు.

2. సరళ లెక్చరర్ అయింది.

3. బస్సుకు తైం అయింది.

Model (ii) :

శర్మకు ఇవ్వాలి ఉత్తరం వచ్చింది.

శర్మ తనకు ఇవ్వాలి ఉత్తరం వచ్చింది
అనుకున్నాడు.

1. శారదను కమల పిలిచింది.

2. రెడ్డిగారి దగ్గర డబ్బు ఉంది.

3. గోపికి మంచి మార్కులు వస్తాయి.

Model (iii) :

రవికి శర్మ తెలుసు.

రవికి శర్మ తెలియదు.

1. గోపికి మైసూరు తెలుసు.

2. సరళకు విమల తెలుసు.

3. నీకు ఈ విషయం తెలుసు.

Model (iv) :

సుబ్బారావు గొప్పవాడు.

సుబ్బారావు తను గొప్పవాణ్ణి అనుకుంటాడు.

1. రమ అందరికంటే పెద్దది.

2. శ్రీవర్ నీ కంటే చిన్నవాడు.

3. సుగుణ బాగా చదువుతుంది.

Model (v) :

నాకు తెలుగు వచ్చు.

నాకు తెలుగు రాదు.

1. నాకు పాట వచ్చు.

2. రవికి పాటలు వచ్చు.

3. శర్మకు హిందీ వచ్చు.

d. Response drill.

Model (i) :

రవి నైకిలు మీద వెళ్తాడా : స్కూటరు మీద
వెళ్తాడా ?
నైకిలు మీదో స్కూటరు మీదో వెళ్తాడు.

1. ఇప్పుడు వన్నెండో నెంబరు బస్సు
వస్తుందా ? వదమూడో నెంబరు బస్సు
వస్తుందా ?
2. శర్మ మీ ఇంటికి వెళ్తాడా ? మా ఇంటికి
వెళ్తాడా ?
3. సరళ కాఫీ తాగుతుందా ? టీ తాగుతుందా ?

Model (ii) :

అతను నీతో ఎలా మాట్లాడుతాడు ?
(స్నేహితుడు)
అతను నాతో ఒక స్నేహితుడిగా
మాట్లాడుతాడు.

1. ఆ సంగతి నీకు ఎలా కనిపిస్తుంది ?
(నాటకం)
2. అయన ఎలా మాట్లాడుతున్నాడు ?
(దైరెక్షరు)
3. ఆయన ఇంట్లో ఎలా మాట్లాడుతాడు ?
(ప్రిన్సిపాల్)

EXERCISES

a. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. శర్మ ముఖర్జీ గారింటికి ఎప్పుడు పోయాడు ?
2. బస్సు ఎప్పుడు పోయింది ?
3. ముఖర్జీ గారికి తెలుగు వచ్చా ?
4. వాళ్ళ పిల్లలకు తెలుగు వచ్చా ?

b. Fill up the blanks with suitable case suffixes.

1. రవి తెలుగు రాదు.
2. బస్సు పైకి అయింది.
3. మోహన్ పాటలు వచ్చు.
4. ఆయన తః విషయం
తెలియదు.
5. శర్మ ఆ విషయం తెలుసు.

c. Fill up the blanks with తెలుసు/వచ్చు.

1. నాకు మీ ఇల్లు
2. నాకు పాటలు
3. మాకు ఆ విషయాలు
4. సుబ్బారావుకు తెలుగు
5. రవికి శర్మ

d. Fill up the blanks with తెలియదు/తెలియవు/రాదు/రావు.

1. శర్మకు పాట
2. సుబ్బారావుకు మా ఇల్లు
3. అతనికి సరళ
4. నీకు మాటలు

e. Rewrite the following sentences as directed.

1. రవికి తెలుగు రాదు. (affirmative)	4. నేను పెద్దవాణ్ణి ఆయాస్యను. (present tense)
2. శర్మకు గుంటూరు తెలుసు (negative)	5. నువ్వు మంచివాడివి ఆయాస్య. (imperative)
3. అవి అక్కడికి పోయాయి. (singular)	

f. Rewrite the following sentences as shown in the model.

Model :

రవికి జ్వరం వచ్చింది.

రవి తనకు జ్వరం వచ్చిందనుకున్నాడు.

1. శారద బాగా పాడుతుంది.

2. కమల మంచి డాక్టరు.

3. ఆమె పాసుఅయింది.

4. అతనికి డబ్బు కావాలి.

5. సుబ్బారావు కోసం ఎవరో వచ్చారు.

g. Answer the following questions as shown in the model.

Model :

ఇప్పుడు రెండు బస్సులు వస్తాయా ?

మూడు బస్సులు వస్తాయా ?

ఇప్పుడు రెండు బస్సులో మూడు బస్సులో
వస్తాయి.

1. ఈ పని చెయ్యటానికి రెండు రోజులు
కావాలా ? మూడు రోజులు కావాలా ?

2. రవి ఇవ్వాలి వస్తాడా ? రేపు వస్తాడా ?

3. శారద కాఫీ ఇస్తుందా ? టీ ఇస్తుందా ?

4. నువ్వు రైల్వే వెళ్తావా ? బస్సులో వెళ్తావా ?

VOCABULARY

కా	become; be completed
తెలియదు	is not known
తెలియవు	are not known
కిందటి	last; previous
తెలుసు	is/are known
మర్చిపో	forget
వైస్ ప్రెసిసిపాల్	vice-principal
గర్వం	proud (n.)
తను	himself
గొప్ప	great
తన	his (reflexive)
తేడా	difference

లేకపోతే	if not
క్రితం	ago
వచ్చు	is/are known
రాదు	is not known
బెంగాలీ	Bengali
రావు	are not known
ప్రమోషన్	promotion
డిపార్టుమెంటల్	departmental
పాసుకా	pass (v. intr.)
కాంపిటీషను	competition
పెరుగు	grow (v. intr.)
చెడిపో	break down; go out of order

GRAMMAR NOTES

70.1. In this lesson the past tense forms of the verb పో are introduced.

పో will take -యా/-యిం as the past tense suffix.

70.1.1. -యిం occurs before the feminine inferior and neuter singular suffix -ది.

ఆమె ఇంటికి పో-యిం-ది	'She went home.'
ఆది నిద్రపో-యిం-ది*	'She/It slept.'
బస్సు చెడిపో-యిం-ది	'The bus went out of order.'

70.1.2. -యా occurs before other personal suffixes.

నేను ఇంటికి పోయాను	'I went home.'
మేం/మనం గుంటూరు పోయాం	'We went Guntur.'
నువ్వు బడికి పోయావు	'You went to school.'
మీరు/వాళ్లు బయటికి పోయారు	'You (pl.)/They went out.'
అతను/వాడు లోపలికి పోయాడు	'He went in.'
అవి ఎటో పోయాయి	'They (neuter) went somewhere.'

70.2. Another monosyllabic verb కా 'become; be completed; be over' is also introduced.**

70.2.1. కా becomes (i) అవు- before a suffix beginning with త and (ii) అయ్- before a suffix beginning with య or ఇ.*

నేను పెద్ద అవు-తున్నాను	'I am becoming old.'
నేను పెద్ద అయ్-తా-ను	'I will become old.'

70.2.2. కా takes -యా/-ఇం as past tense suffix. -ఇం occurs before the feminine inferior and neuter singular suffix -ది, and -యా occurs before other personal suffixes.

కా-ఇం-ది → అయ్-ఇం-ది	
(70.2.1.) → అయింది	'She/It became.'
ఆమె ప్రెసిపాల్ అయింది	'She became principal.'

* All the rules that కా and పో undergo will be applicable to the compound verbs formed by adding కా and పో like పాసుకా 'pass', నిద్రపో 'sleep' etc.

** The other monosyllabic bases are రా, పో and తే.

† వు is written but pronounced as వ in such forms.

కా-యా-ను → ఆయ్-యా-ను (70.2.1.) → అయ్యాను	'I became.'
కా-యా-డు → ఆయ్-యా-డు (70.2.1.) → అయ్యాడు	'He became.'
కా-యా-వు → ఆయ్-యా-వు (70.2.1.) → అయ్యావు	'You became.'
కా-యా-రు → ఆయ్-యా-రు (70.2.1.) → అయ్యారు	'They became.'
నువ్వు పాసు అయ్యావు. (పాసుకా-యా-వు 70.2.1.)	'You passed.'

70.2.3. ఆయితే (lesson 21) 'if so; if it is like that; if it becomes like that' is the conditional form of the verb కా. This is an exception to 63.3.

70.3. In this lesson, defective verbs తెలుసు 'know' and వచ్చు 'know' are also introduced. These verbs like other defective verbs చాలు (38.4.), కావాలి (37.1.) etc., do not express any tense and take the subject in dative case (37.1.).

నాకు శర్మ తెలుసు.	'I know Sarma.'
నాకు తెలుగు వచ్చు.	'I know Telugu.'

70.3.1. తెలియదు (singular) and తెలియవు (neuter plural) are the negative forms of తెలుసు (which is used both for singular and plural). రాదు (singl.) and రావు (pl.) are the negative forms of వచ్చు (which is also used for both singular and plural).

నాకు శర్మ తెలుసు.	'I know Sarma.'
నీకు రవి తెలియదు.	'You don't know Ravi.'
అతనికి గుంటూరు తెలియదు.	'He doesn't know Guntur.'
మనకు ఈ విషయాలు తెలియవు.	'We don't know these matters.'
నాకు తెలుగు వచ్చు.	'I know Telugu.'
శర్మకు పాటలు వచ్చు.	'Sarma knows songs.'
కమలకు తెలుగు రాదు.	'Kamala doesn't know Telugu.'
అతనికి మన భాషలు రావు.	'He doesn't know our languages.'

70.3.2. వచ్చు and its negative forms are used to express the performative knowledge (capability of performing something) of the subject.

నాకు తెలుగు వచ్చు.	'I know Telugu.'
	(I can perform the act of speaking the language.)
నాకు బొమ్మలు చెయ్యటం వచ్చు.	'I know how to make dolls.'

70.3.3. తెలుసు and its negative forms express the simple knowledge of the speaker whether it is informative or performative.

నాకు గుంటూరు తెలుసు.	'I know Guntur.'
అతనికి ఆ విషయం తెలుసు.	'He knows that matter.'
నాకు శర్మ తెలుసు.	'I know Sarma.'

In these examples, there is nothing that one can perform. So వచ్చు cannot be used. But in the following examples both వచ్చు and తెలుసు can be used.

నాకు తెలుగు తెలుసు/వచ్చు.	'I know Telugu.'
అతనికి బొమ్మలు చెయ్యటం తెలుసు/వచ్చు.	'He knows how to make dolls.'

Where వచ్చు is used, తెలుసు can be substituted for it. But the reverse is not possible.

70.4. క్రితం 'ago' is a post-position and occurs after an oblique base. (16.6.)

రెండు రోజుల క్రితం	'two days ago'
--------------------	----------------

70.5. లేకపోతే 'if not' is originally formed by adding negative conditional suffix అకపోతే to లే (the negative base of ఉండు). Therefore it can mean 'if it is not there' also.

70.6. Notice the use of the reflexive pronoun తను (oblique base తన) in this lesson as used in sentences like:

శర్మ తను మంచివాణ్ణి అంటాడు.	'Sarma says that he is a good man.'
రవి తను పాసు అవుతానని అనుకుంటున్నాడు.	'Ravi is thinking that he would pass.'

This reflexive pronoun తను stands for the noun which is the subject of the sentence. And the verb or the predicate in agreement with తను will take I person concord. (see the above examples.)

70.7. Notice the use of conditional and dubitative marker in the sentence pattern (32.2; 53.3.) of:

వస్తే రెండు బస్సులలో మూడు బస్సులలో ఒక్క సారి వస్తాయి. లేకపోతే అసలు రావు.	'If the buses come, two or three of them come together. Otherwise no bus at all.'
---	---

70.8. Notice the function of the dative case suffix in sentences like:

బస్సుకు టైం అయింది.	'The time is up for the bus.'
---------------------	-------------------------------

70.9. Also notice another use of the dative case suffix in expressing difference between two objects.

ఆ గదికీ ఈ గదికీ చాలా తేడా ఉంది.

‘There is a lot of difference between that room and this room.’

70.10. Notice the use of *—గా* (37.6.), as an adverbializer, with the oblique bases in sentences like :

శర్మ నాతో ఒక స్నేహితుడిగా మాట్లాడుతున్నాడు. ‘Sarma talks to me as a friend.’

This adverbializer *—గా* means ‘as’ and the other adverbializer *—లాగా* ‘like’ (46.7.) is different from this.

The contrast may be seen in the following sentences :

అతను ప్రెసిసిపాల్ గా మాట్లాడుతున్నాడు.

‘He is speaking as principal (in the capacity of principal i.e., he is the principal).

అతను ప్రెసిసిపాల్ లాగా మాట్లాడుతున్నాడు.

‘He is speaking like principal (like the person who is principal —i.e., he is not the principal but he speaks like one who is principal.)

లాగా brings in comparison between the subject and the noun to which *లాగా* is added and *గా* makes the subject to assume the status or the position of the other noun to which *గా* is added.

UNIT 18

Lesson 71

రామారావు : శర్మా : ఇప్పుడు తైం ఎంత
అయింది ?

Sarma ! What is the time now ?

శర్మ : ఒంటిగంట.

One o' clock.

రామ : సుబ్బారావు ఎన్ని గంటలకు వస్తాడు ?

When will Subbarao come ?

శర్మ : పన్నెండింటికి సుబ్బారావు వస్తానన్నాడు.

Subbarao said that he would come at
12 o' clock.

రామ : వచ్చాడా ?

Did he come ?

శర్మ : సుబ్బారావు ఇంకా రాలేదు. గోపి వచ్చాడు.

Subbarao did not come so far. Gopi came.

రామ : సుబ్బారావు ఎందుకు రాలేదు ?

Why didn't Subbarao come ?

శర్మ : నాకు తెలియదు.

I don't know.

రామా : మరి ఈ సంగతి గోపాలరావుతో చెప్పావా ?

Then, did you tell this thing to Gopalarao ?

శర్మ : నేను చెప్పలేదు. గోపి చెప్పాడు.

I didn't tell him. Gopi told him.

రామా : గోపి ! సుబ్బారావు ఎందుకు రాలేదో కనుక్కున్నావా ?

Gopi ! Did you find out why Subbarao didn't come ?

గోపి : నేను కనుక్కోలేదు.

I didn't find out.

రామా : అనిక్కో కనుక్కో.

Find out later.

శర్మ : అడుగోనందీ, సుబ్బారావు వస్తున్నాడు.

See, sir ! Subbarao is coming.

రామా : ఏం సుబ్బారావు ! ఎందుకింత ఆలస్యం అయింది ?

Subbarao ! Why are you so late ?

సుబ్బా : మా తమ్ముడు కుర్చీమీదినించి కింద పడ్డాడండీ. ముక్కుకు దెబ్బ తగిలింది. అందుకే ఆలస్యం అయింది.

My younger brother fell down from the chair and had an injury on the nose. That's why this delay, sir.

రామా : పెద్ద దెబ్బ తగిలిందా ?

Was he hurt seriously ?

సుబ్బా : పెద్ద దెబ్బ తగలలేదు. కొంచెం నెత్తురు వచ్చింది.

Not seriously. There was a little bleeding.

రామా : నీ చేతికి కట్టు కట్టావెందుకు ?

Why did you bandage your finger ?

సుబ్బా : వాడి బొమ్మ నా చేతిమీద పడ్డది. వేలు కొంచెం నెప్పిగా ఉంది.

His toy fell on my palm. My finger is paining a little.

రామా : సరే, మనం దైరేదైమా ?

Okay ! Shall we proceed now ?

సుబ్బా : కొంచెం ఆగండి. శర్మా ! కట్టు ఊడు తున్నది. కొంచెం గట్టిగా కట్టు !

Wait a while, sir. Sarma ! The bandage is loosening. Please tie it tight.

DRILLS

a. Repetition drill.

పుస్తకం చేతిమీద పడలేదు.

కాలిమీద పడ్డది.

ఇతను అక్కడ పడలేదు.

ఇక్కడ పడ్డాడు. (padḍaadu)

నేను పుస్తకం మీద పడలేదు.

కుర్చీ మీద పడ్డాను. (padḍaanu)

మీరు కింద పడలేదు.

వాళ్లు కింద పడ్డారు. (padḍaaru)

b. Substitution drill.

Model (i) :

రవి ఇంకా అన్నం తినలేదు.

చపాతీలు చెయ్యి

రవి ఇంకా చపాతీలు చెయ్యలేదు.

పాతం చదువు

శర్మను పిలు

కాఫీ తీసుకో

పాతం మొదలుపెట్టు

ఇంటికి రా

Model (ii) :

శర్మ రెండింటికి వచ్చాడు.

మూడు

శర్మ మూడింటికి వచ్చాడు.

నాలుగు

ఎనిమిది

పన్నెండు

c. Response drill.

Model (i) :

రవీ : నీ వేలికి దెబ్బ తగిలిందా ? (కాలు)

వేలికి దెబ్బ తగలలేదు. కాలికి తగిలింది.

1. శర్మా : చేతికి కట్టుకట్టావా ? (వేలు)

2. సుశీల నిన్న వచ్చిందా ? (మొన్న)

3. రవీ : రెండో పాతం మొదలుపెట్టావా ?
(నాలుగు)

4. గోపీ : కాఫీ తీసుకున్నావా ? (టీ)

5. బాబు కుర్చీ మీద పడ్డాడా ? (బల్ల)

Model (ii) :

శర్మ ఎన్నింటికి వచ్చాడు ? (రెండు)

శర్మ రెండింటికి వచ్చాడు ?

1. బిన్ను ఎన్నింటికి వస్తోంది ? (ఆరు)

2. సరళ ఎన్నింటిదాకా చదువుతుంది ? (మూడు)

3. మనం ఎన్నింటినించి ఆడుతున్నాం ?

(ఎనిమిది)

Model (iii) :

ఇంటికి ఎప్పుడు వెళ్ళను ?

ఆనిక్కి వెళ్ళు; లేకపోతే ఒంటిగంటకు వెళ్ళు.

1. పాలు ఎప్పుడు తాగను ?

2. కమలను ఎప్పుడు పిలిచను ?

3. పాపకు ఎప్పుడు కథ చెప్పను ?

Model (iv) :

రవి వచ్చాడా ?

ఇంకా రాలేదు.

1. శర్మ అన్నం తిన్నాడా ?

2. రైలు వచ్చిందా ?

3. సరళ పుస్తకం తీసుకున్నాడా ?

4. రమ టీ ఇచ్చిందా ?

5. బస్సు పోయిందా ?

6. బస్సుకు ట్రైం అయిందా ?

EXERCISES

a. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. సుబ్బారావు ఎన్నింటికి వస్తానన్నాడు ?

3. సుబ్బారావు ఎందుకు ఆలస్యంగా వచ్చాడు ?

2. సుబ్బారావు ట్రైముకు వచ్చాడా ?

4. సుబ్బారావు వేలికి ఎందుకు కట్టు కట్టాడు ?

b. Answer the following questions as shown in the model.

Model (i) :

పాశం మొదలుపెట్టారా ?

ఇంకా మొదలుపెట్టలేదు.

1. శర్మ ఇంటికి వచ్చాడా ?

2. సరళ అన్నం తిన్నాడా ?

3. సుశీల పుస్తకం తీసుకున్నాడా ?

4. రవి పూలు కోశాడా ?

5. బస్సుకు ట్రైం అయిందా ?

6. రవి రేడియో బాగుచేశాడా ?

7. కమల ఇంటికి పోయిందా ?

Model (ii) :

శ్రీధర్ ఎన్నింటికి వచ్చాడు ? (రెండు)

రెండింటికి వచ్చాడు.

1. రమ ఎప్పుడు అన్నం తిన్నది ? (ఏడు)

2. శ్రీధర్ ఎప్పుడు పాశం మొదలుపెట్టాడు ?

(ఆరు)

3. వాళ్ళు ఎన్నింటికి నిద్రపోయారు ? (పది)

c. Fill up the blanks with past negative form of verbs given in the parentheses.

1. రవి ఇవ్వాలి ఇంటికి (రా)

3. సరళ నా పుస్తకం (చదువు)

2. నేను వానలో (తడుస్)

4. శర్మ ఈ కుర్చీలో (కూర్చో)

VOCABULARY

ఒంటిగంట

one o' clock

ఆనీక్కి

afterwards

ముక్కు

nose

దెబ్బ

blow (n.)

తగులు

touch, hit (v. intr.)

నెత్తురు

blood

పేలు

finger

కట్టు

bandage (n.)

బై లేదు

see బయల్పెట్టు; start

కట్టు

tie (v.)

డిగు

become loose

GRAMMAR NOTES

71.1. In this Lesson the past negative is introduced. లేదు is added to the infinitive (52.3.2) to form past negative. As in the present negative (54.1), the verb does not show any concord with the person-gender-number of the subject.

Past negative \rightarrow Infinitive + లేదు

వెళ్ళ-లేదు 'did not go'

నేను వెళ్ళ-లేదు

'I did not go.'

మేం/మనం చెయ్య-లేదు

'We did not do.'

నువ్వు పో-లేదు

'You did not go.'

మీరు పాసుకా-లేదు

'You did not pass.'

అతను/వాడు/ఆయన తిన-లేదు

'He did not eat.'

వారు/వాళ్ళు తే-లేదు

'They did not bring.'

ఆవిడె/ఆమె చదవ-లేదు

'She did not read.'

అది రా-లేదు

'It/She did not come.'

అవి విరగ-లేదు

'They (neuter) did not break.'

71.2. ఇంటి is added to numerals to form the respective oblique bases.

రెండు + కి \rightarrow రెండింటికి (రెండు + ఇంటి + కి) 'for two' (41.6.)

These numerals with ఇంటి are frequently used in time expression.

నాలుగింటికి 'at 4 o'clock'

In time expression ఇంటి is not added to ఒకటి. To say 'one o'clock' ఒంటిగంట is used instead of ఒకటి. ఒకటి is, however, used in fractions like ఒకటిపది 'one hour and ten minutes', etc.

71.3. The past tense forms of వడు 'fall' are also introduced in this lesson. In taking past tense suffix, వడు behaves like అను group of bases (49.1 ; 50.1). That means, వడు geminates the final consonant and takes -అ/-ఆ (66.5) as past tense suffix. (-అ before the personal suffix -ది , and -ఆ before the other personal suffixes).

తిను + అ-డు \rightarrow తిన్న-అ-డు \rightarrow తిన్నాడు 'He ate.' (66.5.)

పడు + అ-డు \rightarrow పడ్డ-అ-డు \rightarrow పడ్డాడు 'He fell.'

పడు + ఆ-రు → పడ్డారు	'You (pl.)/They fell.'
పడు + ఆ-వు → పడ్డవు	'You (sg.) fell.'
పడు + ఆ-ం → పడ్డం	'We fell.'
పడు + ఆ-ను → పడ్డాను	'I fell.'
పడు + ఆ-యి → పడ్డాయి	'They (neut.) fell.'
పడు + ఆ-ది → పడ్డది	'She/It fell.'

71.4. Recall the use of conjoining marker ఓ (41.9).

సుబ్బారావు ఎందుకు రాలేదు + ఓ కనుక్కున్నావా :

సుబ్బారావు ఎందుకు రాలేదో కనుక్కున్నావా :

'Did you enquire why Subbarao did not come ?'

UNIT 18

Lesson 72

విమల : కమలా : నీ దగ్గర సైన్సు పుస్తకం ఉందా ?

Kamala ! Do you have science book ?

కమల : ఉంది. అది లైబ్రరీది. ఎందుకు ?

I have. That is from the library. Why ?

విమల : నా పుస్తకం ఎవరో తీసుకున్నారు. ఎవరికి ఇచ్చానో గుర్తురావటం లేదు. ఒకసారి ఆ పుస్తకం ఇస్తావా ?

Somebody took my book. I am not able to remember to whom I gave it. Can you give me that book once ?

కమల : ఇంకా నేను చదవటం పూర్తికాలేదు. సగం అయింది. ఇవ్వాలి కొంత అవుతుంది.

I didn't finish reading it yet. Only half of it is finished. I can finish a little more today.

విమల : రోజుకు ఎన్ని పేజీలు చదువుతున్నావు ?

How many pages do you read a day ?

కమల : పది. అంతకంటే ఎక్కువ కావటం లేదు.

Ten. It is not possible (to read) more.

విమల : ఎనిమిదో తారీఖు పరీక్ష ఉంది. ఈ విషయం నీకు గుర్తుందా ?

There is an examination on the eighth. Do you remember it ?

కమల : ఎందుకు గుర్తులేదు ?

Why don't I remember it ?

విమల : మరి నేను గూడా చదవాలి గదా! నువ్వు అంత మెల్లగా చదివితే పూర్తి కావటం కష్టం. నేను తొందరగా చదువుతాను ఇవ్వు. మళ్ళీ మూడు రోజుల్లో ఇస్తాను.

Then! I should also read. shouldn't I? If you read so slow it will be difficult to finish that book. I read fast. Give me. I will return it in three days.

కమల : నేను ఈ రాత్రికి పూర్తి చేస్తాను.

I will complete it this night.

విమల : పూర్తికాకపోతే ?

If it isn't completed ?

కమల : అవుతుంది అంటున్నాను గదా !

I say, it will be completed.

విమల : తక్కిన పనులు మానెయ్యి !

Don't do anything else.

కమల : మానేస్తాను. ఇది చదవటం పూర్తి చేస్తాను. ఈ పుస్తకం అయితేనే ఇంకొక పనికి వెళ్తాను.

I won't. I will finish reading this. After I complete this book only, I take up some other work.

విమల : మీ తమ్ముడికి పరీక్షలు గదా! బాగా చదువు తున్నాడా ? ఈ సంవత్సరం పాసుఅవు తాడు అనుకుంటాను.

Your brother has exams. Hasn't he? Is he studying well? I hope he will pass this year.

కమల : అసలు చదవటంలేదు. నాడు ఈ సంవత్సరం గూడా పాసుకాదు.

He is not at all studying. He will not pass this year also.

DRILLS

a. Build-up drill.

కాలేదు.

పూర్తికాలేదు.

చదవటం పూర్తికాలేదు.

పుస్తకం చదవటం పూర్తికాలేదు.

నేను పుస్తకం చదవటం పూర్తికాలేదు.

ఇంకా నేను పుస్తకం చదవటం పూర్తికాలేదు.

కష్టం.

కావటం కష్టం.

పూర్తికావటం కష్టం.

చదివితే పూర్తికావటం కష్టం.

మెల్లగా చదివితే పూర్తికావటం కష్టం.

అంత మెల్లగా చదివితే పూర్తికావటం కష్టం.

వెళ్ళాను.

పనికి వెళ్ళాను.

ఇంకొక పనికి వెళ్ళాను.

అయితేనే ఇంకొక పనికి వెళ్ళాను.

పూర్తి అయితేనే యింకొక పనికి వెళ్ళాను.

చదవటం పూర్తి అయితేనే యింకొక పనికి వెళ్ళాను.

పుస్తకం చదవటం పూర్తి అయితేనే యింకొక పనికి వెళ్ళాను.

ఈ పుస్తకం చదవటం పూర్తి అయితేనే యింకొక పనికి వెళ్ళాను.

గుర్తురావటంలేదు.

ఎవరికి యిచ్చానో గుర్తురావటం లేదు.

పుస్తకం ఎవరికి యిచ్చానో గుర్తురావటంలేదు.

నా పుస్తకం ఎవరికి యిచ్చానో గుర్తురావటంలేదు.

b. Substitution drill.

Model (i) :

శర్మ అన్నం తినటంలేదు. (వండు)

శర్మ అన్నం వండటంలేదు.

1. పాతం గుర్తురావటంలేదు. (పూర్తికా)

2. రెండు సంవత్సరాలనించి అతను చదవటం లేదు. (పాసుకా)

3. నాకు శర్మ అడ్రసు గుర్తురావటంలేదు. (గుర్తుండు)

4. అతను పనిని పూర్తిచెయ్యటంలేదు. (మానెయ్యి)

Model (ii) :

రవి లెక్చరర్ కాదు.

సరళ

సరళ లెక్చరర్ కాదు.

నేను

మనం

మేం

మీరు

వాళ్ళు

నువ్వు

c. Response drill.

Model :

శర్మా : నువ్వు పుస్తకం చదవటం అయిందా?
ఇంచా కాలేదు.

1. శారదా : మీ అన్నయ్య పానుఅయ్యాడా ?
2. శర్మ కాలేజీకి రావటం మానేశాడా ?

3. సుగుణా : ఇప్పుడు పైం ఒంటిగంట
అయిందా ?

4. నీ పని పూర్తి అయిందా ?
5. నా పేరు నీకు గుర్తొచ్చిందా ?

d. Conversation drill.

Model (i) :

అరుణ : ఈ పని పూర్తి కావటం కష్టం
అనుకుంటాను.

సుగుణ : ఎందుకు పూర్తి కాదు ?

1. రమ : నాకు ఆ విషయం గుర్తుండటం కష్టం
అనుకుంటాను.

శ్రీధర్ :

2. రవి : శర్మ ఈ ప్రయాణం మానెయ్యటం
కష్టం అనుకుంటాను.

సుజాత :

3. అరుణ : అతను పానుకావటం కష్టం
అనుకుంటాను.

సుగుణ :

Model (ii) :

రవి : ఇవ్వాలి కమల ఈ పని పూర్తి
చేస్తుంది.

శర్మ : చెయ్యకపోతే ?

రవి : చేస్తుంది అంటున్నాను గదా !

1. విమల : మీ ఇంటి నెంబరు నాకు
గుర్తుంటుంది.

మోహన్ :

విమల :

2. పాపారావు : సోమవారం శ్రీధర్ పని
మానేస్తాడు.

వెంకటేశ్వర్లు :

పాపారావు :

3. గోపి : ఈ సంవత్సరం వాడు పాను
అవుతాడు.

రమ :

గోపి :

4. సుగుణ : ఇవ్వాలి ఈ పని పూర్తి అవుతుంది.

లక్ష్మి :

సుగుణ :

EXERCISES

a. Answer the following questions as shown in the model.

నేను మంత్రిని అయ్యానా ?

నువ్వు మంత్రివి కాలేదు; కావు.

1. నరళ పని చెయ్యటం మానేసిందా ?
2. ఇవ్వాలి గోపాలరావు పని పూర్తి అయిందా ?

3. మీరు లెక్చరర్ అయ్యారా ?

4. వాళ్ళ మంత్రులు అయ్యారా ?

5. నేను ప్రిన్సిపాల్ని అయ్యానా ?

b. Fill up the blanks with the negative conditional form of the verb given in the parentheses.

Model :

శర్మ ఇక్కడికి... ..(రా) కష్టం.

శర్మ ఇక్కడికి రాకపోతే కష్టం.

1. నీకు శర్మ అద్రసు (గుర్తుండు)
రవిని అడుగు.

2. నువ్వు అతనితో మాట్లాడటం
(మానెయ్యి) నేను నీతో మాట్లాడను.

3. నువ్వు డాక్టర్వి... .. (కా) బాగుండదు.

4. ఈ పని (పూర్తికా) ఇంకొక పనికి
పోకు.

5. ఇప్పుడు పైం అదు... .. (కా) రైలు
రాదు.

c. Make your own sentences using the imperative, present negative and negative conditional forms of the following verbs.

1. మానెయ్యి

2. కా

3. పాసుకా

d. Answer the following questions based on the text of the lesson.

1. కమల పుస్తకం చదవటం పూర్తి అయిందా ?

3. కమల పుస్తకం చదవటం పూర్తి చెయ్యి

2. విమల పుస్తకం ఎవరు తీసుకున్నారో

టానికి ఏం చెయ్యాలనుకుంటున్నది ?

గుర్తున్నదా ?

4. కమల పుస్తకం చదవటం పూర్తి అయిందా ?

VOCABULARY

సైన్సు science

లైబ్రరీ library

గుర్తురా be recollected, be recalled

పూర్తికా be completed

గుర్తుండు remember

పూర్తి చెయ్యి complete (v. tr.)

మానెయ్యి give up

GRAMMAR NOTES

72.1. In this lesson some more grammatical forms of the verb కా are introduced. In lesson 70 imperative, present, past, future and conditional forms were introduced.

పాసుకా-వటం → పాసుకావటం

‘passing’ (gerund) (53.1.1.)

పూర్తికా-వటం-లేదు → పూర్తికావటంలేదు

‘It is not finishing.’ (present negative)

(54.1.; 53.1.1.)

పూర్తికా-అ-లేదు → పూర్తికాలేదు

‘It was not finished.’ (past negative)

(71.1.; 52.3.2.; 41.7.)

పూర్తికా-అకపోతే → పూర్తికాకపోతే

‘If not finished.’ (negative conditional)

(64.2.; 41.7.)

పాసుకా-అ-దు → పాసుకాదు

‘He will not pass.’ (future negative)

(62.1.; 41.7.)

72.2. ఉండు which is the final element in the compound verbs like గుర్తుండు (గుర్తు + ఉండు) 'be remembered' behaves like the main verb ఉండు.

నాకు గుర్తుంది. (గుర్తు + ఉంది)

'I remember it.'

నాకు గుర్తులేదు.

'I don't remember it.'

నాకు నువ్వు గుర్తుంటావు.

'I will remember you.'

వాళ్ళు నాకు గుర్తుండరు.

'I will not remember them.'

72.3. Notice the use of emphatic marker ఏ (6.4; 15.4.) in the sentence :

ఈ పని పూర్తి అయితేనే ఇంకొక పనికి వెళ్తాను.

'I will go to another work only if I complete this work.'

నువ్వు వస్తేనే నేను మాట్లాడతాను.

'I will speak only if you come.'

UNIT 18

Lesson 73

కమల : అన్నయ్యా ! అలారం మోగుతున్నది.
వినిపించటంలేదా, యింకా లేవలేదు ,
తొందరగా లే : రైలుకు పైం అవు
తున్నది.

రవి : పైం అయితే శర్మ పిలుస్తానన్నాడు. ఇంకా
పిలవలేదు.

కమల : అతను మర్చిపోయాడేమో : నువ్వు లే :
వళ్ళు తోముకో : ఇదుగో బ్రష్సు నాలిక
బద్ద :

రవి : ఒక పన్ను నెప్పిగా ఉంది. బ్రష్సు వద్దు.
పళ్ళపొడి ఇవ్వు.

Brother ! The alarm is ringing. Don't
you hear it ? You didn't get up yet ! Get
up early. It is getting time for the train.

If time is up, Sarma told me that he
would call me up. He didn't call me up
so far.

He might have forgotten. You get up.
Brush your teeth. Take this brush and
the tongue cleaner.

One of my tooth is aching. So no brush.
Give me tooth-powder.

కమల : ఇదుగో, టవలు ఆ దండెం మీద ఉంది.
తీసుకో.

Take it. The towel is there on that stand.
Pick it up.

రవి : ఈ టవలు తడిగా ఉంది. పొడి టవలు
తీసుకురా :

This towel is wet. Get me a dry towel.

కమల : తడిసిందా ? లేదు. ఎక్కువ తడవ
లేదు. తీసుకో :

Is it wet? No. It is not wet much. You
take it.

రవి : ఈ వళ్ల పొడి ఎక్కడిది ?

Where is this tooth-powder from ?

కమల : నిన్న ఇంటి ముందుకు వస్తే అమ్మ
కొన్నది. పంటి నెప్పికి మంచిది అన్నాడు.

Mother bought it yesterday when it was
sold in front of our house (by the street
vender). He said that it is a good one for
tooth-ache.

రవి : శర్మ యింకా రాలేదు. నేను ఇప్పుడు
వెళ్ళటం ఎట్లా ?

Sarma did not come yet. How can I go
now ?

కమల : అతను వస్తేగాని నువ్వు వెళ్ళవా ?

Won't you go if he doesn't come ?

రవి : వాడు వస్తేనే వెళ్తాను. రాకపోతే వెళ్ళటం
అనవసరం. వాడు వస్తేగాని నా పని
జరగదు.

If he comes only, I will go. If he doesn't
come, my going is a waste. Unless he
comes, my work cannot be done.

కమల : అడుగో శర్మ వచ్చాడు. శర్మా నీకు
వెయ్యేళ్ళ అయిదు.

Hey, there! Sarma has come. Sarma!
You will live a long time (for thousand
years).

DRILLS

a. Repetition drill.

రవి పిలవలేదు; శర్మ పిలిచాడు.

నువ్వు అడిగితేగాని నేను చెప్పను.

రావు తడవలేదు; మోహన్ తడిశాడు.

నువ్వు అడిగితేనే నేను చెప్తాను.

సుగుణ లేవలేదు; సరళ లేచింది.

బాగా చదివితేగాని పాసుకావు.

సుగుణ అడిగితే సరళ కలం ఇచ్చింది.

బాగా చదివితేనే పానవుతావు.

నేను వానలో తడిస్తే జలుబు చేసింది.

b. Build-up drill.

అన్నాడు.

వస్తానన్నాడు.

శ్రీధర్ వస్తానన్నాడు.

అయితే శ్రీధర్ వస్తానన్నాడు.

చైం అయితే శ్రీధర్ వస్తానన్నాడు.

వెళ్ళాను.

అక్కడికి వెళ్ళాను.

నేనక్కడికి వెళ్ళాను.

రమ్మంటే నేనక్కడికి వెళ్ళాను.

నువ్వు రమ్మంటే నేనక్కడికి వెళ్ళాను.

అనవసరం.

వెళ్ళటం అనవసరం.

నేను వెళ్ళటం అనవసరం.

రాకపోతే నేను వెళ్ళటం అనవసరం.

వాడు రాకపోతే నేను వెళ్ళటం అనవసరం.

మాట్లాడడు.

రవి మాట్లాడడు.

ఇస్తేగాని రవి మాట్లాడడు.

డబ్బు ఇస్తేగాని రవి మాట్లాడడు.

నువ్వు డబ్బు ఇస్తేగాని రవి మాట్లాడడు.

c. Substitution drill.

Model (i) :

హరికి చైం అయింది.

సుగుణ

సుగుణకు చైం అయింది.

రైలు

సుబ్బారావు

కాలేజీ

Model (ii) :

శర్మ నన్ను అడగలేదు. (పిలుచు)

శర్మ నన్ను పిలిపలేదు.

1. అతను వానలో పరిగెత్తలేదు. (నడుచు)

2. సుగుణ వానలో నిల్చిలేదు. (తడుచు)

3. పద్మ ఊడపలేదు. (ఎడుచు)

4. మురళి నన్ను పిలిపలేదు. (కలుచు)

d. Response drill.

Model (i) :

రవి : ఎందుకు నిన్న సినిమాకు వెళ్ళావు ?

(శర్మ పిలిచాడు)

శర్మ పిలిస్తే నేను సినిమాకు వెళ్ళాను.

1. రమా : ఎందుకు ఏడుస్తున్నావు ?

(అమ్మ కొట్టింది)

2. సోమ : నీ కలం కమలకు ఎందుకిచ్చావు ?
(రమ యివ్వమన్నది)

3. ఈ వనిని శర్మ ఎందుకు చేస్తున్నాడు ?
(రవి చెయ్యలేదు)

4. నీ చొక్కా ఎందుకు తడిసింది ?
(వానలో వచ్చాను)

Model (ii) :

సుబ్బారావు : అన్నం తింటావా ?

(శర్మ-తీను)

శర్మ తింటేగాని నేను తినను.

1. రేపు అతని బాకీ తీరుస్తావా ? (డబ్బు-రా)

e. Conversation drill.

Model :

ఇప్పుడు రైలుకు టైం అయింది (రవి-రా)

రైలుకు టైం అయితే రవి వస్తాడు.

1. రవి : కమల పాసుఅవుతుంది.

(గోపి-పాసుకా)

కమల్ :

2. రైలు ఎప్పుడు వస్తుంది ? (టైం-కా)

3. ఇప్పుడు నీ వని అవుతుందా ?

(కమల-సహాయం చెయ్యి)

4. రమా : శర్మకు నీ పుస్తకం ఇస్తావా ?

(శర్మ-అడుగు)

2. వద్ద : గీత చదవటం పూర్తి అయింది.

(సుగుణ-రా)

విమల :

3. రవి : సుబ్బారావుగారు పిన్సిపాల్ అయ్యారు.

(మనం-పాసుకా)

శర్మ :

f. Transformation drill.

Model :

మనం డబ్బులు యిస్తేనే డాక్టర్ మందు
యిస్తాడు.

మనం డబ్బులు ఇస్తేగాని డాక్టరు మందు
యివ్వడు.

1. పరీక్షలో బాగా రాస్తేనే పాసు అవుతావు.

2. అతనికి గుర్తు ఉంటేనే అతని బాకీ తీరుస్తాను.

3. బాగా వెతికితేనే ఆ పుస్తకం దొరుకుతుంది.

EXERCISES

a. Fill up the blanks with past tense form of verbs given in the parentheses.

1. మురళి వానలో (తడున్)

3. రవి తొందరగా (వడుచ్)

2. రమ పరీక్షలో ... (పాసుకా)

4. నిన్ను అతను (పిలుచ్)

b. Answer the following questions as shown in the model.

Model (i) :

ఇవ్వాలి శారద యిక్కడికి వస్తుందా ?

(నువ్వు-పిలుచ్)

నువ్వు పిలిస్తేనే ఇవ్వాలి శారద యిక్కడికి
వస్తుంది. పిలవకపోతే రాదు.

1. ఈ సంవత్సరం రమ పాసవుతుందా ?

(బాగా-చదువు)

2. నువ్వు టీ తాగుతావా ? (నిద్ర-రా)

3. నెలవులలో నువ్వు మీ ఊరికి వెళ్తావా ?

(పాసుకా)

Model (ii) :

నువ్వు ఎందుకు శర్మతో మాట్లాడావు ?

నేను మాట్లాడలేదు. వాడే నాతో

మాట్లాడాడు.

1. నువ్వు రవిని ఎందుకు పిలిచావు ?

2. నువ్వు సుబ్బారావు కంటే ముందు ఎందుకు

లేచావు ?

3. నువ్వు శర్మను ఎందుకు కలిశావు ?

c. Combine the following pairs of sentences as shown in the model.

Model :

శ్రీధర్ పిలిచాడు. నేను వెళ్ళాను.

శ్రీధర్ పిలిస్తే నేను వెళ్ళాను.

1. కమల అడిగింది. నేను డబ్బిచ్చాను.

2. అతను తిట్టాడు. నేను మాట్లాడలేదు.

3. నాకు రోడ్డు మీద కలం దొరికింది. దాన్ని

కమలకు యిచ్చాను.

d. Change the following sentences as shown in the model.

Model :

శర్మ అడిగితేనే నేనా పని చేస్తాను.

శర్మ అడగితే గాని నేనా పని చెయ్యను.

1. నువ్వు పాటపాడితేనే నేను నిద్రపోతాను.

2. నువ్వు లెమ్మంటేనే నేను లేస్తాను.

3. నువ్వు మందిస్తేనే అతను డబ్బులిస్తాడు.

4. ఆమె లేస్తేనే వాళ్ళు ఊడుస్తారు.

e. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. కమల వాళ్ళ అన్నయ్యను ఎందుకు

లేవమంటున్నది ?

2. రవి యింకొకటవలు ఎందుకు తీసుకు

రమ్మంటున్నాడు ?

3. రవి బ్రష్సు ఎందుకు వద్దంటున్నాడు ?

4. ఆ పళ్ల పొడి ఎక్కడిది ?

5. శర్మ రాకపోతే రవి వెళ్లటం ఎందుకు

అనవసరం ?

6. టవలు ఎక్కడున్నది ?

VOCABULARY

అలారం	alarm
మోగు	ring (v. intr.)
పన్ను	tooth
తోముకో	brush (v.)
బ్రష్సు	brush (n.)
నాలికబద్ద	tongue cleaner

పళ్ల పొడి	tooth powder
టవలు	towel
డండెం	hanger
తడి	wet (adj.)
పొడి	dry (adj.)
ఆయుష్షు	life span

GRAMMAR NOTES

73.1. In this lesson the past negative forms of వ్/చ్ ending bases are introduced. Remember that the past negative is formed by adding లేదు to the infinitive (71.1.) and that the infinitive is formed by adding -అ to the base (52.3.2.). The final వ్/చ్ of the base becomes చ్ when followed by a suffix beginning with అ or ఆ (67.5; 68.3.).

లేచ్-అ + లేదు → లేచ్-అ + లేదు → లేవలేదు 'did not get up' (68.3.)

పిలుచ్-అ + లేదు → పిలుచ్-అ-లేదు → పిలవ్-అ-లేదు → పిలవలేదు 'did not call' (67.3.; 68.3.)

కలున్-అ-లేదు → కలన్-అ-లేదు → కలవ్-అ-లేదు → కలవలేదు 'did not meet' (67.3.; 67.5.)

73.2. Notice the use of the conditional form in the sentence;

నిన్న ఇంటి ముందుకు వస్తే అమ్మ తీసుకున్నది. 'Mother took it when it came at the house.'

In this sentence, the main verb of the sentence is in past tense. But in the sentences where the conditional is introduced (lesson 63) the main verb is in future tense.

నువ్వు పిస్తే చెప్తాను. 'I will tell you if you come.'

The conditional form expresses a real condition when the main verb is in future tense.

నువ్వు వెళ్తే నేను మాట్లాడ్తాను. 'I will speak if you go.'

And when the main verb is in past tense, the conditional form denotes a temporal meaning 'when'.

నేను పిలిస్తే శర్మ పలికాడు. 'Sarma responded when I called.'

73.3. The 'unless' constructions are also introduced in this lesson. These constructions are formed in the following pattern.

Unless construction → Unless clause + Main clause
(a subordinate clause) (in future negative)

The 'unless clause' is formed by adding గాని to the conditional form.

Unless clause → Conditional form of the verb + గాని

వస్తే + గాని → వస్తే గాని 'unless someone comes'

నువ్వు వస్తే గాని నేను వెళ్లను. 'Unless you come I won't go.'

వాడు వస్తే గాని నా పని జరగదు. 'Unless he comes my work will not go on.'

73.4. పళ్లు 'teeth' is the plural form of పన్ను 'tooth.' The oblique base of పన్ను is పంటి.

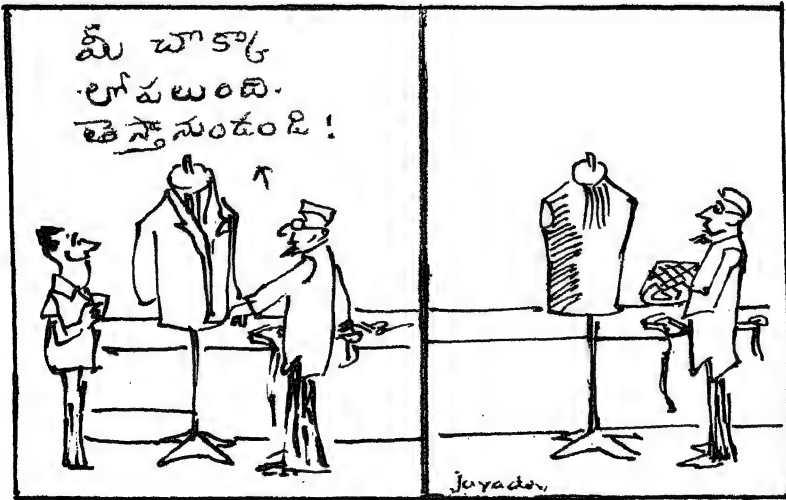
73.5. Notice the use of dative case suffix in sentences like :

అది పంటినెప్పికి మంచిది. 'It is good for toothache.'

ఈ మందు జ్వరానికి మంచిది. 'This medicine is good for fever.'

REVIEW 9

Lesson 74

దేశంలో జేబుదాంగలు
ఎక్కువయ్యారయ్యో!

మురళి
రామణి

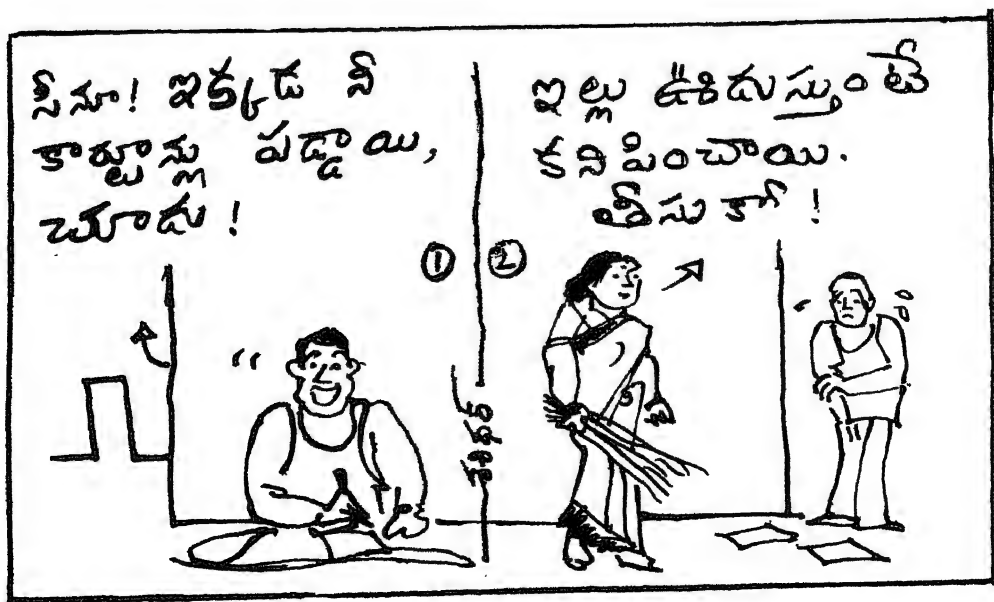
మీ కబురు
పూర్తికావడా
కి మళ్ళీ!

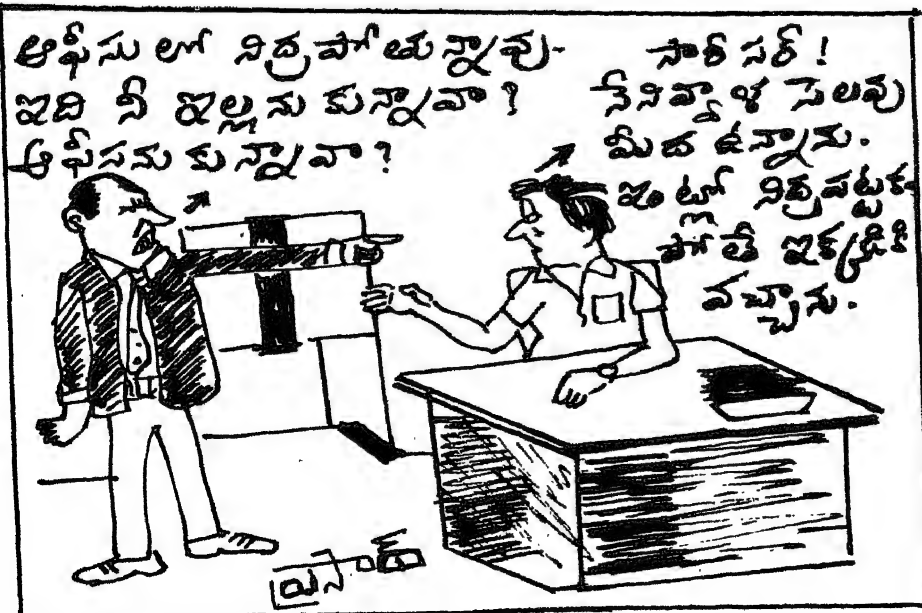
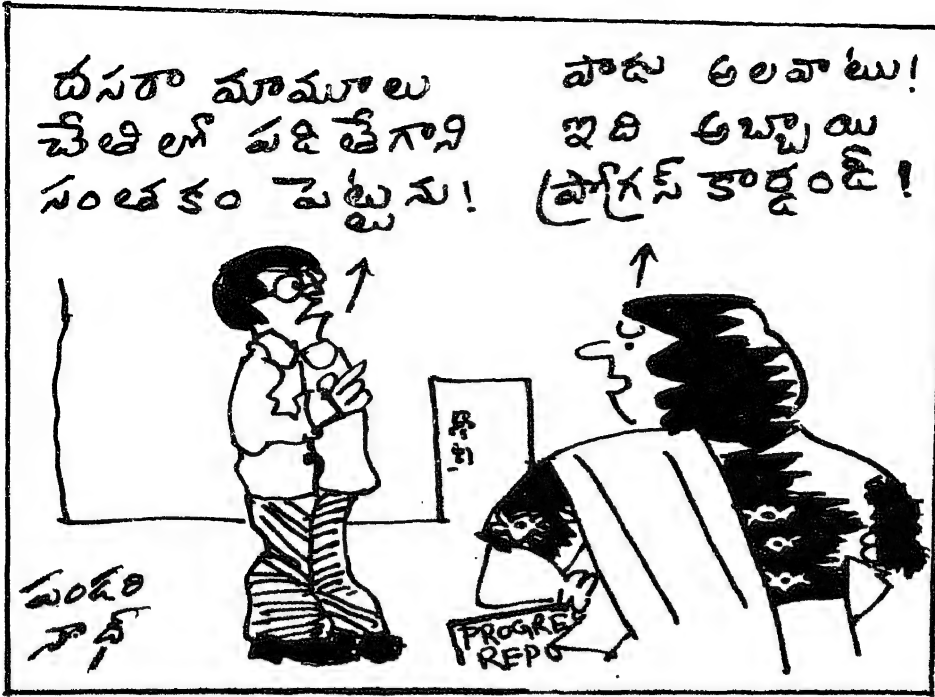
రాగతి
పండరి

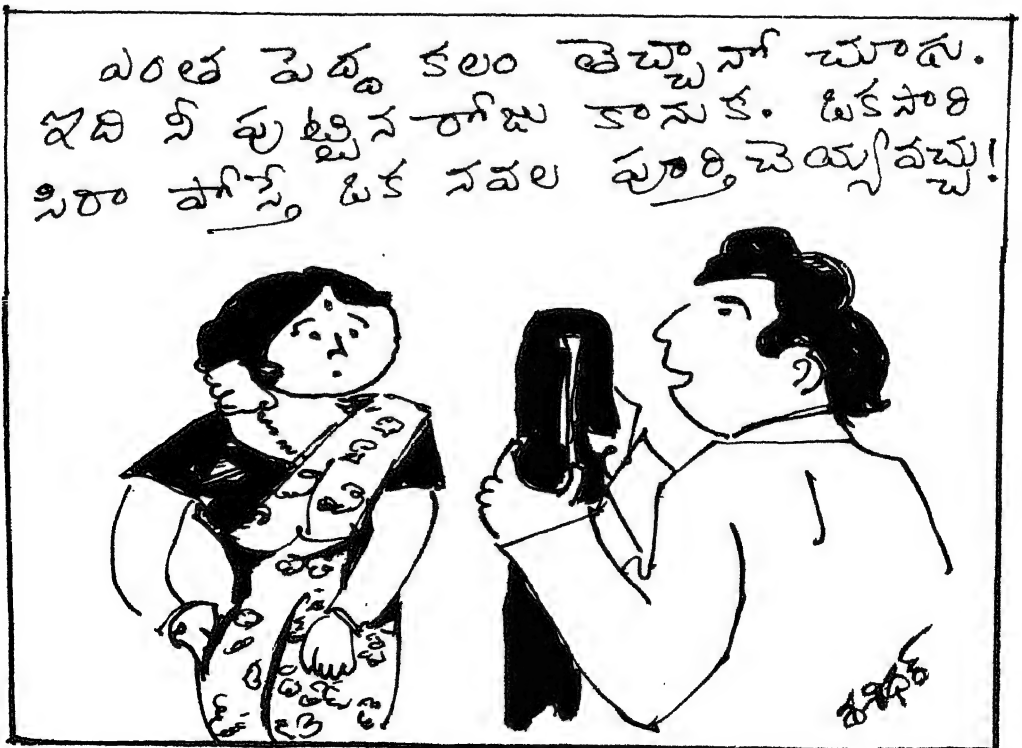
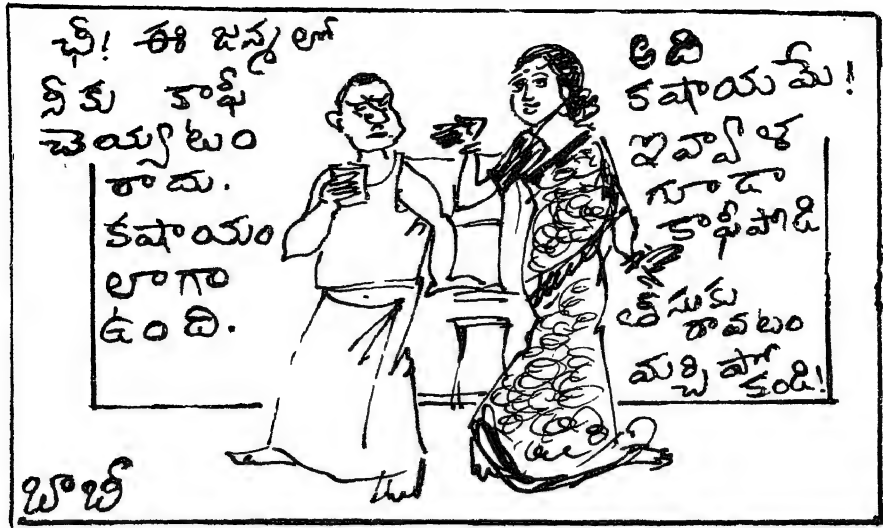
సినిమా పేరు చూస్తే సుర్రాచీంది;
పెరుగు లోడుబెట్టుటం మర్చిపోయా
నందీ!

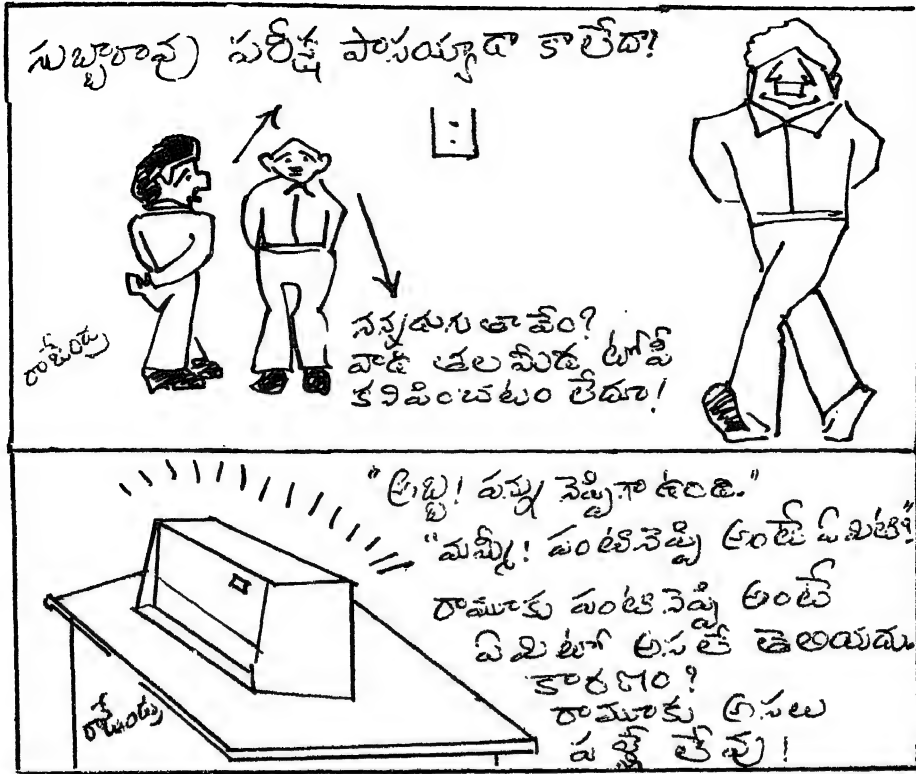

శశిధర్

EXERCISES

a. Answer the following questions as shown in the model.

Model (i) :

రమా : సాయంత్రం పాఠం చదువుతావా ?

(२३)

నిన్నునే చదివాను.

1. పద్మా : ఈ సినిమా చూస్తావా ? (మొన్న)

2. మీరిద్దరూ శర్మను డబ్బుడుగుతారా ? (నిన్న)

3. మురళీ : రమ కమలకు ఉత్తరం రానుందా :

(విచ్చ)

4. వానూ : వాళ్ళ ఇప్పుడు అన్నం తింటారా ?

(ಇಂದಾಕ)

5. అతను కాఫీ తీసుకుంటాడా ? (ఇప్పుడు)

Model (ii) :

ఈ బల్ల పక్కకు జరిగింది. (నేను)

నేను ఈ బిల్లును పక్కకు జరిపాను.

1. బ్రెడు కాలింది. (సుగుణ)

2. ఆ పెసరట్టు మాడింది. (నువ్వు)

౩. మన బాకీ తీరిందా : (నువ్వు)

b. Tick the correct one which completes the sentence.

1. తలుపు

అ. తెరిసాను

ఆ. తెరిశాను

ఇ. తెరిచాను

2. సుగుణ వానలో

అ. తడిచింది

ఆ. తడిసింది

ఇ. తడిశింది

3. పాప సరళను

అ. పిలిచింది

ఆ. పిలిశింది

ఇ. పిలిసింది

4. శ్రీధర్ ఒక మైలు

అ. నడిశాడు

ఆ. నడిచాడు

ఇ. నడిపాడు

5. నిన్న నేను వాణ్ణి

అ. కలిశాను

ఆ. కలిచాను

ఇ. కలిసాను

6. అతను బల్లలు

అ. తుడిచాడు

ఆ. తుడిశాడు

ఇ. తుడిసాడు

7. సుగుణ యివ్వేశ ఒక సినిమా

అ. చూడింది

ఆ. చూసింది

ఇ. చూశింది

8. మురళి కుర్చీమీదినించి కింద

అ. పడాడు

ఆ. పడ్డాడు

ఇ. పడ్తాడు

c. Fill up the blanks with the conditional forms of the verbs given in the parentheses.

1. శర్మను (పిలు) రాడు.

4. పాప (ఏడు) బిస్కెట్లు ఇవ్వు !

2. నువ్వు బ్రెడ్డు..... (కాలు) నేను తింటాను.

5. వాళ్లు వూలు.....(తే) నేను తీసుకుంటాను.

3. వానలు.....(కురు) పంటలు పండుతాయి.

6. నువ్వు డబ్బులు... (ఇవ్వు) నేను తీసుకోను.

d. (a) Pick out the words which can function as both verb and noun.

కాలు	తీసు	చెయ్యి	పెరుగు
జరుగు	తాగు	చదువు	

(b) Pick out the pairs of words which give opposite meanings.

పెరుగు	పొడి	మంచి
పాడు	తగ్గు	తడి

e. Make your own sentences using the following verbs in present tense past tense and future negative.

రా	కా	తే	పో
----	----	----	----

f. Respond to the following sentences as shown in the model.

Model (i) :

రమా : తొందరగా చదువు.
చదివాను.

- మురళీ : ఇక్కడికి రా !
- పాపా : ఈ కలం తీసుకో !
- కారదా : నా పుస్తక ఇలా తే !
- బాబూ : ఒక మామిడిపండు కొను !

- కమలా : ఈ బొమ్మను చూడు !
- ఏమండీ : మీరు తలుపు ముయ్యండి !
- శర్మా : అక్కడికి పో !
- పద్మా : నువ్వు ఈ పరీక్షలో పాసుకా !
- శ్రీధర్ : నువ్వీ కీటికీలు తెరు !
- రమా : ఇప్పుడు నువ్వు సరళను కలు !

Model (ii) :

ఇప్పుడు శర్మ మాట్లాడుతున్నాడు. (నేను)
నేనింకా మాట్లాడలేదు.

- ఇప్పుడు రవి ఆన్నం తింటున్నాడు. (నేత)
- ఇప్పుడు సుగుణ పూలు కోస్తున్నది. (శర్మ)
- ఇప్పుడు పిల్లలు పస్తున్నారు. (పాప)
- శ్రీధర్ కాఫీ తీసుకోస్తున్నాడు. (నువ్వు)
- అతను బోపి పెట్టుకుంటున్నాడు. (వీళ్ళు)
- లక్ష్మి గది ఊడుస్తున్నది. (నేను)

- ఆమె బ్రెడ్డు కాలుస్తున్నది. (ఈమె)
- కడుపులో నెప్పి తగ్గుతున్నది. (చెవిలో నెప్పి)
- నా పని పూర్తి అవుతున్నది. (శర్మ పని)
- కడపలో వానలు కరుస్తున్నాయి. (మైసూర్లో)
- కమల పుస్తకాలు వెతుక్కుతున్నది. (మీరు)
- వాళ్ళు ఇప్పుడు సినిమా చూస్తున్నారు. (నేను)
- సరళ యివ్వక పాట పాడదాం అనుకున్నది. (నేను)
- శర్మ వాళ్ళకు డబ్బులిస్తున్నాడు. (మురళీ)

Model (iii) :

నాకు రెండు తెలుగు పుస్తకాలు కావాలి.	2. శ్రీధర్ ఒక సినిమా చూడాలి.
నీకు కావాల్సిన పుస్తకాలు యిక్కడ లేవు.	3. రమ పూలు పెట్టుకోవాలి.
1. సావకు తుపాకీ కావాలి.	4. శారద బ్రెడ్డు కొల్పాలి.

Model (iv) :

ఇప్పుడు రవి సాతం చదువుతూ ఉంటాడా ?	
(కాఫీ-తాగు)	2. రమ యిప్పుడు అన్నం తింటూ వుంటుందా ?
సాతం చదువుతూవుండదు. కాఫీ తాగుతూ	(చపాతీలు-చెయ్యి)
ఉంటాడు.	3. కమల యిప్పుడు పాడ్తూ వుంటుందా ?
1. వాళ్ళు నిద్రపోతూ ఉంటారా ? (సినిమా-చూడు)	(రేడియో-విను)

Model (v) :

కమల కాఫీ తాగింది. బీ తాగింది. (ఏమీ)	1. రవి వచ్చాడు. శర్మ వచ్చాడు. (ఎవరూ)
కమల తాగితే కాఫీ, బీ రెండూ తాగుతుంది.	2. శారద పూలూ కోసింది వళ్ళూ కోసింది. (ఏమీ)
లేకపోతే ఏమీ తాగదు.	3. మోహన్ రాత్రీ వగలూ చదువుతాడు. (అసలు)

g. Fill up the blanks with తెలుసు/వచ్చు.

1. కమలకు రవి	3. రమకు మా యిల్లు
2. రవికి పాటలు	4. సుగుణకు విషయం

h. Build up the conversations as shown in the model.

Model :

రవి : ఇప్పుడు రమ పాడుతుంది.	1. రవి : ఇప్పుడు గోపి సంతకం పెట్టాడు.
శర్మ : విమల యింకా పాడదే ?	శర్మ : విమల ?
రవి : కమల పాడితేనే విమల పాడుతుంది.	రవి : కమల
శర్మ : కమల పాడితేగాని విమల పాడదా ?	శర్మ : కమల ?

2. రవి : ఇప్పుడు సుగుణ మాట్లాడుతుంది.

శర్మ : విమల ?

రవి : కమల

శర్మ : కమల ?

3. రవి : ఇప్పుడు నేను కూర్చుంటాను.

శర్మ : విమల ?

రవి : కమల

శర్మ : కమల ?

4. రవి : ఇప్పుడు మేం కాఫీ తాగుతాం.

శర్మ : విమల ?

రవి : కమల

శర్మ : కమల ?

5. రవి : ఇప్పుడు సరోజ కథ చెప్తుంది.

శర్మ : విమల ?

రవి : కమల

శర్మ : కమల ?

VOCABULARY

జేబుదొంగ	Pickpocket (n.)
కబుర్లు	chat (n.)
పెరుగు	curd
తోడుపెట్టు	curdle (v. tr.)
తోడు	support, help (n.)
సీద	shadow (n.)
చెప్పు	shoe
పాపు	shop (n.)
సైజు	size (n.)
కార్టూను	cartoon
వరు	appear in a magazine (as a story, cartoon and the like)

మామూలు	bhaksheesh; tips paid as per custom
సంతకం	signature
పాడు	bad (adj.)
నిద్రవట్టు	get sleep
ఫీ !	nonsense (interjection)
జన్మ	birth
కాఫీపొడి	coffee powder
కానుక	gift (n.)
సిరా	ink (n.)
అబ్బ !	oh ! (interjection)
కారణం	reason

UNIT 19

Lesson 75

వి : శర్మా : అక్కడ నిల్చున్న మనిషి ఎవరు ?

Sarma ! Who is that standing there ?

రఘు : ఎవరో : సుబ్బారావుకోసం వచ్చాడు. మనం ఎప్పుడూ చూసిన మనిషిలాగా లేడు.

Someone ! He came for Subbarao. He doesn't look like the man known to us at all.

వి : చాలా ముసలివాడి లాగా ఉన్నాడు. . బాగా లావుగా గూడా ఉన్నాడు. ఆయన వక్క-న ఉన్నది మన సుబ్బారావేనా ?

He looks very old. He is also very stout. Who is that by his side ? Is he Subbarao?

రఘు : అవును. ఏమిటి అప్పుడే వెళ్తున్నాడాయన ? మన సుబ్బారావు ఎంత నన్నంగా ఉన్నాడో ఆయన అంత లావుగా ఉన్నాడు. వయస్సు సుమారు అరవయ్యో డెబ్బయ్యో ఉంటుంది.

Yes. What is that ? He is going away already ! Our Subbarao is as thin as the other fellow is stout. His age must be around sixty or seventy.

“ఆకాశవాణి. వార్తలు, చదువుతున్నది రాళ్ల వల్లి రంగనాథరావు”

“All India Radio. The News, read by Rallapalli Ranganatharao.....”

రవి : సుబ్బారావు : నీ దగ్గర ఉన్న ట్రాన్సిస్టరు అందరూ చూశారుగాని, దాన్ని ముందు కట్టెయ్యి : సీకోనం వచ్చింది ఎవరు ?

Subbarao ! Everybody has seen the radio you have. So put it off first. Who came for you ?

సుబ్బా : మా మామగారు. నిన్న సువ్వు తెచ్చిన ఉత్తరం ఆయన దగ్గర్నించే వచ్చింది.

My father-in-law. The letter you brought yesterday was from him only.

శర్మ : అలాగా ! కనీసం కూర్చోమనలేదేం ?

Oh ! You did not even ask him to sit down.

సుబ్బా : ఆయన కూర్చునే మనిషి కాదు. ఎప్పుడూ హడావుడిగా ఉంటాడు. అందుకే ఇప్పుడు సరాసరి క్లబ్బుకు వచ్చాడు.

He is not the type of man to sit. He is always busy. That's why he came straight to the club.

రవి : ఏమిటి విశేషం ? ఏదో నీకు చూపిస్తున్నాడే ?

What's the matter ? He was showing you something ?

సుబ్బా : వచ్చే వారం మా మరదలు పెళ్లి. మమ్మల్ని పిలిచటానికి వచ్చాడు. పెళ్లికి కొన్న ఉంగరం చూపించాడు.

My sister-in-law's marriage is fixed for next week. He came to invite us. He showed the ring purchased for the marriage.

రవి : అయితే పెళ్లికి అల్లుడుగార్ని ఆహ్వానించటానికి వచ్చాడన్నమాట. ఎప్పుడు బయలుదేరుతున్నావు ?

So, he came to invite his son-in-law. When are you leaving (for your place) ?

సుబ్బా : ఎల్లండి సాయంత్రం ఎనిమిదింటికి పోదాం అనుకుంటున్నాను.

I think of going day after tomorrow evening at 8 o'clock.

శర్మ : సాయంత్రం హైదరాబాదు పోయే బస్సులు లేవుగదా !

There are no buses to go to Hyderabad in the evenings!

సుబ్బా : మన ఊరినించి బయల్దేరే బస్సులు లేవు.
విజయవాడనించి వచ్చే బస్సు ఒకటి
హైదరాబాదు పోతుంది.

There are no buses from our town. One bus arriving from Vijayawada goes to Hyderabad.

శర్మ : అయితే త్వరలో అత్తగారింటికి వెళ్ళ
బోతున్నావన్నమాట! మరి నువ్వు చేస్తావు
అనుకున్న పని అయ్యే అవకాశం లేదు.

So, you are going shortly to your mother-in-law's house. Therefore, there is no chance of completing the work we thought that you could do (for us).

సుబ్బా : నాలుగు రోజుల్లో వస్తాను గదా! దిగులు
పడకండి. ఇంతలో మీరు చెప్పిన
వాళ్లందరితో మాట్లాడండి. గోపి యిచ్చిన
అడ్రసులకు ఉత్తరాలు రాయండి.

I will be back in four days, you see. Don't worry. In the meantime you speak to all those people whom you referred to. Write letters to the addresses given by Gopi.

రవి : అలాగే! నువ్వు వెళ్లేది హైదరాబాదుగదా!
ఆ ఆఫీసర్ని అక్కడే కలిస్తే బాగుంటుంది
అనుకుంటాను. అతను తీసుకునే నిర్ణయం
మనకు అనుకూలంగా ఉంటే మన పని
జరుగుతుంది. పోయిన సంవత్సరం అతను
హైదరాబాదులో లేడు.

Okay! You are going only to Hyderabad. Aren't you? I think it is better if you meet that officer there only. If the decision he takes is favourable to us, our task will be accomplished. He was not there in Hyderabad last year.

సుబ్బా : అలాగే కలుస్తాను అతను పని చేసే
ఆఫీసులోనే మా బావమరిది కూడా పని
చేసేది. అతను ఉండే యిల్లు గూడా
మా మామగారింటికి ఎదురు గానే!

Okay! I will meet him. The office he is working in is the one in which my brother-in-law is also employed. The house he lives in is across the street from my father-in-law's.

శర్మ : అలా అయితే మనకు దిగులు లేదు. ఈ
సంవత్సరం మన పని జరిగే అవకాశం
ఉందన్నమాట!

If so, we need not get distressed at all. We have chances of getting our work done this year.

రవి : ఈ పని అయితే మనం పడ్డ కష్టాలన్నీ
తీర్తాయి.

If this work is done, we will be out of troubles. (Our troubles will be solved.)

DRILLS

a. Repetition drill.

రవి పెట్టుకున్న కళ్ళజోడు నాది.
 శర్మ పెట్టుకుంటున్న కళ్ళజోడు నీది.
 మీరు పెట్టుకునే కళ్ళజోడు అతనిది.

నిన్న పోయిన బస్సు కొత్తది.
 రేపు పోయే బస్సు ఎవరిది ?

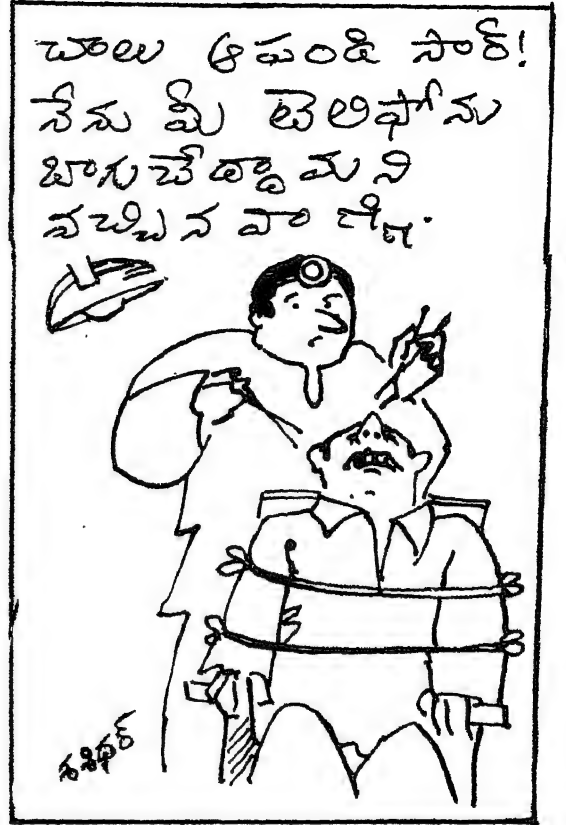
ఇది అయ్యే పని కాదు.
 నిన్న అయిన పని యివ్వాలి చెయ్యకు.

నువ్వు ఉండే ఇల్లు ఎక్కడ ?
 నీ దగ్గర ఉన్న కలం నాకివ్వు.

నిన్న తెచ్చిన పుస్తకం నాది.
 రేపు నువ్వు తెచ్చే పుస్తకాలు నాకివ్వు.
 నువ్వు ఇచ్చిన పుస్తకాలు నా దగ్గర లేవు.
 నేను నీకు ఇచ్చే డబ్బు శర్మకు ఇవ్వు.

నిన్న ఇక్కడికి వచ్చింది శర్మ.
 మొన్న ఈ పాతం చదివింది నేను.
 రేపు మాట్లాడేది ఉమ.
 నేను ఉండేది నరసవతిపురంలో.
 అక్కడ పాట పాడుతున్నది ఎవరు ?

ఇప్పుడు నేను మాట్లాడబోతున్నాను.
 అతను పూలు కొయ్యబోతున్నాడు.

నువ్వెంత పెద్దవాడివో నేనంత చిన్నవాణ్ణి.
 మీ ఊరికి మా ఊరెంత దూరమో మా
 ఊరికి మీ ఊరంత దూరం.

ఈ వని నేను చేస్తానుగానీ నువ్వు దిగులు
 వడకు.

శర్మను నేనడుగుతానుగానీ నువ్వు
 మాట్లాడకు.

b. Substitution drill.

Model (i) :

రవి అడిగిన పుస్తకం ఏది ?
ఇవ్వు
రవి యిచ్చిన పుస్తకం ఏది ?
కొను
చెప్ప
తీసుకో
తీసుకురా
చదువు

Model (ii) :

నువ్వు రాసే ఉత్తరం ఎవరిది ?
చదువు
చూడు
వంపించు
తీసుకో
ఇవ్వు
తే

c. Response drill.

Model (i) :

శర్మ లావుగా ఉంటాడా ? (రవి)
రవి ఎంత లావుగా ఉంటాడో శర్మ అంత
లావుగా ఉంటాడు.

1. శ్రీధర్ మంచివాడా ? (సరళ)
2. లక్ష్మి మంచిదా ? (రామారావు)
3. శారద సన్నంగా ఉంటుందా ? (సరోజ)

Model (ii) :

గోపి చెడ్డవాడా ? (రవి-మంచి)
రవి ఎంత మంచివాడో గోపి అంత
చెడ్డవాడు.

1. ఆ పువ్వు ఎర్రదా ? (ఈ పువ్వు-తెల్ల)
2. శ్యామల సన్నంగా ఉంటుందా ? (శర్మ-లావు)
3. నీ పుస్తకం పెద్దదా ? (రవి పుస్తకం-చిన్న)

Model (iii) :

గోపి : నువ్వు తొందరగా ఇంటికి వెళ్ళు.
ఇప్పుడే నేను ఇంటికి వెళ్ళబోతున్నాను.

1. మీరు తొందరగా అన్నం తినండి.
2. లక్ష్మి : పూలు కొయ్యి.
3. మీరు కమలతో మాట్లాడండి.
4. లక్ష్మికి ఒక ఉంగరం ఇవ్వు.

Model (iv) :

శర్మా : ఇదుగో నా ఉంగరం.

నీ ఉంగరాన్ని అందరూ చూశారుగాని
లోపల పెట్టు.

1. శ్రీధర్ : ఇదుగో నా కొత్త చొక్కా.
2. సరళ : చూడు, ఇది నా కొత్త గడియారం.
3. ఇది రవి సైకిలు.

d. Combination drill.

Model (i) :

రవి పుస్తకం చదువుతున్నాడు.

అది తెలుగు పుస్తకం.

రవి చదువుతున్న పుస్తకం తెలుగు పుస్తకం.

1. శర్మ సినిమా చూస్తున్నాడు.

అది కొత్తది కాదు.

2. నేను బిల్లులు తుడుస్తున్నాను.

వాటిమీద దుమ్మున్నది.

3. రవి కాయలు కోస్తున్నాడు.

అవి మామిడి కాయలు.

Model (ii) :

నేను ఒక సినిమా చూశాను.

అది తెలుగు సినిమా.

నేను చూసిన సినిమా తెలుగు సినిమా.

1. సీత ఒక ఆట ఆడింది.

అది ఏమిటో నాకు తెలియదు.

2. నేను ఒక కలం కొన్నాను.

అది చాలా బాగా రాస్తున్నది.

3. మొన్న నువ్వు ఒక మనిషిని కొట్టావు.

అతను ఎవరు ?

4. అతనికి నేనొక ఉంగరం ఇచ్చాను.

అది కొత్తది.

Model (iii) :

రేపు ఇక్కడికి ఒక అబ్బాయి వస్తాడు.

అతను శర్మ స్నేహితుడు.

రేపు ఇక్కడికి వచ్చే అబ్బాయి శర్మ
స్నేహితుడు.

1. నేను ఒక పుస్తకం చదువుతాను.

దాని పేరు నీకు చెప్పను.

2. రమ ఒక బిస్సు ఎక్కుతుంది.

ఆ బిస్సులోనే నువ్వు గూడా ఎక్కు.

3. కమల విమలకు ఉత్తరం రాస్తుంది.

అది నువ్వు చదవకు.

4. లక్ష్మి గది ఊడుస్తుంది.

ఆ గదిలో మీరు కూర్చోండి.

5. నేను రోజూ ఒక కుర్చీలో కూర్చుంటాను.

ఆ కుర్చీ తీసుకురా :

e. Transformation drill.

Model (i) :

ఇక్కడికి వచ్చిన మనిషి ఎవరు ?

ఇక్కడికి వచ్చింది ఎవరు ?

1. నిన్న నీతో మాట్లాడుతున్న మనిషి శర్మనా ?

2. రేపు మన ఇంటికి వచ్చే మనిషి ఎవరు ?

3. నీతో ఈ విషయం చెప్పిన మనిషి ఎవరు ?

Model (ii) :

వార్తలు చక్రధరరావు చదువుతున్నారు.

వార్తలు చదువుతున్నది చక్రధరరావు.

1. రమతో రవి మాట్లాడారు.
2. రేపు ఇక్కడికి శ్రీధర్ వస్తాడు.
3. ఇప్పుడు నేను మాట్లాడుతున్నాను.

Model (iii) :

రేపు ఇక్కడికి లక్ష్మి వస్తుంది.

రేపు ఇక్కడికి వచ్చేది లక్ష్మి.

1. నిన్న నాతో సరళ మాట్లాడింది.
2. ఇప్పుడు శ్యామల పాఠం చెప్తున్నది.
3. రేపు రమపాట పాడుతుంది.

Model (iv) :

రవి చదువుతున్న పుస్తకం మంచిది కాదు.

a. రవి చదివిన పుస్తకం మంచిది కాదు.

b. రవి చదివే పుస్తకం మంచిది కాదు.

1. నేను తాగబోతున్న కాఫీ వేడిగా ఉంది.

a.

b.

2. రవి పిలుస్తున్న అబ్బాయి మీ తమ్ముడా ?

a.

b.

3. నువ్వు ఉంటున్న ఇల్లు అద్దె ఇల్లా ?

a.

b.

4. శత్రు కొంటున్న గడియారం కొత్తది కాదు.

a.

b.

5. నువ్వు తెస్తున్న ఉంగరం ఎవరికి ?

a.

b.

EXERCISES

a. Fill up the blanks with past adjectival participles of the verbs given in the parentheses.

రవి.....(చెప్పు) పాఠం.

రవి చెప్పిన పాఠం.

1. శత్రు (తీసుకో) పుస్తకం ఎవరిది ?

2. నువ్వు (ఉండు) ఇల్లు ఎక్కడ ?

3. గౌరి (చదువు) పుస్తకం ఎవరి దగ్గరుంది ?

4. కమల (తుడువ్) బల్ల ఎవరిది ?

5. ఇక్కడికి (రా) బస్సు ఏ ఊరు వెళ్తుంది ?

6. ఈ పరీక్షలో (పాసుకా) వాళ్ళ ఎంతమంది ?

- b. Rewrite the six sentences given in exercise a. using the future adjectival participles of the verbs given in the parentheses.

Model :

రవి (చెప్ప) పాశం.

రవి చెప్పే పాశం.

- c. Rewrite the following sentences as shown in the model.

Model (i) :

మీ తమ్ముడి పెళ్ళికి ఎంతమంది వచ్చారో

వాళ్ళందరూ నాకు తెలుసు.

మీ తమ్ముడి పెళ్ళికి వచ్చిన వాళ్ళందరూ

నాకు తెలుసు.

1. శర్మ దగ్గర ఎన్ని కలాలున్నాయో అవి అన్నీ
కొత్తవి.

2. రేపు ఎంతమంది వస్తారో వాళ్ళందరూ మన
స్నేహితులే !

3. ఇప్పుడు నువ్వు ఎన్ని పుస్తకాలు తీసు
కున్నావో అవి అన్నీ తెలుగు పుస్తకాలేనా ?

4. రవి ఎంత మందితో మాట్లాడాడో వాళ్ళందరూ
అతని స్నేహితులు కారు.

5. శారద ఎన్ని చపాతీలు చేస్తుందో అవి అన్నీ
నేనే తింటాను.

Model (ii) :

(a) శర్మ ఇవాళ ఊరికి వెళ్తున్న విషయం
ఎవరికీ తెలియదు.

శర్మ ఇవాళ ఊరికి వెళ్తున్నది ఎవరికీ
తెలియదు.

(b) రేపు లక్ష్మి మాట్లాడుంది.

రేపు మాట్లాడేది లక్ష్మి.

1. రేపు గుంటూరునించి వచ్చే మనిషి శ్రీధర్.
2. ఇప్పుడు నాతో మాట్లాడుతున్న మనిషి రమ.
3. వార్తలు శర్మ చదువుతున్నారు.
4. ఉంగరం కమల కొంటుంది.
5. ఈ కలాన్ని శర్మ ఇస్తాడు.

Model (iii) :

శర్మ లావు. కమల సన్నం.

అవును. శర్మ ఎంత లావో కమల అంత
సన్నం.

1. ఈ పుస్తకం కొత్తది. ఆ పుస్తకం పాతది.

2. లక్ష్మి మంచిది. సుబ్బారావు చెడ్డవాడు.

3. నివేదిత పెద్దది. లత చిన్నది.

4. విజయవాడలో వేడిగా ఉంటుంది.

మైసూరులో చల్లగా ఉంటుంది.

d. Answer the following questions as shown in the model.

Model :

కమల వచ్చిందా ?

కమల రాలేదుగాని నువ్వు రా :

1. శ్యామల అన్నం తిన్నదా ?

2. రమ పూలు కోస్తుందా ?

3. సరోజ పూలు కొంటుందా ?

4. గోపి ఉంగరం పెట్టుకుంటున్నాడా ?

5. పాప పాతం చదువుతున్నదా ?

VOCABULARY

ముసలి	aged, old (adj.)	అల్లుడు	son-in-law
లావు	stout	అహ్వానించు	invite
నన్నం	thin; lean (n.)	త్వరలో	soon; in near future
వయస్సు	age	అత్తగారు	mother-in-law
వార్త	news	దిగులుపడు	worry.(v. intr.)
ట్రాన్సిస్టరు	transistor radio	ఇంతలో	in the meantime
కట్టెయ్యి	put off; tune down	ఆఫీసరు	officer
మామగారు	father-in-law	నిర్ణయం	decision
సరాసరి	straight	అనుకూలం	favourable
క్లబ్బు	club (n.)	బావమరిది	wife's younger brother
విశేషం	speciality	ఎదురు	opposite
మరదలు	wife's younger sister	దిగులు	worry (n.)
పెళ్ళి	marriage	తెలిఫోన్	telephone
ఉంగరం	ring (n.)		

GRAMMAR NOTES

75.1. In this lesson the past adjectival participles are introduced.

—ఇన/—అ/—యిన is added to the base to form past adjectival participle.

75.1.1. —అ occurs after అను group of verbs (49.1; 50.1) and వడు (i.e., the verbs which take —అ/—అ as past tense suffix 66.5.; 71.3.).

These bases behave in the same way as they do before the past tense suffix (66.5.; 71.3.) when the past adjectival participle suffix —అ follows. (For easy recognition, you may recall the past neuter singular forms of these bases, which are ఉన్నది, తీసుకున్నది, నిచ్చున్నది, వడ్డది etc., and delete final ది. Then you will get the past adjectival participle forms అన్న, తీసుకున్న, నిచ్చున్న, వడ్డ etc.)

అను + అ → అన్న + అ → అన్న	(66.5.) 'that who told'
విను + అ → విన్న + అ → విన్న	(66.5.) 'that who heard'
తీసుకో + అ → తీసుకున్న + అ → తీసుకున్న	(66.5.) 'that who took'
నిల్చి + అ → నిల్చున్న + అ → నిల్చున్న	(66.5.) 'that who stood'
కూర్చి + అ → కూర్చున్న + అ → కూర్చున్న	(66.5.) 'that who sat'
ఉండు + అ → ఉన్న + అ → ఉన్న	66.5.) 'that who stayed, that which somebody stayed in '*
పడు + అ → పడ్డ + అ → పడ్డ	(71.3.) 'that who fell'

75.1.2. -యిన occurs after the verb పో 'go'.

పో -యిన → పోయిన	'that who has gone'
-----------------	---------------------

75.1.3. -ఇన occurs with other bases.

పిలుచు + ఇన → పిలిచిన	'that who called/who was called' (67.3.)
తడుస్ + ఇన → తడిసిన	'that who got drenched' (67.3.)
కా + ఇన → అయ్యే-ఇన → అయిన	'that which/who became' (70.2.1.)
తే + ఇన → తెచ్చే-ఇన → తెచ్చిన	'that which was brought/who brought' (69.4.1.)
చూడు + ఇన → చూసే-ఇన → చూసిన	'that which was seen/who saw' (66.4.)
రాయ + ఇన → రాసే-ఇన → రాసిన	'that which was written/who wrote' (66.3.)

75.2. Future/habitual/non-past adjectival participles are also introduced in this lesson. -ఏ/-యే is added to the verbal bases to form future/habitual adjectival participles.

75.2.1. -యే occurs with the verbs పో and కా (కా becomes అయ్యే before యే 70.2.1.).

పో + యే → పోయే	'that who will go'
కా + యే → అయ్యే + యే → అయ్యే	'that which/who will become' (70.2.1.)

75.2.2. -ఏ occurs after the other verbal bases. When ఏ follows, the verbal bases except ఓ ending bases (other than పో) undergo all the changes that they do before a suffix beginning with ఇ or ఋ.

* Remember that the adjectival participles express many case relationships. (55.3.1.)

పిలుచు + ఏ → పిలిచే	'that who will call' (67.3.)
కలుసు + ఏ → కలిసే	'that who will meet' (67.3.)
చూడు + ఏ → చూస్ + ఏ → చూసే	'that who will see/which will be seen' (66.4.)
రాయ + ఏ → రాస్ + ఏ → రాసే	'that who will write/which will be written' (66.3.)
తే + ఏ → తెచ్చు + ఏ → తెచ్చే	'that who will bring/which will be brought' (69.4.1)
రా + ఏ → వచ్చు + ఏ → వచ్చే	'that who/which will come' (66.4.)
తిను + ఏ → తినే	'that who/which will eat/that which will be eaten'
ఉండు + ఏ → ఉండే	'that who will stay/the place where someone stays in'

75.2.3. ఓ ending bases (except పో) change the final ఓ to ఉన్ before ఎ the adjectival participle marker.

నిల్చు + ఏ → నిల్చున్ + ఏ → నిల్చునే	'that who will stand'
కూర్చు + ఏ → కూర్చున్ + ఏ → కూర్చునే	'that who will sit'
తీసుకో + ఏ → తీసుకున్ + ఏ → తీసుకునే	'that who will take/that which will be taken'

75.3. Adjectival participle predicates are also used in this lesson.

The Adjectival participle predicate → The Adjectival participle + డి
(for all person-gender-number nouns)

*వచ్చినది → వచ్చింది	'that who came'
మాట్లాడుతున్నది	'that who is speaking'
వెళ్ళేది	'that who will go'
నిన్న ఇక్కడికి వచ్చింది ఎవరు?	'Who is that who came here yesterday?'
ఇప్పుడు మాట్లాడుతున్నది నేను.	'I am (the one) who is speaking now.'
రేపు వెళ్ళేది నువ్వు.	'You are (the one) who will go tomorrow.'

* In these adjectival participle predicate forms the sequence of నది is normally written and pronounced as డి. వచ్చినది → వచ్చింది ; ఆడిగినది → ఆడిగింది ; పాడినది → పాడింది etc.

75.4. గాని 'so, therefore' is a conjunction which conjoins two sentences when the first sentence is a cause or an incentive for the action indicated in the second sentence. In such constructions the second sentence will always contain an imperative-like request.

నీకు డబ్బులిస్తాను గాని నువ్వు తొందరగా వెళ్ళు.

'I will pay you money ; you go quickly.'

శ్రీధర్ ఇప్పుడు వస్తాడుగాని నువ్విక్కడే ఉండు.

'Sreedhar will come now ; you be here.'

75.5. Notice the use of the interrogative word ఎంత in constructions like :

అది ఎంత పెద్దదో ఇది అంత చిన్నది. 'That is so big as this is so small.'

(That is so big in contradiction to the smallness of the size of this.)

In this type of sentences ఓ is a conjunction as you have seen in 41.9.

75.6. Remember that కాదు is used to negate verbless sentences (7.1.). It is also shown that కాదు is used with all person-gender-number nouns without any concord. But it is also possible to use this form with concord in agreement with the person-gender-number of the subject. Then we get forms as below.

నేను సుబ్బారావును కాను.

'I am not Subbarao.'

మేం/మనం విద్యార్థులం కాం.

'We are not students.'

నువ్వు విద్యార్థివి కావు.

'You are not a student.'

మీరు/వాళ్ళు విద్యార్థులు కారు.

'You/They are not students.'

అయన విద్యార్థి కారు.

అతను/వాడు విద్యార్థి కాదు.

'He is not a student.'

ఆమె విద్యార్థిని కాదు.

'She is not a student.'

అవి కుక్కలు కావు.

'They are not dogs.'

కాదు, instead of కాను, కాం, కారు etc., can also be used in the above sentences.

75.7. Notice the use of the dative case suffix in the following sentence.

అతను తీసుకునే నిర్ణయం మనకు అనుకూలంగా ఉంటే మన పని జరుగుతుంది.

'If the decision which he will take is favourable to us, our work will be successful'

This sentence is a combination of two sentences which may be expressed as follows.

(i) అతను తీసుకునే నిర్ణయం మనకు అనుకూలంగా ఉంటుంది.

‘The decision which he will take will be favourable to us.’

(ii) అలా అయితే మన పని జరుగుతుంది.

‘If it is so our work will be successful.’

Remember that the verb ఉండు (existential verb) will take a locative or dative noun (30.8.), which can be seen in the sentence (i).

75.8. Notice the use of the compound base formed by the combination of infinitive (52.3.2.) + టో*

This construction functions as a verbal base and can be conjugated for all tenses and modes.

This base expresses the meaning ‘going to or about to perform’ the action of the verb used as infinitive.

తినటటోయాడు

‘He was about to eat.’

మాట్లాడటటోతున్నాడు

‘He is going to speak.’

అడగటటోతే

‘if someone is about to ask.’

* టో the modified form of the verb పో, is used here as an auxiliary verb. The rules which are applicable to పో are also applicable to టో.

UNIT 19

Lesson 76

గీత : సుగుణా : మన పని రేపు అయ్యేట్లు
చూడాలి. ఇప్పటికే చాలా ఆలస్యం
అయింది. మా నాన్నగారికి కోపం వస్తున్నది.

సుగుణ : అవును. చూడు వాన వచ్చేట్లున్నది.
ఆకాశం అంతా మబ్బులు వట్టాయి.
మనం ఇంకా బస్సుస్టాండుకు చాలా
దూరంలో ఉన్నాం.

గీత : లేదు సుగుణా : దగ్గరికే వచ్చాం.

సుగుణ : ఏమిటి ఇక్కడ ఎంతమంది జనం
ఉన్నారు ?

Suguna! We should see that our work
is finished by tomorrow. It is already
getting very late. My father is angry.

Yes. Look! It looks as though it would
rain now. There are dark clouds all over
the sky. We are still very far from the
bus stand.

No, Suguna! It is very near.

Why is it that there are so many people
here?

గీత : ఇక్కడ గూడా బస్సు ఆగుతుంది. మనం గూడా యిక్కడే ఉందాం. మీ స్నేహితు రాళ్ళలో ఇవ్వాలి మీ ఇంటికి వస్తున్న వాళ్ళవరు ? రాని వాళ్ళవరు ?

సుగుణ : అందరూ వస్తున్నారు. చూడు, ఇక్కడ సుమారు వందమంది ఉన్నారు. అందరూ బస్సు కోసమే ఎదురు చూస్తున్నట్లున్నారు.

గీత : అవును.

సుగుణ : అంతమందికి బస్సులో చోటు ఉంటుందా ?

గీత : ఆ : నీటి బస్సు అంటే ఏమనుకుంటున్నావు ? పుష్పకవిమానం :

సుగుణ : ఇక్కడ నిలుచుంటే మన పేటకు వెళ్ళే బస్సులేవో వెళ్ళని బస్సులేవో ఎట్లా కనుక్కోటం ?

గీత : ఒకటే గుర్తు. ఆ చెట్టు దగ్గర ఆగిన బస్సు మనది ; ఆగని బస్సు మనది కాదు.

సుగుణ : అయితే మనం అక్కడ నిల్చోవాలన్న మాట.

గీత : అవును వద. మనం ఆలస్యం చేసిన కొద్దీ జనం ఎక్కువ అవుతారు.

సుగుణ : నిన్న వచ్చినట్లు బస్సు తైముకు వస్తే మనం అరగంటలో ఇంటికి వెళ్దాం.

గీత : అన్నీ మనం అనుకున్నట్లే జరుగుతాయా ?

The bus stops here also. We will also stay here. Who among your friends (fem.) are coming to your house to-day ? and who are not coming ?

All are coming. Look here, there are about a hundred people. I am afraid all of them are waiting for the bus only.

Yes.

Will there be room in the bus for so many ?

Yes! What do you think of a city bus ? Its capacity is unlimited ; *Pushpaka Vimanam* !

If we just stand here, how can we identify the buses going to our area from the other buses ?

There is only one indication. The bus stopping at that tree is for us and the bus not stopping there is not for us.

Then, we have to stand there!

Yes. Let's go. The more we delay the more the people will be.

If the bus arrives on time as it did yesterday, we will reach home in half an hour.

Do you think all the things will go as we plan ?

సుగుణ : పైం అయినకొద్దీ జనం ఎక్కువ అవుతున్నారు.

As the time passes, the number of people is getting larger.

గీత : పరవాలేదు. కొంతమంది ఆటోలలో వెళ్తున్నారు.

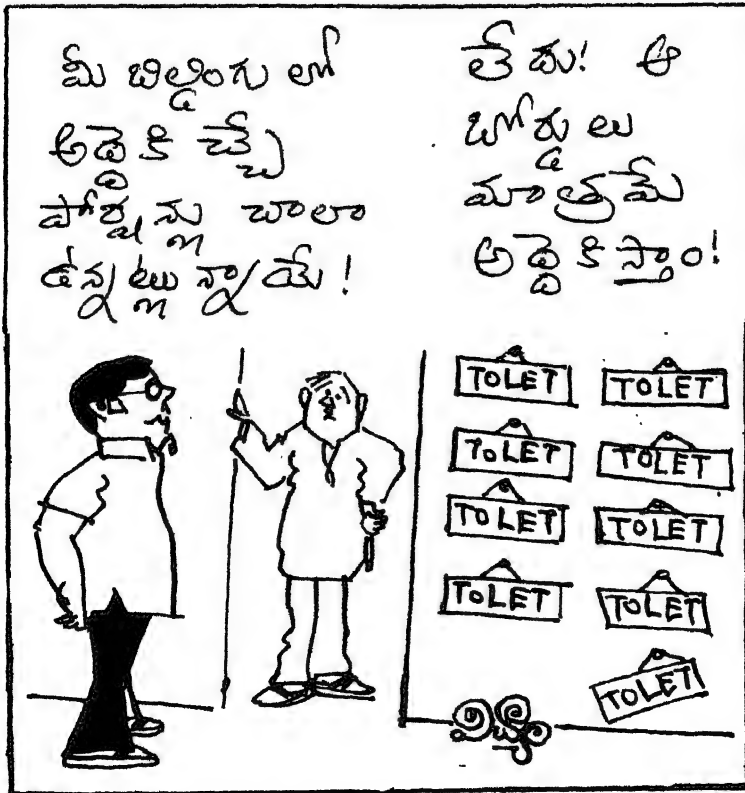
It doesn't matter. Some of them are going away in autorickshaws.

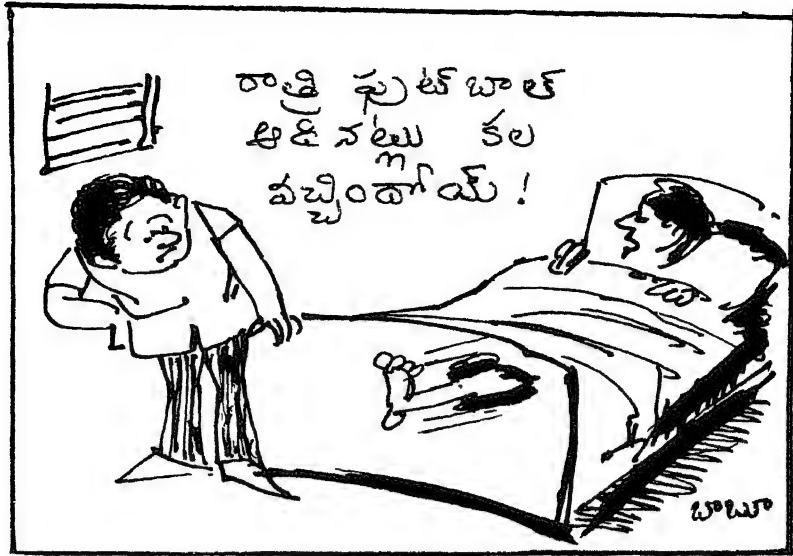
సుగుణ : వాళ్ళ వెళ్తున్నట్లు మనం గూడా ఆటోలో వెళ్దామా ?

Shall we also go in an autorickshaw like those people ?

గీత : అవసరం లేదు. మనకు బస్సులో చోటు దొరుకుతుంది. బస్సుకు పైం అయినట్లుంది.

Not necessary. We will have room in the bus. It is getting time for the bus to arrive.

DRILLS

a. Repetition drill.

నిన్న వచ్చినవాళ్ళెవరు ? రానివాళ్ళెవరు ?
 ఇప్పుడు చదువుతున్నవాళ్ళెవరు ? చదవని
 వాళ్ళెవరు ?
 రేపు పూలు కోసేవాళ్ళెవరు ? కొయ్యని
 వాళ్ళెవరు ?
 ఈ కలాలు ఇక్కడికి తెచ్చినవాళ్ళెవరు ?
 తేనివాళ్ళెవరు ?
 ఇప్పుడు నాకు డబ్బులు ఇస్తున్నవాళ్ళెవరు ?
 ఇవ్వనివాళ్ళెవరు ?
 ఇప్పుడు ఇక్కడ ఉన్నవాళ్ళెవరు ? లేని
 వాళ్ళెవరు ?
 ఈ పరీక్షలో పాసుఅయ్యేవాళ్ళెవరు ? కాని
 వాళ్ళెవరు ?

శర్మ మాట్లాడినట్లు నువ్వు మాట్లాడు.
 నేను రాస్తున్నట్లు నువ్వు రాస్తావా ?
 మన పని అయ్యేటట్లు చూడండి.
 ఇవ్వాలి మరళి కాలేజీకి వచ్చేటట్లు చూడండి.
 నిన్న శ్రీధర్ కలం కొన్నట్లున్నాడు.
 ఇప్పుడు వాన వస్తున్నట్లుంది.
 మాష్టరుగారు రేపు మనల్ని పాఠం అడిగేటట్లు
 న్నారు.
 పాడినకొద్దీ సంగీతం బాగా వస్తుంది.
 టైం అయినకొద్దీ జనం ఎక్కువ అవుతారు.

b. Substitution drill.

Model (i) :

నిన్న ఉపా తిననివాళ్ళ ఇవ్వక తినండి.

చెయ్యి

నిన్న ఉపా చెయ్యనివాళ్ళ ఇవ్వక చెయ్యండి.

చూడు

తీసుకో

అడుగు

Model (ii) :

శర్మ చదివినట్లు చదువు :

మాట్లాడు

శర్మ మాట్లాడినట్లు మాట్లాడు :

చూడు

రాయి

ఇవ్వు

రా

చెయ్యి

నడుచు

c. Response drill.

Model (i) :

తొందరగా మాట్లాడు.

ఎవరు మాట్లాడున్నట్లు మాట్లాడను ?

1. కమలా : పాతం చదువు.

2. పార్వతీ : పూలు కొయ్యి.

3. తొందరగా నడు.

4. అన్నం వడ్డించు.

Model (ii) :

ఆ గదిలో తెలుగువాళ్ళున్నారు; కన్నడం
వాళ్ళున్నారు.తెలుగు వాళ్ళెవరో కన్నడం వాళ్ళెవరో ఎట్లా
కనుక్కోటం ?

1. మన బిస్సు, వాళ్ళ బిస్సు అక్కడికే వస్తాయి.

2. ఈ బిల్లమీద వంచదార వేసిన కాఫీ ఉంది;
వంచదార వెయ్యని కాఫీ ఉంది.3. అక్కడ రెండు రోడ్లున్నాయి. ఒక రోడ్డు
గుంటూరు పోతుంది; ఇంకొక రోడ్డు
అమరావతి పోతుంది.

d. Transformation drill.

Model (i) :

శర్మ రావాలి.

శర్మను వచ్చేటట్లు చెయ్యి :

1. లక్ష్మి చదవాలి.

2. శారద పాసుకావాలి.

3. ఈ బిస్సు నడవాలి.

Model (ii) :

ఇక్కడ కూర్చున్నవాళ్ళు ఎవరు ?

ఇక్కడ కూర్చోనివాళ్ళు ఎవరు ?

1. నా పుస్తకం తీసుకున్నవాళ్ళెవరు ?

2. శారదతో మాట్లాడినవాళ్ళెవరు ?

3. ఉత్తరం రాసినవాళ్ళెవరు ?

Model (iii) :

తెలుగు చదువుతున్నవాళ్లు పీళ్లు.

తెలుగు చదవనివాళ్లు పీళ్లు.

1. వానలో తడుస్తున్నవాళ్లు ఆడుగురు.

2. బ్రెడ్డు కాలుస్తున్నవాళ్లు అక్కడున్నారు.

3. నా ఉంగరం తీసుకోస్తున్నవాళ్లు ఎవరు ?

Model (iv) :

ఎల్లుండి గుంటూరు వెళ్లేవాళ్లు లేరు.

ఎల్లుండి గుంటూరు వెళ్లనివాళ్లు లేరు.

1. పాసుఅయ్యేవాళ్లెంతమంది ?

2. రేపు వచ్చేవాళ్లు లేరు.

3. ఎల్లుండి ఉంగరం తెచ్చేవాళ్లు లేరు.

4. నీకు మంచిసీళ్లు ఇచ్చేవాళ్లు లేరు.

5. మీ ఇంటికి పోయేవాళ్లు ఎవరు ?

Model (v) :

ఈ కాఫీ ఎంత తాగితే అంత బాగుంటుంది.

ఈ కాఫీ తాగినకొద్దీ బాగుంటుంది.

1. శ్రీధర్ ఎంత మాట్లాడితే అంత బాగుంటుంది.

2. ఎంత నడిస్తే అంత దూరం ఎక్కువ
అయినట్లు కనిపిస్తుంది.

3. ఎంత బాగా పని చేస్తే అంత పైకి వచ్చే
అవకాశం ఎక్కువగా ఉంటుంది.

EXERCISES

- a. Fill up the blanks with the verbs suggested in the parentheses as shown in the model.

Model (i) :

నేను.....(చదువు) పుస్తకం లేదు.

నేను చదవని పుస్తకం లేదు.

1. విన్న.....(రా) విద్యార్థులు ఇవ్వాలి
వస్తున్నారు.

2. ఈ సంవత్సరం (పాసుకా) వాళ్లు
తక్కువ.

3. నువ్వు (పిలుచు) వాళ్లు నేను
పిలుస్తాను.

4. శర్మ (తీర్చు) బాకీలు రవి తీర్చాడు.

Model (ii) :

నువ్వు.....(ఆడు) నేను ఆడుతున్నాను.

నువ్వు ఆడినట్లు నేను ఆడుతున్నాను.

1. శరళ.....(రాయి) ఎవరు రాస్తాడు ?

2. రవి.....(నడుచు) నేను గూడా నడుస్తాను.

3. శర్మ.....(పాసుకా) నాకు తెలుసు.

b. Give your responses to the following sentences as shown in the model.

Model :

నేను బాగా నడుస్తాను.
ఎవరు నడుస్తున్నట్లు :

1. శర్మ బాగా పాఠాడు.
2. వాణి బాగా కాఫీ చేస్తుంది.
3. నువ్వు పరిగెత్తుతావా ?

c. Answer the following questions as shown in the model.

Model (i) :

ఈ కాదును ఏం చెయ్యమంటారు ?
(బాగా-పనిచెయ్యి)

బాగా పనిచేసేటట్లు చెయ్యండి.

1. శర్మ ఎలా నీల్చోవాలి? (అందరికీ-కనిపించు)

2. నన్ను ఎట్లా మాట్లాడమంటారు ?
(అందరికీ-వినిపించు)

3. కాఫీని ఎలా చెయ్యమంటారు ? (అందరూ-తాగు)

Model (ii) :

ఏమిటి, ఏదో పాట వినిపిస్తున్నది ? (శర్మ-పాడు)

అవును. శర్మ పాడుతున్నట్లున్నాడు.

1. ఏమిటి, అక్కడ జనం గుమిగూడుతున్నారు ?
(ఏదో వింత-జరుగు)
2. ఏమిటి, జనం పరిగెత్తుతున్నారు? (రైలు-రా)
3. ఏమిటి, రైలు ఆగింది ? (జనం-దిగు)

Model (iii) :

నీన్న శ్రీధర్ వచ్చాడా ?

నాకు తెలియదు. వచ్చినట్లున్నాడు.

1. మీ ఊళ్లో నీన్న వాన కురిసిందా ?

2. కమల నిన్న మినవట్టు చేసిందా ?
3. భారతి పాసు అయిందా ?

Model (iv) :

శర్మ ఇప్పుడు నలుగురినీ పంపిస్తాడా ?
(ఇద్దరు)

పంపించడు. ఇద్దరే పంపించేటట్లున్నాడు.

1. లక్ష్మి ప్రిన్సిపాల్ అవుతుందా ? (వైస్-ప్రిన్సిపాల్)

2. కమల రెండు రూపాయలు ఇస్తుందా ? (ఒక రూపాయ)
3. శ్రీధర్ పది పుస్తకాలు తెస్తాడా ? (మూడు పుస్తకాలు)

Model (v) :

నిన్న నువ్వు మాట్లాడావా :

అ : నేను మాట్లాడినకొద్దీ అతనికి కోపం
ఎక్కువ అయింది.

1. నిన్న నువ్వు డబ్బులు అడిగావా :

2. నిన్న నువ్వు పాటలు పాడావా :

3. నువ్వు ఉత్తరాలు రాశావా :

VOCABULARY

కోపం	anger	కనుక్కో	identify
ఆకాశం	sky	గుర్తు	symbol; identification
మబ్బు	cloud (n.)	కొంతమంది	some people
వట్టు	ovarcast	అవసరం	need; necessity
ఇంతమంది	these many people	బిల్డింగు	building
ఎదురుచూడు	await	పోర్షను	portion of a house to let out; a tenement
అంతమంది	those many people	బోర్డు	board (n.)
చోటు	space (n.)	ఫుట్ బాల్	foot-ball
సిటీబస్సు	city bus	కల	dream (n.)
పుష్పక విమానం	mysterious aircraft of Ravana, in Ramayana, which can carry any number of people.		

GRAMMAR NOTES

76.1. In this lesson the manner adverbs derived from verb are introduced. These adverbs can express tense also. They are formed by adding అట్లు to the adjectival participle (55.3.; 75.1.; 75.2.). The tense of these adverbs is decided by the tense of the adjectival participle form to which అట్లు is added.

అడిగిన + అట్లు — అడిగినట్లు

‘as someone asked’ (41.6)

అడుగుతున్న + అట్లు — అడుగుతున్నట్లు

‘as someone is asking’ (41.6)

అడిగే + అట్లు — అడిగేట్లు

‘as someone will ask’ (76.2)

76.2. An augment ట్ comes in between the adjectival participle ending in ఏ (non-past/future/habitual adjectival participle 75.2.) and a suffix/particle beginning with అ.

అడిగే + అట్లు — అడిగేట్-అట్లు — అడిగేట్లు ‘as someone will ask’

76.3. The usage of the manner adverbs mentioned in 76.1. is as follows.

76.3.1. The manner adverbs can be used as modifiers of the main verb.

నువ్వు మాట్లాడినట్లు నేను మాట్లాడాను. 'I will speak like you.'

నువ్వు మాట్లాడునట్లు నేను మాట్లాడాను. 'I will speak like you.'

76.3.2. The manner adverbs can be used to express supposition, when an ఉండు verb form is added to them.

కమల విన్న వచ్చినట్లున్నది.

(వచ్చినట్లు + ఉన్నది)

'It seems Kamala came yesterday.'

ఆ గదిలో శర్మ ఎవరితోనో మాట్లాడు

తున్నట్లున్నాడు.

'It seems Sarma is speaking to somebody
in that room.'

* ఇవ్వక వాన వచ్చేటట్లున్నది.

'It seems that it will rain today.'

76.3.3. Notice the use of the manner adverbs of future tense in the following type of sentences.

శర్మను అన్నం తినేటట్లు చెయ్యి.

'Make Sarma take food.'

మన పని జరిగేటట్లు చూడండి.

'Please see that our work is attended to.'

76.4. The human demonstrative count pronouns ఇంతమంది 'these many people' అంతమంది 'so many people, those many people' are also introduced in this lesson. The corresponding human indefinite count pronoun, కొంతమంది 'some people' is also used in this lesson. The corresponding human interrogative count pronoun is ఎంతమంది (12.3). These forms can be used as pronouns as well as adjectives.

అక్కడ అంతమంది విద్యార్థులున్నారా ?

అక్కడ విద్యార్థులు అంతమంది ఉన్నారా ?

} 'Are there so many students?'

All the count and mass pronouns (also they function like adjectives as mentioned above) are given hereunder.

* The future tense forms in such expressions do not seem to express habitual notion. For habitual notion in such expressions present tense forms are used.

అతను రోజూ కాఫీ తాగుతున్నట్లున్నది.

These expressions will not denote future notion, as the habitual forms normally do.

	Count		Mass
	Human	Neuter	
Interrogative	ఎంతమంది	ఎన్ని	ఎంత
Remote Demonstrative	అంతమంది	అన్ని	అంత
Proximate	ఇంతమంది	ఇన్ని	ఇంత
Indefinite	కొంతమంది	కొన్ని	కొంత

76.5. In this lesson the negative adjectival participles are also introduced. Notice that there is no tense distinction in the negative adjectival participle.

నిన్న వచ్చినవాళ్ళు × నిన్న రానివాళ్ళు

ఇప్పుడు వస్తున్నవాళ్ళు × ఇప్పుడు రానివాళ్ళు

రేపు వచ్చేవాళ్ళు × రేపు రానివాళ్ళు

76.5.1. అని is added to the verbal base to form negative adjectival participle

వెళ్ళు + అని → వెళ్ళని

'that who does/did/will not go' (41.6.)

తిను + అని → తినని

'that who does/did/will not eat' (41.6.)

రా + అని → రాని

'that who does/did/will not come' (41.7.)

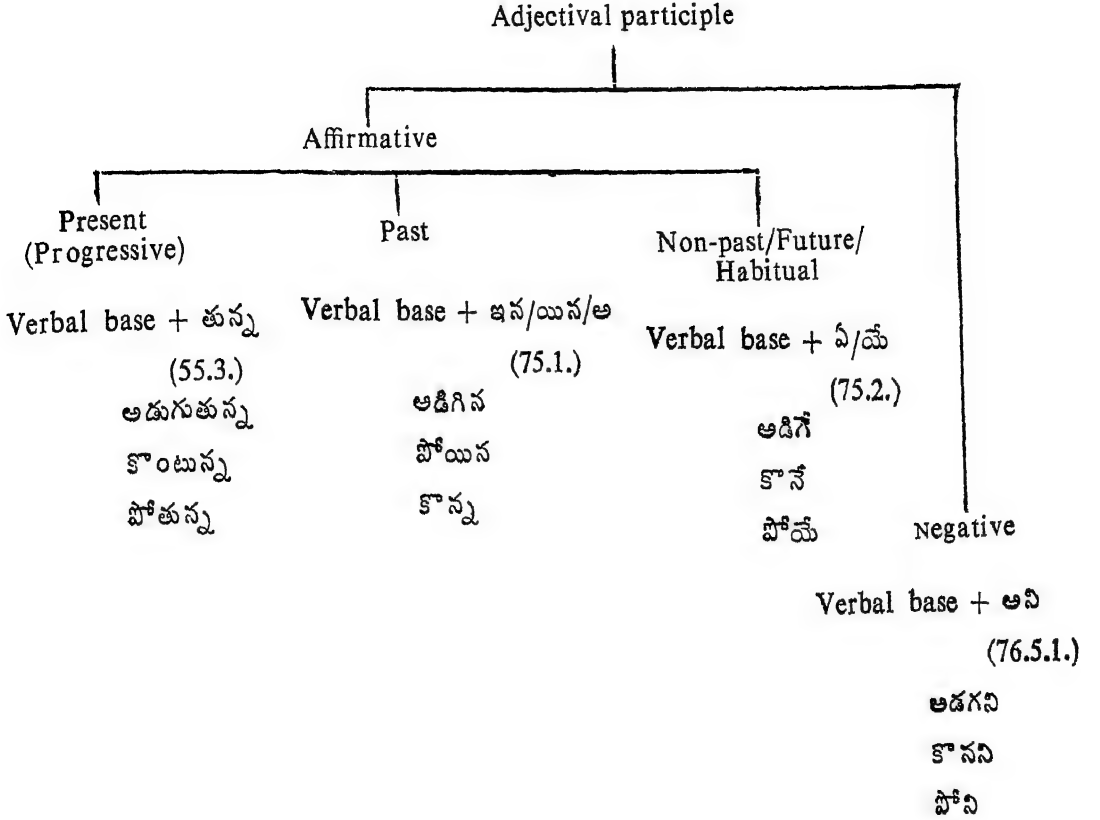
చెయ్యి + అని → చెయ్యని

'that who does/did/will not do' (41.6.)

తీసుకో + అని → తీసుకోని

'that who does/did/will not take' (41.7.)

76.5.2. The adjectival participles in Telugu are presented here in a tabular way.

76.6. Notice the use of the past adjectival participle together with కొద్దీ in sentences like

నువ్వు తిట్టినకొద్దీ శర్మకు కోపం వస్తుంది. 'As you go on scolding, Sarma gets angry.'

76.7. Notice the use of the verbal noun (gerund) with ఎట్లా in sentences like

ఇప్పుడు మనం ఎట్లా వెళ్ళటం : 'How can we go now?/How to go now?'

రేపు సుబ్బారావును ఎట్లా పిలవటం : 'How to call subbarao tomorrow?'

UNIT 19

Lesson 77

మది పలుకు

“దయచేసి త్వరగా రండి. ఏదో బాగా లేదు.”

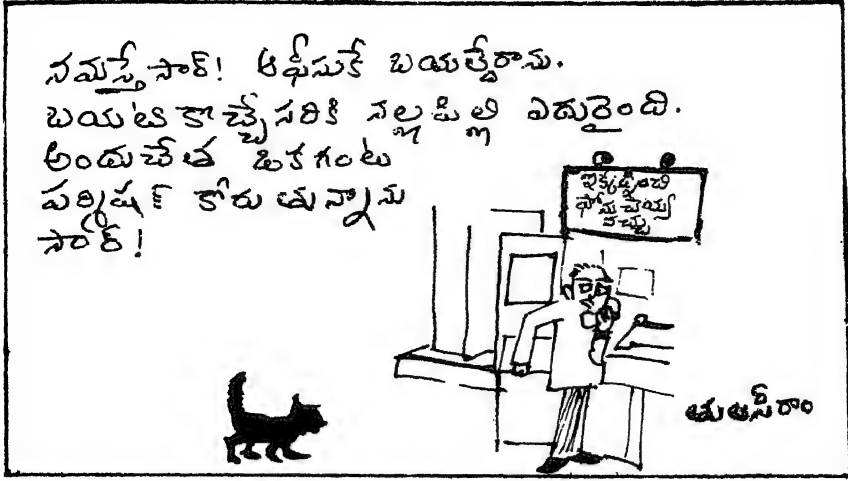
ఇవి పాత కాంగ్రెసు నాయకుడు శ్రీకామరాజ్ చివరి సారిగా అన్న మాటలు. గుండెపోటు రావటంతో శ్రీకామరాజ్ తన ఆంతరంగిక నైద్యుడు డాక్టర్ జయరామ్ తో ఈ మాటలు అన్నారు. చివరికి తన కారును గూడా డాక్టరు కోసం పంపారు. కాని లాభం లేకపోయింది. డాక్టర్ జయరామ్, డాక్టర్ శౌరిరాజన్ వచ్చేసరికి ఆయన కన్ను మూశారు.

(ఆంధ్రప్రభ, 3-10-1975)

THE LAST WORD

“Please come soon. Something is wrong.”

These are the last words uttered by the Old Congress leader Sri Kamaraj. As he had a heart attack, Sri Kamaraj spoke these few words to his personal physician Dr. Jayaram. His car was also sent for the doctor as the last attempt. But, there was no use. By the time Dr. Jayaram and Dr. Shourirajan arrived, he left this world.

DRILLS

a. Repetition drill.

నువ్వు అలా మాట్లాడటంతో శర్మకు కోపం వచ్చింది.

పోయిన సంవత్సరం పరీక్షలో మంచి మార్కులు రావటంతో రవి ఈ సంవత్సరం బాగా చదవలేదు.

నువ్వు అన్నం తినేసరికి నేను ఈ వని పూర్తి చేస్తాను.

పోలీసులు వచ్చేసరికి దొంగలు పారిపోయారు.

నేను ఎన్నో సార్లు అడిగాను. కాని లాభం లేకపోయింది.

రావు ఎన్నో సార్లు పరీక్ష రాశాడు. కాని లాభం లేకపోయింది.

b. Substitution drill.

Model (i) :

రమ మాట్లాడటంతో కమలకు కోపం వచ్చింది.

రా

రమ రావటంతో కమలకు కోపం వచ్చింది.

కూర్చో

వెళ్ళు

అడుగు

Model (ii) :

నేను ఈ పుస్తకం చదివేసరికి నువ్వు ఆ పుస్తకం చదువు.

మినవట్టు తిను

నేను ఈ మినవట్టు తినేసరికి నువ్వు ఆ

మినవట్టు తిను.

పాతం రాయి

పాట పాడు

కంచం కడుగు

c. Conversation drill.

రమ : లక్ష్మికి ఎందుకు కోపం వచ్చింది ?

ఉమ : నేను తిట్టాను.

రమ : అయితే నువ్వు తిట్టటంతో కమలకు
కోపం వచ్చిందన్నమాట.

1. రమ : ఇక్కడించి నివేదిత ఎందుకు

వెళ్ళింది ?

ఉమ : నేను వెళ్ళనున్నాను.

రమ :

2. రమ : డాక్టర్ని ఎందుకు పిలిచారు ?

ఉమ : ఇతనికి గుండెపోటు వచ్చింది.

రమ :

3. రమ : అందరూ అప్పుడే ఎందుకు లేచారు ?

ఉమ : అయిదుగంటలయింది.

రమ :

EXERCISES

a. Answer the following questions as shown in the model.

Model (i) :

వాళ్ళు ఎప్పుడు నిద్రపోతారు ? (నువ్వు-రా)

నువ్వు వచ్చేసరికి వాళ్ళు నిద్రపోతారు.

1. గోపి ఎప్పుడు అన్నం తింటాడు ?

(నీ పసి-కా)

2. సుగుణ ఎప్పుడు పూలు కోస్తుంది ?

(సుశీల-వెళ్ళు)

3. కమల ఎప్పుడు ఇక్కడికి వస్తుంది ?

(వది గంటలు-కొట్టు)

Model (ii) :

సుగుణకు ఎందుకు కోపం వచ్చింది ?

(రవి-తిట్టు)

రవి తిట్టటంతో సుగుణకు కోపం వచ్చింది.

1. రైలు ఎందుకు ఆందలేదు ? (ఆలస్యం-కా)

2. అందరూ ఎందుకు నిల్చున్నారు ?

(ప్రిన్సిపాల్-రా)

3. పద్మ ఎందుకు అన్నం తినలేదు ?

(సుగుణ-పోట్లాడు)

VOCABULARY

తుది	final
పలుకు	word, utterance
దయచేసి	please (adv.)
త్వరగా	quickly

నాయకుడు	leader (masc.)
గుండెపోటు	heart attack
ఆంతరంగిక	personal
వైద్యుడు	doctor (masc.)
కారు	car

లాభం	profit ; use (n.)	అందుచేత	because
నమస్టే	namaste ! (salutation)	పరిమిషన్	permission
ఎదురుకొ	come in opposite direction; confront (v. intr.)	కోరు	request (v.)
		ఫోనుచెయ్యి	phone (v.)

GRAMMAR NOTES

77.1. In this lesson the use of instrumental case suffix-తో with gerund form of the verb (53.1.) is shown.

gerund + తో

రావటంతో 'as someone/something came'

శర్మ నన్ను రమ్మ రావటంతో నేను వెళ్ళాను. 'As Sarma asked me to come, I went.'
పద్మ అట్లా మాట్లాడటంతో నాకు కోపం వచ్చింది. 'I became angry as Padma talked like that.'

This form of [gerund + తో] expresses some sort of cause. It is also indicated by this that the time gap between the cause and effect is almost nil.

77.2. A type of temporal destination is introduced in this lesson and it is formed by the combination of [future adjectival participle (75.2) + సరికి]

వచ్చేసరికి 'by the time someone comes'

తినేసరికి 'by the time someone eats'

77.3. Remember that లేదు (the negative of ఉన్నది) stands for non-future and it denotes present and past tenses (30.2.). When the past tense is to be specified లేకపోయింది is used.

అప్పుడు నా వద్దగర డబ్బు లేకపోయింది. 'Then there was no money with me.'

ఊముటు వెళ్ళాను. కాని లాభం లేకపోయింది. 'I went on time. But there was no use.'

77.4. కన్ను మూశాడు 'closed the eyes' is used to express the death of a great person. This is a stylistic expression and not used in normal speech context.

UNIT 19

Lesson 78

సరోజ : సుగుణా ! నాకు ఒక బుట్ట అల్లుతావా ?

Suguna ! Can you make (knit) a basket for me ?

సుగుణ : ఎటువంటి బుట్ట ?

What type of basket ?

సరోజ : నీ దగ్గర ఉంది గదా ఒకటి ? పూసల బుట్ట. అటువంటిది.

You have one basket made of beads. That type.

సుగుణ : ఇదేనా ?

Is this the one ?

సరోజ : అవును. ఇదే. ఇటువంటి బుట్టే నాకు కూడా అల్లు ! పూసలు, వైరు కొంటాను.

Yes. This one only. You please make one basket of this type only. I will buy the wire and the beads.

సుగుణ : అల్లటం నువ్వు గూడా నేర్చుకో ! నాలుగు
అల్లి తే అదే వస్తుంది. నేను అల్లినన్ని
బుట్టలు మన వాళ్ళలో ఎవరూ అల్లలేవ
నుకుంటాను.

You also learn how to knit. It is very easy.
If you knit about four you would learn it
(knitting) automatically. I think that no
one among us knitted as many baskets as
I did.

సరోజ : అవును. నువ్వు నేర్పు. నేర్చుకుంటాను.

Yes. You teach me. I will learn it.

సుగుణ : నేర్పటానికి ఏముంది ? నేను అల్లుతు
న్నప్పుడు జాగ్రత్తగా చూడు.

What is it there to teach? You observe
me carefully as I knit.

సరోజ : అలాగే ! వైరు ఎంత కావాలి ?

Okay! How much wire is required ?

సుగుణ : ఆరు ఉండలు చాలు. వైరు కొనేటప్పుడు
జాగ్రత్తగా చూడు. కిందటి సారి నేను
సరళకు అల్లిసప్పుడు అది మంచి వైరు
తేలేదు. పైగా తక్కువ తెచ్చింది.
కొట్టువాడు అడిగినంత ఇచ్చినట్లులేదు.
దాన్ని బాగా మోసం చేశాడు.

Six balls are enough. Be careful while
buying the wire. When I knitted last for
Sarala she did not bring good quality
wire. Added to that, she brought (the wire)
less than the requirement. The shop-
keeper might not have given her what was
required. He deceived her completely.

సరోజ : అయితే, నువ్వు గూడా రా : కొందాం.

Then you also come with me. Let us
buy it.

సుగుణ : ఇప్పుడు నీకు ఏ రంగు కావాలి ?

What colour do you want ?

సరోజ : పసుపువచ్చ గానీ నీలం గానీ బాగుంటుంది.

It will be nice if it is yellow or blue.

సుగుణ : ఇప్పుడు ఆ రంగు వైర్లు దొరుకు
తున్నట్లు లేదు. తెలుపు గానీ నలుపు
గానీ బాగుంటుంది. నల్లవైరు చౌక
గూడా. ఎరుపు గూడా బాగానే ఉంటుంది.

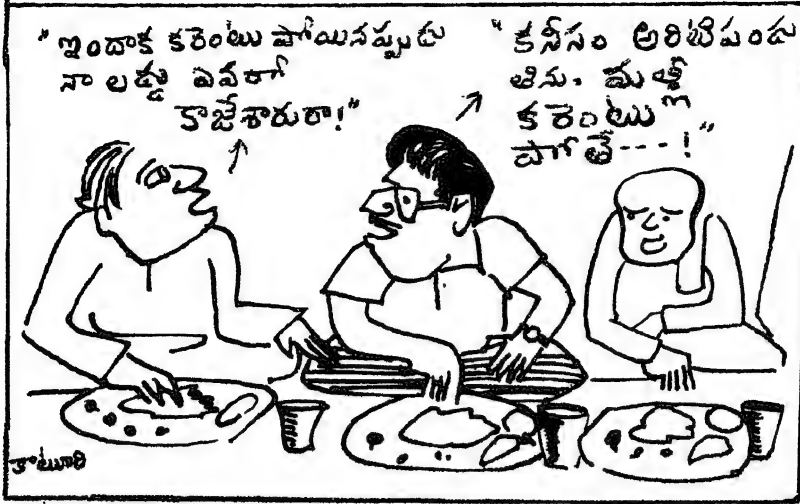
I am afraid the wire of that colour is not
available now. It will be fine if it is white
or black. The black wire is cheap also.
The red will also be fine.

సరోజ : అలాగే, ఏదో ఒకటి తీసుకుందాం. రా :

All right! We will buy something. or the
other. Come on!

నుగుణ : ఇదుగో నా దగ్గర ఉన్న వైరు ఇది.
దీన్ని కొలు. నువ్వు కొలిచేలోగా
వస్తాను. వెళ్దాం.

See, the wire I have is this one. Measure
this wire. By the time you measure, I
will come back. We will go then.

DRILLS

a. Repetition drill.

నేను చదివినన్ని పుస్తకాలు ఎవరూ చదవలేదు.
నేను చూసినన్ని సినిమాలు ఎవరూ చూడలేదు.
నేను చేసినంత వని ఎవరూ చెయ్యలేదు.
రవి నడిచినంత దూరం ఎవరూ నడవలేదు.
ముఖల ఈ బుట్ట అల్లినప్పుడు నేను ఊరికి వెళ్లాను.
సుఖేల బుట్ట అల్లుతున్నప్పుడు నేను అక్కడే
ఉన్నాను.

రవి పాట పాడేటప్పుడు నన్ను గూడా పిలిపండి.
శర్మ నిన్న వచ్చినట్లు లేదు.
లక్ష్మి యిప్పుడు సరళతో మాట్లాడుతున్నట్లు లేదు.
సాయంత్రం మన క్లాసు జరిగేటట్లు లేదు.
కమల వచ్చేలోగా విమలను పాఠం రాయమనండి.
నువ్వు పాఠం చదివేలోగా నేను అన్నం తింటాను.

b. Build-up drill.

అనుకుంటాను.

అల్లలేదనుకుంటాను.

ఎవరూ అల్ల లేదనుకుంటాను.

మనవాళ్ళలో, ఎవరూ అల్లలేదనుకుంటాను.

బుట్టలు మనవాళ్ళలో ఎవరూ అల్లలేదనుకుంటాను.

అల్లినన్ని బుట్టలు మనవాళ్ళలో ఎవరూ అల్ల
లేదనుకుంటాను.

నేనల్లినన్ని బుట్టలు మనవాళ్ళలో ఎవరూ అల్ల
లేదనుకుంటాను.

విను.

జాగ్రత్తగా విను.

చెప్తున్నప్పుడు జాగ్రత్తగా విను.

పాఠం చెప్తున్నప్పుడు జాగ్రత్తగా విను.

మాష్టరుగారు పాఠం చెప్తున్నప్పుడు జాగ్రత్తగా
విను.

క్లాసులో మాష్టరుగారు పాఠం చెప్తున్నప్పుడు
జాగ్రత్తగా విను.

c. Substitution drill.

Model (i) :

కమల మాట్లాడినప్పుడు నాకు కోపం
వచ్చింది.

అదుగు

కమల అడిగినప్పుడు నాకు కోపం వచ్చింది.

చూడు

రా

రాయి

Model (ii) :

నేను మాట్లాడుతున్నప్పుడు మీరు మాట్లాడ
కండి.

నిద్రపో

నేను నిద్రపోతున్నప్పుడు మీరు నిద్రపోకండి.

నడుచు

రాయి

తీసు

Model (iii) :

సినిమాకు వెళ్ళేటప్పుడు కళ్ళజోడు పెట్టు
కోటం చుంచిది. (పో)

సినిమాకు పోయేటప్పుడు కళ్ళజోడు పెట్టు
కోటం చుంచిది.

1. పాఠం చదివేటప్పుడు అటూ ఇటూ చూడటం
చుంచిది కాదు. (రాయి)
2. స్కూలుకు పోయేటప్పుడు పుస్తకాలు తీసు
కోండి. (రా)
3. పుస్తకాలు చదివేటప్పుడు జాగ్రత్తగా
చూడండి. (తీసుకో)

d. Expansion drill.

నేను వస్తాను. (నువ్వు-కొలుచు)

నేను నువ్వు కొలిచేలోగా వస్తాను.

1. సుగుణ పాఠం చదువుతుంది. (రమ-రా)

2. కమల పాటలు పాడుతుంది. (వంట-కొ).

3. నారాయణ బ్రెడ్డు కాలుస్తాడు. (కాఫీ-చెయ్యి)

c. Response drill.

Model (i) :

నేను ఎన్ని బుట్టలు తీసుకురాను? (రవి-అల్లు)

రవి అల్లి నన్నీ బుట్టలు తీసుకురా :

1. నేను ఎన్ని పుస్తకాలు కొనను ?
(మాష్టరుగారు-కొనమను)
2. రమ ఎన్ని పూలు కొయ్యాలి ? (అరుణ-
అడుగు)
3. అతను ఎన్ని ఉంగరాలు పెట్టుకుంటాడు ?
(నువ్వు-ఇవ్వు)

Model (iii) :

శర్మ వచ్చాడా ?

శర్మ వచ్చినట్లు లేదు.

1. సరోజ అన్నం తిన్నదా ?
2. పావ నిద్రపోయిందా ?
3. శ్రీధర్ పాసయ్యాడా ?

Model (v) :

ఇవ్వాల వాన వస్తుందా ?

ఇవ్వాల వాన వచ్చేటట్లులేదు.

1. ఈ సంవత్సరం గోవి పాసవుతాడా ?

EXERCISES

a. Fill up the blanks with the verbs given in the parentheses in three ways as shown in the model.

Model :

ఆ ఊరికి... (వెళ్లు) నాకు శర్మ కనిపించాడు.

(a) ఆ ఊరికి వెళ్ళినప్పుడు నాకు శర్మ
కనిపించాడు.

(b) ఆ ఊరికి వెళ్తున్నప్పుడు నాకు శర్మ
కనిపించాడు.

(c) ఆ ఊరికి వెళ్ళేటప్పుడు నాకు శర్మ
కనిపించాడు.

Model (ii) :

నేను ఎంత వంచదార యివ్వను ?

(అక్కడ-ఉండు)

నువ్వు అక్కడ ఉన్నంత వంచదార యివ్వు.

1. అతను ఎంతసేపు నిల్చోవాలి ?
(రవి-నిల్చోమను)
2. నువ్వు ఎంత ఉప్పా తింటావు ? (అమె-తే)
3. కొట్టువాడికి ఎంత డబ్బివ్వాలి ?
(వాడు-అడుగు)

Model (iv) :

శర్మ పస్తున్నట్లున్నాడు గదూ :

ఇంకా శర్మ పస్తున్నట్లులేదు.

1. రమ పాట పాడుతున్నట్లుంది గదూ :
2. మోహన్ బయర్లేరుతున్నట్లున్నాడు గదూ :
3. సినిమాకు టికెట్లెస్తున్నట్లున్నారు గదూ :
2. ఆయన చునం ఇచ్చే పుస్తకం తీసుకుంటాడా :
3. రేపు శర్మ బల్లలు తుడుస్తాడా ?
4. నేను చెప్పినట్లు రవి గోపిని కలుస్తాడా ?
5. అతను మోసం చేస్తాడా ?

b. Change the following sentences as shown in the model.

Model (i) :

శర్మ వస్తున్నట్లున్నాడు.

శర్మ వస్తున్నట్లు లేదు.

1. ఇప్పుడు మన బిస్సు వెళ్తున్నట్లున్నది.

2. ఇప్పుడు పసుపువచ్చి రంగు దారం దొరుకు
తున్నట్లున్నది.

3. కమల వానరో తడుస్తున్నట్లున్నది.

Model (ii) :

గోపాల్ వచ్చినట్లున్నాడు.

గోపాల్ వచ్చినట్లులేదు.

1. ఈ డిక్టో నిన్న వాన కురిసినట్లున్నది.

2. నా గదిలోనింది నా పుస్తకాలు రవి తీసుకు
పోయినట్లున్నాడు.

3. మనందరికీ అన్నం వడ్డించినట్లున్నాడు.

Model (iii) :

సాయంత్రం వాన వచ్చేటట్లుంది.

సాయంత్రం వాన వచ్చేటట్లులేదు.

1. ఈ స్కూలురు నడిచేటట్లున్నదా ?

2. ఈ సంవత్సరం పదిమంది పానయ్యేటట్లు
న్నారు.

3. సోమవారం అతను మన గడియారం తెచ్చే
టట్లున్నాడు.

c. Fill up the blanks using the correct forms.

1. నేను.....సినిమాలు చువ్వ చూశావా ?
(చూసినంత/చూసినన్ని)

2. నేను.....పని ఎవరూ చెయ్యలేదు.
(చేసినంత/చేసినన్ని)

3. రవి...అన్నం పెట్ట (తీన్నంత/తీన్నన్ని)

4. శ్రీధర్.....మామిడివళ్ళు చువ్వ చూశా
కొయ్యి. (కోసినంత/కోసినన్ని)

5. చువ్వ.....పంచదార వెయ్యి. (అడిగినంత/
అడిగినన్ని)

6. కమల పుస్తకాలు నేను ఇస్తాను.
(చదివినంత/చదివినన్ని)

d. Answer the following questions as shown in the model.

Model :

చువ్వ ఎప్పుడు పస్తావు ?

రవి వచ్చేలోగా పస్తాను.

1. శర్మ ఎప్పుడు లేస్తాడు ? (చువ్వ)

2. మన కాలేజీ ఎప్పుడు తెరుస్తారు ?

(వాళ్ళ కాలేజీ)

3. ఆ పని ఎప్పుడు పూర్తిచేస్తారు ? (కమల)

e. Identify the words which belong to similar semantic group.

(Eg : గోడ, కిటికీ belong to similar semantic groupe of *housing*)

తెలుపు	పుస్తకం	బుట్ట	వసుపువచ్చ
నలుపు	కాయితం	సంచీ	

VOCABULARY

బుట్ట	basket	ఉండ	ball, coil
అల్లు	knit (v)	పైగా	moreover
ఎటువంటి	what kind of	మోసం	cheating
పూస	bead	నీలం	blue
అటువంటి	that kind of	చౌక	cheap
ఇటువంటి	this kind of	కొలువ	measure (v.tr.)
వైరు	wire (n)	కరెంటు	electricity
నేర్చుకో	learn (v)	లడ్డు	laddu (a kind of sweet meat)
తేలిక	easy	కాజెయ్యి	snatch away ; steel (v)
నేర్పు	teach	అరిటి	banana (adj.)

GRAMMAR NOTES

78.1. In this lesson the temporal forms are introduced. అప్పుడు is added to the adjectival participles to form the temporal. The tense of the adjectival participle will also be carried to the temporal forms.

Temporal → Adjectival participle + అప్పుడు

78.1.1. Past temporal → Past adjectival participle (75.1) + అప్పుడు

వచ్చిన + అప్పుడు → వచ్చినప్పుడు 'when someone came.' (41.6)

78.1.2. Present/Progressive temporal →

Present/Progressive adjectival participle (55.3) + అప్పుడు

వస్తున్న + అప్పుడు → వస్తున్నప్పుడు 'while coming' (41.6)

78.1.3. Future temporal → Future adjectival participle (75.2) + అప్పుడు

వచ్చే + అప్పుడు → వచ్చేటప్పుడు (76.2) 'when someone will come/while coming'

The Future temporal also gives the Progressive temporal meaning.

78.2. The quantitative modifiers derived from verb are also introduced in this lesson.

అంత or అన్ని is added to a past adjectival participle (75.1.) to form quantitative modifier—
అంత for mass quantity and అన్ని for count quantity.

అడిగిన + అంత → అడిగినంత 'as much as somebody asked/asks.' (41.6.)

అడిగిన + అన్ని → అడిగినన్ని 'as many as somebody asked/asks.' (41.6.)

నా దగ్గర నువ్వు అడిగినంత పంచదారలేదు. 'I don't have that much sugar which you asked for.'

నేను చూసినన్ని సినిమాలు ఎవరూ చూడలేదు. 'Nobody saw so many movies that I saw.'

78.3. Notice the use of the following forms in this lesson.

ఇచ్చినట్లులేదు 'It seems he did not give.'

దొరుకుతున్నట్లులేదు 'It seems it is not available.'

These forms are negatives of forms like

ఇచ్చినట్లున్నాడు 'It seems he gave.'

దొరుకుతున్నట్లున్నది 'It seems it is available.'

as introduced in lesson 76. (76.3.2.)

78.4. ముందుగా is added to the future adjectival participle (75.2) to express the notion of 'in the meantime' and 'before'.

నువ్వు అన్నం తినేలోగా నేను వస్తాను. 'I will come before you finish eating.'

78.5. అటువంటి 'that sort of' (remote) ఇటువంటి 'this sort of' (proximate) and ఎటువంటి 'what sort of' (interrogative) are the adjectives of *kind*.

ఇటువంటి మనిషిని నేను చూడలేదు. 'I didn't see this type/sort of person.'

అటువంటి పుస్తకం ఎక్కడ దొరుకుతుంది? 'Where is that type of book available?'

నీకు ఎటువంటి ఉద్యోగం కావాలి? 'What kind/sort/type of job do you want?'

UNIT 20

Lesson 79

మాష్టరు : శర్మా : నిన్న అందరూ క్లాసుకు
వచ్చారా ?

శర్మ : రవి తప్ప అందరం వచ్చామండీ.

మాష్టరు : రవి ఎందుకు రాలేదు ?

శర్మ : ఇన్స్టిట్యూటుకు వచ్చాడండీ. క్లాసుకు
రాలేదు. లీవ్ లెటర్ ఇచ్చి వెళ్ళాడు.

మాష్టరు : ఇన్స్టిట్యూటుకు వచ్చి క్లాసుకు రాలేదా ?

శర్మ : అవునండీ : అతనికి ఒంట్లో బాగా
లేదండీ. ఆస్పత్రికి వెళ్ళి మందు తీసు
కుని వెళ్తానన్నాడు. ఈ వాతావరణం
అతని ఒంటికి సడలేదు.

Sarma ! Did everyone (of you) attend the
class yesterday ?

All of us came except Ravi, sir.

Why didn't Ravi come ?

He came to the Institute, sir. He did not
come to the class. He submitted the leave
letter and left.

Having come to the Institute, did he not
come to the class ?

Yes sir. He was not well. He wanted to
go to the hospital and collect the medi-
cine. This climate did not suit him.

మాష్టరు : అలాగా :

I see !

శర్మ : అతని ఒళ్లు మంచిది కాదండీ ! వాతా
వరణంలో కొంచెం మార్పు వస్తే అతనికి
జ్వరం వస్తుంది. నిన్న మీతో చెప్పి
వెళ్ళమన్నాను. చెప్పకుండా వెళ్ళాడేమో !

His health is not good sir. If a slight
change is there in the climate, he will
have fever. I asked him to go after
informing you. Perhaps he left without
informing you.

మాష్టరు : పరవాలేదు, మా వీధిలో ఒక మంచి
డాక్టరు ఉన్నాడు. అతను నా స్నేహి
తుడు గూడా. గోపి ! నీకు మా
యిల్లు తెలుసు గదా ! రవిని
సాయంత్రం మా యింటికి తీసుకురా,
అతనికి చూపిద్దాం !

It doesn't matter. There is a good doctor
in our street. He is my friend too. Gopi,
you know my house. Don't you ? Bring
Ravi to my house in the evening. Let us
take him to the doctor.

శర్మ : ఈ మధ్య రవికీ గోపికీ పడటం లేదండీ.

Now-a-days Ravi and Gopi are not in
good terms.

గోపి : అదేం లేదండీ ! తీస్కోస్తాను.

Nothing like that sir ! I will bring him.

మాష్టరు : ఇవ్వాలి గూడా జ్వరం ఉందా ?

Does he have fever today also ?

గోపి : ఉందండీ ! రాత్రి ఎక్కువగా ఉంది. నేను
భోజనం చేసి వాణ్ణి చూడటానికి వెళ్ళాను.
మూలుగుతూ పడుకున్నారు.

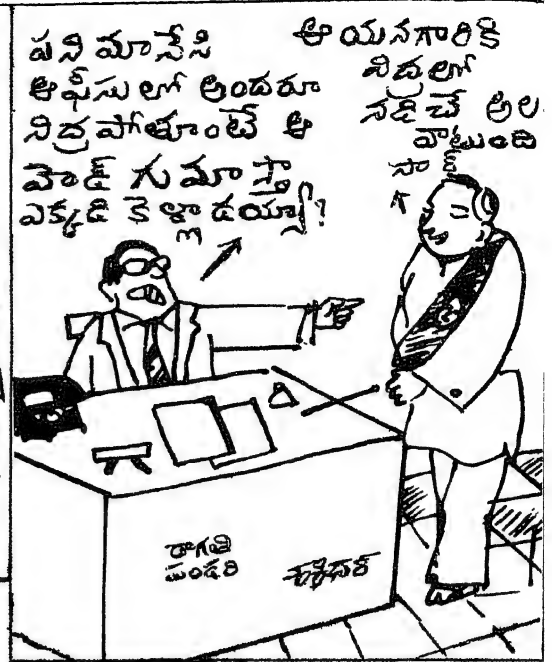
Yes, sir. He had a high temperature last
night. After having taken my meal, I
called on him. He was lying and groaning.

శర్మ : మూలగుటం మాత్రమే కాదండీ ! జ్వరం
వస్తే ఏడుస్తూ పడుకుంటాడు. ఏడవ
కుండా పడుకోమంటే విషమ.

Not only groaning, sir. If he has fever, he
will be lying down weeping.

మాష్టరు : మధ్యాహ్నం మనం పోయి రవిని
చూసి వద్దాం.

We shall see Ravi in the afternoon.

DRILLS

a. Repetition drill.

నా దగ్గర ఇంగ్లీషు పుస్తకాలు తప్ప అన్ని పుస్తకాలు ఉన్నాయి.

మన క్లాసులో తెలుగువాళ్ళు తప్ప అన్ని భాషలవాళ్ళు ఉన్నారు.

శర్మ యింటికి వచ్చి అన్నం తింటాడు.

రవి నా దగ్గరికి రాకుండా వెళ్ళాడు.

గోపి ఇంటికి వెళ్ళి వదుకున్నాడు.

సుగుణ కమలవాళ్ళ యింటికి వెళ్ళకుండా వచ్చింది.

మీరు మూలుగుతూ వదుకున్నారు.

మీరు మూలగుకుండా వదుకోండి.

రమ చదువుతూ వింటున్నది.

వద్ద చదవకుండా వింటున్నది.

పాలు ఒంటికి మంచివి.

పాలు తాగటం ఒంటికి మంచిది.

అతని ఒళ్ళు మంచిది కాదు.

రవికి ఒంటి బాగా లేదు.

ఈ వాతావరణం నా ఒంటికి వడదు.

శర్మకూ రవికీ వడదు.

b. Substitution drill.

Model (i) :

శర్మ తప్ప అందరూ వచ్చారు.

సరళ

సరళ తప్ప అందరూ వచ్చారు.

విమల

రవి

శ్రీధర్

Model (ii) :

రవి పుస్తకం చదివి వెళ్ళాడు.

కొను

రవి పుస్తకం కొని వెళ్ళాడు.

చూడు

తీసుకో

ఇవ్వు

అడుగు

రాయి

Model (iii) :

కమల కలం ఇవ్వకుండా వెళ్ళింది.

అడుగు

కమల కలం అడగకుండా వెళ్ళింది.

ఇవ్వు

తీసుకో

చూడు

కొను

Model (iv) :

శర్మ చదవమంటే చదవడు.

రాయి

శర్మ రాయమంటే రాయడు.

వెళ్ళు

తిను

తీసుకో

c. Response drill.

Model (i) :

నాటకానికి రవి వచ్చాడా ?

నాటకానికి రవి తప్ప అందరూ వచ్చారు.

1. క్లాసుకు పద్య వచ్చిందా ?

2. ఇంటికి రవి వచ్చాడా ?

3. శర్మ అన్నం తిన్నాడా ?

4. నిన్న మురళి సినిమాకు వెళ్ళాడా ?

Model (ii) :

గోపి అన్నం తిని వచ్చాడా ?

గోపి అన్నం తినకుండా వచ్చాడు.

1. శర్మ కాఫీ తాగి వచ్చాడా ?

2. పాప ఏడ్చి వడుకున్నదా ?

3. బంట్లోతు బల్లలు తుడిచి వెళ్ళాడా ?

4. మీ పేరు రాసి లోపలికి వచ్చారా ?

5. రాజు బాకీలు తీర్చి వచ్చాడా ?

d. Transformation drill.

Model (i) :

రవి వచ్చాడు.

రవి తప్ప ఎవరూ రాలేదు.

1. మురళి అన్నం తిన్నాడు.

2. రమ పాఠం రాసింది.

3. కమల తెలుగు పుస్తకం చదివింది.

e. Combination drill.

Model (i) :

రవి కాఫీ తాగలేదు ; టీ తాగాడు.

రవి కాఫీ తాగకుండా టీ తాగాడు.

1. రమ రాత్రి నిద్రపోలేదు ; పాఠం చదివింది.

2. నేను మీ యింటికి పోలేదు ; మార్కెట్టుకు పోయాను.

3. కమల బొమ్మలు గియ్యలేదు ; పాఠం చదివింది.

Model (ii) :

మురళి యిక్కడికి వచ్చాడు ; మిమ్మల్ని

కలవ లేదు.

మురళి యిక్కడికి వచ్చి మిమ్మల్ని కలవలేదు.

1. గోపి గుంటూరు వెళ్ళాడు ; రవిని చూడలేదు.

2. రమ కాఫీ చేసింది ; పంచదార వెయ్యటం మరిచిపోయింది.

3. మూర్తి వానలో తడిశాడు ; ఇంటికి వచ్చాడు.

4. కమల రవి దగ్గరించి కొత్త పుస్తకం తీసుకున్నది ; నాకిచ్చింది.

EXERCISES

a. Combine the following pairs of sentences as shown in the model.

Model (i) :

రవి యింటికి వెళ్ళాడు ; అన్నం తిన్నాడు.

రవి యింటికి వెళ్ళి అన్నం తిన్నాడు.

1. శర్మ నాదగ్గరికి వచ్చాడు ; పాఠం చదివాడు.

2. రాజు మామిడికాయలు కోశాడు ; నాకు ఇచ్చాడు.

3. రమ మీదగ్గరించి కలం తీసుకున్నది ; నాకు ఇచ్చింది.

4. సుబ్బారావు హోటలుకు పోయాడు ; కాఫీ తాగాడు.

Model (ii) :

నేను రవిని అన్నం తినమన్నాను ; అతను తినలేదు.

నేను రవిని అన్నం తినమంటే తినలేదు.

1. నేను శర్మను తొందరగా రమ్మన్నాను ; అతను రాలేదు.

2. సరళ కమలను పాఠం రాయమన్నది ; ఆమె రాయలేదు.

3. కమలను ఇటువంటి బుట్ట అల్లమన్నాను ; ఆమె అల్లలేదు.

b. Rewrite the following sentences as shown in the model.

Model :

శర్మ బడికి వచ్చి ఇంటికి వెళ్ళాడు.

శర్మ బడికి రాకుండా ఇంటికి వెళ్ళాడు.

1. పోలీసులు దొంగలను కొట్టి తీసుకుపోయారు.

2. కమల పాతం రాసి పాటలు పాడుతున్నది.

3. సరోజ పూలు కోసి కాయలు ఏడుతున్నది.

4. నువ్వు ఉత్తరం తీసుకుని మాట్లాడుతున్నావా ?

c. Fill up the blanks with the suitable case forms of the nouns given in the parentheses.

1. శర్మకు(ఒళ్ళు) బాగాలేదు.

2. మా(ఇల్లు) రవి వచ్చాడు.

3. నీ.....(కన్ను) దుమ్ము పడ్డదా ?

4. ఈ వాతావరణం నీ...(ఒళ్ళు) పడుతుందా .

VOCABULARY

తప్ప except

ఇన్ స్టిట్యూట్ Institute

ఒళ్ళు body

పడు be suitable

మార్పు change(n.)

పడు be in good terms

మూలుగు groan(v.)

పడుకో lie down

హెడ్ గుమాస్తా head clerk

నిద్ర sleep(n.)

GRAMMAR NOTES

79.1. In this lesson the past adverbial participle is introduced. -ఇ/-యి is added to the verbal base to form past adverbial participle.

79.1.1. -యి occurs after the verb పో.

పో-యి → పోయి 'having gone'

79.1.2. -ఇ occurs with the other verbs.

అడుగు-ఇ → అడిగి

తిను-ఇ → తిని

'having asked' (66.6.)

'having eaten' (41.6.)

పడు-ఇ → పడి	'having fallen' (41.6.)
రా + ఇ → వచ్చి + ఇ → వచ్చి	'having come' (66.4.)
తే + ఇ → తెచ్చి + ఇ → తెచ్చి	'having brought' (69.4.)
చూడు + ఇ → చూస్ + ఇ → చూసి	'having seen' (66.4.)
కొయ్యి + ఇ → కోస్ + ఇ → కోసి	'having cut' (66.3.)
కొ + ఇ → అయ్ + ఇ → అయి	'having become' (70.2.1.)
ఇవ్వ + ఇ → ఇచ్చి + ఇ → ఇచ్చి	'having given' (67.6.)

79.2. ఓ ending bases (except పో) change the final ఓ to ఉన్ before the past adverbial participle marker -ఇ (75.2.3.).

తీసుకో + ఇ → తీసుకున్ + ఇ → తీసుకుని	'having taken'
నిల్చి + ఇ → నిల్చున్ + ఇ → నిల్చుని	'having stood'
కూర్చి + ఇ → కూర్చున్ + ఇ → కూర్చుని	'having sat'

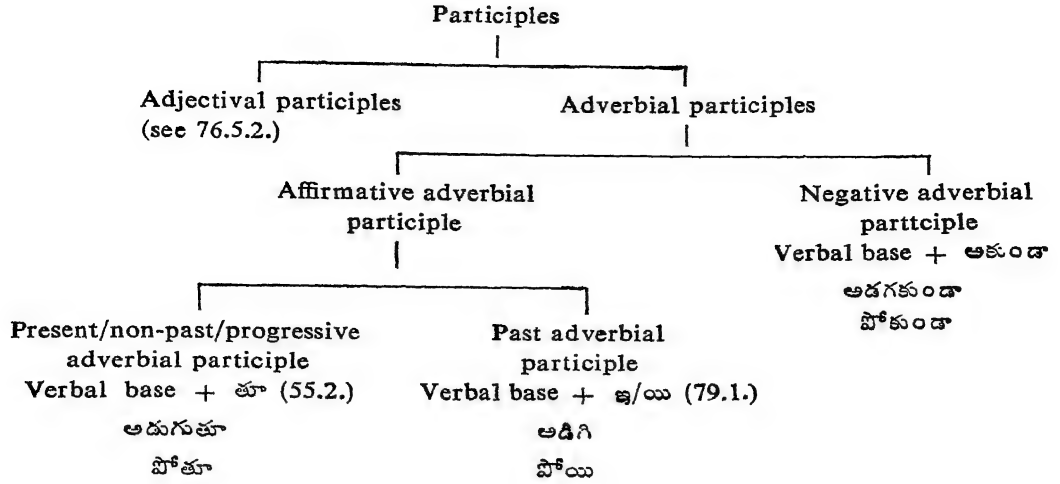
79.3. The negative adverbial participle is also introduced in this lesson. This will be formed by adding అకుండా to the verbal base.

వెళ్లు + అకుండా → వెళ్ళకుండా	'without going' (41.6.)
తీసుకో + అకుండా → తీసుకోకుండా	'without taking' (41.7.)
పో + అకుండా → పోకుండా	'without going' (41.7.)
అడుగు + అకుండా → అడగకుండా	'without asking' (43.2.; 41.6.)
పిలుచు + అకుండా → పిలవకుండా	'without calling' (67.3.; 68.3.)

79.3.1. The negative adverbial participle does not show any tense distinction as its affirmative adverbial participle does.

వెళ్లు (Present/Progressive)	× వెళ్ళకుండా
వెళ్లి (Past)	× వెళ్ళకుండా

The affirmative adverbial participle also does not show a three-way tense distinction as the adjectival participle does (76.5.2.). It shows a two-way tense distinction as shown in the following diagram.

79.4. తప్ప means 'except'.

శర్మ తప్ప అందరూ విద్యార్థులే.

'All are students except Sarma.'

79.5. The oblique base of ఒళ్లు 'body' is ఒంటి and its locative case form is ఒంటో.

79.6. Notice the use of the dative case suffix in the following sentences.

శర్మకూ రవికీ పడదు.

'Sarma and Ravi are not in good terms.'

ఈ మందు నా ఒంటికి పడదు.

'This medicine is not suitable for my body (health).'

UNIT 20

Lesson 80

కమల : లక్ష్మీ : నువ్వు వచ్చి చాలా సేపైందా ?

Lakshmi! Had it been long since you came ?

లక్ష్మీ : ఔను అరగంటైంది.

Yes. It was half an hour.

కమల : అరే ! నేను చూడలేదు. సరే ! ఇవాళ
సినిమాకు పోదాం, రా ! నేను సినిమా
చూసి రెండు నెలలైంది. మా యింట్లో
దొంగతనం జరిగిన తర్వాత నేను బైటికి
వెళ్ళలేదు.

Oh! Sorry! I did not notice. All right.
We will go to a movie today. Come on.
It is more than two months since I went to
a movie. After the theft in my house, I
didn't go outside anywhere.

లక్ష్మీ : ఇవాళ నా మనస్సు బాగలేదు.

I am not happy to-day.

కమల : ఏం ! ఇవాళ గూడా ప్రభాకర్ కనిపించ
లేదా ?

Why? Didn't you see Prabhakar today
also.

లక్ష్మి : లేదు. ఏం చెయ్యమంటావు నన్ను ?

No. What do you advise me to do ?

కమల : నువ్వు పట్టి పిరికిదానివి. నీ మంచితనం పిరికితనం చూసి అతను ఇట్లా చేస్తున్నాడు. నువ్వు ధైర్యంగా ఉండు. నేను వెళ్ళి మాట్లాడ్తాను.

You are really a coward. He is behaving like that because of your gentle behaviour and cowardice (nature). Be bold enough. I will go and speak to him.

లక్ష్మి : ఇప్పుడు నేనొక పని చెయ్యదలచుకున్నాను.

I want to do something now.

కమల : ఏమిటది ?

What is it ?

లక్ష్మి : వాళ్ళ ఇంటికి వెళ్తాం అనుకుంటున్నాను.

I am thinking of going to his house.

కమల : బిచ్చంకోసం పోతావా ? అటువంటి పిచ్చి పని చెయ్యదు. ఏం చెయ్యాలో నేను చెప్తాను. వాళ్ళింటికి బిచ్చగత్తెలా వెళ్ళక్కర్లేదు. కోడలు గానే వెళ్తావు. అతనింత మోసగాడు అనుకోలేదు నేను.

Do you want to go in for arms ? Don't do such a silly thing. I will tell you what you should do. You need not go to his house like a beggar. You will only go as a daughter-in-law. I never thought that he was such a cheat.

లక్ష్మి : నిన్న బస్సులో వస్తూ ఉండగా కనిపించాడు; మాట్లాడలేదు.

While coming in the bus yesterday, I saw him. He did not speak.

కమల : అయితే డి:ప్లానే ఉన్నాడన్నమాట. సరే : ఈ సాయంత్రమే అతనితో మాట్లాడ్తాను.

So, he is in the town itself. Okay ! I will speak to him this evening only.

DRILLS

a. Repetition drill

సుబ్బారావుకు పుస్తకం ఇచ్చి నెల అయింది.

శర్మ ఇంటికి వెళ్ళి గంతుంది.

నేనిప్పుడు శర్మను చూడదలచుకున్నాను.

రవి ఆ పని చెయ్యదలచుకోలేదు.

నువ్వు ఇక్కడికి రాక్కర్లేదు.

చిన్న పిల్లలకు టిక్కెట్లు తీసుకోక్కర్లేదు.

నేను నిన్న వస్తూ ఉండగా సుబ్బారావు వచ్చాడు.

నేను మాట్లాడ్తూ ఉండగా నువ్వు మాట్లాడకు.

b. Build-up drill.

ఐంది.

రెండు నెలలైంది.

వచ్చి రెండు నెలలైంది.

ఇక్కడికి వచ్చి రెండు నెలలైంది.

అతనిక్కడకి వచ్చి రెండు నెలలైంది.

వెళ్ళలేదు.

బైటికి వెళ్ళలేదు.

నేను బైటికి వెళ్ళలేదు.

జరిగిన తర్వాత ను బైటికి వెళ్ళలేదు.

దొంగతనం జరిగిన తర్వాత ను బైటికి వెళ్ళలేదు.

ఇంట్లో దొంగతనం జరిగిన తర్వాత నేను బైటికి

వెళ్ళలేదు.

మా ఇంట్లో దొంగతనం జరిగిన తర్వాత నేను

బైటికి వెళ్ళలేదు.

చేస్తున్నాడు.

ఇట్లా చేస్తున్నాడు.

అతనిట్లా చేస్తున్నాడు.

చూసి అతనిట్లా చేస్తున్నాడు.

పిరికితనం చూసి అతనిట్లా చేస్తున్నాడు.

నీ పిరికితనం చూసి అతనిట్లా చేస్తున్నాడు.

c. Substitution drill.

Model (i) :

ఇప్పుడు నేను మినపట్టు

తినదలచుకున్నాను.

చెయ్యి

ఇప్పుడు నేను మినపట్టు

చెయ్యదలచుకున్నాను.

తీసుకో

ఇవ్వు

చూడు

అడుగు

Model (ii) :

అతను శర్మలా ఉన్నాడు.

మోసగాడు

అతను మోసగాడులా ఉన్నాడు.

దొంగ

అఫీసరు

రవి

Model (iii) :

నువ్వు ఈ పుస్తకం చదివి ఎన్ని రోజు

లైంది ? (కొను)

నువ్వు ఈ పుస్తకం కొని ఎన్ని రోజులైంది ?

1. శర్మ రవీతో వెళ్ళి ఎంత సేపైంది ?

(మాట్లాడు)

2. నువ్వు కమలను పిలిచి ఎంత సేపైంది ?

(చూడు)

3. శారద ఈ పుస్తకం రాసి ఎన్ని రోజులైంది ?

(లే)

4. గోపి ఉంగరం కొని ఎన్ని రోజులైంది ?

(తీసుకో)

d. Response drill.

Model (i) :

నేను సాయంత్రం మీ ఇంటికి రావాలా ?
నువ్వు సాయంత్రం మా ఇంటికి రాక్కరేదు.

1. రమ పూలు కొయ్యాలా ?

2. శారద పాట పాడాలా ?

3. సుగుణ ఊరికి వెళ్ళాలా ?

4. శర్మ డబ్బు తీసుకోవాలా ?

Model (ii) :

నువ్వు ఎప్పుడు వడుకుంటావు ?
(అన్నంతిను)

అన్నం తిన్న తర్వాత వడుకుంటాను.

1. శర్మ ఎప్పుడు టైటికి వెళ్తాడు ? (క్లాసు-కా)

2. రమ ఎప్పుడు పాఠం చదువుతుంది ?

(ఉత్తరం-రాయి)

3. నువ్వు ఎప్పుడు అన్నం తింటావు ?

(శర్మ-రా)

e. Transformation drill.

Model :

నిన్న నేను వస్తున్నప్పుడు వాన కురిసింది.

నిన్న నేను ఎప్పుడు ఉండగా వాన కురిసింది.

1. శర్మ మాట్లాడున్నప్పుడు నేను నిద్ర పోయాను.

2. రమ పూలు కోస్తున్నప్పుడు కమల వచ్చింది.

3. కమల పాఠం చదువుతున్నప్పుడు మాష్టరు గారు టైటికి వెళ్ళారు.

EXERCISES

a. Fill up the blanks with the verbs given in the parentheses as shown in the model.

Model (i) :

శర్మ.....(చదువు) లక్ష్మి వచ్చింది.

శర్మ చదువుతూ ఉండగా వచ్చింది.

1. రమ.....(నిద్రపో) వాన వచ్చింది.

2. నువ్వు.....(రా) ఎవరు కనిపించారు ?

3. క్లాసు.....(జరుగు) టైటికి పోకండి.

4. పాఠం.....(చెప్ప) నిద్ర పోవటం మంచిది కాదు.

5. ఈ పని.....(పూర్తికా) రవి వచ్చాడు.

6. శారద వుప్తకాలు.....(కొను) ఒక వింత జరిగింది.

b. Answer the following questions as shown in the model.

Model :

నువ్వు ఎప్పుడు వచ్చావు ? (రెండు రోజులు)

నేను పచ్చి రెండు రోజులైంది.

1. రమ ఎప్పుడు పానయింది ? (రెండేళ్ళు)

2. కాలేజీ ఎప్పుడు తెరిచారు ? (నెల)

3. లక్ష్మి ఎప్పుడు ఉంగరం పెట్టుకుంది ?

(ఐదు నీమిషాలు)

4. ఈ కప్పులో కాఫీ ఎప్పుడు పోతావు ? (గంట)

b. Change the following sentences as shown in the model.

Model :

నేను ఇంటికి వెళ్దాం అనుకున్నాను.	2. రమ మా ఇంటికి పద్దం అనుకున్నది.
నేను ఇంటికి వెళ్ళదలచుకున్నాను.	3. నువ్వు పూలు కోద్దాం అనుకున్నావా :
1. నేను ఎమ్.ఎ. చదువుదాం అనుకున్నాను.	4. శర్మ మంచివాడు అవుదాం అనుకున్నాడు.

c. Change the following sentences into negatives as shown in the model.

Model :

శర్మ చదవాలి.	2. శ్యామల బుట్ట అల్లాలి.
శర్మ చదవక్కర్లేదు.	3. కమల ఉంగరం పెట్టుకోవాలి.
1. రమ పాఠం రాయాలి.	4. కుమారి పుస్తకం తేవాలి.

d. Combine the following pairs of sentences as shown in the model.

Model :

శర్మ వచ్చాడు.	2. నువ్వు పూలు కొయ్యి.
తర్వాత అన్నం తిన్నాడు.	తర్వాత ఇంటికి వెళ్ళి.
శర్మ వచ్చిన తర్వాత అన్నం తిన్నాడు.	3. శర్మగారూ : మీరు సినిమా చూడండి.
1. రమ బి.ఎ. పాసయింది.	తర్వాత ఇంటికి రండి.
తర్వాత బి.ఇడి. చదివింది.	

VOCABULARY

దొంగతనం	theft	విచ్చం	begging, arms
వట్టి	only (an emphasiser)	పిచ్చి	mad
పిరికి	coward (adj.)	విచ్చగత్తె	beggar (fem.)
మంచితనం	goodness	కోడలు	daughter-in-law
పిరికితనం	cowardice	మోసగాడు	cheat (masc.)
దైర్యం	courage		

GRAMMAR NOTES

80.1. In this lesson the use of past participle form for temporal expression is introduced :

నేను శర్మను చూసి రెండేళ్లు అయింది.

'It is two years since I saw Sarma.'

(I saw Sarma two years ago.)

నేను అన్నం తిని గంట అయింది.

'It is one hour since I took my meals.'

(I took food one hour ago.)

80.2. Notice the use of singular verb అయింది in agreement with plural noun గంటలు 'hours' or ఏళ్లు 'years'.

నేను అన్నం తిని రెండు గంటలైంది.*

(రెండు గంటలు + ఐంది*)

'Two hours passed after I took my meal.'

నేను శర్మను చూసి రెండేళ్లు అయింది.

'Two years passed after I saw Sarma.'

In such sentences, though అయింది appears to be in agreement with రెండు గంటలు or రెండేళ్లు, టైం or కాలం which is a singular noun, is implied in the mind of the native speaker. Therefore అయింది is actually in agreement with the implied singular noun, namely, టైం or కాలం. The above sentences are expandable in the following manner.

నేను అన్నం తిని రెండు గంటల టైం
అయింది.

'Two hours of time passed after I took my meal.'

నేను శర్మను చూసి రెండేళ్ల కాలం
అయింది.

'Two years of time passed after I saw Sarma.'

80.3. తర్వాత 'after' is added to the past adjectival participle (75.1.) to express a type of temporal.

నేను వెళ్లిిన తర్వాత శర్మ వచ్చాడు.

'Sarma came after I went.'

నేను అన్నం తిన్న తర్వాత రవి వస్తాడు.

'Ravi will come after I take food.'

నేను చదివిన తర్వాత కమల చదువుతున్నది.

'Kamala is reading after I read.'

80.4. Another type of temporal expression can be made by adding ఉండగా to the progressive adverbial participle (55.2.).

పస్తా ఉండగా

'when somebody is/was coming'

నేను ఇంటికి వెళ్తూ ఉండగా కమల కనిపించింది.

'When I was going home I saw Kamala.'

80.5. An auxiliary verb దలచుకో is used in this lesson. This auxiliary expresses 'will or desire' and it is added to the infinitive form of the verb (52.3.2.). Infinitive and దలచుకో form the compound base. Tense and other suffixes can be added to this compound base.

* అయింది can also be written as ఐంది. and అవు as ఔ.

The sequence of అయి can be written as ఐ

అయింది = ఐంది

అవును = ఔను

చెయ్య_దలచుకో

'intend to do ; desire to do '

రా_దలచుకో

'intend to come ; desire to come '

ఇవ్వాల నేను పదింటికి కాఫీ తాగదలచు
కున్నాను.

'I wanted to drink coffee today at
10 o'clock.'

సుశీల ఇవ్వాల సినిమాకు వెళ్లదలచుకోలేదు. 'Susila did not want to go for a movie today.'

80.6. అక్కరే_దు is added to a verbal base to express the notion 'need not '.

తిను + అక్కరే_దు → తినక్కరే_దు

'One need not eat.'

రా + అక్కరే_దు → రాక్కరే_దు

'One need not come.'

80.7. _లా is a shortened form of _లాగా (46.7.).

అతను శర్మలాగా ఉన్నాడు.

అతను శర్మలా ఉన్నాడు.

}

'He looks like Sarma.'

UNIT 20

Lesson 81

కంప్యూటర్ సంగీతం

బెంగళూరు, అక్టోబరు 18.

బొంబాయిలోని తాతా ప్రాథమిక పరిశోధనా సంస్థ కంప్యూటర్ విభాగం కంప్యూటర్ సంగీతంలో ఒక ప్రయోగాన్ని విజయవంతంగా నిర్వహించింది.

సంగీత నాటక అకాడమీ సహాయ కార్యదర్శి నేడు ఇక్కడ పై విషయాన్ని విలేజరులకు వెల్లడిస్తూ అక్టోబరు 20 నుంచి ఇక్కడ సంగీతశాస్త్రంపై జరిగే 10 రోజుల సదస్సులో ఈ ప్రయోగం ఒక విశేషాంశంగా ఉంటుందని చెప్పారు.

తాతా సంస్థకు చెందిన శ్రీమతి పద్మా రంగాచారి అక్టోబరు 21న తేదీ సదస్సులో ఈ ప్రయోగంపై

COMPUTER MUSIC

Bangalore, October 18.

The Computer department of Tata Institute of Fundamental Research, Bombay has successfully executed an experiment on Computer music.

Informing the above to the journalists (correspondents) here today, the Assistant Secretary, Music and Dance Academy said that this experiment would be a special feature in the 10-day Conference which would begin here from October, 20.

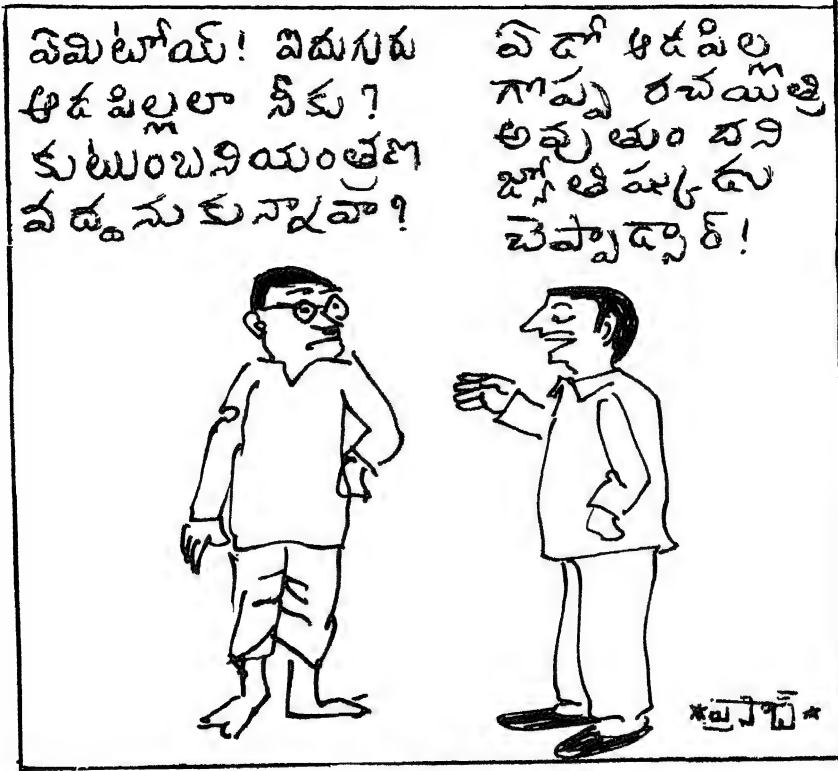
He said that Mrs. Padma Rangachari of Tata Institute will present a paper on this

ఒక వ్యాసాన్ని సమర్పిస్తారు అని ఆయన తెలియ జేశారు. వీణ సంగీతం ఇతర కర్ణాటక సంగీతం కంప్యూటర్ ద్వారా వినిపించటం జరిగిందని ఆయన చెప్పారు.

—ఆంధ్రప్రభ, 19-10-1975.

experiment in this conference on October 21. He further added that *Veena* music and other *Carnatic* music was produced on the computer.

— *Andhra Prabha*, 19-10-1975.

DRILLS

a. Repetition drill

రవి కమల క్లాసుకు రాలేదని మాష్టరుగారితో చెప్పాడు.

పోలీసులు దొంగలను పట్టుకున్నారు అని నేను శర్మతో చెప్పాను.

ఆయన కంప్యూటర్ సంగీతం గురించి పరిశోధన జరిగింది అని విలేఖరులకు వెల్లడించారు.

శర్మ ఇంటికి వెళ్లారు అని రవి చెప్పాడు.

b. Build-up drill.

నిర్వహించింది.

విజయవంతంగా నిర్వహించింది.

ప్రయోగాన్ని విజయవంతంగా నిర్వహించింది.

ఒక ప్రయోగాన్ని విజయవంతంగా నిర్వహించింది.
కంప్యూటర్ సంగీతంలో ఒక ప్రయోగాన్ని విజయ
వంతంగా నిర్వహించింది.

తాతా ప్రాథమిక పరిశోధనా సంస్థ కంప్యూటర్
సంగీతంలో ఒక ప్రయోగాన్ని విజయవంతంగా
నిర్వహించింది.

బొంబాయిలోని తాతా ప్రాథమిక పరిశోధనా సంస్థ
కంప్యూటర్ సంగీతంలో ఒక ప్రయోగాన్ని
విజయవంతంగా నిర్వహించింది.

చెప్పారు.

ఉంటుంది అని చెప్పారు.

విశేషాంశంగా ఉంటుంది అని చెప్పారు.

ఈ ప్రయోగం ఒక విశేషాంశంగా ఉంటుంది అని
చెప్పారు.

తెలియజేశారు.

ఆయన తెలియజేశారు.

సమర్పిస్తారు అని ఆయన తెలియజేశారు.

ఒక వ్యాసాన్ని సమర్పిస్తారు అని ఆయన తెలియ
జేశారు.

ఈ ప్రయోగంపై ఒక వ్యాసాన్ని సమర్పిస్తారు అని
ఆయన తెలియజేశారు.

నదస్సులో ఈ ప్రయోగంపై ఒక వ్యాసాన్ని
సమర్పిస్తారు అని ఆయన తెలియజేశారు.

శ్రీమతి పద్మ ఈ నదస్సులో ఈ ప్రయోగంపై ఒక
వ్యాసాన్ని సమర్పిస్తారు అని ఆయన తెలియ
జేశారు.

నదస్సులో ఈ ప్రయోగం ఒక విశేషాంశంగా
ఉంటుంది అని చెప్పారు.

సంగీత శాస్త్రంపై జరిగే నదస్సులో ఈ ప్రయోగం
ఒక విశేషాంశంగా ఉంటుంది అని చెప్పారు.

c. Substitution drill.

Model (i) :

సంగీత శాస్త్రంపై నదస్సు జరుగుతుంది అని కార్యదర్శి విలేఖరులకు తెలియజేశారు.

కంప్యూటర్ సంగీతం.

కంప్యూటర్ సంగీతంపై నదస్సు జరుగుతుంది అని కార్యదర్శి విలేఖరులకు తెలియజేశారు.

కంప్యూటర్ పరిశోధన.

కంప్యూటర్ ప్రయోగం.

ప్రయోగాన్ని నిర్వహించటం.

d. Response drill.

Model :

రవి ఏం చెప్పాడు ?

(శర్మ పుస్తకం చదివాడు.)

శర్మ పుస్తకం చదివాడని రవి చెప్పాడు.

1. సహాయకార్యదర్శి ఏం వెల్లడించారు ?

(సంగీత శాస్త్రంపై సదస్సు జరుగుతుంది.)

2. కార్యదర్శి ఏం తెలియజేశారు ?

(రవి కంప్యూటర్ సంగీతంపై ఒక వ్యాసాన్ని సమర్పిస్తాడు.)

3. కమల సుశ్యులతో ఏం చెప్పింది ?

(మాష్టరుగారు రేపు పరీక్షపెట్టారు.)

e. Transformation drill.

Model (i) :

శర్మ ఇంటికి వెళ్లాడని రవి నాతో చెప్పాడు.

రవి, శర్మ ఇంటికి వెళ్లాడని నాతో చెప్పాడు.

1. కమల పాఠం చదివించని గోపి మాష్టరు గారితో చెప్పాడు.

2. ప్రయోగం విజయవంతంగా జరిగిందని కార్య దర్శి విలేఖరులకు తెలియజేశాడు.

3. 20వ తారీకునుంచి సదస్సు జరుగుతుందని కార్యదర్శి సుసతో చెప్పాడు.

Model (ii) :

శర్మ ఆమె యింట్లో లేడన్నాడు.

శర్మ ఆమె యింట్లో లేదు అని చెప్పాడు.

1. కమల రైలు వెళ్ళింది అన్నది.

2. మాష్టరుగారు రేపు క్లాసు ఉంచు అన్నారు.

3. రవి మనం రేపు సినిమాలు వెళ్తున్నాం అన్నాడు.

4. నేను నిన్న గుంటూరు వెళ్ళాను అన్నాను.

EXERCISES

a. Rewrite the following pairs of sentences as shown in the model.

Model :

శర్మ ఇంటికి వెళ్ళాడు.

ఈ విషయాన్ని రవి నాకు చెప్పాడు.

శర్మ ఇంటికి వెళ్ళాడు అని రవి నాకు చెప్పాడు.

1. గోపి ఒక ప్రయోగాన్ని విజయవంతంగా పరీక్షించాడు.

ఈ విషయం రేడియోలో చెప్పారు.

2. మన సుఖ్యసుంత్రి వొందాయి వెళ్ళాయి.

ఈ విషయం ఆయన కార్యదర్శి విలేఖరులకు వెల్లడించారు.

3. కర్ణాటక సంగీతం కంప్యూటర్ ద్వారా విని పించటం జరిగింది.

పై విషయం సంగీత నాటక అకాడమీ కార్య దర్శి విలేఖరులకు చెప్పాడు.

4. రేపు కారేజీలో నాటకం జరుగుతుంది.

ఈ విషయాన్ని పద్మ చెప్పింది.

d. Answer the following questions as shown in the model.

Model :

రవి మనతో ఏం చెప్పాడు ?

(కమల వీణ బాగా వాయిస్తుంది.)

రవి, కమల వీణ బాగా వాయిస్తుందని చెప్పాడు.

1. సుగుణ రవితో ఏం చెప్పింది ?

(కారడ కాలేజీకి వెళ్ళింది.)

2. కార్యదర్శి విలేజుదులకు ఏం తెలియజేశారు ?

(సంగీత శాస్త్రంలో పరిశోధన జరిగింది.)

3. మాష్టరుగారేం చెప్పారు ?

(ప్రిన్సిపాలుగారు అమెరికా వెళ్ళారు.)

e. Respond to the following sentences as shown in the model.

Model (i) :

ఆరో తేదీ మన ఆఫీసుకు సెలవు.

6వ తేదీ మన ఆఫీసుకు సెలవు.

1. ఎనిమిదో కాలేజీ రవి బెంగుళూరు వెళ్ళాడు.

2. సుబ్బారావు ఆరో తేదీ వస్తాడు.

3. ఇరవయ్యో తేదీ సంగీత శాస్త్రంపై సదస్సు జరుగుతుంది

Model (ii) :

సెక్రటరీ పంత్రిగారు బెంగుళూరు వెళ్ళారన్నాడు.

సెక్రటరీ పంత్రిగారు బెంగుళూరు వెళ్ళారు అని చెప్పాడు.

1. శర్మ రవికి పెళ్ళి కాలేదన్నాడు.

2. నేను రవి వాళ్ళ యింటికి వెళ్తున్నానన్నాడు.

3. ఆయన అన్నం తినలేదన్నాడు.

4. సుబ్బారావు రైలు కాలేదన్నాడు.

VOCABULARY

ప్రాథమిక	primary, fundamental
పరిశోధనాసంస్థ	research institute
కంప్యూటర్	computer
విభాగం	section; division
సంగీతం	music
ప్రయోగం	experiment (n)
విజయవంతం	successful

నిర్వహించు	organize, execute
సహాయ	assistant (adj.)
కార్యదర్శి	secretary
నేడు	today
పై	on; upon; above
విలేఖరి	correspondent
వెల్లడించు	make known; inform

సంగీతశాస్త్రం	the science of music	తెలియజెయ్య	inform
సదస్సు	seminar; gathering	వీణ	veena
విశేషాంశం	special feature	ఇతర	other
సంస్థ	institution	కర్ణాటక సంగీతం	Carnatic music
చెందిన	belonging to	ద్వారా	through
శ్రీమతి	Mrs.	వినిపించు	make to listen by some
తేదీ	date		demonstration
వ్యాసం	essay	కుటుంబ నియంత్రణ	family planning
సమర్పించు	submit; present (v.tr.)	జ్యోతిషుడు	astrologer

GRAMMAR NOTES

81.1. The variety of the language used in this lesson is more formal. The corresponding colloquial forms are given hereunder :

అలాగే	లో ఉన్న	'situated in'
విజయవంతంగా	బాగా	'successfully; very well'
నిర్వహించింది	చేసింది	'did'
నేడు	ఇవ్వో	'today'
వెల్లడిస్తూ	చెప్తూ	'while saying/announcing'
తెలియజేశారు	చెప్పారు	'informed'

81.2. In this lesson the use of అని 'that', as quotative particle is shown.

When అని is used in the sentence as a quotative particle, the main verb will always be an informative verb, i.e., చెప్పు 'say' తెలియజెయ్య 'make known' వ్యక్తించు 'express' or రాయ 'write' or a question verb అడుగు 'ask' etc.

శర్మ ఇంటికి వెళ్ళాడు అని రవి చెప్పాడు. Ravi said, "Sarma went home."

రవి ఎక్కడున్నాడు అని సుబ్బారావు అడిగాడు. Subbarao asked, "Where is Ravi?"

These sentences are comprised of two sentences viz. reporting sentence (main sentence) and reported sentence (subordinate sentence). These two constituent sentences are conjoined by అని.

శర్మ ఇంటికి వెళ్ళాడు అని రవి చెప్పాడు.

రవి ఎక్కడున్నాడు అని సుబ్బారావు అడిగాడు.

81.3. The sentences given in 81.2. can also be said as :

రవి, శర్మ ఇంటికి వెళ్ళాడని చెప్పాడు.
సుద్ధారావు, రవి ఎక్కడున్నాడని అడిగాడు.

That is, the subject of the main sentence (reporting sentence) can be placed either before the main verb (reporting verb) or before the subordinate sentence (reported sentence).

81.4. Remember that ఓ is added to numerals to make them ordinals (18.2.). వ can be written in the place of ఓ when the numerals are written in figures.

అరో = 6వ అరవై రెండో = 62వ

But in speech ఓ form only exists. It also exists in reading, whatever the why it is written.

REVIEW 10

Lesson 82

రాము : మోహన్ ! తొందరగా రా ! నిన్న చేసినట్లు ఇవ్వాలి గూడా ఆలస్యం చెయ్యకు. ఆలస్యం అయిన కొద్దీ నాకు బస్సులు దొరకవు.

మోహన్ : వెళ్ళిన పని పూర్తికాకుండా ఎలా వస్తాను : నేను పచ్చేసరికి ఎనిమిది గంటలు కావచ్చు.

రాము : ఆలస్యం అయితే మా నాన్నగారు అరుస్తారు. నీన్న గూడా అరిచారు.

మోహన్ : అరిచారు అని ఈ ఊళ్లో అంటే పరవా లేదు. విశాఖపట్నంలో అంటే కొట్టారు.

Mohan! Come quickly. Don't delay today as you did yesterday. I will not get the buses if it is delayed further.

How can I come without finishing my work? It may be eight o'clock by the time I return.

My father will scold me if I go late. He did the same yesterday too.

You can say *aricharu* in this town. But if you use it in Visakhapatnam, they will beat you.

రాము : ఎందుకు ?

Why ?

మోహన్ : అరుస్తున్నాడు అంటే కుక్క లాగా మొరుగుతున్నాడని అర్థం.

arustunnaadu means barking like a dog.

రాము : 'అరవటం' అని ఇక్కడ అందరూ అంటారు గదా ! నీన్న వచ్చిన మీ స్నేహితుడు నీతో మాట్లాడుతుండగా విన్నాను. అతను 'సుబ్బారావు అరిచాడు' అన్నాడు.

Everybody uses the word *aravaṭam* here. I heard when your friend, who came yesterday, was saying it. He said 'Subbarao arichædu'

మోహన్ : అవును. గోదావరి, విశాఖపట్నం జిల్లాలలో ఈ మాటకు మొరగటం అని అర్థం. తక్కిన జిల్లాలలో తిట్టటం అని పెద్దగా మాట్లాడటం అని అర్థం.

Yes, this word, in Godavari and Vishakha-patnam districts means, barking. In the other districts it means 'scolding' or 'talking loudly' or 'shouting'.

రాము : గొప్పట్టుగా ఉండే !

It looks funny !

మోహన్ : అవును. అలాగే 'కంగారు' అనే మాట ఉంది.

Yes. Similarly the word *kangaaru*.

రాము : దానికి గూడా రెండర్థాలున్నాయా ?

Does it also have two meanings ?

మోహన్ : అదే చెప్పబోతున్నాను. గోదావరి, విశాఖపట్నం జిల్లాలలో కంగారు అంటే తొందర అని అర్థం. గుంటూరు, కృష్ణా జిల్లాలలో ఈ మాటకు *confusion* అని అర్థం.

That's what I am going to tell you. *Kangaaru* in Godavari and Vishakapatnam districts means 'hasty' (*tondara*). It means 'confusion' in Krishna and Guntur districts.

రాము : ఇటువంటి మాటలు ఇంకా ఉన్నాయా ?

Are there any more such words ?

మోహన్ : చాలా వున్నాయి.

There are many.

రాము : నీన్న వరీక్ష రాస్తున్నప్పుడు కంగారు పడాను అని అతనే అన్నాడు. అతను సరీగ్ పరీక్ష రాసినట్లులేదు.

మోహన్ : అవును. ఆడుగో గోపి వస్తున్నట్లున్నాడు. ఇక నేను వెళ్ళాల్సిన పని లేదు.

గోపి : మోహన్ ! సుష్వెంత ఎక్కువ మాట్లాడావో ! అంత తక్కువ పనిచేస్తావురా !

మోహన్ : నేను బయల్ పరి చాలా సేపు ఆయిందిరా ! ఇంతలో వీడితో ఏదో మాట్లాడూ ఆగాను.

గోపి : చేస్తాను అని చెప్పిన పని ఒకటి గూడా చెయ్యవు గదా : సువుస్ ఎచ్చేటట్లు లేవు అనుకొనీ నేనే వచ్చాను.

మోహన్ : వేణును పిలిచి వచ్చావా ?

గోపి : నేను వెళ్ళేలోగా వాడు ఎక్కడికో పోయాడు.

మోహన్ : వాణ్ణి తీసుకురాకుండా సువుస్ ఒక్కడినే వస్తే ఎట్లా

గోపి : వరనలేదు. నిన్న వాడికి చెప్పిన లెక్కలు నాకు చెప్పు. నేను నేర్చుకున్న లెక్కలు వాడికి చెప్పి నేను నేర్చుకోని లెక్కలు వాడి దగ్గర నేర్చుకుంటాను.

మోహన్ : అలాగే.

గోపి : రేవటించి నేనూ వేణూ యిక్కడికి రాదలచుకున్నాం.

He himself said yesterday that he was confused during the examination time. It seems he did not answer properly.

Yes! Look there! It seems Gopi is coming. Now I don't have to go. (There is no need for me to go.)

Mohan! You work so little and talk so much.

I started long ago. But I stopped as I was talking to him.

You don't do a single thing which you promise to do. I came because I thought you would not come any more.

Did you call Venu while coming?

He went away some where by the time I reached there.

What is the use if you come alone without him?

Doesn't matter! Teach me the sums you didn't teach him yesterday. I will teach him the sums I learnt and I will learn the sums from him which he learnt.

Okay.

Venu and I decided to come here from tomorrow onwards.

EXERCISES

a. Fill up the blanks with the adjectival participles (in suitable tenses) of the verbs given in the parentheses.

1. రేపు ఇక్కడికి.....(రా) చునినా నా ప్నేహితుడు.
2. రమ నిన్న.....(తిను) వండు పేరేమిటి ?
3. పిల్లలు ఇప్పుడు.....(రాయి) వరీక్ష ఎప్పుడు పూర్తి అవుతుంది ?
4. రేపు.....(చెయ్యి) వని యివ్వాలే చెయ్యండి.
5. ఎల్లండి రమ.....(జే) ఉంగరం నీకిస్తాను.
6. శారద మొన్న.....(చూడు) పినిమా నేనివ్వాలి చూశాను.
7. నిన్నటి వరీక్షలో.....(పాసుకా) వాళ్ళు ఎంతమంది ?
8. ఇప్పుడు వినోద్....(కొను) కారు ఎవరికోసం?
9. ఇందాక రమ....(కూర్చో) కుర్చీ ఎక్కడుంది?
10. ఇప్పుడు నువ్వు రవి దగ్గరించి...(తీసుకో) దబ్బులో సగం నాకు కావాలి.
11. రేపు మన వని...(జరుగు) అవకాశం ఉందా?
12. నీన్న కుర్చీ మీదినించి కింద..... (వదు) అబ్బాయికి చెయ్యి నెప్పి తగ్గిందా ?

b. Tick the correct forms.

1. శర్మ.....పుస్తకాలు ఎవరూ చదవలేదు. (చదివినన్ని/చదివినంత)
2. కమల.....పండినీళ్ళు సువ్వు తాగుతావా ? (తాగినన్ని/తాగినంత)
3. ఆమె.....వని సువ్వెప్పుడు చేస్తావు ? (చేసినన్ని/చేసినంత)
4. ఆ సీసాలో.....వంచదార తీసుకురా : (ఉన్నన్ని/ఉన్నంత)

c. Combine the following pairs of sentences.

1. శర్మ పాతం చదువుతున్నాడు. అప్పుడు వాన చురిసింది.
2. కమల దీప్రపోయింది. ఇప్పుడు రమ వచ్చింది.
3. రవి ఉంగరం తెచ్చాడు. అప్పుడు ఎవరూలేదు.
4. శారద రేపు చస్తుంది. అప్పుడు నీ పుస్తకం తీసుకోస్తుంది.
5. రమ పాటపాడుతున్నది. అప్పుడు పిల్లలు గొడవ చేశారు.

d. Combine the following pairs of sentences using adverbial participles.

1. సాయంత్రం శర్మ అన్నం తింటాడు. దీప్రపోతాడు.
2. వద్ద పాట పాడింది. భోజనం చేసింది.
3. కమల స్కూలుకు రాలేదు. పినిమాకు వెళ్ళింది.
4. శారద బాగా చదవలేదు. వరీక్షలు వచ్చింది.
5. పిల్లలు గొడవ చెయ్యటంలేదు. కూర్చున్నారు.
6. రవి భోజనం చెయ్యలేదు. ఇక్కడికి వచ్చాడు.
7. శర్మ చదవటంలేదు. పడుకున్నాడు.
8. మోహన్ ఆలోచించాడు. రాస్తున్నాడు.
9. ఆయన యివ్వాలి మా ఇంటికి రావటంలేదు. మీ ఇంటికి వస్తున్నారు.

e. Answer the following questions as shown in the model.

Model (i) :

నువ్వు కమలతో ఎప్పుడు మాట్లాడ్తావు ?
ఇదుగో, ఇప్పుడే మాట్లాడబోతున్నాను.

1. శర్మ : నువ్వెప్పుడు రవిని డబ్బుడుగుతున్నావు?
2. రమా : నేను చెప్పిన వని ఎప్పుడు చేస్తావు?
3. మీరందరూ మా ఇంటికి ఎప్పుడు వస్తారు ?

Model (ii) :

రమ యివ్వాలి మాట్లాడుతుందా ?
రమ యివ్వాలి మాట్లాడేటట్లులేదు.

1. రవి యివ్వాలి యిక్కడికి వస్తున్నాడా ?
2. వద్ద రేపు పుస్తకం తెస్తుందా ?

3. ఆమె ప్రతి రోజూ రవికి డబ్బు ఇస్తున్నదా?
4. వాళ్ళు రేపు మనకు కాఫీ యిస్తారా ?
5. ఈ సంత్సరం గిరిజ పాసవుతుందా ?
6. రోజూ వాళ్ళకు క్లాసులు జరుగుతున్నాయా ?

Model (iii) : Answer the questions given in model (ii), in affirmation :

Eg. కమల యివ్వాలి మాట్లాడుతుందా ?

కమల యివ్వాలి మాట్లాడేటట్లులేదు.

f. Answer the following questions as shown in the model using cue words.

Model (i) :

శర్మ ఎప్పుడు వస్తాడు? (నువ్వు-అన్నం తిను)
శర్మ నువ్వు అన్నం తినేలోగా వస్తాడు.

1. సరళ ఎప్పుడా వని పూర్తిచేస్తుంది ?

(నువ్వు-రా)

2. నువ్వు అన్నం ఎప్పుడు తింటావు ?

(రవి-డబ్బు తే)

3. రైలెప్పుడు వస్తుంది ? (టిక్కెట్లు-యివ్వు)

Model (ii) :

సుబ్బారావు ఇప్పుడు పాడాలా ? (నువ్వు-
పాఠం చదువు)

సుబ్బారావు ఇప్పుడు పాడక్కరేదు ; నువ్వు
చదివించిత్వాత పాడాలి.

1. ప్రసాద్ ఇప్పుడు మాట్లాడాలా ? (నువ్వు-లే)

2. రవి ఇప్పుడు చదవాలా ? (నేను-పాఠం రాయ)

3. శర్మ యిప్పుడు వెళ్ళాలా ? (వాళ్ళు-పిలు)

g. Respond to the following sentences as shown in the model.

Model :

రమ ఆ పూలు కొయ్యదు. (కమల)

రమ కొయ్యని పూలను కమల కోస్తుంది.

1. రవి సిన్న కొన్ని విషయాలు ఆలోచించలేదు.

(మేం)

2. శారద ఆ షుక్తకాలు చదవదు. (నేను)

3. గోపి పెనరట్లు అన్ని తినలేదు. (నరోజు)

4. రమ ఈ కుర్చీలో కూర్చోదు. (రవి)

5. నేను ఆ బ్రెడ్డు చాల్చను. (విసుల)

h. Change the following sentences as shown in the model.

Model :

శర్మ రవీ మంచివాళ్ళు.

శర్మ ఎంత మంచివాడో రవి అంత
మంచివాడు.

1. నీ పుస్తకం నా పుస్తకం పెద్దది.

2. సుగుణా విమలా బాగా పాడ్డారు.

3. మైసూరా బెంగుళూరా చల్లగా వుంటాయి.

4. పార్వతీ మాధవీ చాలా లావుగా వున్నాడు.

i. Rewrite the following words in FIVE related pairs.

Eg. తల్లి — కండ్రి ; పో — వెళ్ళు

ఇవ్వాలి	తెలియజెయ్యి	మబ్బు	మరదలు	వెల్లడించు
వదిన	సంచీ	నేడు	వాన	బుట్టి

j Match the following.

A

1. నేను మాట్లాడినకొద్దీ ఆయనకు కోపం
వచ్చింది.

2. నేను మాట్లాడటంతో ఆయనకు కోపం
వచ్చింది.

3. నేను మాట్లాడుతూ ఉండగా ఆయనకు కోపం
వచ్చింది.

B

నేను మాట్లాడాను. అందుకే ఆయనకు కోపం
వచ్చింది. ()

నేను మాట్లాడుతున్నప్పుడు ఆయనకు కోపం
వచ్చింది. ()

నేను ఎంత మాట్లాడానో ఆయనకు అంత కోపం
వచ్చింది. ()

k. Build up the conversations as shown in the model.

Model :

శర్మ : ప్రసాద్ ఎప్పుడు బెంగుళూరు వెళ్ళాడు ?
(నెల)

రవి : వెళ్ళి నెల రోజులైంది.

శర్మ : మళ్ళీ యిప్పుడు వెళ్ళదలచుకున్నాడా ?

రవి : ఆ రేపు వెళ్ళబోతున్నాను అని చెప్పాడు.

1. పద్మ : కమల రేడియోలో ఎప్పుడు
పాడింది ? (వారం)

రమ :

పద్మ :

రమ :

2. రవి : ప్రసాద్ ఇక్కడికి ఎప్పుడు
వచ్చాడు ? (సంవత్సరం)

వేణు :

రవి :

వేణు :

3. ప్రసాద్ : మాష్టరుగారు ఎప్పుడు పరీక్ష
పెట్టారు ? (రెండు వారాలు)

సుగుణ :

ప్రసాద్ :

సుగుణ :

VOCABULARY

అరుద్ shout (v.)

మొరుగు bark (v.)

అర్థం meaning

గమ్మత్తు funny

కంగారు confusion

కంగారుపడు confuse (v. intr.)

లెక్క mathematical problem;
a sum

UNIT 21

Lesson 83

లత : కమలా : ఇప్పుడు విమల నీద్రపోతూ ఉంటుందా ?

Kamala ! Will Vimala be sleeping now ?

కమల : నీద్రపోతూ ఉండదు. రేవటినించి వాళ్ళరు పరీక్షలు. చదువుతూ ఉంటుంది.

She won't be sleeping. She has examinations from tomorrow. She will be studying.

లత : నేను విమలతో మాట్లాడాలి. వాళ్ళ చెల్లెలు గుంటూరునుంచి ఇవాళ వస్తానన్నది. పచ్చి ఉంటుందా ?

I have to talk to Vimala. Her sister told that she would come today from Guntur. Would she have come ?

కమల : వచ్చిఉండదు. ఇవాళ గుంటూరులో పాటకచేరి ఉన్నది. వాళ్ళ చెల్లెలికి సంగీతం అంటే యిష్టం.

She would not have come. There is a music concert at Guntur. Her sister likes music.

లత : శాస్త్రీయ సంగీతం యిష్టమా : లలిత సంగీతం యిష్టమా :

Does she like classical music or light music ?

కమల : రెండూ యిష్టమే : శాస్త్రీయ సంగీతం బాగా యిష్టం.

She likes both. She likes classical music better.

లత : ఆమె బాగా పాడుతుందా ?

Does she sing well ?

కమల : వీణ బాగా వాయిస్తుంది. విమల గూడా వీణ వాయిస్తుంది. వాళ్ళ నాన్నగారు రెండు రోజుల క్రితమే వాళ్ళిద్దరికీ చెరి ఒక వీణ కొని యిచ్చారు.

She plays on Veena well. Vimala also plays Veena well. Her father bought Veena for both of them two days ago.

లత : అలాగా : మరి నేను వెళ్ళి వస్తాను.

I see ! I shall go then.

కమల : సరే !

Okay.

DRILLS

a. Build-up drill.

ఇచ్చారు

కొనిచ్చారు

వీణ కొనిచ్చారు

ఒక వీణ కొనిచ్చారు

చెరి ఒక వీణ కొనిచ్చారు

ఇద్దరికీ చెరి ఒక వీణ కొనిచ్చారు.

వాళ్ళిద్దరికీ చెరి ఒక వీణ కొనిచ్చారు.

రెండు రోజుల క్రితం వాళ్ళిద్దరికీ చెరి ఒక వీణ

కొనిచ్చారు

నాన్నగారు రెండు రోజుల క్రితం వాళ్ళిద్దరికీ చెరి

ఒక వీణ కొనిచ్చారు.

వాళ్ళ నాన్నగారు రెండు రోజుల క్రితం వాళ్ళిద్దరికీ

చెరి ఒక వీణ కొనిచ్చారు

b. Substitution drill.

Model (i) :

పద్య యిప్పుడు అన్నం తింటూఉండదు.

పాతం-చదువు

పద్య యిప్పుడు పాతం చదువుతూఉండదు.

పూలు-కొయ్యి

తలుపు-తెరుచీ

పాట-పాడు

పుస్తకం-కొను

Model (ii) :

సరోజ వచ్చిఉంటుందా ? వచ్చిఉండదా ?
 వెళ్ళు
 సరోజ వెళ్ళిఉంటుందా ? వెళ్ళిఉండదా ?
 అడుగు
 పాడు
 రాయి
 చదువు

Model (iii) :

నాకు చపాతీలు అంటే యిష్టం.
 హరి
 హరికి చపాతీలు అంటే యిష్టం.
 నువ్వు
 మనం
 మీరు
 అతను
 మీ చెల్లెలు

c. Response drill.

Model (i) :

శర్మ అన్నం తింటూఉంటాడా ? (కాఫీ-రాగు)
 శర్మ అన్నం తింటూఉండడు. కాఫీ తాగుతూ
 ఉంటాడు.

1. గోపి చవిరే మాట్లాడుతూఉంటాడు.
(శర్మతో-అడు)
2. సరళ పాతం రాస్తూఉంటుందా ? (పుత్తరం-
చదువు)
3. మనం రేపు పది గంటలకు ప్రయాణం చేస్తూ
ఉంటామా ? (జేషసురు-వెళ్ళు)

Model (ii) :

కమల నిన్న వచ్చివుంటుందా ? (మొన్న)
 కమల నిన్న వచ్చివుండదు. మొన్న వచ్చి
 వుంటుంది.

1. సరళా రమ యివ్వడు బయల్దేరివుంటారా ?
(నిన్న)
2. సుబ్బారావు పాతం చదివివుంటాడా ?
(పుత్తరం)
3. రవి పాసు ఆయివుంటాడా ? (శర్మ)

d. Transformation drill.

Model (i) :

శర్మ పస్తూవుంటాడు.
 శర్మ పస్తూవుండదు.

1. రమ పూలు కోస్తూవుంటుంది.
2. మీరు పళ్ళు తింటూవుంటారు.
3. వాళ్ళు ఆలోచిస్తూవుంటారు.
4. మనం బయల్దేరుతూవుంటాం.

Model (ii) :

కమల పాటలు పాడివుంటుంది.
 కమల పాటలు పాడివుండదు.

1. సరళ వీణ వాయించివుంటుంది.
2. పావ ఏడ్చివుంటుంది.
3. సుబ్బారావు మూలుగుతూ వడుకొవీవుంటాడు.
4. సుభద్ర అన్నం వడ్డించివుంటుంది.

EXERCISES

a. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. కమల ఏం చేస్తూవుంటుంది ?
2. కమల చెల్లెలు గుంటూరునీంచి ఎందుకు వచ్చి ఉండదు ?
3. కమల చెల్లెలికి శాస్త్రీయ సంగీతం యిష్టమా ? లలిత సంగీతం యిష్టమా ?
4. రమవాళ్ళ నాన్నగారు ఎన్ని వీణలు కొన్నారు ?

b. Answer the following questions in two ways as shown in the model.

Model (i) :

- శర్మకు పాలు యిష్టమా ? కాఫీ యిష్టమా ?
(పాలు)
- (i) శర్మకు పాలు యిష్టం.
- (ii) శర్మకు పాలు ఆంలే యిష్టం.
1. సరళకు సినిమాలు యిష్టమా ? నాటకాలు యిష్టమా ? (సినిమాలు)
2. పద్మకు శాస్త్రీయ సంగీతం యిష్టమా ? లలిత సంగీతం యిష్టమా ? (శాస్త్రీయ సంగీతం)
3. నీకు బిస్సు ప్రయాణం యిష్టమా ? రైలు ప్రయాణం యిష్టమా ? (బిస్సు ప్రయాణం)
4. మీకు ఆటలు యిష్టమా ? పాటలు యిష్టమా ? (ఆటలు)

Model (ii) :

- శర్మ అన్నం తిని ఉంటాడా ? (కాఫీ-తాగు)
- శర్మ అన్నం తినీ వుండదు. కాఫీ తాగి వుంటాడు.
1. పద్మ వీణ వాయిచివుంటుందా ? (పాటలు-పాడు)
2. రవి కలం కొనివుంటాడా ? (పుస్తకం-తీసుకో)
3. వాళ్ళు పాతం చదివివుంటారా ? (ఉత్తరం-రాయి)

c. Change the following sentences into negative.

1. శర్మ ఏద్రపోతూవుంటాడు.
2. రమ వీణ వాయిస్తూవుంటుంది.
3. సరళ పూలు కోసివుంటుంది.
4. మేం అన్నం తింటూవుంటాం.
5. నువ్వు పాతం చదివివుంటావు.

VOCABULARY

పాటకచేరి music concert
ఇష్టం willingness
శాస్త్రీయ సంగీతం classical music

లలిత సంగీతం light music
వాయిచు play on a musical instrument
చెరి each

GRAMMAR NOTES

83.1. In this lesson the use of adverbial participles with the forms of the verb ఉండు is introduced.

(i) Past adverbial participle (79.1) + ఉండు form.

చదివి వుంటాడు

'He will/would have read.'

చదివి వుండడు

'He will/would not have read.'

(ii) Present/Progressive/non-past adverbial participle (55.2.) + ఉండు form.

చదువుతూవుంటాడు

'He will/would be reading.'

చదువుతూవుండడు

'He will/would not be reading.'

In addition to express future continuous (చదువుతూ ఉంటాడు, 67.8.) and future perfect (చదివివుంటాడు) these forms also denote some uncertainty.

83.2. Notice the optional use of అంటే in sentences like:

నాకు సంగీతం అంటే యిష్టం.

'I like music.'

నాకు సంగీతం యిష్టం.

'I like music.'

In these sentences the subject takes dative case suffix. (Recall the function of the dative case suffix in expressing possession of feelings, desires and habits—38.6; 61.2.).

83.3. చెరి denotes distribution among two people.

ఆయన వాళ్ళిద్దరికీ చెరి నాలుగు వున్నకాలు ఇచ్చాడు. 'He gave both of them four books each.'

UNIT 21

Lesson 84

చాముండికొండ మీద

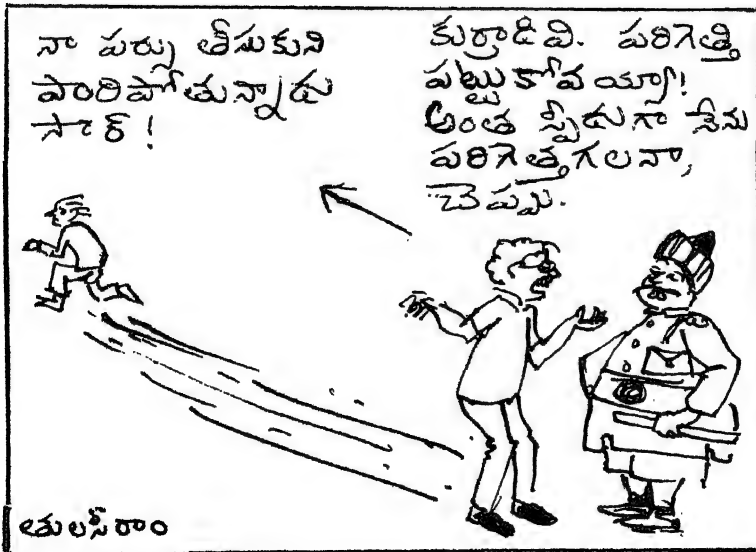
ON THE CHAMUNDI HILL.

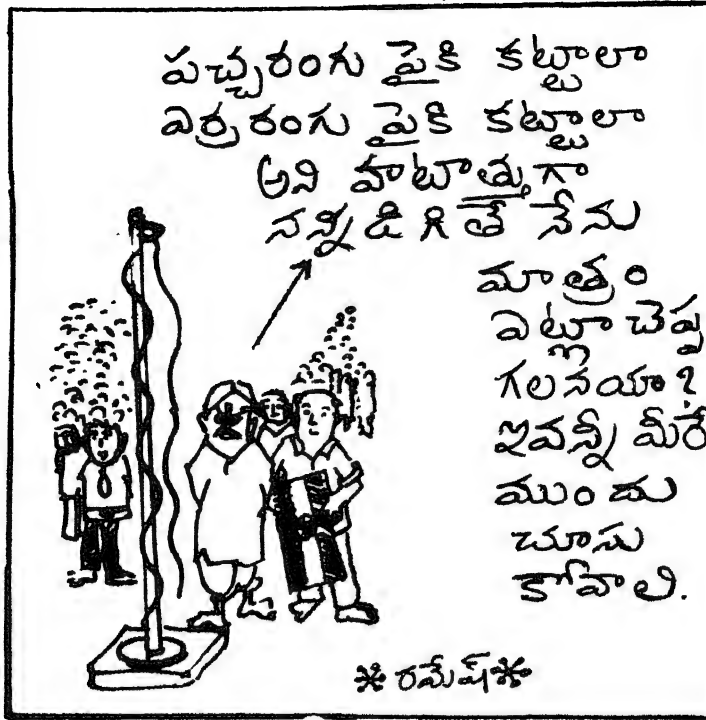
ఇటీవల మా క్లాసువాళ్ళం అందరం కలిసి చాముండి కొండకు వెళ్ళాం. కొంతమంది నడిచి వెళ్ళాం అన్నారు. కొంతమంది నడవలేం, బస్సులో వెళ్ళాం అన్నారు. అందరం కలిసి సరదాగా వెళ్తే మెట్లు ఎక్కటం కష్టం కాదు, సులభంగానే ఎక్కగలం అనుకున్నాం. తలా నాలుగు అరటిపళ్ళు తిని బయల్దేరాం. మెట్లకు అటూ ఇటూ చెట్లు, పొదలూ, పెద్దపెద్ద రాళ్లు ఉన్నాయి. నాలుగైదు మెట్లు ఎక్కామో లేదో రవిశి కుమార్ కు ఒక పోటీ వచ్చింది. అక్కడ ఒక పెద్ద రాయి ఉంది. ఆ రాతిని నేను ఎత్తగలను అన్నాడు రవి.

All of us from our class went to Chamundi hill recently. Some proposed to go on foot. Some said that they could not walk and wanted to go by bus. If all of us go together, we thought climbing the steps would not be a difficult task, and we could do it easily. We ate four bananas each and started. There were trees, bushes and large stones on both the sides of the steps. We did not even climb up four steps, but Ravi and Kumar had a bet between them. There was a big stone. Ravi said "I can lift this stone up". "You cannot lift it up" said Kumar. Then Ravi wanted to

నువ్వు ఎత్తలేవు అన్నాడు కుమార్. పందెం కట్టమన్నాడు రవి. కొండ మీద నువ్వు ఎన్ని అరిటపళ్ళ తినగలవో అన్నీ కొని ఇస్తాను అన్నాడు కుమార్. రవి ఆ రాతిని ఎత్తటానికి ప్రయత్నం చేశాడు. అది లేవలేదు. మళ్ళీ ప్రయత్నించాడు. చివరికి ఆ రాయి కొంచెం లేచింది. ఇంతలో ఆ రాతి కింద ఉన్న తేలు ఒకటి రవిని టుట్టింది. వెంటనే అతను ఆ రాతిని వదిలాడు అది కింద పడ్డది. అక్కడ నేల ఏట వాలుగా ఉండటం వల్ల ఆ రాయి పక్కన ఉన్న కుమార్ పాదం మీదికి దాల్చింది. ఇద్దరూ అక్కడ మెట్టు మీద చూలబడ్డారు. ఇంక వాళ్ళిద్దరూ కొండ ఎక్కలేరు అని నిర్ణయించి కొండమీదికి వెళ్ళే ప్రయత్నం మానుకున్నారు. ఆ రోజు రవి కుమార్ ల పోటీ చల్ల మా ప్రయాణం ఆ విధంగా ముగింపొచ్చింది. మైసూరులో నా అనుభవాలను గురించి యింకా కొన్ని విషయాలను ఇంకొక సారి చెప్తాను.

have a bet. Kumar said that he would buy and give atop the hill as many bananas as he (Ravi) would be able to eat. Ravi tried to lift the stone up. It could not be lifted. He tried again. At last he could lift the stone a little. In the meantime a scorpion under that stone stung Ravi. He at once dropped the stone. It fell down. Since the ground was slope, that stone slipped on to Kumar's foot. Both of them fell and sat down on a step there. Then we decided that they two could not climb up the hill any more and gave up the attempt. Because of their bet, we were thus to conclude our journey. I will tell you more about my experiences in Mysore sometime later.

DRILLS

a. Repetition drill

నేను కొండ ఎక్కగలను.
మేం సులభంగా ఎక్కగలం.
మనం ఆ రాయి ఎత్తగలం.
నువ్వు పందెం కట్టగలవా?
మీరు ఎన్నీ అరిటిపళ్లు తినగలరు?
వాడు మనకు తలా ఒక కలం ఇవ్వగలడా?
ఆమె కొండ ఎక్కగలదు.
వాళ్ళ ఈ పని చెయ్యగలరు.
అది పరిగెత్తగలదు.
అవి చెట్లు ఎక్కగలవు.

నేను కొండ ఎక్కలేను.
మేం ఈ రాళ్ళు ఎత్తలేం.
మనం అన్నీ అరిటిపళ్లు తినలేం.
నువ్వు ఆ రాతిని ఎత్తటానికి ప్రయత్నం చెయ్యలేవు.
మీరు పందెం కట్టలేరు.
రవి నడవలేడు.
రమ పాడలేదు.
వాళ్ళ ప్రయత్నం చెయ్యలేరు.
కుక్క చెట్టు ఎక్కలేదు.
కుక్కలు మాట్లాడలేవు.

b. Build-up drill.

వచ్చింది.

పోటీ వచ్చింది.

రవికీ కుమార్ కూ పోటీ వచ్చింది.

ఎక్కామో లేదో రవికీ కుమార్ కూ పోటీ వచ్చింది.

మెట్లు ఎక్కామో లేదో రవికీ కుమార్ కూ పోటీ వచ్చింది.

ఐదు మెట్లు ఎక్కామో లేదో రవికీ కుమార్ కూ పోటీ వచ్చింది.

నాలుగైదు మెట్లు ఎక్కామో లేదో రవికీ కుమార్ కూ పోటీ వచ్చింది.

అందలేదు.

టికెట్లు అందలేదు.

సినిమా టికెట్లు అందలేదు.

మాకు సినిమా టికెట్లు అందలేదు.

వెళ్ళటం వల్ల మాకు సినిమా టికెట్లు అందలేదు.

ఆలస్యంగా వెళ్ళటం వల్ల మాకు సినిమా టికెట్లు అందలేదు.

మేం ఆలస్యంగా వెళ్ళటం వల్ల మాకు సినిమా టికెట్లు అందలేదు.

అన్నాడు.

ఇస్తానన్నాడు.

కొనిస్తానన్నాడు.

అరిటిపళ్ళు కొనిస్తానన్నాడు.

అన్ని అరిటిపళ్ళు కొనిస్తానన్నాడు.

అన్ని అరిటిపళ్ళు తినగలవో అన్ని అరిటిపళ్ళు కొనిస్తానన్నాడు.

కొండ మీద అన్నీ అరిటిపళ్ళు తినగలవో అన్నీ అరిటిపళ్ళు కొనిస్తానన్నాడు.

ముగించాల్సివచ్చింది.

ఆ విధంగా ముగించాల్సివచ్చింది.

ప్రయాణం ఆ విధంగా ముగించాల్సివచ్చింది.

మా ప్రయాణం ఆ విధంగా ముగించాల్సివచ్చింది.

పోటీ వల్ల మా ప్రయాణం ఆ విధంగా ముగించాల్సివచ్చింది.

రవీ కుమార్ ల పోటీ వల్ల మా ప్రయాణం ఆ విధంగా ముగించాల్సివచ్చింది.

ఆ రోజు రవీ కుమార్ ల పోటీ వల్ల మా ప్రయాణం ఆ విధంగా ముగించాల్సివచ్చింది.

c. Substitution drill.

Model (i) :

నేను ఆ పని చెయ్యగలను.

నువ్వు

నువ్వు ఆ పని చెయ్యగలవు.

మనం

మీరు

రవి

శారద

ఆయన

వాళ్ళు

అది

అవి

Model (ii) :

నువ్వు ఇడ్లీ తినలేవు.
మీరు
మీరు ఇడ్లీ తినలేదు.
నేను
మేం
మనం

సరళ
రవి
అది
ఆయన
అవి
వాళ్ళు

Model (iii) :

మనం ఆ పుస్తకం చదవగలమా ?
రాయి
మనం ఆ పుస్తకం రాయగలమా ?
తీసుకో
ఇవ్వు
తీసుకురా
చూపించు
అడుగు

Model (iv) :

నువ్వు హరిని అడగలేవా ?
చూడు
నువ్వు హరిని చూడలేవా ?
పిలుచు
కొట్టు
తిట్టు
వంపించు
వెతుకు

d. Interlocked substitution drill.

నేను ప్రయాణం చెయ్యగలను.
రవి
రవి ప్రయాణం చెయ్యగలడు.
..... లే
రవి ప్రయాణం చెయ్యలేడు.
.... చపాతీ
రవి చపాతీ చెయ్యలేడు.
..... తిను
రవి చపాతీ తినలేడు.
నువ్వు
.... అన్నం
..... గల

..... అడుగు
... పూరీ
..... చెయ్యి
... ప్రయత్నం
..... లే
మీరు
..... మానుకో
మేం
..... గల
సరళ
... ప్రయాణం
వాళ్ళు

c. Response drill.

Model (i) :

రవి ఎందుకు మన ఇంటికి రాలేదు :

(వాన వచ్చింది)

వాన రావటం వల్ల రవి మన ఇంటికి రాలేదు.

1. శర్మ ఎందుకు మెట్టు మీద కూలబడ్డాడు :

(కాలి మీద రాయి వడ్డది)

2. మాష్టరుగారు ఎందుకు రవిన తిట్టారు :

(కాసుకు ఆలస్యంగా వచ్చాడు)

3. శారదకు బస్సు ఎందుకు అందలేదు :

(ఆలస్యంగా వెళ్ళింది)

4. సుబ్బారావు ఎందుకు సినిమాకు వెళ్ళలేదు :

(దోవలో అతని స్నేహితుడు కలిశాడు)

5. శర్మ ఎందుకు కాసుకు రాలేదు :

(తేలు కుట్టింది)

Model (ii) :

సువ్వు నాకు ఎన్ని అరిటివళ్ళు ఇస్తావు :

(తీసు)

సువ్వు ఎన్ని అరిటివళ్ళు తినగలవో అన్ని
యిస్తాను.

1. రవికి ఎన్ని పుస్తకాలు ఇస్తావు : (చదువు)

2. శారదకు సరళ ఎన్ని పూరీలు పెడుతుంది :

(తీసు)

3. మనకు వాళ్లు ఎన్ని కాయితాలు ఇస్తారు :

(రాయి)

Model (iii) :

రవి చెట్టెక్కగలడా : (శర్మ)

రవి చెట్టెక్కలేదు ; శర్మ ఎక్కగలడు.

1. సువ్వు ఆ వని చెయ్యగలవా : (అతను)

2. కుక్కలు చెట్టెక్కగలవా : (పిల్లలు)

3. మీరు సాయంత్రం రాగలరా : (వాళ్ళు)

4. సరోజ వీణ వాయింపగలడా : (విమల)

Model (iv) :

కాఫీలో ఎంత పంచదార వెయ్యాలి :

(ఎంత కావాలో....)

కాఫీలో ఎంత కావాలో అంత పంచదార
వెయ్యాలి.

1. పోలీసులు ఎవరినీ పట్టుకుంటారు :

(ఎవరు దొంగలో....)

2. రమ ఎక్కడికి వెళ్తుంది :

(ఎక్కడ సరళ ఉంటుందో....)

3. రవి ఎప్పుడు వస్తాడు :

(ఎప్పుడు శర్మ వస్తాడో....)

Model (v) :

a. ఆక్కడ నలుగురు పిల్లలున్నారు.

వాళ్ళకు ఎన్ని చాక్లెట్లు ఇవ్వాలి ? (నాలుగు)

Response : తలా నాలుగు చాక్లెట్లు ఇవ్వాలి.

b. ఆక్కడ యిద్దరు పిల్లలున్నారు. వాళ్ళకు ఎన్ని చాక్లెట్లు ఇవ్వాలి ? (మూడు)

Response : చెరి మూడు చాక్లెట్లు ఇవ్వాలి.

1. రవికీ ఇద్దరు చెల్లెళ్ళు. వాళ్ళకు ఆతను ఎన్ని వీణలు కొన్నాడు ? (ఒక)
2. కమలకు ముగ్గురు తమ్ముళ్ళు. వాళ్ళకు ఆమె ఎన్ని పుస్తకాలు కొన్నది ? (ఒక)
3. మేం వదిమందిమి. మేం ఎన్ని అరిటిపళ్ళు తినాలి ? (ఆరు)
4. మనం యిద్దరం ఎన్ని మామిడిపళ్ళు తిందాం ? (రెండు)

f. Transformation drill.

Model :

నాలుగైదు మెట్లు ఎక్కాం. ఇంతలోనే రవికీ కుమార్ కూ పోటీ వచ్చింది.

నాలుగైదు మెట్లు ఎక్కామో లేదో రవికీ కుమార్ కూ పోటీ వచ్చింది.

1. నేను బైటికి వెళ్ళాను. ఇంతలోనే రవి నన్ను పిలిచాడు.

2. వది గంటలయింది. ఇంతలోనే మాష్టరు గారు వచ్చారు.
3. నేను శర్మను నా పుస్తకం ఎక్కడున్నది అని అడిగాను. ఇంతలోనే రవి నాకు పుస్తకం ఇచ్చాడు.

EXERCISES

a. Answer the following questions in two ways as shown in the model.

Model (i) :

శర్మ వది మైట్లు నడవగలడా : (నురేష్)

శర్మ వది మైట్లు నడవలేడు ; నురేష్ నడవగలడు.

1. మనం చపాతీలు తినగలమా : (హర్యానా వాళ్ళు)

2. హర్యానావాళ్ళు అన్నం తినగలరా : (తెలుగు వాళ్ళు)
3. నువ్వు దొంగలను పట్టుకోగలవా : (మీరు)
4. నేను కొండ ఎక్కగలనా : (అయన)
5. శారద పాట పాడగలదా : (కమల)

Model (ii) :

- శర్మ ఎందుకు వెళ్ళాడు ? (వాళ్ళ నాన్నగారు రమ్మన్నారరు)
 వాళ్ళ నాన్నగారు రమ్మనటం వల్ల రవి వెళ్ళాల్సివచ్చింది.
1. మీ ప్రయాణం ఎందుకు మానుకున్నారు ?
 (రవికి తేలు కుట్టింది)
2. ప్రసాద్ ఎందుకు మందు అడిగాడు ?
 (జలుబు చేసింది)
3. కమల ఎందుకు గుంటూరు వెళ్ళింది ? (వాళ్ళ అమ్మగారికి ఒంట్లో బాగా లేదు అని ఉత్తరం వచ్చింది.)

b. Combine the following pairs of sentences.

Model :

కమల మంచిది కాదు అన్నాను.

ఇంతలోనే ఆమెకు కోపం వచ్చింది.

కమల మంచిది కాదు అన్నానో లేదో ఆమెకు కోపం వచ్చింది.

1. రవి అన్నం తిన్నాడు. ఇంతలోనే శర్మ వచ్చాడు.
2. తలుపు తీశాను. ఇంతలోనే దొంగ పారి పోయాడు.
3. పుస్తకం కొన్నాను. ఇంతలోనే రవి తీసుకు పోయాడు.

c. Fill up the blanks with చెరి or తలా

1. వాళ్ళిద్దరికీ రెండు చాక్లెట్లు ఇవ్వండి.
2. రవికి శర్మకూ నాలుగు పుస్తకాలు ఇవ్వండి.
3. గిరిజకూ, సరళకూ, వద్యకూ, లక్ష్మికి..... రెండు పూలు ఇవ్వండి.
4. విద్యార్థులకు ఒక కాయితం ఇవ్వండి.

d. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. మెట్లకు అటూ యిటూ ఏం వున్నాయి ?
2. రవికి కుమార్తె వచ్చిన పోటీ ఏమిటి ?
3. రవి రాతిని ఎందుకు వదిలాడు ?
4. రాయి ఎందుకు దొర్లింది? ఎక్కడికి దొర్లింది?
5. కొండమీదికి వెళ్లే ప్రయత్నం ఎందుకు మానుకోవాల్సివచ్చింది ?

VOCABULARY

ఇటీవల

recently

సరదా

happy; fun

కొండ

hill

మెట్లు

step (n.)

సులభం	easy	పాదం	foot
తలా	each	దొర్ల	roll (v. intr.)
అరిటి	banana (adj.)	కూలబడు	collapse, fall down abruptly on losing one's grip.
పొద	bush	ఇంక	hereafter
రాయి	stone	నిర్ణయించు	decide
పోటీ	competition	మానుకో	give up
ఎత్తు	lift up	విధం	manner
పందెం	bet (n.)	ముగించు	conclude
ప్రయత్నం	effort	అనుభవం	experience (n.)
ప్రయత్నించు	try	పర్సు	purse (n.)
తేలు	scorpion	స్పీడు	speed
కుట్టు	sting (v.)	పచ్చ	green
వదులు	leave (v.)	హఠాత్తుగా	suddenly
నేల	ground, floor	మాత్రం	even, only
ఏటవాలు	slope	చూసుకో	take care of
వల్ల	due to, because of		

GRAMMAR NOTES

84.1. In this lesson the abilitative forms are introduced. These forms do not denote any tense and they express the ability of the subject in performing the action denoted by the verb.

చెయ్యగలను.

'I can do.'

84.1.1. The formation of the abilitative is in the following pattern.

Abilitative → Infinitive (52.3.2.) + Auxiliary -గల + Personal suffix.

చెయ్య-గల-ను

'I can do.'

చెయ్య-గల-డు

'He can do.'

84.1.2. The negative abilitative formation is in the following pattern.

Negative abilitative → Infinitive + Auxiliary లే* + Personal suffix.

చెయ్య-లే-ను

'I cannot do'

చెయ్య-లే-డు

'He cannot do'

* లే is a negative verb. (36.2.)

84.2. The personal suffixes used both in abilitative and negative abilitative are those which are added to the negative verb తే (36.2.)

నేను తినగలను.

'I can eat.'

మేం/మనం తినగలం.

'We can eat.'

నువ్వు తినగలవు.

'You can eat.'

మీరు తినగలరు.

'You can eat.'

వాడు/అతను తినగలడు.

'He can eat.'

ఆయన/వారు/ఆమె/ఆవిడె/వాళ్ళు తినగలరు.

'He/she/they can eat.'

ఆమె/అది తినగలదు.

'She/it can eat.'

అవి తినగలవు.

'They (neut.) can eat.'

నేను తినలేను.

'I can't eat.'

మేం/మనం తినలేం.

'We can't eat.'

నువ్వు తినలేవు.

'You can't eat.'

మీరు తినలేరు.

'You can't eat.'

వాడు అతను తినలేడు.

'He can't eat.'

ఆయన/వారు/ఆమె/ఆవిడె/వాళ్ళు తినలేరు.

'He/she/they can't eat.'

ఆమె/అది తినలేదు.

'She/it can't eat.'

అవి తినలేవు.

'They (neut.) can't eat.'

84.3. Notice the use of dubitative marker ఓ (53.3) in sentences like :

నాలుగైదు యెట్లు ఎక్కామో లేదో రవికి
ఓమూర్తూ ఒక పోటీ పెచ్చింది.

'We did not climb up even four or five
steps, but Ravi and Kumar had a bet
between them.'

In such expressions it is denoted that the time gap between the action mentioned in the sentence containing dubitative marker and the action mentioned in the main sentence is almost nil. And these sentences will be in past tense.

వాడు లోపలికి వెళ్ళాడో లేదో నేను
బైటికి వెళ్ళాను.

'No sooner did he come inside, I went
out.'

రెండు గంటలైదో లేదో రమ క్యాఫీ
ఇచ్చింది.

'No sooner did it strike two, Rama gave
coffee.'

84.4. -వల్ల 'due to', 'because of' is a postposition and added to the oblique bases.(16.6.)

నీ వల్ల నాకు ఉద్యోగం వచ్చింది. 'I got job because of you.'

Also notice the use of -వల్ల with the gerund forms of the verb.

నువ్వు మాట్లాడటం వల్ల రవికి కోపం వచ్చింది. 'Because you spoke, Ravi got angry.'

84.5. Past obligatory forms are formed by adding -సాచ్చింది to the obligatory forms. (44.1.)

రావాలి + సాచ్చింది → రావాల్సాచ్చింది. 'Someone had to come /Someone was forced to come.' (67.7.1.)

చెయ్యాలి + సాచ్చింది → చెయ్యాల్సాచ్చింది. 'Someone had to do/Someone was forced to do.' (67.7.1.)

84.6. 'తలా' denotes distribution among people more than two. ('చెరి' among two people 83.3.)

ఆ ముగ్గురికీ తలా రెండు వళ్ళ ఇవ్వు. 'Give two fruits each to those three.'

ఆ నలుగురికీ తలా ఒక పుస్తకం ఇవ్వు. 'Give a book each to those four.'

ఆ ఇద్దరికీ చెరి ఒక పుస్తకం ఇవ్వు. 'Give a book each to those two.'

84.7. The plural form of -రాయి 'stone' is రాళ్ళు and the oblique base is రాతి..

అక్కడ ఒక రాయి ఉంది. 'There is a stone.'

అక్కడ రెండు రాళ్ళున్నాయి. 'There are two stones'

ఆ రాతిమీద కూర్చో. 'Sit on that stone.'

UNIT 22

Lesson 85

సుబ్బారావు : శర్మగారూ ! ఈ వీధిలో మా
అమ్మాయివాళ్ళ ఇల్లుంది. మా అల్లుడు
రేపు ఢిల్లీ వెళ్తున్నాడు. అతనితో
మా అబ్బాయి గూడా వెళ్తున్నాడు.
ఇంటి దగ్గర ఎన్ని గంటలకు బయ
ల్దేర్తాడో కనుక్కుని వద్దాం. రాండి.

శర్మ : మీరు వెళ్ళి రాండి. నేను మెల్లగా వెళ్తూ
వుంటాను. ఇటువైపు వెళ్ళవచ్చు :

సుబ్బా : అటు వెళ్ళకూడదు. అది . . వన్ వే
ట్రాఫిక్.

శర్మ : అలాగా :

Mr. Sarma ! My daughter's house is in this
street. My son-in-law is leaving for Delhi
tomorrow. My son is also going with him.
Let's go and find out at what time he is
leaving home.

You go. I will be going slowly. May I go
this way ?

You should not go that side. That is one-
way traffic.

I see !

సుబ్బా : అందుకే చెప్తున్నాను. ఇద్దరం కలిసి వెళ్దాం రాండి.

That is why I suggest that both of us can go together. Come on !

శర్మ : నా చెప్పులు తెగాయి. ఇంతలో వాటిని కుట్టటానికి యిక్కడ యిస్తాను. మీరు చూసి రండి. ఎక్కువ ఆలస్యం చెయ్యవద్దు.

My chappals are torn. In the meantime I shall give them here for mending. You call on him and come. Don't delay much.

సుబ్బా : వదలి. ముందు మీ పని అయిన తర్వాత ఇద్దరం కలిసే వెళ్దాం.

Come on ! Let's go after attending to your work.

శర్మ : ఢిల్లీకి ఇద్దరూ ఒకే పని మీద వెళ్తున్నారా ?

Are they going to Delhi on the same work ?

సుబ్బా : లేదు. అల్లుడి పని వేరు. మా అప్పాయి పని వేరు.

No. They are going on different purposes.

DRILLS

a. Substitution drill.

Model :

ఎక్కువగా కాఫీ తాగకూడదు.
సినిమాల చూడు
ఎక్కువగా సినిమాలు చూడకూడదు.

అస్సంతిను
ఆటలు ఆడు
ప్రయాణం చెయ్య
రప్పిపో మాట్లాడు

b. Response drill.

Model (i) :

ఏమండీ ఈ రోడ్డుమీద నడవవచ్చా ?

ఆ రోడ్డుమీద నడవకూడదు.

1. ఏమండీ ఈ నీళ్ళు తాగవచ్చా ?
2. నేను శర్మతో మాట్లాడవచ్చా ?

3. రోవలికి రావచ్చా ?

4. రవి ఈ కలం తీసుకోవచ్చా ?

Model (ii) :

శర్మను అన్నం తినవద్దు అని చెప్పు.

పాలు_తాగు

శర్మను పాలు తాగవద్దు అని చెప్పు.

తలుపు_వెయ్యి

సినిమా_చూడు

ఇంటికి_వెళ్ళు

చదరంగం_ఆడు

EXERCISES

a. Answer the following questions as shown in the model.

Model (i) :

కమల అన్నం తినవచ్చా ?

కమల అన్నం తినకూడదు.

1. రవి సాయంత్రం సినిమాకు వెళ్ళవచ్చా ?

2. మనం ఈ వైపు వెళ్ళవచ్చా ?

3. నేను ఈ పుస్తకం కుట్టవచ్చా ?

4. నేను లోపలికి రావచ్చా ?

Model (ii) :

నేను లోపలికి రానా ?

నువ్వు లోపలికి రావచ్చు.

1. బయటికి వెళ్ళనా ?

2. మేం ఈ కాఫీ తాగమా ?

3. మనం శర్మ దగ్గరికి వెళ్ళామా ?

4. మనం ఆ కొండ ఎక్కుదామా ?

b. Answer the following questions based on the text of the lesson.

1. సుబ్బారావు ఎక్కడికి వెళ్తాం అంటున్నాడు :

2. ఇంతలో శర్మ ఏం చేస్తాడు :

VOCABULARY

తెగు cut (v-intr)

కుట్టు stitch (v)

వేరు different

GRAMMAR NOTES

85.1. In this lesson prohibitive forms are introduced : _కూడదు is added to the infinitive (52.3.2.) to form prohibitive.

Prohibitive → Infinitive + కూడదు.

మాట్లాడ_కూడదు

'One should not speak.'

రా_కూడదు

'One should not come.'

85.2: Imperative negative₂ is also introduced in this lesson. వద్దు is added to the infinitive to form imperative negative₂.

Imperative negative₂ \rightarrow Infinitive + వద్దు .

మాటాడవద్దు

'Don't speak.'

రావద్దు

'Don't come.'

Imperative negative₁ forms (అకు forms) as introduced in lesson 42 (42.2.) denote command, order, request, suggestion etc. But Imperative negative₂ forms (వద్దు forms) do not denote command.

తినకు

'Don't eat.'

తినవద్దు

'I suggest/request you not to eat.'

UNIT 22

Lesson 86

రమ : విమలా : ఈ సంవత్సరం కూడా మనం
హైదరాబాదు పోవాలనుకుంటాను.

విమల : అవును. నిన్న డా. మాతే సరోజి
చెప్పింది. 'రవీంద్రభారతి'లో మన
ప్రోగ్రాం ఏర్పాటు చేశారని గూడా
చెప్పింది. ప్రతి సంవత్సరం జనవరి
ఆరో తారీకు మొదలవుతాయి గదా
ఆక్కడ కార్యక్రమాలు :

రమ : అవును. కానీ విరుడే ఆలస్యంగా మొదలు
పెట్టారు. పోయిన సంవత్సరం లాగా ఈ
సంవత్సరం గూడా మనం హైదరాబాదులో
సరళతో హాయిగా కాలక్షేపం చెయ్యవచ్చు.

Vimala ! I think that we have to go to
Hyderabad this year also.

Yes. Saroja told me the same thing
yesterday. She added that our programme
was arranged at "Ravindra Bharati". The
programmes there start on the sixth day of
January every year. Don't they ?

Yes. But they started them late last year.
We can spend our time with Sarala this
year also as we did last year.

విమల : ఈ సంవత్సరం సరళ అక్కడ ఉండక పోవచ్చు.

Sarala might not be there this year.

రమ : ఏం ?

Why?

విమల : వాళ్ళ ఆయనకు ఈ నెలలో ట్రాన్స్ఫర్ కావచ్చు అని రాసింది.

She wrote to me that her husband might get a transfer this month.

రమ : కావచ్చు అని రాసిందా ? అవుతుంది అని రాసిందా ?

Did she write that he *might* get a transfer or *would* get?

విమల : గట్టిగా చెప్పలేం, ట్రాన్స్ఫర్ కావచ్చు అని రాసింది.

She wrote that she could not be sure of it and that he might be transferred.

రమ : కావచ్చు అంటే కాకపోవచ్చు అని గూడా మనం అనుకోవచ్చు గదా ?

'May be' also means 'May not be' Can we not take it like that?

విమల : అలాగే అనుకుందాం. మనం హైదరాబాదుకు పోయే రోజుకు ఒక వారం ముందు ఉత్తరం రాద్దాం. కమల గుంటూరు వెళ్ళింది గదా : వచ్చి ఉంటుందా ?

Okay. Let's take it that way. We will write a letter one week before we leave for Hyderabad. Kamala went to Guntur. Would she have come back ?

రమ : ఇవ్వాళ వచ్చిఉండకపోవచ్చు.

She might have not come today.

విమల : కాదు. ఉదయం పది గంటలకే వచ్చింది. ఇప్పుడు ఇక్కడికి వస్తానని గూడా చెప్పింది. వస్తూఉండవచ్చు.

No. She came at 10 a.m. today. She told me that she would come here now. She might be coming.

DRILLS

a. Repetition drill

ఇవ్వాళ వాన కురవవచ్చు; కురవక వచ్చు.

సరళ పాసుకావచ్చు; పాసు కాకపోవచ్చు.

రవి నీన్న వచ్చిఉండవచ్చు; వచ్చిఉండకపోవచ్చు.

ఇప్పుడు అతను అన్నం తింటూఉండవచ్చు; తింటూ ఉండకపోవచ్చు.

వాళ్ళ కార్యక్రమం ఇవ్వాళ మొదలయిఉండవచ్చు;

మొదలయిఉండకపోవచ్చు.

b. Build-up drill.

వెళ్ళవచ్చు.

సినిమాకు వెళ్ళవచ్చు.

హాయిగా సినిమాకు వెళ్ళవచ్చు.

మనం హాయిగా సినిమాకు వెళ్ళవచ్చు.

శర్మతో మనం హాయిగా సినిమాకు వెళ్ళవచ్చు.

రేపు గూడా శర్మతో మనం హాయిగా సినిమాకు వెళ్ళవచ్చు.

నిన్నటిలాగా రేపు గూడా శర్మతో మనం హాయిగా సినిమాకు వెళ్ళవచ్చు.

రాద్దాం.

ఉత్తరం రాద్దాం.

ముందు ఉత్తరం రాద్దాం.

వారం ముందు ఉత్తరం రాద్దాం.

ఒక వారం ముందు ఉత్తరం రాద్దాం.

జరిగే రోజుకు ఒక వారం ముందు ఉత్తరం రాద్దాం.

నాటకం జరిగే రోజుకు ఒక వారం ముందు ఉత్తరం రాద్దాం.

మన నాటకం జరిగే రోజుకు ఒక వారం ముందు ఉత్తరం రాద్దాం.

Model (i) :

సరళ మైసూరు వెళ్ళిఉండవచ్చు.

పుస్తకం చదువు

సరళ పుస్తకం చదివిఉండవచ్చు.

దబ్బు-లే

వీణ-వాయింపు

చొక్కా-కుట్టు

సుగుణసు-పిలుచు

పరీక్షలో-పాసుకా

Model (ii) :

సుబ్బారావు రేపు రాక పోవచ్చు.

వెళ్ళు

సుబ్బారావు రేపు వెళ్ళకపోవచ్చు.

నిద్రపో

చదువు

పాసుకా

మొదలు పెట్టు

మాట్లాడు

c. Response drill.

Model (i) :

మీకు ఈ వారంలో ట్రాన్స్ఫర్ అవుతుందా ?

ఈ వారంలో నాకు ట్రాన్స్ఫర్ కావచ్చు కాకపోవచ్చు.

1. ఇవ్వాలి మీకు శర్మదగ్గరించి ఉత్తరం ఎస్తుందా ?

2. శర్మ ఈ సంవత్సరం పాసుఅవుతాడా ?

3. రేపు మీరు సినిమాకు వెళ్తారా ?

4. సాయంత్రం వాన కరుస్తుందా ?

5. అతన్ని చూసి 'సుబ్బారావు' అనుకుంటారా ?

6. ఇవ్వాలి నాటకం జరుగుతుందా ?

Model (ii) :

నిన్న శారద పాట పాడిందా ?

ఏమో ! పాడిఉండవచ్చు. పాడిఉండక
పోవచ్చు.

1. మొన్న నాటకం జరిగిందా ?

2. నా ఉంగరం కమల తీసుకున్నదా ?

3. నిన్న విమల వీణ వాయిచిందా ?

4. శర్మ పాసుఅయ్యాడా ?

5. అతను డబ్బు తెచ్చాడా ?

Model (iii) :

ఇప్పుడు రవి నిద్రపోతూఉంటాడా ?

నిద్రపోతూఉండవచ్చు, నిద్రపోతూఉండక
పోవచ్చు.

1. సుశీల వీణ వాయిస్తూఉంటుందా ?

2. పిల్లలు ఇప్పుడు పాఠాలు చదువుతూఉంటారా ?

3. ఇప్పుడు నాటకం జరుగుతూఉంటుందా ?

EXERCISES

a. Change the following questions as shown in the model.

Model (i) :

శర్మ ఇవ్వాలి రావచ్చు.

శర్మ ఇవ్వాలి రాకపోవచ్చు.

1. శారద ఇప్పుడు వీణ వాయింపవచ్చు.

2. సుశీల ఈ సంవత్సరం పాసు కావచ్చు.

3. రేపు శ్రీధర్ నీకు ఉత్తరం రాయవచ్చు.

4. ఇప్పుడు మనల్ని శర్మ పిలవటానికి
రావచ్చు.

5. రవి ఇప్పుడు నిద్రపోతూఉండవచ్చు.

6. శారద వంట చేస్తూఉండవచ్చు.

7. కమల ఇంటికి వెళ్లిఉండవచ్చు.

8. సుగుణ పాఠం చదివిఉండవచ్చు.

Model (ii) :

ఈ సంవత్సరం రవి పాసుకావచ్చు అన్నారు
మాష్టరుగారు.

కావచ్చు అంటే కాకపోవచ్చు అని గూడా
మనం అనుకోవచ్చు గదా ?

1. సుశీల రేపు రావచ్చు అన్నది గిరిజ.

2. రవికి రేపు జ్వరం. తగ్గవచ్చు అన్నారు
డాక్టరుగారు.

3. శర్మ ఈ పుస్తకం తీసుకోవచ్చు అన్నారు
గిరి.

4. నిన్ను ఇవ్వాలి గోపి పిలవచ్చు అన్నారు
శర్మ.

5. ఇప్పుడు వాళ్ళ ప్రోగ్రాం మొదలయి
ఉండవచ్చు అన్నది సుగుణ.

b. Answer the following questions in negative statements using అకపోషచ్చు.

Model :

1. శర్మ ఇవ్వాలని దిద్దోపిదా ?
2. సుశీల ఇప్పుడు అన్నం వడ్డిస్తుందా ?
3. శర్మ ఉంగరం పెట్టుకుంటాడా ?

4. ఈ పుస్తకాన్ని రవి తీసుకుంటాడా ?
5. గిరి నాకు ఉత్తరం రాస్తాడా ?
6. కమల పాసుఅవుతుందా ?
7. శ్రీధర్ పుస్తకాలు తెస్తాడా ?

VOCABULARY

ప్రోగ్రాం programme(n.)

నిరుదు last year

మొదలుపెట్టు begin(v.tr.)

మొదలుకొ begin(v.intr.)

కార్యక్రమం programme(n.)

ట్రాన్స్ఫర్ transfer(n.)

GRAMMAR NOTES

86.1. In this lesson another function of అచ్చు forms (52.3.) is introduced. In 52.3. it is said that these forms are used to sanction permission or to request for permission. In this lesson these forms are used to express doubt.

ఇవ్వాలని వాన కురవవచ్చు.

'It may rain today.'

అయినకు ట్రాన్స్ఫర్ కావచ్చు.

'He may be transferred.'

86.2. అకపోషచ్చు is the corresponding negative of అచ్చు shown in 86.1. అకపోషచ్చు is added to the verbal base.

కురుస + అకపోషచ్చు → కురుస అకపోషచ్చు (67.3.) → కురుస అకపోషచ్చు (67.5.)

→ కురుసకపోషచ్చు.

ఇవ్వాలని వాన కురుసకపోషచ్చు.

'It may not rain today.'

అయినకు ట్రాన్స్ఫర్ కాకపోషచ్చు.

'He may not be transferred.'

(కా + అకపోషచ్చు 41.7.).

86.2.1. అకపోషచ్చు gives negative meaning of అచ్చు in the expression of doubt only as shown in 86.1. It is not used as negative of అచ్చు in the other usages, i.e., request for permission and sanction of permission.

86.3. అయిన, when used with a plural pronominal adjective, means 'husband'. (15.5; 61.6.).

మీ అయిన

'your husband'

వాళ్ళ అయిన

'her husband'

UNIT 22

Lesson 87

బసవయ్య : నరసింహారావుగారూ ! నేను ఈ ఇల్లు
కొందాం అనుకుంటున్నాను. ఎట్లా
ఉందో చూడండి.

నరసింహారావు : ఇది ఎవరి ఇల్లు ?

బసవయ్య : ఎవరిదో మనకు తెలియదు.

నర : ఎంతకు అమ్ముతారట ?

బస : అరవై అయిదు వేలు. మొన్న మీరొక ఇల్లు
కొన్నారట గదా !

నర : అవును.

Mr. Narasimharao! I am planning to buy
this house. Please see how it is.

Whose house is this?

It is not known whom does it belong to.

How much will they sell it for?

Sixtyfive thousand rupees. I understand
that you bought a house recently.

Yes.

బనవయ్య : అది ఎంత :

How much did it cost ?

నరసింహారావు : ఎనభై వేలు. దాని మీద ఇంకొక వెయ్యి రూపాయలు రిపేరుకు ఖర్చు అయింది.

Eighty thousand rupees. Another thousand was incurred on repairs.

బనవయ్య : ఇది అరవైఅయిదువేలు చేస్తుందంటారా :

Does this cost sixtyfive thousand rupees.

నర : అదే ఆలోచిస్తున్నాను. రిపేరుకు మీరు చాలా ఖర్చు పెట్టాల్సిస్తుందనుకుంటాను.

That's what I am wondering. I think, you will have to spend a lot on repairs.

బన : అలాగే కనిపిస్తున్నది.

It looks like that.

నర : యాభై వేలకు అడగండి.

Ask for fifty thousand.

బన : యాభై వేలకు యివ్వడట. అరవైఐదు వేలకు ఒక్క పైస గూడా తగ్గడట :

It seems he doesn't want to sell it for fifty thousand ; he would not come down even by a single paisa.

నర : అయితే టీన్స్ కొనబడ్డాయి. అరవైఐదు వేలకు యింత కంటే మంచి యిక్కే దొరుకుతాయి.

If so, don't buy this one. Better houses will be available for sixtyfive thousand.

DRILLS

a. Build-up drill.

అంటారా :

చెయ్యాల్సిస్తుంది.

చేస్తుందంటారా :

సహాయం చెయ్యాల్సిస్తుంది.

నాలుగు రూపాయలు చేస్తుందంటారా :

ఒక సహాయం చెయ్యాల్సిస్తుంది.

కలం నాలుగు రూపాయలు చేస్తుందంటారా :

నాకొక సహాయం చెయ్యాల్సిస్తుంది.

ఈ కలం నాలుగు రూపాయలు చేస్తుందంటారా :

మీరు నాకొక సహాయం చెయ్యాల్సిస్తుంది.

పిన్నిగారూ !

వెళ్ళాలట పిన్నిగారూ !

డ్యూటీతెళ్ళాలట పిన్నిగారూ !

నాలుగింటికే డ్యూటీతెళ్ళాలట

పిన్నిగారూ !

ఆయన నాలుగింటికే డ్యూటీ

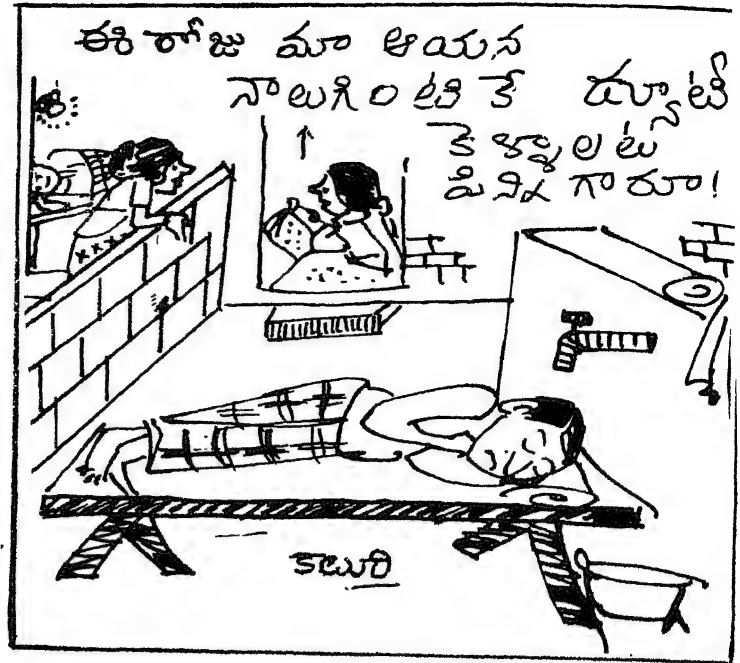
తెళ్ళాలట పిన్నిగారూ !

మా ఆయన నాలుగింటికే డ్యూటీ

తెళ్ళాలట పిన్నిగారూ !

ఈ రోజు మా ఆయన నాలుగింటికే

డ్యూటీతెళ్ళాలట పిన్నిగారూ !

b. Conversation drill.

Model :

కమల : నా దగ్గర కలం లేదు. రమణ ఇవ్వమను.

విమల : రమా : నీ కలం కమలకు ఇవ్వు.

కమల : ఎందుకు ?

విమల : కమల దగ్గర కలం లేదట !

1. సుబ్బారావు : రవి : శర్మతో నాకు పని ఉంది. వాణ్ణి నాదగ్గరికి రమ్మను.

రవి : శర్మ : సుబ్బారావు దగ్గరికి వెళ్ళు.

శర్మ : ఎందుకు ?

రవి :

2. శారద : మా నాన్నగారు కమలను పిలుస్తున్నారు. దాన్ని మా యింటికి రమ్మను.

సుగుణ : కమలా : సువ్వు శారదనాళ్ళ యింటికి వెళ్లు.

కమల : ఎందుకు ?

సుగుణ :

3. గోపి : పినిమా మొదలుపెట్టే టైం అయింది. తొందరగా నడవండి.

రాము : శర్మా : సువ్వు గూడా తొందరగా నడు !

శర్మ : ఎందుకు ?

రాము :

4. మాష్టరు : రేపు మంత్రిగారు వస్తున్నారు. మీరందరూ తొమ్మిదింటికే రండి.

సరళ : రేపు మనం తొమ్మిదింటికే వెళ్లాలి.

శ్యామల : ఎందుకు ?

సరళ :

c. Response drill.

Model :

కమల : రమా ! సరళ యిప్పుడు పాట పాడాలి.

రమ : సరళ ! నువ్విప్పుడు పాట పాడాలి.

1. రవి : సుగుణా ! శర్మ పాసయ్యాడు.

సుగుణ :

2. వద్మ : శారదా ! రామరావుకు నేనొక కథ చెప్పాను.

శారద :

3. వాసు : మోహన్ ! కమలకాక ఉత్తరం వచ్చింది.

మోహన్ :

4. రేఖ ! గీత పెద్దగా మాట్లాడకూడదు.

రేఖ :

d. Transformation drill.

Model :

ఇక్కడ ఒక స్కూలు ఉంది.

ఇక్కడ రెండు స్కూళ్లు ఉన్నాయి.

1. నాకు ఒక వన్ను నేపిగా వుంది.

2. శర్మకు ఒక వెయ్యి రూపాయలు కావాలి.

3. అక్కడ ఒక మనిషి నిల్చున్నాడు.

EXERCISES

a. Respond to the following sentences as shown in the model.

Model :

శారద : విజయా ! సరళను మాట్లాడమను.

విజయ : సరళ ! నువ్వు మాట్లాడాలి !
శారద చెప్పింది.

1. మాష్టరు : మోహన్ ! రవిని రేపు రమ్మను.

2. సుశీల : సుగుణా ! సోమును మార్కెట్టుకు వెళ్ళమను.

3. రమ : శ్రీధర్ ! సుశీలను ఉప్పా చెయ్యమను.

4. వద్మ : గిరిజా ! పాపను పాలు తీసుకోమను.

b. Change the following questions as shown in the model.

Model :

శర్మ రేపు వీణ వాయిండాల్సి.

శర్మ రేపు వీణ వాయిండాల్సివుంది.

1. సుగుణ రేపు ఇక్కడికి బస్లో ఒక పాట పాడాలి.

2. ఈ ఇల్లు కొంటే చాలా డబ్బు ఖర్చు పెట్టాలి.

3. శర్మను పిలిస్తే వాడు రావిన కథలు వినాలి.

4. బస్సులో వెళ్తే అక్కడ ఒక మైలు నడవాలి.

VOCABULARY

అమ్ము	sell	ఖర్చుపెట్టు	spend
రిపేరు	repair(n.)	ద్యూటీ	duty
ఖర్చుకొ	be spent		

GRAMMAR NOTES

87.1. In this lesson the reportive particle అట is introduced. అట is added to a sentence as a whole when a statement is retold, as narrated by some body.

శర్మ ఇవ్వళ అన్నం తినలేదట.

'It is learnt, Sarma did not take food today.'

(తినలేదు + అట)

The speaker of this sentence by using అట conveys that this information is learnt by him from some other source and that he is not an eye-witness to the fact expressed in the statement.

87.2. Future obligatory forms are formed by adding సొస్తుంది to the obligatory forms. (44.1.; 84.5.).

రావాలి + సొస్తుంది → రావాల్సొస్తుంది.

'will have to come' (67.7.1.)

చెయ్యాలి + సొస్తుంది → చెయ్యాల్సొస్తుంది.

'will have to do' (67.7.1.)

87.3. The plural form of వెయ్యి 'thousand' is వేలు.

రెండు వేలు

'two thousand'

87.4. Notice the use of dative case suffix in the following sentences.

ఎంతకు అమ్ముతాడు ?

'How much will he sell it for?'

ఇరవై వేలకు ఇవ్వడు.

'He will not give it (sell it) for Rs. 20,000.'

ఇరవై వేలకు అడగండి.

'Bargain it for Rs. 20,000.'

ఇరవై ఐదు వేలకు ఒక పైస కూడా తగ్గడు.

'He will not come down from Rs. 25,000 by even one paisa.'

In the first three sentences the dative case suffix expresses 'location' of price as we have seen location of time in 36.8. (నాటకం ఆరు గంటలకు). In the fourth sentence it is ablative case relationship (39.1.) expressed by the dative case suffix.

REVIEW 11

Lesson 88

విసోద్ : నాన్నగారూ : 'తెల్లవారటం' అంటే ఏమిటి : 'పొద్దుగూకటం' అంటే ఏమిటి : మా క్లాసు పిల్లలు తలా ఒక అర్థం చెప్తున్నారు.

శర్మ : సూర్యుడు ఉదయిస్తున్నప్పుడు తెల్లవారు తున్నది అంటాం. ఉదయించిన తర్వాత తెల్లవారింది అంటాం.

విసోద్ : అయితే తెల్లవారటం అంటే చీకటి పోయి వెలుతురు రావటం అన్నమాట : అంటే పగలు కావటం.

శర్మ : 'పగలు అయింది' అనకూడదు. అలా ఎవరూ అనరు. 'తెల్లవారింది' అంటారు.

Father! What does 'tellavaaraṭam' mean? What does *podduguukaṭam* mean? The children of our class are giving different meanings.

While the sun rises, we call it the day-break. After the sunrise we call it morning.

Then, 'daybreak' means emergence of light after darkness vanishes.

You should not say *pagalu ayindi*. Nobody says so. People say *tellavaarindi*.

విన్నోద్ : మరి పొద్దుగూకటం అంటే ఏమిటి :

శర్మ : పొద్దు అంటే సూర్యుడు అని అర్థం.

విన్నోద్ : సూర్యుణ్ణి 'పొద్దు' అని అనటం నేను వివరలేదే !

శర్మ : సూర్యుణ్ణి పొద్దు అని ఎవరూ అనరు. కాని పొద్దుగూకింది అనే మాటలో వున్న 'పొద్దు'కు సూర్యుడు అని అర్థం. పొద్దుపొడిచింది అంటే సూర్యోదయం అయింది అని అర్థం. పొద్దెక్కింది అంటే సూర్యుడు ఉదయించి కొంచెం పైకి వచ్చాడు అని అర్థం. పొద్దువాలింది అంటే సాయంత్రం అయింది అని అర్థం. పొద్దు గూకింది అంటే సూర్యాస్తమయం అయింది అని అర్థం. పొద్దు పోయింది అంటే సూర్యుడు అస్తమించి చాలా సేపు అయింది అని అర్థం.

విన్నోద్ : ఇప్పుడు అర్థమయింది నాన్నగారూ ! రేపు మా మాష్టరుగారడిగితే నరిగొచ్చెప్పగలను. తక్కిన వాళ్లు చెప్పలేరు.

శర్మ : ఎందుకు చెప్పలేరు ?

విన్నోద్ : ఇవన్నీ మీరు వాళ్ళకు చెప్పలేదు గదా !

శర్మ : సరే ! పద అన్నం తిందాం.

విన్నోద్ : నాన్నగారూ ! ఇప్పుడు ఇక్కడ ఉదయమయింది అయింది గదా ! అయితే రికలో తెల్లవారుజాము అయివుంటుందట ! మా మాష్టరుగారు చెప్పారు.

Then what does 'podduguukaṭam' mean?

Poddu means the Sun.

I never heard anyone calling the Sun as *poddu*.

No one calls the Sun as *poddu*. But in *poddu guukindi*, the word *poddu* means the Sun.

Poddu podichindi means dawn.

Poddekkindi means the Sun rose and is up in the sky.

Podduvaalindi means evening.

Podduguukindi means the Sun has set.

Poddu pooyindi means it is long after the sunset.

Now, I understand. If my teacher asks me tomorrow, I can answer correctly. Others cannot answer.

Why can't they answer ?

Because you didn't explain all these things to them.

Okay ! Let us go and have our meal.

Now it is afternoon here. It seems that it will be early morning tomorrow. Our teacher said this.

శర్మ : అవును.

Yes.

ఫిరోజ్ : ఈ ప్రశ్న రేపు వరక్షర్ రావచ్చుట :
అలా ఎందుకైతే అవుతుంది నాన్నగారూ :

This question may appear in the examination tomorrow. Why does it happen like that, father?

శర్మ : ఇంత కష్టమైన ప్రశ్నలు మీ క్లాసువాళ్ళను
అడగడంపోవచ్చు. కాని తెలుసుకోటం వల్ల
జ్ఞానం పెరుగుతుంది.

Your class children may not be asked such difficult questions. But you can improve your knowledge by knowing it.

ఫిరోజ్ : మీరు చెప్పండి నాన్నగారూ : చెప్తే
నాకు బాగా అర్థమవుతుంది. తర్వాత
చదివిపోవచ్చును.

Then, father, tell me. If you tell me, I can understand better. I need not study later.

శర్మ : అలాగే చెప్తాను. పద, అన్నం వంటం.
అన్నం తిన్న తర్వాత చెప్తాను.

All right, I will tell you. Let us go and have our meal. After the meal, I will tell you.

EXERCISES

a. Fill up the blanks with either చెరి or తన

1. శర్మ, సుబ్బారావు ఒక పుస్తకం
రీసుకున్నారు.

3. శ్యామల, కమల, ప్రభ, సరోజ పది
పాటలు పాడారు.

2. గోపాలరావు సరోజ, సులీల నాలుగు
చాపాయలు తెచ్చారు.

4. శిల్పి దయా రెండు సార్లు సుబ్బారావు
ఇంటికి వెళ్లారు.

b. Fill up the blanks with the గల forms of the verbs given in the parentheses :

1. శర్మ ఇంగ్లీషు (చూడ్తాడు)

4. వాళ్లు మీ బాడీ (తీర్చు)

2. పద్మ సోమవారం (రా)

5. నువ్వు ఈ పాఠం (చదువు)

3. మనం యిక్కణ్ణించి అక్కడికి (చడు)

6. అవి చెట్లు (పట్టు)

c. Change the following sentences into negatives by using **అకపోవచ్చు**.

1. శర్మ సాయంత్రం రావచ్చు.
2. శారద ఈ రాత్రి పాట పాడవచ్చు.
3. ఇప్పుడు ఆయన మనల్ని పిలవవచ్చు.
4. ఇవాళ రైలు టైముట బయల్పడిరవచ్చు.
5. కమల ఈ సంవత్సరం పరీక్ష పాసుకావచ్చు.

d. Change the following sentences into prohibitives by using **కూడదు**.

1. సుశీల యివాళ రావచ్చు.
2. శారద సుశీలతో మాట్లాడాలి.
3. కమల ఈ తలుపులు తెరవాలి.
4. ప్రథ కమల డిగ్రీ దబ్బులు తీసుకోవాలి.

e. Answer the following sentences as shown in the model.

Model :

1. నువ్వు శర్మను ఎప్పుడు పిలిచావు ?
(రైలు వచ్చింది).
రైలు వచ్చిందో లేదో నేను శర్మను పిలిచాను.
2. జనం ఎప్పుడు గుమిగూడారు ? (ఆఫీసు తెరిచారు).
3. వాన ఎప్పుడు వచ్చింది ? (నేను బయటికి వచ్చాను).
1. నువ్వు ఆఫీసునించి ఎప్పుడు వెళ్ళావు ?
(క్లాసు అయింది).

f. Pick out the pairs of words from the following list. The pairs should be comprised of opposite words like పెద్ద, చిన్న.

తెల్లవారటం

సులభం

వదులు

కొను

కష్టం

వట్టుకో

అమ్ము

పొద్దుగూకటం

g. Pick out the words which have more than one meaning and give their meanings.

కుటు

ఇటీవల

రాయి

నడవలేదు

మెట్టు

చెప్పు

పళ్ళు

అమ్ము

h. Combine the following pairs of sentences as shown in the model.

Model (i) :

రమకు పాట పాడటం యిష్టం లేదు. కాని

పాడింది.

రమ పాట పాడాల్సివచ్చింది.

1. శ్యామలకు నిన్ను డిరికి వెళ్ళటం యిష్టం లేదు. కాని వెళ్ళింది.

2. పద్మకు రమను పిలవటం యిష్టం లేదు. కాని పిలిచింది.

3. విశ్వనాథంగారికి నాదగ్గర డబ్బు తీసుకోటం యిష్టం లేదు. కాని తీసుకున్నారు.

4. సరోజినికి నిన్న అక్కడ వీణవాయిచటం యిష్టం లేదు. కాని వాయిచింది.

Model (ii) :

శర్మ యిక్కడికి వచ్చాడు. అందువల్ల రవి

మాట్లాడలేదు.

శర్మ యిక్కడికి రావటం వల్ల రవి మాట్లాడలేదు.

1. పాప ఏడ్చింది. అందువల్ల ఆమె ఆఫీసుకు ఆలస్యంగా వచ్చింది.

2. శారద వద్దన్నది. అందువల్ల రమ రాలేదు.

3. రైలు లేటయింది. అందువల్ల శర్మ యింకా రాలేదు.

i. Rewrite the following sentences using అట.

1. శర్మ యివ్వాలి యింటికి రాలేదు.

2. కమల యిప్పుడు పాట పాడాలి.

3. శారద మొక్కలకు నీళ్ళు పోయ్యాలి.

j. Build up the conversations as shown in the model.

Model :

రవి : సుశీల వచ్చిందా ?

శర్మ : వచ్చివుండవచ్చు.

రాము : అప్పుడే వచ్చివుండదు. ఇప్పుడు పిస్తూవుంటుంది.

1. కమల : శారద చేస్తున్న పని పూర్తి అయిందా ?

సుశీల :

మాధవి :

2. మోహన్ : మధు అరిటిపళ్ళు తెచ్చాడా ?

వినోద్ :

కుమార్ :

3. ప్రసన్న : సురేంద్ర రవికి పుస్తకాలు యిచ్చాడా ?

పరమేశ్వరం :

వినాయకరావు :

4. గణపతి : విమల ఉత్తరం రాయడం పూర్తి చేసిందా ?

ప్రభాకర్ :

భారతి :

k. Match the following.

A	B
1. తెల్లవారింది	4.00 A.M. ()
2. పొద్దుపెక్కింది	సూర్యాస్తమయం అయింది ()
3. పొద్దుగూకింది	రాత్రి 10 గంటలు ()
4. పొద్దుపోయింది	ఉదయం 10 గంటలు ()
5. తెల్లవారుజాము	సూర్యోదయం అయింది ()

1. Tick the most correct statements.

1. రవి కమలను కొట్టలేదు. అంటే—

అ. రవి కమలను కొట్టటం అనే పని జరగలేదు.

ఆ. రవికి కమలను కొట్టే శక్తి లేదు.

ఇ. రవిని కమల కొట్టలేదు.

2. పోలీసులు వచ్చాలో లేదో దొంగలు పారిపోయారు. అంటే—

అ. దొంగలు పారిపోయాలో లేదో పోలీసులు వచ్చారు.

ఆ. పోలీసులు రావటానికి ముందు దొంగలు పారిపోయారు.

ఇ. పోలీసులు రావటం దొంగలు పారిపోవటం అనే వాటిలో ఏది ముందు జరిగిందో చెప్పలేము.

3. రవి ఈ సంవత్సరం పాసుకాకపోవచ్చు. అంటే—

అ. రవి ఈ సంవత్సరం పాసుకాడు అని గట్టిగా చెప్పవచ్చు.

ఆ. రవి ఈ సంవత్సరం పాసుకాలేదు.

ఇ. రవి ఈ సంవత్సరం పాసుకాడు అని గట్టిగా చెప్పలేం.

4. 'కమల నీ పుస్తకం తీసుకున్నదట' అని నేను నీకు చెప్పినప్పుడు—

అ. కమల నీ పుస్తకం తీసుకోవడం నేను చూశాను అని సుపూరి అనుకోవచ్చు.

ఆ. కమల నీ పుస్తకం తీసుకోవడం నేను చూశానో చూడలేదో నీకు తెలియదు.

ఇ. కమల నీ పుస్తకం తీసుకున్నది అని నాకు ఎవరో చెప్పారు అని సుపూరి అనుకోవచ్చు.

VOCABULARY

తెల్లవారు	dawn (v.)
పొద్దుగూకు	become dark (as in the evening)

సూర్యుడు	(the) sun
ఉదయించు	rise (v. intr.)
పొద్దు	(the) sun
పొద్దుపొడుచు	dawn (v.)

సూర్యోదయం

sunrise

అస్తమించు

sink below the

పొద్దెక్కు

become bright (as
the day)

అర్థంకా

horizon (v. intr.)

పొద్దువాలు

become evening

తెల్లవాడుజాము

be understood

సూర్యాస్తమయం

sunset

ప్రశ్న

early morning

పొద్దుపో

become dark

జ్ఞానం

question (n.)

(as in the evening)

knowledge

UNIT 23

Lesson 89

రాము : నాన్నగారూ ! ఇవ్వళ సాయంత్రం
అన్నయ్య, వదినా విజయవాడనించి
వస్తున్నారు కదూ ! నేను స్టేషనుకు
వెళ్తాను.

Father! Brother and sister-in-law are
arriving from Vijayawada. Aren't they?
: I will go to the station.

శర్మ : వెళ్లు. ప్లాట్‌ఫారం మీదికి వెళ్ళాలంటే
ఏం చెయ్యాలో తెలుసా ?

All right ! Do you know what you should
do to go to the platform ?

రాము : తెలుసు నాన్నగారూ ! ప్లాట్‌ఫారం
మీదికి వెళ్ళాలంటే ప్లాట్‌ఫారం టికెట్టు
కొనాలి. అది చూపించకపోతే లోపలికి
రానిస్తారా :

I know it, father. To go to the platform,
platform ticket has to be purchased. With-
out that will they allow inside ?

శర్మ : వాళ్ళు రానివ్వటం రానివ్వకపోవటం మనకు అక్కర్లేదు. ప్లాట్ ఫారం టికెట్లు కొని లోపలికి వెళ్ళటం మన పని.

Their allowing to enter or not allowing is not important for us. Buying the platform ticket before going in is our duty.

రామ : కాని కిందటి సారి నేను అక్కయ్యతో వెళ్ళినప్పుడు వాళ్ళు టికెట్టు లేకుండానే పోవచ్చారు. ఎవరూ అడగలేదు.

But they allowed us in without buying the ticket when I went with elder sister. Nobody demanded it.

శర్మ : మీరు టికెట్టు కొన్నారనుకుని వాళ్ళు అడిగివుండరు.

They might not have asked you thinking that you bought the ticket.

రామ : తమ్ముడు కూడా వస్తాడట నాన్నగారూ !

Younger brother also wants to come with me, father.

శర్మ : రామ ! రోడ్లు వాచేటప్పుడు జాగ్రత్తగా చాలండి. వాణ్ణి నిన్ను విడిచి ఎక్కడికీ పోనివ్వండి.

Let him come. Be careful when you cross the roads. Don't allow him to go alone anywhere.

రామ : అలాగేనండి !

Okay!

రవి : నాన్నగారూ ! అన్నయ్య స్టేషనుకు వెళ్తున్నాడు. నేను కూడా వెళ్తాను.

Father! Brother is going to the station. I will also go with him.

శర్మ : వెళ్ళవచ్చు.

Okay! You can also go.

దమల : రవీ : ఇలాదా ! అన్నయ్యను కూడా పిలు. అన్నం తిందురుగాని.

Ravi! come here. Call brother also. You can have your food.

రవి : అన్నయ్యా ! నేను కూడా సాయంత్రం నీతో స్టేషనుకు వస్తాను. రైలును చూస్తాను.

Brother! I will also come to the station with you this evening. I will see the train.

రామ : అలాగే చూద్దావుగాని. పద అన్నం తిందాం. ఆమ్మ పిలుస్తున్నది.

Okay! You can see it. Let us go and have our food. Mother is calling us.

DRILLS

a. Repetition drill.

పాసుకవాలంటే బాగా చదవాలి.

గాలి కావాలంటే కిటికీలు తెరవాలి.

శర్మను యిక్కడికి రానీ !

సుశీలను తోవలికి రానివ్వకు.

సరళను యిక్కడికి రానివ్వండి.

నుద్వారావును తలుపు తియ్యనిస్తున్నాను.

శర్మను సుశీలకు నా కలం యివ్వనిచ్చాను.

నన్ను రానిచ్చినప్పుడు నిన్ను గూడా రానిస్తాను.

నిన్ను మాట్లాడనిస్తున్నప్పుడు సన్నెందుకు

మాట్లాడనివ్వవు ?

శర్మా : ఇలారా ; అన్నం తిందువుగాని.

మీరు యిలా రండి ; పుస్తకాలు చీసుకుందురుగాని.

నువ్వు బొమ్మ వేద్దువుగాని ; యిలారా !

మీరు ఈ తుపాకీ పేలుదురుగాని ; యిలా రండి.

b. Substitution drill.

Model (i) :

శర్మను మాట్లాడనీ :

పాడు

శర్మను పాడనీ :

పో

చదువు

నడుచు

పాసుకా

Model (ii) :

నిన్ను ఎవరు లోపలికి రానిచ్చారు ? (పో)

నిన్ను ఎవరు లోపలికి పోనిచ్చారు ?

1. రమణు ఎవరు ఈ విషయం చెప్పనిచ్చారు ?

(అడుగు)

2. కమలను ఎన్నిసార్లు కాపీ తాగనిచ్చావు ?

(చెయ్యి)

3. ఈ తోటలో మామిడికాయలు పరినిచ్చారు.

(రాయి)

4. గుళ్లోకి చెప్పులతో పోనిచ్చారు. (వెళ్ళు)

5. మనల్ని యిప్పుడు మాట్లాడనిస్తారు.

(ఓలుచు)

c. Response drill.

Model (i) :

మనల్ని అతను లోపలికి వెళ్ళనిస్తాడా ?

వెళ్ళనివ్వటం వెళ్ళనివ్వకపోవటం అతని

పని కాదు.

1. శర్మను కుమార్ చదవనిస్తాడా ?

2. రవిని వాళ్లు కుర్చీలోంచి వెడనిస్తారా ?

3. సుగుణను విమల పరీక్ష రాయనిస్తుందా ?

Model (ii) :

అ. నేను పాలు తాగుతాను.

సరే : తాగుదువుగాని.

ఆ. మేం పాలు తాగుతాం.

సరే : తాగుదురుగాని.

1. నేను పాఠం చదువుతాను.

2. మేం పూలు కోస్తాం.

3. మేం ఇంటికి వెళ్తాం.

4. నేను యిక్కడే వుంటాను.

5. మేం ఈ బిల్లును నెడ్తాం.

6. నేను యిక్కడ నిలుచుంటాను.

Model (iii) :

నేను బయటికి వెళ్ళాలి. (తలుపు-తీయ్యి)

బయటికి వెళ్ళాలంటే తలుపు తీయ్యాలి.

1. నవీ ఈ ఇల్లు కొనాలి. (డబ్బు-ఉండు)

2. వాడు పాసుకావాలి. (బాగా-చదువు)

3. నాకు మామిడికాయలు కావాలి. (చెట్టు-ఎక్కు)

4. రేపు మీకు నెలవు కావాలి. (ప్రిన్సిపాల్-అడుగు)

EXERCISES

a. Change the following sentences as shown in the model.

Model :

శర్మ అన్నం తింటాడు. (నేను)

నేను శర్మను అన్నం తిననిస్తాను.

1. పద్మ పూలు కోస్తుంది. (కమల)

2. పాప నీ వుస్తకం తీసుకుంటుంది. (అతను)

3. సాయంత్రం నేనింటికి ఆలస్యంగా వస్తాను. (మా ఆవిడె)

4. నేనిక్కడ రోడ్డు చాటుతాను. (వాళ్ళు)

b. Give your responses for the following sentences as shown in the model.

Model :

నువ్వు అటు చూడు.

నువ్వు నన్ను అటు చూడనీ :

1. నువ్వు ఈ వుస్తకం తీసుకో :

2. మీరు ఇంటికి చెళ్ళకండి.

3. నువ్వు కాఫీ తాగు :

4. మీరు సాయంత్రం మా ఇంటికి రండి :

5. మీరు లోపలికి రావాలి.

6. నువ్వు మాట్లాడితే బాగుంటుంది.

c. Answer the following questions as shown in the model.

Model (i) :

పాట్‌పారంమీదికి వెళ్లాలంటే ఏం చెయ్యాలి ? (అన్నం-తిను)	2. లకలి తీరాలంటే ఏం చెయ్యాలి ? (అన్నం-తిను)
పాట్‌పారంమీదికి వెళ్లాలంటే ఏం చెయ్యాలి ? (చక్కెళ్లు-కొను)	3. జ్వరం తగ్గాలంటే ఏం చెయ్యాలి ? (మందు-తీసుకో)
పాట్‌పారంమీదికి వెళ్లాలంటే ఏం చెయ్యాలి ? (చక్కెళ్లు-కొనాలి)	4. మంచి చూర్మలు రావాలంటే ఏం చెయ్యాలి ? (దాగా-చదువు)
1. మార్కెట్టుకు వెళ్లాలంటే ఏం చెయ్యాలి ? (బస్సు-ఎక్కు)	

Model (ii) :

నేను ఇంటికి వెళ్తాను.	2. నేను పినిమా చూస్తాను.
రేపు వెళ్తున్నాను.	3. మేం మామిడిచాయలు తింటాం.
1. మేం కాఫీ తాగుతాం.	4. నేను కమలను పిలుస్తాను.

VOCABULARY

పాట్‌పారం	platform	దాటు	cross (v. tr.)	విడుదల	leave (v.)
-----------	----------	------	----------------	--------	------------

GRAMMAR NOTES

89.1. In this lesson permissive base of the verb is introduced. The permissive base is formed by adding the auxiliary *ఇవ్వ to the infinitive form of the verb (52.3.2.).

permissive base → Infinitive + ఇవ్వ.

చెయ్య + ఇవ్వ → చెయ్యనివ్వ (see 89.1.1.) 'allow to do'

The permissive base can take the tense and mode suffixes like any other verbal base.

89.1.1. A glide *న్* comes between the infinitive and the auxiliary ఇవ్వ.

వెళ్-న్-ఇవ్వ → వెళ్ళనివ్వ 'allow to go'

చెయ్య-న్-ఇవ్వ → చెయ్యనివ్వ 'allow to do'

*ఇవ్వ is the verb which means 'give'. Here this functions as an auxiliary. The rules given for the base ఇవ్వ (67.6.) are applicable to the permissive base also.

వెళ్ళు + అను → వెళ్ళనివ్వకు

'Don't allow to go.'

వెళ్ళనివ్వ + నాను → వెళ్ళనివ్వరాదు

→ వెళ్ళనివ్వరాదు (67.6.)

'He will allow someone to go.'

వెళ్ళనివ్వ + నాను

→ వెళ్ళనివ్వ + నాను →

వెళ్ళనిచ్చాడు (67.6.)

'He allowed someone to go.'

89.1.2. In imperative inferior singular, the auxiliary -ఇవ్వు becomes ఈ in speech. (Both ఇవ్వు and ఈ forms are used in writing).

వెళ్ళు-ఈ-ఈ → వెళ్ళనీ !

'Let someone go !'

అడగ-ఈ-ఈ → అడగనీ !

'Let someone ask !'

89.1.3. The permissive verb takes direct object (43.6.) like the informatory verb (56.1 ; 56.3.) and the direct object will be in accusative case.

నేను శర్మను లోపలికి రానిచ్చాను.

'I allowed Sarma to come inside.'

నువ్వు సుబ్బారావును మాట్లాడనీ.

'Allow Subbarao to speak.'

89.2. అకపోవటం is added to the base to form the negative form of gerund (అటం forms 53.1.).

వెళ్ళటం

'going'

×

వెళ్ళకపోవటం

'not going' (41.6.)

(వెళ్ళు + అకపోవటం)

తినటం

'eating'

×

తినకపోవటం

'not eating' (41.6.)

(తిను + అకపోవటం)

పోవటం

'going'

×

పోకపోవటం

'not going' (41.7.)

(పో + అకపోవటం)

రానివ్వటం

'allowing
to come'

×

రానివ్వకపోవటం

'not allowing to
come' (41.6.).

(రానివ్వ + అకపోవటం)

89.3 అంటే is added to the obligatory forms (44.1.) to form obligatory conditionals.

వెళ్ళాలి + అంటే → వెళ్ళాలంటే (41.6.)

'if somebody has to go'

89.4. -దువుగాని in singular and -దురుగాని in honorific singular and plural are added to a verbal base in order to express an assurance to the listener. The -దువుగాని/-దురుగాని forms of the verb take subject in second person only.

నువ్వు అడుగు-దువుగాని

‘All right, you (sg.) may/can ask.’

మీరు అడుగు-దురుగాని

‘All right, you (hon. sg. & pl.) may/can ask.’

తిన-దువుగాని → తిండువుగాని (60.2.)

‘All right, you may/can eat’

రాయ-దువుగాని → రాన్-దువుగాని

→ రాద్-దువుగాని

→ రాద్దువుగాని (60.3.)

‘All right, you may/can write.’

UNIT 23

Lesson 90

సుగుణ : సరళా ! ఈ పుస్తకం నీ దగ్గర దాచు :
తర్వాత తీసుకుంటాను. నీకు జ్వరం
వచ్చిందటగా :

Sarala ! Keep this book with you. I will
take it later. You had fever (I learn),
hadn't you ?

సరళ : అవును. నీకు ఎలా తెలిసింది : ఇదుగో
కాఫీ తీసుకో.

Yes. How did you come to know ? Take
this coffee.

సుగుణ : మీ తమ్ముడు చెప్పాడు. అబ్బి : ఇంత
వేడిగా ఉండేం కాఫీ : నోరు కాలింది,
మరి జ్వరం వచ్చినా క్లాసుకు వచ్చావేం :

Your brother told me. Oh ! The coffee is
so hot ! My tongue got burnt. Why did
you come to the class with fever ?

సరళ : నాకు యింటిదగ్గర తోచదు. మీ తమ్ముడి
వరీక్ష రిజల్టు తెలిసిందా :

I can't spend my time at home. Is the
result of your brother's examinations
known ?

సుగుణ : ఇంకా తెలియలేదు. రేపు తెలుస్తుంది.

It is not yet known. It will be known tomorrow.

సరళ : తెలిసిన తర్వాత నాకు చెప్పు. దాగా రాకాదా :

Inform me after it is known. Did he write the examinations well?

సుగుణ : ఏం రాకాదో : ఈ సంవత్సరం అయినా పాసవుతాడని నమ్మకం లేదు. వాడికి పరీక్షలలో చదవటానికి సైం చాలలేదు.

Nobody knows what did he write. I am not certain that he would pass his examination even this year also. He did not have enough time to prepare for the examination.

సరళ : ఎందుకు :

Why?

సుగుణ : వాడికెన్నో పనులు. వాడికి తిరగటానికే సైం చాలటంలేదు. ఇక చదవటానికి ఎట్లా చాల్తుంది? ఇప్పుడు మా నాన్న గారు వాణ్ణి బయటికి కదలనివ్వటంలేదు. వాడికి యింట్లో తోచటంలేదు. నన్ను గూడా చదవనివ్వడు. నా పుస్తకాలు కొన్ని తీసుకుని ఎక్కడో దాచాడు. ఇవ్వరా అంటే యివ్వడు.

He is a busy person. The time available for him is not sufficient for wandering around. How can he find time for his studies? My father is not allowing him to go out now-a-days. He gets bored at home. He doesn't let me also study. He took out some of my books and hid them somewhere. I asked him for those books. But he didn't give.

సరళ : ఏమిటి వేలికి కట్టు కట్టావు :

Why have you bandaged your finger?

సుగుణ : నిన్న వంకాయలు తరుగుతున్నప్పుడు కత్తికి పదును ఎక్కువగా వుండటంవల్ల వేలు కొంచెం తెగింది.

While I was cutting brinjals the knife being very sharp cut my finger.

సరళ : మీ అమ్మగారు ఊళ్లో లేరా :

Is your mother not in town?

సుగుణ : మా అమ్మగారు లేకపోయినా కూరలు నేనే తరుగుతాను. వండే పని మాత్రం మా అమ్మది.

It is my job to cut vegetables whether my mother is home or not. My mother will look after the cooking part of the work.

సరళ : నిన్న కొత్త పాఠం చెప్పారు మాష్టరుగారు.
అది నేను ఎన్నిసార్లు చదివినా అర్థం
కాలేదు.

The teacher taught us a new lesson yesterday. I could not follow the lesson even after I read it several times.

సుగుణ : మనం ఇద్దరం కలిసి చదువుదాం :

We will study (read) together.

సరళ : నీకు పాఠం వింటే చాలు అర్థం అవుతుంది.
చదవకపోయినా పరవాలేదు. పద్యాలు
నోటికి వచ్చాయా :

You can understand the lesson on listening itself. You don't have to read it later. Did you get the poems by heart?

సుగుణ : ఒక పద్యం నాకు ముందే వచ్చు.
తక్కినవి యింకా బాగా రాలేదు.

I know one poem already. I couldn't get the other poems thoroughly.

సరళ : నీకు రాలేదా : ఎందుకు దాస్తావు :

Didn't you get them? Why do you hide the fact?

సుగుణ : దాచటం దేనికి : నీకు గూడా రాలేదా :

Why should I hide? Didn't you also get them?

సరళ : బాగానే చదివాను. అయినా రాలేదు. ఇంకా
చదవాలి.

I read them a number of times. But I couldn't get them by heart. I have to read them some more times.

DRILLS

a. Repetition drill.

శర్మకు ఉత్తరం వచ్చినట్లు నాకు నిన్న తెలిసింది.
సుశీలకు యింకా తెలియలేదు.

ఈ వుత్తరం నీదగ్గర దాచు :

మీరు జాగ్రత్తగా దాచండి :

నేను బాంకిలో డబ్బు దాచాను.

శర్మకు ఉత్తరం వస్తుందని రవికి తెలుసు.

శర్మకు డబ్బు దాచటం తెలియదు.

శర్మకు ఉత్తరం వచ్చిందని తెలియదు.

నాడు అన్ని విషయాలు దాస్తారు.

మనం చెప్పే తెలుస్తుంది; లేకపోతే తెలియదు.

నాకు ఏమీ తోచటంలేదు.

నీకు తెలిసిన విషయాలు ఏవి : తెలియనివి ఏవి :

ఇంట్లో ఒక్కణ్ణి కూర్చుంటే నాకు తోచదు.

సువ్వు చెప్తున్న మాటలు నాకు తెలియటం లేదు.

ఒక్కడివి ఉంటే నీకు ఎలా తోస్తుంది :

రవి మంచివాడని నాకిప్పుడిప్పుడే తెలుస్తున్నది.

అది సువ్వు తెలిసి చేసిన తప్పు.

ఈ పని చెయ్యటానికి తైం చాలటంలేదు.
రెండు గంటలయితే చాటుందా ?
నాలుగు గంటలైనా చాలదు.
నిన్న నువ్వు యిచ్చిన డబ్బు చాలింది.
ఈ కాఫీలో పంచదార చాలలేదు.

కిటికీ తలుపులు తెరిచినా గాలి రావటంలేదు.
మందు తీసుకున్నా తలనెప్పి తగ్గలేదు.
ఐదు గంటలు అయినా చ్లాసు కాలేదు.
తైముకు పోయినా బస్సు అందలేదు.
పంచదార వేసినా ఈ కాఫీ తియ్యగాలేదు.

సుశీలకు మందు యివ్వకపోయినా జ్వరం తగ్గింది.
తలుపు తియ్యకపోయినా గాలి వస్తున్నది.

నేను ఆలస్యంగా రాకపోయినా నన్ను 'ఆలస్యంగా
చచ్చావు' అంటున్నారు.

b. Substitution drill.

Model (i) :

సుబ్బారావు మాట్లాడకపోయినా రవికి కోపం
వచ్చింది.

తిట్టు
సుబ్బారావు తిట్టకపోయినా రవికి కోపం
వచ్చింది.

కొట్టు
రా
చదువు

Model (ii) :

సుశీలకు జ్వరం వచ్చిందటగా ?
కోపం

సుశీలకు కోపం వచ్చిందటగా ?
ఉద్యోగం
ఉత్తరం
తెలిగ్రాం

c. Response drill.

Model (i) :

నువ్వు శర్మను డబ్బు అడుగుతావా ?
అడగను.

1. నువ్వు నా పుస్తకం పీ దగ్గర దాస్తావా ?
2. నీకు యింటిదగ్గర తోస్తుందా ?
3. నువ్వు యిప్పుడు పినిమాకు వస్తావా ?
4. రేపు మీ యింటినించి నాకు కాఫీ తెస్తావా ?
5. నన్ను ఉదయం ఆరు గంటలకు పిలుస్తావా ?

Model (ii) :

నాకు ఈ పద్యం వచ్చు. (రవి)

రవికి వచ్చిందా ?

1. సుశీలకు ఆ సంగతి తెలుసు. (నువ్వు)
2. ఈ డబ్బు శర్మకు చాలు. (రవి)
3. పావకు ఈ పాట వచ్చు. (నరళ)

d. Combination drill.

Model (i)

నేను ఇంటికి రమ్మన్నాను. అయినా శర్మ
రాలేదు.

నేను ఇంటికి రమ్మన్నా శర్మ రాలేదు.

1. నేను పాతం బాగా చదివాను. అయినా అర్థం
కాలేదు.
2. సుశీల రిటీరు చెప్పింది. అయినా గాలి
రావటంలేదు.
3. ప్రైడును వచ్చాను. అయినా మాష్టరుగారు
తిట్టారు.

Model (ii) :

నేను ఇంటికి రమ్మనలేదు. అయినా శర్మ
వచ్చాడు.

నేను ఇంటికి రమ్మనకపోయినా శర్మ వచ్చాడు.

1. నేను పాతం బాగా చదవలేదు. అయినా అర్థం
అయింది.
2. సుశీల కిటీకీలు తెరవలేదు. అయినా గాలి
వస్తున్నది.
3. ఆలస్యంగా రాలేదు. అయినా మాష్టరుగారు
తిట్టారు.

e. Conversation drill.

Model (i) :

రవి : సుశీల పానయిందట !

శర్మ : సుశీల పానయినట్లు నీకెప్పుడు
తెలిసింది ?

రవి : ఇప్పుడే తెలిసింది.

1. రవి : రావు దావరుగాలిదగ్గరికి వెళ్ళాడట !

శర్మ :

రవి :

2. రవి : కమలకు నిన్న జ్వరం వచ్చిందట.

శర్మ :

రవి :

3. రవి : రేపు కాలేజీలో నాటకం ఉందట.

శర్మ :

రవి :

Model (ii) :

రావు : శర్మ వరీక్ష బాగా రాయలేదు.

గోపి : ఎందుకు ?

రావు : పైం చాలలేదట.

గోపి : నీకెలా తెలిసింది ?

రావు : వాడే చెప్పాడు.

1. రావు : సుగుణ పూర్తిగా చదవలేదు.

గోపి :

రావు :

గోపి :

రావు :

2. రావు : నారాయణ కాఫీ చెయ్యలేదు.

శర్మ :

రావు :

శర్మ : ...

రావు : ...

3. రవి : రఘు పుస్తకాలన్నీ కొనలేదు.

శర్మ : ...

రవి :

శర్మ :

రవి :

f. Transformation drill.

Model (i) :

శర్మ పాసయ్యాడట గదా :

శర్మ పాసయ్యాడటగా :

1. ఇవాళ కాలేజీలో నాటకం ఉందట గదా :

2. రావు నిన్న బెంగళూరు వెళ్ళాడట గదా :

3. రేపు మనకు పరీక్ష ఉందట గదా :

Model (ii) :

అక్కడ ఎవరున్నారు ?

అక్కడ ఎవరయినా ఉన్నారా ?

1. వాడు ఈ సంవత్సరం పాసపుతాడా ?

2. నీదగ్గర ఒక రూపాయి ఉన్నదా ?

3. నాకు మంచిసీక్కు చాలు.

EXERCISES

a. Fill up the blanks with the concessive forms of the verbs given in the parentheses.

1. నేను అన్నం (తిను) మళ్ళీ ఆకలి

అవుతున్నది.

2. వాడికి ఆ విషయం (తెలుసు) నాకు

చెప్పలేదు.

3. నేను పాఠం (చదువు) శర్మ చదవ

లేదన్నాడు.

4. పాలు (యిప్పుడ) పాప ఏడుస్తున్నది.

b. Combine the following pairs of sentences using the concessive forms of the verbs.

1. శర్మకు ఈ విషయం తెలియదు. అయినా

అతను నన్ను అడగలేదు.

2. సుశీలకు పరీక్షలో ఫైం చాలలేదు. అయినా

బాగా రాసింది.

3. సెలవలు యిచ్చారు. అయినా పిల్లలు

స్కూలుకు వస్తున్నారు.

4. మాష్టరుగారు క్లాసులో వున్నారు. అయినా

పిల్లలు గొడవ చేస్తున్నారు.

5. నాదగ్గర డబ్బులేదు. అయినా నేను అతన్ని

అడగలేదు.

c. Answer the following questions in negative.

Model :

శ్రీధర్ వచ్చాడా :

రా లేదు.

1. నీకు డబ్బు చాలుతున్నదా :

2. నువ్వు నా పుస్తకాన్ని చాచావా :

3. నీకు యింటిదగ్గర తోస్తున్నదా :

4. పరీక్ష గురించి నీకు ఏమయినా తెలిసిందా :

5. నా కోసం ఏవరయినా వచ్చారా :

6. రవి కుర్చీలోనించి లేచాడా :

7. కమల యివ్వాలక రెండు మైళ్ళు నడుస్తుందా :

d. Rewrite the following sentences as shown in the model.

Model :

ఇవ్వాలక ఆదివారం.

ఇవ్వాలక ఆదివారంగా :

1. శ్రీధర్ కు ఈ సంగతి తెలిసింది.

2. శర్మ పాసయ్యాడట.

3. వెంకటేశ్వర్లుకు డబ్బు చాలటంలేదట.

4. నీ పుస్తకం నేను చాచాను.

e. Give the negative forms of

1. వచ్చినా ×
2. ఉన్నా ×
3. చదివినా ×
4. పేసినా ×

5. చూసినా ×
6. తెచ్చినా ×
7. అయినా ×
8. దాచినా ×

VOCABULARY

చాచు	keep in a secret place ; hide (v.tr.)
నోరు	mouth
తోచు	be able to while away the time feel that the time is passing
రిజల్టు	result (n.)
అయినా	though ; although

సమ్మకం	belief
కదులు	move (v.intr.)
పంకాయ	brinjal
తరుగు	cut (v.)
పండు	cook (v.)
పద్యం	poem

GRAMMAR NOTES

90.1. In this lesson the concessive forms are introduced. $-ఇన/-అ/-యిన$ is added to the base to form concessive form.

90.1.1. $-యిన$ occurs after the base పో 'go'.

పోయిన	'though someone goes'
నిద్రపోయిన	'though someone sleeps'

90.1.2. $-అ$ occurs after అను group of verbs (49.1.; 50.1.) and పడు 'fall'. These bases undergo similar changes as they do before past adjectival participle marker $-అ$ (75.1.1.).

అను + అ → అన్న + అ → అన్న	'though someone says'
నిల్చు + అ → నిల్చున్న + అ → నిల్చున్న	'though someone stands'
తీసుకో + అ → తీసుకున్న + అ → తీసుకున్న	'though someone takes'
ఉండు + అ → ఉన్న + అ → ఉన్న	'though someone stays'
పడు + అ → పడ్డ + అ → పడ్డ	'though someone falls'

90.1.3. $-ఇన$ occurs with other verbs.

అడుగు + ఇన → అడిగిన	'though someone asks' (63.2.)
పాడు + ఇన → పాడిన	'though someone sings' (41.6.)
రా + ఇన → వచ్చు + ఇన → వచ్చిన	'though someone comes' (66.4.)

90.1.4. Remember the past adjectival participles are formed by adding $-ఇన/-అ/-యిన$ to the verbal base (75.1.).

Note that the concessive suffixes and the past adjectival participle suffixes look similar except the length of the final vowel.

Past. Adj. Participle

- ఇన
- అ
- యిన

Concessive

- ఇన
- అ
- యిన

Therefore, in the formation of the concessive forms the bases undergo similar changes as they do in the formation of the past adjectival participle forms.

పోయిన	'that who/which went'	పోయినా	'though someone goes'
తిన్న	'that who/which ate'	తిన్నా	'though someone eats'
ఉన్న	'that who/which was'	ఉన్నా	'though someone is'
పడ్డ	'that who/which fell'	పడ్డా	'though someone falls'
తీసుకున్న	'that who/which took'	తీసుకున్నా	'though someone takes'
వచ్చిన	'that who/which came'	వచ్చినా	'though someone comes'
ఇచ్చిన	'that who/which gave'	ఇచ్చినా	'though someone gives'
రాసిన	'that who/which wrote'	రాసినా	'though someone writes'
అడిగిన	'that who/which asked'	అడిగినా	'though someone asks'

90.2. Negative concessive forms are formed by adding **అకపోయినా** to the bases.

పాడు + అకపోయినా → పాడకపోయినా 'though someone does/did not sing' (41.6.)

90.3. చాలు 'enough' (38.4.) and తెలుసు 'be known' (70.3.) introduced as defective verbs will also be used in various tense and other formations.

తెలుసు_తున్నది → తెలుస్తున్నది (90.3.1.)	'it is being known' (present tense)
తెలుసు_ఇంది → తెలిసింది (41.6; 63.2.)	'it is/was known' (past tense)
తెలుసు_తుంది → తెలుస్తుంది (90.3.1.)	'it will be known' (future tense)
తెలుసు_ఇతే → తెలిస్తే (41.6; 63.2.)	'if known' (conditional)
తెలుసు_ఇన → తెలిసిన (41.6; 63.2.)	'that which was known/who knew' (adj. participle).
చాలు_తుంది → చాల్తుంది (63.4.)	'it will be sufficient' (future tense)
చాలు_ఇంది → చాలింది (41.6.)	'it was enough' (past tense)
చాలు_ఇన → చాలిన (41.6.)	'though it was/is enough' (concessive)

90.3.1. ఇ or ఉ is dropped between వ and త (63.4.).

See the examples under 90.3. above.

90.3.2. తెలుసు becomes తెలియ when followed by a suffix beginning with అ or ఆ.

తెలుసు + అటం → తెలియటం

'being known' (gerund)

తెలియటంలేదు

'It is not being known.' (present tense)

'It is not being understood.'

తెలుసు + ఆలి → తెలియాలి

'It should be known.' (obligatory)

90.4. Two చ ending verbs దాచు 'hide something' and తోచు 'feel that the time is passing' are introduced in this lesson. These verbs change the final చు to చ్ when followed by a suffix beginning with త.

The final చు will not become చ్ when followed by a suffix beginning with అ or ఆ. But the final చ్ of the చ్ ending bases (68.1.) becomes చ్. (68.3.).

తోచు_తున్నది → తోస్తున్నది

'Time is passing.'

తోచలేదు

'Time did not pass.'

తోచటంలేదు

'Time is not passing.'

దాచు_తాను → దాస్తాను

'I will hide it.'

దాచు_అను → దాచను

'I will not hide it.' (46.6.)

90.5. వచ్చు 'know' (70.3.) is a form of the verb చా. In various tenses and other formations the forms of the verb చా are used.

నీకు వచ్చిన పద్యాలు

'poems which you know'

నాకు పద్యాలు రాలేదు; అతనికి
వచ్చాయి.

'I did not get the poems by heart. He got them.'

90.6. Oblique base of నోరు 'month' is నోటి.

90.7. 'గా' is the shortened form of గదా. (58.3.).

రైలు వచ్చింది గదా :

రైలువచ్చిందిగా :

}

'Train arrived, didn't it?'

UNIT 23

Lesson 91

మేకను పట్టుకున్న కొండచిలువ

గ్వాలియర్, సెప్టెంబర్ 26

మొన్న గ్వాలియర్ కోట ఆవరణలో ఒక పెద్ద కొండచిలువ ఒక మేకను పట్టుకుని మింగుతూ ఉండగా దాన్ని పట్టుకున్నారు. అప్పటికి మేక శరీరంలో నాలుగికి పైగా కొండచిలువ నోటిలోనికి వెళ్ళిపోయింది. మేక వెనుకభాగం మాత్రం బైటికి రిగిసివున్నాయి. ఆ కాళ్ళు పట్టుకుని మేకను బైటికి లాగారు. అప్పటికి మేక యింకా బతికి వుంది. కాని ఆ రచ్చెత్త రాద్ది నేపటికి అది చచ్చి పోయింది. కొండచిలువను స్థానిక జంతు ప్రదర్శనశాలకు అప్పగించారు. కొండచిలువ సుమారు 40

THE PYTHON THAT SWALLOWED A GOAT.

Gwalior, September 26

One python, while swallowing a goat inside the Gwalior fort on the other day was caught. By that time more than half of the goat's body was inside the python's mouth. But the hind legs of the goat were seen outside. People pulled it out with those hind legs. The goat was still alive by then. But after a short while, it died. The python was handed over to a local zoo. The python weighed about 40

కిలోగ్రాముల బరువు వుంది. దాని వయస్సు పది సంవత్సరాలు. అది పట్టుకున్న మేక బరువు 15 కిలోగ్రాములు.

(ఆంధ్ర ప్రభ—27.9.1975)

రవి బడికి వెళ్తు దోవలో ఒక జామ చెట్టును చూశాడు. చెట్టుకు జామకాయలున్నాయి. అతనికి నోరూరింది. ఒక రాయి తీసుకుని కాయలను కొట్టాడు. అక్కడ ఉన్న కాకికి ఆ రాయి తగిలింది. అది కింద పడ్డది. దెబ్బ పొగా తగలటంవల్ల అది చచ్చింది. రాయి విసిరేటప్పుడు అది ఆ కాకికి తగులుతుందని, ఆ కాకి చస్తుందని రవి ఆనుకో లేదు. అది చావటంవల్ల ఎవరైనా చూసి తిట్టారేమోనని భయపడ్డాడు. రాళ్ళు వెయ్యకుండా చెట్టు ఎక్కి జామకాయలు కోద్దాం అనుకున్నాడు. చెట్టు ఎక్కుతుండగా కాలుజారి కింద పడిపోయాడు. అతను పట్టుకున్న కొమ్మగూడా విరిగిపోయింది. కింద వాన నీళ్ళున్నాయి. నీళ్ళలో పడటంవల్ల అతని బట్టలు తడిసిపోయాయి. వాళ్ళ నాన్నగారికి చెప్పకుండా పెట్టుకుని చచ్చిన గడియారం గూడా తడిసిపోయింది. నీళ్ళు తగలగానే అది ఆగి పోయింది. వాళ్ళ నాన్నగారు కోప్పడతారేమోనని అతను భయపడిపోయాడు. అప్పటికి స్కూలు టైం అయిపోయింది. వాళ్ళ నాన్నగారు అప్పటికి ఆఫీసుకు వెళ్ళిపోయి ఉంటారు అనుకుని షెల్లగా యింటికి బయల్దేరాడు. కాని, యింటికి వెళ్ళేసరికి వాళ్ళ నాన్నగారు పరండాలో కూర్చునివున్నారు.

kilograms. It was ten years old. The goat captured by the python was 15 kilograms.

(Andhra Prabha—27.9.1975)

Ravi, on his way to school, saw a guava tree. There were fruits on the tree. He wanted to eat them. He threw a stone at the fruits. The stone hit a crow which was there on the tree. It fell down. Since it was hurt severely, it died. While throwing the stone Ravi never thought that it would hit the crow and that the crow would die. He was afraid that somebody might scold him. He wanted to pluck some guavas by climbing the tree without throwing stones any more. But while climbing up the tree he slipped and fell down. The branch he was holding was also broken. There was rain water below. Since he fell into the water, his clothes got wet. The watch, he wore without his father's knowledge also got wet. The moment it fell in water, it stopped working. He was afraid that his father might take him to task. It was already time for school by then. Thinking that his father would have left for the office, he started slowly for his home. But, his father was in the verandah by the time he reached home.

DRILLS

a. Repetition drill.

శర్మ యింటికి వెళ్ళిపోయాడు.

నేను తొందరగా యింటికి వెళ్ళిపోవాలి.

కొమ్మ విరిగింది.

కొమ్మ విరిగిపోయింది.

కింద వచ్చాడు.

కింద పడిపోయాడు.

చొక్కా తడిసింది

చొక్కా తడిసిపోయింది.

నాటకం అయింది.

నాటకం అయిపోయింది.

బస్సు ఆగింది.

బస్సు ఆగిపోయింది.

రైలు వెళ్ళింది.

రైలు వెళ్ళిపోయింది.

పందిరి కూలింది.

పందిరి కూలిపోయింది.

ఆ మేక బతికి ఉంది.

సుబ్బారావు కూర్చుని వున్నాడు.

అతను నిల్చుని వున్నాడు.

ఆ కుక్క కొడుకింద పడిచచ్చింది.

ఆ కాకికి బాగా దెబ్బ తగిలింది; అది ఇంకొక గంటలో చస్తుంది.

ఆ మేక బతికి ఉంది. ఇంకా చావలేదు.

b. Build-up drill.

కొట్టారు.

దాన్ని కొట్టారు.

మింగుతూ వుండగా దాన్ని కొట్టారు.

పట్టుకుని మింగుతూ వుండగా దాన్ని కొట్టారు.

మేకను పట్టుకుని మింగుతూ వుండగా దాన్ని కొట్టారు.

కొండచిలువ మేకను పట్టుకుని మింగుతూ వుండగా దాన్ని కొట్టారు.

ఒక కొండచిలువ మేకను పట్టుకుని మింగుతూ వుండగా దాన్ని కొట్టారు.

ఆవరణలో ఒక కొండచిలువ మేకను పట్టుకుని మింగుతూ వుండగా దాన్ని కొట్టారు.

కోట ఆవరణలో ఒక కొండచిలువ మేకను పట్టుకుని మింగుతూ వుండగా దాన్ని కొట్టారు.

గ్వాలియర్ కోట ఆవరణలో ఒక కొండచిలువ మేకను పట్టుకుని మింగుతూ వుండగా దాన్ని కొట్టారు.

కొట్టారు.

c. Completion drill.

Model :

అతను 11 గంటలకు కుర్చీలో కూర్చున్నాడు.
ఇప్పుడు యింకా కుర్చీలో
ఇప్పుడు యింకా కుర్చీలో కూర్చుని ఉన్నాడు.

2. జనం టీకెట్లకోసం నిలుచున్నారు.
టీకెట్లు అయిపోయాయి.
వాళ్ళు యింకా.....

1. కుక్క కారు కింద వడ్డది. దానికి కొన్ని
దెబ్బలు తగిలాయి. కాని బతికింది.
అది యిప్పుడు

3. అందరూ సినిమాహాలులో కూర్చున్నారు.
సినిమా అయిపోయింది.
వాళ్ళు యింకా

d. Combination drill.

Model :

శర్మ దాన్ని బయటికి లాగాడు.
వెంటనే అది చచ్చిపోయింది.
శర్మ దాన్ని బయటికి లాగగానే అది చచ్చి
పోయింది.

1. రమ నాకు ఒక నంచీ యిచ్చింది.
వెంటనే నేను బయటికి పిచ్చాను.
2. అమ్మ అన్నం పెండింది.
వెంటనే నాకు పెట్టింది.
3. మా తమ్ముడు యిక్కడికి వస్తాడు.
వెంటనే నిన్ను కలుస్తాడు.

e. Transformation drill.

Model :

అతను బజారుకు వెళ్ళాడు.
అతను బజారుకు వెళ్ళిపోయాడు.

1. నా పుస్తకాలు తడిశాయి.

2. మనం యింటికి వెళ్ళాం.
3. గడియారం ఆగిపోయింది.
4. చైలుకు తైలం అయింది.
5. ఆ కర్ర పరుగుమంది.

EXERCISES

a. Break the following complex sentences into small and simple sentences, as shown in the model.

Model :

మొన్న గ్వాలియర్ కోట ఆవరణలో ఒక
కొండచిలువ ఒక మేకను వట్టుకున్నది.
మింగుతూ వుండగా దాన్ని వట్టుకున్నారు.

a. మొన్న గ్వాలియర్ కోట ఆవరణలో ఒక
వింత జరిగింది.

b. ఒక పెద్ద కొండచిలువ ఒక మేకను వట్టుకున్నది.

c. అది ఆ మేకను మింగుతున్నది.

d. అప్పుడు జనం ఆ కొండచిలువను
వట్టుకున్నారు.

1. మొన్న మా కాలేజీ ఆవరణలో జరిగిన నాటకం చూడటానికి ఊళ్ళో వాళ్ళందరూ వచ్చినప్పుడు మధ్యలో ఎందుకో నాటకం ఆగిపోయిందని జనం గొడవచేశారు.

2. సుబ్బారావు సినిమాకు రమ్మని పిలిచినప్పుడు రవికి వని ఉండటంవల్ల రానంటే సుబ్బా

రావుకు కోపం వచ్చి రవితో మాట్లాడటం మానేశాడు.

3. దొంగతనం చేసి పారిపోతున్న ఒక కుర్రాణ్ణి పట్టకోటానికి పోలీసులు పరిగెత్తుతుండగా బజార్లో లైట్లుపోవటంవల్ల ఆ కుర్రాడు పోలీసులకు దొరకలేదు.

b. Answer the following questions as shown in the model.

Model (i) :

నా చొక్కా కొంచెం తడిసింది ; నీ చొక్కా గూడా తడిసిందా ;
నా చొక్కా మొత్తం తడిసిపోయింది.

1. ఈ పందిరి కొద్దిగా కూలింది ; ఆ పందిరి గూడా కూలిందా ;

2. మా పని కొద్దిగా అగింది ; మీ పని గూడా అగిందా ;

3. నా పని అయింది ; నీ పనిగూడా అయిందా ;

4. ఈ గోడ కొద్దిగా పడ్డది ; ఆ గోడకూడా పడ్డదా ;

5. ఈ కర్ర కొద్దిగా విరిగింది ; ఆ కర్రగూడా విరిగిందా ;

Model (ii) :

ఆ కుక్క పూజం పోయిందా ; (బతుకు) లేదు. ఇంకా బతికి వుంది.

1. ఆ మనిషి నిద్రపన్నాడా ; (కూర్చో)

2. శర్మ కూర్చున్నాడా ; (నిల్చో)

3. ఆ మేక చచ్చిపోయిందా ; (బతుకు)

c. Combine the following pairs of sentences as shown in the model.

Model :

శర్మ కిందికి దిగాడు. వెంటనే జనం చుట్టూ గుమిగూడారు.

శర్మ కిందికి దిగగానే జనం చుట్టూ గుమి గూడారు.

1. ఐదుగుంటలు అయింది. వెంటనే రైలు బయల్దేరింది.

2. రమ వచ్చింది. వెంటనే పద్మ ఇంటికి వెళ్ళింది.

3. అతనికి ఒక మేకను యిచ్చారు. వెంటనే అది చచ్చిపోయింది.

VOCABULARY

మేక	goat	అప్పగించు	hand over
కొండచిలువ	python	కిలోగ్రాము	kilogram
కోట	fort	జామ	guava (adj.)
ఆవరణ	campus	నోరుడు	secrete or run
మింగు	swallow (v)		with water (as in
శరీరం	body		the mouth) (v.intr.)
లాగు	pull (v)	విసురు	throw (v.)
జీతుకు	be alive ; survive	కాకి	crow
కొద్ది	little	జారు	slip (v.intr.)
చావు	die	కోప్పడు	scold (v.)
స్థానిక	local	భయపడు	be afraid of
జంతుప్రదర్శన శాల	zoo		

GRAMMAR NOTES

91.1. In this lesson the verb చావు 'die' is introduced. It behaves like the verbs తే, రా, తీసుకురా and ఇవ్వు before a suffix beginning with త, ఇ and జ. (46.2; 66.4; 67.6; 69.4.1.)*

91.1.1. చావు becomes చన్- before a suffix beginning with త, and చచ్చ- before a suffix beginning with ఇ or జ.

చావు + తుం-ది → చన్-తుంది → చస్తుంది

'It will die.'

చావు + దాం → చన్-దాం (60.2.) → చద్-దాం → చద్దాం

'Let us die.'

చావు + ఇం-ది → చచ్చ-ఇంది → చచ్చింది

'It died.'

చావు + జ-యి → చచ్చ-జయి → చచ్చాయి

'They (neuter) died.'

* రా changes to వన్ and వచ్చ

తీసుకురా changes to తీసుకోన్ and తీసుకోచ్చ (46.2; 66.4)

ఇవ్వు changes to ఇన్ and ఇచ్చ (67.6)

తే changes to తెన్ and తెచ్చ (69.4.1.)

చావు changes to చన్ and చచ్చ (91.1.1.)

91.2. The auxiliary verb పో (which also behaves like the main verb పో 70.1; 75.2.1.) is added to the past adverbial participle form (79.1.) of a verb to give an emphasis or a sense of completeness to the meaning of the verb. The compound verb thus formed — we may call this the completive base — can take all tense/mode suffixes as any other verbal base.

విరిగింది	'It broke.'
విరిగిపోయింది	'It broke off.'
వెళ్ళాడు	'He went.'
వెళ్ళిపోయాడు	'He went away.'
ఆగింది	'It stopped.'
ఆగిపోయింది	'It stopped and it is not going to start again.'

91.2.1. The auxiliary పో will not go with all the verbs. Only some verbs will take this, which may be learnt from the usage.

91.3. Notice the expressions:

బతికి-ఉంది	'It is alive.'
కూర్చుని-ఉన్నాడు	'He is(there)sitting.'
నిల్చుని-ఉన్నాడు	'He is(there)standing.'

These verbs are stative verbs which express the state or condition of the subject.

91.4. -గానే is added to the infinitive form of the verb (52.3.2.) to form a type of temporal which means 'immediately after'

విని-గానే	'immediately after hearing'
రా-గానే	'immediately after coming'

UNIT 24

Lesson 92

పాప : నాన్నగారూ ! ఉయ్యాల అగటంచేదు.
ఆపండి.

Father! This swing is not coming to a stop.
Please stop it.

విశ్వనాథం : పాపా ! ఉయ్యాల ఉగుతున్నావా ?
రెక్కలు చేశావా ?

Papa ! Are you swinging now ? Did you
complete doing the sums ?

పాప : చేసేశాను నాన్నగారూ ! పాఠం గూడా
చదివేశాను. చూడండి నేను ఎలా ఉగు
తున్నానో.

I have completed it, father ! I have
completed studying the lesson too. Look,
how I am swinging !

విశ్వ : మెల్లగా ఉగు.

Swing slowly.

పాప : మీరు గూడా కొంచెం ఉపండి.

Please help me swing.

విశ్వ : ఇంక చాలమ్మా. దిగు. చెల్లెలు గూడా ఊగుతుంది.

This is enough, my dear! Get down. Your younger sister will also swing.

పాప : నాకు దిగటం చేతకావటంలేదు. మీరు దింపండి. చెల్లెలు మంచిది కాదండీ! దాన్ని ఊపవద్దు. అది నా పుస్తకాలు చించుతుంది. చూడండి ఎలా చినిగాయో! చిగురుతాయి పద్దు అంటే వినడు. నా పుస్తకాలే కావాలి దానికి.

I am not able to get down. Please help me get down. Younger sister is not a good girl. Don't make her swing. She tears all my books away. Look, how they are all torn! She wouldn't listen to when told that they will be torn. She needs only my books.

విశ్వ : దానికి తెలియదుగా! నువ్వు నీ పుస్తకాలు దానికి చూపించకు. దాన్ని గూడా ఊగనివ్వు.

She doesn't know that, does she? Don't show your books to her. Let her also swing.

పాప : చూడండి నా గాలివటం దారం గూడా తెరిపింది. తెగుతుంది అంటే వినకుండా లాగేసింది.

Look, she broke the thread of my kite. She pulled it without listening to me that it would break.

విశ్వ : ఇంకో దారం తీసుకో. రవి! చీకటి పడ్డది. ఆ లైటు వెయ్యి.

Have another thread. Ravi! It is already dark. Put that light on.

రవి : స్విచ్ని చేసినా ఈ లైటు వెలగటంలేదు నాన్నగారూ! వెలిగించండి.

This is not lighting up even after putting the switch on. Father, please put it on.

విశ్వ : ఆ స్విచ్నిని కొంచెం కదిలించు.

Move that switch a little bit.

రవి : అది కదలటంలేదు. చూడండి నాన్నగారూ, నా పుస్తకం నీలా తడిసిందో!

It's not moving. Look father, how my book got wet!

విశ్వ : ఎందుకు తడిసింది?

Why did it get wet?

రవి : అదే తడిపింది. నీళ్ళలో మంచి తడిపింది.

She made it wet herself. She dipped it into the water and made it wet.

పాప : నేను మంచలేదు నాన్నగారూ! నీళ్ళలో పడి అదే మునిగింది.

Father, I did not dip it (in the water). It fell into the water by itself and got wet.

రవి : దాన్ని ఉయ్యాలమీదినించి తేవండి, నాన్న
గారూ : అది నా బలపం తుంచింది.
పెన్నిలు గూడా విరిచింది.

Take her away from the swing. She
broke my slate-pencil and pencil too.

పాప : బలపం కిందపడి తునిగింది, నాన్నగారూ :
పెన్నిలు పట్టుకుంటేనే విరిగింది. నేను
విరవలేదు.

The slate-pencil fell on the ground and
broke. Pencil broke just while holding it.
I did not break it.

విశ్వ : రవీ : అమ్మ ఎవరితోనో పోట్లాడున్నది :

Ravi! Your mother is quarrelling
with somebody?

రవి : పాలవాడితో.

With the milkman.

విశ్వ : పాలవాడు అప్పుడే వచ్చేశాడా :

Oh! Has the milkman turned up so early?

రవి : ఆ : ఇవ్వాలి పాలు చిక్కగా లేవట.
నీళ్ళు ఎక్కువ కలిపాడట.

It seems that the milk is not thick. He
mixed more water in the milk.

విశ్వ : అలాగా : సరే, పాపా నువ్వు ఉయ్యాల
మీదినించి దిగివస్తావా : చెల్లెలు ఏడు
స్తున్నది.

I see! All right, Papa! you get down from
the swing. Your younger sister is weeping.

పాప : అబ్బ : ఉయ్యాల ఎక్కితే చాలు దిగమని
చంపుతుంది.

Oh, no! If I just get on to the swing, she
nags me to get down.

DRILLS

a. Repetition drill.

ఉయ్యాల ఊగుతున్నది.

బల్ల పక్కకు జరిగింది.

ఉయ్యాలను ఎవరు ఊపుతున్నారు :

బల్లను ఎవరు పక్కకు జరిపారు :

బస్సు ఆగుతుంది.

సుశీల కిందికి దిగుతున్నది.

బస్సును ఎవరు ఆపుతారు :

సుశీలను ఎవరు దింపుతున్నారు :

నా గాలివటం దారం తెగింది.

ఎవరు దాన్ని తెంపారు ?

నా పుస్తకం చినిగింది.

సరళ నా పుస్తకాన్ని చింపింది.

పెన్నిలును సీళ్లలో వేస్తే మునగదు.

ఈ కప్పును సీళ్లలో ముంచవద్దు.

నా బ్రెడ్డు తునిగింది.

రవి బ్రెడ్డును తుంచి శర్మ కిచ్చాడు.

ఆ కుక్క కాలు విరిగింది.

శర్మ ఆ చెట్టు కొమ్మను విరిచాడు.

ఈ చొక్కా తడిసింది.

ఈ చొక్కాను ఎవరు తడిపారు ?

శర్మా రవీ సంవత్సరం తర్వాత కలిశారు.

వాళ్ళిద్దర్నీ నేనే కలిపాను.

సుబ్బారావు లేవలేడు.

అతన్ని లేపండి.

బస్సు నడుస్తున్నదా ?

ఆ : రవి దాన్ని నడుపుతున్నాడు.

రైలు వెలుగుతున్నది.

వాళ్ళు రోజూ ఆరుగంటలకు రైలు వెలిగిస్తారు.

ఆ కొమ్మ కదులుతున్నది.

ఆ కొమ్మను ఎవరు కదిలించారు ?

ఫాను తిరుగుతున్నది.

నువ్వు ఆ బిల్లను యిటువైపు తిప్పు.

ఆ కాకి చచ్చింది.

ఆ కాకిని రవి చంపాడు.

నేను ఆటలు ఆడాను.

నేను ఆటలు ఆడేశాను.

అతను పుస్తకం చదివాడు.

అతను పుస్తకం చదివేశాడు.

ఆమె పరీక్ష రాసింది.

ఆమె పరీక్ష రాసేసింది.

మేం ఆ విషయాన్నిగురించి రమితో మాట్లాడాం.

మేం ఆ విషయాన్నిగురించి రమితో మాట్లాడేశాం.

నువ్వు రైలు వేశావు.

నువ్వు రైలు వేసేశావు.

వాళ్ళు బస్సు దిగారు.

వాళ్ళు బస్సు దిగేశారు.

నువ్వు ఈ పని చేశావా ?

నువ్వు ఈ పని చేసేశావా ?

తొందరగా తలుపు తియ్యి !

తొందరగా తలుపు తీసెయ్యి !

పూలు కొయ్యాలి.

పూలు కోసెయ్యాలి.

మనం ఇప్పుడు అన్నం తిందాం.

మనం ఇప్పుడు అన్నం తినేద్దాం.

b. Substitution drill.

Model;

ఇవ్వుడు నేను పాఠం చదివేశాను. (రాయి)
ఇవ్వుడు నేను పాఠం రాసేశాను.

1. శర్మ కాయలు ఏరేశారు. (కొయ్య)
2. సరళ కిటికీలు తెరిచేసింది. (ముయ్య)
3. సుగుణ పాట పాడేసింది. (విను)

c. Response drill.

Model (i) :

ఈ కొమ్మను ఎవరు విరిచారు ?
అదే విరిగింది.

1. ఈ పూలను ఎవరు తెంపారు ?
2. ఈ చొక్కాను ఎవరు తడిపారు ?
3. ఆ కొమ్మలను ఎవరు ఊపుతున్నారు ?

4. నీ బలపాన్ని ఎవరు తుంచారు ?
5. ఈ కుర్చీని ఎవరు జరిపారు ?
6. ఆ లైటు ఎవరు రదిలించారు ?
7. వాళ్ళిద్దరినీ ఎవరు కలిపారు ?
8. ఆ కుక్కను ఎవరు చంపారు ?

Model (ii) :

ఈ కొమ్మ ఎలా విరిగింది ? (రవి)
రవి విరిచాడు.

1. కమల ఎలా దిగింది ? (సుశీల)
2. మోహన్ ఎందుకు లేచాడు ? (వాళ్ళు)
3. ఈ బస్సు ఎందుకు ఆగింది ? (నేను)

4. నీ చొక్కా ఎలా చినిగింది ? (కుక్క)
5. ఈ బీజం ఎలా చెలిగింది ? (మేం)
6. నీ పుస్తకం ఎందుకు రడిసింది ? (సరళ)
7. ఈ కుర్చీ అడువైపు ఎలా తిరిగింది ?
(అయ్య)
8. ఆ ఏనుగు ఎలా చచ్చింది ? (సింహం)

Model (iii) :

సుశీల పాఠం చదివిందా ?
ఆ : ఇందాకే చదివేసింది.

1. శర్మ అన్నం తిన్నాడా ?

2. కమల కాఫీ తాగిందా ?
3. లక్ష్మి మొక్కలను నీళ్ళు పోసిందా ?
4. సుద్ధారావు చచ్చాడా ?

Model (iv) :

శర్మ ఎక్కడికి వెళ్తున్నాడు ?
ఎక్కడికో వెళ్తున్నట్లున్నాడు.

1. అతను ఎవరితో మాట్లాడుతున్నాడు ?
2. సుశీల ఏ గదిలో ఉన్నది ?
3. రవి ఎవరితో పోట్లాడుతున్నాడు ?

d. Conversation drill.

Model :

సుగుణ : కమలను ఉయ్యాలమీదినించి
దించండి.

విమల : ఎందుకు : కమలనే దిగమను.

సుగుణ : కమలకు దిగటం చేతకాదు.

1. సుగుణ : సుశీలను కొంచెం లేవండి.

విమల :

సుగుణ :

2. సుగుణ : పావను ఊపండి.

విమల :

సుగుణ :

3. సుగుణ : అతన్ని కిందికి దింపు.

విమల :

సుగుణ :

EXERCISES

a. Respond to the following sentences as shown in the model.

Model :

ఆ చెట్టు కొమ్మలు ఊగుతున్నాయి.

వాటిని ఎవరు ఊపుతున్నారు ?

1. ఆ కుర్చీ జరుగుతున్నది.

2. ఈ పొలంలో నీళ్ళు కలిశాయి.

3. ఆ గదిలో లైట్లు వెలిగాయి.

4. శర్మ కిందికి దిగాడు.

5. నా చెప్పలు తడిశాయి.

6. ఈ వైరు తెగింది.

7. పావ ఉయ్యాల ఊగుతుంది.

8. ఈ కుర్చీ కాలు విరిగింది.

9. ఈ బొమ్మ తిరుగుతున్నది.

10. ఈ పులి చచ్చింది.

b. Answer the following questions as shown in the model.

Model :

శర్మ ఎవరితో మాట్లాడుతున్నాడు ?

(రవి-గోపి)

శర్మ రవిలోనో గోపితోనో మాట్లాడుతున్నాడు.

2. సుశీల ఏ ఊళ్లో చదువుతున్నది ?

(గుంటూరు-విజయవాడ)

1. శారద ఎవరితో పోట్లాడుతున్నది ?

(సీత-గీత)

3. శారద ఎవరితో మాట్లాడుతున్నది ?

(కమల-విమల)

c. Change the following sentences as shown in the model.

Model :

సరళ పాఠం చదివింది.

సరళ పాఠం చదివేసింది.

1. శారద పాలు తాగింది.

2. పాఠం పూర్తిచేశాను.

3. పావకు కథ చెప్పింది.

4. సుశీలా 1. ఆన్సు తిను.

5. సుగుణ వెంటనే రావాలి.

6. గోపి ఉత్తరం రాస్తున్నాడు.

7. రవి దగ్గరించి నీ పుస్తకం తెస్తే మంచిది.

VOCABULARY

ఉయ్యాల	swing (n.)	ముంచు	dip (v.tr.)
ఉగు	swing (v.intr.)	మునుగు	dip; sink (v.intr.)
చేతకా	be able to do something	లేపు	raise; lift (v.tr.)
డింపు	make to get down	బలపం	slate-pencil
చించు	tear (v.tr.)	తుంచు	break (v.tr.)
గాలివటం	kite	పెన్సిలు	pencil
తెంపు	cut (v.tr.)	విరుద్	break (v.tr.)
చీకటిపడు	become dark (as in the night)	తునుగు	break (v.intr.)
స్విచ్చి	switch (n.)	పోట్లాడు	quarrel (v.)
వెలుగు	glow; burn (v.intr.)	చిక్కగా	thick (adv.)
వెలిగించు	light (v.tr.)	కలుపు	mix (v.tr.)
కదిలించు	move (v.tr.)	చంపు	kill (v.)
తడుపు	make wet		

GRAMMAR NOTES

92.1. In this lesson some sets of intransitive and transitive verbs are introduced. Different groups of verbs will behave in different ways in the transitive formation. This has to be learned only from usage. (Also refer 69.1. and 69.2.).

92.1.1. -పు replaces the final consonant/syllable in the ఉగు group.

<i>Intransitive</i>		<i>Transitive</i>	
ఉగు	swing	ఉపు	swing
ఆగు	stop	ఆపు	stop
జరుగు	move	జరుపు	move
తడున్	become wet	తడుపు	make something wet
కలున్	meet	కలుపు	mix
లేచు	get up	లేపు	make someone/something to get up; lift
నడుచు	walk	నడుపు	drive

92.1.2. -ంపు replaces the final syllable in the దిగు group.

<i>Intransitive</i>		<i>Transitive</i>
దిగు	get down, descend	దింపు make someone/something get down.
చావు	die	చంపు kill (notice that the vowel is shortened).
తెగు	break	తెంపు break

92.1.3. -ంచు replaces the second and final syllables of చినుగు group.

<i>Intransitive</i>		<i>Transitive</i>
చినుగు	be torn	చించు tear
తునుగు	be cut	తుంచు cut
మునుగు	sink/drown	ముంచు drown

92.1.4. -తిప్పు is the transitive form of తిడుగు and విరుచు is the transitive form of విరుగు.

92.1.5. -ఇంచు is added to కదులు group of verbs.

<i>Intransitive</i>		<i>Transitive</i>
కదులు	'move'	కదులు + ఇంచు → కదిలించు 'move' (63.2.)
వెలుగు	'burn'	వెలుగు + ఇంచు → వెలిగించు 'light' (63.2.)

92.2. Like -పో (91.2.) the auxiliary verb వెయ్యి is also added to the past adverbial participle form (79.1.) of a verb to give an emphasis or a sense of completeness to the main verb. వెయ్యి also does not go with all the verbs and one should learn only from usage the bases which take వెయ్యి.

92.2.1. -వెయ్యి normally loses its initial వ when added to a base.

తీసి + వెయ్యి → తీసి-వెయ్యి → తీసెయ్యి	'remove, take off' (41.6.)
తిని + వెయ్యి → తిని-వెయ్యి → తినెయ్యి	'eat away' (41.6.)

92.3. In 89.1.2. it is stated that the auxiliary ఇవ్వు becomes ఈ in the imperative inferior singular forms of permissive verb. But this change is optional and both ఇవ్వు and ఈ can occur.

వెళ్ళనీ : = వెళ్ళనివ్వు :

'Let someone go.'

UNIT 24

Lesson 93

సుగుణ : రాధా ! నాకు మల్లెపూలు కావాలి,
కోపిస్తావా :

రాధ : ఇప్పుడు నాకు టైం లేదు. పనిమనిషి
వచ్చింతర్వాత దానిచేత కోయించి
ఇస్తాను. ఈ ఉంగరం ఎప్పుడు
కొన్నావు :

సుగుణ : నిన్న మా అమ్మను బలవంతం చేసి
కొనిపించాను. ఇది కొన్నప్పటినుంచీ
మా తమ్ముడు దీనికోసం నాతో
పోట్లాడు :

రాధ : అలాగా : పూలు కోయించి ఇస్తాను.
నువ్వు మీ అమ్మ చేత మాల కట్టించి
పంపిస్తావా :

Radha ! I want jasmynes. Can you pluck
some and give me ?

I don't have time now. After the servant
maid comes, I will make her pluck some
and give you. When did you buy
this ring ?

I forced my mother to buy it yesterday.
My brother is quarrelling over it ever since
it was bought.

I see ! I will get the flowers but can you
get a garland made by your mother and
send it to me ?

సుగుణ : మా అక్కయ్య మాల బాగా కట్టుంది.
దాని చేత కట్టిస్తాను. నేను కోస్తానులే
పూలు.

My sister can make a garland well. I will
get it made by her. I will pluck the
flowers; don't worry.

రాధ : అక్కడ ఒక రాయి అడ్డంగావుంది.
అక్కడ నిల్చుని పూలు కొయ్యటం కష్టం.

There is a stone on the way. It is difficult
to pluck the flowers standing on it.

సుగుణ : అవును ఈ రాయి జరగటం లేదు.

Yes, this stone is not moving.

రాధ : అందుకే పని మనిషి వచ్చింతర్వాత
జరిపించి కోయిస్తాను. కొంచెం నేపు
ఆగు.

That is why after the servant-maid comes,
I get them plucked. Please wait for a
while.

సుగుణ : ఎక్కడికి వెళ్ళింది?

Where did she go?

రాధ : పక్కంటికి వెళ్ళింది.

To the neighbour's house.

సుగుణ : అయితే మీ తమ్ముణ్ణి పంపించి పిలి
పించు.

Send your brother and call her, then.

రాధ : నేనే పిలుస్తాను, ఉండు.

All right! I shall call her.

సుగుణ : సుశీల లేపు మనతో సినిమాకు రాను
అన్నది గదా! ఇందాక దాన్ని బలవంతం
చేసి చివరికి దాని చేత 'వస్తాను' అని
పించాను.

Susila told us that she would not go to
movie with us tomorrow. Didn't she? I
forced (persuaded) her to come with us
and made her to accept.

రాధ : కాని అది వస్తుంది అని నాకు నమ్మకం
లేదు.

But I am not sure If she would come.

సుగుణ : లేదు. వస్తుంది. నేను వాళ్ళ నాన్న
గారితో గూడా చెప్పాను, మేం జాగ్రత్తగా
తీసుకుపోయి తీసుకోస్తాం లేండి అని.

No. She would come. I told her
father also that we would take her and
bring her back safely.

రాధ : చూద్దాం.

Let's see.

మెట్రిక్ నేను, టెన్త్ మా తమ్ముడు,
ఇంటర్ మా అక్క ఫెయిల్.

కావటం వల్ల మమ్మల్ని
ఎన్నో అవస్థలు పడి
చదివిస్తున్నామా
నాన్న కనిపించటం-
లేదు. ఆ మాకీ
ఇచ్చిన పాళ్లకు
తగిన బహుమతి.....

DRILLS

a. Repetition drill.

నువ్వు పూలు కొయ్యి.

నేను రవి చేత కోయిస్తాను.

శర్మను తలుపు తీయమను.

నేను శర్మచేత తలుపు తీయిస్తాను.

శర్మ ఉత్తరం రాశాడు.

నేను శర్మచేత ఉత్తరం రాయించాను.

విమల పాఠం చదివింది.

సరళ విమలచేత పాఠం చదివించింది.

సుశీల పాటలు పాడుతుంది.

సుగుణ సుశీలచేత పాటలు పాడిస్తుంది.

మా అమ్మ మాల కట్టుంది.

మా అమ్మచేత మాల కట్టిస్తాను.

రవి ఉంగరం కొన్నాడు.

నేను రవిచేత ఉంగరం కొనిపించాను.

సుద్ధారావు అన్నం తిన్నాడు.

వాడు సుద్ధారావుచేత అన్నం తినిపించాడు.

కమల సుశీల మంచిది అన్నది.

విమల కమలచేత 'సుశీల మంచిది' అనిపించింది

బిల్లి జరిగింది

సుగుణ బిల్లను జరిపింది.

నేను సుగుణచేత బిల్లను జరిపించాను.

బిస్సు ఆగుతుంది.

అతను బిస్సును ఆపుతాడు.

రవి అతనిచేత బిస్సును ఆపిస్తాడు.

కమల రైల్వోనించి దిగింది.

రమ కమలను రైల్వోనించి దింపింది.

విమల రమచేత కమలను రైల్వోనించి దింపించింది.

బెగ్గెడు కాయలున్నది.

సుగుణ బెగ్గెడు కాయలున్నది.

రవి సుగుణచేత బెగ్గెడు కాయలున్నాడు.

ఆ పని ఎవరు చేస్తారు ?

నేను చేస్తానులే !

సుబ్బారావు వచ్చాడా ?

వచ్చాడులే !

సుశీల పాసయిందండీ ?

పాసయిందిలేండీ !

b. Build-up drill.

పంపిస్తావా ?

కోయింది పంపిస్తావా ?

పూలు కోయింది పంపిస్తావా ?

చెల్లెలిచేత పూలు కోయింది పంపిస్తావా ?

మీ చెల్లెలిచేత పూలు కోయింది పంపిస్తావా ?

c. Expansion drill.

Model:

సుబ్బారావు వచ్చాడు.

సుబ్బారావు వచ్చాడులే !

1. నేను మాట్లాడ్తాను.

2. కమల పూలు కోస్తుంది.

3. మా అమ్మ మాల కట్టుంది.

d. Substitution drill.

Model:

నేను రవిచేత పూలు కోయిస్తాను.

కాయలు ఏరు

నేను రవిచేత కాయలు ఏరిస్తాను.

పాతం చదువు

తలుపు తెరువ్

బాకీ తీర్చు

ఉంగరం కొను

పని చెయ్యి

e. Response drill.

Model (i) :

ఈ పుస్తకం నువ్వెందుకు కొన్నావు ?

(సుగుణ)

సుగుణ కొనిపించింది.

1. శర్మ 'రవి మంచివాడు' అని ఎలా అన్నాడు ? (నేను)

2. ఈ పండును నువ్వెందుకు కోశావు ? (నరళ)

3. శారద కమలను ఎందుకు పిలిచింది ? (రమ)

4. నువ్వెందుకు పుస్తకం మార్చావు ? (శర్మ)

Model (ii) :

నాతో ఎవరొస్తారు ? (వాడు)

(a) వాడొస్తాడులే ?

(b) వాడొస్తాడులేండి.

1. నుకీల ఎప్పుడొస్తుంది ? (రేపు)

2. కడుపులో నెప్పి ఎప్పుడు తగ్గుతుంది ?
(గంటలో)

3. ఇప్పుడు నాకు డబ్బెవరిస్తారు ? (అతను)

d. Conversation drill.

Model:

శర్మ : ఇప్పుడే తుపాకీ పేలాలి.

రవి : ఎవరు పేలుస్తారు ?

శర్మ : సుబ్బారావు పేలుస్తాడు.

రవి : అయితే నేను సుబ్బారావుచేత ఈ
తుపాకీని పేల్చిస్తాను.

2. శర్మ : ఆ బిస్సు అగారి.

రవి :

శర్మ :

రవి :

3. శర్మ : ఈ చుర్రే అటు తిరగాలి.

రవి :

శర్మ :

రవి :

4. శర్మ : ఈ బెర్డు యిండా చాలాది.

రవి :

శర్మ :

రవి :

1. శర్మ : ఆ బిల్ల వక్కకు జరగాలి.

రవి :

శర్మ :

రవి :

EXERCISES

a. Respond to the following sentences as shown in the model.

Model :

ఇప్పుడు నాకు పుస్తకం కావాలి.

నేనిస్తానులే !

1. ఇప్పుడు శర్మ తొందరగా రావాలంటే :

2. శారద మాల కట్టాలి.

3. మోహన్ శర్మను పిలవాలి.

4. కమల ఒక పాట పాడాలంటే :

b. Frame sentences making use of the gist as shown in the model.

Model :

ఆగేది పని. ఆపేది కమల. ఆపించేది నేను.

నేను కమల చేత పనిని ఆపిస్తాను.

1. జరిగేది కుర్చీ. జరిపేది శర్మ. జరిపించేది
సుగుణ.

2. తడిసేది బిల్లు. తడిపేది సుగుణ. తడిపించేది
సరళ.

3. తిరిగేది సైకిలు. తిప్పేది రవి. తిప్పించేది నువ్వు.

4. రాలేవి ఆకులు. రాలేవి గోపి. రాలించేది వేణు.

c. Use the following bases in your own sentences after changing them into causative.

- (a) 1. కొను 2. కొల్చు 3. అడుగు 4. పిలుచు 5. తియ్యి.
 (b) 1. దిగు 2. తడున్ 3. ఆగు 4. జరుగు

VOCABULARY

పనిమనిషి	maid servant	ఫెయిలుకొ	fail (v. intr.)
బలవంతం	compulsion	అపస్థ	difficulty
పోట్లాట	quarrel (n)	అచూకీ	information, whereabouts
మాల	garland (n)	తగిన	suitable
అడ్డం	obstruction	బహుమతి	prize; reward (n)

GRAMMAR NOTES

93.1. In this lesson the causative form of the verb is introduced.

93.1.1. —ఇంచు is added to transitive verb to form causative. Intransitive verb cannot take the causative marker —ఇంచు. It has to be first changed into transitive in order to take —ఇంచు.

అడుగు + ఇంచు → అడిగించు (63.2.) cause someone to ask; make someone to ask.

జరుగు → జరుపు (92.1.1.) cause someone/something to move; make
 జరుపు + ఇంచు → జరిపించు (63.2.) someone/something to move.

93.1.2. When —ఇంచు is added, —య్యి ending bases simplify the final syllable to యి and lengthen the penultimate vowel.

వెయ్యి + ఇంచు → వేయించు 'make/cause someone to throw'

తీసెయ్యి + ఇంచు → తీసేయించు 'make/cause someone/something to remove'

93.1.3. When —ఇంచు is added to the verbal bases of అను group—(C) V̄ సు type bases only—(49.1.) an augment ఇవ్ comes in between the base and —ఇంచు.

అను + ఇంచు → అను-ఇవ్-ఇంచు → అనిపించు 'make/cause someone/something to say'

తిను + ఇంచు → తిను-ఇవ్-ఇంచు → తినిపించు 'make/cause someone/something to eat'

93.1.4. చ్/చు ending bases change the final చ్/చు to వ్ when the causative suffix -ఇంచు is added.

తెరుచ్ + ఇంచు → తెరువ్ + ఇంచు →

తెరిపించు (67.3.) 'cause/make someone/something to open'

కొల్చు + ఇంచు → కల్వ్ + ఇంచు → కొల్పించు 'cause/make someone/something to burn'

93.2. The Agent-noun of the causative constructions will take the case suffix -చేత. (The noun will be in its oblique form when -చేత is added. See 26.2.)

నేను నా-చేత 'by me'

రవి రవి చేత 'by Ravi'

నేను రవి చేత రాయించాను.

'I got Ravi to write.'

The Agent-noun in this sentence is రవి.

93.2.1. When the verb is in causative form, there will be a potentiality of three nouns used in the sentence in the following way: initiator (in nominative case), agent (inflected by -చేత) and object (in accusative case).

Initiator (nominative case)	Agent (noun + చేత)	Object (accusative case)	Verb (in causative form)
నేను (I	శర్మ చేత by Sarma	రవని Ravi + accusative	కొట్టించాను. got beaten)
'I got (made) Sarma to beat Ravi.'			
శర్మ (Sarma	నా చేత by me	ఉత్తరం letter	రాయించాడు. got written)
'Sarma made me write a letter.'			

93.3. -లే in singular address and -లేండి in plural/honorific address are used with a sentence to express assurance to the listener.

ఇది నీ పుస్తకమే లే :

'Don't worry, this is your book.'

ఇవ్వాలి పరీక్ష పెట్టను లేండి :

'Don't worry, I will not give you a test today.'

UNIT 24

Lesson 94

గోపి : శర్మ : చూడు నేను ఈ వళ్ళెలు, గిన్నెలు,
చెంచాలు కొన్నాను. ఎలా వున్నాయి :

శర్మ : ఈ వళ్ళెం ఎంత :

గోపి : వన్నెండు రూపాయల నలభై పైసలు.
ఒక్కొక్క వళ్ళెనికి ఒక్కొక్క చెంచా
ఉరికెనే యిచ్చాడు.

శర్మ : ఇన్ని వళ్ళెలు ఏం చేసుకుంటావు ? ఎవరి
కోసం తెచ్చావు :

గోపి : మా కోసమే తెచ్చుకున్నాను; వాడుకోటానికి.

శర్మ : ఇన్నింటిని ఒకసారే వాడారా :

Sarma! Look here, I purchased those
plates, vessels and spoons. How are they ?

What is the cost of this plate ?

Twelve rupees and forty paise. He (the
shopkeeper) gave one spoon free for each
plate.

What do you do with so many plates?
Whom did you bring them for ?

I got them only for my own use.

Do you use all of them at a time ?

గోపి : దానిదేముంది ? అవసరం వచ్చినప్పుడు వాడ్రాం. అన్నింటికీ యింకా డబ్బు యివ్వలేదు. కొన్నింటికీ యిచ్చాను.

శర్మ : ఎన్నింటికీచ్చావు ?

గోపి : నాలుగు వశ్యేలకు, మూడు గిన్నెలకు యిచ్చాను. మిగిలిన వాటికి తర్వాత యిస్తానన్నాను. ఇంకా మా అవిదె వీటిని చూడలేదు. మిగిలినవి అవిదెకు నచ్చితే ఉంచుతాను; నచ్చకపోతే తిరిగి యిచ్చేస్తాను.

శర్మ : చుళ్ళి. వ్యటం దేనికి ? ఉంచుకో. మీ అవిడ లోపల ఏదో పాట పాడుతున్నట్లుంది. ఇంకా ఎవరున్నారు లోపల ?

గోపి : ఎవరూ లేరు. ఒకటే కూర్చుని పాడుకుంటున్నది. అవిడ పాడటం మొదలు పెట్టింది అంటే యింక ఈ లోకంలో ఉండదు.

శర్మ : చూడు ఎవరో తలుపు కొద్దున్నారు.

గోపి : ఎవరూ లేరు. తలుపులు గాలికి కొట్టుకుంటున్నాయి. ఏమిటి నీ వేలికి రక్తం పస్తున్నది ?

శర్మ : ఇందాక పెన్నిలు చెక్కుతుంటే వేలు కోసుకున్నది. సుబ్బారావు రవీ మాడ్లాడుకోటం లేదెందుకు ?

గోపి : వాళ్ళిద్దరూ పోట్లాడుకున్నారు. ఇద్దరికీ కోపం ఎక్కువ. ఒకరినొకరు తిట్టుకుంటారు.

What is there ? We use them whenever we need them. I didn't pay for all of them yet. I paid only for a few.

How many did you pay for ?

I paid for four plates and three vessels. I said that I would pay for the rest later. My wife did not see them yet. If she likes, I will retain them. If she doesn't I will return the ones for which I have not paid.

Why do you return them at all ? Keep them. It seems your wife is singing inside (the house). Who else is there ?

Nobody else is there. She is singing all by herself. If she starts singing she will be oblivious to the surroundings.

Look there ! Somebody is knocking at the door.

None is there ! The window panes are banging. What is it ? Your finger is bleeding !

When I was mending the pencil my finger had a cut. Why are Subbarao and Ravi not talking to each other ?

They quarrelled. Both are short-tempered. They scold each other.

DRILLS**a. Repetition drill.**

సరళ పాఠం సుశీలకోసం రాసిందా : విమలకోసం
రాసిందా :
ఎవరికోసం రాయలేదు. తనకోసమే రాసుకున్నది.

రవి ఈ పని ఎవరికోసం చేశాడు :
తనకోసమే చేసుకున్నాడు.

వేలు కోసుకున్నది.
శర్మ పెళ్ళి చేసుకోడు.

కిటికీ తలుపులు కొట్టుకుంటున్నాయి.
సుశీల తనలో తాను మాట్లాడుకుంటున్నది.
రవి శర్మతో మాట్లాడుకున్నాడు. శర్మ రవితో
మాట్లాడుకున్నాడు.
అంటే వాళ్ళిద్దరూ మాట్లాడుకుంటున్నారు.
సుశీల సరళను తిడుతున్నది. సరళ సుశీలను
తిడుతున్నది.
అంటే వాళ్ళిద్దరూ తిట్టుకుంటున్నారు.

b. Substitution drill.**Model (i) :**

అతను వాటికి డబ్బిచ్చాడు.
ఇది
అతను వీటికి డబ్బిచ్చాడు.
అన్ని
ఇన్ని
కొన్ని
ఎన్ని

Model (ii) :

సుశీల ఉత్తరం రాసుకున్నది. (చదువు)
సుశీల ఉత్తరం చదువుకున్నది.
1. రమా సీతా మాట్లాడుకుంటున్నారు.
(పోట్లాడు)
2. సరళ తనలో తాను మాట్లాడుకుంటున్నది.
(పాడు)
3. రవి పుస్తకం రాసుకున్నాడు. (తే)
4. పిల్లలు కొట్టుకుంటున్నారు. (తిట్టు)

c. Response drill.**Model :**

సుశీల ఎవరికోసం పాడుతున్నది :
తనకోసమే పాడుకుంటున్నది.

1. శారద ఎవరికోసం రాసింది :

2. అతను ఎవరికోసం చదువుతున్నాడు :
3. విమల ఎవరికోసం పూలు తెస్తుంది :
4. రవి ఎవరికోసం పూలు కొయ్యాలి :

d. Completion drill.

Model :

కమలం రవిని చూస్తున్నది. రవి కమలను చూస్తున్నాడు.	2. ఆ అమ్మాయి ఈ అమ్మాయిని 'ఏమండీ' అని పిలుస్తాడు.
అంటే వాళ్ళిద్దరూ	ఈ అమ్మాయి ఆ అమ్మాయిని 'ఏమండీ' అని పిలుస్తుంది.
అంటే వాళ్ళిద్దరూ ఒకరినొకరు చూసుకుంటు న్నాడు.	అంటే వాళ్ళిద్దరూ
1. శ్యామల సుబ్బారావును తిడుతున్నది. సుబ్బా రావు శ్యామలను తిడుతున్నాడు.	3. సుగుణ కమలతో మాటాడుతున్నది. కమల సుగుణతో మాటాడుతున్నది.
అంటే వాళ్ళిద్దరూ	అంటే వాళ్ళిద్దరూ

EXERCISES

a. Fill up the blanks with the reflexive forms in present tense for the verbs given in the parentheses.

1. శర్మ యిప్పుడు ఉత్తరం (రాయి)	4. సుబ్బారావు తన ముఖాన్ని అడ్డంకో (చూడు)
2. సరళ బుట్టి (అల్లు)	5. కమల పుస్తకం (చాగెయ్యి)
3. రమ యింటినించి పుస్తకాలు (తే)	

b. Answer the following questions using reflexive forms of the verb as shown in the model.

Model :

కమల ఏం చేస్తున్నది ? (ఉత్తరం-రాయి)	2. వాళ్ళ ఏం చేస్తున్నాడు ? (తిట్లు)
ఉత్తరం రాసుకుంటున్నది.	3. మురళి ఏం చేస్తున్నాడు ? (పళ్ళు-రే)
1. రామారావు ఏం చేస్తున్నాడు ? (అడ్డంకో-చూడు)	4. పిల్లలు ఏం చేస్తున్నారు ? (ఆడు)
	5. రవి ఏం చేస్తున్నాడు ? (బైట్లు-చాల్చు)

c. Change the following sentences using the suggested pronoun for the object as shown in the model.

Model :

ఈ పుస్తకాలకు డబ్బివ్వలేదు. (ఇవి)	3. ఇన్ని బైట్లను నువ్వొకటివే తినుగలవా ? (తన్ని)
వీటికి డబ్బివ్వలేదు.	4. ఎన్ని విషయాలను గురించి మాటాడదలచు కున్నావు ? (ఎన్ని)
1. అన్ని పుస్తకాలకు ఎవరు డబ్బిస్తారు? (అన్ని)	
2. కొన్ని ఉత్తరాలమీద అడ్రసు రాయలేదు. (కొన్ని)	

d. Combine the following.

పళ్ళెం + య =

పళ్ళెం + ని =

పళ్ళెం + కి =

ఇన్ని + కి =

కొన్ని + కి =

e. Answer the following questions based on the text of the lesson.

1. గోపి భార్య లోపల ఏం చేస్తున్నది ?

3. గోపి పళ్ళెలు ఎవరికోసం తెచ్చాడు ?

2. మిగిలిన పళ్ళెలను, గిన్నెలను గోపి ఉంచు
కుంటాడా ? తిరిగి ఇచ్చేస్తాడా ?

4. శర్మ పేలికి ఎందుకు రక్తం వస్తున్నది ?

VOCABULARY

పళ్ళెం	plate	ఉంచు	keep; place (v)
గిన్నె	vessel	తిరిగి ఇవ్వు	return (v)
చెంచా	spoon	లోకం	world
దూరీకెనే	free of cost	రక్తం	blood
వాడు	use (v)	చెక్కు	mend (v. tr.)
నచ్చు	be liked		

GRAMMAR NOTES

94.1. In this lesson the reflexive base is introduced. Please note that all the verbs cannot be changed into reflexive bases. One should learn only from usage the bases which can be changed into reflexive bases. The reflexive base can, like any other base, take all tense and mode suffixes.

చదువుకోః	చదువుకుంటున్నాడు	'He is reading it himself.'
	చదువుకోవాలి	'One should read (it) oneself.'
	చదువుకోండి	'Read (it) yourself!'
	చదువుకోమను	'Ask someone to read (it) himself.'

94.1.1. -కో is added to the past adverbial participle form of the verb to form the reflexive base. When -కో is added the past participle form, which is an ఇ ending one, becomes ఉ ending. (Accordingly, the trisyllabic bases retain the middle vowel ఉ without changing to ఇ (63.2.).

వెయ్య :	వేసి + కో → వేసుకో	'put it on yourself'
చదువు :	చదివి + కో → చదువుకో	'read it yourself'
చూడు :	చూసి + కో → చూసుకో	'see it yourself'
కలుసు :	కలిసి + కో → కలుసుకో	'meet it yourself'
పిలుచు :	పిలిచి + కో → పిలుచుకో	'call it yourself'

94.1.2. The కో ending bases mentioned as అను group of verbs (50.1.) are all reflexive bases.

94.1.3. The reflexive base is used to express

- (i) action to be performed voluntarily or involuntarily by the *subject* aimed at the self.

రవి రాసుకుంటున్నాడు.	'Ravi is writing for himself.'
తలుపులు కొట్టుకుంటున్నాయి.	'The doors are banging.'

and (ii) reciprocal action :

శర్మ, రవి తిట్టుకుంటున్నారు.	'Sarma and Ravi are scolding each other.'
------------------------------	---

94.2. The oblique forms of అన్ని, ఇన్ని, ఎన్ని and కొన్ని are అన్నింటి, ఇన్నింటి, ఎన్నింటి and కొన్నింటి respectively.

అన్ని :	అన్నింటికి	'for so many'
ఇన్ని :	ఇన్నింటికి	'for these many'
ఎన్ని :	ఎన్నింటికి	'for how many'
కొన్ని :	కొన్నింటికి	'for some'

94.3. Notice the change in ఎం ending nouns when plural suffix is added. Also refer to 10.1 regarding అం ending nouns. ఎం ending nouns change the final ఎం to ఏ when the plural suffix is added. The vowel ఏ in these words is pronounced as ఋ.

పళ్ళెం + లు → పళ్ళెలు *pallælu* 'plates'

94.4. The ఎం ending nouns change the final ఎం to ఏని when followed by accusative or dative case suffix. But the pronunciation of this ఏని is ఋని. Also refer to 54.5. regarding అం ending nouns.

పళ్ళెం + ని → పళ్ళెని + ని → పళ్ళెన్ని	<i>pallænmi</i> 'plate (accusative)' (54.6.)
పళ్ళెం + కి → పళ్ళెని + కి → పళ్ళెనికి	<i>pallæniki</i> 'to the plate'

UNIT 24

Lesson 95

తెనాలి రామకృష్ణుడు (కథ)

పూర్వం విజయనగర సామ్రాజ్యాన్ని కృష్ణ దేవరాయలు అనే రాజు పరిపాలిస్తూ ఉండేవాడు. ఆయన ఆస్థానంలో ఎనిమిది మంది కవులు ఉండే వాళ్ళు. వాళ్ళను అష్టదిగ్గజాలు అనేవాళ్ళు. వాళ్ళల్లో తెనాలిరామకృష్ణుడు ఒకడు. అతను తెలుగులో గొప్ప కవి. కృష్ణదేవరాయలు తరుచుగా కవులను చిక్కు ప్రశ్నలు అడుగుతూ ఉండేవాడు. వాటికి తెనాలిరామకృష్ణుడే సమాధానం చెప్తూ ఉండేవాడు.

ఒక రోజు కృష్ణదేవరాయలు సభలో “ఏ విషయాన్ని గురించి అయినా నా చేత ‘అవును’ అని పించగలిగిన వారికి మంచి బహుమానం ఇవ్వబడుతుంది” అన్నాడు.

TENALI RAMAKRISANA (a story)

Once upon a time a king called Krishnadevaraya was ruling the Vijayanagara kingdom. There were eight poets in his court. They were called *Ashtadiggajams* (eight mighty elephants). Tenali Ramakrishna was one of them. He was a great poet in Telugu. Krishnadevaraya used to ask the poets some twisting questions. Tenali Ramakrishna only used to answer them.

One day Krishnadevaraya said, “Who so ever, on any issue, could make me say ‘yes’ will be suitably rewarded.”

అప్పుడు తెనాలి రామకృష్ణుడు లేచి రాజా :
నేను మీ చేత 'అవును' అనిపించగలుగుతాను.
నెలవు యిప్పించండి అన్నాడు.

“అనిపించగలగటం కాదు, అనిపించి తీరాలి.
లేకపోతే శిక్ష విధించబడుతుంది, జాగ్రత్త!”
అన్నాడు రాజు. అందుకు ఒప్పుకున్నాడు తెనాలి
రామకృష్ణుడు. “నీ ఇష్టం వచ్చిన మూడు వాక్యాలు
చెప్పి నాచేత అవును అనిపించు.” అన్నాడు
రాయలు.

అప్పుడు రామకృష్ణుడు ‘మహారాజా! తమరు
ఈ సామ్రాజ్యానికి సార్వభౌములు” అన్నాడు.
రాయలు కాదు అనలేకపోయాడు. అవును అన
వలసి వచ్చింది. “ఇంకొక వాక్యం చెప్పు”
అన్నాడు. “రాజా! తమ తల్లి గొడ్డాయి కాదు”
అన్నాడు రామకృష్ణుడు. రాజు ఈసారి గూడా
అవును అనకుండా ఉండలేకపోయాడు. “మూడో
వాక్యం గూడా చెప్పు.” అన్నాడు కృష్ణదేవ
రాయలు. “తమ భార్య పతివ్రత” అన్నాడు
రామకృష్ణుడు. ఈ సారి గూడా రాజు ‘ఐదు’ అన
లేకపోయాడు.

తాను అన్నమాట ప్రకారం ఒక విలువైన
హారం తెప్పించి రామకృష్ణుడికి బహూకరించాడు
కృష్ణదేవరాయలు.

Then Tenali Ramakrishna rose and said
“Oh King! I will be able to make you
say yes. Please permit me.

“Not simply be able to, but you
should. Otherwise, you will be
punished. But be careful!”, said the
king. Tenali Ramakrishna agreed to it.
“Well, you say any three sentences of your
choice and make me say yes”, said the
king.

Then Ramakrishna said, “Oh Emperor!
you are the lord of the empire.”
Krishna Devaraya could not say no. He
had to say yes. “Tell another sentence”,
the king said. “Oh Emperor! your
mother is not a barren lady”, said Rama-
krishna. The emperor could not remain
without saying yes this time too. “Tell
the third sentence also”, the king said.
“Oh emperor! your wife is loyal to you”,
said Ramakrishna. The emperor could not
say no this time also.

As per his promise Krishnadevaraya sum-
moned for a costly necklace and pre-
sented it to Ramakrishna.

DRILLS

a. Repetition drill.

పూర్వం ఒక ఊళ్లో ఒక రాజు ఉండేవాడు.
వది సంవత్సరాల క్రితం నేను రోజూ కాఫీ తాగే
వాణ్ణి.
పూర్వం ఒక రాజు పరిపాలిస్తూ ఉండేవాడు.

శర్మ ఇప్పుడిప్పుడే మాట్లాడగలుగుతున్నాడు.
సుశీల నిన్న ఇక్కడికి రాగలిగింది.
సుబ్బారావు ఈ పని చెయ్యగలిగినా చెయ్యలేదు.
ఇప్పుడు నేను ఎక్కువ చదవలేకపోతున్నాను.
నిన్న మీ యింటికి రాలేకపోయాను.
నువ్వు అడగలేకపోతే నేను అడుగుతాను.

b. Build-up drill.

అన్నాడు
ఇవ్వబడుతుందన్నాడు.
బహుమానం ఇవ్వబడుతుందన్నాడు.
మంచి బహుమానం ఇవ్వబడుతుందన్నాడు.
వాళ్ళకు మంచి బహుమానం ఇవ్వబడుతుందన్నాడు.
చెయ్యగలిగిన వాళ్ళకు మంచి బహుమానం ఇవ్వ
బడుతుందన్నాడు.
పని చెయ్యగలిగిన వాళ్ళకు మంచి బహుమానం
యివ్వబడుతుందన్నాడు.
ఈ పని చెయ్యగలిగిన వాళ్ళకు మంచి బహుమానం
యివ్వబడుతుందన్నాడు.

c. Substitution drill.

Model :

ఈ పని కమలచేత చెయ్యబడ్డది.
పుస్తకం చదువు
ఈ పుస్తకం కమలచేత చదవబడ్డది.

శర్మ కదలకుండా కూర్చోగలడు.
నేను మాట్లాడకుండా ఉండలేను.
అతను ఆన్నం తినకుండా ఉండగలిగాడు.
ఈ మాట ఎవరికీ చెప్పకుండా ఉండలేకపోయాను.
గురునాథం రేపు బెంగుళూరు వెళ్ళిపోయింది.
ఈ సంవత్సరం నేను పరీక్ష పాసయితిరాని.

ఈ సంగతి వాళ్ళకు మంత్రిగారిచేత చెప్పబడ్డది.
సరళ పుస్తకాలు ఇక్కడికి తీసుకురాబడ్డాయి.

పిలిపించు
శర్మను పిలిపించు.
పంపించి శర్మను పిలిపించు.
వాళ్ళను పంపించి శర్మను పిలిపించు.
ఇష్టం వచ్చినవాళ్ళను పంపించి శర్మను పిలిపించు.
నీ ఇష్టం వచ్చినవాళ్ళను పంపించి శర్మను
పిలిపించు.
అక్కడికి నీ ఇష్టం వచ్చిన వాళ్ళను పంపించి శర్మను
పిలిపించు.
ఇప్పుడక్కడికి నీ ఇష్టం వచ్చిన వాళ్ళను పంపించి
శర్మను పిలిపించు.

పూలు	కొయ్యి
వాకిలి	తెరువ్
కథ	చెప్పు

d. Interlocked substitution drill.

Model :

నేనిప్పుడు బాగా మాట్లాడగలుగుతున్నాను.

రాయి.

నేనిప్పుడు బాగా రాయగలుగుతున్నాను.

నిన్న

నేను నిన్న బాగా రాయగలిగాను.

.....చదువు.....

... మొన్న.....

అమె.....

.....కూర్చో.....

...రేపు.....

వాళ్ళు.....

.....తిను.....

...కప్పుడు.....

.....ఒప్పుకో.....

e. Response drill.

Model (i) :

నువ్వు సరళకు పాఠం చెప్పావా ? (రమ)

నేను చెప్పలేదు; రమచేత చెప్పించాను.

1. ఈ పుస్తకం నువ్వు తారచివా ? (రవి)

2. సరళ మల్లెపూలు తెచ్చిందా ? (తారచ)

3. నువ్వు 'కాదు' అన్నావా ? (శర్మ)

Model (ii) :

శర్మకు నీ ఉంగరాన్ని ఎందుకు చూపించావు ?

చూపించకుండా ఉండలేకపోయాను.

1. సుశీలకు ఆ మాట ఎందుకు చెప్పావు ?

2. వాళ్ళందరినీ మీ యింటికి ఎందుకు పిలిచావు ?

3. ఆ సినిమాను అన్నిసార్లు ఎందుకు చూశావు ?

4. నీ గొడుగును ఆ అమ్మాయికి ఎందుకు ఇచ్చావు ?

Model (iii) :

నువ్వు నిరుడు ఏం చేసేవాడివి ? (కథలు—

రాయి)

నేను నిరుడు కథలు రాసేవాణ్ణి.

1. శర్మ నిరుడు ఏం చేసేవాడు ? (నూర్-లో—

వని)

2. తారద నాలుగేళ్ళ క్రితం ఏం చేసేది ?

(రేడియోలో—పాడు)

3. మోహన్ మైసూరులో ఉన్నప్పుడు ఏం

చేసేవాడు ? (రోజూ—ఇడ్లీ తిను)

Model (iv) :

నువ్వు నిరుడు ఏం చేస్తూ పుండేవాడివి ?

(కథలు—రాయి)

నేను నిరుడు కథలు రాస్తూ పుండేవాణ్ణి.

1. శర్మ నిరుడు ఏం చేస్తూ పుండేవాడు ?

(కారెటిలో—చదువు)

2. తారద రెండేళ్ళ క్రితం ఏం చేస్తూ పుండేది ?

(నాటకాలు—వెయ్యి)

3. మోహన్ ఢిల్లీలో ఉన్నప్పుడు ఏం చేస్తూ

పుండేవాడు ? (చపాతీలు—తిను)

f. Conversation drill.

Model (i) :

సరళ : ఈ పూలు ఎవరు కోస్తారు ?
 విమల : నేను కొయ్యగలను.
 సరళ : సువ్వు కొయ్యగలిగితే పరవాలేదు.

1. గోపాల్ : శర్మ యింటికి ఎవరు వెళ్తారు ?
 పుమార్ :
 గోపాల్ :
2. మోహన్ : పాపను ఇంటికి ఎవరు తీసుకోస్తారు ?
 విజయ :
 మోహన్ :
3. ప్రసాద్ :
 విమల :
 ప్రసాద్ :

g. Transformation drill.

Model (i) :

నిన్న నా కోసం ఎవరొచ్చారు ?
 నిన్న నాకోసం ఎవరైనా ఏచారా ?

1. శర్మ మైసూరు ఎప్పుడు చూశాడు ?
2. రను ఏ విషయాన్ని గురించి మాట్లాడగలడు ?
3. సీ పుస్తకాలు ఎవరికి ఇస్తావు ?
4. శర్మను ఏ ఊళ్లో చూశావు ?
5. రవి నా కలం ఎక్కడ పెట్టాడు ?

Model (iii) :

ఇప్పుడు సువ్వు రావాలి.
 ఇప్పుడు సువ్వు వచ్చితిరా.

1. రేపు మీరందరూ తొమ్మిదింటికి రావాలి.
2. మనం కష్టపడి పనిచెయ్యాలి.

Model (ii) :

కమల : సుశీలతో సువ్వు మాట్లాడ్తావా ?
 విమల : మాట్లాడగలుగుతానేమో !
 కమల : మాట్లాడలేకపోతే చెప్పు :
 నేనేమాట్లాడ్తాను.

1. విజయ : సుద్ధారావు దగ్గర్నుంచి నా పుస్తకం తెస్తావా ?
 రవి :
 విజయ :
2. వద్మ : శర్మ ఈ పని చేస్తాడా ?
 సుశీల :
 వద్మ :
3. శారద : సరోజ ఈ తలుపు తెరుస్తుందా ?
 విమల :
 శారద :

Model (ii) :

సుద్ధారావును లోపలికి పిలిచారు.

సుద్ధారావు లోపలికి పిలవబడ్డాడు.

1. శారదకు బహుమానం యిచ్చారు.
2. ఈ హారం ఆమెకు బహుకరించారు.
3. మొన్న సంగీత శాస్త్రంలో ఒక కొత్త ప్రయోగం చేశారు.

3. ఈ తలుపులు తెరవాలి.

4. ఈ సంవత్సరం నేను పాసుకావాలి.

5. అతనొక పుస్తకం తేవాలి.

6. మీరు డబ్బులు ఇవ్వాలి.

EXERCISES

a. Answer the following questions as shown in the model.

Model (i) :

సరళ పానవుతుందా ?

పానయితిరుతుంది.

1. ఇప్పుడు వాడు డబ్బిస్తాడా ?
2. సుశీల రేపు వస్తుందా ?
3. నేనిప్పుడు మాట్లాడాలా ?
4. పోలీసులు దొంగలను వట్టుకుంటారా ?
5. శర్మ ఇప్పుడు ఫైకిల్ తెస్తాడా ?

Model (iii) :

ఇప్పుడు శర్మ ఎందుకు వెళ్లాడు ?

వెళ్ళకుండా వుండలేకపోయాడు.

b. Change the following sentences as shown in the model.

Model :

చెయ్యాలొచ్చింది.

చెయ్యవలసి వచ్చింది.

1. తినాలొచ్చింది.

Model (ii) :

సుశీల మాట్లాడుతుందా ?

సుశీల మాట్లాడగలుగుతుందో లేదో నాకు తెలియదు.

1. శర్మ సుద్ధారావును కొద్దాడా ?
2. శారద ఏనుగు దొమ్మ గీస్తుందా ?
3. వాళ్ళు దొంగలను వట్టుకుంటారా ?
4. సరళ తన తలుపును తెరుస్తుందా ?
5. పిల్లలు ఈ దొమ్మను తెస్తారా ?
1. శారద ఎందుకు అన్నం తిన్నది ?
2. సుశీల ఎందుకు నిన్ను చూస్తున్నది ?
3. శర్మ ఎందుకు రవిని కొట్టాడు ?

2. ఆదాల్సివస్తుంది.
3. రాదాల్సివస్తుంది.
4. బహుశా రించాలొచ్చింది.
5. ఇది విధించాలొచ్చింది.

c. Give the negative replies to the following questions.

1. నిన్న శర్మ మాట్లాడగలిగాడా ?
2. రేపు సుశీల డబ్బు తేగలుగుతుందా ?
3. ఇప్పుడు సరళ చదవగలుగుతున్నదా ?

d. Change the following sentences in two ways as shown in the model.

Model :

పూర్వం ఒక రాజు మన దేశాన్ని పరిపాలించాడు.

(a) పూర్వం ఒక రాజు మన దేశాన్ని పరిపాలించేవాడు.

(b) పూర్వం ఒక రాజు మన దేశాన్ని పరిపాలిస్తూ వుండేవాడు.

1. నిరుడు శర్మ ఆలస్యంగా నిద్రపోయాడు.
2. రెండేళ్ల క్రితం రవి మీ డిల్లో పనిచేశాడు.
3. వది సంవత్సరాల క్రితం నేను రేడియోలో పాటలు పాడాను.

e. Give the negative forms of:

ఆడగలిగితే	×	తినగలుగుతున్నాడు	×
మాట్లాడగలిగా	×	చెయ్యగలిగేవాళ్ళు	×
చెయ్యగలగటం	×		

f. Change the following sentences into passive voice.

1. శర్మకు ఈ పుస్తకం ఇచ్చారు.	3. మా ఊళ్లో రోడ్లన్నీ బాగుచేశారు.
2. భారదను ఇంటికి పంపించారు.	4. ఇవ్వాలి బజార్లో కొట్లన్నీ మూసేశారు.

g. Rewrite the following sentences changing the verbs into causatives.

1. ఇప్పుడు నాకొక కాఫీ తేండి.	3. 'మంచివాడు' అనండి.
2. సుద్దారావుకు బహుమానం ఇవ్వండి.	4. ఒక ఉంగరం కొనాలి.

h. Use the following verbs in your own sentences adding గలుగు to them, in present tense, present negative, past tense, past negative, future tense, future negative, conditional and negative conditional:

1. ఆలోచించు

2. తిను

VOCABULARY

పూర్వం	long ago	ఒప్పుకో	accept
సామ్రాజ్యం	kingdom	వాక్యం	sentence(n)
రాజు	king	మహారాజు	great king
పరిపాలించు	rule (v)	తమరు	you (royal)
ఆస్థానం	royal court	సార్వభౌముడు	emperor
అష్టదిగ్గజాలు	eight mighty elephants	తమ	your (royal)
తరుచు	often	గొడ్రాలు	barren woman
చిక్కు	difficult (adj.)	పతివ్రత	chaste woman
సమాధానం	answer (n)	ప్రకారం	according to
సభ	royal court	విలువైన	costly
బహుమానం	reward, prize (n)	హారం	necklace
నెలపు	permission	బహుకరించు	present (v.tr.)
శిక్ష	punishment	పొరపాటు	mistake (n)
విధించు	impose	సినితార	cine-actress

GRAMMAR NOTES

95.1. In this lesson the historical or remote past form of the verb is introduced.

వాడు (masc. sg.), వాళ్ళు (human pl.), డి (fem./neuter sg.) and డి (neuter pl.) are added to the habitual adjectival participle (75.2) to form historical past form.

Historical past → Habitual adjectival participle + $\left\{ \begin{array}{c} \text{వాడు} \\ \text{వాళ్ళు} \\ \text{డి} \\ \text{డి} \end{array} \right\}$

వాడు/అయన/అతను వెళ్ళేవాడు.

'He used to go.'

ఆవిడ/ఆమె వెళ్ళేది.

'She used to go.'

ఇక్కడ ఒక ఇల్లు ఉండేది.

'There used to be a house here.'

వాళ్ళు వెళ్ళేవాళ్ళు.

'They used to go.'

ఇక్కడ నాలుగు చెట్లు ఉండేవి.

'There used to be four trees here.'

95.1.1. If the subject is in I or II person, the above verb forms are used with suitable concord (3.3; 11.3; 12.4.1. and 12.5).

నేను 1960లో గుంటూరులో ఉండేవాణ్ణి.

'I used to stay in Guntur in 1960.'

నువ్వు 1940లో ఏం చేసే వాడివి :

మీరు 1940లో ఏం చేసే వాళ్ళు :

'What did you(use to)do in 1940?'

మేం/మనం 1969లో రోజూ క్రికెట్

ఆడేవాళ్ళం.

'We used to play cricket daily in 1969.'

95.2. The historical or remote past continuous form of the verb is also introduced in this lesson. వాడు (masc. sg.), వాళ్ళు (human pl.), డి (fem./neuter sg.) and డి (neuter pl.) are added to the [non-past adverbial participle (55.2) + ఉండే] construction to form the historical past continuous form.

Historical past continuous → Non-past adverbial participle + ఉండే + $\left\{ \begin{array}{c} \text{వాడు} \\ \text{వాళ్ళు} \\ \text{డి} \\ \text{డి} \end{array} \right\}$

వాడు/ఆయన/అతను 1930లో గుంటూరులో
పని చేస్తూ ఉండేవాడు.

'He was working in Guntur in 1930.'

వాళ్ళు 1960లో చపాతీలు తింటూ ఉండేవాళ్ళు.

'They were eating chapathis in 1960.'

ఆవిడె/ఆమె నిరుదు రోజూ వగలు నిద్ర
పోతూ ఉండేది.

'She was sleeping in the daytime everyday
last year.'

నేను విశాఖపట్నంలో ఉండగా నాకు రోజూ
ఉత్తరాలు వస్తూ ఉండేవి.

'I was getting letters daily when I was
staying in Visakhapatnam.'

95.3. Remember the abilitative and negative abilitative forms (84.1; 84.1.2.) which do not denote any tense.

తిన గలడు.

'He can eat.'

తిన లేడు.

'He cannot eat.'

In this lesson abilitative forms with different tenses/modes are introduced.

95.3.1. గలుగు— is the auxiliary verb added to the infinitive (52.3.2.) to form abilitative base which will take different tense/mode suffixes.

Abilitative base → Infinitive + గలుగు

చెయ్యగలుగు—తున్నాను

'I am able to do.'

చెయ్యగలిగాను (గలుగు + జను 66.6)

'I was able to do.' (I could do)

చెయ్య గలుగు—కా—ను

'I will be able to do.'

చెయ్యగలిగితే (గలుగు + ఇతే 63.2)

'if someone is able to do'

చెయ్యగలగటం (గలుగు + అటం 43.2)

'being able to do'

చెయ్యగలిగినా (గలుగు + ఇనా 63.2)

'though one is able to do'

చెయ్యగలిగిన (గలుగు + ఇన 63.2)

'one who is able to do'

95.3.2. —లేకపో is the negative form of —గలుగు. It is added to the infinitive (52.3.2.) to form the negative abilitative base which will take different tense/mode suffixes.

Negative abilitative base → Infinitive + లేకపో

చెయ్యలేకపో-తున్నాను	'I am not able to do.'
చెయ్యలేకపో-యా-ను (70.1)	'I was not able to do.' (I could not do)
చెయ్యలేకపో-తా-ను	'I will not be able to do.'
చెయ్యలేకపోతే (68.3)	'if one is not able to do'
చెయ్యలేకపోవటం (53.1.1)	'not being able to do'
చెయ్యలేకపో-యినా (90.1.1)	'though one is not able to do'
చెయ్యలేకపో-యిన (75.1.2)	'one who is not able to do'

95.4. The causative forms of the bases ఇవ్వు 'give' and తే 'bring' are ఇప్పించు and తెప్పించు respectively.

ఇవ్వు	'give'	ఇప్పించు :	'Make someone give something.'
తే	'bring'	తెప్పించు :	'Make someone bring something.'
ఇప్పించు-తున్నాడు → ఇప్పిస్తున్నాడు (55.4.) 'He is making someone give something.'			
తెప్పించు-జ-డు → తెప్పించాడు 'He made someone bring something.'			

95.5. The passive voice is also introduced in this lesson. Though passive voice is not very much used in the spoken variety of Telugu it is used at times in writing as a stylistic variation. The passive base is formed by adding -బడు (an alternative form of the base వడు, and -బడు also behaves like the base వడు in all the environments 47.6. & 71.3) to the infinitive (52.3.2.).

Passive base → Infinitive + బడు

చెయ్య-బడు	'be done'
అడగ-బడు	'be asked'
చెయ్యబడు-తుంది	'will be done'

95.5.1. When passive voice is used the agent noun will take చేత.

ఈ పని శర్మచేత చెయ్యబడుతుంది.	'This work will be done by Sarma.'
చెయ్యబడు + అ-ది → చెయ్యబడ్డది	'was done' (71.3.)

95.6. The auxiliary -తీరు is added to the past adverbial participle (79.1.) to give an emphasis to the meaning of the verb. The compound base thus formed will take all tense/mode suffixes.

చేసి + తీరు-తాను = చేసి తీర్చాను (62.2)

'I will definitely do it.'

ఆడి + తీరు-అలి = ఆడితీరాలి

'One should definitely play.'

95.7. తమరు is a royal/most formal second person pronoun. The corresponding oblique base is తమ—

తమరు లోపలికి రాండి.

'Please come inside.'

ఇది తమకు.

'This is for you.'

95.8. Notice the usage :

అనకుండా ఉండలేక పోయాడు.

'He could not resist speaking.'

(He could not remain without saying something.)

This is an emphatic expression of affirmative form 'అన్నాడు' and it contains double negative—one in అనకుండా and the other in ఉండలేక పోయాడు. The opposite form is అనకుండా ఉండగలిగాడు 'He could remain without saying something' which is also an emphatic form of అనలేదు. Such expressions are stylistic variations with some change in the semantic content. Consider the following examples :

తినన్నాడు. 'He ate.'

తినలేదు. 'He didn't eat.'

తినకుండా ఉండలేక పోయాడు.

x

తినకుండా ఉండగలిగాడు.

'He could not remain without eating.'

'He could remain without eating.'

మాట్లాడాడు. 'He spoke.'

మాట్లాడలేదు. 'He did not speak.'

మాట్లాడకుండా ఉండలేక పోయాడు.

x

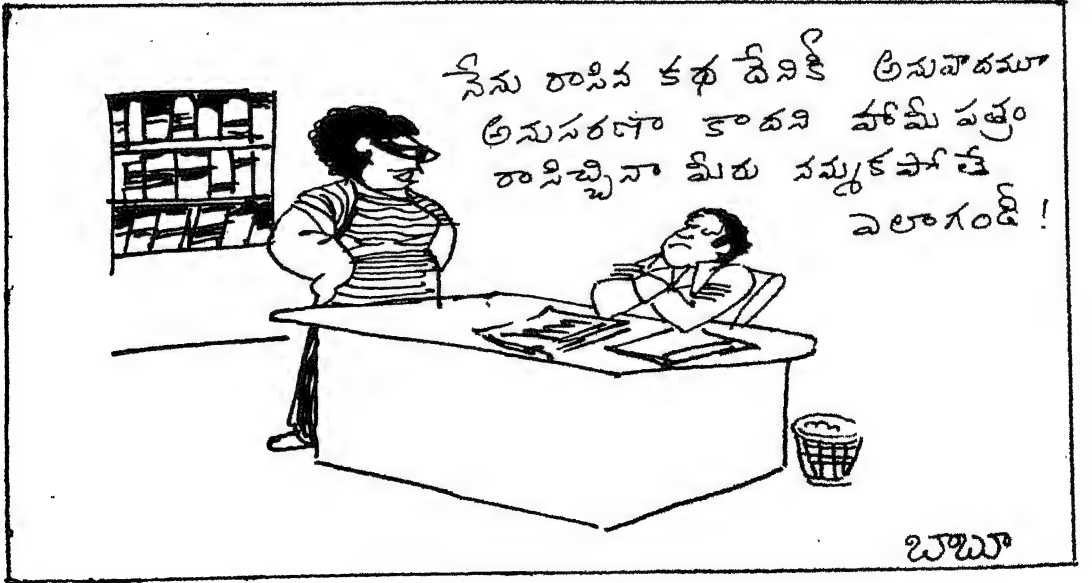
మాట్లాడకుండా ఉండగలిగాడు.

'He could not remain without speaking.'

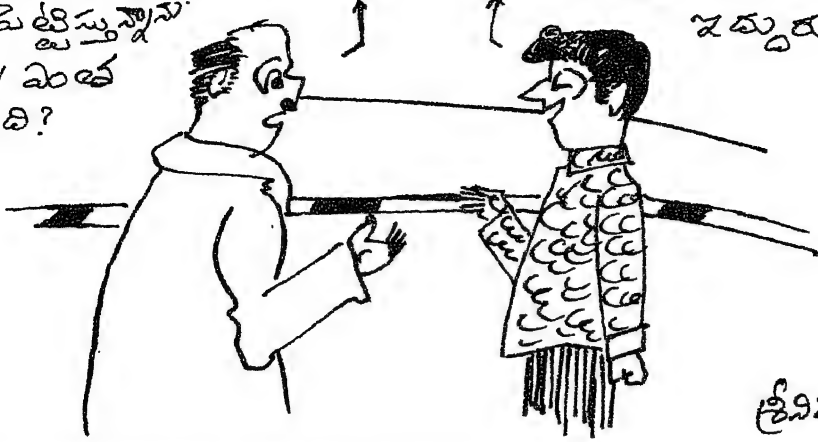
'He could remain without speaking.'

REVIEW 12

Lesson 96

ఘోటుల్ వంద దుపాయల
నోటు మార్చుకుండా మూడు
రాళ్లులనించే నీ చేతే
బిచ్చు పెట్టిస్తున్నావ్
పాపం! ఎంత
అబద్ధం?

ఇవ్వేశావా ఓ పది
బిచ్చు పెట్టనివ్వండి. ఈ
నోటు అలాగే
ఇవ్వరుగాని!

శ్రీనివాస్

“మీరింత వరకు
వివాహం చేసుకోక
పోవటానికి కారణం?”
“నా నటు డేవిడంట్
రెండొందల చిట్టాలంత
వెళ్లి నీవల్లే నటించి
నటించి మొహం
మొత్తించి.”

ఇదుగా! ఆ గడియారానికి
అతిహారం కీ ఇవ్వాలి.
వాచికి రాత్రి పూట కీ
ఇవ్వాలి. చెలసిందా?

జ్యోతికి తన వయసు
ఎవరూ తెలుసుకోలేరని
గర్వం. వరుచ!

ఈ మంచి విడియా!
జ్యోతివయసు జ్యోతి
చేతనే చెప్పిపాపం
పద!

మీస్ జ్యోతి! మీ వయసు
ఈ పెద్ద రహస్యంలా
ఉందే!

అవును.

ఈ రహస్యం ఎవరికీ
చెప్పకుండా చాలా
శాశులనించీ నాచి-
పెక్కున్నారనుకుంటామ?

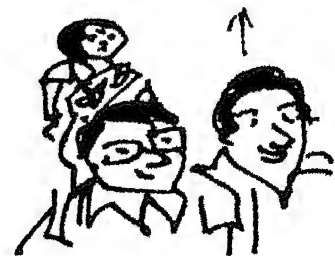
అవును

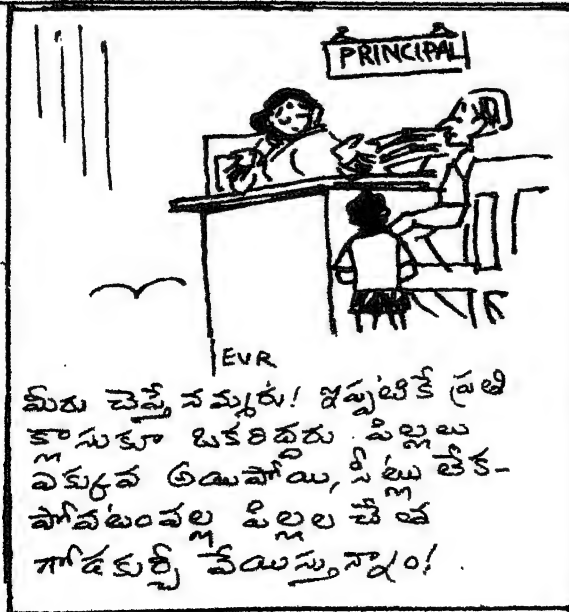
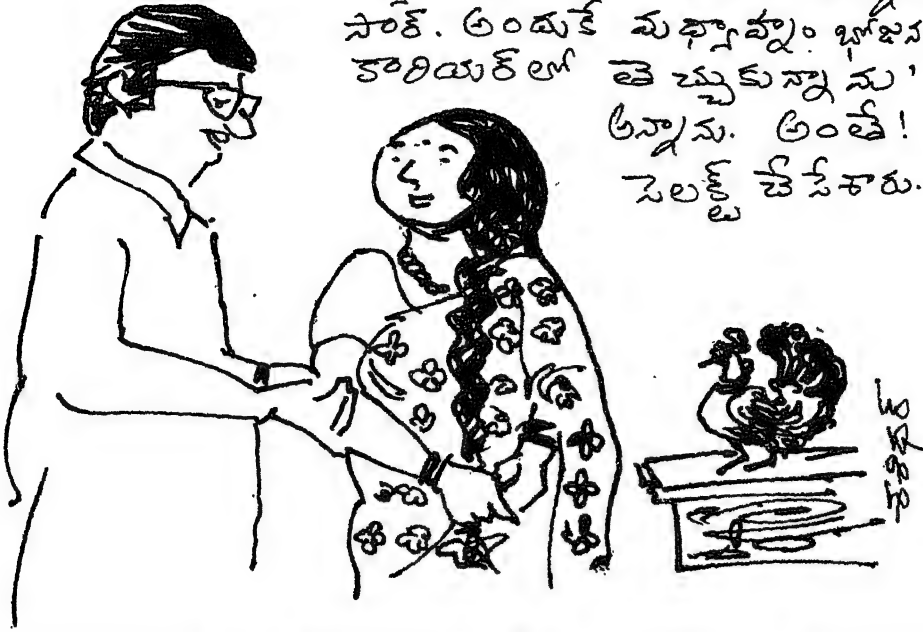
అవును. ఇరవై ఏళ్లు
నించీ ఈ రహస్యం
నాచిపెక్కుచున్నాను.

జ్యోతి వయసు ఇరవై
ఏళ్లున్నమాట!
తెలిసిందా?

'జంటర్మన్'లో సెలక్టు అయితే ఇవాల్సినంతే
ఉద్యోగంలో చేరడామనుకుంటున్నాను
సార్. అందుకే మధ్యాహ్నం భోజనం
కార్యాలయంలో తెచ్చుకున్నాను'
అన్నాను. అంతే!
సెలక్టు చేసేవారు.

మీరు చెప్తే నమ్మరు! ఇప్పటికే ప్రతి
కాసుకూ ఒకరిద్దరు పిల్లలు
ఎక్కువ అయిపోయి, పిల్లల తేక-
పోవటంవల్ల పిల్లల చేత
గాడకుచ్చ వేయబడుతోంది!

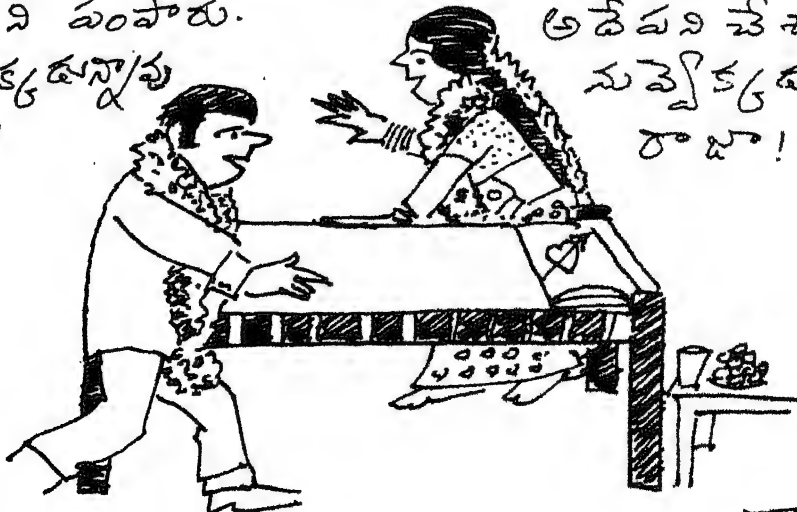
రథం మును
మొదలుపెట్టాను.
ఈ పూట కు
మీరే వంట
చేస్తానండీ!

కృష్ణ

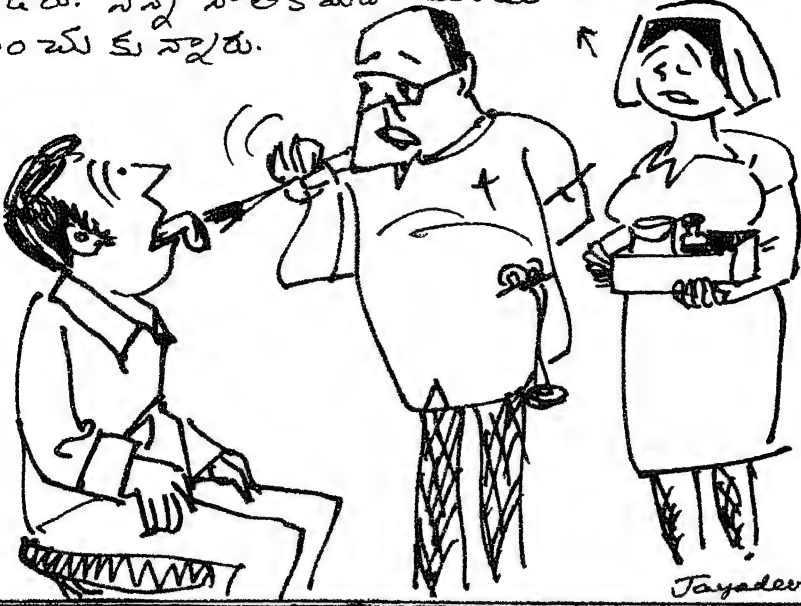
నా ప్రెండ్స్ నా కళ్ళ జోడు
లాక్కుని పంపారు.
నువ్వొక్కడున్నావు
రాణీ!

నా ప్రెండ్స్ నన్ను
అదే పని చేశారు.
నువ్వొక్కడున్నావు
రాజా!

కాటూరి

డాక్టరుగారు జంకా రెండు రోజుల దాకా
మాట్లాడరు. నిన్న నాలుక మీద మందు
వేయించుకున్నారు.

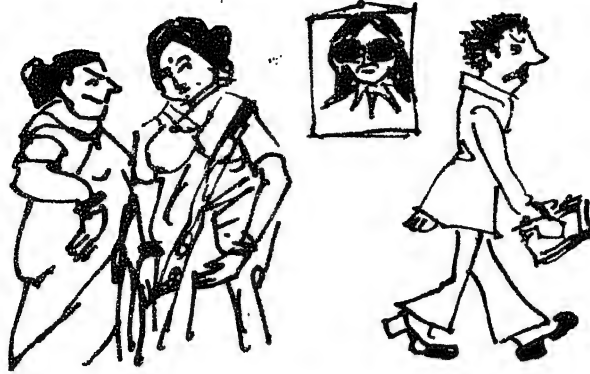
Jayadeva

ఎమండోయ్! ఈ వింత కనిపెట్టారా? మన నిలుపుటద్దం
రోజు రోజుకూ చిన్నదయిపోతున్నట్లు అనుమానంగా ఉందండీ!
పెళ్ళయిన కాత్తుల్లో నా పూర్తి ప్రతిబింబం కనిపించేది.

కూకర్

వీడికి కాలు తపరీపన చెయ్యటానికి మత్తమండు
ఇచ్చినప్పుడే క్రాపు సూడా చేయించే శాం.

కామరాజు

ఒక పంచవర్ష ప్రణాళిక
లో పెళ్లిళ్లు తీపు-
చేయించ గలగివే
తకి జనాభా అభివృద్ధిని
తీరికట్టు వచ్చునని నా
అభిప్రాయం.

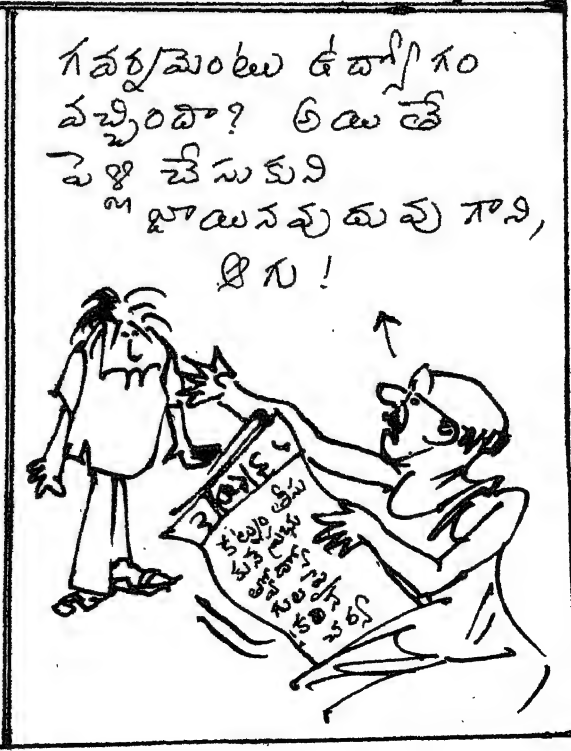
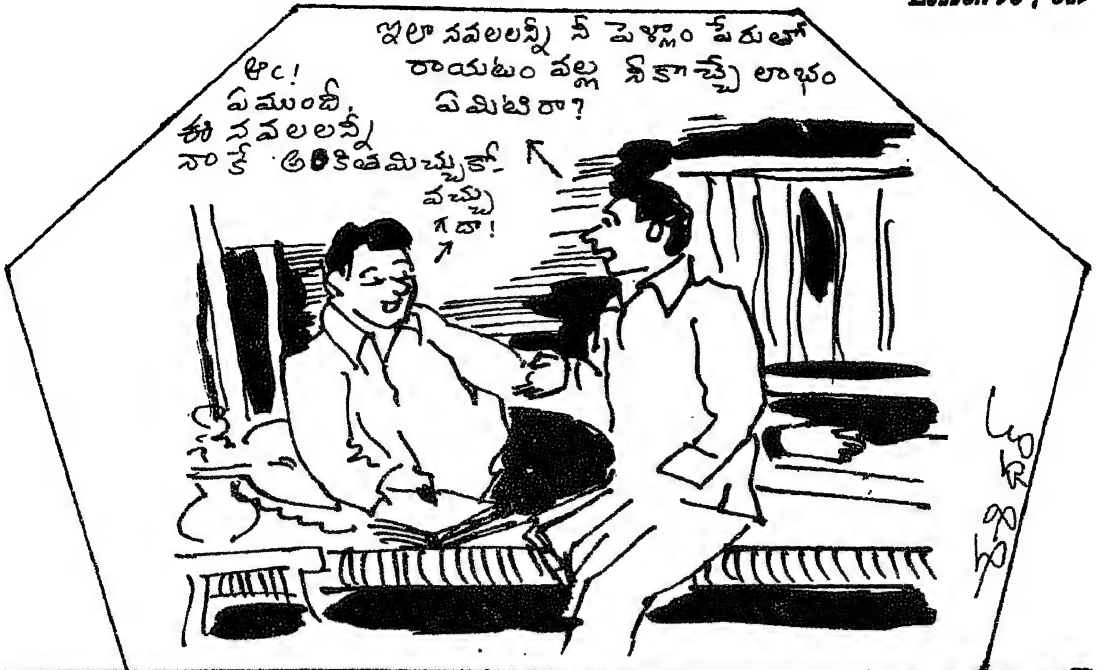

కామరాజు

చిత్ర సుప్రా! వాడు
టగ్ ఆఫ్ వాక్
భాంపియనట. నేను
వసిన తాడు లాగేను-
కున్నాడు!

కామరాజు

EXERCISES

a. Choose the correct answer for each question and write the corresponding number in the parentheses.

(a) శర్మను బస్సులోంచి వాళ్ళు.....

1. దిగాడు 2. దింపాడు 3. దిగించాడు

(b) సుశీల లైటును

1. వెలిగింది 2. వెలిగించింది 3. వెలిచింది

(c) పాపారావు బాకీలన్నీ

1. తీరాడు 2. తీర్చాడు 3. తీరించాడు

(d) పాప పుస్తకాల నంబీని

1. చినిగింది 2. చించింది 3. చినిగించింది

(e) ఆ ఎద్దు చెడుపులో

1. మునిగింది 2. ముంచింది 3. మునిగించింది

(f) కమల కుట్టిలోంచి

1. లేచింది 2. లేపింది 3. లేచించింది

(g) శారద పాతం చదవటం

1. అగింది 2. అగించింది 3. అపింది

(h) పాప నా గాలిపటం దారం

1. తెగింది 2. తెగించింది 3. తెప్పింది

b. Tick the correct statement.

(a) శర్మ సుబ్బారావు చేత ఒక పుస్తకం

కొనిపించాడు అంటే

1. శర్మ సుబ్బారావుకు ఒక పుస్తకం కొని
యిచ్చాడు.

2. శర్మ ఒక పుస్తకం కొన్నాడు.

3. శర్మ చెప్పటం వల్ల సుబ్బారావు ఒక పుస్తకం
కొన్నాడు.

(b) సుబ్బారావు వచ్చినా శర్మ రాలేదు. అంటే

1. సుబ్బారావు వచ్చాడు. అయినా శర్మ రాలేదు.

2. సుబ్బారావు శర్మ రాలేదు.

3. సుబ్బారావు రావటం వల్ల శర్మ రాలేదు.

(c) సుబ్బారావు వచ్చి తీరాలి అంటే

1. సుబ్బారావు వస్తాడు.

2. సుబ్బారావు రావచ్చు.

3. సుబ్బారావు రావాలి.

(d) సుశీల లైటు వెలిగించుచున్నది. అంటే

1. సుశీల వెలిగించిన లైటు యింకాకరి కోసం.

2. సుశీల వెలిగించిన లైటు అంటరి కోసం.

3. సుశీల వెలిగించిన లైటు సుశీల కోసం.

(e) నేను మాట్లాడమనకపోయినా ఆమె

మాట్లాడింది. అంటే

1. నేను మాట్లాడమనకపోవటం వల్ల ఆమె

మాట్లాడింది.

2. నేను మాట్లాడమనకపోలే ఆమె మాట్లాడింది.

3. నేను మాట్లాడమనలేదు. అయినా ఆమె

మాట్లాడింది.

(f) శర్మ మాట్లాడవలసి వచ్చింది. అంటే

1. శర్మకు మాట్లాడటం యిష్టం లేదు.

2. శర్మకు మాట్లాడటం ఇష్టం.

3. శర్మ మాట్లాడాల్సి.

(g) నేను పూలు కోయించాను. అంటే

1. పూలు ఎవరో కోశారు.
2. పూలు నేను కోశాను.
3. పూలు కోశాయి.

(h) ఇంటికి వెళ్ళాలి అంటే మాష్టరుగారిని

అడగాలి. అంటే

1. ఇంటికి వెళ్ళాలి అని చెప్తే మాష్టరుగారిని
అడగాలి.
2. ఇంటికి వెళ్ళాల్సినవాళ్ళు మాష్టరుగారిని
అడగాలి.
3. ఇంటికి వెళ్ళి మాష్టరుగారిని అడగాలి.

(i) రవి ఈ రాయి ఎత్తలేకపోయాడు. అంటే

1. రవి ఈ రాయి ఎత్తలేడు.
2. రవి ఈ రాయి ఎత్తలేడు. వెళ్ళిపోయాడు.
3. రవికి ఇంత రాయిని ఎత్తే శక్తి లేదు.

(j) మాష్టరుగారు మనల్ని ఈ పుస్తకం తీసుకో
నిచ్చారు. అంటే

1. మాష్టరుగారు ఈ పుస్తకం తీసుకొని
మనకిచ్చారు.
2. మాష్టరుగారు ఈ పుస్తకం మనల్ని తీసుకో
మన్నారు.
3. మాష్టరుగారు మనం ఈ పుస్తకం తీసుకో
టానికి ఒప్పుకున్నారు.

c. Match the following.

A

1. సుశీల సరళ చేత ఇడ్డీ
2. ప్రమీల తనకోసం ఇడ్డీ
3. కమల మన అందరికీ ఇడ్డీ
4. పద్మ నన్ను ఇడ్డీ

B

చేసుకున్నది	()
చెయ్యనిచ్చింది	()
చేయించింది	()
చేసింది	()

d. Rewrite the following sentences changing the underlined word into its negative form.

1. శర్మ యిట్లా <u>మాట్లాడటం</u> బాగాలేదు.	4. సువ్వు ఉంగరం <u>తేవటం</u> వల్ల నాకు కోపం
2. సుశీల యిక్కడికి <u>పచ్చినా</u> శర్మకు కోపం	వచ్చింది.
3. సువ్వు ఈ పని <u>చెయ్యగలిగితే</u> పరవాలేదు.	5. సుశీలను యివ్వాళ <u>మాష్టరుగారు</u> పాఠం
	చదవనిచ్చారు.

e. Respond to the following sentences as shown in the model.

Model (i) :

శారద పాట పాడింది.

శారదచేత నేనే పాట పాడించాను.

1. సుశీం 'శర్మ పిచ్చివాడు' అన్నది.

2. రవి శర్మకు డబ్బిస్తాడు.

3. సుబ్బారావు నాలుగు ఆరిటివళ్ళు తెచ్చాడు.

4. వాళ్ళు బాగా పని చేస్తున్నారు.

5. ఆమె కొత్త గడియారం కొంటుంది.

Model (ii) :

నేను తొందరగా వెళ్ళాలి.

సరే : వెళ్ళువుగానిలే :

1. మేం తొందరగా ఉత్తరం రాపెయ్యాలి.

2. నేను యివ్వాలి ఆ సినిమా చూడాలి.

3. నేనింకా ఆరురోజులు ఈ ఊల్లోనే వుండాలి.

4. మేం యివ్వాలి ఈ దానిని ఆర్రకు చుట్టాలి.

f. Pick out the pairs of words which have cause and effect relationship.

Eg. కొట్టటం, ఏడవటం.

జారటం	జివ్వటం	వలకటం	ఒప్పుకోటం
ఊపటం	వినటం	ఊగటం	పిలపటం
నచ్చటం	చెప్పటం	పడటం	తీసుకోటం

g. Change the following sentences into passive voice.

1. మీకందరికీ అక్కడ భోజనం పెట్టారు.
2. పిల్లలకు పుస్తకాలు యివ్వాలని నిర్ణయించారు.
3. అందరికీ బహుమతులు యిస్తున్నారు.
4. సంగీత శాస్త్రంలో ఒక ప్రయోగాన్ని నిర్వహించారు.

h. Give responses to the following sentences in two ways as shown in the model.

Model :

శర్మ సువ్వు అడిగితే దబ్బిస్తాడా :

(a) శర్మ నేను అడిగినా దబ్బివ్వడు.

(b) శర్మ నేను అడగకపోయినా దబ్బిస్తాడు.

2. నేను చేస్తున్న పని పూర్తి అయితే యివ్వాలి సినిమాకు డెక్కనిస్తావా :

3. వాళ్ళు డబ్బులు యిస్తే లోపలికి పోనిస్తారా :

4. శారద చెప్తే ఈ పని పూర్తి అవుతుందా :

5. సువ్వు చెప్తే వాళ్ళు ఒప్పుకుంటారా :

1. ప్రమీల సువ్వు పిలిస్తే పినిమాకు వెస్తుందా :

i. Rewrite the following sentences adding suitable auxiliary verbs to emphasise the meaning of the verb.

1. శర్మ చొక్కా వానలో తడుస్తున్నది.

2. శర్మ నా చొక్కాను అక్కడ దాచాడు.

3. సుశీల మాయింటికి వెళ్తుంది.

4. శారద కుర్చీమీదివింది కింద పడ్డది.

5. సుశీల పూలు కోపింది.

6. ఆ కొమ్మ విరగలేదు.

7. అతను భయపడ్డాడు.

8. అతను నన్ను కిందికి లాగాడు.

9. ఆ బుక్క చాచటంలేదు.

10. పాప కుర్చీలోవింది దిగాలి.

j. Build up the conversations as shown in the model.

Model :

రవి : ఈ బ్రెడ్డు కాలింది.

శర్మ : ఎవరు కాలాచారు ?

రవి : గోపి చేత నేనే కాలించాను.

1. రవి : పాప కిందికి దిగింది.

శర్మ :

రవి :

2. రవి : ఆ చెట్టు కొమ్మ విరిగింది.

శర్మ :

రవి :

3. రవి : కుర్చీ పక్కకు జరిగింది.

శర్మ :

రవి :

4. రవి : ఈ బల్ల ఆ వైపుకు తిరిగింది.

శర్మ :

రవి :

5. రవి : మన బాకీ తీరింది.

శర్మ :

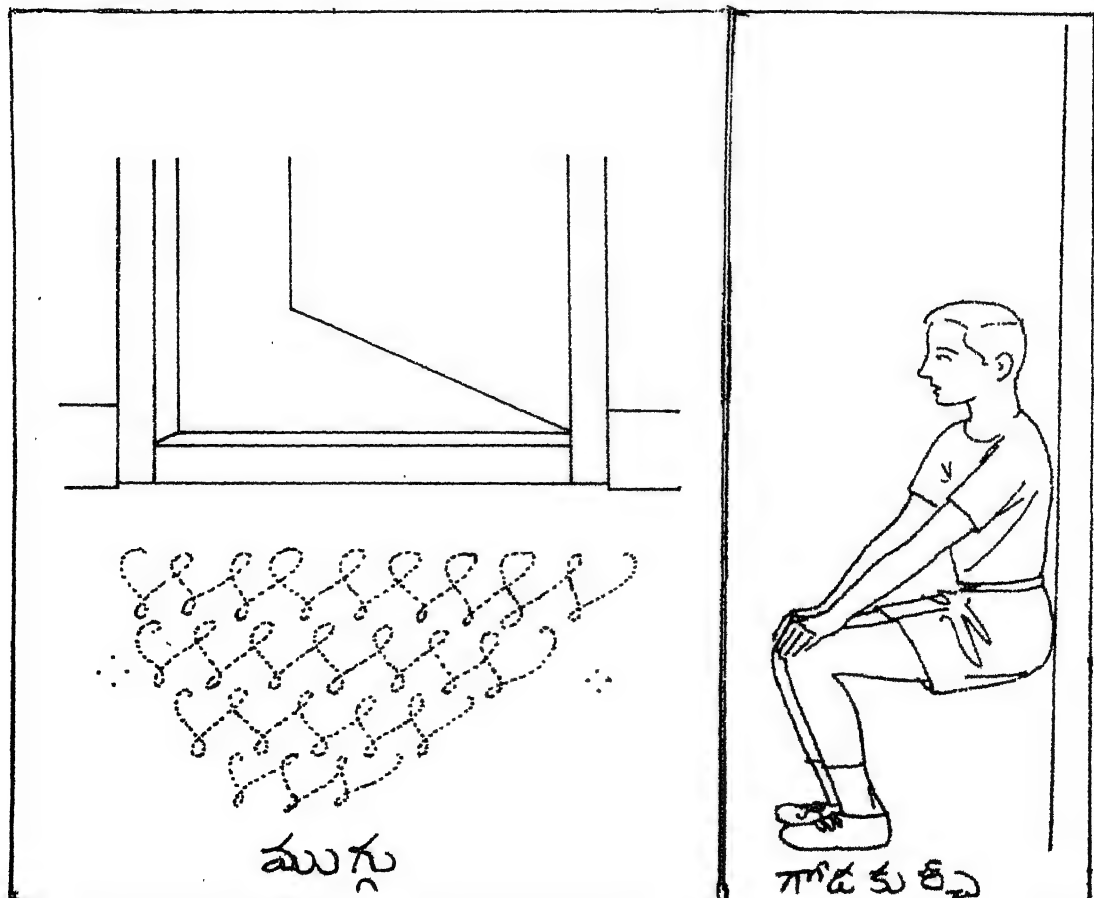
రవి :

VOCABULARY

అనువాదం	translation	రహస్యం	secret
అనుసరణ	following (a pattern)	దాచిపెట్టు	hide (v.tr.)
హామీ	assurance	ఇంటర్వ్యూ	interview (n)
పత్రం	document (n)	నెలకట్టకా	get selected (v. intr.)
నమ్ము	believe	కారియర్	carrier
పాపం	pity!	నెలకట్టచెయ్యి	select (v. tr.)
వివాహం	marriage	సీటు	seat (n.)
నటజీవితం	acting career ; profes- sional life of acting	గోడకుర్రీ*	leaning on a wall with folded knees imitating the posture of sitting in a chair (as punishment)
చిత్రం	picture ; cinema	రథం	chariot
సీను	scene	ముగ్గు*	floor drawing
నటించు	act (v)	ఫ్రెండ్స్	friends
మొహంమొత్తు	fed up	నాలిక	tongue
కీ ఇవ్వు	wind (a clock) (v. tr.)	కనిపెట్టు	discover
వాచి	wrist-watch	నిలుపుటద్దం	life-size mirror
పూట	part of the day		
ఐడియా	idea		

* See figures on page 624

అనుమానం	doubt (n)	అభిప్రాయం	opinion
ప్రతిబింబం	image	చాంపియన్	champion (n)
ఆపరేషన్	surgical operation	పెళ్ళాం	wife
మత్తుమందు	anaesthetic agent	అంకితం	dedication
కాపు	hair-cut (n.)	కవలలు	twins
పంచవర్ష ప్రణాళిక	five-year plan	పెళ్ళాడు	marry (v)
ఆపుచెయ్యి	stop (v. tr.)	గవర్నమెంటు	government
జనాభా	population	జాయినుట్	join (v. intr.)
అభివృద్ధి	improvement; development; increase (n.)	కట్నం	dowry
అరికట్టు	curb; control (v.)	ప్రభుత్వోద్యోగి	government employee
		కఠినచర్య	stern action

OVERALL REVIEW I

Lesson 97

అప్పులివ్వడంలో అపూర్వ ప్రయోగం

బెంగళూరు, ఆగస్టు 17.

స్వయం ఉపాధి కల్పనకై నిరుద్యోగులకు ఋణాలు ఇవ్వడంలో కెనరా బ్యాంకు ఇటీవల ఒక అపూర్వ ప్రయోగం చేసింది. హాసన్ జిల్లాలోని కరెహల్లిలో కెనరా బ్యాంకు బ్రాంచి రంగసెట్టి అనే ఒక వ్యక్తికి గాడిదలు కొనుక్కోడానికి వెయ్యి రూపాయలు ఇచ్చింది. అతను పది గాడిదలు కొన్నాడు. ఇళ్ళు కట్టేచోట ఇటుకలు, ఇసుక మోసేందుకు, కొబ్బరి తోపులలో కొబ్బరి కాయలు మోసేందుకు, ఇంకా ఇతర అవసరాలకు గాడిదలను కిరాయికి ఇచ్చేవాడు. గాడిదల మల మూత్రాలు

A NOVEL EXPERIMENT IN LENDING

Bangalore, August 17.

The Canara Bank did a novel experiment recently in providing loans to the unemployed under self-employment scheme. The Canara Bank branch at Karehalli in Hassan district provided a loan of thousand rupees to an individual named Rangasetty to buy donkeys. He purchased ten donkeys. He hired the donkeys to the people to carry the bricks and sand at the house-building sites, to carry the coconuts in the coconut gardens and for purposes like that. The excreta of

కొబ్బరితోపులకు మంచి ఎరువుగా పనికొస్తాయి. అందుచేత తోటల యజమానులు వాటిని తమ తోటల్లో రాత్రి పూట కట్టివేయించుకుని, ఉచితంగా మేత పేసేవారు. అంతే కాదు; ఒక రాత్రికి ఒక గాడిదకు 20 పైసలు చొప్పున చెల్లించేవారు. ఆ విధంగా రంగాశెట్టి మేత ఖర్చుచేకుండా బాగా సంపాదించి, మరి 40 గాడిదలు కొన్నాడు.

—ఆంధ్రప్రభ, 18-8-1975.

the donkeys serve as a very good manure to the coconut gardens. Therefore, the owners of those gardens used to have them tied in the gardens and feed them free. In addition to this, they used to pay twenty paise a donkey for one night. Thus, without any maintenance expenditure, Rangasetty could earn more and more and buy forty more donkeys.

—Andhraprabha, 18-8-1975.

EXERCISES

a. Rewrite the following sentence, replacing పుస్తకం by పుండు, రాయిరాలు and ఇల్లు.

ఈ పుస్తకం మీకు పనికొస్తుంది కాని నాకు పనికిరాదు.

b. Give alternative forms for the following by modifying the spelling or substituting the words/phrases without changing the meaning.

కోసం

చెల్లించేవాళ్ళు

అప్పు

అడిగేవాళ్ళు

కొట్టేశారు

నెట్టేయించాల్సింది

డిరికెనే

అందుచల్ల

కొనుక్కోటం

c. Rewrite the following sentence using అడుగు, చెప్పు (v), ఇప్పు and చే in appropriate place.

నేను మాట్లాడేందుకు వీలులేకపోయింది.

d. Change the following sentences using చోట or చోటికి as shown in the model.

Model :

సుబ్బారావు ఎక్కడికి వెళ్తాడో అక్కడ నువ్వు ఉండు.

సుబ్బారావు వెళ్ళేచోట నువ్వు ఉండు.

1. రవి ఎక్కడున్నాడో అక్కడ నేనూ ఉంటాను.

.....

2. శారద ఎక్కడ చదువుతున్నదో అక్కడికి
నువ్వు వెళ్ళు.

.....

3. నాళ్ళందరూ ఎక్కడ మాట్లాడ్తారో అక్కడికి
వెళ్ళటం మంచిదికాదు.

.....

c. Change the following sentences as shown in the model.

Model :

శర్మ రావటానికి ఒప్పుకున్నాడు.

శర్మ పచ్చేందుకు ఒప్పుకున్నాడు.

1. సుశీల వీచ నేర్చుకోటానికి వెళ్ళింది.

.....

2. కమల పుస్తకం ఇవ్వటానికి ఒప్పుకోలేదు.

.....

3. నాళ్ళు సినిమా చూడటానికి ఎంత దూర
మైనా వెళ్తారు.

.....

f. Answer the following questions.

1. గంటకు పది మైళ్ళ చొప్పున వెళ్తే నాలుగు
న్నర గంటలలో ఎంతదూరం వెళ్ళవచ్చు ?

2. కిలో 2 రూపాయల 20 పైసల చొప్పున
ఎనిమిదిన్నర కిలోల పంచదార ఖరీదెంత ?

3. మనిషికి నాలుగున్నర కిలోల చొప్పున
అరుగురికి ఎంత పంచదార కావాలి ?

g. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. తెనరా బ్యాంకు ఆ వ్యక్తికి వెయ్యి
రూపాయలు ఎందుకిచ్చింది ?

.....
.....
.....

2. అతను తన గాడిదలను ఏవనులకు కిరాయికి
ఇచ్చేవాడు ?

.....
.....
.....

3. అతను ఇంకా 40 గాడిదలను ఎలా కొన
గలిగాడు ?

.....
.....
.....

VOCABULARY

అపూర్వ unforeseen, novel (adj.)

స్వయం self (adj.)

ఉపాధి

కల్పన

employment

creating

కై	for, కోసం	కిరాయి	hire (n)
విరుద్యోగి	unemployed person	మలమూత్రాలు	excreta
ఋణం	loan, అప్పు	ఎరువు	manure (న.)
బాంబి	branch (n)	పనికిరా	be useful
వ్యక్తి	person	యజమాని	owner
గాడిద	donkey	ఉచితం	free of cost, డిరికెనే
కొనుక్కో	purchase (reflexive of కొను)	మేత	fodder
చోట	in a place	చొప్పున	at the rate of
ఇటుక	brick	చెల్లించు	pay (v)
ఇసుక	sand	సంపాదించు	earn
తోపు	garden	మరి	more, ఇంకా

OVERALL REVIEW II

Lesson 98

ఒక గ్రామంలో వైద్య సౌకర్యం అంతగా లేకపోవడంవల్ల అక్కడివారు ఎంతో ఇబ్బంది పడుతూ ఉండేవారు. ఒక సారి ఒక సన్యాసి ఆ గ్రామానికి వచ్చి అక్కడి వారి పరిస్థితి చూసి బాధపడి ఒక వైద్యశాల కట్టించాడు. వీధులకు సాయపడే ఉద్దేశంతో తన శిష్యులను ఉంచి అక్కడ ఉచితంగా వైద్యం చేసే ఏర్పాట్లు చేసి వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ వైద్యశాల. ఆ గ్రామస్థులకే కాక ఇరుగు పొరుగు ఊళ్ళలో వారికి కూడా ఎంతో ఉపయోగ పడసాగింది. బాగా డబ్బున్నవారు గూడా తమ వ్యాధులకు అక్కడి ఉచిత వైద్యంకోసం రావడంతో వైద్యశాలను నడుపుతున్న ఆ సన్యాసి శిష్యులకు ఏం చెయ్యారో తోచలేదు.

As there were no adequate medical facilities in a village the people there used to suffer a lot of inconvenience. One sanyasi visited that place and on seeing their sufferings felt sad and got a hospital built for them. He left his disciples there in the hospital with an intention to help the poor with free medical aid.

The hospital could be useful not only to the people of that village alone but also to the people of the neighbouring villages. The disciples of the sanyasi could not do anything as the rich were also seeking the free medical aid from there.

మళ్ళీ కొన్నాళ్ళకు ఆ సన్యాసి ఆ గ్రామానికి వచ్చాడు. వైద్యశాల నడుపుతున్న ఆయన శిష్యులు ధనవంతులు గూడా ఉచిత వైద్యం కోసం ఎగబడుతున్నారని ఆయనకు చెప్పి అందుకు తాము ఏం చెయ్యాలని అడిగాడు.

సన్యాసి నవ్వి “మన వైద్యశాల బీదలకు సాయపడాలని మన ఉద్దేశం. అది తెలిసి ఇక్కడి వైద్యం కోసం ధనవంతులు వస్తే మనం ఏం చెయ్యాలి? వారికీ వైద్యం చెయ్యవలసిందే! యాచించేవాడు ఎవరైనా పేదవాడే!” అన్నాడు.

—P. S. గోపాలకృష్ణ

(చందమామ జూలై, 1976)

The sanyasi visited that village after sometime. His disciples running that hospital reported to him that the rich were also seeking free medical aid, and asked him what they could do under the circumstances.

The sanyasi laughed and said, “Our aim is that our hospital should serve the poor. Knowing this, if the rich also come here for free medical aid what can we do? We have to serve them also. Whoever begs is a poor man.”

—P. S. Gopalakrishna
Chandamama July, 1976.

EXERCISES

a. Give the colloquial forms of:

చెయ్యవలసిందే

రావలసిందే

కావలసిందే

b. Write the equivalent Telugu forms for the following.

1. డబ్బున్నవాళ్ళు

3. సాయపడ్డాడు

2. బీదవాడు

4. ఇబ్బందిపడటం

c. Fill up the blanks with the reflexive pronouns and their oblique bases, whichever is suitable.

1. శర్మ పుస్తకం కనిపించటం
లేదని చెప్పాడు.

3. వాడు ఒక గొప్పవాణ్ణి
అనుకుంటున్నాడు.

2. శారదా సుశీలా కంటే బాగా పాడ
గలవాళ్ళు లేరనుకుంటున్నారు.

4. కమలా రవీ మంచివాళ్ళం
అనుకోకుండా.

d. Rewrite the following sentences as shown in the model.

Model :

జనం రావటం మొదలుపెట్టారు.
జనం రాసాగారు.

1. ఆయన మాట్లాడుతుంటే జనం అరవటం
మొదలుపెట్టారు.
.....

2. వర్షం కురవటం మొదలుపెట్టింది.
.....

3. జనం నడిచిపోవటం మొదలుపెట్టారు.
.....

e. Combine the following pairs of sentences as shown in the model.

Model :

ఆ వైద్యశాల ఆ గ్రామస్థులకు ఉపయోగ
పడసాగింది.

అంతే కాదు, ఇరుగుపొరుగు ఊళ్ళలో వారికి
గూడా.

ఆ వైద్యశాల ఆ గ్రామస్థులకే కాక ఇరుగు
పొరుగు ఊళ్ళలో వారికిగూడా ఉపయోగ
పడసాగింది.

1. సుబ్బారావు బాంకునించి డబ్బు అప్పు
తీసుకున్నాడు.

అంతేకాదు, ఊళ్ళోవాళ్ళందరి దగ్గర కూడా :

2. పద్మ మాష్టరుగారితో పోట్లాడింది.
అంతేకాదు, క్లాసులోనించి బైటికి వెళ్ళి
పోయింది.

3. ఆ సన్యాసి ఒక వైద్యశాలను కట్టించాడు.
అంతేకాదు, అందులో ఉచితంగా వైద్యం
చేసే ఏర్పాట్లు గూడా చేశాడు.

f. Combine the following pairs of sentences using the అటం forms of the verbs with వల్ల.

Model :

(a) నేను ఎక్కువ మాట్లాడాను.
అందువల్ల శర్మకు కోపం వచ్చింది.
నేను ఎక్కువగా మాట్లాడటంవల్ల శర్మకు
కోపం వచ్చింది.

(b) గిరి వెంటనే రాలేదు.
అందువల్ల అతనికి టికెట్టు అందలేదు.
గిరి వెంటనే రాకపోవటం వల్ల అతనికి
టికెట్టు అందలేదు.

1. నేను ఎక్కువ నడిచాను.
అందువల్ల కాళ్ళు నెప్పిగా ఉన్నాయి.

2. ఆమె నేను చెప్పినమాట వినలేదు.
అందువల్ల ఆమెకు నష్టం జరిగింది.

3. శర్మ అక్కడే ఉన్నాడు.
అందువల్ల అన్నీ జాగ్రత్తగా ఉన్నాయి.

4. రవి ఇంట్లోలేడు.
అందువల్ల నేనతనితో మాట్లాడలేక
పోయాను.

5. అతను చెప్పిన పని కాలేదు.
అందువల్ల అతనికి కోపం వచ్చింది.

6. సుశీల ఆ పుస్తకం తేలేదు.
అందువల్ల మళ్ళీ ఇంటికి పోవాల్సివచ్చింది.

g. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. సన్యాసి ఆ గ్రామస్థుల పరిస్థితి చూసి బాధ పడటానికి కారణమేమిటి ?
2. ఆ సన్యాసి శిష్యుల పని ఏమిటి ?
3. ఆ సన్యాసి శిష్యులకు వచ్చిన ఇబ్బంది ఏమిటి ?
4. ఆ వైద్యశాలను కట్టించటంలో సన్యాసి ఉద్దేశం ఏమిటి ?
5. ధనవంతులనుగూడా పేదవాళ్ళు అనవచ్చా ?

h. Rewrite the text of the lesson splitting the bigger sentences into smaller ones wherever possible.

Model :

ఒక గ్రామంలో వైద్య సౌకర్యాలు లేక
పోవటంవల్ల అక్కడివారు ఎంతో
ఇబ్బంది పడుతూ ఉండేవారు.

(a) ఒక గ్రామంలో వైద్య సౌకర్యాలు లేవు.

(b) అందువల్ల అక్కడివారు ఎంతో ఇబ్బంది
పడుతూ ఉండేవారు.

VOCABULARY

పేద	poor
గ్రామం	village
వైద్యం	medical treatment
సౌకర్యం	facility
ఇబ్బందిపడు	struggle; face difficulties
సన్యాసి	monk; sanyasi
బాధపడు	feel sorry
వైద్యశాల	hospital
బీద	poor (adj.)
సాయపడు	help (v)
ఉద్దేశం	aim; purpose (n)

శిష్యుడు	disciple (masc.)
గ్రామస్థుడు	villager (masc.)
ఇరుగు-పొరుగు	neighbouring
ఉపయోగపడు	be useful
తమ	of their own
వ్యాధి	disease (n)
నడుపు	run (v. tr.)
కొన్నాళ్ళు	few days
ధనవంతుడు	rich man
ఎగబడు	crave; crowd for
తాము	themselves
యాదించు	beg

**OVERALL
REVIEW III**

Lesson 99

ప్రపంచం లోని కొన్ని వింతలు

Some wonders of the world

ఏడు పొయ్యిలు

జపానుకు చెందిన గంత్తై సముద్రతీరాన, కొండల శ్రేణిలో సముద్రం రాలించిన ఏడు గుహలు ఉన్నాయి. 'ననత్సుగము' అని వీటికి పేరు. అంటే ఏడు పొయ్యిలు అని అర్థం. సముద్రం పోటులో ఉన్నప్పుడు వడవల వాళ్ళు యాత్రికులను ఈ గుహల లోపలికి తీసుకుపోతారు. వీటికి "సహజ స్పృతి చిహ్నాలు" హోదా ఇవ్వబడింది. ఈ ప్రాంతానికి రావాలంటే కరత్సునుండి నేల మార్గాన బస్సులో రావడానికి అరగంట వస్తుందట.

—చందమామ మే, 1976.

THE SEVEN FIRE-PLACES

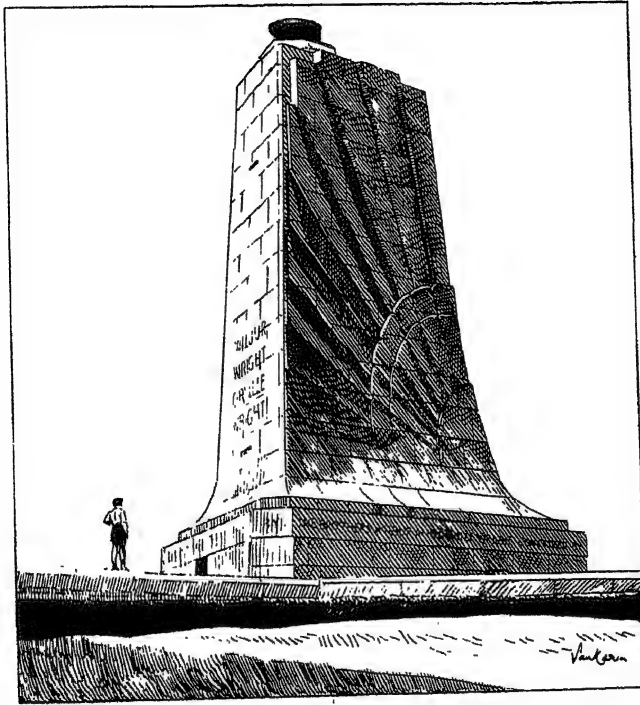
There are seven caves cut in by the sea in the hills on the shore of the Genkai sea in Japan. The name of this place is 'Nanatsugama'. It means 'seven fire-places'. Whenever there is a high tide in the sea, the boatmen take the tourists into these caves. These are given the status of a natural monument. It takes half an hour to go to this place on the road from Karatsu.

—Chandamama May, 1976.

తొలి వైమానికుల గౌరవచిహ్నం

1903 డిసెంబరు 17న ఉత్తర కారొలైనా రాష్ట్రంలోని ఈ పొంకంనుంచి విల్బర్ రైట్ అర్విల్ రైట్ సోదరులు మొట్టమొదట విమానంలో ఎగిరారు. వారి గౌరవార్థం ఈ శిల్పం ఏర్పాటు చేయబడింది.

—చందమామ జనవరి, 1976.

THE MEMORIAL FOR THE FIRST FLIERS

Wilbur Wright and Orville Wright brothers flew in an aeroplane for the first time from this place in the North Carolina state on 17 December, 1903. This monument has been erected in their honour.

—Chandamama January, 1976.

సరికొత్త అగ్నిపర్వతాలు

కళ్ళ ఎదట సరికొత్త అగ్ని పర్వతాలు పుట్టటం చాలా అరుదు. ఈ శతాబ్దంలో అలాంటి అగ్ని పర్వతం 1944లో మెక్సికోలో పుట్టింది. కిందటి ఏడు శతాబ్దంలోని కామాస్కాక్స్ ద్వీపకల్పంలో అనేక అగ్ని పర్వతాలు ఒకే సారి పుట్టాయి. ఈ సారి విశేషం ఏమంటే శాస్త్రవేత్తలు అవి ఎక్కడ ఎప్పుడు పుడ్తాయో రెండు వారాలు ముందుగా తెలుసుకుని, వాటి పుట్టుక గమనించడానికి రెమేటాలతోసహా సిద్ధంగా ఉన్నారు.

—చందమామ ఏప్రిల్, 1976.

NEW VOLCANOES

It is very rare to find new volcanoes being born right in front of our eyes. Such a volcano was born in this century in Mexico in 1944. Many a volcano was born last year in Kamchatka peninsula in Russia. The special feature at this time was that the scientists could know the time and place of the volcanoes' birth two weeks before and were ready with the cameras to observe the event.

—Chandamama April, 1976.

EXERCISES

- a. Pick out the words from the text of the lesson which are equivalent to the following words.

నిరుడు	ముందు	అటువంటి	దారి
చాలా	అన్నదమ్ములు	మొదటి	

- b. Identify the sentences in passive voice from the text of the lesson and change them into active voice.

- c. Rewrite the following sentences using —తోనహా.

- విద్యార్థులు తమ పుస్తకాలు తీసుకుని వచ్చారు.
- ఆయన భార్య పిల్లలను తీసుకుని తన ఊరి నించి వెళ్ళి పోయాడు.
- శర్మ వెళ్ళి పోయాడు; అందరూ వెళ్ళి పోయారు.

- d. Rewrite the following sentences using అరుడు or తరుచు whichever is correct.

- శారద చాలా తక్కువగా టీ తాగుతుంది.
- మా డి:క్లో దొంగతనాలు జరగటం చాలా తక్కువ.
- నేను సంవత్సరంలో చాలా సార్లు బెంగుళూరుకు వెళ్తు వుంటాను.

- e. Answer the following questions using —న as locative case suffix.

- విశాఖపట్నం ఎక్కడున్నది? (నముద్ర తీరం)
- నా పుస్తకం ఎక్కడున్నది? (వెటైవక్క)
- శర్మ ఎక్కడ కూర్చున్నాడు? (మన ఇద్దరి మధ్య)
- ఆ కొండ దగ్గరికి వెళ్ళాలంటే ఎటు వైపు వెళ్ళాలి? (ఈ మార్గం)
- ఎటు వైపు వెళ్తే మీ ఇల్లు దగ్గర అవుతుంది? (ఆ దోవ)
- ముళ్ళు ఎక్కడ ఎక్కువగా ఉన్నాయి? (ఆ దారి)

- f. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

- రైట్ సోదరులు మొట్టమొదట విమానంలో ఎగిరి ఎంత కాలమైంది?
- అరుదైన విషయం ఏమిటి?
- 'ఎదు పొయ్యిలు' అని దేనికి అర్థం?
- శాస్త్రవేత్తలు కేమేరాలతోనహా పిద్దంగా ఉండటానికి కారణం ఏమిటి?
- ఈ ప్రాంతానికి వచ్చే వాళ్ళు ఎలా వస్తారు?

VOCABULARY

ప్రపంచం	world	విమానం	aeroplane
పొయ్యి	fire-place	ఎగుడు	fly (v. intr.)
సముద్రతీరం	sea-shore	గౌరవార్చనం	in the honour of
శ్రేణి	row; range (n.)	శిల్పం	sculpture; sculptured
సముద్రం	sea		figure or design
కొలుద్	cut in; carve	జనవరి	January
గుహ	cave (n.)	సరికొత్త	new
పోటు	high tide; swell of the sea	అగ్నివర్షతం	volcano
		ఎదట	in front of
వడవ	boat (n.)	పుట్టు	come in to existence;
యాత్రికుడు	tourist		be born; arise
సహజ	natural	అరుదు	rareness; rarity
స్మృతిచిహ్నం	memorial; monument	శతాబ్దం	century; a period of
హోదా	status		hundred years
మార్గం	way; path	ద్వీపకల్పం	peninsula
మే	May	అనేక	many (adj.)
తొలి	first	శాస్త్రపేత	scientist
వైమానికుడు	pilot of an aeroplane	పుట్టుక	birth
గౌరవచిహ్నం	symbol of honour	గమనించు	observe
డిసెంబరు	December	కెమేరా	camera
ఉత్తర	north (adj.)	తోసహా	along with; together
ప్రాంతం	area; region		with
సోదరుడు	brother	సిద్ధంగా	ready (adv.)
మొట్టమొదట	at first	ఏప్రిల్	April

OVERALL REVIEW IV

Lesson 100

అంగారక గ్రహం

నేటి అంగారక గ్రహ వాతావరణం భూమి వాతావరణం కంటే 100 రెట్లు పలచగా ఉంటుంది. అందులో బొగ్గుపులుసు వాయువు, కొంచెం కార్బన్ మోనాక్సైడ్, నీటి ఆవిరి, బహుశ కొంచెం ప్రాణ వాయువు ఉన్నాయి. సోవియట్ రోదసీ నౌక సేకరించిన కొలతలవల్ల అంగారక గ్రహంలో 'ఆర్గాన్' వాయువు గూడా ఉన్నట్లు విడితమయింది. భూమి మీది ప్రాణులవల్ల ఏర్పడే నత్రజని అక్కడున్నదో లేదో కనుగొనవలసి ఉన్నది.

గ్రహ ఉపరితలం మీద సంభవించే వాటిని వాతావరణం ప్రతిబింబిస్తుంటుంది. కనుక అక్కడి ఈ సూచనలు జీవి మనుగడకు అనుకూలమైనవి కావు. పైగా ప్రమాదకరమైన అల్ట్రావయలెట్ వికిరణంనుంచి అక్కడి వాతావరణంలో రక్షణ

THE PLANET MARS

The present atmosphere of the planet Mars is hundred times thinner than that of the earth. Carbon dioxide, a little of carbon monoxide, water vapour and probably a little of oxygen are present there. From the information collected by the Soviet space ship, it is clear that argon gas is also available on Mars. But it is yet to be found out whether nitrogen—the by-product of the process of life on the earth—is available there or not.

The atmosphere of a planet reflects whatever happens on the surface of the planet. The present conditions (reflected by the atmosphere of the planet) are not congenial for the survival of life on Mars. Moreover, protection from the harmful

చాలా తక్కువగా ఉన్నది. అయినప్పటికీ సూర్యుడి పులు బాగా నేల లోపలికి వెళ్ళి అక్కడ అవి తమను తాము రక్షించుకోగలవని జీవశాస్త్రజ్ఞులు భావిస్తున్నారు.

అంగరక గ్రహం ఇప్పుడిప్పుడే సజీవమవుతున్నదా? లేకపోతే అది చురణయాతన అనుభవిస్తున్నదా? ఈ విషయం గురించి కాలమే నిర్ణయించాలి.

—ఆంధ్రజ్యోతి సచిత్రవార పత్రిక, 23-7-1976.

ultra-violet rays is very less there. In spite of these facts, biologists believe that the micro-organisms can protect themselves by going deep into the surface of the planet.

Time only will decide whether the planet Mars is struggling to become alive or in the process of dying.

—Andra Jyoti Illustrated weekly, 23-7-76

EXERCISES

a. Pick out the words from the text of the lesson which are equivalent to the following words.

తెలిసింది	జరుగు
ఇంకా కనుక్కోవాలి	కాబట్టి
అనుకుంటున్నారు		

b. Give the opposite forms of the following.

తక్కువ × ఎక్కువ

1. వలచగా	×	4. అరుదుగా	×
2. లోపల	×	5. ధనవంతులు	×
3. అవసరం	×		

c. Rewrite the following sentences, substituting the verbs given in the parentheses, as shown in the model.

Model :

ఆ విషయాన్ని గురించి ఇంకా కనుక్కోవలసిఉంది.

(తెలుసుకో)

ఆ విషయాన్ని గురించి ఇంకా తెలుసుకోవలసి ఉంది.

1. శర్మ ఇంకా ఆ పుస్తకం చదవవలసి ఉంది.

(తీసుకురా)

2. ఈ పనులన్ని నేనే చెయ్యవలసి ఉంది.

(నిర్వహించు)

3. ఇంకా మనం చాలా దూరం పోవలసి ఉంది.

(నడుచు)

4. ఈ పుస్తకం నేనే రాయవలసి ఉంది.

(లే)

5. సుశీల సాయంత్రం స్కూలుకు పోవలసి ఉంది. (రా)

d. Answer the following questions based upon the text of the lesson.

1. 'అందులో దొగ్గుపులుసు వాయువు, కొంచెం కార్బన్ మోనాక్సైడ్, నీటి ఆవిరి, బహుళ కొంచెం ప్రాణవాయువు ఉన్నాయి.' — ఎందులో ?
2. 'అక్కడి వాతావరణం జీవిమనుగడకు అనువైనది కాదు.' — ఎందువల్ల ?
3. పాతం ప్రకారం ఇంకా కనుక్కోవలసిన విషయాలు ఏవి ?

VOCABULARY

అంగారకగ్రహం	Mars	ప్రతిబింబించు	reflect
భూమి	earth	కనుక	because, కాబట్టి
రెట్లు	times (as in 'two times bigger')	సూచన	indication
పలచగా	thin (adv.)	జీవి	living being
దొగ్గుపులుసు వాయువు	carbon dioxide	మనుగడ	living ; life
కార్బన్ మోనాక్సైడ్	carbon monoxide	అనుకూలమైన	congenial, favourable
ఆవిరి	vapour (n.)	ప్రమాదకరమైన	dangerous ; harmful
ప్రాణవాయువు	oxygen	అల్ట్రావయలెట్ వికిరణం	ultra violet ray
లోడినార	space ship	రక్షణ	protection
సేకరించు	collect ; gather	సూక్ష్మజీవులు	micro-organisms ; bacteria
ఆర్గాన్ వాయువు	argon gas	రక్షించు	protect
విదితంకా	be known	జీవశాస్త్రజ్ఞుడు	biologist
ప్రాణి	living being	భావించు	think
ఏర్పడు	form (v. intr.)	సజీవం	one which is alive
నత్రజని	nitrogen	మరణయాతన	agony of death
గ్రహం	planet	అనుభవించు	experience (v.tr.)
ఉపరితలం	the outer surface		
సంభవించు	happen ; occur		

APPENDIX

WORD INDEX

అ

అంకితం 96
అంగారక గ్రహం 100
అంజీ 29
అంత 38
అంతమంది 76
అంతా 53
అందం 29
అందరూ 38
అందు (v) 62
అందుకు 41
అందుచేత 77
అక్క 35
అక్క జెల్లెట్టు 35
అక్కడ. 32
అక్కయ్య 20
అక్కణ్ణేదు 38

అగ్నిపర్వతం 99
అటు 46
అటుమొన్న 18
అటువంటి 78
అట్ట 42
అట్లా 55
అట్లాగే 56
అడుగు (v) 43
అడుగో 20
అడ్డం 93
అర్ధను 42
అతవి 4
అతను 3
అత్తగారు 75
అత్తయ్య 68
అది 1
అది 14

అడుగో 14
అడుగో 20
అడ్డం 59
అడ్డె 41
అనవసరం 43
అను 49
అనుకూలం 75
అనుకూలమైన 100
అనుకో 61
అనుభవం 84
అనుభవించు 100
అనుమానం 96
అనువాదం 96
అనుసరణ 96
అనేక 99
అన్న 95
అన్నం 50

అన్నదమ్ములు 35	అర్థం 82	ఆకాశం 76
అన్నమాట 21	అర్థంకా 88	ఆకాశవాణి 49
అన్నయ్య 18	అలమర 32	ఆలు 25
అన్ని 47	అలవాటు 38	అమెరికన్ 24
అన్నీ 20	అలవాటుపడు 51	ఆగు 56
అపూర్వ 97	అలా 50	ఆహారీ 93
అప్పగించు 91	అలాగా 24	ఆట 111
అప్పు 69	అలాగే 49	ఆహార 53
అపై 63	అలారం 73	ఆహార్య 28
అబద్ధం 36	అబ్బాయిలెట్ వికరణం 100	ఆడు 51
అబద్ధమాడు 55	అల్లు 78	ఆదివారం 18
అబ్బి 74	అల్లుడు 75	ఆధారం 65
అబ్బాయి 14	అవతల 59	అనికీ 71
అభిప్రాయం 96	అవకాశం 63	ఆపరేషన్ 96
అభివృద్ధి 95	అవసరం 76	ఆపు 55
అమరావతి 30	అవస్థ 93	ఆపుచెల్వ 96
అమ్మ 6	అవి 9	ఆహార్య 75
అమ్మాయి 14	అవిగో 18	ఆహార 53
అమ్మ 87	అవును 7	ఆమె 2
అయితే 21	అష్టదిగ్గజాలు 95	ఆమె 4
అయినా 90	అసలు 57	ఆయన 2
ఆర 23	ఆస్తమించు 88	ఆయన 4
ఆరవై 26		ఆయుష్షు 74
ఆరికట్టు 96		ఆడు 11
ఆరిటి 78		అరుగురు 12
ఆరుగో 20	ఆ 14	ఆహార్యం 50
ఆరువ్ 82	ఆ 15	ఆర్గాన్ వాయువు 100
ఆరుడు 99	ఆంతరంగిక 77	అలస్యం 59
ఆరె 50	ఆంధ్రప్రదేశ్ 30	అలోచించు 55
ఆర్పన 40	ఆంధ్రుడు 13	అవరణ 91
అర్జెంటు 67	ఆకలి 41	అవలెల్లండి 18

అవిడె/అవిడ 24

అవిరి 100

అవు 65

అశీస్సు 51

అస్థానం 95

అస్పత్రి 57

అహారం 51

అహ్వనించు 75

ఇ

ఇంక 84

ఇంకా 30

ఇంకొంచెం 69

ఇంకొక 10

ఇంక్లీషు 26

ఇంటర్వ్యూ 96

ఇంటివాడు 50

ఇంత 38

ఇంతమంది 76

ఇంతలో 75

ఇందాక 67

ఇక్కడ 32

ఇటీవల 84

ఇటు 46

ఇటుక 97

ఇటువంటి 78

ఇట్లా 67

ఇట్లు 51

ఇదుగో 20

ఇట్టి 37

ఇతని 4

ఇతను 3

ఇతర 81

ఇది 1

ఇది 14

ఇదుగో 14

ఇద్దరు 12

ఇన్ని 47

ఇన్స్టిట్యూటు 79

ఇప్పుడు 21

ఇబ్బందిపడు 98

ఇరవై 21

ఇరుగుపొరుగు 98

ఇరుగో 20

ఇలా 41

ఇల్లు 6

ఇవతల 59

ఇవి 9

ఇవిగో 18

ఇవ్వక 18

ఇవ్వు 41

ఇష్టం 83

ఇసుక 97

ఈ

ఈ 14

ఈమె 2

ఈమె 4

ఈయన 2

ఈయన 4

ఈవిడె/ఈవిడ 24

ఉ

ఉంగరం 75

ఉంచు 94

ఉండ 78

ఉండు 50

ఉంది 42

ఉచితం 97

ఉజ్వల 40

ఉత్తర 99

ఉత్తరం 48

ఉత్సవం 61

ఉత్సాహం 51

ఉదయం 54

ఉదయించు 88

ఉద్దేశం 98

ఉద్యోగం 29

ఉన్నది 29

ఉన్నాం 36

ఉన్నాడు 34

ఉన్నాను 36

ఉన్నాయి 30

ఉన్నారు 34

ఉన్నావు 36

ఉపయోగపడు 98

ఉపరితలం 100

ఉపాధి 97

ఉష్ణా 37

ఉయ్యాల 92

ఊ

ఊ 49

ఊగు 92	ఎదురు 75	ఎనుగు 14
ఊదు 71	ఎదురుకా 77	ఏప్రిల్ 99
ఊడుచ 68	ఎదురుచూడు 48	ఏమంత 6
ఊపు 45	ఎద్దు 65	ఎనుమూ 38
ఊరికెనే 68	ఎనభై 39	ఎనుయ్యా 38
ఊరికెనే 94	ఎనిమిది 10	ఏమిటి 1
ఊరు 28	ఎన్ని 9	ఏమేం 30
ఊర్కో 43	ఎప్పుడు 18	ఎయో 32
	ఎప్పుడూ 53	ఏయోయ్ 46
ఋ	ఎరుపు 25	ఏది 20
	ఎరువు 97	ఏరు 45
ఋణం 97	ఎర్ర 24	ఏర్పడు 100
ఎ	ఎలా 38	ఏర్పాలు 59
	ఎలిమెంటరీస్కూలు 69	ఏలూరు 28
ఎండ 33	ఎల్లండి 18	ఏవి 18
ఎంత 19	ఎవరి 4	ఐ
ఎంతమంది 12	ఎవరు 2	ఐదవతర్ఫం 40
ఎందుకు 29	ఏ	ఐదీయా 96
ఎకరం 65	ఏ 14	ఐదు 9
ఎక్కడ 16	ఏం 14	ఐదుగురు 12
ఎక్కు 45	ఏంరా 50	ఐ
ఎక్కువ 47	ఏటవాలు 84	
ఎక్స్ప్రెస్ 23	ఏడి 20	
ఎగబడు 98	ఏడు 10	ఐంటిగంట 71
ఎగురు 99	ఏడు 28	ఒక 9
ఎటు 46	ఏడుగురు 12	ఒకటి 10
ఎటువంటి 78	ఏడువ 68	ఒకడు 12
ఎట్లా 63	ఏతం 65	ఒకతె 28
ఎడమ 47	ఏది 1	ఒకరు 12
ఎత్తు 84	ఏది 20	ఒడలు 40
ఎడట 99		

బద్ధు 37
ఒప్పుకో 95
ఒరిస్సా 27
ఒళ్ళు 79

ఓ

ఓ (= ఒక) 62
ఓహో 6

ఐ

ఐను 49

క

కంగారు 82
కంగారుపడు 82
కంచం 43
కంది 65
కంపెనీ 49
కంప్యూటర్ 81
కట్టు (n) 71
కట్టు (v) 71
కద్దెయ్యి 75
కట్నం 96
కఠినచర్య 96
కడుగు 43
కడుపు 29
కత్తి 48
కథ 54
కదలిక 33
కదా 42

కదిలించు 92
కదులు 90
కదూ 24
కనిపించు 55
కనిపెట్టు 96
కనీసం 43
కనుక 100
కనుక్కో- 63
కనుక్కో- 76
కన్నడం 13
కన్ను 47
కప్పు (n) 42
కప్పు (v) 59
కబుర్లు 74
కరెంటు 78
కరెట్టు 22
కర్ణాటక సంగీతం 81
కర్ర 59
కల 76
కలం 1
కలుపు 92
కలున్ 67
కల్పన 97
కవలలు 96
కవి 15
కషాయం 38
కష్టం 53
కష్టపడు 46
కళ్ళతోడు 47
కా 70
కాంపిటీషను 70
కాకి 91

కాజెయ్యి 78
కాదు 7
కాని 61
కానుక 74
కాఫీ 37
కాఫీపొడి 74
కాబట్టి 51
కాయ 45
కాయకం 10
కారణం 74
కారియర్ 96
కారు 77
కార్డును 74
కార్పస్ మోనార్ 100
కార్యక్రమం 86
కార్యదర్శి 81
కాలం 33
కాలవ 65
కాలక్షేపం 40
కాలు (n) 33
కాలు (v) 47
కాలేజీ 24
కాలు 69
కానాలి 37
కాసేపు 60
కాస్త 57
కింద 42
కిందటి 70
కిటికీ 1
కిరాయి 97
కిలోగ్రాము 91
కీ ఇవ్వ 96

కుంటు 47	కొత్త 19	గ
కుండ 59	కొద్ది 91	గంట 22
కుక్క 1	కొను 49	గట్టి 42
కుటుంబ నియంత్రణ 81	కొనుకో 97	గడియారం 1
కుట్టు 84	కొన్నాళ్ళు 98	గది 6
కుట్టు 85	కొన్ని 24	గమనించి 99
కుడి 47	కొబ్బరి 59	గమ్యుడు 82
కుమారుడు 51	కొమ్మ 45	గయ్యాళి 62
కురుస్ 67	కొయ్య 42	గవ్వం 70
కుర్చీ 1	కొలత 33	గవర్నమెంటు 96
కుర్రాడు 46	కొలుచు 78	గాడిద 97
కూతురు 5	కోట 91	గాలి 33
కూర 57	కోడలు 80	గాలిపటం 92
కూరగాయలు 69	కోతి 14	గాలివాన 69
కూర్చో 41	కోపం 76	గిన్నె 94
కూలబడు 84	కోప్పడు 91	గియ్య 42
కూలు 69	కోరు 77	గీత 42
కృష్ణానది 30	క్రాపు 96	గుంటూరు 23
కమేరా 99	క్రితం 70	గుండె 50
కేంద్రం 57	క్లబ్బు 75	గుండెపోటు 77
కేరంబోర్డు 60	క్లాసు 11	గుడి 36
కేరళ 27		గుడ్డ 59
కై 97		గుమాస్తా 3
కొంచెం 41		గుమిగూడు 52
కొండ 84		గురించి 63
కొండచిలువ 91	ఖ	గురువారం 18
కొంత 50		గుర్తు 76
కొంతమంది 76	ఖరీదు 19	గుర్తుండు 72
కొట్టు (v) 48	ఖర్చుకా 87	గుర్తురా 72
కొట్టు (n) 49	ఖర్చుపెట్టు 87	గులాబి 24
కొడుకు 5	ఖాళీ 48	

గుహ 99
 గూడా 15
 గేదె 65
 గొడవ 43
 గొడుగు 57
 గొడ్డాలు 95
 గొప్ప 70
 గోడ 1
 గోడఁబర్చి 96
 గొరవ చిహ్నం 99
 గొరవార్థం 99
 గ్రహం 100
 గ్రామం 98
 గ్రామస్థుడు 98
 గ్లాసు 59

చ

చంపు 92
 చంద్రరంగం 60
 చదుపు (n) 40
 చదుపు (v) 43
 చపాతీ 43
 చప్పగా 38
 చప్పుడు 48
 చలి 42
 చల్లగా 37
 చల్లని 37
 చాల్లెట్టు 41
 చాలదు 38
 చాలపు 38

చాలా 38
 చాలు 38
 చావు 91
 చించు 92
 చిక్కగా 92
 చిక్కు 95
 చిత్రం 96
 చినుగు 69
 చిన్న 28
 చిరంజీవి 51
 చిల్లర 69
 చిల్లి 47
 చివరి 21
 చీకటి 53
 చీకటిపడు 92
 చీరె 20

చుట్టు 59
 చుట్టూ 40
 చూడు 41
 చూపించు 53
 చూసుకో 84
 చెంచా 94
 చెందిన 81
 చెక్కు 94
 చెట్టు 31
 చెడిపో 70
 చెడ్డ 53
 చెప్పు (v) 41
 చెప్పు (n) 74
 చెయ్యి (v) 43
 చెయ్యి (n) 47

చెరి 83
 చెరువు 65
 చెల్లించు 97
 చెల్లెలు 14
 చెవి 57
 చేతకా 92
 చేమ 38
 చేరు 69
 చేర్చు 69
 చొక్కా 20
 చొప్పున 97
 చోట 97
 చోటు 76
 చొక 78

చ

ఛాంపియన్ 96
 చీ 74

జ

జంతు ప్రదర్శన కాలి 91
 జనం 46
 జనవరి 99
 జనాభా 96
 జన్మ 74
 జరుగు 43
 జరుగు 51
 జరుపు 59
 జలుబు 67
 జాగ్రత్త 45

జామ 91	డ	తడుగు 95
జాయినుకా 96		తమ్ముడు 14
జారు 91	డబ్బు 50	తయారుచెయ్యి 52
జిల్లా 30	డబ్బులు 44	తరగతి 25
జీవశాస్త్రజ్ఞుడు 100	డాక్టరు 2	తరుగు 90
జీవి 100	డిగ్రీ 29	తరుచు 95
జీవితం 15	డిపార్టుమెంటల్ 70	తర్వార 23
జుట్టు 64	డిసెంబరు 99	తల 47
జూ 61	డెబ్బె 26	తలా 84
జూలై 18	డైరీ 42	తలుపు 1
జేబు 47	డైలాగు 62	తల్లి 5
జేబుదొంగ 74	దోప 64	తాగు 50
జ్ఞానం 88	ద్యూటీ 87	తాడు 59
జ్యోతిష్కుడు 81		తాత 7
జ్వరం 29	త	తాము 98
	తండ్రి 5	తానీసు 18
	తక్కిన 27	తాళంచెయ్యి 34
ట	తక్కువ 47	తిట్టు 59
టవలు 73	తగిన 93	తిను 41
టిక్కెట్టు 56	తగులు 71	తిప్పు 59
టిఫిన్ 37	తగ్గు 86	తియ్యగా 38
టీ 37	తడి 73	తియ్య 42
టెలిఫోన్ 75	తడుపు 92	తిరిగి యివ్వు 94
ట్రైం 22	తడుస్ 67	తిరుగు 80
ట్రైపిస్టు 63	తన 70	తిపి 38
టోపీ 57	తను 70	తిరిక 40
ట్రబులు 67	తప్ప 79	తిరు 69
ట్రాన్సిష్టరు 75	తప్పు 28	తిద్దు 89
ట్రాన్స్ఫర్ 88	తమ 95	తిద్రవం 47
	తమ 98	తిసుకుపో 43
		తిసుకురా 43

తీసుకో/తీస్కో 41
 తుంచు 92
 తుడుచు 68
 తుది 77
 తునుగు 92
 తుపాకీ 69
 తెంచు 92
 తెగు 85
 తెరుచు 68
 తెలియ జెయ్యి 81
 తెలియచు 70
 తెలియవు 70
 తెలుగు 6
 తెలుపు 25
 తెలుసు 70
 తెల్ల 24
 తెల్లవారు 88
 తెల్లవారు జాము 88
 తే 69
 తేదా 70
 తేదీ 81
 తేలిక 78
 తేలు 84
 తొందర 42
 తొంభై 39
 తొమ్మిది 10
 తొలి 99
 తొలుచు 99
 తోచు 90
 తోట 40
 తోడు 74

తోడుపెట్టు 74
 తోపు 97
 తోముకో 73
 తోసహా 99
 త్వరగా 77
 త్వరలో 75
 ధ
 ధండెం 73
 ధగ్గర 16
 ధయచేసి 77
 ధనరా 21
 దాచిపెట్టు 96
 దాచు 90
 దాటు 89
 దాదాపు 39
 దాని 4
 దాని 14
 దారం 59
 దారి 60
 దింపు 92
 దిగు 45
 దిగులు 75
 దిగులుపడు 75
 దీని 4
 దీని 14
 దున్ను 65
 దుమ్ము 47
 దుగ్గాష్టమి 21
 దూరం 39
 దెబ్బ 71
 దేన్ 4

దేశం 13
 దొంగ 46
 దొంగతనం 80
 దొరుకు 58
 దొర్లు 84
 దోష 47
 ద్వారా 81
 ద్వీపకల్పం 98
 ధ
 ధనవంతుడు 98
 దైత్యం 80
 న
 నచ్చు 94
 నట జీవితం 96
 నటించు 96
 నడుచు 68
 నడుపు 98
 నక్షత్రజని 100
 నన్ను 43
 ననుస్కారం 3
 నమస్తే 77
 నమ్మకం 90
 నమ్ము 96
 నంభై 26
 నలుగురు 12
 నలుపు 25
 నల్ల 25
 నవల 15
 నవ్వు (n) 50

నవ్వు (v) 50
 నా 4
 నాటకం 36
 నాన్న 6
 నాయకుడు 77
 నాయన 57
 నాయనమ్మ 20
 నాలిక 96
 నాలికబద్ద 73
 నాలుగు 9
 విచ్చెన 40
 నిద్ర 79
 నిద్రపట్టు 74
 నిద్రపో 50
 నిన్న 18
 నిన్ను 56
 నిమిషం 22
 నిరుడు 86
 నిరుద్యోగి 97
 నిర్ణయం 75
 నిర్ణయించు 84
 నిర్లక్ష్యం 63
 నిర్వహించు 81
 నిలుపుటద్దం 96
 నిల్చో 50
 పీడ 74
 పీలం 78
 పీళ్లు 37
 సువ్వు 3
 నూట 39
 నెంబరు 18

నెట్టు 48
 నెత్తురు 71
 నెప్పి 29
 నెల 18
 నేడు 81
 నేను 3
 నేర్చుకో 78
 నేర్పు 78
 నేల 84
 నైవేద్యం 40
 నోటు 69
 నోరు 90
 నోరూరు 91

ప

పంచదార 38
 పంచపక్ష ప్రజాశక్తి 96
 పంట 65
 పండగ 21
 పండు (n) 48
 పండు (v) 65
 పంతులు 40
 పందిరి 69
 పందెం 84
 పంధొమ్మిది 21
 పంపించు 67
 పంపు 51
 పక్క 32

పగలు 39
 పచ్చ 84
 పట్టు 76
 పట్టుకో 46
 పడమ 99
 పడు 47
 పడు 74
 పడు 79
 పడు 79
 పడుకో 79
 పత్రిక 95
 పత్రిక 61
 పత్రం 96
 పడ 46
 పడకొంచు 11
 పడమూడు 16
 పడచూరు 19
 పది 10
 పదిహేను 21
 పదిహేను 19
 పదును 48
 పద్ధతి 64
 పద్దెనిమిది 21
 పద్మం 90
 పచ్చాలుగు 16
 పని 40
 పనికీరా 97
 పనిమనషి 93
 పన్ను 73
 పన్నెండు 11
 పరవాలేదు 44

పరిగెత్తు 46
 పరిపాలించు 95
 పరిశోధనా సంస్థ 81
 పరిస్థితి 51
 పరీక్ష 51
 పరీక్ష పెట్టు 63
 పర్మిషన్ 77
 పర్చు 84
 పలచగా 100
 పలుకు (v) 68
 పలుకు (n) 77
 పసుపు పచ్చ 24
 పళ్ళపొడి 73
 పశ్యం 94
 పాట 40
 పాటకచేరి 83
 పాతం 52
 పాడు (v) 54
 పాడు (adj.) 74
 పాడు చెయ్యి 67
 పాత 19
 పాదం 84
 పాప 14
 పాపం 96
 పారిపో 46
 పాలు 37
 పావు 23
 పాసుకా 70
 పాపింజరు 23
 పిచ్చి 80
 పిన్ని 35

పిరికి 80
 పిరికితనం 80
 పిలుచు 68
 పిల్లలు 28
 పిల్లి 1
 పుట్టినరోజు 18
 పుట్టు 99
 పుట్టుక 99
 పులి 14
 పువ్వు 20
 పుష్పక విమానం 76
 పుస్తకం 1
 పూట 96
 పూరీ 37
 పూర్తి 66
 పూర్తికా 72
 పూర్తిచెయ్యి 72
 పూర్వం 95
 పూస 78
 పెందలాడి 68
 పెట్టు 42
 పెట్టుకో 47
 పెట్టె 20
 పెదనాన్న 16
 పెద్ద 28
 పెనం 69
 పెన్నిలు 92
 పెరుగు (v) 70
 పెరుగు (n) 74
 పెనరట్టు 37
 పోషం 96

పెళ్ళాడు 96
 పెళ్ళి 75
 పేజీ 42
 పేట 42
 పేద 98
 పేరు 4
 పేయ 69
 పేయి 69
 పై 81
 పైగా 78
 పైన 58
 పొగాకు 65
 పొడి 73
 పొద 84
 పొద్దు 88
 పొద్దుగూకు 88
 పొద్దున 56
 పొద్దు పొడుచు 88
 పొద్దుపో 88
 పొద్దువాలు 88
 పొద్దుక్క 88
 పొయ్యి (v) 42
 పొయ్యి (n) 99
 పొరపాటు 95
 పొం 65
 పో 43
 పోటీ 84
 పోటు 99
 పోట్లాట 93
 పోట్లాడు 92
 పోర్షను 76

పోలీసు 46
 పోలీసు స్టేషను 42
 పోస్టు 51
 ప్రకారం 95
 ప్రజలు 51
 ప్రతి 40
 ప్రతిబింబం 96
 ప్రతిబింబించు 100
 ప్రపంచం 99
 ప్రభుత్వోద్యోగి 96
 ప్రమాదకరమైన 100
 ప్రమోషన్ 70
 ప్రయత్నం 84
 ప్రయత్నించు 84
 ప్రయాణం 39
 ప్రయోగం 81
 ప్రశ్న 88
 ప్రస్తుతం 34
 ప్రాంతం 99
 ప్రాణం 40
 ప్రాణవాయువు 100
 ప్రాణి 100
 ప్రాథమిక 81
 ప్రిన్సిపాల్ 2
 ప్రియమైన 51
 ప్రోగ్రాం 86
 ప్లాట్ ఫారం 89

ప

పల్లంగు 39

పాను 42
 పాస్టు 22
 ఫుట్ బాల్ 76
 ఫెయిలుకా 93
 ఫోటో 5
 ఫోనుచెయ్యి 77
 ఫ్రెండ్స్ 98

బ

బండి 48
 బజారు 49
 బట్టలు 18
 బడి 40
 బతుకు 91
 బయల్దేరు 42
 బరువు 47
 బలపం 92
 బలవంతం 93
 బల్ల 1
 బస్టాండు 36
 బస్సు 23
 బహుమతి 93
 బహుమానం 95
 బహుళ 51
 బహుకరించు 95
 బాకీ 68
 బాకీ ఉండు 69
 బాగా 38
 బాగుచెయ్యి 66
 బాట 40

బాధపడు 98
 బాబాయి 35
 బాబు 14
 బావ 20
 బావమరిది 75
 బావి 65
 బిచ్చం 80
 బిచ్చగిత్తె 80
 బిల్డింగు 78
 బిస్కెట్టు 41
 బీడ 98
 బుట్ట 78
 బుధవారం 18
 బెంగాలీ 70
 బైట 48
 బైల్డేరు 71
 బొగ్గుపులుసు వాయువు
 బొమ్మ 14
 బోధన 40
 బోర్డు 76
 బోర్నవీటా 37
 బొద్దస్తావం 30
 బ్యాంకు 50
 బ్రెస్టు 73
 బ్రహ్మాండమైన 67
 బ్రాంచి 97
 బ్రెడ్డు/బెడ్ 69

భ

భయపడు 91

భక్త 5
 భారతదేశం 13
 భారతీయుడు 13
 భార్య 5
 భాది 40
 భావించు 100
 భాష 13
 భూమి 100
 భోజనం 57
 మ
 మంగళవారం 18
 మంచి 15
 మంచితనం 80
 మంచినీళ్లు 37
 మందు 29
 మగిదిల్లా వాడు 28
 ముత్తుమందు 96
 మధ్య 50
 మధ్యప్రదేశ్ 27
 మధ్యాహ్నం 56
 మన 13
 మనం 12
 మనల్ని 58
 మనవడు 5
 మనవరాలు 5
 మనసు 15
 మనిషి 59
 మనుగడ 100
 మనోవికాసం 40

మబ్బు 76
 మమ్మల్ని 58
 మరణయాతన 100
 మరదలు 75
 మరాఠీ 27
 మరి 18
 మరి 97
 మర్చిపో 70
 మర్నాడు 18
 మలమూత్రాలు 97
 మల్లె 31
 మహర్షివమి 21
 మహారాజు 95
 మళ్ళీ 28
 మా 11
 మాగాని/మాగాణి 65
 మాజిక్ 59
 మాట 40
 మాట్లాడు 44
 మాడు 69
 మాడుపు 69
 మాతృభాష 13
 మాత్రం 84
 మాత్రమే 30
 మానుకో 84
 మానెయ్యి 72
 మామగారు 75
 మామయ్య 41
 మామిడి 45
 మామూలు 74
 మారు 69

మార్కు 26
 మార్గం 99
 మార్పు 69
 మార్పు 79
 మాల 93
 మాష్టరు 2
 మింగు 91
 మిగిలిన 24
 మినపట్టు 37
 మిరప/మెరప 65
 మిమ్మల్ని 46
 మీ 4
 మీ 11
 మీద 42
 మీరు 3
 మీరు 11
 ముంచు 92
 ముందు 37
 ముక్కు 71
 ముఖ్యం 65
 ముఖ్యమైన 21
 ముగించు 84
 ముగ్గు 96
 ముగ్గురు 12
 ముట్టుకో 64
 ముద్దు 40
 మునుగు 92
 ముప్పావు 23
 ముప్పై 22
 ముయ్యి 42
 ముల్లు 47

మునలి 75	య	రెండు 9
మూడు 9		రెట్లు 100
మూలగు 79	యజమాని 97	రెడియో 49
మెట్టపంట 65	యాచించు 98	రేపు 18
మెట్టభూమి 65	యాత్రకుడు 99	రైలు 30
మెట్టు 84	యాత్ర 26	రైలు స్టేషను 46
మెడలు 40		రొట్ట 18
మెరవ/మిరవ 65	ర	రొట్టా 40
మెల్లగా 42		రొట్టు 52
మెస్సు 43	రంగు 24	రొట్టిన నాక 100
మే 99	రకరకాలు 52	
మేం 11	రక్తం 94	ల
మేక 91	రచయిత 15	
మేత 97	రచయిత్రీ 28	లబ్ధు 78
మైలు 39	రథం 96	లలిత సంగీతం 83
మొక్క 42	రహస్యం 96	లాగు 91
మొట్టమొదట 99	రక్షణ 100	లాభం 77
మొత్తం 9	రక్షించు 100	లాపు 75
మొదటి 21	రా 41	లక్క 82
మొదలుకా 86	రాజు 95	లెక్కల 24
మొదలుపెట్టు 86	రాత్రి 39	లేం 36
మొన్న 18	రాదు 70	లేకపోతే 70
మొయ్య 57	రాయి (v) 42	లేద 68
మొరుగు 82	రాయి (n) 84	లేదు 34
మొహం 68	రాలు 45	లేదు 30
మొహంమొత్తు 96	రాపు 70	లేను 36
మోగు 73	రాష్ట్రం 30	లేపు 92
మోడలు 49	రిజిస్ట్రీ 90	లేరు 34
మోసం 78	రిపేరు 87	లేవు 31
మోసగాదు 80	రూపం 33	లేవు 36
మ్యూజియం 30	రూపాయి 19	లైటు 42

త్రైట్రీ 72

లోకం 94

లోపల 48

వ

వంకాయ 90

వంట 54

వంటయిల్లు 54

వండు 90

వంద 39

వచ్చు 70

వట్టి 80

వడ్డించు 50

వదినె/వదిన 24

వదులు 84

వయస్సు 75

వరండా 68

వరి 65

వర్షం 65

వర్షాకాలం 51

వల్ల 84

వాకిలి 1

వాక్యం 95

వాచి 96

వాటి 15

వాడి 44

వాడు (pron.) 14

వాడు (v) 94

వాతావరణం 51

వాన 67

వాయిండు 83

వారం 18

వారం 56

వారి 6

వాడు 6

వార్త 75

వాళ్ళ 16

వాళ్ళు 11

వంత 52

విజయవళిమి 21

విజయవంతం 81

విడుచు 89

విడితంకా 100

విద్యార్థి 3

విద్యార్థిని 3

విధం 84

విధించు 95

వినిపించు 55

వినిపించు 81

విను 49

విపరీతం 47

విభాగం 81

విమానం 99

విచుగు 45

విడుచు 92

విలువైన 15

విలేఖరి 81

వివరం 63

వివాహం 96

విశేషం 75

విశేషాంశం 81

విషయం 44

వినురు 91

వీటి 15

వీడి 14

వీడు 14

వీణ 81

వీధి 42

వీరి 6

వీరు 6

వీలు 44

వీళ్ళ 16

వీళ్ళు 11

వెంటనే 51

వెతుకు 48

వెనక 47

వెయ్యి (n) 39

వెయ్యి (v) 42

వెలిగించు 92

వెలుగు 92

వెలుతురు 53

వెలున్ 67

వెల్లడించు 81

వెళ్ళు 41

వేకి 33

వేడుక 40

వేరు 85

వేలు 71

వేషం 62

వైద్యం 98

వైద్యశాల 98

వైద్యుడు 77

వైమానికుడు 99
వైదు 78
వైస్ ప్రిన్సిపాల్ 70
వ్యక్తి 97
వ్యాధి 98
వ్యాసం 81

శ

శక్తి 33
శతాబ్దం 99
శనివారం 18
శరీరం 91
శాస్త్రవేత్త 99
శాస్త్రీయ సంగీతం 83
శిల్పం 99
శివాలయం 30
శిష్యుడు 98
శిక్ష 95
శుక్రవారం 18
శ్రీమతి 81
శ్రేణి 99

ష

షావు 74

స

సంగతి 51
సంగీతం 81

సంగీతశాస్త్రం 81
సంచీ/సంచి 19
సంతకం 74
సంపాదించు 97
సంభవించు 100
సంవత్సరం 28
సంస్థ 81
సగం 38
సజీవం 100
సదస్సు 81
సన్నం 75
సన్యాసి 98
సభ 95
సమర్పించు 81
సమాచారం 95
సముద్రం 99
సముద్రతీరం 89
సరదా 84
సరసరా 75
సరికొత్త 99
సర్కిల్ 55
సరే 42
సహజ 99
సహాయ 81
సహాయం 44
సామాను 88
సామ్రాజ్యం 95
సాయంత్రం 36
సాయపడు 98
సార్ 37
సారి 48

సార్వభౌమము 95
సింహం 14
సిటీటెన్సు 76
సిస్ట్రంగా 99
సినిమా 41
సినిమాహాలు 98
సినితార 95
సిరా 74
సిటు 98
సేను 98
సీసా 29
సుడిగుండం 15
సుమారు 99
సులలితం 84
సులలిత 100
సూర్యాస్తమయం 88
సూర్యుడు 88
సూర్యోదయం 88
సూర్యోదయం 100
సెలెబ్రిటీ 43
సెలెబ్రిటీ 48
సెలెబ్రిటీ 98
సెలెబ్రిటీ 49
సెలెబ్రిటీ 95
సెలెబ్రిటీ 100
సేపు 58
సైకిలు 80
సైన్ 74
సైన్సు 72
సాంక 18
సోదరుడు 99

పోమవారం 18
 పౌకర్యం 98
 పూటరు 61
 పూలు 11
 పూలు 57
 పేషను 48
 పానిక 91
 పేహితుడు 6
 పేహితురాలు 16
 పీడు 84
 స్మృతి చిహ్నం 99
 ప్లా 22
 స్వయం 97

ప్రిచ్చి 92
 ప్రిమింగ్ పూల్ 37
 ప్రిటు 18
 ప్రిట్టరు 51

హ

హటాత్తుగా 84
 హదావుడి 46
 హర్యానా 27
 హలో 57
 హమీ 98
 హయిగా 61

హారం 95
 హారన్ 67
 హాస్టలు 36
 హిందీ 18
 హెడ్ గుమాస్తా 79
 హైస్కూలు 69
 హోటల్ 38
 హోదా 69

క్ష

క్షేమం 51

